

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**



**SAFİYE EROL'UN ÇÖLDE BİTEN RAHMET AĞACI ADLI ESERİNİN SÖZ
DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Fatma YILMAZ**

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sıla GEN KAYA

TEMMUZ, 2019

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**



**SAFİYE EROL'UN ÇÖLDE BİTEN RAHMET AĞACI ADLI ESERİNİN SÖZ
DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Fatma YILMAZ
(Y1612.250002)**

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sıla GEN KAYA

TEMMUZ, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ



YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1612.250002 numaralı öğrencisi Fatma YILMAZ'ın "SAFİYE EROL'UN ÇÖLDE BİTEN RAHMET AĞACI ADLI ESERİNİN SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.07.2019 tarih ve 2019/18 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 05.08.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Sıla GEN KAYA	İstanbul Aydın Üniversitesi	
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Dinara DUISEBAYEVA	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Prof. Dr.	Muhammet YELTEN	İstanbul Arel Üniversitesi	
YEDEK ÜYELER				
1. Üye	Prof. Dr.	Kazım YETİŞ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Prof. Dr.	Hacı Ömer KARPUZ	İstanbul Kültür Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü



ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Safiye Erol’un Çölde Biten Rahmet Ağacı Adlı Eserinin Söz Dizimi Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2019)

Fatma YILMAZ



ÖNSÖZ

Söz dizimi, bir dilin cümlelerini bütün yönleriyle ele alan ve bunun çeşitli kullanımlarını gösteren bir daldır. Söz dizimi, cümle içerisinde hem söz öbekleri hem de sözcükler arasında bağlantı kurar. Öte yandan, bireyin dil kullanımını yansıtmaya bakımından, söz dizimi dil ve edebiyatın yapı taşı niteliğindedir.

Türkiye Türkçesi ile yazılmış pek çok eser üzerinde söz dizimi çalışması yapıldığı görülmektedir. Biz de Cumhuriyet Dönemi yazarlarından olan dönemin dilini kendine has üslubuyla yansıtan Safiye Erol'un *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eseri üzerinde çalışarak söz dizimi araştırmalarına katkı sağlamayı amaçladık.

Çölde Biten Rahmet Ağacı'nın söz dizimi bakımından incelendiği bu çalışmanın Giriş bölümünde Safiye Erol'un hayatı ve eserleri ile cümle türleri, cümlelerin ögeleri ve söz öbeklerine ilişkin bilgilere yer verildi. İnceleme bölümünde eserde yer alan cümleler türleri, ögeleri ve söz öbekleri bakımından incelendi. Sonuç bölümünde çalışmadan elde edilen veriler değerlendirildi ve tablo hâlinde gösterildi.

Bu çalışmada, bana değerli vaktini ayıran ve yol gösteren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sıla Gen Kaya'ya, lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca geniş kültür birikimlerinden yararlandığım, desteklerini gördüğüm değerli hocalarım Prof. Dr. Kâzım Yetiş, Prof. Dr. Metin Akar, Prof. Dr. Günay Karaağaç ve Dr. Öğr. Üyesi Dinara Duisebayeva'ya teşekkür ederim.

Temmuz, 2019

Fatma YILMAZ



İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xv
ABSTRACT.....	xvii
I. GİRİŞ.....	1
1. SAFİYE EROL'UN HAYATI VE ESERLERİ	4
2. CÜMLE TÜRLERİ	7
2.1. Yapılarına Göre Cümleler.....	7
2.1.1. Basit Cümle.....	7
2.1.2. Birleşik Cümle	8
2.1.2.1. Şartlı birleşik cümle.....	8
2.1.2.2. İç içe birleşik cümle	8
2.1.2.3. Sıralı birleşik cümle.....	8
2.1.2.4. Bağlı birleşik cümle.....	8
2.1.2.4.1. Ki'li birleşik cümle	9
2.1.2.4.2. Diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümle	9
2.1.2.5. Saplmalı (ara cümleli) birleşik cümle.....	9
2.1.2.6. Karmaşık birleşik cümle.....	9
2.1.3. Eksiltili Cümle	9
2.2. Yükleminin Yeri Bakımından Cümleler.....	9
2.2.1. Düz Cümle	10
2.2.2. Devrik Cümle	10
2.3. Anlamına Göre Cümleler.....	10
2.3.1. Olumlu Cümle.....	10
2.3.2. Olumsuz Cümle.....	10

2.4.3. Soru Cümlesi	11
2.4. Yüklemlerinin Türüne Göre Cümleler	11
2.4.1. Fiil Cümlesi	11
2.4.2. İsim Cümlesi	11
3. CÜMLE ÖGELERİ	13
3.1. Yüklem.....	13
3.2. Özne	14
3.3. Nesne.....	15
3.4. Yer Tamlayıcısı.....	15
3.5. Zarf Tümleci	16
3.6. Cümle Dışı Öge.....	17
4. SÖZ ÖBEKLERİ	19
4.1. İlişkilendirme Öbeği	20
4.2. Nitelendirme Öbeği.....	20
4.3. İsim-Fiil Öbeği.....	21
4.4. Fiil İsmi Öbeği	21
4.5. Zarf-Fiil Öbeği	21
4.6. Yineleme Öbeği	21
4.7. Edat Öbeği	21
4.8. Bağlama Öbeği.....	22
4.9. Aitlik Öbeği	22
4.10. Unvan Öbeği	22
4.11. Birleşik Ad Öbeği	22
4.12. Sayı Öbeği.....	22
4.13. Birleşik Fiil	23
4.14. Ünlem Öbeği.....	23
4.15. Kısaltma Öbekleri	23
II. İNCELEME	25
III. SONUÇ	917
KAYNAKLAR.....	921
ÖZGEÇMİŞ.....	925

KISALTMALAR

GTS	: Güncel Türkçe Sözlük
s.	: sayfa
s.y.	: sayfa yok
v.d.	: ve diğerleri





ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 5.1: Cümlelerin Öğeleri	917
Çizelge 5.2: Söz Öbekleri	918
Çizelge 5.3: Cümle Türleri	919





SAFİYE EROL’UN ÇÖLDE BİTEN RAHMET AĞACI ADLI ESERİNİN SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

1962 yılının ramazan ayında Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edilmiş olan *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eser, Halil Açıkgöz tarafından 2001 yılında kitap hâline getirildi. Bu çalışmada eserin Kubbealtı Neşriyatı yayınlarından çıkan 6. Baskısından yararlanıldı.

Giriş, İnceleme ve Sonuç olmak üzere üç bölümden oluşan çalışmanın Giriş kısmında tezin amacı, önemi ve yöntemine değinildi. Safiye Erol’un hayatı hakkında yeterli bilgiye ulaşılamadığı için bu bölümde kısaca hayatı ve eserlerine dair bilgi verildi. Daha sonra cümle türleri, cümle ögeleri ve söz öbeklerine dair bilgiler verildi.

İnceleme bölümünde eserde yer alan cümleler, numaralandırılarak türleri, ögeleri ve söz öbekleri bakımından sırasıyla incelendi. İnceleme bölümünden elde edilen veriler sonuç kısmında değerlendirildi ve sayısal verilerle tablo hâlinde gösterildi.

Anahtar Kelimeler: *Çölde Biten Rahmet Ağacı, Safiye Erol, Cümle Ögeleri, Söz Öbekleri, Cümle Türleri.*



SAFİYE EROL'UN ÇÖLDE BİTEN RAHMET AĞACI ADLI ESERİNİN SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

ABSTRACT

Çölde Biten Rahmet Ağacı which was serialized in the Ramadan of 1962 in Yeni Istanbul newspaper was compiled in 2001 by Halil Açıkgöz. In this study 6th edition was utilized which was published by Kubbealtı publishing house.

The aim, importance and method of the thesis are mentioned in the Introduction part of the study which consists of three parts: Introduction, Review and Conclusion. Because there is not enough information about Safiye Erol's life, In this section, brief information about his life and works are given. Afterward, information divided into constructive parts, types of sentences and phrases were given.

In the examination section, the sentences in the book were numbered and examined in terms of their types, parts and phrases. The data obtained from the examination section were evaluated in the results section and demonstrated in tabular form with numerical data.

Keywords: *Colde Biten Rahmet Agacı, Safiye Erol, Divided into constructive parts, Phrases, Types of Sentences.*



I. GİRİŞ

Söz dizimi araştırmalarına katkı sağlaması beklenen bu çalışmada daha önce eserleri üzerinde herhangi bir söz dizimi çalışması yapılmamış bir yazarın ele alınması uygun görüldü. Söz dizimi alanında pek çok isim üzerinde çalışma yapıldığı, fakat Safiye Erol üzerine herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edildi.

Safiye Erol'un *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eserinin söz dizimi bakımından ele alınmasının alana bir katkı sağlayabileceği düşünüldü. Bu çalışmayla kültür tarihimizde önemli bir yere sahip olan Safiye Erol'un adı geçen eserindeki cümlelerin söz dizimi bakımından özelliklerinin ortaya çıkması amaçlandı. Safiye Erol'un kendine has üslubunun ortaya çıkmasına katkıda bulunmak da çalışmanın amaçları arasında yer aldı. Bu bakımdan, çalışmanın Erol'un üslubu ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Bir yazarın kültürü, inancı, yaşayışı, hayata bakış açısı diline yansır. Türk dilinin zenginliği ve güzelliği de, ancak dili iyi kullanan yazarların ve şairlerin eserleri incelenerek anlaşılabilir. Cumhuriyet döneminde eserler veren Safiye Erol, Türk dilinin gücünü kavramış ve yansıtabilmiş şahsiyetlerdendir.

Safiye Erol'un *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eseri söz dizimi açısından incelenirken konuyla ilgili gramer kitapları, makaleler, tezler ışığında cümle tahlili yapıldı. Eserde bulunan cümleler numaralandırılarak tahlil edildi. *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eserin 6. baskısında bulunan cümleler önce fişlendi, her cümle öğelerine ayrıldıktan sonra söz öbekleri ve cümle türleri incelemesi yapıldı.

Giriş bölümünde Safiye Erol'un hayatı ve eserleri hakkında bilgi verildikten sonra cümle türleri, cümle öğeleri ve söz öbeklerine ilişkin çeşitli görüşlere yer verilip İnceleme bölümüne geçildi. İnceleme bölümünde, cümlelerin türleri, öğeleri ve söz öbekleri incelendi. Sonuç kısmında ulaşılan bilgiler ışığında sayısal verilere dayanan değerlendirmelere yer verildi.

Safiye Erol'un *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eserinin bazı tefrikalarında alıntılar bulunmaktadır. Bu alıntıların bazıları cümlelerin içinde yer almakta, bazıları

da cümleden bağımsız olarak yer almaktadır. Bu çalışmada cümlelerin parçası olmayan alıntılara yer verilmedi. Eserde cümleyle bağlantılı olan alıntılardan biri şu şekildedir:

Yaşadığı müddetçe (Mihrâbî)'nin bir mısrasını her fırsatta tekrarladı:

Pâk eyle gönül Kâbesini durma tavâf et.. (26)

Şu dizeler ise Cümlelerin parçası olmayan alıntılara örnek gösterilebilir:

Âşıklar artık hep onu anmakla, hayâl etmekle gıdalanırlar.

Kisve-i tenden muarrâ seyrederek bu gönlümü

Çarh vuran Abdal üryanımdır Allah Hû! diyen (Niyâzî Mısrî) (s.27)

Bu çalışma yapılırken Günay Karaağaç'ın *Türkçenin Dil Bilgisi* (2012) kitabından büyük oranda yararlanıldı. Cümlelerin öğeleri ve söz öbekleri Karaağaç'a (2012) göre incelendi, fakat isim cümlelerinin tahlilinde, kısaltma gruplarında ve birleşik fiillerde Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* (2008) adlı eserinden yararlanıldı. Eserde bulunan cümlelerin türleri ise Mehmet Özmen'in *Türkçenin Sözdizimi* (2013) adlı eserine göre incelendi. Üstünoğlu (1998), Yelten (2005) ve Gülen'in (2007) görüşlerinden yola çıkarak cümleden büyük birimler "cümle üstü birim" olarak değerlendirildi.

Örneğin metinde geçen "Dolanıcı nesneyi sevmem, ona Rabbim diyemem" dedi, nihâyet kalbinde tevhit bitkisi filizlendi. (s.14) cümlesi, yapı bakımından hem sıralı hem iç içe birleşiklik gösterdiği için karmaşık birleşik cümle olarak değerlendirildi. Cümle türleri ve öğeleri bakımından aşağıdaki şekilde incelendi:

31. "Dolanıcı nesneyi sevmem, ona Rabbim diyemem" dedi,/ nihâyet kalbinde tevhit bitkisi filizlendi. (s.14)

31. Cümlelerin Türü: Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

31.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: "Dolanıcı nesneyi sevmem, ona Rabbim diyemem"

31.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sevmem

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: dolanıcı nesneyi

31.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: diyemem

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: Rabbim

Yer Tamlayıcısı: ona

31.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: filizlendi

Özne: tevhit bitkisi

Yer Tamlayıcısı: kalbinde

Zarf Tümlacı: nihâyet

Günay Karaağaç, birleşik fiilleri “ad + yardımcı eylem kaynaklı birleşik eylemler” ve “eylem + yardımcı eylem kaynaklı birleşik eylemler” olarak iki başlık altında değerlendirmiştir (Karaağaç, 2012: 471-476). Leyla Karahan ise, “A. Bir hareketi karşılayan birleşik fiiller (Ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, diğer fiillerle kurulan birleşik fiiller), B. Bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” şeklinde sınıflandırmıştır (Karahan, 2008: 74-79). Karaağaç’ın (2012) tasnifinde deyimleşmiş birleşik fiiller yer almamaktadır. Bu sebeple birleşik fiillerin incelenmesinde Karahan’dan (2008) yararlanılmıştır. Eserde geçen bazı deyimleşmiş birleşik fiiller aşağıda eğik olarak gösterilmiştir:

Bu birleşmeden İsmâil *dünyâya geldi*. (s.15)

Yeryüzü aşk harîminden, âb-ı hayattan *mahrum kaldı*, tâ İbrâhimle İsmâil’e kadar. (s.28)

Kâbe’yi panayır baharına çevirerek, îmânı kurutmuş, içten çürümüş oldukları gibi, zaten kıt olan maddî kaynaklara da dış dünya *göz dikmiştir*. (s.30)

1. SAFİYE EROL'UN HAYATI VE ESERLERİ

1902-1964 yılları arasında yaşayan Safiye Erol, ilk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra lisans eğitimini Almanya'nın Münih Üniversitesi'nde görmüştür. Daha sonra doktora tezini vererek doktora unvanını almıştır (1926). Yurda döndükten sonra "Safiye Sami" adıyla tercümeler, "Dilara" imzasıyla küçük hikayeler ve fıkri yazılar yayımlamıştır. Fakat yaşadığı yıllarda pek fazla dikkat çekememiştir. Yazdığı roman, deneme, inceleme, çeviri ve makalelerini dönemin gazetelerinde tefrika hâlinde yayımlamıştır. Vefatından yıllar sonra eserlerinin tekrar yayımlanmasıyla yeniden keşfedilmiş ve ilgi odağı hâline gelmiştir (Uçman, 2016: 419-420).

Mehmet Nuri Yardım, *Safiye Erol Kitabı* adlı eserinde Samiha Ayverdi'nin Safiye Erol hakkındaki düşüncelerine şu şekilde yer vermiştir: "*Türk kadınları arasında yeri çok büyük olan Safiye Erol'un gönlü mâneviyâta o derece açtı ki, çocukluk ve ilk gençlik senelerini yâd ellerde geçirmiş bir kimsenin bu derece imâna yatkın olabileceğini düşünmek dahî hatıra gelmezdi*" (Yardım, 2003: 10).

Kâzım Yetiş'e göre Safiye Erol, iyi bir romancı olmasının yanı sıra sağlam ve derin bir düşünce yapısına sahip bir yazardı. Yetiş, şu ifadelere yer vermiştir: "*Safiye Erol, düşünen, düşünüirken, duyguları ile düşüncesini izdivaç ettirebilen; üslup ilmindeki ifadesiyle yazmadan evvel düşünmeyi öğrenmiş bir sanatkârdır*" (Yardım, 2003: 12).

Safiye Erol'un ilk romanı olan *Kadıköyü'nün Romanı* 1938 yılında tefrika halinde yayımlanmıştır. Daha sonra sırasıyla *Ülker Fırtınası* (1944), *Ciğerdelen* (1946) ve *Dineyri Papazı* (1955) romanı tefrika halinde yayımlanmıştır (Uçman, 2016: 419-420).

Samiha Ayverdi aracılığıyla 1948 yılında Kenan Rifâî ile tanışan Safiye Erol, o güne kadar cevaplandıramadığı soruların cevabını onun sohbetlerinde bulmaya çalışmıştır (Uçman, 2016: 419-420). Safiye Erol, Samiha Ayverdi, Sofi Huri ve Nezihe Araz ile birlikte 1950 yılında vefat eden Kenan Rifâî için *Kenan Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık* adlı eseri yazmışlardır. Daha sonra Kenan Rifâî'nin *Şerhli Mesnevî-i Şerif*ini Samiha Ayverdi, Nihad Sami Banarlı, Nezihe Araz ve Sofi Huri ile birlikte dört yıl boyunca yayına hazırlamaya çalışmışlardır (Tek, 2017: 163, 179).

Romanlarının genel çerçevesini kadın erkek ilişkileri, karşılıksız aşklar, yasak ilişkiler, imkânsız aşklar, aşktan bağımsız olan evlilikler gibi temalar oluşturmıştır. İlk romanı olan *Kadıköyü'nün Romanı*'nda yedi gencin etrafında dönen aşk ilişkileri ve bunların evlilik kurumuna yaklaşımları dikkati çekmiştir (Ayyıldız v.d., 2017: 217-228).

Ülker Fırtınası adlı romanında evlilik kurumunun önemsenmemesinden dolayı ortaya çıkan evlilik dışı ilişkiler ele alınmıştır. *Ciğerdelen* romanında da aşktan bağımsız olan evlilikleri işlemiştir. Romanın erkek kahramanı herhangi bir duygusal bağdan dolayı değil, güzellik algısından dolayı evliliğini gerçekleştirmiştir (Ayyıldız v.d., 2017: 217-228).

Dineyri Papazı romanında evli bir adamın yasak aşk ilişkisi anlatılmıştır. Diğer romanlarında olduğu gibi burada da evlilik kurumu önemsenmemiştir (Ayyıldız v.d., 2017: 217-228).

Çölde Biten Rahmet Ağacı adlı eserde yine kadın erkek ilişkilerine değinilmiştir. İslâm'a göre kadınların ve erkeklerin birbirlerine karşı yükümlülükleri âyetlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Peygamberimizin hayatından örneklerle eşlerine nasıl davrandığı, ayrıca peygamber eşlerinin ve annesinin üzerinden kadın duyarlılığı anlatılmıştır (Tek, 2017: 163-179).

Çölde Biten Rahmet Ağacı adlı eser 1962 yılında Yeni İstanbul gazetesinde tefrika edilmiş, 1974 yılında ise Halil Açıkgöz tarafından elle istinsah edilmiştir. Kültür ve Sanat Vakfı, Safiye Erol'un eserlerini külliyat hâlinde yayımlamaya karar verdikten sonra el yazması hâlinde olan eser, kitap hâline getirilmiştir (Erol, 2016: s.y.).



2. CÜMLE TÜRLERİ

2.1. Yapılarına Göre Cümleler

Kaynaklar incelendiğinde araştırmacıların cümleleri yapılarına göre farklı şekillerde tasnif ettiği görülür. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı kitabında Türkçe'nin genellikle basit cümlelerden oluştuğunu ve birleşik cümlelere oranla daha fazla basit cümle kullanıldığını ifade etmiştir. Ergin, birleşik cümleleri şartlı, ki'li ve iç içe birleşik cümle şeklinde üçe ayırmıştır (Ergin, 1972: 389).

Leyla Karahan, cümleleri bağlanma şekillerine göre “bağlanma edatlarıyla bağlanan cümleler, ortak cümle öğeleriyle bağlanan cümleler, ortak kip/ şahıs ekleriyle bağlanan cümleler, anlam ilişkisiyle bağlanan cümleler” (Karahan, 2008: 85-95) olmak üzere dört grupta incelemiştir.

Günay Karaağaç, yapılarına göre cümleleri “basit, birleşik, bağlı ve eksilteli cümle veya söz cümle” olarak dörde ayırmıştır. Birleşik cümleleri, “şartlı birleşik cümle, iç içe birleşik cümle ve ki'li birleşik cümle”lerden oluşturmuştur. Bağlı cümleleri ise “sıralı bağlı cümleler, açıklamalı bağlı cümleler” şeklinde sınıflandırmıştır (Karaağaç, 2009: 197-202).

Mehmet Özmen, *Türkçenin Sözdizimi* adlı eserinde yapıları bakımından cümleleri basit cümle, birleşik cümle ve eksilteli cümle olarak üçe ayırmıştır. Birleşik cümleleri “sıralı birleşik cümle, şartlı birleşik cümle, bağlı birleşik cümle, iç içe birleşik cümle, saptamalı birleşik cümle ve karmaşık birleşik cümle olarak incelemiştir. (Özmen, 2013: 143-212). Bu çalışmada, cümle türleri incelenirken Özmen'in tasnifine bağlı kalınmıştır.

2.1.1. Basit cümle

Tek yüklemi olan cümleler basit cümle olarak kabul edilir. Özmen de (2013: 143) tek cümleden oluşan cümlelerin basit cümle olduğunu ifade etmiştir.

2.1.2. Birleşik cümle

İçerisinde birden fazla yüklem bulunan cümleler birleşik cümle olarak kabul edilir. Mehmet Özmen, birleşik cümleleri altı grupta toplamıştır: Sıralı birleşik cümle, şartlı birleşik cümle, bağlı birleşik cümle, sapslamalı (ara cümleli) birleşik cümle, iç içe birleşik cümle ve karmaşık birleşik cümle (Özmen, 2013: 145).

2.1.2.1. Şartlı birleşik cümle

Şart cümlesi, -sa/-se biçim birimi ile oluşturulur, başta bulunan cümle yardımcı cümle, ondan sonra gelen cümle ise ana cümledir. Şart ifade eden şart cümlesi tek başına kullanılmaz (Özmen, 2013: 148). Bir cümleinin şartlı birleşik cümle olabilmesi için ana cümleye bağlanan bir cümle konumunda olması gerekir. Herhangi bir ana cümleye bağlı olmayan şart cümlesi istek ifade eder ve tek başına cümle kurabilir.

2.1.2.2. İç içe birleşik cümle

İç içe birleşik cümle, bir cümleinin diğer bir cümleinin ögesi ya da bir ögesinin parçası olmasıyla oluşur ve genellikle *de-* fiiliyle kurulur. *De-* fiilinin haricinde *addet-*, *anla-*, *bil-*, *bulun-*, *farzet-*, *gör-*, *görün-*, *iste-*, *san-*, *sanıl-*, *sayıl-*, *zannet-* ve *zannolun-* gibi fiillerle de iç içe birleşik cümleler kurulabilir. Bu cümle tipinde iç cümle yardımcı cümle konumundadır ve ana cümleye ya da cümleinin bir ögesine bağlıdır (Özmen, 2013: 178-179).

2.1.2.3. Sıralı birleşik cümle

Sıralı birleşik cümleler, art arda gelen cümlelerin virgül veya noktalı virgülle ayrılması sonucu oluşan cümlelerdir. Bu cümlelerde ana cümle yardımcı cümle ilişkisi yoktur (Özmen, 2013: 145).

2.1.2.4. Bağlı birleşik cümle

Bağlı birleşik cümle bir bağlaçla birbirlerine bağlanan cümlelerden oluşur. Bağlı birleşik cümlelerde özneler ayrı veya ortak olabilir ve cümleler ortak rivâyet veya hikâye ekiyle birbirlerine bağlanabilirler. Özmen, (2013: 158) bağlı birleşik cümleleri “ki’li birleşik ve diğer bağlaçlarla bağlı birleşik” olmak üzere iki grupta inceler.

2.1.2.4.1. Ki'li birleşik cümle

Ki'li birleşik cümle *ki* bağlacı ile bağlanan cümlelerden oluşur. Bu cümle tipinde *ki*'den önceki cümle ana cümle, *ki*'den sonraki cümle yardımcı cümledir. Türkçede ana unsur sonda, yardımcı unsur başta bulunduğu için bu söz dizimi Türkçeye uygun değildir. Özmen, (2013: 159) bazı *ki'li birleşik* cümlelerde seyrek de olsa ana cümlelerin sonda bulunduğunu ifade etmiştir.

2.1.2.4.2. Diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümle

Diğer bağlaçlarla bağlı cümle *ama, fakat, lâkin, çünkü, ve, veya, ne...ne, vb.* bağlaçlarla bağlanan cümlelerden oluşur (Özmen, 2013: 158). Bu tür cümlelerde bir ya da birkaç öge ortak olabilir.

2.1.2.5. Saplama (ara cümleli) birleşik cümle

İçerisinde iki virgül, iki çizgi veya iki ayraç arasında yer alan bir cümle barındıran cümleler saplama birleşik cümle olarak adlandırılır. İki virgül, iki çizgi veya iki ayraç arasında yer alan bu cümleye saplama cümle denir. Saplama cümle yardımcı cümle konumundadır, ana cümlelerin ögeleri arasında veya ögelerinden birinin içinde yer alabilir (Özmen, 2013: 195).

2.1.2.6. Karmaşık birleşik cümle

İki veya daha fazla birleşik cümle özelliği taşıyan cümleler karmaşık birleşik cümlelerdir. Mehmet Özmen, (2013: 197) karmaşık birleşik cümlelerde bütün birleşik cümlelerin bulunabileceğini belirtmiştir. Bir karmaşık birleşik cümlelerin hem sıralı birleşik hem şartlı birleşik veya hem iç içe birleşik hem şartlı birleşik olabileceğini ifade etmiştir.

2.1.3. Eksiltili Cümle

Bir cümlelerin cümle olarak var olması için yüklemının olması şarttır. Bu yüzden, yüklemi olmayan cümleleri eksiltili cümle olarak kabul edilir (Özmen, 2013: 198).

2.2. Yüklemının Yeri Bakımından Cümleler

Cümleler yüklemlerinin yerine göre kurallı (düz) ve devrik olmak üzere iki şekilde incelenirler. Kurallı cümlede yüklem cümlelerin sonunda bulunur, devrik cümlede ise cümlelerin herhangi bir yerinde olabilir. Türkçede yüklem genellikle

sonda bulunur, devrik cümleler daha çok şiir dilinde ve atasözlerinde görülür (Karahan, 2008: 100-102; Karaağaç, 2009: 206; Özmen, 2013: 212-214).

2.2.1. Düz Cümle

Yüklemi cümlelerin sonunda bulunan cümle düz cümledir. Türkçede ana unsur sonda bulunduğu için düz cümleler çoğunluktadır.

2.2.2. Devrik Cümle

Yüklemi cümlelerin sonunda bulunmayan cümle devrik cümledir. Devrik cümlede yüklem cümlelerin herhangi bir yerinde bulunabilir. Türkçede devrik cümleler düz cümlelere göre daha az kullanılır.

2.3. Anlamına Göre Cümleler

Anlamına göre cümleler olumlu, olumsuz ve soru cümlesi olmak üzere üç grupta sınıflandırılırlar. Olumlu cümleler yargının gerçekleştiğini, olumsuz cümleler yargının gerçekleşmediğini bildirir. Soru cümleleri ise soru yoluyla bilgi almayı amaçlar. Soru cümlelerinde de yüklem olumlu ya da olumsuz olabilir (Karahan, 2008: 103-108; Karaağaç, 2009: 207-208; Özmen, 2013: 220-247).

2.3.1. Olumlu Cümle

Olumlu cümleler yargının gerçekleştiğini, gerçekleşeceğini, gerçekleşmesi gerektiğini vb. bildirir. Bir cümle doğrudan olumlu olabileceği gibi dolaylı yollardan da olumlu olabilir. Yapıca olumsuz bir cümle metin bağlamına, vurguya, tonlamaya ya da cümledeki soru ve olumsuzluk bildiren diğer unsurların durumuna göre olumlu anlam taşıyabilir (Özmen, 2013: 221).

2.3.2. Olumsuz Cümle

Olumsuz cümleler, cümlelerin yüklemine oluşturan eylemin gerçekleşmediğini, gerçekleşmeyeceğini ya da gerçekleşmemesi gerektiğini vb. bildirir. Fiil cümlelerinde –mA- olumsuzluk eki, geniş zaman 2. ve 3. kişilerde –mAz eki, yeterlikte –AmA-, “değil” edatı, *ne ... ne* bağlacı ya da bazı soru biçimleriyle olumsuz cümle oluşturulabilir. İsim cümlelerinde “değil” edatı, “yok” ismi, *ne ... ne* bağlacı ve bazı soru biçimleriyle olumsuz cümle oluşturulabilir (Özmen, 2013, 224-230).

2.4.3. Soru Cümlesi

Soru yoluyla bilgi almayı amaçlayan cümle soru cümlesidir. Soru cümlesi gerçek ya da sözde soru cümlesi olabilir. Bilgi edinmek amacıyla sorulan, cevap beklenen soru gerçek sorudur. Bilgi edinmek amacıyla sorulmayan, cevap beklenmeyen soru sözde sorudur. Soru cümleleri, soru sözcükleriyle (soru zamirleri, soru sıfatları, soru zarfları) ya da *mI/mU* soru ekiyle oluşturulabilir (Özmen, 2013, 234-239).

2.4. Yüklemlerinin Türüne Göre Cümleler

Cümleler yüklemlerinin türüne göre fiil cümlesi ve isim cümlesi olarak iki grupta sınıflandırılırlar. Yüklemleri fiil olan cümleler fiil cümlesi, isim olan cümleler isim cümlesi olarak adlandırılır.

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı eserinde fiil cümlesinin, hareketi fiil unsuru olan cümle olduğunu ifade eder. (Ergin, 1972: 378-388). Yüklemleri geçişli fiil olan fiil cümleleri nesne alabilir, yüklemleri geçişsiz fiil olan fiil cümleleri ve isim cümleleri (birkaç istisna dışında) nesne alamaz (Karahan, 2008: 96-99). Özmen'e göre isim cümlesinde nesne bulunmaz (Özmen, 2013: 217).

2.4.1. Fiil Cümlesi

Yüklemleri çekimli bir fiil veya fiil grubundan oluşan cümleler fiil cümlesidir (Karahan, 2008; 96-99; Karaağaç, 2009: 202-204; Özmen, 2013: 215). Fiil cümlelerinde bütün cümle ögeleri bulunabilir.

2.4.2. İsim Cümlesi

Yüklemleri ek-fiille çekimlenmiş bir isim veya isim unsurundan oluşan cümleler isim cümlesidir (Karahan, 2008; 96-99; Karaağaç, 2009: 202-204; Özmen, 2013: 215).

Karaağaç'a göre isim cümlelerinde nesne, yönelme ve uzaklaşma hali eki alan yer tamlayıcıları ve zaman zarfından başka zarf tümleci bulunamaz. İsim cümlelerinde bir yapma ve olma söz konusu olmadığı için özne ve yüklem dışında yalnızca nerede ve ne zaman sorusu sorulabilir (Karaağaç, 2009: 184). Özmen'e göre isim cümlesi nesne dışındaki ögeleri alabilir fakat nesne alamaz (Özmen, 2013: 217). Karahan'a göre, nesne, yönelme ve uzaklaşma hali ekli yer tamlayıcıları isim cümlelerinde nadiren bulunabilir. Zaman zarfı dışında diğer zarflar da isim

cümlelerinde yer alabilir (Karahana, 2008: 96-99). *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eserde geçen isim cümleleri, Karahan'a göre incelendi. Eserde bulunan isim cümlelerinden birkaçı şu şekildedir:

251. Cümle: Amma benim anlayışına göre, havada Sündüs adlı bir melek eliyle döşenen döşek, doğumdan evvele âittir. (s.32)

921. Cümle: Miraç hakkında doğuda yazılmışları okumaktan insana ne fayda vardır, ne zarar. (s.85)

251. cümlede “amma benim anlayışına göre” zaman bildirmez. Bu öge cümle ögelerinde zarf tümleci, söz öbeklerinde ise edat öbeği olarak incelenmiştir. 921. cümlede uzaklaşma ve yönelme hâli eki almış olan “Miraç hakkında doğuda yazılmışları okumaktan” ve “insana” söz öbekleri ise yer tamlayıcısı olarak değerlendirilmiştir.

3. CÜMLE ÖGELERİ

Zeynep Korkmaz, cümlelerin ögelerini temel ve yardımcı olmak üzere ikiye ayırmıştır. *Özne, nesne, fiil, zarf ve tamlayıcıyı* temel öge, *ünlem ve bağlaçları* da yardımcı öge olarak almıştır (Korkmaz, 1992: 33). Hengirmen, *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*'nde *özne, nesne, yüklem ve tümlecin* cümlelerin ögesi olduğunu söylemiştir (Hengirmen, 1999: 92). Günay Karaağaç, söz öbeklerinin niteleyen-nitelenen, tamlayan-tamlanan ögelerden oluştuğunu; cümlelerin ise tek niteleneni, tek tamlananı olduğunu, onun da yüklem olduğunu belirtir. Özne ise cümlelerin diğer temel ögesidir (Karaağaç, 2013: 222).

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı eserinde cümle unsurları adı altında *fiil, fail, nesne, yer tamlayıcısı ve zarfın* cümle unsurları olduğunu ifade etmiştir (Ergin, 1972: 382). Banguoğlu, cümlelerin üyelerini *yüklem, kimse, nesne, isimleme ve zarflama* olarak sınıflandırmıştır (Banguoğlu, 2011: 525). Özmen, *Türkçenin Sözdizimi* adlı eserinde cümlelerin *yüklem, özne, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci ve bağımsız tümleç* olmak üzere altı ögesi olduğunu söylemiştir (Özmen, 2013: 6).

3.1. Yüklem

Güncel Türkçe Sözlük'te yüklem cümlede oluş, iş ve hareket bildiren kelime veya kelime grubu olduğu belirtilmiştir (GTS, sozluk.gov.tr). Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*'nde yüklem yargıyı bildiren öge olduğunu söylemiştir. Ayrıca temel öge durumunda olan yüklem fiil veya isim soylu kelime olabileceğini de ifade etmiştir (Korkmaz, 1992: 174). Hengirmen'e göre yüklem, özne hakkında bilgi veren ögedir (Hengirmen, 1999: 438). Berke Vardar ise, yüklem tümcenin temelini oluşturan öge olduğunu ve yüklemsiz tümcenin cümle olamayacağını belirtmiştir (Vardar, 2002: 226).

Ergin, yüklem yerine *fiil* terimini kullanmış ve fiil unsurunun tek veya birleşik bir fiilin çekimli şeklinden oluştuğunu veya i- fiilinin çekimli şekillerinin bir isimle birleşmesinden oluştuğunu belirtmiştir. Ayrıca *fiil* yerine *predikat* terimini de kullanmıştır. Bir cümlede ne kadar *predikat* varsa o kadar cümle olabileceğini

belirtmiştir (Ergin, 1972: 383). Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* adlı eserinde yüklem genellikle cümlelerin sonunda bulunduğunu, ekli veya eksiz olarak bir yargı yüklenmiş isim ya da fiil olduğunu belirtmiştir (Karahan, 2008: 13). Yükleme “Nitelendirilmiş eylem adına yüklem denir. Cümlede yargı bildiren çekimli öge, yüklemdir” şeklinde tanımlayan Günay Karaağaç, yüklemlerin bütün dillerde iki türlü olduğunu ifade etmiştir. Fiil cümlesi yüklemının bir yapma ve olma bildiren fiillerden, isim cümlesi yüklemının ise ana yardımcı fiille kurulan bildirmelerden oluştuğunu belirtmiştir (Karaağaç, 2009: 186). Yüklemin “cümlelerin düğümlendiği kelime olduğunu ifade eden Banguoğlu, yükleme fiilden ve isimden yükleme biçiminde ikiye ayırmıştır (Banguoğlu, 2011: 524). Mehmet Özmen’e göre yükleme, “bir iş, bir oluş veya isnat (yükleme) bildiren cümle ögesidir” (Özmen, 2013: 6). Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* adlı eserinde yüklem tümcenin temel ögesi olduğunu ifade etmiş ve tümcenin iş, olay, duygu, düşünce ya da yargıyı içeren öge olduğunu belirtmiştir (Aksan, 2015: 125).

3.2. Özne

Güncel Türkçe Sözlük’te öznenin, yüklem bildirdiği işi yapan kimse veya şey olduğu ifade edilmiştir (GTS, sozluk.gov.tr). Muharrem Ergin, özneyi *fail* olarak adlandırmış ve öznenin fiilden sonra cümlelerin ikinci ögesi olduğunu ifade etmiştir. “Fail fiili yapan veya olan unsurdur” ifadelerini kullanan Ergin, failin fiile yalın halde bağlandığını, meçhul fiillerde bulunmadığını belirtmiştir (Ergin, 1972: 383). Banguoğlu, diğer görüşlerden farklı olarak özne yerine kimse terimini kullanmıştır. Kimsenin, cümlelerin yüklemden sonra ikinci üyesi sayıldığını ifade etmiştir. (Banguoğlu, 2011: 525). Karaağaç, özneyi durağan, etken, edilgen ve bilinmez özne şeklinde sınıflara ayırmış ve bir yapma ve olmayı gerçekleştiren ögenin özne olduğunu ifade etmiştir (Karaağaç, 2009: 189). Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* adlı kitabında öznenin yapma veya olmayı karşılayan, yüklem yaptığı hareketi üzerine alan öge olduğunu belirtmiştir (Karahan, 2008: 18).

Aksan’a göre *özne*, bir eylemin veya bir işin ilişkili olduğu veya yöneldiği ya da olayın içinde yer alan kişi veya şeydir (Aksan, 2015: 124). Vardar’a göre geleneksel dilbiliminde özne, eylemi yapan kişi ve eyleme konu olan ögedir; çağdaş dilbiliminde ise yükleme gerçekleştiren kişidir (Vardar, 2002: 157). Korkmaz’a göre özne “bir oluş ve kılışın gerçekleşmesini sağlayan kimse veya şey”dir (Korkmaz,

1992: 120). Özmen ise, eylemi yapan, o eyleme maruz kalan ögenin özne olduğunu belirtmiştir (Özmen, 2013: 20).

3.3. Nesne

Güncel Türkçe Sözlük'e göre nesne, cümlede yalın veya belirtme durumunda bulunan tümleçtir (GTS, sozluk.gov.tr). Korkmaz'a göre nesne, fiili geçişli olan yüklemın etkilediği kişiyi veya objeyi gösteren yalın veya belirtme hâli alan ögedir (Korkmaz, 1992: 111). Ergin, nesnenin şahsı veya şeyi karşılayan unsur olduğunu belirtmiştir (Ergin, 1972: 384).

Yalın durumda bulunan nesne belirtisiz, belirtme durumunda bulunan nesne belirtili nesnedir. Nesne yalnızca fiil cümlelerinde bulunabilir (Ergin, 1972: 384; Banguoğlu, 2011: 527; Karahan, 2008: 25; Karaağaç, 2009: 192; Özmen, 2013: 37). İsim cümleleri oluş ve durum bildirmeleri (Banguoğlu, 2011: 527), bildirme cümlesi olmaları (Karaağaç, 2009: 192) nedeniyle nesne alamazlar. Fiil cümlelerinde yalnızca yüklemi geçişli fiilden oluşanlar nesne alabilirler (Ergin, 1972: 384; Banguoğlu, 2011: 527; Korkmaz, 1992: 111; Karahan, 2008: 25; Özmen, 2013: 37). Karaağaç nesnenin söz, söz öbeği veya fiilimsi olabileceğini ifade etmiştir (Karaağaç, 2009: 192). Karahan, belirtili nesnenin cümlede herhangi bir yerinde olabileceğini, belirtisiz nesnenin ise her zaman yüklemın yanında yer aldığını belirtmiştir (Karahan, 2008: 25).

3.4. Yer Tamlayıcısı

Türkçe söz diziminde yer belirtmek için -A, -dA, -dAn durum ekleri kullanılır. Yer tamlayıcıları yaklaşıma, bulunma ve uzaklaşma bildirerek cümlede yer alırlar. Ergin (1972), Karahan (2008) ve Karaağaç (2009), yer tamlayıcısı terimini kullanmışlardır. Korkmaz (1992), Vardar (2002) ve Özmen (2013), yer tamlayıcısı için dolaylı tümleç ifadesini kullanmıştır.

Güncel Türkçe Sözlük'te dolaylı tümleç, "Fiilin anlamını bütünleyen ve yönelme, kalma, çıkma durumlarından birinde bulunan veya edat alan tümleç" şeklinde tanımlanmıştır (GTS, sozluk.gov.tr). Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*'nde dolaylı tümleç terimini "Cümlede yüklemın anlamını çeşitli yönlerden tamamlayan ve kesinleştiren; bulunma, yönelme ve çıkma hali eklerinden biriyle veya bir edatla birlikte bulunan yalın veya grup halindeki ismin cümle bilgisindeki

adı” biçiminde tanımlamıştır (Korkmaz, 1992: 47). Vardar, dolaylı tümlecin ikincil ve zorunlu olmayan bir belirleme getirdiğini ifade eder (Vardar, 2002: 81).

Ergin’e göre yer tamlayıcısı “Fiilin mekanını ve istikametini gösteren cümle unsurudur” (Ergin, 1972: 384). Karaağaç’a göre, “Cümlede, yaklaşma, bulunma ve uzaklaşma bildirerek yüklemi tamamlayan öge, yer tamlayıcısıdır” (Karaağaç, 2009: 194). Dolaylı tümleci *isimleme* adı altında değerlendiren Banguoğlu “Cümlede yüklem gerçekleşmesiyle ilgili kişileri ve şeyleri gösteren adlara ve zamirlere isimleme deriz” ifadelerini kullanmıştır (Banguoğlu, 2011: 529). Özmen, (2013: 38) dolaylı tümleci “yüklemdeki eylemin yerini, yönünü ve çıkış yerini gösteren cümle ögesi” biçiminde; Karahan (2008: 29) ise, yer tamlayıcısını “cümlede yönelme, bulunma ve uzaklaşma bildirerek yüklemi tamamlayan öge” biçiminde tanımlar.

3.5. Zarf Tümleci

Güncel Türkçe Sözlük’te zarf tümlecinin yüklemi niteleyen kelime grubu olduğu belirtilmiştir (GTS, sozluk.gov.tr). *Gramer Terimleri Sözlüğü*’nde zarf terimini kullanan Korkmaz, zarfın yüklem anlamını zaman, tarz, ölçü, yer, yön vb. bakımlardan sınırlayan kelimeler veya kelime gruplarından oluştuğunu ifade etmiştir (Korkmaz, 1992: 179). Berke Vardar, *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*’nde zarf terimi yerine belirteç terimini kullanmıştır. Belirteçleri durum ve biçim olarak ikiye ayırmıştır. Durum belirteçlerini kesinlik, yineleme, dilek, yanıt, umu, olasılık, sınırlama, koşul, üleştirme ve yaklaşıklık olarak sınıflandırmıştır. Biçim belirteçlerini ise türemiş, birleşik ve öbekleşmiş belirteçler olarak sınıflandırmıştır (Vardar, 2002: 35).

Zarf terimini kullanan Ergin, zarfın ana işlevi eylemin şartlarını ve zamanını göstermek olan bir cümle unsuru olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca şekil, sebep, tarz, vasıta, yön, eşitlik, benzerlik, miktar, derece, hâl, durum vb. zarflarının yanı sıra instrumental, eşitlik, yön ekleri, gerundiumlar ve son çekim edatlarının da zarf olarak kullanılabildiğini belirtmiştir (Ergin, 1972: 385). Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* adlı eserinde zarf tümleci yerine zarf terimini kullanmıştır. Zarfın genellikle cümlelerin yardımcı ögesi olduğunu belirtmiştir. (Karahan, 2008: 32). Karaağaç, zarfı sözlükte ve söz diziminde zarf biçiminde ikiye ayırmıştır. Söz diziminde olan zarfın söz, söz öbeği veya cümle olarak yer aldığını ifade etmiştir (Karaağaç, 2009:196). *Zarflama* terimini kullanan Banguoğlu, bu ögenin cümlelerin bir üyesi olduğunu, zaman, yer,

yön, tarz, miktar ve gerçekleştirme gibi özellikleri belirtmeye yaradığını ifade etmiştir. (Banguoğlu, 2011: 530). Özmen'e göre ise zarf tümleci, eylemin nasıl, ne şekilde, niçin, ne zaman, kiminle, neyle veya hangi vasıta ile yapıldığını belirten ögedir (Özmen, 2013: 40).

3.6. Cümle Dışı Öge

Ergin, (1972) bu ögeyi cümle dışı unsur olarak, Karahan (2008) ve Karaağaç (2009) ise cümle dışı öge olarak ele almıştır. Fakat Özmen, (2013) cümle dışı ögeyi bağımsız tümleç olarak adlandırmış, cümle ögelerinden biri olarak değerlendirmiştir.

Ergin'e göre cümle dışı unsurlar, cümlelerin başlarında, sonlarında veya cümlelerin arasında bulunurlar (Ergin, 1972: 385). Karahan ise, cümlelerin kuruluşuna katılmayan, cümlelerin herhangi bir yerinde bulunabilen ve dolaylı yollarla cümleye yardımcı olan cümle ögesi olarak cümlede yer aldığını belirtmiştir (Karahan, 2008: 36). Günay Karaağaç, cümle dışı ögelerin cümlelerin kuruluşuna katılmayan ögeler olduğunu belirtmiştir (Karaağaç, 2009: 196). Özmen, cümleye türlü anlam ilişkileri ile katılan ancak yükleme doğrudan doğruya bağlanmayan, yükleme sorulan hiçbir soruya cevap vermeyen cümle ögesini bağımsız tümleç olarak tanımlamıştır. Bağımsız tümleçlerin kuvvetlendirme görevinde olan bağımsız tümleçler ve ünlem görevinde olan bağımsız tümleçler şeklinde sınıflandırılabilirliğini ifade etmiştir (Özmen, 2013:43-44).



4. SÖZ ÖBEKLERİ

Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* adlı eserinde kelime gruplarını “tekrarlar, bağlama grubu, sıfat tamlaması, iyelik grubu ve isim tamlaması, aitlik grubu, birleşik isim, birleşik fiil, ünvan grubu, ünlem grubu, sayı grubu, edat grubu, isnat grubu, genitif, datif, lokatif, ablatif gurupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu, kısaltma gurupları, akkuzatif grubu” olarak incelemiştir (Ergin, 1972: 357-381).

Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*’nde “Belirtme Öbekleri” adıyla söz öbeklerini “ad takımları, sıfat takımları, zarf öbekleri, takı öbekleri, çekim öbekleri, bağlam öbekleri, yanaşma takımları ve katma öbekler”i olmak üzere sekiz grupta incelemiştir (Banguoğlu, 2011: 497-519).

Leyla Karahan, kelime gruplarını “isim tamlaması, sıfat tamlaması, sıfat-fiil grubu, isim-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, unvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil (A. Bir hareketi karşılayan birleşik fiiller, ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, diğer fiillerle kurulan birleşik fiiller, B. Bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller) ve kısaltma gurupları” şeklinde sınıflandırmıştır (Karahan, 2008: 39-84).

Mehmet Özmen, “iyelik grubu, isim tamlaması, sıfat tamlaması, zarf tamlaması, ikileme, bağlama grubu, birleşik fiil, edat grubu, sayı grubu, isnat grubu, birleşik isim, unvan grubu, ünlem grubu, aitlik grubu, tamlayan grubu, bulunma grubu, yönelme grubu, çıkma grubu, araç grubu, belirtme grubu, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu” biçiminde kelime gruplarını incelemiştir (Özmen, 2013: 51-143).

Günay Karaağaç, söz öbeklerini yapımlık ve çekimlik söz öbekleri şeklinde ikiye ayırmıştır. Yapımlık söz öbeklerini sırasıyla “fiilimsi öbekleri (a. isim-fiil öbekleri, fiil ismi öbekleri, zarf-fiil öbekleri veya cümle + edat öbekleri), kısaltma öbekleri (isnat öbeği, hâl veya edat öbekleri, ünlem öbeği), sayı öbeği, birleşik fiiller (isimlerle yapılan birleşik fiiller, fiillerle yapılan birleşik fiiller), yineleme öbekleri,

aitlik öbeği, bağlama öbek ve cümleleri (sıralayıcı bağlama öbek ve cümleleri, açıklayıcı bağlama öbek ve cümleleri), özel ad öbeği (birleşik adlar, unvan öbeği) biçiminde; çekimlik söz öbeklerini ise, ilişkilendirme öbekleri (isim tamlaması: belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, zincirleme isim tamlaması; iyelik öbeği: tamlayanlı iyelik öbeği, tamlayansız iyelik öbeği, ilgi hâli öbeği), nitelendirme öbekleri (sıfat tamlaması: varlığın var oluş sıfatları, varlığın eylem sıfatları) biçiminde incelemiştir (Karaağaç, 2009: 129-182). Bu çalışmada, söz öbekleri incelenirken Günay Karaağaç'ın tasnifine bağlı kalınmıştır.

4.1. İlişkilendirme Öbeği

Günay Karaağaç, isim tamlamalarını “belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması ve zincirleme isim tamlaması” olmak üzere üç grupta inceler. İsim tamlamalarında ilk öge tamlayan, ikinci öge ise tamlanan öge olur. İsim tamlamalarının belirtili ve belirtisiz oluşunu, tamlayanın ekli veya eksiz biçimde olması belirler. Zincirleme isim tamlaması ise birden çok ilişkilendirmenin ve dolayısıyla birden fazla ilgi hâli çekiminin yer aldığı söz öbeğidir. Zincirleme isim tamlamasında ortak kullanılan öge ilgi hâli eki değil, iyelik ekidir (Karaağaç, 2009: 172-173).

İyelik öbeği, tamlayanı kişi zamiri olan ilişkilendirme öbeğidir. Karaağaç, iyelik öbeğini “tamlayanlı ve tamlayansız iyelik öbeği” biçiminde ikiye ayırır. Karaağaç, isim tamlamasında olduğu gibi iyelik öbeğinde de iki bağlı biçim birimi kullanıldığını belirtir (Karaağaç, 2009: 176).

Karaağaç, iyelik öbeğini ve isim tamlamalarını ilişkilendirme öbeği adı altında ele almıştır. Biz de bu çalışmada söz öbekleri incelemesi yaparken iyelik öbeğini ve isim tamlamalarını ilişkilendirme öbeği içerisine alarak tek grup hâlinde inceledik.

4.2. Nitelendirme Öbeği

Karaağaç, sıfat tamlamalarını “Nitelendirme Öbekleri” adı altında “sıfat tamlaması: a. varlığın var oluş sıfatları, b. varlığın eylem sıfatları” olmak üzere iki grupta inceler. Varlığın var oluş sıfatlarında, unsurlar eksiz bir biçimde bir araya gelir; varlığın eylem sıfatlarında ise, eylemsi öbeklerinden sıfat tamlamaları oluşturulur (Karaağaç, 2009: 179-182).

4.3. İsim-Fiil Öbeği

İsim-fiil öbekleri “-an/-en, -r, -ar; -maz/-mez; -mış/-miş; -muş/-mü; -dık/dik; -duk/-dük/ -tık/-tik/-tuk/-tük; -acak/-ecek; -ası/-esi; -dı/-di/-du/-dü/-tı/-ti/-tu/-tü; -makta/-mekte; -mada/-mede; -yor” ekleri kullanılarak oluşturulur ve isim-fiil eki almış olan öge her zaman sonda bulunur. (Karaağaç, 2009: 138-139).

4.4. Fiil İsmi Öbeği

Fiil isimi öbekleri “-mak/-mek, -ma/-me, -ış/-iş/-uş/-üş” ekleri kullanılarak bir olma veya yapmayı, bir cümleyi isimleştirir (Karaağaç, 2009: 139).

4.5. Zarf-Fiil Öbeği

Zarf-fiil öbekleri “-a/ -e; -ı/ -i; -u/ -ü; -ıp/ -ip/ -up/ -üp; -arak/ -erek ve -araktan/ -erekten; -ınca/ -ince/ -unca/ -ünce; -alı/ -eli ve -alıdan/ -eliden; -madan/ -meden; -ken; -dıkça/ -dikçe/ -dukça/ -dükçe/ -tıkça/ -tikçe/ -tükçe/ -tukça; -maksızın/ -meksizin; -dığında/ -diğinde/ -duğunda/ -düğünde/ -tığında/ -tiğinde/ -tuğunda/ -tüğünde; -casına/ -cesine; -anda/ -ende” ekleri kullanılarak oluşturulur ve diğer eylemsi öbekleri gibi ekler sonda bulunur. (Karaağaç, 2009: 140-141).

4.6. Yineleme Öbeği

Karaağaç, yineleme öbeklerini “Türkçenin sözlük yinelemeleri ve Türkçenin söz dizimi yinelemeleri” olmak üzere iki grupta inceler. Türkçenin sözlük yinelemelerinde sözlerin ilk hece sonlarına -m, -p, -r, -s sesleri getirilerek yapayalnız, çepeçevre gibi yineleme öbekleri oluşturulur. Diğer sözlük yinelemelerinde ön sese -m sesi getirilerek *toprak moprak* veya *çocuk mocuk* gibi yineleme öbekleri yapılır. Türkçenin söz dizimi yinelemerinde ögelerin yerleri değiştirilemez ve sözler eş görevli olarak oluşturulur (Karaağaç, 2009: 161-163).

4.7. Edat Öbeği

Ekleşmemiş çekim edatları ile elde edilen yapılar edat öbeği olarak adlandırılır. Edat öbeğinin yönü diğer yapımlık söz öbeklerinde olduğu gibi geriye doğrudur. Edat öbeği ad + çekim edatı biçiminde oluşturulur (Karaağaç, 2012: 459-467).

4.8. Bağlama Öbeği

Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi* adlı eserinde, bağlama öbeklerinin oluşması için iki isim arasında *ve*, *veya*, *ile*, *ila* ve *(.)* gibi unsurların kullanılması gerektiğini ifade etmiştir (Karaağaç, 2009: 166).

4.9. Aitlik Öbeği

Aitlik öbekleri, yapımlık söz öbeklerindendir ve ilişkilendirme ve nitelendirme öbeklerinin içerisinde yer almaz. Yönü geriye doğru olan, -ki aitlik eki ile yapılan aitlik öbeği, tek sözden oluşabileceği gibi bir söz öbeği de olabilir (Karaağaç, 2009: 163-164).

4.10. Unvan Öbeği

Unvan öbekleri, yakınlık, akrabalık ve rütbe bildiren sözlerle oluşturulur. unvan öbekleri eksiz birleşir ve özel isim başta, unvan veya akrabalık bildiren sözler ise sonda bulunur. Unvan öbekleri şu sözlerle oluşturulur: *ana*, *baba*, *hanım*, *teyze*, *dede*, *ağabey*, *paşa*, *gazi*, *hakan*, *kağan*, *dayı*, *ağa*, *hoca*, *yüzbaşı*, *albay*, *kız*, *oğlan*, *meslek adları*, vb (Karaağaç, 2009: 168).

4.11. Birleşik Ad Öbeği

Birleşik ad öbeklerinin unvan öbeklerinden farklı olarak akrabalık ve yakınlık isimlerinin özel adın başına getirilerek yapılır. *Gazi Mustafa Kemal*, *Reşat Nuri* vb. Birleşik ad öbeklerinde, isimler eksiz olarak birleşik ve herhangi bir çekim eki kullanılmaz (Karaağaç, 2009: 167).

4.12. Sayı Öbeği

Karaağaç, sayı grubunu “tek sözden ibaret olanlar, sıfat tamlaması kuruluşunda olanlar ve sayı öbeği kuruluşunda olanlar” olmak üzere üç grupta incelemiştir. Tek sözden ibaret olanları bir iki üç, sıfat tamlaması kuruluşunda olanları üç yüz, dört yüz, sekiz bin, sayı öbeği kuruluşunda olanları ise on üç, doksan dokuz şeklinde örneklendirmiştir (Karaağaç, 2009: 155).

4.13. Birleşik Fiil

Leyla Karahan, birleşik fiili “bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğu” şeklinde tanımlamış ve üçe ayırmıştır. Bir hareketi karşılayan birleşik fiillerin, *et-*, *ol-*, *yap-*, *eyle-*, *kıl-*, *bulun-* gibi yardımcı fiilleri ile kurulduğunu ifade eder. Diğer fiillerle kurulan birleşik fiillere, *yol al-* *para ye-* *boş ver-*, *baş kaldır-*, *şehit düş-* *yatağa düş-* gibi deyimleşmiş birleşik fiilleri örnek vermiştir. Bir hareketi tasvir eden birleşik fiillerin zarf-fiil eklerinden olan *-A*, *-I*, *-Ip* gibi ekler ile yapıldığını ifade etmiştir. Bu tür birleşik fiillerin yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, beklenmezlik ve yaklaşma anlamı kazandıran *bil-*, *ver-*, *dur-*, *gel-*, *kal-*, *yaz-* fiilleri ile yapılabileceğini belirtmiştir (Karahan, 2008: 77-79). Bu çalışmada, birleşik fiiller Leyla Karahan’ın (2008) tasnifine bağlı kalınarak incelenmiştir.

4.14. Ünlem Öbeği

Ünlem öbekleri, cümle dışı öge olarak cümlede yer alırlar. Ünlem öbeklerinde, ünlem ögesi önce gelir; isim ögesi ise ünlem ögesinden sonra gelir. Ünlem öbekleri, genellikle ret veya kabul etmeyi ifade eden sözlerden, seslenmelerden, bağımsız hitaplardan ve çeşitli duyguları anlatan söz ve söz öbeklerinden oluşur (Karaağaç, 2009: 186).

4.15. Kısaltma Öbekleri

Kısaltma öbekleri eksiltme ve yıpranma yoluyla ortaya çıkar. Genellikle isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil gruplarından kısaltmış ve bir kısmı kalıplaşmış kelime gruplarıdır. Kısaltma grupları isnat, belirtme, yönelme, bulunma, çıkma, vasıta gruplarından oluşur (Karahan, 2008, 79-83).

İsnat grubu, biri diğerine yüklenen iki isim unsurundan oluşur. İsnat edilen unsur başta, kendisine isnat edilen unsur sonda bulunur. İsnat grubu ters çevrilmiş bir sıfat tamlamasına benzer; isim başta, sıfat sondadır. Sonda bulunan sıfatın karşıladığı kavram, başta bulunan isme yüklenir. Başta bulunan isim unsuru iyelik ya da çokluk eklerini alabilir (Özmen, 2013, 109).

Belirtme grubu, belirtme durumundaki bir isim unsuru ile ondan sonra gelen başka bir isim unsurunun kurduğu kelime grubudur. Yönelme grubu, yönelme durumu eki almış bir isim unsuru ile ondan sonra gelen başka bir isim unsurundan

oluşur. ıkma grubu, çıkma durumu eki almış bir isim unsuru ile ondan sonra gelen başka bir isim unsurunun kurduğu kelime grubudur. Vasıta grubu, vasıta ekli bir isim unsurunun kendisinden sonra gelen bir başka isim unsuru ile kurduğu kelime grubudur. Bu grupta ikinci unsur genellikle bir vasıf ismidir (Karahan, 2008, 79-84).



II. İNCELEME

1. Tefrika

HAZRET-İ HALİL İBRÂHİM (a.s.) I

1. Allah’a şükür olsun,/ Peygamberimize salât ü selâm olsun,/ dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularımı derlemek, denetlemek, din kardeşlerime sunmak için niyetlendim/ kalkındım,/ erenler eli üstümde olsun. (s.11)

1. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şükür olsun

Yer Tamlayıcısı: Allah’a

1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: salât ü selâm

Yer Tamlayıcısı: Peygamberimize

1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalkındım

Özne: (ben)

Zarf Tümlacı: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularımı derlemek, denetlemek, din kardeşlerime sunmak için

1.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalkındım

Özne: (ben)

1.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: erenler eli

Yer Tamlayıcısı: üstümde

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: şükür ol-

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Edat Öbeği: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularımı derlemek, denetlemek, din kardeşlerime sunmak için

Fiil İsmi Öbeği: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularımı derlemek, denetlemek, din kardeşlerime sunmak

Yüklem: sun-

Yer Tamlayıcısı: din kardeşlerime

İlişkilendirme Öbeği: din kardeşleri

Yüklem: derle-

Belirtili Nesne: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularımı

İlişkilendirme Öbeği: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygularım

Nitelendirme Öbeği: dinimiz alanındaki bâzı düşünce ve duygular

Aitlik Öbeği: dinimiz alanındaki

İlişkilendirme Öbeği: dinimiz alanı

İlişkilendirme Öbeği: dinimiz

Bağlama Öbeği: düşünce ve duygular

İlişkilendirme Öbeği: erenler eli

İlişkilendirme Öbeği: üstüm

2. İslâm ulularının perçinlediği gerçeğe göre Cenâb-ı Hak ilk önce “Nûr-ı Muhammedî” dediğimiz cevheri, sonra o cevher uğruna bütün kâinâtı yarattı. (s.11)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yarattı

Özne: Cenâb-ı Hak

Belirtili Nesne: 1. “Nûr-ı Muhammedî” dediğimiz cevheri, 2. bütün kâinâtı

Zarf Tümlecisi: 1. İslâm ulularının perçinlediği gerçeğe göre, 2. ilk önce, 3. sonra, 3. o cevher uğruna

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: İslâm ulularının perçinlediği gerçeğe göre

Nitelendirme Öbeği: İslâm ulularının perçinlediği gerçek

İlişkilendirme Öbeği: İslâm uluları

Edat Öbeği: ilk önce

Nitelendirme Öbeği: “Nûr-ı Muhammedî” dediğimiz cevher

İlişkilendirme Öbeği: “Nûr-ı Muhammedî” dediğimiz

İsim-Fiil Öbeği: “Nûr-ı Muhammedî” dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: Nûr-ı Muhammedî

İlişkilendirme Öbeği: o cevher uğru

Nitelendirme Öbeği: o cevher

Nitelendirme Öbeği: bütün kâinât

3. Celâl ve Hayat sıfatlarının hem düğüm, hem harman kabı diye Âdem’i yarattı,/ dedi ki, “Lekad halâknâl insâne fî ahsen-i takvîm” yani, biz insanı pürüzsüz, çarpıksız güzellik kıvamında modellettik,/ Âdem vücut bulur bulmaz Hak Yaradan onun alnına Muhammed nûrunu koydu. (s.11)

3. Cümlelerin Türü: Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yarattı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Âdem’i

Zarf Tümlecisi: Celâl ve Hayat sıfatlarının hem düğüm, hem harman kabı diye

3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: modellettik

Özne: biz

Belirtili Nesne: insanı

Zarf Tümleci: pürüzsüz, çarpıksız güzellik kıvamında

Cümle Dışı Öge: yani

3.4. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: koydu

Özne: Hak Yaradan

Belirtili Nesne: Muhammed nûrunu

Zarf Tümleci: Âdem vücut bulur bulmaz

Yer Tamlayıcısı: onun alına

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Celâl ve Hayat sıfatlarının hem düğüm, hem harman kabı diye

İlişkilendirme Öbeği: Celâl ve Hayat sıfatlarının hem düğüm, hem harman kabı

İlişkilendirme Öbeği: hem düğüm, hem harman kabı

Bağlama Öbeği: hem düğüm, hem harman

İlişkilendirme Öbeği: Celâl ve Hayat sıfatları

Bağlama Öbeği: Celâl ve Hayat

Nitelendirme Öbeği: pürüzsüz, çarpıksız güzellik kıvamı

İlişkilendirme Öbeği: güzellik kıvamı

Zarf-Fiil Öbeği: Âdem vücut bulur bulmaz

Yüklem: vücut bulur bul-

Özne: Âdem

Birleşik Fiil: vücut bul-

Nitelendirme Öbeği: Hak Yaradan

İlişkilendirme Öbeği: onun alını

İlişkilendirme Öbeği: Muhammed nûru

4. Süleyman Çelebi *Mevlit*'te şöylece anlatır://

Kıldı ol nûr onun alnında karâr

Kaldı onun ile nice rûzigâr (s.11)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

4.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: anlatır

Özne: Süleyman Çelebi

Yer Tamlayıcısı: *Mevlit*'te

Zarf Tümlecisi: şöylece

4.2. Sıralı Birleşik Cümle

4.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karâr kıldı

Özne: ol nûr

Yer Tamlayıcısı: onun alnında

4.2.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldı

Özne: nice rûzigâr

Zarf Tümlecisi: onun ile

Söz Öbekleri:

4.1.

Birleşik Ad Öbeği: Süleyman Çelebi

4.2.

İlişkilendirme Öbeği: onun alnı

Birleşik Fiil: karâr kıl-

Edat Öbeği: onun ile

Nitelendirme Öbeği: nice rûzigâr

5. Muhammed nûru daha sonra Havvâ Anamıza, Şit Peygamber'e İbrâhim ve İsmâil'e, dâima lââyık olandan lââyık olana geçmek sûretiyle devretti. (s.11)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: devretti

Özne: Muhammed nûru

Yer Tamlayıcısı: 1. Havvâ Anamıza, 2. Şit Peygamber'e, 3. İbrâhim ve İsmâil'e

Zarf Tümleci: 1. daha sonra, 2. dâima, 3. lââyık olandan lââyık olana geçmek sûretiyle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Muhammed nûru

Edat Öbeği: daha sonra

İlişkilendirme Öbeği: Havvâ Anamız

Unvan Öbeği: Havvâ Ana

Unvan Öbeği: Şit Peygamber

Bağlama Öbeği: İbrâhim ve İsmâil

İlişkilendirme Öbeği: lââyık olandan lââyık olana geçmek sûreti

Fiil İsmi Öbeği: lââyık olandan lââyık olana geçmek

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: 1. lââyık olandan, 2. lââyık olana

İsim-Fiil Öbeği: lââyık olan

Birleşik Fiil: lââyık ol-

İsim-Fiil Öbeği: lââyık olan

Birleşik Fiil: lââyık ol-

6. Tanrısâl ışıltı artık mukadder yuvasını bulmuştu. (s.12)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bulmuştu

Özne: Tanrısâl ışıltı

Zarf Tümleci: artık

Belirtili Nesne: mukadder yuvasını

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Tanrısâl ışıltı

İlişkilendirme Öbeği: mukadder yuvası

Nitelendirme Öbeği: mukadder yuva

7. Derler ki, muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan ümmetine mîras kalan sonsuz izzet ve saâdet yanı sıra bu nûrânî çelenk de intikâl etmiş,/ âşıkların, sâdıkların alnında kıyâmete kadar parıldayacakmış. (s.12)

7. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: ki

7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: intikâl etmiş

Özne: bu nûrânî çelenk

Zarf Tümlenci: muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan ümmetine miras kalan sonsuz izzet ve saâdet yanı sıra

Cümle Dışı Öge: de

7.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: parıldayacakmış

Özne: bu nûrânî çelenk

Yer Tamlayıcısı: âşıkların, sâdıkların alnında

Zarf Tümlenci: kıyâmete kadar

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan ümmetine mîras kalan sonsuz izzet ve saâdet yanı sıra

Nitelendirme Öbeği: muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan ümmetine mîras kalan sonsuz izzet ve saâdet

Bağlama Öbeği: izzet ve saâdet

İsim-Fiil Öbeği: muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan ümmetine mîras kalan

Yüklem: kal-

Özne: mîras

Yer Tamlayıcısı: 1. muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ'dan, 2. ümmetine

Nitelendirme Öbeği: muhabbet makamının serveri Muhammed Mustafâ

Birleşik Ad Öbeği: Muhammed Mustafâ

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet makamının serveri

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet makamı

İlişkilendirme Öbeği: ümmeti

İlişkilendirme Öbeği: bu nûrânî çelenk

Birleşik Fiil: intikâl et-

İlişkilendirme Öbeği: âşıkların, sâdıkların alını

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

8. Ama her göze gözükmemiş,/ hem her zaman gözükmemiş. (s.12)

8. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

8.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gözükmemiş

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: her göze

Cümle Dışı Öge: ama

8.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gözükmemiş

Özne: (o)

Zarf Tümleci: her zaman

Cümle Dışı Öge: hem

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her göz

Nitelendirme Öbeği: her zaman

9. Gönül ehli bunu sevgilinin, anne ve baba veya eş olsun, bin can ile sevilenin alnında günün birinde görüvermiş. (s.12)

9. Cümlelerin Türü: Saplama Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

9.1. Saplama birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: görüvermiş

Özne: gönül ehli

Belirtili Nesne: bunu

Yer Tamlayıcısı: sevgilinin, bin can ile sevilenin alnında

Zarf Tümlecisi: günün birinde

9.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: anne ve baba veya eş

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli

İlişkilendirme Öbeği: sevgilinin, bin can ile sevilenin alnı

İsim-Fiil Öbeği: bin can ile sevilen

Yüklem: sevil-

Zarf Tümlecisi: bin can ile

Edat Öbeği: bin can ile

Nitelendirme Öbeği: bin can

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

Birleşik Fiil: görüver-

10. İlk bakışta insan, dile târife gelemeyecek bir ızdırıp ve asalet tesîri altında kalırmış. (s.12)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalırmış

Özne: insan

Zarf Tümlecisi: ilk bakışta

Yer Tamlayıcısı: dile târife gelemeyecek bir ızdırıp ve asalet tesîri altında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilk bakış

İlişkilendirme Öbeği: dile târife gelemeyecek bir ıztırap ve asalet tesîri altı

İlişkilendirme Öbeği: dile târife gelemeyecek bir ıztırap ve asâlet tesîri

Nitelendirme Öbeği: dile târife gelemeyecek bir ıztırap ve asalet

Bağlama Öbeği: ıztırap ve asalet

İsim-Fiil Öbeği: dile târife gelemeyecek

Yüklem: geleme-

Yer Tamlayıcısı: 1. dile, 2. târife

11. Aslında kıvıl kıvıl yanan o nur âdeta renkli, allı yeşilli yumuşak ve parlak bir madde, bir ışık hamuru gibi görünürmüş,/ hem elle tutulurcasına plastikleşirmiş. (s.12)

11. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

11.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görünürmüş

Özne: kıvıl kıvıl yanan o nur

Zarf Tümleci: 1. renkli, allı yeşilli yumuşak ve parlak bir madde, bir ışık hamuru gibi, 2. aslında, 3. âdeta

11.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: plastikleşirmiş

Özne: kıvıl kıvıl yanan o nur

Zarf Tümleci: elle tutulurcasına

Cümle Dışı Öge: hem

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kıvıl kıvıl yanan o nur

İsim-Fiil Öbeği: kıvıl kıvıl yanan

Yüklem: yan-

Zarf Tümleci: kıvıl kıvıl

Yineleme Öbeği: kıvıl kıvıl

Edat Öbeği: renkli, allı yeşilli yumuşak ve parlak bir madde, bir ışık hamuru gibi

Nitelendirme Öbeği: renkli, allı yeşilli yumuşak ve parlak bir madde

Bağlama Öbeği: renkli, allı yeşilli yumuşak ve parlak

Yineleme Öbeği: allı yeşilli

Nitelendirme Öbeği: bir ılık hamuru

İlişkilendirme Öbeği: ılık hamuru

Zarf-Fiil Öbeği: elle tutulurcasına

Yüklem: tutul-

Zarf Tümleci: elle

12. Nûru gören, sükût eder/ önüne bakarmış. (s.12)

12. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

12.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sükût eder(miş)

Özne: nûru gören

12.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: bakarmış

Özne: nûru gören

Yer Tamlayıcısı: önüne

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: nûru gören

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: nûru

Birleşik Fiil: sükût et-

13. Nûru gören bilirmiş ki,/ sevgiliyi yakında kaybedecektir. (s.12)

13. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

13.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilirmiş

Özne: nûru gören

Cümle Dışı Öge: ki

13.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaybedecektir

Özne: nûru gören

Belirtili Nesne: sevgiliyi

Zarf Tümlecisi: yakında

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: nûru gören

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: nûru

Birleşik Fiil: kaybet-

14. Uzun muhabbet senelerinde o temiz alnında dâima şevkat aydın oldu,/ o mahmur gözlerde dâima sevdâ süzüldü. (s.12)

14. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

14.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aydın oldu

Özne: şevkat

Yer Tamlayıcısı: o temiz alnında

Zarf Tümlecisi: 1.uzun muhabbet senelerinde, 2. dâima

14.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: süzüldü

Özne: sevdâ

Yer Tamlayıcısı: o mahmur gözlerde

Zarf Tümlecisi: dâima

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: uzun muhabbet seneleri

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet seneleri

İlişkilendirme Öbeği: o temiz alnı

Nitelendirme Öbeği: o temiz alnı

Birleşik Fiil: aydın ol-

Nitelendirme Öbeği: o mahmur gözler

15. Ama işte şimdi bir insan hayâtında gerek muhabbetten gerek kahramanlıktan perâkende olarak ne varsa hepsi o noktaya toplandı,/ Muhammed emâneti alın nûrunda çıkın edildi,/ sevgiliden sevgiliye aktarılıyor. (s.12)

15. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

15.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: ne

Yer Tamlayıcısı: bir insan hayâtında

Zarf Tümlenci: 1. şimdi, 2. gerek muhabbetten gerek kahramanlıktan perâkende olarak

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. işte

15.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: toplandı

Özne: hepsi

Yer Tamlayıcısı: o noktaya

15.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: çıkın edildi

Özne: Muhammed emâneti

Yer Tamlayıcısı: alın nûrunda

15.4. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: aktarılıyor

Özne: Muhammed emâneti

Yer Tamlayıcısı: 1. sevgiliden, 2. sevgiliye

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir insan hayâtı

İlişkilendirme Öbeği: insan hayâtı

Zarf-Fiil Öbeği: gerek muhabbetten gerek kahramanlıktan perâkende olarak

Yüklem: perâkende ol-

Yer Tamlayıcısı: gerek muhabbetten gerek kahramanlıktan

Bağlama Öbeği: gerek muhabbet gerek kahramanlık

Nitelendirme Öbeği: o nokta

İlişkilendirme Öbeği: Muhammed emâneti

İlişkilendirme Öbeği: alın nûru

Birleşik Fiil: çıkın edil-

16. Bir müslüman tasavvur edilebilir mi ki,/ Peygambere gönül bağlamamış olsun.
(s.12)

16. Cümlelerin Ögeleri: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

16.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: tasavvur edilebilir mi

Özne: bir müslüman

Cümle Dışı Öge: ki

16.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gönül bağlamamış olsun

Özne: bir müslüman

Yer Tamlayıcısı: Peygambere

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir müslüman

Birleşik Fiil: tasavvur edilebil-

Birleşik Fiil: edilebil-

Birleşik Fiil: gönül bağlamamış ol-

Birleşik Fiil: gönül bağla-

17. Gönül bağlamak da söz mü?.. (s.12)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: söz mü

Özne: gönül bağlamak

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: gönül bağlamak

Birleşik Fiil: gönül bağla-

18. Sanki çözülmesi elimizde imiş gibi, biz bu aşkı ezelden getirdik. (s.12)

18. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

18.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdik

Özne: biz

Belirtili Nesne: bu aşkı

Zarf Tümlenci: 1. çözülmesi elimizde imiş gibi, 2. ezelden

Cümle Dışı Öge: sanki

18.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: elimizde imiş

Özne: çözülmesi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: çözülmesi elimizde imiş gibi

Nitelendirme Öbeği: bu aşk

İlişkilendirme Öbeği: elimiz

İlişkilendirme Öbeği: çözülmesi

19. Aldığımız verdiğimiz her nefes ister tatlı nağmeler ister ızdırapla düğümlenmiş soluklar olsun, tek bir âyet okur:// “Levlâke levlâk” ancak sen, illâ sen.. (s.12)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

19.1. Saplama Birleşik Cümle

19.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: ister tatlı nağmeler ister ızdırapla düğümlenmiş soluklar

19.1.2. Saplama birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: okur

Özne: aldığımız verdiğimiz her nefes

Belirtisiz Nesne: tek bir âyet

19.2. Eksiltili Cümle: “Levlâke levlâk” ancak sen, illâ sen..

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aldığımız verdiğimiz her nefes

İlişkilendirme Öbeği: aldığımız

İlişkilendirme Öbeği: verdiğimiz

Bağlama Öbeği: ister tatlı nağmeler ister ıztırapla düğümlemiş soluklar

Nitelendirme Öbeği: tatlı nağmeler

Nitelendirme Öbeği: ıztırapla düğümlemiş soluklar

İsim-Fiil Öbeği: ıztırapla düğümlemiş

Yüklem: düğümle-

Zarf Tümlecisi: ıztırapla

Nitelendirme Öbeği: tek bir âyet

20. Elbet rûhumuzun en derininde ona vakfolmuşuz. (s.12)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: vakfolmuşuz

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcı: 1. rûhumuzun en derininde, 2. ona

Cümle Dışı Öge: elbet

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: rûhumuzun en derini

İlişkilendirme Öbeği: rûhumuz

Nitelendirme Öbeği: en derin

Birleşik Fiil: vakfol-

21. Fikrimiz onun hayat safhalarını kovalamaktan geri kalmaz. (s.12)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geri kalmaz

Özne: fikrimiz

Yer Tamlayıcısı: onun hayat safhalarını kovalamaktan

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: geri kal-

İlişkilendirme Öbeği: fikrimiz

Fiil İsmi Öbeği: onun hayat safhalarını kovalamak

Yüklem: kovala-

Belirtili Nesne: onun hayat safhalarını

İlişkilendirme Öbeği: onun hayat safhaları

İlişkilendirme Öbeği: hayat safhaları

22. Aramızda meşrep farkları doğduğu için İslâm'ın zuhur ve inkişâfında mühim sayılacak hâdiseleri belki değişik görüşlerle değerlendirebiliriz. (s.12-13)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: değerlendirebiliriz

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: İslâm'ın zuhur ve inkişâfında mühim sayılacak hâdiseleri

Zarf Tümlacı: 1. aramızda meşrep farkları doğduğu için, 2. değişik görüşlerle, 3. belki

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: aramızda meşrep farkları doğduğu için

İsim-Fiil Öbeği: aramızda meşrep farkları doğduk

Yüklem: doğ-

Özne: meşrep farkları

Yer Tamlayıcısı: aramızda

İlişkilendirme Öbeği: aramız

İlişkilendirme Öbeği: meşrep farkları

Nitelendirme Öbeği: İslâm'ın zuhur ve inkişâfında mühim sayılacak hâdiseler

İsim-Fiil Öbeği: İslâm'ın zuhur ve inkişâfında mühim sayılacak

Yüklem: sayıl-

Zarf Tümlenci: mühim

Yer Tamlayıcısı: İslâm'ın zuhur ve inkişâfında

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın zuhur ve inkişâfı

Bağlama Öbeği: zuhur ve inkişâf

Nitelendirme Öbeği: değişik görüşler

Birleşik Fiil: değerlendirebil-

23. Bana sorulsa Hazret-i Muhammed'in nûruna baktığım zaman arka planda Kâbe'yi, Kâbe'nin ardında İsmâil'i, onun ardında ceddimizin cediti İbrâhim (s.a.v.)'i görürüm. (s.13)

23. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

23.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: sorulsa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bana

23.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görürüm

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: 1. Kâbe'yi, 2. İsmâil'i, 3. ceddimizin cediti İbrâhim (s.a.v.)'i

Zarf Tümlenci: Hazret-i Muhammed'in nûruna baktığım zaman

Yer Tamlayıcısı: 1. arka planda, 2. Kâbe'nin ardında, 3. onun ardında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in nûruna baktığım zaman

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in nûruna baktığım

İsim-Fiil Öbeği: Hazret-i Muhammed'in nûruna baktık

Yüklem: bak-

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed'in nûruna

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in nûru

Nitelendirme Öbeği: arka plan

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin ardı

İlişkilendirme Öbeği: onun ardı

Nitelendirme Öbeği: ceddimizin cediti İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: ceddimizin cediti

İlişkilendirme Öbeği: ceddimiz

24. İnsanlığın kendini maddeden aşkın sayması zaferinin ilk sembolü, bayraktarı Halil İbrâhim'dir. (s.13)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Halil İbrâhim'dir

Özne: insanlığın kendini maddeden aşkın sayması zaferinin ilk sembolü, bayraktarı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın kendini maddeden aşkın sayması zaferinin ilk sembolü, bayraktarı

Nitelendirme Öbeği: ilk sembol

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın kendini maddeden aşkın sayması zaferi

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın kendini maddeden aşkın sayması

Fiil İsmi Öbeği: kendini maddeden aşkın sayma

Yüklem: say-

Belirtili Nesne: kendini

Zarf Tümleci: maddeden aşkın

Kısaltma Öbeği: maddeden aşkın

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

25. “Ay da batar,/ gün de batar,/ ben fâni olana tapamam.” (s.13)

25. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

25.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: batar

Özne: ay

Cümle Dışı Öge: da

25.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: batar

Özne: gün

Cümle Dışı Öge: de

25.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tapamam

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: fâni olana

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: fâni olan

Birleşik Fiil: fâni ol-

Birleşik Fiil: tapama-

26. Bu geçici akıcı varlığın yaradanına kulluk ederim, demişti. (s.13)

26. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

26.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demişti

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: Bu geçici akıcı varlığın yaradanına kulluk ederim

26.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kulluk ederim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: bu geçici akıcı varlığın yaradanına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu geçici akıcı varlığın yaradanı

Nitelendirme Öbeği: bu geçici akıcı varlık

Birleşik Fiil: kulluk et-

2. Tefrika:

HAZRET-İ HALİL İBRÂHİM (a.s.) II

27. Müslüman kıssalarına göre İbrâhim, Nûh Peygamber neslindendi. (s.14)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Nûh Peygamber neslindendi

Özne: İbrâhim

Zarf Tümleci: müslüman kıssalarına göre

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: müslüman kıssalarına göre

İlişkilendirme Öbeği: müslüman kıssaları

İlişkilendirme Öbeği: Nûh Peygamber nesli

Unvan Öbeği: Nûh Peygamber

28. Bâbil vilâyetinde, şimdi Bağdat'ın bulunduğu bölgede, Nemrut'un saltanatı zamânında dünyâya geldi. (s.14)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dünyâya geldi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. Bâbil vilâyetinde, 2. şimdi Bağdat'ın bulunduğu bölgede

Zarf Tümleci: Nemrut'un saltanatı zamânında

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: dünyâya gel-

İlişkilendirme Öbeği: Bâbil vilâyeti

Nitelendirme Öbeği: Bağdat'ın bulunduğu bölge

İlişkilendirme Öbeği: Bağdat'ın bulunduğu

İlişkilendirme Öbeği: Nemrut'un saltanatı zamânı

İlişkilendirme Öbeği: Nemrut'un saltanatı

29. Daha çocukken Tanrı cezbesine düşmüştü,/ bir zaman kendi kendisiyle ve madde âlemiyle hesaplaştı. (s.14)

29. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

29.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmüştü

Özne: (o)

Zarf Tümleci: daha çocukken

Yer Tamlayıcısı: Tanrı cezbesine

29.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: hesaplaştı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. bir zaman, 2. kendi kendisiyle ve madde âlemiyle

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: daha çocukken

Yüklem: çocuk(tu)

Zarf Tümleci: daha

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı cezbesi

Nitelendirme Öbeği: bir zaman

Bağlama Öbeği: kendi kendisiyle ve madde âlemiyle

İlişkilendirme Öbeği: kendi kendisi

İlişkilendirme Öbeği: madde âlemi

30. Putları tanımadı,/ ilâh sanılan yıldızları, güneşi reddetti. (s.14)

30. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

30.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tanımadı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: putları

30.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: reddetti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: 1. ilâh sanılan yıldızları, 2. güneşi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilâh sanılan yıldızlar

İsim-Fiil Öbeği: ilâh sanılan

Yüklem: sanıl-

Zarf Tümleci: ilâh

Birleşik Fiil: reddet-

31. “Dolanıcı nesneyi sevmem, ona Rabbim diyemem” dedi,/ nihâyet kalbinde tevhit bitkisi filizlendi. (s.14)

31. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

31.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Dolanıcı nesneyi sevmem, ona Rabbim diyemem”

31.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sevmem

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: dolanıcı nesneyi

31.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: diyemem

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: Rabbim

Yer Tamlayıcısı: ona

31.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: filizlendi

Özne: tevhit bitkisi

Yer Tamlayıcısı: kalbinde

Zarf Tümleci: nihâyet

Söz Öbekleri:

31.1.1.

Nitelendirme Öbeği: dolanıcı nesne

31.1.2.1.

İlişkilendirme Öbeği: Rabbim

31.2.

İlişkilendirme Öbeği: kalbi

İlişkilendirme Öbeği: tevhit bitkisi

32. Allah diyebilmek dâveti ilk defa İbrâhim atamızın başına kondu,/ bu bakımdan bütün insanlar hatta peygamberler arasında güzîde oldu. (s.14)

32. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

32.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kondu

Özne: Allah diyebilmek dâveti

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim atamızın başına

Zarf Tümlecisi: ilk defa

32.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: güzîde oldu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bütün insanlar hatta peygamberler arasında

Zarf Tümlecisi: bu bakımdan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Allah diyebilmek dâveti

Fiil İsmi Öbeği: Allah diyebilmek

Yüklem: diyebil-

Belirtisiz Nesne: Allah

Birleşik Fiil: diyebil-

Nitelendirme Öbeği: ilk defa

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim atamızın başı

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim atamız

Unvan Öbeği: İbrâhim ata

Nitelendirme Öbeği: bütün insanlar arası

İlişkilendirme Öbeği: insanlar arası

İlişkilendirme Öbeği: peygamberler arası

Birleşik Fiil: güzîde ol-

33. Madde dünyâsının ilâhı, o dünyânın pâdişâhı olan Nemrut'un işine gelmezdi,/ kendi mülkünü korumak sevdâsıyla İbrâhim'i oda yakmak istedi. (s.14)

33. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

33.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gelmezdi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: madde dünyâsının ilâhı, o dünyanın pâdişâhı olan Nemrut'un işine

33.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: İbrâhim'i oda yakmak

Zarf Tümlenci: kendi mülkünü korumak sevdâsıyla

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: madde dünyâsının ilâhı, o dünyânın pâdişâhı olan Nemrut'un işi

Nitelendirme Öbeği: madde dünyâsının ilâhı, o dünyânın pâdişâhı olan Nemrut

İsim-Fiil Öbeği: madde dünyâsının ilâhı, o dünyânın pâdişâhı olan

Yüklem: ol-

Özne: 1. o dünyânın pâdişâhı, 2. madde dünyâsının ilâhı

İlişkilendirme Öbeği: madde dünyâsının ilâhı

İlişkilendirme Öbeği: madde dünyâsı

İlişkilendirme Öbeği: o dünyânın pâdişâhı

Nitelendirme Öbeği: o dünyâ

İlişkilendirme Öbeği: kendi mülkünü korumak sevdâsı

Fiil İsmi Öbeği: kendi mülkünü korumak

Yüklem: koru-

Belirtili Nesne: kendi mülkünü

İlişkilendirme Öbeği: kendi mülkü

Fiil İsmi Öbeği: İbrâhim'i oda yakmak

Yüklem: oda yak-

Belirtili Nesne: İbrâhim'i

Birleşik Fiil: oda yak-

34. Ama ateşin öyle cehennemce bir yalını vardı ki,/ kimse yanaşıp mahkûmu içeri süremedi. (s.14)

34. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

34.1. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: ateşin öyle cehennemce bir yalını

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. ki

34.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: süremedi

Özne: kimse

Belirtili Nesne: mahkûmu

Zarf Tümlenci: 1. yanaşıp, 2. içeri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ateşin öyle cehennemce bir yalını

Nitelendirme Öbeği: öyle cehennemce bir yalın

35. Maddecilerin her devirde bel bağladıkları teknik ve mekanik burada da imdâda yetişti,/ Nemrut mancınık îcat etti. (s.14)

35. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

35.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: imdâda yetişti

Özne: maddecilerin her devirde bel bağladıkları teknik ve mekanik

Yer tamlayıcısı: burada

Cümle Dışı Öge: da

35.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: îcat etti

Özne: Nemrut

Belirtisiz Nesne: mancınık

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: maddecilerin her devirde bel bağladıkları teknik ve mekanik

Bağlama Öbeği: teknik ve mekanik

İlişkilendirme Öbeği: maddecilerin her devirde bel bağladıkları

İsim-Fiil Öbeği: her devirde bel bağladık

Yüklem: bel bağla-

Zarf Tümleci: her devirde

Birleşik Fiil: bel bağla-

Nitelendirme Öbeği: her devir

Birleşik Fiil: imdâda yetiş-

Birleşik Fiil: îcat et-

36. İbrâhim mancınık ağzından fırlamış mermi gibi havada uçarken Cebrâil yetişti,/ ne dileğin varsa söyle, dedi. (s.14)

36. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

36.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetişti

Özne: Cebrâil

Zarf Tümleci: İbrâhim mancınık ağzından fırlamış mermi gibi havada uçarken

36.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: Cebrâil

Belirtisiz Nesne: ne dileğin varsa söyle

36.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: ne dileğin

36.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyle

Özne: (sen)

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İbrâhim mancınık ağzından fırlamış mermi gibi havada uçarken

Yüklem: uç-

Özne: İbrâhim

Yer Tamlayıcısı: havada

Zarf Tümleci: mancınık ağzından fırlamış mermi gibi

Edat Öbeği: mancınık ağzından fırlamış mermi gibi

Nitelendirme Öbeği: mancınık ağzından fırlamış mermi

İsim-Fiil Öbeği: mancınık ağzından fırlamış

Yüklem: fırla-

Yer Tamlayıcısı: mancınık ağzından

İlişkilendirme Öbeği: mancınık ağzı

İlişkilendirme Öbeği: ne dileğin

Nitelendirme Öbeği: ne dilek

37. Hazret-i İbrâhim'in Cebrâil'den bile dileycek şeyi yoktu,/ hâceti ancak ve ancak

Hak Yaradanaydı. (s.14)

37.1. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

37.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoktu

Özne: Hazret-i İbrâhim'in Cebrâil'den dileycek şeyi

Cümle Dışı Öge: bile

37.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: Hak Yaradanaydı

Özne: hâceti

Zarf Tümleci: ancak ve ancak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i İbrâhim'in Cebrâil'den bile dileycek şeyi

Nitelendirme Öbeği: Cebrâil'den bile dileycek şey

İsim-Fiil Öbeği: Cebrâil'den dileyecek

Yüklem: dile-

Yer Tamlayıcısı: Cebrâil'den

İlişkilendirme Öbeği: hâceti

Bağlama Öbeği: ancak ve ancak

Nitelendirme Öbeği: Hak Yaradan

38. Bunun üzerine kendisine Halîlullah yâni Allah'ın sâdık dostu, dendi,/ içine düştüğü ateş deryâsı yanlara çekildi,/ yerinde yeşil çimen göründü/ güller hoş ıtırlandı,/ pınarlar aktı. (s.14)

38. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

38.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dendi

Özne: Halîlullah yâni Allah'ın sâdık dostu

Yer Tamlayıcısı: kendisine

Cümle Dışı Öge: bunun üzerine

38.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: çekildi

Özne: içine düştüğü ateş deryâsı

Yer Tamlayıcısı: yanlara

38.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: göründü

Özne: yeşil çimen

Yer Tamlayıcısı: yerinde

38.4. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: ıtırlandı

Özne: güller

Zarf Tümleci: hoş

38.5. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: aktı

Özne: pınarlar

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bunun üzeri

Bağlama Öbeği: Halîlullah yâni Allah'ın sâdık dostu

İlişkilendirme Öbeği: Allah'ın sâdık dostu

Nitelendirme Öbeği: sâdık dost

Nitelendirme Öbeği: içine düştüğü ateş deryâsı

İlişkilendirme Öbeği: ateş deryâsı

İlişkilendirme Öbeği: içine düştüğü

İsim-Fiil Öbeği: içine düştük

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: içine

İlişkilendirme Öbeği: içi

İlişkilendirme Öbeği: yeri

Nitelendirme Öbeği: yeşil çimen

39. Bir kuleden seyirci bakan Nemrut, bu sefer İbrâhim dinine girmek istediye de kabul olunmadı. (s.15)

39. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

39.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istediye

Özne: bir kuleden seyirci bakan Nemrut

Belirtisiz Nesne: İbrâhim dinine girmek

Zarf Tümlecisi: bu sefer

Cümle Dışı Öge: de

39.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kabul olunmadı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir kuleden seyirci bakan Nemrut

İsim-Fiil Öbeği: bir kuleden seyirci bakan

Yüklem: bak-

Yer Tamlayıcısı: bir kuleden

Zarf Tümleci: seyirci

Nitelendirme Öbeği: bir kule

Nitelendirme Öbeği: bu sefer

Fiil İsim Öbeği: İbrâhim dînine girmek

Yüklem: gir-

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim dînine

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim dîni

Birleşik Fiil: kabul olun-

40. Uzlaşma yolları hep kapanınca Peygamber, Bâbil diyârından sülâlesi ile birlikte göçmek, kendine yeni bir yurt aramak zorunda kaldı,/ malı mülkü, eşi dostu terketmek, sıladan âvâre düşmek, gurbetlerde kavrulmak peygamber kaderidir. (s.15)

40. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

40.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kaldı

Özne: Peygamber

Zarf Tümleci: 1. uzlaşma yolları hep kapanınca, 2. Bâbil diyarından sülâlesi ile birlikte göçmek, kendine yeni bir yurt aramak zorunda

40.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: peygamber kaderidir

Özne: 1. malı mülkü, eşi dostu terketmek, 2. sıladan âvâre düşmek, 3. gurbetlerde kavrulmak

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: uzlaşma yolları hep kapanınca

Yüklem: kapan-

Özne: uzlaşma yolları

Zarf Tümleci: hep

İlişkilendirme Öbeği: uzlaşma yolları

İlişkilendirme Öbeği: Bâbil diyarından sülâlesi ile birlikte göçmek, kendine yeni bir yurt aramak zoru

Fîil İsmi Öbeği: kendine yeni bir yurt aramak

Yüklem: ara-

Belirtisiz Nesne: yeni bir yurt

Yer Tamlayıcısı: kendine

Nitelendirme Öbeği: yeni bir yurt

Fîil İsmi Öbeği: Bâbil diyarından sülâlesi ile birlikte göçmek

Yüklem: göç-

Zarf Tümleci: sülâlesi ile birlikte

Yer Tamlayıcısı: Bâbil diyarından

İlişkilendirme Öbeği: Bâbil diyârı

Edat Öbeği: sülâlesi ile birlikte

İlişkilendirme Öbeği: sülâlesi

Fîil İsmi Öbeği: malı mülkü, eşi dostu terketmek

Yüklem: terket-

Belirtili Nesne: 1. malı mülkü, 2. eşi dostu

Yineleme Öbeği: malı mülkü

Yineleme Öbeği: eşi dostu

Birleşik Fîil: terket-

Fîil İsmi Öbeği: sıladan âvâre düşmek

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: sıladan

Zarf Tümleci: âvâre

Fîil İsmi Öbeği: gurbetlerde kavrulmak

Yüklem: kavrul-

Yer Tamlayıcısı: gurbetlerde

İlişkilendirme Öbeği: peygamber kaderi

41. İbrâhim, zevcesi Sârâ'yı yeğeni Lût'u ve kendine iman getirmiş bir cemâati yanına alarak Bâbil'den çıktı. (s.15)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çıktı

Özne: İbrâhim

Yer Tamlayıcısı: Bâbil'den

Zarf Tümlecisi: zevcesi Sârâ'yı yeğeni Lût'u ve kendine iman getirmiş bir cemâati yanına alarak

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: zevcesi Sârâ'yı yeğeni Lût'u ve kendine îman getirmiş bir cemâati yanına alarak

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: 1. zevcesi Sârâ'yı, 2. yeğeni Lût'u ve kendine îman getirmiş bir cemâati

Yer Tamlayıcısı: yanına

Nitelendirme Öbeği: zevcesi Sârâ

İlişkilendirme Öbeği: zevcesi

Bağlama Öbeği: yeğeni Lût ve kendine îman getirmiş bir cemâat

Nitelendirme Öbeği: yeğeni Lût

İlişkilendirme Öbeği: yeğeni

Nitelendirme Öbeği: kendine îman getirmiş bir cemâat

İsim-Fiil Öbeği: kendine îman getirmiş

Yüklem: îman getir-

Yer Tamlayıcısı: kendine

Birleşik Fiil: îman getir-

42. Filistin serhatlerinde göçmenler iki bölük oldular,/ bir kısmı Lût ile beraber orada kaldı,/ İbrâhim ve Sârâ'ya uyan diğerleri Mısır'a gittiler. (s.15)

42.1. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

42.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: iki bölük oldular

Özne: göçmenler

Yer Tamlayıcısı: Filistin serhatlerinde

42.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kaldı

Özne: bir kısmı

Yer Tamlayıcısı: orada

Zarf Tümlecisi: Lût ile beraber

42.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: gittiler

Özne: İbrâhim ve Sârâ'ya uyan diğerleri

Yer Tamlayıcısı: Mısır'a

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Filistin serhatleri

Birleşik Fiil: iki bölük ol-

Nitelendirme Öbeği: iki bölük

İlişkilendirme Öbeği: bir kısmı

Nitelendirme Öbeği: bir kısım

Edat Öbeği: Lût ile beraber

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim ve sârâ'ya uyan diğerleri

Nitelendirme Öbeği: İbrâhim ve Sârâ'ya uyan diğer

İsim-Fiil Öbeği: İbrâhim ve Sârâ'ya uyan

Yüklem: uy-

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim ve Sârâ'ya

Bağlama Öbeği: İbrâhim ve Sârâ

43. Sârâ, fidan boylu ay parçası yüzü ile Mısır'da görününce memleket allak bullak oldu,/ âkıbet Firavun da bu yabancı ırk güzeline vuruldu, / çekti / sarayına kapattı. (s.15)

43. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

43.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: allak bullak oldu

Özne: memleket

Zarf Tümleri: Sârâ, fidan boylu ay parçası yüzü ile Mısır'da görününce

43.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: vuruldu

Özne: Firavun

Yer Tamlayıcısı: bu yabancı ırk güzeline

Zarf Tümleri: âkıbet

Cümle Dışı Öğeler: da

43.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: çekti

Özne: Firavun

43.4. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kapattı

Özne: Firavun

Yer Tamlayıcısı: sarayına

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Sârâ, fidan boylu ay parçası yüzü ile Mısır'da görününce

Yüklem: görün-

Özne: Sârâ

Yer Tamlayıcısı: Mısır'da

Zarf Tümleri: fidan boylu ay parçası yüzü ile

Edat Öbeği: fidan boylu ay parçası yüzü ile

İlişkilendirme Öbeği: ay parçası yüzü

Nitelendirme Öbeği: ay parçası yüz

İlişkilendirme Öbeği: ay parçası

Nitelendirme Öbeği: fidan boy

Birleşik Fiil: allak bullak ol-

Yineleme Öbeği: allak bullak

43.2.

Nitelendirme Öbeği: bu yabancı ırk güzeli

İlişkilendirme Öbeği: ırk güzeli

44. Nemrut ateşinin lâfı mı olurmuş,/ İbrâhim işte şimdi odlara yandı. (s.15)

44. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

44.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: olurmuş

Özne: Nemrut ateşinin lâfı mı

44.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: odlara yandı

Özne: İbrâhim

Zarf Tümleci: şimdi

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Nemrut ateşinin lâfı

İlişkilendirme Öbeği: Nemrut ateşi

Birleşik Fiil: odlara yan-

45. “Allah’ım, bu işe dayanamayacağım, yetiş bana, medet,” dedi. (s.15)

45. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

45.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Allah’ım, bu işe dayanamayacağım, yetiş bana, medet”

45.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dayanamayacağım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: bu işe

Cümle Dışı Öge: Allah’ım

45.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetiş

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: bana

Cümle Dışı Öge: medet

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu iş

46. Hakk'ın inâyetiyle duvarlar ötesi görür oldu,/ Sârâ'nın bir peygamber zevcesi şerâfeti ile kendini kurtardığını bildi. (s.15)

46. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

46.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görür oldu

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: duvarlar ötesi

Zarf Tümleci: Hakk'ın inâyetiyle

46.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: bildi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Sârâ'nın bir peygamber zevcesi şerâfeti ile kendini kurtardığını

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın inâyeti

İlişkilendirme Öbeği: duvarlar ötesi

Birleşik Fiil: görür ol-

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın bir peygamber zevcesi şerâfeti ile kendini kurtardığı

İsim-Fiil Öbeği: bir peygamber zevcesi şerâfeti ile kendini kurtardık

Yüklem: kurtar-

Belirtili Nesne: kendini

Zarf Tümleci: bir peygamber zevcesi şerâfeti ile

Edat Öbeği: bir peygamber zevcesi şerâfeti ile

İlişkilendirme Öbeği: bir peygamber zevcesi şerâfeti

İlişkilendirme Öbeği: bir peygamber zevcesi

Nitelendirme Öbeği: bir peygamber

47. Belki de ömrü boyunca Sârâ'nın sözünden çıkmak, onun en olmayacak isteklerine bile boyun eğmek tutumu bu mâcerada köklenir. (s.15)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Öğeleri:

Yüklem: köklenir

Özne: Sârâ'nın sözünden çıkmak, onun en olmayacak isteklerine bile boyun eğmek tutumu

Yer Tamlayıcısı: bu mâcerâda

Zarf Tümlecisi: ömrü boyunca

Cümle Dışı Öge: belki de

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ömrü boyunca

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın sözünden çıkmak, onun en olmayacak isteklerine bile boyun eğmek tutumu

Fiil İsmi Öbeği: onun en olmayacak isteklerine bile boyun eğmek

Yüklem: boyun eğ-

Yer Tamlayıcısı: onun en olmayacak isteklerine

Birleşik Fiil: boyun eğ-

İlişkilendirme Öbeği: onun en olmayacak istekleri

Nitelendirme Öbeği: en olmayacak istekler

İsim-Fiil Öbeği: en olmayacak

Yüklem: olma-

Zarf Tümlecisi: en

Fiil İsmi Öbeği: Sârâ'nın sözünden çıkmak

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: Sârâ'nın sözünden

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın sözü

Nitelendirme Öbeği: bu mâcerâ

48. Artık Mısır'da da durmak olamazdı onlara. (s.15)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: olamazdı

Özne: Mısır'da da durmak

Yer Tamlayıcısı: onlara

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: Mısır'da durmak

Yüklem: dur-

Yer Tamlayıcısı: Mısır'da

49. Tekrar çöller aşıtlar,/ Filistin'e geldiler,/ yanlarında Firavun sarayından hediye edilmiş Hâcer adlı bir de câriye vardı. (s.15)

49. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

49.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aşıtlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: çöller

Zarf Tümleci: tekrar

49.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldiler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: Filistin'e

49.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: Firavun sarayından hediye edilmiş Hâcer adlı câriye

Yer Tamlayıcısı: yanlarında

Cümle Dışı Öge: bir de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yanları

Nitelendirme Öbeği: Firavun sarayından hediye edilmiş Hâcer adlı câriye

Nitelendirme Öbeği: Hâcer adlı câriye

Nitelendirme Öbeği: Hâcer adlı

İsim-Fiil Öbeği: Firavun sarayından hediye edilmiş

Yüklem: hediye edil-

Yer Tamlayıcısı: Firavun sarayından

İlişkilendirme Öbeği: Firavun sarayı

Birleşik Fiil: hediye edil-

50. Vardıkları çorak bölgede Halil İbrâhim kuyuları kazdı,/ yabancı mâmur etti,/ ekin ekti,/ sürü yetiştirdi,/ zengin oldu,/ çevresine halk birikti,/ refah buldu. (s.15)

50. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

50.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kazdı

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: kuyuları

Yer Tamlayıcısı: vardıkları çorak bölgede

50.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: mâmur etti

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: yabancı

50.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ekti

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: ekin

50.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetiştirdi

Özne: Halil İbrâhim

Belirtisiz Nesne: sürü

50.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zengin oldu

Özne: Halil İbrâhim

50.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: birikti

Özne: halk

Yer Tamlayıcısı: çevresine

50.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: refah buldu

Özne: Halil İbrâhim

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: vardıkları çorak bölge

İlişkilendirme Öbeği: vardıkları

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Birleşik Fiil: mâmur et-

Birleşik Fiil: zengin ol-

İlişkilendirme Öbeği: çevresi

51. Neye el atsa bereket fişkırı. (s.15)

51. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

51.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: el atsa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: neye

51.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fişkırı

Özne: bereket

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: el at-

52. Müslüman âleminde mesel olmuştur,/ “Halil İbrâhim bereketi” denir. (s.15)

52. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

52.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mesel olmuştur

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: müslüman âleminde

52.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: denir

Özne: Halil İbrâhim bereketi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslüman âlemi

Birleşik Fiil: mesel ol-

İlişkilendirme Öbeği: Halil İbrâhim bereketi

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

53. Tek noksanı zürriyeti. (s.15)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: zürriyeti

Özne: tek noksanı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: tek noksanı

Nitelendirme Öbeği: tek noksan

54. Sârâ kendi doğuramayınca câriyesi Hâcer'i kocasına bağışladı. (s.15)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bağışladı

Özne: Sârâ

Belirtili Nesne: câriyesi Hâcer'i

Zarf Tümleci: kendi doğuramayınca

Yer Tamlayıcısı: kocasına

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: kendi doğuramayınca

Yüklem: doğurama-

Özne: kendi

Nitelendirme Öbeği: câriyesi Hâcer

İlişkilendirme Öbeği: câriyesi

55. Bu birleşmeden İsmâil dünyâya geldi. (s.15)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dünyâya geldi

Özne: İsmâil

Zarf Tümlecisi: bu birleşmeden

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: dünyâya gel-

Nitelendirme Öbeği: bu birleşme

56. Saâdetleri tamam oldu gerçi,/ ille obalarının direğine tasa kuşu konmuştu. (s.15)

56. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

56.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tamam oldu

Özne: saâdetleri

Cümle Dışı Öge: gerçi

56.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: konmuştu

Özne: tasa kuşu

Yer Tamlayıcısı: obalarının direğine

Cümle Dışı Öge: ille

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: saâdetleri

Birleşik Fiil: tamam ol-

İlişkilendirme Öbeği: obalarının direği

İlişkilendirme Öbeği: obaları

İlişkilendirme Öbeği: tasa kuşu

57. Fâcialar birbirini kovaladı. (s.16)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kovaladı

Özne: fâcialar

Belirtili Nesne: birbirini

58. Kıskanmalar, hicranlar, ikizli üçüzlü kavgalar... (s.15)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ikizli üçüzlü kavgalar

Yineleme Öbeği: ikizli üçüzlü

59. Ben, çok pek çok sevdiğim İbrâhim (a.s.v.)'i hep bir engin ovada esasına dayanmış, ufuklara kadar yayılan obalarını, sürülerini gözler, görürüm. (s.16)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: görürüm

Özne: ben

Belirtili Nesne: çok pek çok sevdiğim İbrâhim (a.s.v.)'i

Yer Tamlayıcısı: bir engin ovada

Zarf Tümlecisi: 1. hep, 2. esasına dayanmış, 3. ufuklara kadar yayılan obalarını, sürülerini gözler

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çok pek çok sevdiğim İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: çok pek çok sevdiğim

İsim-Fiil Öbeği: çok pek çok sevdik

Yüklem: sev-

Zarf Tümlecisi: 1. çok, 2. pek çok

Nitelendirme Öbeği: pek çok

Nitelendirme Öbeği: bir engin ova

İsim-Fiil Öbeği: ufuklara kadar yayılan obaları, sürüleri gözler

Yüklem: gözle-

Belirtili Nesne: ufuklara kadar yayılan obalarını, sürülerini

İlişkilendirme Öbeği: ufuklara kadar yayılan obaları, sürüleri

Nitelendirme Öbeği: ufuklara kadar yayılan obalar, sürüler

İsim-Fiil Öbeği: ufuklara kadar yayılan

Yüklem: yayıl-

Zarf Tümleci: ufuklara kadar

Edat Öbeği: ufuklara kadar

İsim-Fiil Öbeği: esasına dayanmış

Yüklem: dayanmış

Yer Tamlayıcısı: esasına

60. Saçı sakalı ak pâk,/ kendisi bir delikanlı gibi zinde,/ yüzü buruşuk/ gözleri atmaca gözü gibi keskindir. (s.16)

60. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

60.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ak pâk(tır)

Özne: saçı sakalı

60.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: bir delikanlı gibi zinde(dir)

Özne: kendisi

60.3. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: buruşuk(tur)

Özne: yüzü

60.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: atmaca gözü gibi keskindir

Özne: gözleri

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: saçı sakalı

Yineleme Öbeği: ak pâk

Nitelendirme Öbeği: bir delikanlı gibi zinde

Edat Öbeği: bir delikanlı gibi

Nitelendirme Öbeği: bir delikanlı

Nitelendirme Öbeği: atmaca gözü gibi keskin

Edat Öbeği: atmaca gözü gibi

İlişkilendirme Öbeği: atmaca gözü

Nitelendirme Öbeği: atmaca göz

61. Hak yolunu bulmak, Hak yolunda yürümek uğruna insanlığın geçirdiği ve daha geçireceği kanlı savaşın tekmilini nefsinde yaşamıştır o. (s.16)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yaşamıştır

Özne: o

Belirtili Nesne: insanlığın geçirdiği ve daha geçireceği kanlı savaşın tekmilini

Yer Tamlayıcısı: nefsinde

Zarf Tümleci: Hak yolunu bulmak, Hak yolunda yürümek uğruna

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hak yolunu bulmak, Hak yolunda yürümek uğru

Fiil İsmi Öbeği: Hak yolunda yürümek

Yüklem: yürü-

Yer Tamlayıcısı: Hak yolunda

İlişkilendirme Öbeği: Hak yolu

Fiil İsmi Öbeği: Hak yolunu bulmak

Yüklem: bul-

Belirtili Nesne: Hak yolunu

İlişkilendirme Öbeği: Hak yolu

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın geçirdiği ve daha geçireceği kanlı savaşın tekmili

Nitelendirme Öbeği: insanlığın geçirdiği ve daha geçireceği kanlı savaş

Bağlama Öbeği: insanlığın geçirdiği ve daha geçireceği

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın geçirdiği

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın daha geçireceği

İsim-Fiil Öbeği: daha geçirecek

Yüklem: geçir-

Zarf Tümleci: daha

62. Namazda secdeden ka'deye geçince “Allahümme salli alâ” okunur. (s.16)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: okunur

Özne: Allahümme salli alâ

Zarf Tümleci: namazda secdeden ka'deye geçince

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: namazda secdeden ka'deye geçince

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: 1. secdeden, 2. ka'deye

Zarf Tümleci: namazda

63. Çok defa bana bir acâyip hal ârız olur. (s.16)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: ârız olur

Özne: bir acâyip hal

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: çok defa

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çok defa

Nitelendirme Öbeği: bir acâyip hal

Birleşik Fiil: ârız ol-

64. Gerçekler sultanı İbrâhim'i âdeta Hazret-i Muhammed'den ayıramam,/ üzerime bir esneme gelir. (s.16)

64. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

64.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ayıramam

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: gerçekler sultanı İbrâhim'i

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed'den

Zarf Tümleci: âdeta

64.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: bir esneme

Yer Tamlayıcısı: üzerime

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gerçekler sultânı İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: gerçekler sultânı

Birleşik Fiil: ayırma-

İlişkilendirme Öbeği: üzerim

Nitelendirme Öbeği: bir esneme

65. Büyüklerime danıştım;/ “Namazda esnemek olmaz” dediler,/ ama bu bildiğimiz esneme değildi ki.... (s.16)

65. Cümlelerin Türü: Sıralı, İç İçe Birleşik ve Ki’li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

65.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: danıştım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: büyüklerime

65.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: “Namazda esnemek olmaz”

65.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmaz

Özne: esnemek

Zarf Tümlecisi: namazda

65.4. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: bildiğimiz esneme değildi

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. ki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bildiğimiz esneme

İlişkilendirme Öbeği: bildiğimiz

3. Tefrika

HAZRET-İ HÂCER

66. Cârîye Hâcer, Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda kaldığı zaman, yeni hanımı ile avunmuştu. (s.17)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: avunmuştu

Özne: Cârîye Hâcer

Zarf Tümlacı: 1. Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda kaldığı zaman, 2. yeni hanımı ile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: cârîye Hâcer

Nitelendirme Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda kaldığı zaman

İlişkilendirme Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda kaldığı

İsim-Fiil Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda kaldık

Yüklem: kal-

Zarf Tümlacı: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zorunda

İlişkilendirme Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak zoru

Fiil İsmi Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan güzelliklerini bırakıp çöller geçerek âkıbeti meçhul bir sefere koyulmak

Yüklem: koyul-

Yer Tamlayıcısı: âkıbeti meçhul bir sefere

Zarf Tümleci: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan
güzelliklerini bırakıp çöller geçerek

Nitelendirme Öbeği: âkıbeti meçhul bir sefer

Kısaltma Öbeği: âkıbeti meçhul

Zarf-Fiil Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can
katan özelliklerini bırakıp çöller geçerek

Yüklem: geç-

Belirtisiz Nesne: çöller

Zarf Tümleci: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can katan
güzelliklerini bırakıp

Zarf-Fiil Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, Nil vâdisinin cana can
katan özelliklerini bırakıp

Yüklem: bırak-

Belirtili Nesne: 1. Mısır sarayının ince elenmiş konforunu, 2. Nil vâdisinin cana can
güzelliklerini

İlişkilendirme Öbeği: Mısır sarayının ince elenmiş konforu

Nitelendirme Öbeği: ince elenmiş konfor

İsim-Fiil Öbeği: ince elenmiş

Yüklem: elen-

Zarf Tümleci: ince

İlişkilendirme Öbeği: Mısır sarayı

İlişkilendirme Öbeği: Nil vâdisinin cana can katan özellikleri

Nitelendirme Öbeği: cana can katan özellikler

İsim-Fiil Öbeği: cana can katan

Yüklem: kat-

Belirtisiz Nesne: can

Yer Tamlayıcısı: cana

İlişkilendirme Öbeği: Nil vâdisi

Edat Öbeği: yeni hanımı ile

Nitelendirme Öbeği: yeni hanım

67. Çünkü Sârâ yer yüzünde yüz yılda bir doğan dünya güzeli sultan kadındı. (s.17)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yer yüzünde yüz yılda bir doğan dünya güzeli sultan kadındı

Özne: Sârâ

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yer yüzünde yüz yılda bir doğan dünya güzeli sultan kadın

İlişkilendirme Öbeği: dünya güzeli

İsim-Fiil Öbeği: yer yüzünde yüz yılda bir doğan

Yüklem: doğ-

Yer Tamlayıcısı: yer yüzünde

Zarf Tümlecisi: yüz yılda bir

Kısaltma Öbeği: yüz yılda bir

Nitelendirme Öbeği: yüz yıl

68. Onun endâmını gören şevke gelir,/ hareketlerine bakan, kendi aksaklıklarından şifâ bulur,/ sesini duyan hız alır,/ hele göz göze gelen aşkla mayalanırdı. (s.17)

68. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

68.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şevke gelir

Özne: onun endâmını gören

68.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şifâ bulur

Özne: hareketlerine bakan

Yer Tamlayıcısı: kendi aksaklıklarından

68.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hız alır

Özne: sesini duyan

68.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mayalanırdı

Özne: göz göze gelen

Zarf Tümlecisi: aşkla

Cümle Dışı Öge: hele

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: şevke gel-

İsim-Fiil Öbeği: onun endâmını gören

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: onun endâmını

İlişkilendirme Öbeği: onun endâmı

Birleşik Fiil: şifâ bul-

İsim-Fiil Öbeği: hareketlerine bakan

Yüklem: bak-

Yer Tamlayıcısı: hareketlerine

İlişkilendirme Öbeği: hareketleri

İlişkilendirme Öbeği: kendi aksaklıkları

Birleşik Fiil: hız al-

İsim-Fiil Öbeği: sesini duyan

Yüklem: duy-

Belirtili Nesne: sesini

İlişkilendirme Öbeği: sesi

İsim-Fiil Öbeği: göz göze gelen

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: göz göze

Kısaltma Öbeği: göz göze

69. Hâcer, böyle bir gönül çekimi ile gayretlenerek yolculuk meşakkatlerini, ıssız beyâbânda yurt edinmek zahmetleri arasında efendilerinin ardından gölge gibi yürüdü,/ onlara kulluk etti. (s.17)

69. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

69.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: yürüdü

Özne: Hâcer

Yer Tamlayıcısı: efendilerinin ardından

Zarf Tümleci: 1. böyle bir gönül çekimi ile gayretlenerek yolculuk meşakkatlerini, ıssız beyâbânda yurt edinmek zahmetleri arasında, 2. gölge gibi

69.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kulluk etti

Özne: Hâcer

Yer Tamlayıcısı: onlara

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir gönül çekimi ile gayretlenerek yolculuk meşakkatlerini, ıssız beyâbânda yurt edinmek zahmetleri arası

Fiil İsmi Öbeği: ıssız beyâbânda yurt edinmek

Yüklem: yurt edin-

Yer Tamlayıcısı: ıssız beyâbânda

Birleşik Fiil: yurt edin-

Zarf-Fiil Öbeği: böyle bir gönül çekimi ile gayretlenerek yolculuk meşakkatlerini

Yüklem: gayretlen-

Belirtili Nesne: yolculuk meşakkatlerini

Zarf Tümlecisi: böyle bir gönül çekimi ile

Edat Öbeği: böyle bir gönül çekimi ile

Nitelendirme Öbeği: böyle bir gönül çekimi

İlişkilendirme Öbeği: gönül çekimi

İlişkilendirme Öbeği: yolculuk meşakkatleri

İlişkilendirme Öbeği: efendilerinin ardı

İlişkilendirme Öbeği: efendileri

Edat Öbeği: gölge gibi

Birleşik Fiil: kulluk et-

70. Günün birinde “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur” dediği zaman tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına uçurduğu bu garip tohum, ilâhi hikmetin neler murat ettiğini ilk defa sezer gibi oldu. (s.17)

70. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

70.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem sezer gibi oldu

Özne: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına uçurduğu bu garip tohum

Belirtili Nesne: ilâhi hikmetin neler murat ettiğini

Zarf Tümlecisi: 1. günün birinde “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur” dediği zaman, 2. ilk defa

70.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: veriyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

Yer Tamlayıcısı: kocamın koynuna

70.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doğur

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: bir oğlan

Yer Tamlayıcısı: ona

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

Nitelendirme Öbeği: “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur” dediği zaman

İlişkilendirme Öbeği: “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur” dediği

İsim-Fiil Öbeği: “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur” dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: “Seni kocamın koynuna veriyorum, ona bir oğlan doğur”

Nitelendirme Öbeği: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına uçurduğu bu garip tohum

İlişkilendirme Öbeği: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına uçurduğu

İsim-Fiil Öbeği: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına uçurduk

Yüklem: uçur-

Yer Tamlayıcısı: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arasına

İlişkilendirme Öbeği: tâlih rüzgârının değişik cinsten ekin arası

Kısaltma Öbeği: değişik cinsten ekin

Nitelendirme Öbeği: değişik cins

İlişkilendirme Öbeği: tâlih rüzgârı

İlişkilendirme Öbeği: ilâhi hikmetin neler murat ettiği

Nitelendirme Öbeği: ilâhi hikmet

İsim-Fiil Öbeği: neler murat ettik

Yüklem: murat et-

Belirtisiz Nesne: neler

Birleşik Fiil: murat et-

Nitelendirme Öbeği: ilk defa

Birleşik Fiil: sezer gibi ol-

Edat Öbeği: sezer gibi

İlişkilendirme Öbeği: kocamın koynu

Nitelendirme Öbeği: bir oğlan

71. İnsan cinsinin en âlâ numûnelerini yetiştirmiş, derin bir kültür geleneği bağlamış İbrâhim sülâlesi kocamış bir ağaç kütüğüne benziyor / suyu seli kıtlaşmış,/ artık kendi kendinden “Sârâ, İbrâhim’in amca kızı olduğu için aynı kandandır” üreyecek gücü kalmamış,/ bir yabancı kütüğe aşılınması vaktidir,/ gurbüz ve iptidâî bir Afrika kızı için İbrâhim’in çok asil ve terkipte çok karışık özünü kendi bünyesine almak, geliştirmek... şerefli olduğu kadar zahmetli. (s.17-18)

71. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

71.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: benziyor

Özne: insan cinsinin en âlâ numûnelerini yetiştirmiş, derin bir kültür geleneği bağlamış İbrâhim sülâlesi

Yer Tamlayıcısı: kocamış bir ağaç kütüğüne

71.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kıtlaşmış

Özne: suyu seli

71.3. İç içe birleşik, kurallı, olumsuz fiil cümlesi

Yüklem: kalmamış

Özne: üreyecek gücü

Yer Tamlayıcısı: kendi kendinden

Zarf Tümlenci: artık

71.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: aynı kandandır

Özne: Sârâ

Zarf Tümlenci: İbrâhim’in amca kızı olduğu için

71.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vaktidir

Özne: bir yabancı kütüğe aşılınması

71.6. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şerefli olduğu kadar zahmetli(dır)

Özne: 1. İbrâhim'in çok asil ve terkipte çok karışık özünü kendi bünyesine almak, 2. geliştirmek

Zarf Tümleci: gürbüz ve iptidâî bir Afrika kızı için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: insan cinsinin en âlâ numûnelerini yetiştirmiş, derin bir kültür geleneği bağlamış İbrâhim sülâlesi

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim sülâlesi

İsim-Fiil Öbeği: derin bir kültür geleneği bağlamış

Yüklem: bağla-

Belirtisiz Nesne: derin bir kültür geleneği

Nitelendirme Öbeği: derin bir kültür geleneği

İlişkilendirme Öbeği: kültür geleneği

İsim-Fiil Öbeği: insan cinsinin en âlâ numûnelerini yetiştirmiş

Yüklem: yetiştir-

Belirtili Nesne: insan cinsinin en âlâ numûnelerini

İlişkilendirme Öbeği: insan cinsinin en âlâ numûneleri

İlişkilendirme Öbeği: insan cinsi

Nitelendirme Öbeği: en âlâ numûneler

Nitelendirme Öbeği: en âlâ

Nitelendirme Öbeği: kocamış bir ağaç kütüğü

İlişkilendirme Öbeği: ağaç kütüğü

Yineleme Öbeği: suyu seli

İlişkilendirme Öbeği: üreyecek gücü

Edat Öbeği: İbrâhim'in amca kızı olduğu için

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in amca kızı olduğu

İsim-Fiil Öbeği: İbrâhim'in amca kızı olduk

Yüklem: ol-

Özne: İbrâhim'in amca kızı

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in amca kızı

Nitelendirme Öbeği: aynı kan

Nitelendirme Öbeği: üreyecek güç

İlişkilendirme Öbeği: bir yabancı kütüğe aşılınması vakti

Fiil İsmi Öbeği: bir yabancı kütüğe aşılınma

Yüklem: aşılın-

Yer Tamlayıcısı: bir yabancı kütüğe

Nitelendirme Öbeği: bir yabancı kütük

Fiil İsmi Öbeği: İbrâhim'in çok asil ve terkipte çok karışık özünü kendi bünyesine almak, geliştirmek

Yüklem: 1. al-, 2. geliştir-

Belirtili Nesne: İbrâhim'in çok asil ve terkipte çok karışık özünü

Yer Tamlayıcısı: kendi bünyesine

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in çok asil ve terkipte çok karışık özü

Nitelendirme Öbeği: çok asil ve terkipte çok karışık öz

Bağlama Öbeği: çok asil ve terkipte çok karışık

Nitelendirme Öbeği: çok asil

Nitelendirme Öbeği: çok karışık

Edat Öbeği: gürbüz ve iptidâî bir Afrika kızı için

Nitelendirme Öbeği: gürbüz ve iptidâî bir Afrika kızı

İlişkilendirme Öbeği: Afrika kızı

Bağlama Öbeği: gürbüz ve iptidâî

İlişkilendirme Öbeği: kendi bünyesi

Nitelendirme Öbeği: şerefli olduğu kadar zahmetli

Edat Öbeği: şerefli olduğu kadar

İlişkilendirme Öbeği: şerefli olduğu

İsim-Fiil Öbeği: şerefli olduk

Birleşik Fiil: şerefli ol-

72. Hâcer, anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesûliyeti altında sararıp solarken hanımı da sille tokat ona hücum etti. (s.18)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: hücum etti

Özne: hanımı

Zarf Tümleri: 1. Hâcer, anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesuliyeti altında sararıp solarken, 2. sille tokat

Yer Tamlayıcısı: ona

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: hücum et-

Nitelendirme Öbeği: sille tokat

Zarf-Fiil Öbeği: Hâcer, anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesûliyeti altında sararıp solarken

Yüklem: sararıp sol-

Özne: Hâcer

Yer Tamlayıcısı: anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesûliyeti altında

Birleşik Fiil: sararıp sol-

İlişkilendirme Öbeği: anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesûliyeti altı

İlişkilendirme Öbeği: anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere mesûliyeti

Nitelendirme Öbeği: anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş müstesnâ bir şecere

İsim-Fiil Öbeği: anneliğin her zamanki kuşkularına eklenmiş

Yüklem: eklen-

Yer Tamlayıcısı: anneliğin her zamanki kuşkularına

İlişkilendirme Öbeği: anneliğin her zamanki kuşkuları

Nitelendirme Öbeği: her zamanki kuşkular

Aitlik Öbeği: her zamanki

Nitelendirme Öbeği: her zaman

73. Genç kızını okşayarak gerdeğe sokan “Göreyim seni kocama bir oğlan doğur” diyen o değildi sanki. (s.18)

73. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

73.1. İç içe birleşik, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: o değildi

Özne: 1. genç kızını okşayarak gerdeğe sokan, 2. “Göreyim seni kocama bir oğlan doğur” diyen

Cümle Dışı Öge: sanki

73.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göreyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

73.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doğur

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: bir oğlan

Yer Tamlayıcısı: kocama

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: genç kızı okşayarak gerdeğe sokan

Yüklem: sok-

Belirtili Nesne: genç kızı

Yer Tamlayıcısı: gerdeğe

Zarf Tümlecisi: okşayarak

Nitelendirme Öbeği: genç kız

İsim-Fiil Öbeği: “Göreyim seni kocama bir oğlan doğur” diyen

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: “Göreyim seni kocama bir oğlan doğur”

İlişkilendirme Öbeği: kocam

Nitelendirme Öbeği: bir oğlan

74. Sanki onu özene bezene vücûda getiren, saçlarında aşk ve sevdâ kıvılcımları çatırdatan, bakışlarında gönül büyüğü parıldatan, parmak uçlarından kadınlığın bütün kemâlini akıtan hilkat, bu derece başışın öcünü almak istercesine kalbine kanlı ihtiras ve kıskançlık tortusunu basmıştı. (s.18)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: basmıştı

Özne: onu özene bezene vücûda getiren, saçlarında aşk ve sevdâ kıvılcımları çatırdatan, bakışlarında gönül büyüğü parıldatan, parmak uçlarından kadınlığın bütün kemâlini akıtan hilkat

Belirtili Nesne: kanlı ihtiras ve kıskançlık tortusunu

Yer Tamlayıcısı: kalbine

Zarf Tümleci: bu derece bağışın öcünü almak istercesine

Cümle Dışı Öge: sanki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: onu özene bezene vücûda getiren, saçlarında aşk ve sevda kıvılcımları çatırdatan, bakışlarında gönül büyüğü parıldatan, parmak uçlarından kadınlığın bütün kemâlini akıtan hilkat

İsim-Fiil Öbeği: parmak uçlarından kadınlığın bütün kemâlini akıtan

Yüklem: akıt-

Belirtili Nesne: kadınlığın bütün kemâlini

Yer Tamlayıcısı: parmak uçlarından

İlişkilendirme Öbeği: kadınlığın bütün kemâli

Nitelendirme Öbeği: bütün kemâl

İlişkilendirme Öbeği: parmak uçları

İsim-Fiil Öbeği: bakışlarında gönül büyüğü parıldatan

Yüklem: parıldat-

Belirtisiz Nesne: gönül büyüğü

Yer Tamlayıcısı: bakışlarında

İlişkilendirme Öbeği: gönül büyüğü

İlişkilendirme Öbeği: bakışları

İsim-Fiil Öbeği: saçlarında aşk ve sevda kıvılcımları çatırdatan

Yüklem: çatırdat-

Belirtisiz Nesne: aşk ve sevda kıvılcımları

Yer Tamlayıcısı: saçlarında

İlişkilendirme Öbeği: aşk ve sevda kıvılcımları

Bağlama Öbeği: aşk ve sevda

İlişkilendirme Öbeği: saçları

İsim-Fiil Öbeği: onu özene bezene vücûda getiren

Yüklem: vücûda getir-

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: özene bezene

Birleşik Fiil: vücûda getir-

Yineleme Öbeği: özene bezene

Zarf-Fiil Öbeği: bu derece bağışın öcünü almak istercesine

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: bu derece bağışın ödünü almak

Fiil İsmi Öbeği: bu derece bağışın ödünü almak

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: bu derece bağışın ödünü

İlişkilendirme Öbeği: bu derece bağışın öcü

Nitelendirme Öbeği: bu derece bağış

Nitelendirme Öbeği: bu derece

Nitelendirme Öbeği: kanlı ihtiras ve kıskançlık tortusu

İlişkilendirme Öbeği: ihtiras ve kıskançlık tortusu

Bağlama Öbeği: ihtiras ve kıskançlık

75. Her an kavga, dövmek, sövmek, erkeğe artık zevkli ve tatlı gelmesin diye bir uzvunu sakatlamak, hiçbir şey bu zincirden boşanmış âfeti tatmin etmedi. (s.18)

75. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

75.1. İç içe birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tatmin etmedi

Özne: 1. Her an kavga, 2. dövmek, 3. sövmek, 4. erkeğe artık zevkli ve tatlı gelmesin diye bir uzvunu sakatlamak, 5. hiçbir şey

Belirtili Nesne: bu zincirden boşanmış âfeti

75.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gelmesin

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: erkeğe

Zarf Tümlecisi: zevkli ve tatlı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her an

Fiil İsmi Öbeği: erkeğe artık zevkli ve tatlı gelmesin diye bir uzvunu sakatlamak

Yüklem: sakatla-

Belirtili Nesne: bir uzvunu

Zarf Tümlecisi: erkeğe artık zevkli ve tatlı gelmesin diye

İlişkilendirme Öbeği: bir uzvu

Nitelendirme Öbeği: bir uzuv

Edat Öbeği: erkeğe zevkli ve tatlı gelmesin diye

Nitelendirme Öbeği: hiçbir şey

Nitelendirme Öbeği: bu zincirden boşanmış âfet

İsim Fiil Öbeği: bu zincirden boşanmış

Yüklem: boşan-

Yer Tamlayıcısı: bu zincirden

Nitelendirme Öbeği: bu zincir

Birleşik Fiil: tatmin etme-

Bağlama Öbeği: zevkli ve tatlı

76. Hazret-i İbrâhim'e "Anasını da oğlunu da götür, çöle at" dedi. (s.18)

76. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

76.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i İbrâhim'e

Belirtisiz Nesne: "Anasını da oğlunu da götür, çöle at"

76.2. Sıralı Birleşik Cümle

76.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götür

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: 1. anasını, 2. oğlunu

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. da

76.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: at

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: çöle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: anası

İlişkilendirme Öbeği: oğlu

77. İslâm kaynakları der ki, kadınların, (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgasından yaratıldığı, isteklerini mutlaka yerine getirmek gerektiği, İbrâhim'e Hak tarafından bildirildi. (s.18)

77. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

77.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: İslâm kaynakları

Cümle Dışı Öge: ki

77.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bildirildi

Özne: kadınların, (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgasından yaratıldığı, isteklerini mutlaka yerine getirmek gerektiği

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim'e

Zarf Tümlecisi: Hak tarafından

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm kaynakları

İlişkilendirme Öbeği: kadınların, (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgasından yaratıldığı, isteklerini mutlaka yerine getirmek gerektiği

Fiil İsmi Öbeği: isteklerini mutlaka yerine getirmek

Yüklem: yerine getir-

Belirtili Nesne: isteklerini

Zarf Tümlecisi: mutlaka

İlişkilendirme Öbeği: istekleri

İsim-Fiil Öbeği: (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgasından yaratıldık

Yüklem: yaratıl-

Yer Tamlayıcısı: (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgasından

İlişkilendirme Öbeği: (Hazret-i Âdem'in) sol kaburgası

Nitelendirme Öbeği: sol kaburga

İlişkilendirme Öbeği: Hak tarafı

78. Bu konu, öteden beri tartışma konusu olmuştur. (s.18)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tartışma konusu olmuştur

Özne: bu konu

Zarf Tümleci: öteden beri

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu konu

Edat Öbeği: öteden beri

Birleşik Fiil: tartışma konusu ol-

İlişkilendirme Öbeği: tartışma konusu

79. Düşünülse ilâhî hikmetlerin hazînesi Halil İbrâhim bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fışkırtması lâzım geldiğinden de haberli idi... (s.18)

79. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

79.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünülse

Özne: (o)

79.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fışkırtması lâzım geldiğinden haberli idi

Özne: ilâhî hikmetlerin hazînesi Halil İbrâhim

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilâhî hikmetlerin hazînesi Halil İbrâhim

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: ilâhî hikmetlerin hazînesi

Nitelendirme Öbeği: ilâhî hikmetler

Nitelendirme Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fışkırtması lâzım geldiğinden haberli

İlişkilendirme Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fışkırtması lâzım geldiği

İsim-Fiil Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fişkirtması lâzım geldik

Yüklem: lâzım gel-

Özne: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fişkirtması

Birleşik Fiil: lâzım gel-

İlişkilendirme Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” neslinin en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fişkirtması

Fiil İsmi Öbeği: en çetin şartlar içinde kalarak görülmemiş bir hayâtiyet fişkirtma

Yüklem: fişkirt-

Belirtisiz Nesne: görülmemiş bir hayâtiyet

Zarf Tümleci: en çetin şartlar içinde kalarak

Zarf-Fiil Öbeği: en çetin şartlar içinde kalarak

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: en çetin şartlar içinde

Nitelendirme Öbeği: görülmemiş bir hayâtiyet

Nitelendirme Öbeği: en çetin şartlar içi

İlişkilendirme Öbeği: şartlar içi

Nitelendirme Öbeği: en çetin

Nitelendirme Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek “yeni insan” nesli

İlişkilendirme Öbeği: “yeni insan” nesli

Nitelendirme Öbeği: yeni insan

İsim-Fiil Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğundan kendisinden üreyecek

Yüklem: üre-

Yer Tamlayıcısı: kendisinden

Zarf Tümleci: bütün geleceğe vâkıf olduğundan

İlişkilendirme Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduğu

İsim-Fiil Öbeği: bütün geleceğe vâkıf olduk

Yüklem: vâkıf ol-

Yer Tamlayıcısı: bütün geleceğe

Birleşik Fiil: vâkıf ol-

Nitelendirme Öbeği: bütün gelecek

80. Hâcer'le iki yaşındaki yavrusu İsmâil kızgın kumlar üstünde zârı zârı ağlaya kaldılar. (s.18)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ağlaya kaldılar

Özne: Hâcer'le iki yaşındaki yavrusu İsmâil

Yer Tamlayıcısı: kızgın kumlar üstünde

Zarf Tümleci: zârı zârı

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Hâcer'le iki yaşındaki yavrusu İsmâil

Nitelendirme Öbeği: iki yaşındaki yavrusu İsmâil

İlişkilendirme Öbeği: iki yaşındaki yavrusu

Nitelendirme Öbeği: iki yaşındaki yavru

Aitlik Öbeği: iki yaşındaki

Nitelendirme Öbeği: iki yaş

İlişkilendirme Öbeği: kızgın kumlar üstü

Nitelendirme Öbeği: kızgın kumlar

Yineleme Öbeği: zârı zârı

Birleşik Fiil: ağlaya kal-

81. Su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek seğirten ananın dişle, tırnakla, kanla canla didişmesi müslümanlıkta bir örf oldu;/ şimdi de hacılar iki tepe arasında yedi defa gider gelirler. (s.18)

81. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

81.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir örf oldu

Özne: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek seğirten ananın dişle, tırnakla, kanla canla didişmesi

Yer Tamlayıcısı: müslümanlıkta

81.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gider(ler)

Özne: hacılar

Yer Tamlayıcısı: iki tepe arasında

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. yedi defa

Cümle Dışı Öge: de

81.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelirler

Özne: hacılar

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: bir örf ol-

Nitelendirme Öbeği: bir örf

İlişkilendirme Öbeği: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek seğırtten ananın dişle, tırnakla, kanla canla didişmesi

Fiil İsmi Öbeği: dişle, tırnakla, kanla canla didişme

Yüklem: didiş-

Zarf Tümleci: 1. dişle, 2. tırnakla, 3. kanla canla

Yineleme Öbeği: kanla canla

Nitelendirme Öbeği: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek seğırtten ana

İsim-Fiil Öbeği: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek seğırtten

Yüklem: seğırt-

Zarf Tümleci: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek

Zarf-Fiil Öbeği: su bulmak ümîdiyle bir çılgın gibi Safâ dağından Merve dağına döğünerek

Yüklem: döğün-

Yer Tamlayıcısı: 1. Safâ dağından, 2. Merve dağına

Zarf Tümleci: 1. su bulmak ümîdiyle, 2. bir çılgın gibi

İlişkilendirme Öbeği: su bulmak ümidi

Fiil İsmi Öbeği: su bulmak

Yüklem: bul-

Belirtisiz Nesne: su

Edat Öbeği: bir çılgın gibi

Nitelendirme Öbeği: bir çılgın

İlişkilendirme Öbeği: iki tepe arası

Nitelendirme Öbeği: iki tepe

Nitelendirme Öbeği: yedi defa

82. Ana, bu ölüm kalım savaşında çırpınırken küçük İsmâil de kızgın çölü ayağıyla tepti,/ Zemzem suyunu fişkırttı. (s.18)

82. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

82.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tepti

Özne: küçük İsmâil

Belirtili Nesne: kızgın çölü

Zarf Tümlecisi: 1. ana, bu ölüm kalım savaşında çırpınırken, 2. ayağıyla

82.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fişkırttı

Özne: küçük İsmâil

Belirtili Nesne: Zemzem suyunu

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: ana, bu ölüm kalım savaşında çırpınırken

Yüklem: çırpın-

Özne: ana

Yer Tamlayıcısı: bu ölüm kalım savaşında

Nitelendirme Öbeği: bu ölüm kalım savaşı

İlişkilendirme Öbeği: ölüm kalım savaşı

Yineleme Öbeği: ölüm kalım

Nitelendirme Öbeği: küçük İsmâil

Nitelendirme Öbeği: kızgın çöl

İlişkilendirme Öbeği: Zemzem suyu

83. Sonra kuşlar, pınara üşüştü,/ sonra Arap kabîlelerinden Cürhümoğulları geldi. (s.18)

83. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

83.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: üşüştü

Özne: kuşlar

Zarf Tümleci: sonra

Yer Tamlayıcısı: pınara

83.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Arap kabîlelerinden Cürhümoğulları

Zarf Tümleci: sonra

Söz Öbekleri:

Kısaltma Öbeği: Arap kabîlelerinden Cürhümoğulları

İlişkilendirme Öbeği: Arap kabîleleri

84. Çöldü,/ vâha oldu;/ vâha idi,/ şehir ve medeniyet merkezi oldu. (s.18)

84. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

84.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: çöldü

Özne: (o)

84.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vâha oldu

Özne: (o)

84.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vâha idi

Özne: (o)

84.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şehir ve medeniyet merkezi oldu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: vâha ol-

Birleşik Fiil: şehir ve medeniyet merkezi ol-

İlişkilendirme Öbeği: şehir ve medeniyet merkezi

Bağlama Öbeği: şehir ve medeniyet

85. Halil İbrâhim, oğlu İsmâil ile birlikte orada Kâbe'yi binâ etti. (s.18-19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: binâ etti

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Zarf Tümleci: oğlu İsmâil ile birlikte

Yer Tamlayıcısı: orada

Söz Öbekleri:

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Edat Öbeği: oğlu İsmâil ile birlikte

Nitelendirme Öbeği: oğlu İsmâil

Birleşik Fiil: binâ et-

86. Kâbe yeni insanın sembolüdür. (s.19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yeni insanın sembolüdür

Özne: Kâbe

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yeni insanın sembolü

Nitelendirme Öbeği: yeni insan

87. İslâm görüşüne göre hayat, kahramanlara lâyük bir arslan lokmasıdır;/ müslüman cihatta gerek. (s.19)

87. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

87.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kahramanlara lâıyk bir arslan lokmasıdır

Özne: hayat

Zarf Tümleci: İslâm görüşüne göre

87.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerek(ir)

Özne: müslüman

Yer Tamlayıcısı: cihatta

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: İslâm görüşüne göre

İlişkilendirme Öbeği: İslâm görüşü

Nitelendirme Öbeği: kahramanlara lâıyk bir arslan lokması

İlişkilendirme Öbeği: arslan lokması

Kısaltma Öbeği: kahramanlara lâıyk

88. Hâcer'in kaderine gelince, evet... yuvadan, kocadan, çocuğunu selâmette büyütmek emniyetinden mahrum kaldı. (s.19)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: mahrum kaldı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. yuvadan, 2. kocadan, 3. çocuğunu selâmette büyütmek emniyetinden

Zarf Tümleci: Hâcer'in kaderine gelince

Cümle Dışı Öge: evet

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: mahrum kal-

Zarf-Fiil Öbeği: Hâcer'in kaderine gelince

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: Hâcer'in kaderine

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer'in kaderi

İlişkilendirme Öbeği: çocuğunu selâmette büyütme emniyeti

Fiil İsmi Öbeği: çocuğunu selâmette büyütme

Yüklem: büyüt-

Belirtili Nesne: çocuğunu

Zarf Tümleci: selâmette

89. Ama erkeğin kahramanlığı bir çeşit,/ kadının ki başka çeşittir. (s.19)

89. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

89.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir çeşit(tir)

Özne: erkeğin kahramanlığı

Cümle Dışı Öğeler: ama

89.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: başka çeşittir

Özne: kadının ki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: erkeğin kahramanlığı

Nitelendirme Öbeği: bir çeşit

Aitlik Öbeği: kadının ki

Nitelendirme Öbeği: başka çeşit

90. Erkek çığır açar,/ devlet kurar,/ kitleleri idâre eder,/ kadın, gelecek kuşakları kalıba döker. (s.19)

90. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

90.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çığır açar

Özne: erkek

90.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devlet kurar

Özne: erkek

90.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: idâre eder

Özne: erkek

Belirtili Nesne: kitleleri

90.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalıba doker

Özne: kadın

Belirtili Nesne: gelecek kuşakları

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: çığır aç-

Birleşik Fiil: devlet kur-

Birleşik Fiil: idâre et-

Nitelendirme Öbeği: gelecek kuşaklar

Birleşik Fiil: kalıba dök-

91. Kıvırcık perçemleri alnına dökülen, kara gözleri sevgi ile ısıldayan İsmâil avdan dönüşte: “Al anam sana getirdim” dediği zaman, Hâcer belki de geleceğin yiğit müslümanlarını gönlünde görmüş/ “Berhudâr ol kahramânım” sözü ile hepsine birden gülümsemiştir. (s.19)

91. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

91.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüş(tür)

Özne: Hâcer

Belirtili Nesne: geleceğin yiğit müslümanlarını

Yer Tamlayıcısı: gönlünde

Zarf Tümlacı: kıvırcık perçemleri alnına dökülen, kara gözleri sevgi ile ısıldayan İsmâil avdan dönüşte: “Al anam sana getirdim” dediği zaman

91.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: anam

91.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

91.4. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gülümsemiştir

Özne: Hâcer

Zarf Tümlenci: 1. “Berhudâr ol kahramânım” sözü ile, 2. birden

Yer Tamlayıcısı: hepsine

Cümle Dışı Öge: belki de

91.5. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: berhudâr ol

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: kahramânım

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: geleceğin yiğit müslümanları

Nitelendirme Öbeği: yiğit müslümanlar

Nitelendirme Öbeği: kıvrıcık perçemleri alnına dökülen, kara gözleri sevgi ile ışıldayan İsmâil avdan dönüşte: “Al anam sana getirdim” dediği zaman

İlişkilendirme Öbeği: kıvrıcık perçemleri alnına dökülen, kara gözleri sevgi ile ışıldayan İsmâil avdan dönüşte: “Al anam sana getirdim” dediği

Nitelendirme Öbeği: kıvrıcık perçemleri alnına dökülen, kara gözleri sevgi ile ışıldayan İsmâil

İsim-Fiil Öbeği: kara gözleri sevgi ile ışıldayan

Yüklem: ışılda-

Özne: kara gözleri

Zarf Tümlenci: sevgi ile

Edat Öbeği: sevgi ile

İlişkilendirme Öbeği: kara gözleri

Nitelendirme Öbeği: kara gözler

İsim-Fiil Öbeği: kıvrıcık perçemleri alnına dökülen

Yüklem: dökül-

Özne: kıvrıcık perçemleri

Yer Tamlayıcısı: alnına

İlişkilendirme Öbeği: kıvrıcık perçemleri

Nitelendirme Öbeği: kıvrıcık perçemler

İlişkilendirme Öbeği: alnı

Nitelendirme Öbeği: avdan dönüş

Yüklem: dön-

Yer Tamlayıcısı: avdan

İsim-Fiil Öbeği: “Al anam sana getirdim” dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: “Al anam sana getirdim”

İlişkilendirme Öbeği: anam

Edat Öbeği: “Berhudâr ol kahramânım” sözü ile

İlişkilendirme Öbeği: “Berhudâr ol kahramânım” sözü

İlişkilendirme Öbeği: kahramânım

Birleşik Fiil: berhudâr ol-

92. Hemen sonra. Halil İbrâhim her sene bir defa İsmâil’i çölde görmeğe gelirdi.
(s.19)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri

92.1. Eksiltili Cümle: Hemen sonra

92.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem görmeğe gelirdi

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: İsmâil’i

Yer Tamlayıcısı: çölde

Zarf Tümlecisi: 1. her sene, 2. bir defa

Söz Öbekleri:

91.1.

Edat Öbeği: hemen sonra

91.2.

Birleşik Fiil: görmeğe gel-

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Nitelendirme Öbeği: her sene

Nitelendirme Öbeği: bir defa

93. Ama Hâcer’e... Belki de her gece gelirdi. (s.19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gelirdi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hâcer'e

Zarf Tümleci: her gece

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. belki de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her gece

94. Kuşlar sustuktan, sular uyuduktan sonra onlar belki her gece sarmaş dolaş muhabbet ederlerdi. (s.19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: muhabbet ederlerdi

Özne: onlar

Zarf Tümleci: 1. kuşlar sustuktan, sular uyuduktan sonra, 2. her gece, 3. sarmaş dolaş

Cümle Dışı Öge: belki

95. Neden olmasın. (s.19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmasın

Özne: (o)

Zarf Tümleci: neden

96. Topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anasına âsân olmayacak ne var? (s.19)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anasına âsân olmayacak ne

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anasına âsân olmayacak ne

İsim-Fiil Öbeği: topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anasına âsân olmayacak

Yüklem: âsân olma-

Yer Tamlayıcısı: topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anasına

Birleşik Fiil: âsân ol-

İlişkilendirme Öbeği: topuğu ile çölden kaynak fişkirtanın anası

İsim-Fiil Öbeği: topuğu ile çölden kaynak fişkirtan

Yüklem: fişkirt-

Belirtisiz Nesne: kaynak

Yer Tamlayıcısı: çölden

Zarf Tümleci: topuğu ile

Edat Öbeği: topuğu ile

97. Namzet oldukları çileleri çekenler, lââyık oldukları mutluluk tâcını nasıl olsa giyerler. (s.19)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: giyerler

Özne: namzet oldukları çileleri çekenler

Belirtili Nesne: lââyık oldukları mutluluk tâcını

Zarf Tümleci: nasıl olsa

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: namzet oldukları çileleri çekenler

Yüklem: çek-

Belirtili Nesne: namzet oldukları çileleri

Nitelendirme Öbeği: namzet oldukları çileler

İlişkilendirme Öbeği: namzet oldukları

İsim-Fiil Öbeği: namzet olduk

Birleşik Fiil: namzet ol-

Nitelendirme Öbeği: lââyık oldukları mutluluk tâcı

İlişkilendirme Öbeği: mutluluk tâcı

İlişkilendirme Öbeği: lââyık oldukları

İsim-Fiil Öbeği: lââyık olduk

Birleşik Fiil: lââyık ol-

4. Tefrika

HAZRET-İ SÂRÂ

98. Fazîletin, meziyetin evvelâ tiryâkisi olmak, tiryâkilikten suistimâle geçmek ne demektir diye sorulsa,/ en iyi cevaplandıracakların başında Sârâ gelir. (s.20)

98. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

98.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorulsa

Özne: (o)

Zarf Tümleci: fazîletin, meziyetin evvelâ tiryâkisi olmak, tiryâkilikten suistimâle geçmek ne demektir diye

98.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ne demektir

Özne: 1. fazîletin, meziyetin evvelâ tiryâkisi olmak, 2. tiryakilikten suistimâle geçmek

Cümle Dışı Öge: diye

98.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: Sârâ

Yer Tamlayıcısı: en iyi cevaplandıracakların başında

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: fazîletin, meziyetin evvelâ tiryâkisi olmak, tiryakilikten suistimâle geçmek ne demektir diye

Fiil İsmi Öbeği: fazîletin, meziyetin evvelâ tiryâkisi olmak

Yüklem: ol-

Özne: fazîletin, meziyetin tiryâkisi

Zarf Tümleci: evvelâ

İlişkilendirme Öbeği: fazîletin, meziyetin tiryâkisi

Fiil İsmi Öbeği: tiryâkilikten suistimâle geçmek

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: 1. tiryakilikten, 2. suistimâle

İlişkilendirme Öbeği: en iyi cevaplandıracakların başı

İsim-Fiil Öbeği: en iyi cevaplandıracaklar

Yüklem: cevaplandır-

Zarf Tümleci: en iyi

Nitelendirme Öbeği: en iyi

99. Güzellik alanında rakipsiz saltanat sürmüş,/ dünyâyı hayran bırakmıştı. (s.20)

99. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

99.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saltanat sürmüş

Özne: (o)

Zarf Tümleci: rakipsiz

Yer Tamlayıcısı: güzellik alanında

99.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hayran bırakmıştı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: dünyâyı

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: saltanat sür-

İlişkilendirme Öbeği: güzellik alanı

Birleşik Fiil: hayran bırak-

100. Bir türlü çiçeğini atıp yemişe yönelmesini beceremeyen ağaç gibi kısır kaldı. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kısır kaldı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir türlü çiçeğini atıp yemişe yönelmesini beceremeyen ağaç gibi

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: kısır kal-

Edat Öbeği: bir türlü çiçeğini atıp yemişe yönelmesini beceremeyen ağaç gibi

Nitelendirme Öbeği: bir türlü çiçeğini atıp yemişe yönelmesini beceremeyen ağaç

İsim-Fiil Öbeği: bir türlü çiçeğini atıp yemişe yönelmesini beceremeyen

Yüklem: becereme-

Belirtili Nesne: yemişe yönelmesini

Zarf Tümleci: bir türlü çiçeğini atıp

İlişkilendirme Öbeği: yemişe yönelmesi

Fiil İsmi Öbeği: yemişe yönelme

Yüklem: yönel-

Yer Tamlayıcısı: yemişe

Zarf-Fiil Öbeği: bir türlü çiçeğini atıp

Yüklem: at-

Belirtili Nesne: çiçeğini

Zarf Tümleci: bir türlü

Nitelendirme Öbeği: bir tür

101. Meziyetin ters tarafı fazîlet bâbında da durumu buna benzer. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: benzer

Özne: durumu

Yer Tamlayıcısı: 1. fazîlet bâbında, 2. buna

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. meziyetin ters tarafı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: meziyetin ters tarafı

Nitelendirme Öbeği: ters taraf

İlişkilendirme Öbeği: fazîlet bâbı

İlişkilendirme Öbeği: durumu

102. Nasıl ki, Firavun'a; "Çek elini, bana dokunamazsın, ben peygamber karısıyım" demiş / ve bir sözle kasırgayı durdurmuştu. (s.20)

102. Cümlelerin Türü: İç İç, Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

102.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiş

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Firavun’a

Belirtisiz Nesne: “Çek elini, bana dokunamazsın, ben peygamber karısıyım”

Cümle Dışı Öge: nasıl ki

102.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çek

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: elini

102.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dokunamazsın

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: bana

102.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: peygamber karısıyım

Özne: ben

102.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durdurmuştu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kasırgayı

Zarf Tümleci: bir sözle

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: peygamber karısı

Nitelendirme Öbeği: bir söz

103. Aynı tavır, aynı edâ Sârâ’yı artık bırakmaz oldu. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bırakmaz oldu

Özne: 1. aynı tavır, 2. aynı edâ

Belirtili Nesne: Sârâ’yı

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aynı tavır

Nitelendirme Öbeği: aynı edâ

Birleşik Fiil: bırakmaz ol-

104. Sırası geldikçe dikilirdi hemen:// “Bana bu muâmele olur mu, bu hal bana yaraşır mı, revâ mı?” (s.20)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

104.1. Basit, devrik, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: dikilirdi

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: 1. sırası geldikçe, 2. hemen

104.2. Sıralı Birleşik Cümle

104.2.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: olur mu

Özne: bu muâmele

Yer Tamlayıcısı: bana

104.2.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: yaraşır mı

Özne: bu hal

Yer Tamlayıcısı: bana

104.2.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: revâ mı

Özne: bu hal

Söz Öbekleri:

104.1.

Zarf-Fiil Öbeği: sırası geldikçe

Yüklem: gel-

Özne: sırası

İlişkilendirme Öbeği: sırası

104.2.

Nitelendirme Öbeği: bu muâmele

Nitelendirme Öbeği: bu hal

105. Yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı yetmemiş gibi bu defa da Firavun'u ile çatışmak için ayağına kadar gider,/ nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim'in eşi olmak kolay değil,/ ömürler mahrûmiyet ve mücâdele içinde geçiyor. (s.20)

105. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

105.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gider

Özne: (o)

Zarf Tümleri: 1. yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı yetmemiş gibi, 2. Firavun'u ile çatışmak için, 3. ayağına kadar, 4. bu defa

Cümle Dışı Öğeler: da

105.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: kolay değil

Özne: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim'in eşi olmak

105.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: ne musibet

Yer Tamlayıcısı: nerede

105.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçiyor

Özne: ömürler

Yer Tamlayıcısı: mahrûmiyet ve mücâdele içinde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı yetmemiş gibi

İsim-Fiil Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı yetmemiş

Yüklem: yetme-

Özne: yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı

İlişkilendirme Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştığı

İsim-Fiil Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u ile çarpıştık

Yüklem: çarpış-

Zarf Tümlecisi: yeryüzünün Nemrut'u ile

Edat Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u ile

İlişkilendirme Öbeği: yeryüzünün Nemrut'u

Nitelendirme Öbeği: bu defa

Edat Öbeği: Firavun'u ile çatışmak için

Fiil İsmi Öbeği: Firavun'u ile çatışmak

Yüklem: çatış-

Zarf Tümlecisi: Firavun'u ile

Edat Öbeği: Firavun'u ile

Edat Öbeği: ayağına kadar

İlişkilendirme Öbeği: ayağı

Fiil İsmi Öbeği: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim'in eşi olmak

Yüklem: ol-

Özne: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim'in eşi

İlişkilendirme Öbeği: nerede ne musibet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim'in eşi

Nitelendirme Öbeği: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan İbrâhim

İsim-Fiil Öbeği: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp hepsine meydan okuyan

Yüklem: meydan oku-

Yer Tamlayıcısı: hepsine

Zarf Tümlecisi: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp

Birleşik Fiil: meydan oku-

Zarf-Fiil Öbeği: nerede ne musîbet varsa deliğinden çıkarıp

Yüklem: çıkar-

Yer Tamlayıcısı: deliğinden

Nitelendirme Öbeği: ne musîbet

İlişkilendirme Öbeği: mahrûmiyet ve mücâdele içi

Bağlama Öbeği: mahrûmiyet ve mücâdele

106. Ama Sârâ biliyor ki, dünyânın hakîkî pâdişâhı İbrâhim,/ hakîkî kadın efendisi de kendisidir. (s.20)

106. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

106.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: biliyor

Özne: Sârâ

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. ki

106.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: İbrâhim(dir)

Özne: dünyânın hakîkî pâdişâhı

106.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendisidir

Özne: hakîkî kadın efendisi

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın hakîkî pâdişâhı

Nitelendirme Öbeği: hakîkî pâdişâh

İlişkilendirme Öbeği: hakîkî kadın efendisi

Nitelendirme Öbeği: hakîkî kadın

107. İlle şu müzmin yaraları yâni zürriyetsizlik olmasa. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: olmasa

Özne: şu müzmin yaraları yâni zürriyetsizlik

Cümle Dışı Öge: ille

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: şu müzmin yaraları yâni zürriyetsizlik

İlişkilendirme Öbeği: şu müzmin yaraları

Nitelendirme Öbeği: şu müzmin yaralar

108. Bir câriyeyi doğurtmakla müşkilin içinden çıkacağını sanan Sârâ can evinden inciniyor. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: inciniyor

Özne: bir câriyeyi doğurtmakla müşkili içinden çıkacağını sanan Sârâ

Yer Tamlayıcısı: can evinden

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir câriyeyi doğurtmakla müşkilin içinden çıkacağını sanan Sârâ

İsim-Fiil Öbeği: bir câriyeyi doğurtmakla müşkilin içinden çıkacağını sanan

Yüklem: san-

Belirtili Nesne: müşkilin içinden çıkacağını

Zarf Tümlenci: bir câriyeyi doğurtmakla

İlişkilendirme Öbeği: müşkilin içinden çıkacağı

İsim-Fiil Öbeği: müşkilin içinden çıkacak

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: müşkilin içinden

İlişkilendirme Öbeği: müşkilin içi

Fiil İsmi Öbeği: bir câriyeyi doğurtmak

Yüklem: doğurt-

Belirtili Nesne: bir câriyeyi

Nitelendirme Öbeği: bir câriye

Nitelendirme Öbeği: can ev

109. İbrâhim, bütün insanların babası ve dostu ama ancak Sârâ'nın mahremiydi.
(s.20)

109.1. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

109.1. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: bütün insanların babası ve dostu(dur)

Özne: İbrâhim

Cümle Dışı Öge: ama

109.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Sârâ'nın mahremiydi

Özne: İbrâhim

Cümle Dışı Öge: ancak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bütün insanların babası ve dostu

Nitelendirme Öbeği: bütün insanlar

Bağlama Öbeği: baba ve dost

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın mahremi

110. Şimdi üçlü bir mahremiyet, bambaşka bir samîmiyet belirdi ortada ve Sârâ bu halkanın dışındadır. (s.20)

110. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

110.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: belirdi

Özne: 1. üçlü bir mahremiyet, 2. bambaşka bir samîmiyet

Zarf Tümlenci: şimdi

Yer Tamlayıcısı: ortada

Cümle Dışı Öge: ve

110.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bu halkanın dışındadır

Özne: Sârâ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: üçlü bir mahremiyet

Nitelendirme Öbeği: bambaşka bir samîmiyet

Yineleme Öbeği: bambaşka

İlişkilendirme Öbeği: bu halkanın dışı

Nitelendirme Öbeği: bu halka

111. Âilede fâcia çalkantısı başlıyor. (s.20)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: başlıyor

Özne: fâcia çalkantısı

Yer Tamlayıcısı: âilede

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: fâcia çalkantısı

112. Hâcer zaten hanımına karşı her hangi bir karşılıktan âcizdir. (21)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hanımına karşı her hangi bir karşılıktan âcizdir

Özne: Hâcer

Zarf Tümleci: zaten

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: hanımına karşı

Kısaltma Öbeği: herhangi bir karşılıktan âciz

Nitelendirme Öbeği: herhangi bir karşılık

113. İbrâhim otorite kullanmak istese ona deniliyor ki:// “Hani sen, ben Firavun sarayında kapatılmışken ne duymuştun,/ işte şimdi ben onu duyuyorum./ Dayanamam,/ bana revâ değil,/ Rabbim gönlümü bilir,/ Rabbimden medet dilerim.” (s.21)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

113.1. Şartlı Birleşik Cümle

113.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istese

Özne: İbrâhim

Belirtili Nesne: otorite kullanmak

113.1.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: deniliyor

Yer Tamlayıcısı: ona

Cümle Dışı Öge: ki

113.2. Sıralı Birleşik Cümle

113.2.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: duymuştun

Özne: sen

Belirtisiz Nesne: ne

Zarf Tümleci: ben Firavun sarayında kapatılmışken

Cümle Dışı Öge: hani

113.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyuyorum

Özne: ben

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümlecisi: şimdi

Cümle Dışı Öge: işte

113.3. Sıralı Birleşik Cümle

113.3.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dayanamam

Özne: (ben)

113.3.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: revâ değil

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bana

113.3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilir

Özne: Rabbim

Belirtili Nesne: gönlümü

113.3.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: medet dilerim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Rabbimden

Söz Öbekleri:

113.1.

Fiil İsmi Öbeği: otorite kullanmak

Yüklem: kullan-

Belirtisiz Nesne: otorite

113.2.

Zarf-Fiil Öbeği: ben Firavun sarayında kapatılmışken

İsim-Fiil Öbeği: Firavun sarayında kapatılmış

Yüklem: kapatıl-

Yer Tamlayıcısı: Firavun sarayında

İlişkilendirme Öbeği: Firavun sarayı

İlişkilendirme Öbeği: Rabbim

İlişkilendirme Öbeği: gönlüm

Birleşik Fiil: medet dile-

114. Gerçekler sultanı İbrâhim bu medet dilerim sözü ile mat oluyor. (s.21)

114. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

114.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: mat oluyor

Özne: gerçekler sultanı İbrâhim

Zarf Tümlenci: bu medet dilerim sözü ile

114.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: medet dilerim

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gerçekler sultânı İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: gerçekler sultânı

Nitelendirme Öbeği: bu medet dilerim sözü

İlişkilendirme Öbeği: medet dilerim sözü

Birleşik Fiil: mat ol-

Birleşik Fiil: medet dile-

115. Çünkü Mısır'da kendisi medet dilediği zaman Hakk'ın yardımı ona Sârâ'nın tutumu vâsıtasıyla gelmişti. (s.21)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelmişti

Özne: Hakk'ın yardımı

Yer Tamlayıcısı: 1. Mısır'da, 2. ona

Zarf Tümlenci: 1. kendisi medet dilediği zaman, 2. Sârâ'nın tutumu vâsıtasıyla

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kendisi medet dilediği zaman

İsim-Fiil Öbeği: medet diledik

Birleşik Fiil: medet dile-

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın yardımı

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın tutumu vâsıtası

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın tutumu

116. Hak terâzisi tartmış tartacağını ve hükmünü vermiş. (s.21)

116. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

116.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tartmış

Özne: Hak terâzisi

Belirtili Nesne: tartacağını

Cümle Dışı Öge: ve

116.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vermiş

Özne: Hak terâzisi

Belirtili Nesne: hükmünü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hak terâzisi

İlişkilendirme Öbeği: hükmü

117. Hâcer'le İsmâil çöle atılıyor. (s.21)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: atılıyor

Özne: Hâcer'le İsmâil

Yer Tamlayıcısı: çöle

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Hâcer'le İsmâil

118. Daha sonra Sârâ, İsmâil'in topuğu ile çölü deşerek Zemzem'i fışkırttığını duydu,/ dudağını bükerek "Babasının oğlu" dedi. (s.21)

118. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

118.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duydu

Özne: Sârâ

Belirtili Nesne: İsmâil'in topuğu ile çölü deşerek Zemzem'i fişkırttığını

Zarf Tümleci: daha sonra

118.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: Sârâ

Belirtili Nesne: "Babasının oğlu"

Zarf Tümleci: dudağını bükerek

118.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: babasının oğlu(dur)

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: daha sonra

İlişkilendirme Öbeği: İsmâil'in topuğu ile çölü deşerek Zemzem'i fişkırttığını

İsim-Fiil Öbeği: topuğu ile çölü deşerek Zemzem'i fişkırttık

Yüklem: fişkırt-

Belirtili Nesne: Zemzem'i

Zarf Tümleci: topuğu ile çölü deşerek

Zarf-Fiil Öbeği: topuğu ile çölü deşerek

Yüklem: deş-

Belirtili Nesne: çölü

Zarf Tümleci: topuğu ile

Edat Öbeği: topuğu ile

Zarf-Fiil Öbeği: dudağını bükerek

Yüklem: bük-

Belirtili Nesne: dudağını

İlişkilendirme Öbeği: babasının oğlu

119. İbrâhim nasıl bozkırlarda kuyular kazıyor,/ devâsız ölümün çöreklandığı yerlerde bile nasıl kimsenin bilemeyeceği hayat kaynakları izliyorsa, oğlu da aynı davranışla gidiyor;/ çölü mâmûreye çevirecek. (s.21)

119. Cümlelerin Türü: Sıralı Ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

119.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kazıyor

Özne: İbrâhim

Belirtisiz Nesne: kuyular

Yer Tamlayıcısı: bozkırlarda

Zarf Tümleci: nasıl

119.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: izliyorsa

Özne: İbrâhim

Belirtili Nesne: kimsenin bilemeyeceği hayat kaynakları

Yer Tamlayıcısı: devâsız ölümün çöreklandığı yerlerde

Zarf Tümleci: nasıl

Cümle Dışı Öge: bile

119.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor

Özne: oğlu

Zarf Tümleci: aynı davranışla

Cümle Dışı Öge: da

119.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevirecek

Özne: oğlu

Belirtili Nesne: çölü

Yer Tamlayıcısı: mââmûreye

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: devâsız ölümün çöreklandığı yerler

İlişkilendirme Öbeği: devâsız ölümün çöreklandığı

Nitelendirme Öbeği: devâsız ölüm

İlişkilendirme Öbeği: kimsenin bilemeyeceği hayat kaynakları

İlişkilendirme Öbeği: kimsenin bilemeyeceği

İlişkilendirme Öbeği: oğlu

Nitelendirme Öbeği: aynı davranış

120. Sârâ, İbrâhim'in oğlu hesabına övündü, / Hâcer'in oğlu hesabına kıskandı.
(s.21)

120. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

120.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: övündü

Özne: Sârâ

Zarf Tümlenci: İbrâhim'in oğlu hesabına

120.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıskandı

Özne: Sârâ

Zarf Tümlenci: Hâcer'in oğlu hesabına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in oğlu hesabı

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in oğlu

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer'in oğlu hesabı

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer'in oğlu

121. İmânı sağlam, hakkı gözetir kibar bir kadındı;/ gel gelelim Hâcer meselesinde ihtiyârî kalmıyordu. (s.21)

121. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

121.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: imânı sağlam, hakkı gözetir kibar bir kadındı

Özne: (o)

121.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalmıyordu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hâcer meselesinde

Zarf Tümlenci: ihtiyârî

Cümle Dışı Öge: gel gelelim

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: imânı sağlam, hakkı gözetir kibar bir kadın

Kısaltma Öbeği: îmânı sağlam

İsim-Fiil Öbeği: hakkı gözetir

Yüklem: gözet-

Belirtili Nesne: hakkı

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer meselesi

122. Hâcer sürgüne rağmen yaşamak hakkını, analık hakkını ve hatta hatta gönül kuvvetiyle teshîr edilmiş kadınlık hakkını felekten çekmiş/ koparmıştı. (s.21)

122. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

122.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekmiş(ti)

Özne: Hâcer

Belirtili Nesne: 1. yaşamak hakkını, 2. analık hakkını, 3. gönül kuvvetiyle teshîr edilmiş kadınlık hakkını

Zarf Tümlenci: sürgüne rağmen

Yer Tamlayıcısı: felekten

Cümle Dışı Öge: 1. ve, 2. hatta hatta

122.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koparmıştı

Özne: Hâcer

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: sürgüne rağmen

Bağlama Öbeği: yaşamak hakkı, analık hakkı ve hatta hatta gönül kuvvetiyle teshîr edilmiş kadınlık hakkı

İlişkilendirme Öbeği: yaşamak hakkı

İlişkilendirme Öbeği: analık hakkı

Yineleme Öbeği: hatta hatta

Nitelendirme Öbeği: gönül kuvvetiyle teshîr edilmiş kadınlık hakkı

İlişkilendirme Öbeği: kadınlık hakkı

İsim-Fiil Öbeği: gönül kuvvetiyle teshîr edilmiş

Yüklem: teshîr edil-

Zarf Tümlenci: gönül kuvvetiyle

Birleşik Fiil: teshîr edil-

İlişkilendirme Öbeği: gönül kuvveti

123. Yurdu vardı,/ oğlu vardı,/ astral vücutla da olsa kocası vardı,/ hiç birini ondan nez'etmeğe yetecek gücü kalmamıştı. (s.21)

123. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

123.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: yurdu

123.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: oğlu

123.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsa

Özne: (o)

Zarf Tümleri: astral vücutla

Cümle Dışı Öge: da

123.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: kocası

123.5. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmamıştı

Özne: hiçbirini ondan nez'etmeğe yetecek gücü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yurdu

İlişkilendirme Öbeği: oğlu

Nitelendirme Öbeği: astral vücut

İlişkilendirme Öbeği: kocası

İlişkilendirme Öbeği: hiç birini ondan nez'etmeğe yetecek gücü

Nitelendirme Öbeği: ondan nez'etmeğe yetecek güç

İsim-Fiil Öbeği: ondan nez'etmeğe yetecek

Yüklem: yet-

Yer Tamlayıcısı: ondan nez'etmeğe

Fiil İsmi Öbeği: ondan nez'etmek

Yüklem: nez'et-

Yer Tamlayıcısı: ondan

Birleşik Fiil: nez'et-

124. Sârâ, o asıl saltanatına ihtiyarlıkta erdi. (s.21)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: erdi

Özne: Sârâ

Yer Tamlayıcısı: o asıl saltanatına

Zarf Tümlecisi: ihtiyarlıkta

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o asıl saltanat

125. Günün birinde üç yakışıklı delikanlı kılığında üç melek, Cebrâil, Mikail, İsrâfil, İbrâhim'in karşısına gelerek konukluk dilediler. (s.21)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dilediler

Özne: 1. üç yakışıklı delikanlı kılığında üç melek, 2. Cebrâil, Mikail, İsrâfil

Belirtisiz Nesne: konukluk

Zarf Tümlecisi: 1. günün birinde, 2. İbrâhim'in karşısına gelerek

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

Nitelendirme Öbeği: üç yakışıklı delikanlı kılığında üç melek

İlişkilendirme Öbeği: üç yakışıklı delikanlı kılığı

Nitelendirme Öbeği: üç yakışıklı delikanlı

Nitelendirme Öbeği: üç yakışıklı

Zarf-Fiil Öbeği: İbrâhim'in karşısına gelerek

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim'in karşısına

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim'in karşısı

126. Sârâ onları ağırladı, / doyurdu. (s.21)

126. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

126.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ağırladı

Özne: Sârâ

126.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doyurdu

Özne: Sârâ

127. Giderayak şükür ve bereket niyâzı duâlarını ettikten sonra “Kadın sana müjdeleriz, yakında bir oğlun olur” dediler. (s.21)

Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

127.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: “Kadın sana müjdeleriz, yakında bir oğlun olur”

Zarf Tümlacı: 1. giderayak, 2. şükür ve bereket niyâzı duâlarını ettikten sonra

127.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: müjdeleriz

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: sana

Cümle Dışı Öge: kadın

127.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: bir oğlun

Zarf Tümlacı: yakında

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: şükür ve bereket niyâzı duâlarını ettikten sonra

İsim-Fiil Öbeği: şükür ve bereket niyâzı duâlarını ettik

Birleşik Fiil: şükür ve bereket niyâzı duâlarını et-

İlişkilendirme Öbeği: şükür ve bereket niyâzı duâları

Bağlama Öbeği: şükür ve bereket

İlişkilendirme Öbeği: bir oğlun

Nitelendirme Öbeği: bir oğul

128. Sârâ kendisini tutamadı,/ iki büklüm gülmeden katılacaktı hani. (s.21)

128. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

128.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tutamadı

Özne: Sârâ

Belirtili Nesne: kendisini

128.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: katılacaktı

Özne: Sârâ

Yer Tamlayıcısı: iki büklüm gülmeden

Cümle Dışı Öge: hani

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: iki büklüm gülme

Yüklem: gül-

Zarf Tümlenci: iki büklüm

Nitelendirme Öbeği: iki büklüm

129. Bana mı söylersiniz, yiğitlerim, bana mı? (s.21)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: söylersiniz

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: 1. bana mı, 2. bana mı

Cümle Dışı Öge: yiğitlerim

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yiğitlerim

130. Ben yetmiş yaşındayım,/ kocam seksen yaşındadır. (s.21)

130. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

130.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yetmiş yaşındayım

Özne: ben

130.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: seksen yaşındadır

Özne: kocam

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yetmiş yaş

İlişkilendirme Öbeği: kocam

Nitelendirme Öbeği: seksen yaş

131. Aman etmeyin eylemeyin, diyordu,/ kahkahadan kıvranıyor-du. (s.21-22)

131. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

131.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyordu

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: aman etmeyin eylemeyin

131.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: etmeyin

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: aman

131.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: eylemeyin

Özne: (siz)

131.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıvranıyor-du

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: kahkahadan

132. Az zaman sonra hâmilelik âşikâr olunca Sârâ'yı bir hayret, bir dehşet, ummanlar boyu utanç, o utancın tâ derininde gizlice nefes alan bir ürkek mutluluktur aldı. (s.22)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: aldı

Özne: 1. bir hayret, 2. bir dehşet, 3. ummanlar boyu utanç, 4. o utancın tâ derininde gizlice nefes alan bir ürkek mutluluktur

Belirtili Nesne: Sârâ'yı

Zarf Tümlecisi: 1. az zaman sonra, 2. hâmilelik âşikâr olunca

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: az zaman sonra

Nitelendirme Öbeği: az zaman

Zarf-Fiil Öbeği: hâmilelik âşikâr olunca

Yüklem: âşikâr ol-

Özne: hâmilelik

Birleşik Fiil: âşikâr ol-

Nitelendirme Öbeği: bir hayret

Nitelendirme Öbeği: bir dehşet

Nitelendirme Öbeği: ummanlar boyu utanç

İlişkilendirme Öbeği: ummanlar boyu

Nitelendirme Öbeği: o utancın tâ derininde gizlice nefes alan bir ürkek mutluluk

İsim-Fiil Öbeği: o utancın tâ derininde gizlice nefes alan

Yüklem: al-

Belirtisiz Nesne: nefes

Yer Tamlayıcısı: o utancın tâ derininde

Zarf Tümlecisi: gizlice

İlişkilendirme Öbeği: o utancın tâ derini

Nitelendirme Öbeği: o utanç

133. Kır saçlarına parıltı, yanaklarına nazlı pembeler düştü,/ ihtiyarlıkta bile levent kalmış endâmına başka türlü bir kıvraklık geldi. (s.22)

133. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

133.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düştü

Özne: 1. parıltı, 2. nazlı pembeler

Yer Tamlayıcısı: 1. kır saçlarına, 2. yanaklarına

133.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: başka türlü bir kıvraklık

Yer Tamlayıcısı: ihtiyarlıkta bile levent kalmış endâmına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kır saçları

Nitelendirme Öbeği: kır saçlar

İlişkilendirme Öbeği: yanakları

Nitelendirme Öbeği: nazlı pembeler

İlişkilendirme Öbeği: ihtiyarlıkta bile levent kalmış endâmı

Nitelendirme Öbeği: ihtiyarlıkta bile levent kalmış endâm

İsim-Fiil Öbeği: ihtiyarlıkta bile levent kalmış

Yüklem: kal-

Zarf Tümlenci: 1. levent, 2. ihtiyarlıkta

Nitelendirme Öbeği: başka türlü bir kıvraklık

Nitelendirme Öbeği: başka tür

134. Bastığı toprak ayakları altında avuç açıyor,/ bütün vücûdunu gaibin nur elleri sıvazlıyordu. (s.22)

134. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

134.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: avuç açıyor

Özne: bastığı toprak

Yer Tamlayıcısı: ayakları altında

134.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıvazlıyordu

Özne: gaibin nur elleri

Belirtili Nesne: bütün vücûdunu

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: avuç aç-

Nitelendirme Öbeği: bastığı toprak

İlişkilendirme Öbeği: bastığı

İlişkilendirme Öbeği: ayakları altı

İlişkilendirme Öbeği: ayakları

İlişkilendirme Öbeği: bütün vücûdu

Nitelendirme Öbeği: bütün vücût

İlişkilendirme Öbeği: gaibin nur elleri

Nitelendirme Öbeği: nur eller

135. Gençliğinde bile tatmadığı bir hâle düştü ve kendi kendiyile muhasebeye vardı.

(s.22)

135. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

135.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düştü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: gençliğinde bile tatmadığı bir hâle

135.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: muhasebeye

Zarf Tümleci: kendi kendiyile

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gençliğinde bile tatmadığı bir hâl

İlişkilendirme Öbeği: gençliğinde bile tatmadığı

İsim-Fiil Öbeği: gençliğinde bile tatmadık

Yüklem: tatma-

Zarf Tümleci: gençliğinde

136. Eyvahlar olsun, ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye tasalanan kadın, gönlünü arındırdı. (s.22)

Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

136.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: arındırdı

Özne: ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye tasalanan kadın

Belirtili Nesne: gönlünü

Cümle Dışı Öge: eyvahlar olsun

136.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: çıkarım

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: halkın içine

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. nasıl

136.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: bakarlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: ne gözle

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: eyvahlar olsun

Nitelendirme Öbeği: ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye tasalanan kadın

İsim-Fiil Öbeği: ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye tasalanan

Yüklem: tasalan-

Zarf Tümleci: ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye

Edat Öbeği: ben şimdi halkın içine nasıl çıkarım, bana ne gözle bakarlar, diye

İlişkilendirme Öbeği: halkın içi

Nitelendirme Öbeği: ne göz

137. Hayrete ne mahal, madem-ki Allah her şeye kadirdir. (s.22)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: kadirdir

Özne: Allah

Yer Tamlayıcısı: her şeye

Cümle Dışı Öge: 1. hayrete ne mahal, 2. madem-ki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her şey

138. Dehşete ne lüzum, madem-ki Hakk'ın her fiilinde bir hikmet yatar. (s.22)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: yatar

Özne: bir hikmet

Yer Tamlayıcısı: Hakk'ın her fiilinde

Cümle Dışı Öge: 1. dehşete ne lüzum, 2. madem-ki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın her fiili

Nitelendirme Öbeği: her fiil

Nitelendirme Öbeği: bir hikmet

139. Utanmaksa, Hâcer'le İsmâil'e karşı işlediği gûnahtan utansın;/ bu hâmilelikte taksîri nedir ki utansın. (s.22)

139. Cümle Türü: Şartlı, Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümle Türleri ve Ögeleri:

139.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: utanmaksa

Özne: (o)

139.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: utansın

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hâcer'le İsmâil'e karşı işlediği gûnahtan

139.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nedir

Özne: taksîri

Yer Tamlayıcısı: bu hâmilelikte

Cümle Dışı Öge: ki

139.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: utansın

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hâcer'le İsmâil'e karşı işlediği günah

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer'le İsmâil'e karşı işlediği

İsim-Fiil Öbeği: Hâcer'le İsmâil'e karşı işledik

Yüklem: işle-

Zarf Tümleci: Hâcer'le İsmâil'e karşı

Edat Öbeği: Hâcer'le İsmâil'e karşı

Bağlama Öbeği: Hâcer'le İsmâil

İlişkilendirme Öbeği: taksiri

Nitelendirme Öbeği: bu hâmilelik

140. Mutluluksa herhangi mutluluk,/ zaten sır edilmek gerek. (s.22)

140. Cümlelerin Türleri: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

140.1. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mutluluksa

Özne: herhangi mutluluk

140.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerek(ir)

Özne: sır edilmek

Zarf Tümleci: zaten

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her hangi mutluluk

Fiil İsmi Öbeği: sır edilmek

Birleşik Fiil: sır edil-

141. İnsanlar kendi akıllarına göre kendilerine kisveler biçerler, ben şöyle olmalıyım, böyle yaşamalıyım, diye. (s.22)

141. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

141.1. İç içe birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: biçerler

Özne: insanlar

Belirtili Nesne: kisveler

Yer Tamlayıcısı: kendilerine

Zarf Tümleci: 1. kendi akıllarına göre, 2. ben şöyle olmalıyım, böyle yaşamalıyım, diye

141.2. Sıralı Birleşik Cümle

141.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olmalıyım

Özne: ben

Zarf Tümleci: şöyle

141.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşamalıyım

Zarf Tümleci: böyle

Özne: ben

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kendi akıllarına göre

İlişkilendirme Öbeği: kendi akılları

Edat Öbeği: ben şöyle olmalıyım, böyle yaşamalıyım, diye

142. Bir de takdîrin onlara biçtiği kisve vardır. (s.22)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardır

Özne: takdîrin onlara biçtiği kisve

Cümle Dışı Öge: bir de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: takdîrin onlara biçtiği kisve

İlişkilendirme Öbeği: takdîrin onlara biçtiği

İsim-Fiil Öbeği: onlara biçtik

Yüklem: biç-

Yer Tamlayıcısı: onlara

143. Sârâ çok gün görmüş, tecrübe sâhibi olmuş, irâdeli, seciyeli, elhak liyâkatli bir peygamber karısıydı. (s.22)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çok gün görmüş, tecrübe sâhibi olmuş, irâdeli, seciyeli, elhak liyâkatli bir peygamber karısıydı

Özne: Sârâ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çok gün görmüş, tecrübe sâhibi olmuş, irâdeli, seciyeli, elhak liyâkatli bir peygamber karısı

İlişkilendirme Öbeği: peygamber karısı

Nitelendirme Öbeği: elhak liyâkat

İsim-Fiil Öbeği: çok gün görmüş

Yüklem: gör-

Belirtisiz Nesne: gün

Zarf Tümleci: çok

İsim-Fiil Öbeği: tecrübe sâhibi olmuş

Birleşik Fiil: tecrübe sâhibi ol-

İlişkilendirme Öbeği: tecrübe sâhibi

144. Fakat hayatta aklın ölçüleri değil, kaderin ölçüleri hâkim olduğunu bilememişti. (s.22)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bilememişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: hayatta aklın ölçüleri değil, kaderin ölçüleri hâkim olduğunu

Cümle Dışı Öge: fakat

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: hayatta aklın ölçüleri değil, kaderin ölçüleri hâkim olduğu

İlişkilendirme Öbeği: aklın ölçüleri

İlişkilendirme Öbeği: kaderin ölçüleri hâkim olduğu

İsim-Fiil Öbeği: hâkim olduk

Birleşik Fiil: hâkim ol-

İlişkilendirme Öbeği: kaderin ölçüleri

145. Bunu geç anladı. (s.22)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: anladı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bunu

Zarf Tümleci: geç

146. Ama anladı. (s.22)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: anladı

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ama

5. Tefrika

HAZRET-İ İSMÂİL

147. Peygamberlerin, büyük liderlerin, efsâne kahramanlarının tecellî noktalarına dikkat edersek,/ hepsini sonsuzlaşmaya yüz tutmuş bir kültürün tehlike sınırında boy verir görürüz. (s.23)

147. Cümlenin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

147.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dikkat edersek

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: Peygamberlerin, büyük liderlerin, efsâne kahramanlarının tecellî noktalarına

147.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görürüz

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: hepsini

Zarf Tümleci: boy verir

Yer Tamlayıcısı: sonsuzlaşmaya yüz tutmuş bir kültürün tehlike sınırında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: peygamberlerin, büyük liderlerin, efsâne kahramanlarının tecellî noktaları

Nitelendirme Öbeği: büyük liderler

Nitelendirme Öbeği: efsâne kahramanlar

Birleşik Fiil: dikkat et-

İlişkilendirme Öbeği: sonsuzlaşmaya yüz tutmuş bir kültürün tehlike sınırı

Nitelendirme Öbeği: sonsuzlaşmaya yüz tutmuş bir kültür

İsim-Fiil Öbeği: sonsuzlaşmaya yüz tutmuş

Yüklem: yüz tut-

Yer Tamlayıcısı: sonsuzlaşmaya

Birleşik Fiil: yüz tut-

İsim-Fiil Öbeği: boy verir

Birleşik Fiil: boy ver-

148. Artık siyâsî teşkilâtın, sosyal nizâmın ahlâk düzeninin yeniden tertiplenmesi, insanlığın bir başka formaya girmesi zamânı gelmiştir. (s.23)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelmiştir

Özne: 1. siyâsî teşkilâtın, sosyal nizâmın ahlâk düzeninin yeniden tertiplenmesi, 2. insanlığın bir başka formaya girmesi zamânı

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: siyâsî teşkilâtın, sosyal nizâmın ahlâk düzeninin yeniden tertiplenmesi

Fiil İsmi Öbeği: yeniden tertiplenme

Yüklem: tertiplen-

Zarf Tümleci: yeniden

İlişkilendirme Öbeği: siyâsî teşkilâtın, sosyal nizâmın ahlâk düzeni

Nitelendirme Öbeği: siyâsî teşkilât

Nitelendirme Öbeği: sosyal nizâm

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın bir başka formaya girmesi zamânı

İlişkilendirme Öbeği: İnsanlığın bir başka formaya girmesi

Fiil İsmi Öbeği: bir başka formaya girme

Yüklem: gir-

Yer Tamlayıcısı: bir başka formaya

Nitelendirme Öbeği: bir başka forma

149. Zıt prensipler kıyasıya birbirine düşer,/ bir yanda Firavun, bir yanda Musâ, İslâm'ın “Tevhit” gözü ile bakılınca o zıddiyet de ortadan kalkar,/ müspet ile menfîyi vâsita gibi kullanarak kendince matlup bir kıvam ve benzeri mefhumlarda perde edemez artık,/ âsâr silinir,/ ef'âl silinir,/ sıfat da öyle. (s.23)

149. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

149.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: birbirine düşer

Özne: zıt prensipler

Zarf Tümleci: kıyasıya

Cümle Dışı Öge: bir yanda Firavun, bir yanda Musâ

149.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ortadan kalkar

Özne: o zıddiyet

Zarf Tümleci: İslâm'ın “Tevhit” gözü ile bakılınca

Cümle Dışı Öge: de

149.3. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: perde edemez

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. müspet ile menfîyi vâsita gibi kullanarak, 2. artık, 3. kendince

Yer Tamlayıcısı: matlup bir kıvam ve benzeri mefhumlarda

149.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: silinir

Özne: âsâr

149.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: silinir

Özne: ef'âl

149.6. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle(dir)

Özne: sıfat

Cümle dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: birbirine düş-

Nitelendirme Öbeği: zıt prensipler

Bağlama Öbeği: bir yanda Firavun, bir yanda Musâ

Nitelendirme Öbeği: bir yan

Zarf-Fiil Öbeği: İslâm'ın "Tevhit" gözü ile bakılınca

Yüklem: bakıl-

Zarf Tümleci: İslâm'ın "Tevhit" gözü ile

Edat Öbeği: İslâm'ın "Tevhit" gözü ile

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın "Tevhit" gözü

Nitelendirme Öbeği: o zıddiyet

Zarf-Fiil Öbeği: müspet ile menfiyi vâsıta gibi kullanarak

Yüklem: kullan-

Belirtili Nesne: müspet ile menfiyi

Zarf Tümleci: vâsıta gibi

Edat Öbeği: vâsıta gibi

Bağlama Öbeği: müspet ile menfi

Bağlama Öbeği: matlup bir kıvam ve benzeri mefhumlar

Nitelendirme Öbeği: matlup bir kıvam

Birleşik Fiil: perde et-

150. Gönül bile erir/ kaybolur... (s.23)

150. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

150.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erir

Özne: gönül

150.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaybolur

Özne: gönül

Cümle Dışı Öge: bile

151. "Zât" kalır. (s.23)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kalır

Özne: “Zât”

152. Şimdi bu “tecrit”ten yine tafsîle dönelim. (s.23)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dönelim

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: 1. bu “tecrit”ten, 2. tafsîle

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. yine

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu tecrit

153. Halil İbrâhim, Hint mitolojisinin Rama ve Krişnası gibi, Yunan’ın Ödip ve Prometesi, Cermen efsânesinin Siegfried’i gibi iflâsa yüz tutmuş çürük bir medeniyet ortasında insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı kritik bir devrin alarm işâretleri ortasında çıka göründü. (s.23)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çıka göründü

Özne: Halil İbrâhim

Yer Tamlayıcısı: iflâsa yüz tutmuş çürük bir medeniyet ortasında

Zarf Tümleci: 1. insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı kritik bir devrin alarm işâretleri ortasında, 2. Hint mitolojisinin Rama ve Krişnası gibi, 3. Yunan’ın Ödip ve Prometesi, Cermen efsânesinin Siegfried’i gibi

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: çıka görün-

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı kritik bir devrin alarm işâretleri ortası

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı kritik bir devrin alarm işâretleri

Nitelendirme Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı kritik bir devir

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladığı

İsim-Fiil Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa başladık

Yüklem: başla-

Yer Tamlayıcısı: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmağa

Fiil İsmi Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine bulaşmak

Yüklem: bulaş-

Yer Tamlayıcısı: insanlığın soysuzlaşma tehlikesine

İlişkilendirme Öbeği: insanlığın soysuzlaşma tehlikesi

İlişkilendirme Öbeği: iflâsa yüz tutmuş çürük bir medeniyet ortası

Nitelendirme Öbeği: iflâsa yüz tutmuş çürük bir medeniyet

İsim-Fiil Öbeği: iflâsa yüz tutmuş

Yüklem: yüz tut-

Yer Tamlayıcısı: iflâsa

Birleşik Fiil: yüz tut-

Edat Öbeği: Hint mitolojisinin Rama ve Krişnası gibi

İlişkilendirme Öbeği: Hint mitolojisinin Rama ve Krişnası

İlişkilendirme Öbeği: Hint mitolojisi

Bağlama Öbeği: Rama ve Krişna

Edat Öbeği: Yunan'ın Ödip ve Prometesi, Cermen efsânesinin Siegfried'i gibi

İlişkilendirme Öbeği: Yunan'ın Ödip ve Prometesi

Bağlama Öbeği: Ödip ve Promete

İlişkilendirme Öbeği: Cermen efsânesinin Siegfried'i

İlişkilendirme Öbeği: Cermen efsânesi

154. Yeni çığırır açmağa memur olan, çaresiz köhne çağın temsilcileri Nemrut ve Firavun'la pençeleşecekti. (s.23)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: pençeleşecekti

Özne: yeni çığırır açmağa memur olan

Zarf Tümleri: çaresiz köhne çağın temsilcileri Nemrut ve Firavun'la

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: yeni çığırı açmağa memur olan

Yüklem: memur ol-

Yer Tamlayıcısı: yeni çığırı açmağa

Fiil İsmi Öbeği: yeni çığırı açmak

Yüklem: aç-

Belirtili Nesne: yeni çığırı

Nitelendirme Öbeği: yeni çığır

Birleşik Fiil: memur ol-

Nitelendirme Öbeği: çaresiz köhne çağın temsilcileri Nemrut ve Firavun

Bağlama Öbeği: Nemrut ve Firavun

İlişkilendirme Öbeği: çaresiz köhne çağın temsilcileri

Nitelendirme Öbeği: çaresiz köhne çağ

155. Görevi gereğince yeni hayat kaynakları bulmak zorunda kalacak,/ bozkırlarda kuyular kazacak,/ iki yaşındaki oğlunu “yaşamak istersen eğer gücün katı taşın pekliğinden artık olsun” düstûru ile en müthiş bir teste tâbi tutacak. (s.23)

155. Cümlelerin Türü: Sıralı, Şartlı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

155.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalacak

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: 1. görevi gereğince, 2. yeni hayat kaynakları bulmak zorunda

155.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kazacak

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: kuyular

Yer Tamlayıcısı: bozkırlarda

155.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tâbi tutacak

Özne: (o)

Belirtili Nesne: iki yaşındaki oğlunu

Zarf Tümlecisi: “yaşamak istersen eğer gücün katı taşın pekliğinden artık olsun” düstûru ile

Yer Tamlayıcısı: en müthiş bir teste

155.4. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istersen

Belirtili Nesne: yaşamak

Zarf Tümleci: eğer

155.5. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: artık olsun

Özne: gücün

Yer Tamlayıcısı: katı taşın pekliğinden

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: görevi gereğince

İlişkilendirme Öbeği: görevi gereği

İlişkilendirme Öbeği: görevi

İlişkilendirme Öbeği: yeni hayat kaynakları bulmak zoru

Fiil İsmi Öbeği: yeni hayat kaynakları bulmak

Yüklem: bul-

Belirtisiz Nesne: yeni hayat kaynakları

Nitelendirme Öbeği: yeni hayat kaynakları

İlişkilendirme Öbeği: hayat kaynakları

İlişkilendirme Öbeği: iki yaşındaki oğlu

Aitlik Öbeği: iki yaşındaki

Nitelendirme Öbeği: iki yaş

Edat Öbeği: “yaşamak istersen eğer gücün katı taşın pekliğinden artık olsun”
düstûru ile

İlişkilendirme Öbeği: “yaşamak istersen eğer gücün katı taşın pekliğinden artık
olsun” düstûru

Nitelendirme Öbeği: en müthiş bir test

Nitelendirme Öbeği: en müthiş

Birleşik Fiil: tâbi tut-

İlişkilendirme Öbeği: gücün

İlişkilendirme Öbeği: katı taşın pekliği

Nitelendirme Öbeği: katı taş

Birleşik Fiil: artık ol-

156. Ondan ölümden dirim çıkarmayı, kızgın çölde pınar akıtmayı talep edecek.

(s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: talep edecek

Özne: (o)

Belirtili Nesne: 1. ölümden dirim çıkarmayı, 2. kızgın çölde pınar akıtmayı

Yer Tamlayıcısı: ondan

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: ölümden dirim çıkarma

Yüklem: çıkar-

Belirtisiz Nesne: dirim

Yer Tamlayıcısı: ölümden

Fiil İsmi Öbeği: kızgın çölde pınar akıtma

Yüklem: akıt-

Belirtisiz Nesne: pınar

Yer Tamlayıcısı: kızgın çölde

Nitelendirme Öbeği: kızgın çöl

Birleşik Fiil: talep et-

157. Peygamberliğin üçüncü hususiyeti de gerçekliktir. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gerçekliktir

Özne: peygamberliğin üçüncü hususiyeti

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: peygamberliğin üçüncü hususiyeti

Nitelendirme Öbeği: üçüncü hususiyet

158. Bir dilek bir velînin gönlünden geçmeye,/ bir söz dudağından çıkmaya görsün.

(s.24)

158. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

158.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçmeye görsün

Özne: bir dilek

Yer Tamlayıcısı: bir velînin gönlünden

158.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkmaya görsün

Özne: bir söz

Yer Tamlayıcısı: dudağından

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir dilek

İlişkilendirme Öbeği: bir velînin gönlü

Nitelendirme Öbeği: bir velî

Birleşik Fiil: geçmeye gör-

Nitelendirme Öbeği: bir söz

İlişkilendirme Öbeği: dudağı

Birleşik Fiil: çıkmaya gör-

159. İbrâhim, “Allah’ım... Bozkırı mâmur kılmayı nasip et, sana evlâdımı kurban vereyim” demişti/ de bir yandan ıssız stepler gönül gözünde bağlı bahçeli şehirler hâline gelivermişti. (s.24)

159. Cümlelerin Türü: Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

159.1. İç İç Birleşik Cümle

159.1.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demişti

Özne: İbrâhim

Belirtisiz Nesne: Allah’ım... Bozkırı mâmur kılmayı nasip et, sana evlâdımı kurban vereyim”

Cümle Dışı Öge: de

159.1.2. Sıralı Birleşik Cümle

159.1.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nasip et

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: bozkırı mâmur kılmayı

Cümle Dışı Öge: Allah’ım

159.1.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurban vereyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: evlâdımı

Yer Tamlayıcısı: sana

159.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: gelivermişti

Özne: ıSSIZ stepler

Yer Tamlayıcısı: 1. gönül gözünde, 2. bağlı bahçeli şehirler hâline

Zarf Tümleci: bir yandan

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bozkırı mâmur kılma

Yüklem: mâmur kıl-

Belirtili Nesne: bozkırı

Birleşik Fiil: mâmur kıl-

Birleşik Fiil: nasip et-

Nitelendirme Öbeği: bir yan

Nitelendirme Öbeği: ıSSIZ stepler

İlişkilendirme Öbeği: gönül gözü

İlişkilendirme Öbeği: bağlı bahçeli şehirler hâli

Nitelendirme Öbeği: bağlı bahçeli şehirler

Yineleme Öbeği: bağlı bahçeli

Birleşik Fiil: geliver-

160. İnsanlık yararına gördüğü rüyâyı Rab ona nasıl gerçekleştirdi ise/ şimdi o, kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâyı Hakk'a karşı gerçekleştirmek durumundaydı. (s.24)

160. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

160.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerçekleştirdi

Özne: Rab

Belirtili Nesne: insanlık yararına gördüğü rüyâyı

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: nasıl

Cümle Dışı Öge: ise

160.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâyı Hakk’a karşı gerçekleştirmek durumundaydı

Özne: o

Zarf Tümleci: şimdi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: insanlık yararına gördüğü rüyâ

İlişkilendirme Öbeği: insanlık yararına gördüğü

İsim-Fiil Öbeği: insanlık yararına gördük

Yüklem: gör-

Yer Tamlayıcısı: insanlık yararına

İlişkilendirme Öbeği: insanlık yararı

İlişkilendirme Öbeği: kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâyı Hakk’a karşı gerçekleştirmek durumu

Fiil İsmi Öbeği: kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâyı Hakk’a karşı gerçekleştirmek

Yüklem: gerçekleştir-

Belirtili Nesne: kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâyı

Zarf Tümleci: Hakk’a karşı

Edat Öbeği: Hakk’a karşı

Nitelendirme Öbeği: kendi şahsı huzûruna gördüğü rüyâ

İlişkilendirme Öbeği: kendi şahsı huzûruna gördüğü

İsim-Fiil Öbeği: kendi şahsı huzûruna gördük

Yüklem: gör-

Zarf Tümleci: kendi şahsı huzûruna

İlişkilendirme Öbeği: kendi şahsı huzuru

İlişkilendirme Öbeği: kendi şahsı

161. Oğlu İsmâîl’i kurbân etmek için aldı/ dağa çıkardı. (s.24)

161. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

161.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: oğlu İsmâîl'i

Zarf Tümleci: kurbân etmek için

161.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkardı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: dağa

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: oğlu İsmâîl'i kurbân etmek için

Fiil İsmi Öbeği: oğlu İsmâîl'i kurbân etmek

Yüklem: kurbân et-

Belirtili Nesne: oğlu İsmâîl'i

Nitelendirme Öbeği: oğlu İsmâîl

İlişkilendirme Öbeği: oğlu

Birleşik Fiil: kurbân et-

162. Çocuğun boynuna tam bıçağı çalmak üzere iken Hakk'tan bir nidâ geldi. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geldi

Özne: bir nidâ

Zarf Tümleci: çocuğun boynuna tam bıçağı çalmak üzere iken

Yer Tamlayıcısı: Hakk'tan

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: çocuğun boynuna tam bıçağı çalmak üzere iken

Edat Öbeği: çocuğun boynuna tam bıçağı çalmak üzere

Fiil İsmi Öbeği: çocuğun boynuna tam bıçağı çalmak

Yüklem: çal-

Belirtisiz Nesne: bıçağı

Yer Tamlayıcısı: çocuğun boynuna

Zarf Tümleci: tam

İlişkilendirme Öbeği: çocuğun boynu

Nitelendirme Öbeği: bir nidâ

163. “Ey İbrâhim, sen gördüğün her rüyâya vefâ ettin”/ ve gökten bir ak koç indirildi, çocuk yerine kurbân edilsin diye. (s.24)

163. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

163.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vefâ ettin

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: gördüğün her rüyâya

Cümle Dışı Öge: ey İbrâhim

163.2. İç içe birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: indirildi

Özne: bir ak koç

Yer Tamlayıcısı: gökten

Zarf Tümlenci: çocuk yerine kurbân edilsin diye

Cümle Dışı Öge: ve

163.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurban edilsin

Özne: (o)

Zarf Tümlenci: çocuk yerine

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey İbrâhim

Nitelendirme Öbeği: gördüğün her rüyâ

Nitelendirme Öbeği: bir ak koç

Edat Öbeği: çocuk yerine kurban edilsin diye

İlişkilendirme Öbeği: çocuk yeri

Birleşik Fiil: kurbân edil-

164. Analar babalar ve evlatlar arasında nice esrarlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûretinde tecellî eden ilâhî civelere vardır. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardır

Özne: nice esrarlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûretinde tecellî eden ilâhî cilveler

Yer Tamlayıcısı: analar babalar ve evlatlar arasında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: analar babalar ve evlatlar arası

Bağlama Öbeği: analar babalar ve evlatlar

Nitelendirme Öbeği: nice esrârlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûretinde tecellî eden ilâhî cilveler

İsim-Fiil Öbeği: nice esrârlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûretinde tecellî eden

Yüklem: tecellî et-

Zarf Tümlenci: nice esrârlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûretinde

Bağlama Öbeği: nice esrârlı bağlar, nice ayniyetler veya zıddiyet sûreti

İlişkilendirme Öbeği: zıddiyet sûreti

Nitelendirme Öbeği: nice esrârlı bağlar

Nitelendirme Öbeği: nice ayniyetler

165. İsmâil, üvey ana sözü üzerine çöle atılmış bir garip yavruydu. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: üvey ana sözü üzerine çöle atılmış bir garip yavruydu

Özne: İsmâil

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: üvey ana sözü üzerine çöle atılmış bir garip yavru

İsim-Fiil Öbeği: üvey ana sözü üzerine çöle atılmış

Yüklem: atıl-

Yer Tamlayıcısı: çöle

Zarf Tümlenci: üvey ana sözü üzerine

İlişkilendirme Öbeği: üvey ana sözü üzeri

İlişkilendirme Öbeği: üvey ana sözü

Nitelendirme Öbeği: üvey ana

166. Ama peygamberlik mayasını babadan mîras getirmişti. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: getirmişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: peygamberlik mayasını

Zarf Tümleci: mîras

Yer Tamlayıcısı: babadan

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: peygamberlik mayası

167. Kurbân edileceği vakit “baba yüzümü ört ki bıçak çalarken elem duymayasın” dedi. (s.24)

Cümlenin Türü: Ki’li Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık

Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

167.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “baba yüzümü ört ki bıçak çalarken elem duymayasın”

Zarf Tümleci: kurbân edileceği vakit

167.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ört

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: yüzümü

Cümle Dışı Öge: 1. baba, 2. ki

167.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: elem duymayasın

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: bıçak çalarken

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kurbân edileceği vakit

İlişkilendirme Öbeği: kurbân edileceği

İsim-Fiil Öbeği: kurbân edilecek

Birleşik fiil: kurbân edil-

İlişkilendirme Öbeği: yüzüm

Zarf-Fiil Öbeği: bıçak çalarken

Birleşik Fiil: bıçak çal-

Birleşik Fiil: elem duy-

168. Kendi mâsum kanı ümmetin yarasına akıtılacak,/ böylece o mâsum kanın kudreti ümmet içinde bir gizli irâde olacak,/ şerri defedecek,/ hayrı fethedecek. (s.24)

168. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

168.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akıtılacak

Özne: kendi mâsum kanı

Yer Tamlayıcısı: ümmetin yarasına

168.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olacak

Özne: o mâsum kanın kudreti

Yer Tamlayıcısı: ümmet içinde

Zarf Tümlenci: bir gizli irâde

168.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: defedecek

Özne: o mâsum kanın kudreti

Belirtili Nesne: şerri

168.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fethedecek

Özne: o mâsum kanın kudreti

Belirtili Nesne: hayrı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi mâsum kanı

Nitelendirme Öbeği: mâsum kan

İlişkilendirme Öbeği: ümmetin yarası

İlişkilendirme Öbeği: o mâsum kanın kudreti

Nitelendirme Öbeği: o mâsum kan

İlişkilendirme Öbeği: ümmet içi

Nitelendirme Öbeği: bir gizli irâde

Birleşik Fiil: defet-

Birleşik Fiil: fethet-

169. O beşere o demde yeni bir hidâyet erişti:// Âdemoğlu dâima kurban vermek mükellefiyeti altında kalacak,/ lâkin bundan böyle “Cism-i insânîye dokunmayacak/ ‘Cism-i hayvânîden’ kurban verilecektir”. (s.24)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

169.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erişti

Özne: yeni bir hidâyet

Yer Tamlayıcısı: o beşere

Zarf Tümlecisi: o demde

169.2. Sıralı Birleşik Cümle

169.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalacak

Özne: Âdemoğlu

Yer Tamlayıcısı: kurban vermek mükellefiyeti altında

Zarf Tümlecisi: dâima

169.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dokunmayacak

Özne: Âdemoğlu

Yer Tamlayıcısı: Cism-i insânîye

169.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurban verilecektir

Yer Tamlayıcısı: Cism-i hayvânîden

Cümle Dışı Öge: 1. lâkin, 2. bundan böyle

Söz Öbekleri:

169.1.

Nitelendirme Öbeği: o beşer

Nitelendirme Öbeği: o dem

Nitelendirme Öbeği: yeni bir hidâyet

169.2.

İlişkilendirme Öbeği: kurban vermek mükellefiyeti altı

İlişkilendirme Öbeği: kurban vermek mükellefiyeti

Fiil İsmi Öbeği: kurban vermek

Birleşik Fiil: kurban ver-

170. Halil İbrâhim her sene bir defa Sârâ'nın izni ile çöle gelir;/ İsmâil'i ziyâret ederdi. (s.24)

170. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

170.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: Halil İbrâhim

Zarf Tümleci: 1. her sene, 2. bir defa, 3. Sârâ'nın izni ile

Yer Tamlayıcısı: çöle

170.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ziyâret ederdi

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: İsmâil'i

Söz Öbekleri:

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Nitelendirme Öbeği: her sene

Nitelendirme Öbeği: bir defa

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın izni

Birleşik Fiil: ziyâret et-

171. Daha sonra ikisi birlikte Kâbe'yi binâ ettiler. (s.24)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: binâ ettiler

Özne: ikisi

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Zarf Tümleci: 1. daha sonra, 2. birlikte

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: daha sonra

İlişkilendirme Öbeği: ikisi

Birleşik Fiil: binâ et-

172. Hac merâsimini Cebrâil ilhâmı ile ilk defa İbrâhim edâ etti. (s.24)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: edâ etti

Özne: İbrâhim

Belirtili Nesne: hac merâsimini

Zarf Tümlecisi: 1. Cebrâil ilhâmı ile, 2. ilk defa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hac merâsimi

Edat Öbeği: Cebrâil ilhâmı ile

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil ilhâmı

Nitelendirme Öbeği: ilk defa

Birleşik Fiil: edâ et-

173. Ve dedi ki “Ey oğul Kâbe kıyâmete kadar senin ve senin oğullarının mekânı olsun, bundan böyle sana ısmarladım”. (s.24-25)

173. Cümlenin Türü: Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

173.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: 1. ve, 2. ki

173.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: senin ve senin oğullarının mekânı olsun

Özne: Kâbe

Zarf Tümlecisi: kıyâmete kadar

Cümle Dışı Öge: ey oğul

173.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: ısmarladım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

Cümle Dışı Öge: bundan böyle

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey oğul

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

İlişkilendirme Öbeği: senin ve senin oğullarının mekânı

İlişkilendirme Öbeği: senin ve senin oğulların

Bağlama Öbeği: senin ve senin oğullar

174. Vedâlaştı,/ aldı başını/ Hîra dağına çıktı,/ Sârâ'nın yaşadığı Şam tarafına baktı.

(s.25)

174. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

174.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vedâlaştı

Özne: (o)

174.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: başını

174.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hîra dağına

174.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Sârâ'nın yaşadığı Şam tarafına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağı

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın yaşadığı Şam tarafı

Nitelendirme Öbeği: Sârâ'nın yaşadığı Şam

İlişkilendirme Öbeği: Sârâ'nın yaşadığı

175. Bağlık, bahçelik, zümrüt, ekinlik, Hâcer'le İsmâil'in barındığı Mekke tarafına baktı, dağ taş kum. (s.25)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: baktı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hâcer’le İsmâil’in barındığı Mekke tarafına

Cümle Dışı Öge: 1. bağlık, bahçelik, zümrüt, ekinlik, 2. dağ taş kum

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: bağlık bahçelik

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer’le İsmâil’in barındığı Mekke tarafı

Nitelendirme Öbeği: Hâcer’le İsmâil’in barındığı Mekke

İlişkilendirme Öbeği: Hâcer’le İsmâil’in barındığı

Bağlama Öbeği: Hâcer’le İsmâil

176. O gerçekler sultânı hiç şaşmayan gönlü ile bildi ki gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı olan “Hayyalessalât” dâveti bu çorak zeminden yükselecek/ âlemlere yayılacak,/ sesler feleklerden birbirlerine ulaşacak,/ ulaştıkça artacak. (s.25)

176. Cümlenin Türü: Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

176.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bildi

Özne: o gerçekler sultânı

Zarf Tümlenci: hiç şaşmayan gönlü ile

Cümle Dışı Öge: ki

176.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükselecek

Özne: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı olan “Hayyalessalât” dâveti

Yer Tamlayıcısı: bu çorak zeminden

176.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yayılacak

Özne: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı olan “Hayyalessalât” dâveti

Yer Tamlayıcısı: âlemlere

176.4. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: ulaşacak

Özne: sesler

Yer Tamlayıcısı: 1. feleklerden 2. birbirlerine

176.5. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: artacak

Özne: sesler

Zarf Tümlenci: ulaştıkça

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o gerçekler sultânı

İlişkilendirme Öbeği: gerçekler sultânı

Nitelendirme Öbeği: hiç şaşmayan gönül

İsim-Fiil Öbeği: hiç şaşmayan

Yüklem: şaşma-

Zarf Tümlenci: hiç

İlişkilendirme Öbeği: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı olan
“Hayyalessalât” dâveti

İsim-Fiil Öbeği: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı olan

Yüklem: ol-

Özne: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı

İlişkilendirme Öbeği: gelecek yeryüzünün en tatlı en muhabbetli çağırı

Nitelendirme Öbeği: gelecek yeryüzü

Nitelendirme Öbeği: en tatlı en muhabbetli çağır

Nitelendirme Öbeği: en tatlı

Nitelendirme Öbeği: en muhabbetli

Nitelendirme Öbeği: bu çorak zemin

177. Halil İbrâhim ona el kaldırdı, yüzünü göğe tuttu:// “Yâ Rabbi, çöle saldığım bu İsmâil oğlum neslinin rûhu selâmette,/ cismi âfiyette,/ ahlâkı düzgün,/ yüzü aydın,/ meşrebi mahbûbu cihan gönlü hiçbir insan cinsine nasip olamayacak kadar âlî sultan olsun”. (s.25)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

177.1. Sıralı Birleşik Cümle

177.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: el kaldırdı

Özne: Halil İbrâhim

Yer Tamlayıcısı: ona

177.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göğе tuttu

Özne: Halil İbrâhim

Belirtili Nesne: yüzünü

177.2. Sıralı Birleşik Cümle

177.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: selâmette olsun

Özne: çöle saldığım bu İsmâil oğlum neslinin rûhu

177.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âfiyette olsun

Özne: cismi

177.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düzgün olsun

Özne: ahlâkı

177.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aydın olsun

Özne: yüzü

177.2.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âlî sultan olsun

Özne: 1. meşrebi, 2. mahbûbu, 3. cihan gönlü

Zarf Tümlenci: hiçbir insan cinsine nasip olamayacak kadar

Cümle Dışı Öge: yâ Rabbi

Söz Öbekleri:

177.1.

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Birleşik Fiil: el kaldır-

Birleşik Fiil: göğе tut-

177.2.

Ünlem Öbeği: yâ Rabbi

İlişkilendirme Öbeği: çöle saldığım bu İsmâil oğlum neslinin rûhu

İlişkilendirme Öbeği: çöle saldığım bu İsmâil oğlum nesli

İlişkilendirme Öbeği: çöle saldığım bu İsmâil oğlum

Nitelendirme Öbeği: çöle saldığım bu İsmâil oğul

Unvan Öbeği: İsmâil oğul

İlişkilendirme Öbeği: çöle saldığım

İsim-Fiil Öbeği: çöle saldı

Yüklem: sal-

Yer Tamlayıcısı: çöle

Birleşik fiil: selâmette ol-

İlişkilendirme Öbeği: cismi

Birleşik Fiil: âfiyette ol-

İlişkilendirme Öbeği: ahlâkı

Birleşik Fiil: düzgün ol-

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

Birleşik Fiil: aydın ol-

İlişkilendirme Öbeği: meşrebi

İlişkilendirme Öbeği: mahbûbu

İlişkilendirme Öbeği: cihan gönü

Nitelendirme Öbeği: cihan gönül

Edat Öbeği: hiçbir insan cinsine nasip olamayacak kadar

İsim-Fiil Öbeği: hiçbir insan cinsine nasip olamayacak

Yüklem: nasip olama-

Yer Tamlayıcısı: hiçbir insan cinsine

Nitelendirme Öbeği: hiçbir insan cinsi

İlişkilendirme Öbeği: insan cinsi

Birleşik Fiil: âlî sultan ol-

Nitelendirme Öbeği: âlî sultan

178. Kendi varlığını iki ayrı sahaya bölen ata, bu sözlerle yürüdü gitti. (s.25)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yürüdü gitti

Özne: kendi varlığını iki ayrı sahaya bölen ata

Zarf Tümlüci: bu sözlerle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kendi varlığını iki ayrı sahaya bölen ata

İsim-Fiil Öbeği: kendi varlığını iki ayrı sahaya bölen

Yüklem: böl-

Belirtili Nesne: kendi varlığını

Yer Tamlayıcısı: iki ayrı sahaya

Nitelendirme Öbeği: iki ayrı saha

Nitelendirme Öbeği: bu sözler

Birleşik Fiil: yürüdü gitti

179. Bilmem neden/ Hîrâ dağı menkıbesi bana (Şakku'l-Kamer) âyetini tedâî ettirir.
(s.25)

179. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

179.1. Basit, devrik, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: bilmem

Özne: (ben)

Zarf Tümlenci: neden

179.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tedâî ettirir

Özne: Hîrâ dağı menkıbesi

Belirtili Nesne: (Şakku'l-Kamer) âyetini

Yer Tamlayıcısı: bana

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hîrâ dağı menkıbesi

İlişkilendirme Öbeği: Hîrâ dağı

İlişkilendirme Öbeği: (Şakku'l-Kamer) âyeti

Birleşik Fiil: tedâî ettir-

180. Hani Peygamberimiz görmüş ki ay iki parça oluyor,/ bir parçası Efendimizin yakasından girip yeninden çıkıyor,/ öteki parça Hîrâ dağına düşüyor. (s.25)

180. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan

Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

180.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüş

Özne: Peygamberimiz

Cümle Dışı Öge: 1. hani, 2. ki

180.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iki parça oluyor

Özne: ay

180.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkıyor

Özne: bir parçası

Zarf Tümleci: Efendimizin yakasından girip

Yer Tamlayıcısı: yeninden

180.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşüyor

Özne: öteki parça

Yer Tamlayıcısı: Hîra dağına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Birleşik Fiil: iki parça ol-

Nitelendirme Öbeği: iki parça

İlişkilendirme Öbeği: bir parçası

Nitelendirme Öbeği: bir parça

Zarf-Fiil Öbeği: Efendimizin yakasından girip

Yüklem: gir-

Yer Tamlayıcısı: Efendimizin yakasından

İlişkilendirme Öbeği: Efendimizin yakası

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

İlişkilendirme Öbeği: Efendimizin yeni

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

Nitelendirme Öbeği: öteki parça

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağı

181. Bizi, esrârına karşı hayrette dâim et, Allahım, âmin, yâ muîn. (s.25)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dâim et

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: bizi

Yer Tamlayıcısı: hayrette

Zarf Tümleci: esrârına karşı

Cümle Dışı Öge: 1. Allahım, 2. âmin, 3. yâ muîn

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: esrarına karşı

İlişkilendirme Öbeği: esrârın

Birleşik Fiil: dâim et-

Ünlem Öbeği: yâ muîn

6. Tefrika

MEKKE

182. Mekke der demez Kâbe'yi hayâl ettim. (s.26)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: hayâl ettim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Zarf Tümleci: Mekke der demez

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Mekke der demez

Yüklem: der demez

Belirtisiz Nesne: Mekke

Birleşik Fiil: hayâl et-

183. Kâbe der demez Hacc'ı canlandırdım. (s.26)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: canlandırdım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: Hacc'ı

Zarf Tümleci: Kâbe der demez

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe der demez

Yüklem: der demez

Belirtisiz Nesne: Kâbe

184. Hac der demez gönül kapısı ardına dayandı,/ gönül der demez kalemi tutan elim gevşedi,/ ben benden gittim... (s.26)

184. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

184.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dayandı

Özne: gönül kapısı

Yer Tamlayıcısı: ardına

Zarf Tümleci: Hac der demez

184.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gevşedi

Özne: kalemi tutan elim

Zarf Tümleci: gönül der demez

184.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gittim

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: benden

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Hac der demez

Yüklem: der demez

Belirtisiz Nesne: Hac

İlişkilendirme Öbeği: gönül kapısı

Zarf-Fiil Öbeği: gönül der demez

Yüklem: der demez

Belirtisiz Nesne: gönül

İlişkilendirme Öbeği: kalemi tutan elim

Nitelendirme Öbeği: kalemi tutan el

İsim-Fiil Öbeği: kalemi tutan

Yüklem: tut-

Belirtili Nesne: kalemi

185. Geçmiş zamânın, feleği utandıracak kadar güzel ve muhteşem Rumeli hanımlarından bir Bektâşi bacısı tanıdım. (s.26)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tanıdım

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: geçmiş zamânın, feleği utandıracak kadar güzel ve muhteşem Rumeli hanımlarından bir Bektâşi bacısı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: geçmiş zamânın feleği utandıracak kadar güzel ve muhteşem Rumeli hanımlarından bir Bektâşi bacısı

İlişkilendirme Öbeği: Bektâşi bacısı

İlişkilendirme Öbeği: geçmiş zamânın feleği utandıracak kadar güzel ve muhteşem Rumeli hanımları

Nitelendirme Öbeği: feleği utandıracak kadar güzel ve muhteşem

Bağlama Öbeği: güzel ve muhteşem

Edat Öbeği: feleği utandıracak kadar

İsim-Fiil Öbeği: feleği utandıracak

Yüklem: utandır-

Belirtili Nesne: feleği

Nitelendirme Öbeği: geçmiş zamân

186. Hani Bektâşi geleneğine göre o Rumelilerin üç meşhur kıymeti varmış:// Babayân-ı Rum, yâni Rumeli Bektâşi babaları, Gaziyân-ı Rum ve Bâciyân-ı Rum.

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

186.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varmış

Özne: o Rumelilerin üç meşhur kıymeti

Zarf Tümleci: Bektâşi geleneğine göre

Cümle Dışı Öge: hani, 186

186.2. Eksiltili Cümle: Babayân-ı Rum, yâni Rumeli Bektâşi babaları, Gaziyân-ı Rum ve Bâciyân-ı Rum

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Bektâşi geleneğine göre

İlişkilendirme Öbeği: Bektâşi geleneği

İlişkilendirme Öbeği: o Rumelilerin üç meşhur kıymeti

Nitelendirme Öbeği: o Rumeliler

Nitelendirme Öbeği: üç meşhur kıymet

Bağlama Öbeği: Babayân-ı Rum, yâni Rumeli Bektâşi babaları

Bağlama Öbeği: Gaziyân-ı rum ve Bâciyân-ı Rum

İlişkilendirme Öbeği: Rumeli Bektâşi babaları

Nitelendirme Öbeği: Bektâşi baba

187. İşte onlardan biri, Edirne katmer güllerinin şah goncası bir efendi kadın, kelime-i şehâdet yerine “ah gönül, ah gönül” diye diye ulu makamına yürüdü gitti. (s.26)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yürüdü gitti

Özne: 1. onlardan biri, 2. Edirne katmer güllerinin şah goncası bir efendi kadın

Zarf Tümleci: kelime-i şehâdet yerine “ah gönül, ah gönül” diye diye

Yer Tamlayıcısı: ulu makamına

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onlardan biri

Nitelendirme Öbeği: Edirne katmer güllerinin şah goncası bir efendi kadın

İlişkilendirme Öbeği: Edirne katmer güllerinin şah goncası

İlişkilendirme Öbeği: Edirne katmer gülleri

Nitelendirme Öbeği: katmer güller

Nitelendirme Öbeği: şah gonca

Edat Öbeği: kelime-i şehâdet yerine “ah gönül, ah gönül” diye diye

İlişkilendirme Öbeği: kelime-i şehâdet yeri

Ünlem Öbeği: ah gönül

Ünlem Öbeği: ah gönül

Yineleme Öbeği: diye diye

Nitelendirme Öbeği: ulu makam

Birleşik Fiil: yürüdü gitti

188. Yaşadığı müddetçe (Mihrâbî)'nin bir mısırâsını her fırsatta tekrarlardı://

Pâk eyle gönül Kâbesini durma tavâf et.. (s.26)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

188.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tekrarlardı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: (Mihrâbî)'nin bir mısırâsını

Zarf Tümlenci: 1. yaşadığı müddetçe, 2. her fırsatta

188.2. Sıralı Birleşik Cümle

188.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: pâk eyle

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: gönül Kâbesini

188.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: durma

Özne: (sen)

188.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tavâf et

Özne: (sen)

Söz Öbekleri:

188.1.

Nitelendirme Öbeği: yaşadığı müddet

İlişkilendirme Öbeği: (Mihrâbî)'nin bir mısırâsı

Nitelendirme Öbeği: bir mısırâ

Nitelendirme Öbeği: her fırsat

188.2.

Birleşik Fiil: pâk eyle-

İlişkilendirme Öbeği: gönül Kâbesi

Birleşik Fiil: tavâf et-

189. Coşkunca demlerinde de Nesîmî'den okurdu. (s.26)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: okurdu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Nesîmî'den

Zarf Tümlecisi: coşkunca demlerinde

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: coşkunca demler

190. Gönül Kâbesi'ne kimsenin ne sözü çıkışır ne sa'yi,/ hiç olmazsa Mekke'deki Beytullah'a bakalım. (s.27)

190. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

190.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: çıkışır

Özne: kimsenin ne sözü ne sa'yi

Yer Tamlayıcısı: gönül Kâbesi'ne

190.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: bakalım

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: Mekke'deki Beytullah'a

Cümle Dışı Öge: hiç olmazsa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gönül Kâbesi

İlişkilendirme Öbeği: kimsenin ne sözü ne sa'yi

Bağlama Öbeği: ne söz ne sa'y

Nitelendirme Öbeği: Mekke'deki Beytullah

Aitlik Öbeği: Mekke'deki

191. Sam yellerinin hışmı altında teslim deyip serile kalmış umman çöker... (s.27)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çöker

Özne: serile kalmış umman

Yer Tamlayıcısı: Sam yellerinin hışmı altında

Zarf Tümleci: teslim deyip

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: serile kalmış umman

İsim-Fiil Öbeği: serile kalmış

Birleşik Fiil: serile kal-

İlişkilendirme Öbeği: sam yellerinin hışmı altı

İlişkilendirme Öbeği: sam yellerinin hışmı

İlişkilendirme Öbeği: sam yelleri

Zarf-Fiil Öbeği: teslim deyip

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: teslim

192. Kara taşlarıyla sivrilmiş iki dizi sıra dağlar ortasına sıkışmış, haşin ve kapalı yüzlü bir şehir... Mekke. (s.27)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kara taşlarıyla sivrilmiş iki dizi sıra dağlar ortasına sıkışmış, haşin ve kapalı yüzlü bir şehir

Nitelendirme Öbeği: haşin ve kapalı yüz

Bağlama Öbeği: haşin ve kapalı

İsim-Fiil Öbeği: iki dizi sıra dağlar ortasına sıkışmış

Yüklem: sıkış-

Yer Tamlayıcısı: iki dizi sıra dağlar ortasına

Nitelendirme Öbeği: iki dizi sıra dağlar ortası

İlişkilendirme Öbeği: dağlar ortası

Nitelendirme Öbeği: iki dizi

İsim-Fiil Öbeği: kara taşlarıyla sivrilmiş

Yüklem: sivril-

Zarf Tümleci: kara taşlarıyla

Nitelendirme Öbeği: kara taşlar

193. Bulanık kurşûnî bir zemin üzerinde sarı kerpiç, çakıl çakmak taşı döktüğü.
(s.27)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bulanık kurşûnî bir zemin üzeri

Nitelendirme Öbeği: bulanık kurşûnî bir zemin

Nitelendirme Öbeği: sarı kerpiç

İlişkilendirme Öbeği: çakıl çakmak taşı döktüğü

İsim-Fiil Öbeği: çakıl çakmak taşı döktük

Yüklem: dök-

Belirtisiz Nesne: çakıl çakmak taşı

Nitelendirme Öbeği: çakıl çakmak taşı

İlişkilendirme Öbeği: çakmak taşı

194. Tufan cinsi yağmurlar toprağı şerha şerha yarmış,/ semâvî bir gazap kesilen güneş her tarafı kasmış/ kavurmuş. (s.27)

194. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

194.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yarmış

Özne: tufan cinsi yağmurlar

Belirtili Nesne: toprağı

Zarf Tümleci: şerha şerha

194.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kasmış

Özne: semâvî bir gazap kesilen güneş

Belirtili Nesne: her tarafı

194.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kavurmuş

Özne: semâvî gazap kesilen güneş

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tufan cinsi yağmurlar

İlişkilendirme Öbeği: tufan cinsi

Yineleme Öbeği: şerha şerha

Nitelendirme Öbeği: semâvî bir gazap kesilen güneş

İsim-Fiil Öbeği: semâvî bir gazap kesilen

Yüklem: kesil-

Zarf Tümleci: semâvî bir gazap

Nitelendirme Öbeği: semâvî bir gazap

Nitelendirme Öbeği: her taraf

195. Bitkileri sindirmiş. (s.27)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sindirmiş

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bitkileri

196. Derler ki “âb-ı hayat” adlı dirim suyu, karanlıklar diyârında gizlenirmiş. (s.27)

196. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

196.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: ki

196.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gizlenirmiş

Özne: “âb-ı hayat” adlı dirim suyu

Yer Tamlayıcısı: karanlıklar diyârında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: “âb-ı hayat” adlı dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: karanlıklar diyârı

197. Bu dirim suyu, kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra varılan Mekke’deki zemzem kaynağıdır. (s.27)

197. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

197.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra varılan Mekke'deki zemzem kaynağıdır

Özne: bu dirim suyu

197.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kolay olmasın

Özne: kendine erişilmesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: dirim suyu

Nitelendirme Öbeği: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra varılan Mekke'deki zemzem kaynağı

İlişkilendirme Öbeği: zemzem kaynağı

Aitlik Öbeği: Mekke'deki

İsim-Fiil Öbeği: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra varılan

Yüklem: varıl-

Zarf Tümleci: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra

Edat Öbeği: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldıktan sonra

İsim-Fiil Öbeği: kendine erişilmesi kolay olmasın diye çetin ve çapraşık nice yollar aşıldık

Yüklem: aşılm-

Özne: çetin ve çapraşık nice yollar

Zarf Tümleci: kendine erişilmesi kolay olmasın diye

Nitelendirme Öbeği: çetin ve çapraşık nice yollar

Bağlama Öbeği: çetin ve çapraşık

Edat Öbeği: kendine erişilmesi kolay olmasın diye

İlişkilendirme Öbeği: kendine erişilmesi

Fiil İsmi Öbeği: kendine erişilme

Yüklem: erişil-

Yer Tamlayıcısı: kendine

Birleşik Fiil: kolay ol-

198. Her yerde ileri sürülür ki, İslâm dîni âşikâr ve kolaydır. (s.27)

198. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

198.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ileri sürülür

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: her yerde

Cümle Dışı Öge: ki

198.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: âşikâr ve kolaydır

Özne: İslâm dîni

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her yer

Birleşik Fiil: ileri sürül-

İlişkilendirme Öbeği: İslâm dîni

Bağlama Öbeği: âşikâr ve kolay

199. Âşikâr ve kolay olan İslâm'ın sûretiyle disiplinidir. (s.27)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: İslâm'ın sûretiyle disiplinidir

Özne: âşikâr ve kolay olan

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: âşikâr ve kolay olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: âşikâr ve kolay

Bağlama Öbeği: âşikâr ve kolay

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın sûretiyle disiplini

Bağlama Öbeği: sûretle disiplin

200. Ama İslâm dîninin rûhu Tanrısal aşkın kudsiyet merkezinde sır edilmiştir. (s.27)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sır edilmiştir

Özne: İslâm dîninin rûhu

Yer Tamlayıcısı: Tanrısâl aşkın kudsiyet merkezinde

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm dîninin rûhu

İlişkilendirme Öbeği: İslâm dîni

İlişkilendirme Öbeği: Tanrısâl aşkın kudsiyet merkezi

Nitelendirme Öbeği: Tanrısâl aşk

Birleşik Fiil: sır edil-

201. Aşk Kâbesinin harîminde perdelidir,/ sûrete sığmaz,/ sûrette görünmeyi dileyince tek bir “ân”a girer,/ bir belirir/ hemen silinir,/ öldürecek mi,/ diriltecek mi,/ yakacak mı,/ yeşertecek mi,/ ne yapacaksa bir anda yapar,/ geride alev alev iştiyak bırakarak yine kendi harîmine çekilir. (s.27)

201. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Öğeleri:

201.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: perdelidir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: aşk Kâbesinin harîminde

201.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sığmaz

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: sûrete

201.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: tek bir “ân”a

Zarf Tümleci: sûrette görünmeyi dileyince

201.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: belirir

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir

201.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: silinir

Özne: (o)

Zarf Tümleci: hemen

201.6. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: öldürecek mi

Özne: (o)

201.7. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: diriltecek mi

Özne: (o)

201.8. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: yakacak mı

Özne: (o)

201.9. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: yeşertecek mi

Özne: (o)

201.10. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapacaksa

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne

201.11. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapar

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir anda

201.12. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekilir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: kendi harfimine

Zarf Tümleci: 1. yine, 2. geride alev alev iştiyak bırakarak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aşk Kâbesinin harfimi

İlişkilendirme Öbeği: aşk Kâbesi

Zarf-Fiil Öbeği: sûrette görünmeyi dileyince

Yüklem: dile-

Belirtili Nesne: sûrette görünmeyi

Fiil İsmi Öbeği: sûrette görünme

Yüklem: görün-

Yer Tamlayıcısı: sûrette

Nitelendirme Öbeği: tek bir “ân”

Nitelendirme Öbeği: bir an

Zarf-Fiil Öbeği: geride alev alev iştîyak bırakarak

Yüklem: bırak-

Belirtisiz Nesne: iştîyak

Yer Tamlayıcısı: geride

Zarf Tümleci: alev alev

Yineleme Öbeği: alev alev

202. Âşıklar artık hep onu anmakla, hayâl etmekle gıdalanırlar. (s.27)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gıdalanırlar

Özne: âşıklar

Zarf Tümleci: 1. onu anmakla, 2. hayâl etmekle, 3. hep, 4. artık

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: hep onu anmak

Yüklem: an-

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: hep

Fiil İsmi Öbeği: hayâl etmek

Birleşik Fiil: hayâl et-

203. Aşk Kâbesi, onun yanı başında dirim suyu, beşeriyetin ezel nasîbi,/ insanlığa yaradanının armağanıydı. (s.27)

203. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

203.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: beşeriyetin ezel nasîbi(ydi)

Özne: 1. aşk Kâbesi, 2. onun yanı başında(ki) dirim suyu

203.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: insanlığa yaradanının armağanıydı

Özne: 1. Aşk Kâbesi, 2. onun yanı başında(ki) dirim suyu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aşk Kâbesi

Nitelendirme Öbeği: onun yanı başında(ki) dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: onun yanı başı

İlişkilendirme Öbeği: dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: beşeriyetin ezel nasîbi

İlişkilendirme Öbeği: insanlığa yaradanının armağanı

204. Nitekim Kâbe'yi ilk binâ eden, zemzemi ilk fişkirtan Âdem atamızdı. (s.27-28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: Âdem atamızdı

Özne: 1. Kâbe'yi ilk binâ eden, 2. zemzemi ilk fişkirtan

Cümle Dışı Öge: nitekim

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: Kâbe'yi ilk binâ eden

Yüklem: binâ et-

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Zarf Tümlecisi: ilk

Birleşik Fiil: binâ et-

İsim-Fiil Öbeği: zemzemi ilk fişkirtan

Yüklem: fişkirt-

Belirtili Nesne: zemzemi

Zarf Tümlecisi: ilk

İlişkilendirme Öbeği: Âdem atamız

Unvan Öbeği: Âdem ata

205. Ama Kâbe harîmine zamanla putlar doldurmak, dirim suyunu kurutmak da beşerin hiç şaşmayan tehlikesi ve kaçınılmaz gafletiydi. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: beşerin hiç şaşmayan tehlikesi ve kaçınılmaz gafletiydi

Özne: 1. Kâbe harîmine zamanla putlar doldurmak, 2. dirim suyunu kurutmak

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: Kâbe harîmine zamanla putlar doldurmak

Yüklem: doldur-

Belirtisiz Nesne: putlar

Yer Tamlayıcısı: Kâbe harîmine

Zarf Tümlecisi: zamanla

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe harîmi

Fiil İsmi Öbeği: dirim suyunu kurutmak

Yüklem: kurut-

Belirtili Nesne: dirim suyunu

İlişkilendirme Öbeği: dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: beşerin hiç şaşmayan tehlikesi ve kaçınılmaz gafleti

Bağlama Öbeği: hiç şaşmayan tehlike ve kaçınılmaz gaflet

Nitelendirme Öbeği: hiç şaşmayan tehlike

İsim-Fiil Öbeği: hiç şaşmayan

Yüklem: şaşma-

Zarf Tümlecisi: hiç

Nitelendirme Öbeği: kaçınılmaz gaflet

206. Kâbe, Âdem atadan sonra putlar baskını altında hüviyetini kaybedince, Nûh Tûfanı onu sildi süpürdü. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sildi süpürdü

Özne: Nûh Tûfanı

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümlecisi: Kâbe, Âdem atadan sonra putlar baskını altında hüviyetini kaybedince

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe, Âdem atadan sonra putlar baskını altında hüviyetini kaybedince

Yüklem: kaybet-

Özne: Kâbe

Belirtili Nesne: hüviyetini

Yer Tamlayıcısı: putlar baskını altında

Zarf Tümleci: Âdem atadan sonra

İlişkilendirme Öbeği: putlar baskını altı

İlişkilendirme Öbeği: putlar baskını

Edat Öbeği: Âdem atadan sonra

Unvan Öbeği: Âdem ata

İlişkilendirme Öbeği: Nûh Tûfanı

Birleşik Fiil: sildi süpürdü

207. Yeryüzü aşk harîminden, âb-ı hayattan mahrum kaldı, tâ İbrâhim'le İsmâil'e kadar. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: mahrum kaldı

Özne: yeryüzü

Yer Tamlayıcısı: 1. aşk hariminden, 2. âb-ı hayattan

Zarf Tümleci: tâ İbrâhim'le İsmâil'e kadar

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: mahrum kal-

İlişkilendirme Öbeği: aşk harîmi

Edat Öbeği: tâ İbrâhim'le İsmâil'e kadar

Nitelendirme Öbeği: tâ İbrâhim'le İsmâil

Bağlama Öbeği: İbrâhim'le İsmâil

208. Onlar yeni baştan inşâ ettiler,/ İsmâil, âdemoğlu uğruna cihâdın son mertebesinden de öte gitti,/ zemzemi çağlattı. (s.28)

208. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

208.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inşâ ettiler

Özne: onlar

Zarf Tümleci: yeni baştan

208.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: İsmâil

Zarf Tümleci: 1. âdemoğlu uğruna, 2. cihâdın son mertebesinden de öte

208.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çağılattı

Özne: İsmâil

Belirtili Nesne: zemzemi

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: inşâ et-

Edat Öbeği: yeni baştan

Nitelendirme Öbeği: yeni baş

İlişkilendirme Öbeği: âdemoğlu uğru

Edat Öbeği: cihâdın son mertebesinden de öte

İlişkilendirme Öbeği: cihâdın son mertebesi

Nitelendirme Öbeği: son mertebe

209. Bir selâmetli temiz çığır daha açılmış oldu. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: açılmış oldu

Özne: bir selâmetli temiz çığır daha

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir selâmetli temiz çığır daha

Nitelendirme Öbeği: bir selâmetli temiz çığır

Birleşik Fiil: açılmış ol-

210. Ama beşerin tıynetini kendini göstermekte gecikmedi. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gecikmedi

Özne: beşerin tıynetı

Yer Tamlayıcısı: kendini göstermekte

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: beşerin tıynetı

Fil İsmi Öbeği: kendini göstermek

Yüklem: göster-

Belirtili Nesne: kendini

211. Kâbe tekrar tıklım tıklım doldu. (s.28)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: doldu

Özne: Kâbe

Zarf Tümlenci: 1. tekrar, 2. tıklım tıklım

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: tıklım tıklım

212. Neler yok ki.. (s.28)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: yok

Özne: neler

Cümle Dışı Öge: ki

213. Hazret-i İsâ ve Meryem, İbrâhim, İsmâil ve Hâcer, putlar başı Lât ve Uzza... (s.28)

Cümlenin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Hazret-i İsâ ve Meryem

Bağlama Öbeği: İbrâhim, İsmâil ve Hâcer

Nitelendirme Öbeği: putlar başı Lât ve Uzza

İlişkilendirme Öbeği: putlar başı

Bağlama Öbeği: Lât ve Uzza

214. Yetmemiş gibi ayrıca phallio senboller, tam bir umûmî fesat. (s.28)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: tam bir umûmî fesat(tır)

Özne: phallio senboller

Zarf Tümleci: yetmemiş gibi

Cümle Dışı Öge: ayrıca

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: yetmemiş gibi

Nitelendirme Öbeği: phallio senboller

Nitelendirme Öbeği: tam bir umûmî fesat

215. Bu defa fesat her zamankinden büyük. (s.28)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: her zamankinden büyük(tür)

Özne: fesat

Zarf Tümleci: bu defa

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu defa

Kısaltma Öbeği: her zamandan büyük

Nitelendirme Öbeği: her zaman

216. Kurtarıcının gün gibi doğması uzak olmasa gerek. (s.28)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: uzak olmasa gerek

Özne: kurtarıcının gün gibi doğması

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kurtarıcının gün gibi doğması

Fiil İsmi Öbeği: gün gibi doğma

Yüklem: doğ-

Zarf Tümleci: gün gibi

Edat Öbeği: gün gibi

217. Dikkat edilirse cemiyetlerde olduğu gibi ferdî hayatlarda da dâimi bir yoldan şaşma, yolu bulma mâcerâsı vardır. (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardır

Özne: 1. dâimi bir yoldan şaşma, 2. yolu bulma mâcerâsı

Yer Tamlayıcısı: ferdî hayatlarda

Zarf Tümleri: 1. dikkat edilirse, 2. cemiyetlerde olduğu gibi

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: dâimi bir yoldan şaşma

Yüklem: şaş-

Yer Tamlayıcısı: dâimi bir yoldan

Nitelendirme Öbeği: dâimi bir yol

Nitelendirme Öbeği: ferdî hayatlar

Edat Öbeği: cemiyetlerde olduğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: cemiyetlerde olduğu

İsim-Fiil Öbeği: cemiyetlerde olduk

Yüklem: ol-

Yer Tamlayıcısı: cemiyetlerde

İlişkilendirme Öbeği: yolu bulma mâcerâsı

Fiil İsmi Öbeği: yolu bulma

Yüklem: bul-

Belirtili Nesne: yolu

Birleşik Fiil: dikkat edil-

218. Anne baba terbiyesi, hoca telkini, bir ermişin nazarı... (s.28)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: anne baba terbiyesi

Yineleme Öbeği: anne baba

İlişkilendirme Öbeği: hoca telkini

İlişkilendirme Öbeği: bir ermişin nazarı

Nitelendirme Öbeği: bir ermiş

219. Yangınımızı söndürür,/ ayarımızı düzeltir. (s.28)

219. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

219.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söndürür

Özne: (o)

Belirtili Nesne: yangınımızı

219.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düzeltir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: ayarımızı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yangınımız

İlişkilendirme Öbeği: ayarımız

220. Bizi omuzlarımızdan kavrar,/ adımımızı selâmet yönüne çevirir. (s.28)

220. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

220.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kavrar

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bizi

Yer Tamlayıcısı: omuzlarımızdan

220.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevirir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: adımımızı

Yer Tamlayıcısı: selâmet yönüne

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: omuzlarımız

İlişkilendirme Öbeği: adımımız

İlişkilendirme Öbeği: selâmet yönü

221. Dünya serapları bizi efsunla kendine çektiği zamanlar, pınar başına dönüş yolunu kaybedecek kadar uzak gitmeyelim. Âmin ve Muîn (s.28)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gitmeyelim

Özne: (biz)

Zarf Tümlacı: 1. dünya serapları bizi efsunla kendine çektiği zamanlar, 2. pınar başına dönüş yolunu kaybedecek kadar uzak

Cümle Dışı Öge: âmin ve muîn

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dünya serapları bizi efsunla kendine çektiği zamanlar

İlişkilendirme Öbeği: dünya serapları bizi efsunla kendine çektiği

İlişkilendirme Öbeği: dünya serapları

İsim-Fiil Öbeği: efsunla kendine çektik

Yüklem: çek-

Yer Tamlayıcısı: kendine

Zarf Tümlacı: efsunla

Edat Öbeği: pınar başına dönüş yolunu kaybedecek kadar

İsim-Fiil Öbeği: pınar başına dönüş yolunu kaybedecek

Yüklem: kaybet-

Belirtili Nesne: pınar başına dönüş yolunu

Birleşik Fiil: kaybet-

İlişkilendirme Öbeği: pınar başına dönüş yolu

İsim-Fiil Öbeği: pınar başına dönüş

Yüklem: dön-

Yer Tamlayıcısı: pınar başına

İlişkilendirme Öbeği: pınar başı

Bağlama Öbeği: âmin ve muîn

7. Tefrika

MEKKELİLER

222. Mekkeliler tarla kuşu değil, yüce dağ tepelerinde, kaya oyuklarında barınan kartal cinsi idiler. (s.29)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: tarla kuşu değil, yüce dağ tepelerinde, kaya oyuklarında barınan kartal cinsi idiler

Özne: Mekkeliler

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: tarla kuşu değil, yüce dağ tepelerinde, kaya oyuklarında barınan kartal cinsi

İlişkilendirme Öbeği: tarla kuşu

Nitelendirme Öbeği: yüce dağ tepelerinde, kaya oyuklarında barınan kartal cinsi

İlişkilendirme Öbeği: kartal cinsi

İsim-Fiil Öbeği: yüce dağ tepelerinde, kaya oyuklarında barınan

Yüklem: barın-

Yer Tamlayıcısı: 1. yüce dağ tepelerinde, 2. kaya oyuklarında

İlişkilendirme Öbeği: kaya oyukları

Nitelendirme Öbeği: yüce dağ tepeleri

İlişkilendirme Öbeği: dağ tepeleri

223. Ateş gibi bir zemine basmanın, lâv gibi bir havayı teneffüs etmenin gururunu, amansız şartlara rağmen hayatta direnebilenlerin gaddarca dünya görüşünü taşırlardı. (s.29)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: taşırlardı

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: amansız şartlara rağmen

Belirtili Nesne: 1. ateş gibi bir zemine basmanın, lâv gibi bir havayı teneffüs etmenin gururunu, 2. hayatta direnebilenlerin gaddarca dünya görüşünü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ateş gibi bir zemine basmanın, lâv gibi bir havayı teneffüs etmenin gururu

Fiil İsmi Öbeği: lâv gibi bir havayı teneffüs etme

Yüklem: teneffüs et-

Belirtili Nesne: lâv gibi bir havayı

Nitelendirme Öbeği: lâv gibi bir hava

Edat Öbeği: lâv gibi

Birleşik Fiil: teneffüs et-

Fiil İsmi Öbeği: ateş gibi bir zemine basma

Yüklem: bas-

Yer Tamlayıcısı: ateş gibi bir zemine

Nitelendirme Öbeği: ateş gibi bir zemin

Edat Öbeği: ateş gibi

İlişkilendirme Öbeği: amansız şartlara rağmen hayatta direnebilenlerin gaddarca dünya görüşü

İsim-Fiil Öbeği: amansız şartlara rağmen hayatta direnebilenler

Yüklem: direnebil-

Yer Tamlayıcısı: hayatta

Zarf Tümleci: amansız şartlara rağmen

Birleşik Fiil: direnebil-

Edat Öbeği: amansız şartlara rağmen

Nitelendirme Öbeği: amansız şartalar

224. Hiçbir taraftan tahakküm kabul etmeyen, bir incir çekirdeği için silâha dayanan, mal canlısı, aristokrat karakterde insanlardı. (s.29)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: hiçbir taraftan tahakküm kabul etmeyen, bir incir çekirdeği için silâha dayanan, mal canlısı, aristokrat karakterde insanlardı

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aristokrat karakter

İlişkilendirme Öbeği: mal canlısı

İsim-Fiil Öbeği: bir incir çekirdeği için silâha dayanan

Yüklem: dayan-

Yer Tamlayıcısı: silâha

Edat Öbeği: bir incir çekirdeği için

Nitelendirme Öbeği: bir incir çekirdeği

İlişkilendirme Öbeği: incir çekirdeği

İsim-Fiil Öbeği: hiç bir taraftan tahakküm kabul etmeyen

Yüklem: kabul etme-

Belirtisiz Nesne: tahakküm

Yer Tamlayıcısı: hiç bir taraftan

Birleşik Fiil: kabul etme-

Nitelendirme Öbeği: hiç bir taraf

225. Onları târif etmek için câhiliye devri edebiyâtını konuşuralım. (s.29)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: konuşuralım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: câhiliye devri edebiyâtını

Zarf Tümleci: onları târif etmek için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: onları târif etmek için

Fiil İsmi Öbeği: onları târif etmek

Yüklem: târif et-

Belirtili Nesne: onları

Birleşik Fiil: târif et-

İlişkilendirme Öbeği: câhiliye devri edebiyâtı

İlişkilendirme Öbeği: câhiliye devri

226. Muallâkat şâirlerinden Antere söylüyor:// “Zâlim olduğum zaman gözüm bir şey görmez. Hışmımı tadan, Ebûcehil karpuzu yemişe döner.” (s.29)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

226.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylüyor

Özne: muallâkat şâirlerinden Antere

226.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: görmez

Özne: gözüm

Belirtisiz Nesne: bir şey

Zarf Tümleci: zâlim olduğum zaman

226.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döner

Özne: hışmımı tadan

Yer Tamlayıcısı: Ebûcehil karpuzu yemişe

Söz Öbekleri:

226.1.

Kısaltma Öbeği: Muallâkat şâirlerinden Antere

İlişkilendirme Öbeği: Muallâkat şâirleri

226.2.

Nitelendirme Öbeği: zâlim olduğum zaman

İsim-Fiil Öbeği: zâlim olduk

Birleşik Fiil: zâlim ol-

İlişkilendirme Öbeği: gözüm

Nitelendirme Öbeği: bir şey

226.3.

İsim-Fiil Öbeği: hışmımı tadan

Yüklem: tat-

Belirtili Nesne: hışmımı

İlişkilendirme Öbeği: hışmım

İsim-Fiil Öbeği: Ebûcehil karpuzu yemiş

Yüklem: ye-

Belirtili Nesne: Ebûcehil karpuzu

İlişkilendirme Öbeği: Ebûcehil karpuzu

227. Mekke halkının çektiği mahrûmiyete bir misâl. (s.29)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Mekke halkının çektiği mahrûmiyete bir misâl

Nitelendirme Öbeği: Mekke halkının çektiği mahrûmiyet

İlişkilendirme Öbeği: Mekke halkının çektiği

İlişkilendirme Öbeği: Mekke halkı

228. El-Hutaya Dîvânı:// “Kullam denilen deve otu önüne getirdiler, al karnını doyur dediler. Bunu, develerden gayrı hangi yaratık yutabilir.” (s.29)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

228.1. Eksiltili Cümle: El-Hutaya Dîvânı

228.2. Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

228.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdiler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: kullam denilen deve otu

Yer Tamlayıcısı: önüne

228.2.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: al karnını doyur

228.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: (sen)

228.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doyur

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: karnını

228.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yutabilir

Özne: develerden gayrı hangi yaratık

Belirtili Nesne: bunu

Söz Öbekleri:

228.1.

İlişkilendirme Öbeği: El-Hutaya Dîvânı

228.2.

Nitelendirme Öbeği: kullam denilen deve otu

İlişkilendirme Öbeği: deve otu

İsim-Fiil Öbeği: kullam denilen

Yüklem: denil-

Özne: kullam

İlişkilendirme Öbeği: önü

228.3.

Nitelendirme Öbeği: develerden gayrı hangi yaratık

Edat Öbeği: develerden gayrı

229. İklimin hoyratlığı: Zû-Rumma:// “Her şey kurudu, kulkulân fidanları ki, nice kuraklıklara dayanır, sarardı, soldu. Canı çekilmiş, cılız saplarda kala kala sertleşmiş tohum keseleri kaldı. Gözü dönük hasatçıya benzeyen kudurmuş rüzgârlar bir daha saldırdı, kulkulân tohumlarını da havada mermiler gibi savurarak, toprağı çırpıplak bıraktı.” (s.29)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

229.1. Eksiltili Cümle: iklimin hoyratlığı: Zû-Rumma

229.2. Sıralı Birleşik Cümle

229.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurudu

Özne: her şey

229.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dayanır

Özne: kulkulân fidanları

Yer Tamlayıcısı: nice kuraklıklara

Cümle Dışı Öge: ki

229.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarardı

Özne: kulkulân fidanları

229.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soldu

Özne: kulkulân fidanları

229.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldı

Özne: sertleşmiş tohum keseleri

Yer Tamlayıcısı: canı çekilmiş, cılız saplarda

Zarf Tümleci: kala kala

229.4. Sıralı Birleşik Cümle

229.4.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: saldırdı

Özne: gözü dönük hasatçıya benzeyen kudurmuş rüzgârlar

Zarf Tümleci: bir daha

229.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bıraktı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: toprağı

Zarf Tümleci: 1. kulkulân tohumlarını da havada mermiler gibi savurarak, 2. çırçıplak

Söz Öbekleri:

229.1.

İlişkilendirme Öbeği: iklimin hoyratlığı

229.2.

Nitelendirme Öbeği: her şey

İlişkilendirme Öbeği: kulkulan fidanları

Nitelendirme Öbeği: nice kuraklıklar

İlişkilendirme Öbeği: kulkulan fidanları

229.3.

Nitelendirme Öbeği: sertleşmiş tohum keseleri

İlişkilendirme Öbeği: tohum keseleri

Nitelendirme Öbeği: canı çekilmiş, cılız saplar

İsim-Fiil Öbeği: canı çekilmiş

Yüklem: çekil-

Belirtili Nesne: canı

Yineleme Öbeği: kala kala

229.4.

Nitelendirme Öbeği: gözü dönük hasatçıya benzeyen kudurmuş rüzgârlar

İsim-Fiil Öbeği: gözü dönük hasatçıya benzeyen

Yüklem: benze-

Yer Tamlayıcısı: gözü dönük hasatçıya

Nitelendirme Öbeği: gözü dönük hasatçı

Kısaltma Öbeği: gözü dönük

Edat Öbeği: bir daha

İlişkilendirme Öbeği: kulkulân tohumları

Zarf-Fiil Öbeği: havada mermiler gibi savurarak

Yüklem: savur-

Yer Tamlayıcısı: havada

Zarf Tümleci: mermiler gibi

Edat Öbeği: mermiler gibi

Yineleme Öbeği: çırpıplak

230. İnsafsız iklimin, insafsız ve gururlu evlâtları. (s.30)

Cümle Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: insafsız iklimin, insafsız ve gururlu evlâtları

Nitelendirme Öbeği: insafsız iklim

Nitelendirme Öbeği: insafsız ve gururlu evlâtlar

Bağlama Öbeği: insafsız ve gururlu

231. Mufaddaliyat:

“Bir dişi deveye biner, onu öyle şiddetle sürerek terbiye ederim ki, vücûdu dağda biten ılgın ağacı gibi taş kesilir ve sırtında hörgücü erir.” //

“Biz kendimizi bildik bileli dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı olmak gereğini güderiz.” (s.30)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

231.1. Eksiltili Cümle: Mufaddaliyat

231.2. Sıralı ve Ki’li Bağlı Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

231.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: biner(im)

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bir dişi deveye

231.2.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: terbiye ederim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: öyle şiddetle sürerek

Cümle Dışı Öge: ki

231.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: taş kesilir

Özne: vücûdu

Zarf Tümleci: dağda biten ılgın ağacı gibi

231.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erir

Özne: hörgücü

Yer Tamlayıcısı: sırtında

Cümle Dışı Öge: ve

231.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: güderiz

Özne: biz

Belirtili Nesne: dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı olmak gereğini

Zarf Tümleci: kendimizi bildik bileli

Söz Öbekleri:

231.

Nitelendirme Öbeği: bir dişi deve

231.2.

Zarf-Fiil Öbeği: öyle şiddetle sürerek

Yüklem: sür-

Zarf Tümleci: öyle şiddetle

Nitelendirme Öbeği: öyle şiddet

Birleşik Fiil: terbiye et-

İlişkilendirme Öbeği: vücûdu

Edat Öbeği: dağda biten ılgın ağacı gibi

Nitelendirme Öbeği: dağda biten ılgın ağacı

İlişkilendirme Öbeği: ılgın ağacı

İsim-Fiil Öbeği: dağda biten

Yüklem: bit-

Yer Tamlayıcısı: dağda

Birleşik Fiil: taş kesil-

231.3.

İlişkilendirme Öbeği: sırtı

231.4.

Zarf-Fiil Öbeği: kendimizi bildik bileli

Yüklem: bildik bileli

Belirtili Nesne: kendimizi

İlişkilendirme Öbeği: dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı olmak gereği

Fiil İsmi Öbeği: dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı olmak

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı

Nitelendirme Öbeği: dağdaki ılgın ağacı gibi katı ve dayanıklı

Bağlama Öbeği: katı ve dayanıklı

Edat Öbeği: dağdaki ılgın ağacı gibi

Nitelendirme Öbeği: dağdaki ılgın ağacı

İlişkilendirme Öbeği: ılgın ağacı

232. Zevke ziyâdesiyle düşkün, ateşli mizaç: Nâbigâ://

“Beni okşayan sevgilimin kınalı parmakları, çiçek sapları gibi ince ve nâziktir, onları istersem ibrişim misâli düğüm düğüm bağlayabilirim.” (s.30)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

232.1. Eksiltili Cümle: zevke ziyâdesiyle düşkün, ateşli mizaç: Nâbigâ **232.2. Sıralı Birleşik Cümle**

232.2.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: çiçek sapları gibi ince ve nâziktir

Özne: beni okşayan sevgilimin kınalı parmakları

232.2.2. Şartlı Birleşik Cümle

232.2.2.1. Basit, devrik, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: istersem

Özne: (ben)

232.2.2.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağlayabilirim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: onları

Zarf Tümleci: 1. ibrişim misâli, 2. düğüm düğüm

Söz Öbekleri:

232.1.

Nitelendirme Öbeği: zevke ziyâdesiyle düşkün, ateşli mizaç Nâbigâ

Nitelendirme Öbeği: ateşli mizaç

Kısaltma Öbeği: zevke ziyâdesiyle düşkün

Kısaltma Öbeği: ziyadesiyle düşkün

232.2.

İlişkilendirme Öbeği: beni okşayan sevgilimin kınalı parmakları

Nitelendirme Öbeği: kınalı parmaklar

Nitelendirme Öbeği: beni okşayan sevgili

İsim-Fiil Öbeği: beni okşayan

Yüklem: okşa-

Belirtili Nesne: beni

Nitelendirme Öbeği: çiçek sapları gibi ince ve nâzik

Bağlama Öbeği: ince ve nâzik

Edat Öbeği: çiçek sapları gibi

İlişkilendirme Öbeği: çiçek sapları

Yineleme Öbeği: düğüm düğüm

İlişkilendirme Öbeği: ibrişim misâli

Birleşik Fiil: bağlayabil-

233. Bir kavmin vasıflarını, yine o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yoldan belirtecek vâsıta olamaz. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: olamaz

Özne: bir kavmin vasıflarını, yine o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yoldan belirtecek vâsıta

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir kavmin vasıflarını, yine o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yoldan belirtecek vâsıta

İsim-Fiil Öbeği: bir kavmin vasıflarını, yine o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yoldan belirtecek

Yüklem: belirt-

Belirtili Nesne: bir kavmin vasıflarını

Yer Tamlayıcısı: o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yoldan

Zarf Tümleci: yine

İlişkilendirme Öbeği: bir kavmin vasıfları

Nitelendirme Öbeği: bir kavim

Nitelendirme Öbeği: o kavmin sanatı kadar canlı ve kestirme yol

Bağlama Öbeği: canlı ve kestirme

Edat Öbeği: o kavmin sanatı kadar

İlişkilendirme Öbeği: o kavmin sanatı

Nitelendirme Öbeği: o kavim

234. Arap şâirleri üç-beş mısra söyler,/ ciltlerce kitaptan ziyâde konu ve çeşni sunmuş bulunur. (s.30)

234. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

234.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyler

Özne: Arap şâirleri

Belirtisiz Nesne: üç-beş mısra

234.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sunmuş bulunur

Özne: Arap şâirleri

Belirtisiz Nesne: konu ve çeşni

Zarf Tümleci: ciltlerce kitaptan ziyâde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Arap şâirleri

Nitelendirme Öbeği: üç-beş mısra

Birleşik Fiil: sunmuş bulun-

Edat Öbeği: ciltlerce kitaptan ziyâde

Nitelendirme Öbeği: ciltlerce kitap

Bağlama Öbeği: konu ve çeşni

235. İşte huyundan suyundan birkaç ana çizgi belirttiğimiz bu başına buyruk, dikine gidişli çöl insanları tehlikeye düşmek üzereydiler. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tehlikeye düşmek üzereydiler

Özne: huyundan suyundan birkaç ana çizgi belirttiğimiz bu başına buyruk, dikine gidişli çöl insanları

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: huyundan suyundan birkaç ana çizgi belirttiğimiz bu başına buyruk, dikine gidişli çöl insanları

İlişkilendirme Öbeği: çöl insanları

Nitelendirme Öbeği: bu başına buyruk

Kısaltma Öbeği: başına buyruk

Kısaltma Öbeği: dikine gidişli

İlişkilendirme Öbeği: huyundan suyundan birkaç ana çizgi belirttik

İsim-Fiil Öbeği: huyundan suyundan birkaç ana çizgi belirttik

Yüklem: belirt-

Belirtili Nesne: birkaç ana çizgi

Yer Tamlayıcısı: huyundan suyundan

Nitelendirme Öbeği: birkaç ana çizgi

Yineleme Öbeği: huyundan suyundan

Edat Öbeği: tehlikeye düşmek üzere

Fiil İsmi Öbeği: tehlikeye düşmek

Birleşik Fiil: tehlikeye düş-

236. Kâbe'yi panayır baharına çevirerek, îmânı kurutmuş, içten çürümüş oldukları gibi, zaten kıt olan maddî kaynaklara da dış dünya göz dikmiştir. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

Yüklem: göz dikmiştir

Özne: dış dünya

Yer Tamlayıcısı: kıt olan maddî kaynaklara

Zarf Tümlecisi: 1. Kâbe'yi panayır baharına çevirerek, îmânı kurutmuş, içten çürümüş oldukları gibi, 2. zaten

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe'yi panayır baharına çevirerek

Yüklem: çevir-

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Yer Tamlayıcısı: panayır baharına

İlişkilendirme Öbeği: panayır baharı

Edat Öbeği: içten çürümüş oldukları gibi

İlişkilendirme Öbeği: içten çürümüş oldukları

İsim-Fiil Öbeği: içten çürümüş olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: içten çürümüş

İsim-Fiil Öbeği: içten çürümüş

Yüklem: çürü-

Zarf Tümlecisi: içten

Nitelendirme Öbeği: kıt olan maddî kaynaklar

İsim-Fiil Öbeği: kıt olan

Birleşik Fiil: kıt ol-

Nitelendirme Öbeği: dış dünya

Birleşik Fiil: göz dik-

237. Mekke, Yemen'le Şam arasındaki ticaret yoluna hâkimdi,/ bu bir. (s.30)

237. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

237.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hâkimdi

Özne: Mekke

Yer Tamlayıcısı: Yemen'le Şam arasındaki ticaret yoluna

237.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir(dir)

Özne: bu

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Yemen’le Şam arasındaki ticaret yolu

İlişkilendirme Öbeği: ticaret yolu

Aitlik Öbeği: Yemen’le Şam arasındaki

İlişkilendirme Öbeği: Yemen’le Şam arası

Bağlama Öbeği: Yemen’le Şam

238. İkincisi, Arap hacılar her sene Kâbe’yi ziyâret ederek, şehre gelir sağarlardı.
(s.30)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: sağarlardı

Özne: Arap hacılar

Belirtisiz Nesne: gelir

Yer Tamlayıcısı: şehre

Zarf Tümleci: 1. Kâbe’yi ziyâret ederek, 2. her sene

Cümle Dışı Öge: ikincisi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ikincisi

Nitelendirme Öbeği: Arap hacılar

Nitelendirme Öbeği: her sene

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe’yi ziyâret ederek

Yüklem: ziyâret et-

Belirtili Nesne: Kâbe’yi

Birleşik Fiil: ziyâret et-

239. Necâşî’nin Yemen’deki Habeş vâlisi, San’a’da bir kilise yaptırdı,/ hacıları Kâbe’den caydırmak, ticâretin ağırlık merkezini San’a’ya çekmek, dolayısıyla Arapları siyâsî nüfûz altına almak sevdâsına düştü. (s.30)

239. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

239.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaptırdı

Özne: Necâşî’nin Yemen’deki Habeş vâlisi

Belirtisiz Nesne: bir kilise

Yer Tamlayıcısı: San'a'da

239.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düştü

Özne: Necâşî'nin Yemen'deki Habeş vâlisi

Yer Tamlayıcısı: hacıları Kâbe'den caydırmak, ticâretin ağırlık merkezini San'a'ya çekmek, Arapları siyâsî nüfûz altına almak sevdâsına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Necâşî'nin Yemen'deki Habeş vâlisi

Nitelendirme Öbeği: bir kilise

İlişkilendirme Öbeği: hacıları Kâbe'den caydırmak, ticâretin ağırlık merkezini San'a'ya çekmek, dolayısıyla Arapları siyâsî nüfûz altına almak sevdâsı

Fiil İsmi Öbeği: hacıları Kâbe'den caydırmak

Yüklem: caydır-

Belirtili Nesne: hacıları

Yer Tamlayıcısı: Kâbe'den

Fiil İsmi Öbeği: ticâretin ağırlık merkezini San'a'ya çekmek

Yüklem: çek-

Belirtili Nesne: ticâretin ağırlık merkezini

Yer Tamlayıcısı: San'a'ya

İlişkilendirme Öbeği: ticâretin ağırlık merkezi

Fiil İsmi Öbeği: Arapları siyâsî nüfûz altına almak

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: Arapları

Yer Tamlayıcısı: siyâsî nüfûz altına

İlişkilendirme Öbeği: siyâsî nüfûz altı

Nitelendirme Öbeği: siyâsî nüfûz

240. Karşısına çıkan bütün mukavemetleri kıra kıra Mekke önüne geldi. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: geldi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Mekke önüne

Zarf Tümlacı: karşısına çıkan bütün mukavemetleri kıra kıra

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: karşısına çıkan bütün mukavemetleri kıra kıra

Yüklem: kıra kıra

Belirtili Nesne: karşısına çıkan bütün mukavemetleri

Yineleme Öbeği: kıra kıra

Nitelendirme Öbeği: karşısına çıkan bütün mukavemetler

İsim-Fiil Öbeği: karşısına çıkan

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: karşısına

İlişkilendirme Öbeği: Mekke önü

241. Niyeti Kâbe'yi yıkmaktı. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Kâbe'yi yıkmaktı

Özne: niyeti

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: niyeti

Fiil İsmi Öbeği: Kâbe'yi yıkmak

Yüklem: yık-

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

242. Araplar, bundan böyle San'a'daki kiliseyi ziyârete mecbur olsun. (s.30)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: mecbur olsun

Özne: Araplar

Yer Tamlayıcısı: San'a'daki kiliseyi ziyârete

Zarf Tümlecisi: bundan böyle

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: mecbur ol-

Kısaltma Öbeği: San'a'daki kiliseyi ziyâret

Nitelendirme Öbeği: San'a'daki kilise

243. Şehir halkı dağlara kaçtılar. (s.30)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: kaçtılar

Özne: şehir halkı

Yer Tamlayıcı: dağlara

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: şehir halkı

244. Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib ki, o aralık Mekke Emirliği vazîfesi uhdesindeydi:// “Allah’ın emridir, ona ısmarlayalım, isterse korur” dedi. (s.30)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

244.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Mekke Emirliği vazîfesi uhdesindeydi

Özne: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

Zarf Tümlenci: o aralık

Cümle Dışı Öge: ki

244.2. Sıralı, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

244.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

Belirtisiz Nesne: “Allah’ın emridir, ona ısmarlayalım, isterse korur”

244.2.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: Allah’ın emridir

Özne: (o)

244.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ısmarlayalım

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: ona

244.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterse

Özne: (o)

244.2.5. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: korur

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

244.1.

Nitelendirme Öbeği: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin dedesi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: o aralık

İlişkilendirme Öbeği: Mekke Emirliği vazîfesi uhdesi

İlişkilendirme Öbeği: Mekke Emirliği vazîfesi

İlişkilendirme Öbeği: Mekke Emirliği

244.2.2.

İlişkilendirme Öbeği: Allah'ın emri

245. Netîceyi sükûnetle bekledi. (s.31)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bekledi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: netîceyi

Zarf Tümleci: sükûnetle

246. Habeş ordusu, Kur'ân-ı Kerîm'in (Fil) sûresinde anıldığı gibi Ebâbil kuşlarının hücumuna uğradı./ askerler devrili devriliverdiler. (s.31)

246. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

246.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uğradı

Özne: Habeş ordusu

Yer Tamlayıcısı: Ebâbil kuşlarının hücumuna

Zarf Tümleci: Kur'ân-ı Kerîm'in (Fil) sûresinde anıldığı gibi

246.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devrili devriliverdiler

Özne: askerler

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Habeş ordusu

Edat Öbeği: Kur'ân-ı Kerîm'in (Fil) sûresinde anıldığı gibi

İlişkilendirme Öbeği: Kur'ân-ı Kerîm'in (Fil) sûresinde anıldığı

İsim-Fiil Öbeği: (Fil) sûresinde anıldık

Yüklem: anıl-

Yer Tamlayıcısı: (Fil) sûresinde

İlişkilendirme Öbeği: (Fil) sûresi

İlişkilendirme Öbeği: Ebâbil kuşlarının hüçûmu

İlişkilendirme Öbeği: Ebâbil kuşları

Birleşik Fiil: devrili devriliver-

Yineleme Öbeği: devrili devrili

247. Peygamberimiz, Kâbe'nin mûcize eliyle âfeti savuşturduğu senede dünyâya geldi. (s.31)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dünyâya geldi

Özne: Peygamberimiz

Zarf Tümlacı: Kâbe'nin mûcize eliyle âfeti savuşturduğu senede

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: dünyâya gel-

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: Kâbe'nin mûcize eliyle âfeti savuşturduğu sene

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin mûcize eliyle âfeti savuşturduğu

İsim-Fiil Öbeği: Kâbe'nin mûcize eliyle âfeti savuşturduk

Yüklem: savuştur-

Belirtili Nesne: âfeti

Zarf Tümlacı: Kâbe'nin mûcize eliyle

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin mûcize eli

Nitelendirme Öbeği: mûcize el

8. Tefrika

248. HEM HEVÂ ÜZRE DÖŞENDİ BİR DÖŞEK

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: döşendi

Özne: bir döşek

Zarf Tümlecisi: hevâ üzre

Cümle Dışı Öge: hem

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir döşek

Edat Öbeği: hevâ üzre

249. Başlığı, Süleyman Çelebi Mevlidi'nden aldım. (s.32)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: aldım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: başlığı

Yer Tamlayıcısı: Süleyman Çelebi Mevlidi'nden

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi

Birleşik Ad Öbeği: Süleyman Çelebi

250. Peygamberimizin Doğum Kasîdesi'nde geçer. (s.32)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geçer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Peygamberimizin Doğum Kasîdesi'nde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin Doğum Kasîdesi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

251. Amma benim anlayışına göre, havada Sündüs adlı bir melek eliyle döşenen döşek, doğumdan evvele âittir. (s.32)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: doğumdan evvele âittir

Özne: havada Sündüs adlı bir melek eliyle döşenen döşek

Zarf Tümleci: benim anlayışına göre

Cümle Dışı Öge: amma

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: benim anlayışına göre

İlişkilendirme Öbeği: benim anlayışım

Nitelendirme Öbeği: havada Sündüs adlı melek eliyle döşenen döşek

İsim-Fiil Öbeği: havada Sündüs adlı melek eliyle döşenen

Yüklem: döşen-

Yer Tamlayıcısı: havada

Zarf Tümleci: Sündüs adlı melek eliyle

İlişkilendirme Öbeği: Sündüs adlı melek eli

Nitelendirme Öbeği: Sündüs adlı melek

Edat Öbeği: doğumdan evvele âit

Edat Öbeği: doğumdan evvel

252. Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebeplerini hazırlayan göksel nur harmanıdır. (s.32)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebeplerini hazırlayan göksel nur harmanıdır

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebeplerini hazırlayan göksel nur harmanı

İlişkilendirme Öbeği: nur harmanı

İsim-Fiil Öbeği: Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebeplerini hazırlayan

Yüklem: hazırla-

Belirtili Nesne: Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebeplerini

İlişkilendirme Öbeği: Fahr-i Âlem'in vücûda gelme sebepleri

Fiil İsmi Öbeği: vücûda gelme

Birleşik Fiil: vücûda gel-

253. Bu süzme nur karışımının yeryüzündeki timsâli Kureyşoğullarından Abdullah ile Abdi Menaf kızlarından Âmine idi, annesi, babası. (s.32)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Kureyşoğullarından Abdullah ile Abdi Menaf kızlarından Âmine idi

Özne: 1. bu süzme nur karışımının yeryüzündeki timsâli, 2. annesi, 3. babası

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu süzme nur karışımının yeryüzündeki timsâli

Nitelendirme Öbeği: bu süzme nur karışımı

İlişkilendirme Öbeği: nur karışımı

Nitelendirme Öbeği: yeryüzündeki timsâl

Bağlama Öbeği: Kureyşoğullarından Abdullah ile Abdi Menaf kızlarından Âmine

Kısaltma Öbeği: Kureyşoğullarından Abdullah

Kısaltma Öbeği: Abdi Menaf kızlarından Âmine

İlişkilendirme Öbeği: Abdi Menaf kızları

İlişkilendirme Öbeği: annesi

İlişkilendirme Öbeği: babası

254. O'nun doğumundan söz açmak sırası geldiğinden başıma annemin tülünü sardım,/ baba armağanı altın kolyeyi taktım,/ mürşîdimin telkinini ılık gibi alnıma ilîştirdim. (s.32)

254. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

254.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sardım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: annemin tülünü

Yer Tamlayıcısı: başıma

Zarf Tümlecisi: O'nun doğumundan söz açmak sırası geldiğinden

254.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: taktım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: baba armağanı altın kolyeyi

254.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iliştirdim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: mürşîdimin telkinini

Zarf Tümlenci: ılık gibi

Yer Tamlayıcısı: alnıma

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: O'nun doğumundan söz açmak sırası geldiği

İlişkilendirme Öbeği: O'nun doğumundan söz açmak sırası

Fiil İsmi Öbeği: O'nun doğumundan söz açmak

Yüklem: söz aç-

Yer Tamlayıcısı: O'nun doğumundan

İlişkilendirme Öbeği: O'nun doğumu

İlişkilendirme Öbeği: annemin tülü

Birleşik Fiil: söz aç-

Nitelendirme Öbeği: baba armağanı altın kolye

İlişkilendirme Öbeği: baba armağanı

İlişkilendirme Öbeği: mürşîdimin telkini

Edat Öbeği: ılık gibi

255. Neler kuşansam az geliyor,/ işte hafiften titriyorum,/ göz yaşlarım ılık akıyor.
(s.32)

255. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

255.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kuşansam

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: neler

255.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geliyor

Özne: (o)

Zarf Tümleci: az

255.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: titriyorum

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: hafiften

Cümle Dışı Öge: işte

255.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akıyor

Özne: göz yaşlarım

Zarf Tümleci: ılık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: göz yaşlarım

256. Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği, peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı arasındaki savaştır bu titreyişim. (s.32)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği, peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı arasındaki savaştır

Özne: bu titreyişim

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği, peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı arasındaki savaş

Aitlik Öbeği: Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği, peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı arasındaki

İlişkilendirme Öbeği: Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği, peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı arası

İlişkilendirme Öbeği: Allah'ın âdemoğluna nasip ettiği

İsimi-Fiil Öbeği: âdemoğluna nasip ettik

Yüklem: nasip et-

Yer Tamlayıcısı: âdemoğluna

Birleşik Fiil: nasip et-

Bağlama Öbeği: peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâliyle beşerlik zaafı

İlişkilendirme Öbeği: beşerlik zaafı

Nitelendirme Öbeği: peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği şerâfet hâli

İlişkilendirme Öbeği: şerâfet hâli

İlişkilendirme Öbeği: peygamberlerin, evliyâların teyit ettiği

İsim-Fiil Öbeği: teyit ettik

Birleşik Fiil: teyit et-

İlişkilendirme Öbeği: bu titreyişim

Nitelendirme Öbeği: bu tireyiş

257. Ebedî aşk tâcını başına giymişken, akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zorunda olan âdem oğlunun fâciasıdır bu buhran. (s.32)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zorunda olan âdem oğlunun faciasıdır

Özne: bu buhran

Zarf Tümlenci: ebedî aşk tâcını başına giymişken

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: ebedî aşk tâcını başına giymişken

Yüklem: giy-

Belirtili Nesne: ebedî aşk tâcını

Yer Tamlayıcısı: başına

Nitelendirme Öbeği: ebedî aşk tâcı

İlişkilendirme Öbeği: aşk tâcı

İlişkilendirme Öbeği: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zorunda olan âdem oğlunun fâciası

İsim-Fiil Öbeği: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zorunda olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümlenci: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zorunda

İlişkilendirme Öbeği: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak zoru

Fiil İsmi Öbeği: akıl ve ölçü cetvelini de elden bırakmamak

Yüklem: bırakma-

Belirtili Nesne: akıl ve ölçü cetvelini

Yer Tamlayıcısı: elden

İlişkilendirme Öbeği: akıl ve ölçü cetveli

Bağlama Öbeği: akıl ve ölçü

Nitelendirme Öbeği: bu buhran

258. Sevgiliyi, değil kendi gözünden, kendi rûhundan bile kıskanan âşıkın mücerretten müşahhasa geçiş hengâmesidir. (s.32)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sevgiliyi, değil kendi gözünden, kendi rûhundan bile kıskanan âşıkın mücerretten müşahhasa geçiş hengâmesidir

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sevgiliyi, değil kendi gözünden, kendi rûhundan bile kıskanan âşıkın mücerretten müşahhasa geçiş hengâmesi

İsim-Fiil Öbeği: mücerretten müşahhasa geçiş

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: 1. mücerretten, 2. müşahhasa

Nitelendirme Öbeği: sevgiliyi, değil kendi gözünden, kendi rûhundan kıskanan âşık

İsim-Fiil Öbeği: sevgiliyi, değil kendi gözünden, kendi rûhundan kıskanan

Yüklem: kıskan-

Belirtili Nesne: sevgiliyi

Yer Tamlayıcısı: 1. kendi gözünden, 2. kendi rûhundan

İlişkilendirme Öbeği: kendi gözü

İlişkilendirme Öbeği: kendi rûhu

259. Bu tatlı perişanlığım... (s.32)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu tatlı perişanlığım

Nitelendirme Öbeği: bu tatlı perişanlık

260. Ey ehl-i diller, set derken, sepet dersem/ beni bağışlayın. (s.32)

260. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

260.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dersem

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: sepet

Zarf Tümleci: set derken

Cümle Dışı Öge: ey ehl-i diller

260.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağışlayın

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: beni

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey ehl-i diller

Zarf-Fiil Öbeği: set derken

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: set

261. Yine *Süleyman Çelebi Mevlidi*'nde geçer ki://

Susadım gayet harâretten katî (s.32)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

261.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: geçer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: *Süleyman Çelebi Mevlidi*'nde

Zarf Tümleci: yine

Cümle Dışı Öge: ki

261.2. Basit, devrik, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: susadım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: gayet harareten

Zarf Tümleci: katî

Söz Öbekleri:

261.1.

İlişkilendirme Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi

Birleşik Ad Öbeği: Süleyman Çelebi

261.2.

Nitelendirme Öbeği: gayet harâret

262. Murat edilen mânâ, görünürde Âmine Hâtun'un doğum sancısıdır. (s.32-33)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Âmine Hâtun'un doğum sancısıdır

Özne: murat edilen mânâ

Zarf Tümlecisi: görünürde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: murat edilen mânâ

İsim-Fiil Öbeği: murat edilen

Birleşik Fiil: murat edil-

İlişkilendirme Öbeği: Âmine Hâtun'un doğum sancısı

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

263. Hakîkatte zemzem hasretiyle kavrulan Hicaz toprağının feryâdıdır. (s.33)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: zemzem hasretiyle kavrulan Hicaz toprağının feryâdıdır

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: hakikatte

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: zemzem hasretiyle kavrulan

Yüklem: kavrul-

Zarf Tümlecisi: zemzem hasretiyle

İlişkilendirme Öbeği: zemzem hasreti

İlişkilendirme Öbeği: Hicaz toprağının feryâdı

Nitelendirme Öbeği: Hicaz toprağı

264. Evvelce de böyle yanmış,/ tutuşmuş,/ kimbilir nerelerde,/ belki de varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyunu kendine çekebilmek için gadre uğramış İsmâil'in yine o gadirden aldığı kuvvetle kışrı delmesini beklemişti. (s.33)

264. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

264.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanmış

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: 1. evvelce, 2. böyle

264.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutuşmuş

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. kimbilir, 3. nerelerde

264.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: beklemişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: gadre uğramış İsmâil'in yine o gadirden aldığı kuvvetle kışrı delmesini

Zarf Tümlecisi: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyunu kendine çekebilmek için

Cümle Dışı Öge: belki de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gadre uğramış İsmâil'in yine o gadirden aldığı kuvvetle kışrı delmesi

Nitelendirme Öbeği: o gadirden aldığı kuvvetle kışrı delme

Yüklem: del-

Belirtili Nesne: kışrı

Zarf Tümlecisi: o gadirden aldığı kuvvetle

Nitelendirme Öbeği: o gadirden aldığı kuvvet

İlişkilendirme Öbeği: o gadirden aldığı

İsim-Fiil Öbeği: o gadirden aldık

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: o gadirden

Nitelendirme Öbeği: o gadir

Edat Öbeği: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyunu kendine çekebilmek için

Fiil İsmi Öbeği: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyunu kendine çekebilmek

Yüklem: çekebil-

Belirtili Nesne: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyunu

Yer Tamlayıcısı: kendine

Birleşik Fiil: çekebil-

Nitelendirme Öbeği: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş dirim suyu

İlişkilendirme Öbeği: dirim suyu

İsim-Fiil Öbeği: varlıkla yokluk sınırında gizlenmiş

Yüklem: gizlen-

Yer Tamlayıcısı: varlıkla yokluk sınırında

İlişkilendirme Öbeği: varlıkla yokluk sınırı

Bağlama Öbeği: varlıkla yokluk

265. Ayağa duralım,/ şerbetten biz de birer yudum alalım. (s.33)

265. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

265.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayağa duralım

Özne: (biz)

265.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alalım

Özne: biz

Belirtisiz Nesne: birer yudum

Yer Tamlayıcısı: şerbetten

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: ayağa dur-

Nitelendirme Öbeği: birer yudum

266. Kimi edeple tâkat bulmuştur,/ salât ü selâm getirir ne hoş... (s.33)

266. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Öğeleri:

266.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tâkat bulmuştur

Özne: kimi

Zarf Tümleci: edeple

266.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirir

Özne: kimi

Belirtisiz Nesne: salât ü selâm

Cümle Dışı Öge: ne hoş

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: tâkat bul-

Nitelendirme Öbeği: ne hoş

267. Kimi âşıklıkta ileri varmıştır,/ salât ü selâm bile getiremez,/ ötelere aşmıştır ne hoş... (s.33)

267. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

267.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ileri varmıştır

Özne: kimi

Yer Tamlayıcısı: âşıklıkta

267.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: getiremez

Özne: kimi

Belirtisiz Nesne: salât ü selâm

Cümle Dışı Öge: bile

267.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aşmıştır

Özne: kimi

Yer Tamlayıcısı: ötelere

Cümle Dışı Öge: ne hoş

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne hoş

268. O'nun âilesi mi? Ha...

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: O'nun âilesi

269. Evet kişi-zâde idi aslında,/ sonra soyu sopu O'nun hürmetine meşhûrî âlem oldu. (s.33)

269. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

269.1. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kişi-zâde idi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: aslında

Cümle Dışı Öge: evet

269.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: meşhûrî âlem oldu

Özne: soyu sopu

Zarf Tümleci: 1. O'nun hürmetine, 2. sonra

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: soyu sopu

İlişkilendirme Öbeği: O'nun hürmeti

Birleşik Fiil: meşhûrî âlem ol-

270. Arap kavminin Kureyşoğulları boyundandı. (s.33)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Arap kavminin Kureyşoğulları boyundandı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Arap kavminin Kureyşoğulları boyu

İlişkilendirme Öbeği: Arap kavminin Kureyşoğulları

İlişkilendirme Öbeği: Arap kavmi

271. Bir rivâyete göre Kureyşoğulları Irak tarafından Hicaz'a gelerek, zamanla Araplaşmıştır. (s.33)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Araplaşmıştır

Özne: Kureyşoğulları

Zarf Tümlenci: 1. bir rivâyete göre, 2. Irak tarafından Hicaz'a gelerek, 3. zamanla

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir rivâyete göre

Nitelendirme Öbeği: bir rivâyet

Zarf-Fiil Öbeği: Irak tarafından Hicaz'a gelerek

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: 1. Irak tarafından, 2. Hicaz'a

İlişkilendirme Öbeği: Irak tarafı

272. (Kureyş) adına türlü mânâlar verilir, rûhuma yatkın geleni:// Kureyş, ummandaki canavarları haklayan efsânevî bir atın ismi imiş. Ummanı, hayat, canavarları da beşeriyete musallat âfetler diye kabul edersek, Peygamberimiz'in soy kütüğünün bu âfetleri yok eden bir üstün yaratığa dayandığı, inancımıza uygun düşer. (s.33)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

272.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: verilir

Özne: türlü mânâlar

Yer Tamlayıcısı: (Kureyş) adına

Cümle Dışı Öge: rûhuma yatkın geleni

272.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: ummandaki canavarları haklayan efsânevî bir atın ismi imiş

Özne: Kureyş

272.3. Şartlı Birleşik Cümle

272.3.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kabul edersek

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: ummanı, hayat, canavarları da beşeriyete musallat âfetler diye

272.3.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uygun düşer

Özne: Peygamberimiz'in soy kütüğünün bu âfetleri yok eden bir üstün yaratığa dayandığı

Yer Tamlayıcısı: inancımıza

Söz Öbekleri:

272.1.

İlişkilendirme Öbeği: (Kureyş) adı

Nitelendirme Öbeği: türlü mânâlar

İsim-Fiil Öbeği: rûhuma yatkın gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: rûhuma

Zarf Tümleci: yatkın

İlişkilendirme Öbeği: rûhum

272.2.

İlişkilendirme Öbeği: ummandaki canavarları haklayan efsâneî bir atın ismi

Nitelendirme Öbeği: ummandaki canavarları haklayan efsâneî bir at

İsim-Fiil Öbeği: ummandaki canavarları haklayan

Yüklem: hakla-

Belirtili Nesne: ummandaki canavarları

Nitelendirme Öbeği: ummandaki canavarlar

272.3.

Birleşik Fiil: kabul et-

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz'in soy kütüğünün bu âfetleri yok eden bir üstün yaratığa dayandığı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz'in soy kütüğü

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

İsim-Fiil Öbeği: bu âfetleri yok eden bir üstün yaratığa dayandık

Yüklem: dayan-

Yer Tamlayıcısı: bu âfetleri yok eden bir üstün yaratığa

Nitelendirme Öbeği: bu âfetleri yok eden bir üstün yaratık

İsim-Fiil Öbeği: bu âfetleri yok eden

Yüklem: yok et-

Belirtili Nesne: bu âfetleri

Nitelendirme Öbeği: bu âfetler

Birleşik Fiil: yok et-

İlişkilendirme Öbeği: inancımız

Birleşik Fiil: uygun düş-

Edat Öbeği: beşeriyete musallat âfetler diye

Nitelendirme Öbeği: beşeriyete musallat âfetler

Kısaltma Öbeği: beşeriyete musallat

Birleşik Fiil: kabul et-

273. Habeş ordularının, filleri motorize kıtalar gibi öne katarak, Mekke'ye saldırdıkları sene, Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib Kâbe emîni idi,/ beldenin Kâbe perdeciliği ve zemzem sakalığı gibi en yüksek rütbesine sâhip ulu kişiydi. (s.33)

273. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

273.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Kâbe emîni idi

Özne: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

Zarf Tümlacı: Habeş ordularının, filleri motorize kıtalar gibi öne katarak, Mekke'ye saldırdıkları sene

273.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: beldenin Kâbe perdeciliği ve zemzem sakalığı gibi en yüksek rütbesine sâhip ulu kişiydi

Özne: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Habeş ordularının, filleri motorize kıtalar gibi öne katarak, Mekke'ye saldırdıkları sene

İlişkilendirme Öbeği: Habeş ordularının, filleri motorize kıtalar gibi öne katarak, Mekke'ye saldırdıkları

İlişkilendirme Öbeği: Habeş orduları

İsim-Fiil Öbeği: filleri motorize kıtalar gibi öne katarak Mekke'ye saldırdık

Yüklem: saldır-

Yer Tamlayıcısı: Mekke'ye

Zarf Tümleci: filleri motorize kıtalar gibi öne katarak

Zarf-Fiil Öbeği: filleri motorize kıtalar gibi öne katarak

Yüklem: kat-

Belirtili Nesne: filleri

Yer Tamlayıcısı: öne

Zarf Tümleci: motorize kıtalar gibi

Edat Öbeği: motorize kıtalar gibi

Nitelendirme Öbeği: motorize kıtalar

Nitelendirme Öbeği: Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin dedesi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe emîni

Nitelendirme Öbeği: beldenin Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı gibi en yüksek rütbesine sâhip ulu kişi

Kısaltma Öbeği: beldenin Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı gibi en yüksek rütbesine sâhip

İlişkilendirme Öbeği: beldenin Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı gibi en yüksek rütbesi

Nitelendirme Öbeği: Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı gibi en yüksek rütbe

Edat Öbeği: Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı gibi

Bağlama Öbeği: Kâbe perdeciliği ve zemzem sakallığı

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe perdeciliği

İlişkilendirme Öbeği: zemzem sakallığı

274. Zâten zengindi. (s.33)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: zengindi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: zâten

275. Habeşlerden aldığı ganîmetle malı daha da arttı. (s.33)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: arttı

Özne: malı

Zarf Tümleci: 1. Habeşlerden aldığı ganîmetle, 2. daha

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Habeşlerden aldığı ganimet

İlişkilendirme Öbeği: Habeşlerden aldığı

İsim-Fiil Öbeği: Habeşlerden aldık

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: Habeşlerden

İlişkilendirme Öbeği: malı

276. Felâket ânında nezretmişti ki,/ vatan bu istîlâdan selâmetle kurtulursa, oğullarından birini kurbân ede. (s.33)

276. Cümlenin Türü: Ki'li Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

276.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nezretmişti

Özne: (o)

Zarf Tümleci: felâket ânında

Cümle Dışı Öge: ki

276.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtulursa

Özne: vatan

Yer Tamlayıcısı: bu istîlâdan

Zarf Tümleci: selâmetle

276.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurbân ede

Özne: (o)

Belirtili Nesne: oğullarından birini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: felâket ânı

Birleşik Fiil: nezret-

Nitelendirme Öbeği: bu istilâ

İlişkilendirme Öbeği: oğullarından biri

Birleşik Fiil: kurbân et-

277. Kur'a çekti,/ en küçük oğlu Abdullah'a düştü. (s.33)

277. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

277.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kur'a çekti

Özne: (o)

277.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düştü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: en küçük oğlu Abdullah'a

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: kur'a çek-

Nitelendirme Öbeği: en küçük oğlu Abdullah

İlişkilendirme Öbeği: en küçük oğlu

Nitelendirme Öbeği: en küçük oğul

Nitelendirme Öbeği: en küçük

278. Amma Abdullah'ın anası, kendi kabîlesi "Zühre" oğullarını ayaklandırdı. (s.33)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ayaklandırdı

Özne: Abdullah'ın anası

Belirtili Nesne: kendi kabîlesi "Zühre" oğullarını

Cümle Dışı Öge: amma

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah'ın anası

Nitelendirme Öbeği: kendi kabîlesi "Zühre" oğulları

İlişkilendirme Öbeği: "Zühre" oğulları

İlişkilendirme Öbeği: kendi kabîlesi

279. Hep birden üşüşüp, kıyâmetleri kopardılar. (s.33)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kopardılar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: kıyâmetleri

Zarf Tümleci: hep birden üşüşüp

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: hep birden üşüşüp

Yüklem: üşüş-

Zarf Tümleci: hep birden

280. “Efendi, nedir bu ettiğin? Bilmez misin ki; İbrâhim Ata’dan bu yana kurban “cism-i insânî”den olmaz, “cism-i hayvânî”den olur. Çık bakalım kıymetli develerini?” (s.33-34)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

280.1. Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nedir

Özne: bu ettiğin

Cümle Dışı Öge: efendi

280.2. Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

280.2.1. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: bilmez misin

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: ki

280.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmaz

Özne: kurban

Yer Tamlayıcısı: “cism-i insânî”den

Zarf Tümleci: İbrâhim Ata’dan bu yana

280.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: kurban

Yer Tamlayıcısı: “cism-i hayvânî”den

280.3. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: çık

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: kıymetli develerini

Cümle Dışı Öge: bakalım

Söz Öbekleri:

280.1.

İlişkilendirme Öbeği: bu ettiğin

280.2.

Edat Öbeği: İbrâhim Ata’dan bu yana

Nitelendirme Öbeği: bu yan

Unvan Öbeği: İbrâhim Ata

280.3.

Nitelendirme Öbeği: kıymetli develer

281. Abdullah bu bâdireden kurtuldu gerçi,/ ama az yaşadı,/ ilk çocuğunun doğumunu göremeden öldü. (s.34)

281. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri Ve Ögeleri:

281.1. Basit, devrik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtuldu

Özne: Abdullah

Yer Tamlayıcısı: bu bâdireden

Cümle Dışı Öge: gerçi

281.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşadı

Özne: Abdullah

Zarf Tümlecisi: az

Cümle Dışı Öge: ama

281.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öldü

Özne: Abdullah

Zarf Tümleci: ilk çocuğunun doğumunu göremeden

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu bâdire

Zarf-Fiil Öbeği: ilk çocuğunun doğumunu göremeden

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: ilk çocuğunun doğumunu

İlişkilendirme Öbeği: ilk çocuğunun doğumu

Nitelendirme Öbeği: ilk çocuk

282. Doğumdan dört, beş sene sonra Âmine Hâtun vefat etti. (s.34)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: vefat etti

Özne: Âmine Hâtun

Zarf Tümleci: doğumdan dört, beş sene sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: doğumdan dört, beş sene sonra

Nitelendirme Öbeği: dört, beş sene

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

Birleşik Fiil: vefat et-

283. Filozof Nietzsche der ki/ “Büyük eser, sâhibinden büyük öğ alır”. (s.34)

283. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

283.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: Filozof Nietzsche

Cümle Dışı Öge: ki

283.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alır

Özne: büyük eser

Belirtisiz Nesne: büyük öğ

Yer Tamlayıcısı: sâhibinden

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Filozof Nietzsche

Nitelendirme Öbeği: büyük eser

İlişkilendirme Öbeği: sâhibi

Nitelendirme Öbeği: büyük ölç

284. Bu düstûrun ifâde tarzına takılacak olursak, diyelim ki:// Bir peygamber bünyesini husûle getiren çiftin beden malzemesi elbette tez tükenir. (s.34)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

284.1. Şartlı Birleşik Cümle

284.1.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: takılacak olursak

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: bu düstûrun ifâde tarzına

284.1.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyelim

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

284.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tükenir

Özne: bir peygamber bünyesini husûle getiren çiftin beden malzemesi

Zarf Tümleci: tez

Cümle Dışı Öge: elbette

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu düstûrun ifâde tarzı

Nitelendirme Öbeği: bu düstûr

Birleşik Fiil: takılacak ol-

İlişkilendirme Öbeği: bir peygamber bünyesini husûle getiren çiftin beden malzemesi

Nitelendirme Öbeği: bir peygamber bünyesini husûle getiren çift

İsim-Fiil Öbeği: bir peygamber bünyesini husûle getiren

Yüklem: husûle getir-

Belirtili Nesne: bir peygamber bünyesini

Nitelendirme Öbeği: bir peygamber bünyesi

İlişkilendirme Öbeği: peygamber bünyesi

Birleşik Fiil: husûle getir-

285. Âdem'den beri seçilmişten seçilmişe intikal eden nur, Abdullah'ın alnında parıldardı. (s.34)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: parıldardı

Özne: Âdem'den beri seçilmişten seçilmişe intikal eden nur

Yer Tamlayıcısı: Abdullah'ın alnında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Âdem'den beri seçilmişten seçilmişe intikal eden nur

İsim-Fiil Öbeği: Âdem'den beri seçilmişten seçilmişe intikal eden

Yüklem: intikal et-

Yer Tamlayıcısı: 1. seçilmişten, 2. seçilmişe

Zarf Tümlenci: Âdem'den beri

Edat Öbeği: Âdem'den beri

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah'ın alnı

286. Mekke'li hristiyan âlim Varaka'nın kız kardeşi, bu ışınları gördü,/ Abdullah'a âşık oldu. (s.34)

286. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

286.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: Mekke'li hristiyan âlim Varaka'nın kız kardeşi

Belirtili Nesne: bu ışınları

286.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âşık oldu

Özne: Mekke'li hristiyan âlim Varaka'nın kız kardeşi

Yer Tamlayıcısı: Abdullah'a

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Mekkeli hıristiyan âlim Varaka'nın kız kardeşi

Nitelendirme Öbeği: kız kardeş

Nitelendirme Öbeği: Mekkeli hıristiyan âlim Varaka

Nitelendirme Öbeği: bu ışımlar

Birleşik Fiil: âşık ol-

287. “Beni al; servetim senin olsun,” dedi. (s.34)

Cümlenin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik

Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

287.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Beni al; servetim senin olsun,”

287.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: beni

287.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: senin olsun

Özne: servetim

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: servetim

Birleşik Fiil: senin ol-

288. Abdullah'ın evli olduğundan haberi yoktu. (s.34)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yoktu

Özne: Abdullah'ın evli olduğundan haberi

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah'ın evli olduğundan haberi

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah'ın evli olduğu

İsim-Fiil Öbeği: evli olduk

Birleşik Fiil: evli ol-

289. Abdullah, babasına danışmak için eve gelince eşi Âmine ona dolandı,/ sarmaştılar,/ Âmine o saat Hazret-i Muhammed'e (s.a.s.) hâmile kalarak nur Abdullah'ın alnından Âmine'nin alnına geçti. (s.34)

289. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

289.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dolandı

Özne: eşi Âmine

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümlecisi: Abdullah, babasına danışmak için eve gelince

289.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarmaştılar

Özne: (onlar)

289.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçti

Özne: nur

Yer Tamlayıcısı: 1. Abdullah'ın alnından, 2. Âmine'nin alnına

Zarf Tümlecisi: Âmine o saat Hazret-i Muhammed'e (s.a.s.) hâmile kalarak

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Abdullah, babasına danışmak için eve gelince

Yüklem: gel-

Özne: Abdullah

Yer Tamlayıcısı: eve

Zarf Tümlecisi: babasına danışmak için

Edat Öbeği: babasına danışmak için

Fiil İsmi Öbeği: babasına danışmak

Yüklem: danış-

Yer Tamlayıcısı: babasına

İlişkilendirme Öbeği: babası

Nitelendirme Öbeği: eşi Âmine

İlişkilendirme Öbeği: eşi

Zarf-Fiil Öbeği: Âmine o saat Hazret-i Muhammed'e (s.a.s.) hâmile kalarak

Yüklem: hâmile kal-

Özne: Âmine

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed'e

Zarf Tümlecisi: o saat

Birleşik Fiil: hâmile kal-

Nitelendirme Öbeği: o saat

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah'ın alını

İlişkilendirme Öbeği: Âmine'nin alını

290. Varaka'nın kız kardeşi gördü ki,/ nur kaybolmuş. (s.34)

290. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

290.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: Varaka'nın kız kardeşi

Cümle Dışı Öge: ki

290.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: kaybolmuş

Özne: nur

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Varaka'nın kız kadeşi

Nitelendirme Öbeği: kız kardeş

Birleşik Fiil: kaybol-

291. “Yoksa evli misin?” dedi candan gönülden “Eyvah..” diye inledi. (s.34)

Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçte Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

291.1. İç içte birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Yoksa evli misin?”

291.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: evli misin

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: yoksa

291.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inledi

Özne: (o)

Zarf Tümlenci: 1. “Eyvah..” diye, 2. candan gönülden

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: candan gönülden

Edat Öbeği: “Eyvah..” diye

292. -Menkıbe sezdirir ki,/ hristiyanlığın mayasında Nûr-ı Muhammedî için iştîyak ve namzetlik imkânı vardı. (s.34)

292. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

292.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sezdirir

Özne: menkıbe

Cümle Dışı Öge: ki

292.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: iştîyak ve namzetlik imkânı

Zarf Tümlenci: Nûr-ı Muhammedî için

Yer Tamlayıcısı: hristiyanlığın mayasında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hristiyanlığın mayası

Nitelendirme Öbeği: Nûr-ı Muhammedî için iştîyak ve namzetlik imkânı

İlişkilendirme Öbeği: iştîyak ve namzetlik imkânı

Bağlama Öbeği: iştîyak ve namzetlik

Edat Öbeği: Nûr-ı Muhammedî için

293. Lâkin o nûru ezelden nasip almak yolunda İsmâil gibi, en müthiş dünya meşakkatlerine de müşteri olmak lâzımmış. (s.34)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: lâzımmış

Özne: en müthiş dünya meşakkatlerine de müşteri olmak

Zarf Tümleci: 1. İsmâil gibi, 2. o nûru ezelden nasip almak yolunda

Cümle Dışı Öge: lâkin

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: en müthiş dünya meşakkatlerine de müşteri olmak

Yüklem: müşteri ol-

Yer Tamlayıcısı: en müthiş dünya meşakkatlerine

Birleşik Fiil: müşteri ol-

Nitelendirme Öbeği: en müthiş dünya meşakkatleri

İlişkilendirme Öbeği: dünya meşakkatleri

Nitelendirme Öbeği: en müthiş

İlişkilendirme Öbeği: o nûru ezelden nasip almak yolu

İlişkilendirme Öbeği: o nûru ezelden nasip almak yolu

Fiil İsmi Öbeği: o nûru ezelden nasip almak

Yüklem: nasip al-

Belirtili Nesne: o nûru

Zarf Tümleci: ezelden

Birleşik Fiil: nasip al-

Nitelendirme Öbeği: o nûr

Edat Öbeği: İsmâil gibi

294. Keşke kimseler hüsranda kalmasaydı... (s.34)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: kalmasaydı

Özne: kimseler

Yer Tamlayıcısı: hüsranda

Cümle Dışı Öge: keşke

295. Ne çâre. (s.34)

Cümle Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne çâre

296. Hak yerini bulur. (s.34)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bulur

Özne: Hak

Belirtili Nesne: yerini

9. Tefrika

KADINLAR

297. Yaygın bir inanca göre ilk mümin Hatîce anamızmış. (s.35)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Hatîce anamızmış

Özne: ilk mümin

Zarf Tümleci: yaygın bir inanca göre

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilk mümin

Edat Öbeği: yaygın bir inanca göre

Nitelendirme Öbeği: yaygın bir inanç

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce anamız

Unvan Öbeği: Hatîce ana

298. Bana öyle gelir ki/ ilk mümin Âmine Hâtundu. (s.35)

298. Cümlenin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

298.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: öyle

Cümle Dışı Öge: ki

298.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: Âmine Hâtundu

Özne: ilk mümin

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bana göre

Nitelendirme Öbeği: ilk mümin

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

299. *Süleyman Çelebi Mevlidi*'nde Âmine Hâtun'un neler neler gördüğü, duyduğu yüzyıllar boyunca şâirlere kalemlerini kırdırtacak, ozanlara sazı duvara astırıp, her sesi haciz altına alacak bir kudret ve hayâtiyetle anlatılmıştı. (s.35)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: anlatılmıştı

Özne: Âmine Hâtun'un neler neler gördüğü, duyduğu

Yer Tamlayıcısı: *Süleyman Çelebi Mevlidi*'nde

Zarf Tümlecisi: yüzyıllar boyunca şâirlere kalemlerini kırdırtacak, ozanlara sazı duvara astırıp, her sesi haciz altına alacak bir kudret ve hayâtiyetle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi

Birleşik Ad Öbeği: Süleyman Çelebi

İlişkilendirme Öbeği: Âmine Hâtun'un neler neler gördüğü, duyduğu

İsim-Fiil Öbeği: neler neler gördük

Yüklem: gör-

Belirtisiz Nesne: neler neler

Yineleme Öbeği: neler neler

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

Nitelendirme Öbeği: yüzyıllar boyunca şâirlere kalem kırdırtacak, ozanlara sazı duvara astırıp, her sesi haciz altına alacak bir kudret ve hayâtiyet

Bağlama Öbeği: kudret ve hayâtiyet

İsim-Fiil Öbeği: her sesi haciz altına alacak

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: her sesi

Yer Tamlayıcısı: haciz altına

Nitelendirme Öbeği: her ses

İlişkilendirme Öbeği: haciz altı

Zarf-Fiil Öbeği: ozanlara sazı duvara astırıp

Yüklem: astır-

Belirtili Nesne: sazı

Yer Tamlayıcısı: 1. ozanlara, 2. duvara

İsim-Fiil Öbeği: yüzyıllar boyunca şâirlere kalemlerini kırdırtacak

Yüklem: kırdırt-

Belirtili Nesne: kalemlerini

Yer Tamlayıcısı: şâirlere

Zarf Tümleci: yüzyıllar boyunca

Edat Öbeği: yüzyıllar boyunca

300. Ama ister Âmine Hâtun ister Hatîce anamız olsun/ şurası muhakkak ki, ilk mümin olmak saâdeti kadınındır. (s.35)

300. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

300.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: ister Âmine Hâtun ister Hatîce anamız

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. şurası muhakkak ki

300.2. Basit, kurallı, olumlu isim cümlesi

Yüklem: kadınındır

Özne: ilk mümin olmak saâdeti

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: ister Âmine Hâtun ister Hatîce anamız

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce anamız

Unvan Öbeği: Hatîce ana

İlişkilendirme Öbeği: ilk mümin olmak saâdeti

Fiil İsmi Öbeği: ilk mümin olmak

Yüklem: ol-

Özne: ilk mümin

Nitelendirme Öbeği: ilk mümin

301. Resûlullah derecesinde kadını anlayan, seven, ona karşı mürüvvetli ve hürmetli olan bir dehâyı yeryüzü bir daha görmedi. (s.35)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: görmedi

Özne: yeryüzü

Belirtili Nesne: Resûlullah derecesinde kadını anlayan, seven, ona karşı mürüvvetli ve hürmetli olan bir dehâyı

Zarf Tümleci: bir daha

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Resûlullah derecesinde kadını anlayan, seven, ona karşı mürüvvetli ve hürmetli olan bir dehâ

İsim-Fiil Öbeği: ona karşı mürüvvetli ve hürmetli olan

Yüklem: mürüvvetli ve hürmetli ol-

Zarf Tümleci: ona karşı

Edat Öbeği: ona karşı

Birleşik Fiil: mürüvvetli ve hürmetli ol-

Bağlama Öbeği: mürüvvetli ve hürmetli

İsim-Fiil Öbeği: Resûlullah derecesinde kadını anlayan

Yüklem: anla-

Belirtili Nesne: kadını

Zarf Tümleci: Resûlullah derecesinde

Edat Öbeği: Resûlullah derecesinde

Edat Öbeği: bir daha

302. Hoş hangi sahada kâbına erişildi ki,/ bu sahada ulaşılsın. (s.35)

302. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

302.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erişildi

Yer Tamlayıcısı: 1. kâbına, 2. hangi sahada

Cümle Dışı Öge: 1. hoş, 2. ki

302.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: ulaşılsın

Yer Tamlayıcısı: bu sahada

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hangi saha

İlişkilendirme Öbeği: kâbı

Nitelendirme Öbeği: bu saha

303. Kadın olmak itibariyle belki onun bu cephesini çabucak seçiveriyorum. (s.35)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: seçiveriyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: onun bu cephesini

Zarf Tümlecisi: 1. kadın olmak itibariyle, 2. çabucak, 3. belki

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kadın olmak itibariyle

Fiil İsmi Öbeği: kadın olmak

Birleşik Fiil: kadın ol-

İlişkilendirme Öbeği: onun bu cephesi

Nitelendirme Öbeği: bu cephe

Birleşik Fiil: seçiver-

304. Nisâ sûresi 34:// “Erkekler kadınların koruyucusudurlar. Çünkü Allah onları üstün kılmıştır. Zîra onlar mallarından sarf ederler. İyi kadınlar itâat edicidir”. (s.35)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

304.1. Eksiltili Cümle: Nisâ sûresi 34:

304.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kadınların koruyucusudurlar

Özne: erkekler

304.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: üstün kılmıştır

Özne: Allah

Belirtili Nesne: onları

Cümle Dışı Öge: çünkü

304.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarf ederler

Özne: onlar

Yer Tamlayıcısı: mallarından

Cümle Dışı Öge: zîra

304.5. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: itâat edicidirler

Özne: iyi kadınlar

Söz Öbekleri:

304.1.

İlişkilendirme Öbeği: Nisâ sûresi

İlişkilendirme Öbeği: kadınların koruyucusu

304.2.

Birleşik Fiil: üstün kıl-

304.3.

İlişkilendirme Öbeği: malları

Birleşik Fiil: sarf et-

304.4.

Nitelendirme Öbeği: iyi kadınlar

Birleşik Fiil: itâat et-

305. Ne yazık içtihat kapıları kapanmış. (s.35)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kapanmış

Özne: içtihat kapıları

Cümle Dışı Öge: ne yazık

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ne yazık

İlişkilendirme Öbeği: içtihat kapıları

306. Belki günün birinde Hak erenlerden bir müçtehit gelir ve yukarıdaki âyetlere şöyle bir tefsir verir:// “Kadınla erkeğin münâsebeti, Tanrı buyruğu ile değışe değışe deveran eden sosyal, politik ve ekonomik şartlara göre iki cins arasında en sağlam uzlaşmayı temin edecek tarzda ayarlanmalı; her hâl ü kârda erkek civanmertlikle kadın yumuşak başlılığı ile hareket etmelidir”. (s.35-36)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

306.1. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

306.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: Hak erenlerden bir müçtehit

Zarf Tümleci: 1. günün birinde, 2. belki

306.1.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: verir

Özne: Hak erenlerden bir müçtehit

Belirtisiz Nesne: şöyle bir tefsir

Yer Tamlayıcısı: yukarıdaki âyetlere

306.2. Sıralı Birleşik Cümle

306.2.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: ayarlanmalı(dır)

Özne: kadınla erkeğin münâsebeti

Zarf Tümleci: 1. Tanrı buyruğu ile değışe değışe deveran eden sosyal, politik ve ekonomik şartlara göre, 2. iki cins arasında en sağlam uzlaşmayı temin edecek tarzda

306.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hareket etmelidir

Özne: 1. erkek, 2. kadın

Zarf Tümleci: 1. civanmertlikle, 2. her hâl ü kârda, 3. yumuşak başlılığı ile

Söz Öbekleri:

306.1.1.

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

Kısaltma Öbeği: Hak erenlerden bir müçtehit

Nitelendirme Öbeği: Hak erenler

306.1.2.

Nitelendirme Öbeği: yukarıdaki âyetler

Nitelendirme Öbeği: şöyle bir tefsir

306.2.1.

İlişkilendirme Öbeği: kadınla erkeğin münâsebeti

Bağlama Öbeği: kadınla erkek

Nitelendirme Öbeği: iki cins arasında en sağlam uzlaşmayı temin edecek tarz

İsim-Fiil Öbeği: iki cins arasında en sağlam uzlaşmayı temin edecek

Yüklem: temin et-

Belirtili Nesne: en sağlam uzlaşmayı

Yer Tamlayıcısı: iki cins arasında

Birleşik Fiil: temin et-

Nitelendirme Öbeği: en sağlam uzlaşma

Nitelendirme Öbeği: en sağlam

Nitelendirme Öbeği: iki cins arası

İlişkilendirme Öbeği: cins arası

Edat Öbeği: Tanrı buyruğu ile değişe değişe deveran eden sosyal, politik ve ekonomik şartlara göre

Nitelendirme Öbeği: Tanrı buyruğu ile değişe değişe deveran eden sosyal, politik ve ekonomik şartlar

Bağlama Öbeği: sosyal, politik ve ekonomik

İsim-Fiil Öbeği: Tanrı buyruğu ile değişe değişe deveran eden

Yüklem: deveran et-

Zarf Tümleci: 1. Tanrı buyruğu ile, 2. değişe değişe

Birleşik Fiil: deveran et-

Edat Öbeği: Tanrı buyruğu ile

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı buyruğu

Yineleme Öbeği: değişe değişe

306.2.2.

Nitelendirme Öbeği: her hâl ü kâr

Bağlama Öbeği: hâl ü kâr

Nitelendirme Öbeği: yumuşak başlılık

Birleşik Fiil: hareket et-

307. Zihnimde türlü şeyler kurmaya mecbur kalıyorum, çünkü zamânımızın tablosu şudur:// Erkek kadına diyor ki:// -“Ben seni besleyemem, hayat müşterek, sen de çalış, eve para getir. -Peki. -Akşamları işten dönünce ortalığı temizle, yemek pişir, ütü yap.. -Peki. -Aman çocukları ihmal etme sakın, küçük öksürüyor, büyük de galiba okuldan kırık not getirecek. Sen bunun derslerini kontrol etmiyor musun, Allah aşkına?.. -Peki. -Bana bak, ben erkeğim, bana âhiret suali sorma. İstersem şer’î nikâhla senin üstüne ortak getiririm, âyet-i kerîme var.. Erricâlû kavvâmün..” vs. (s.36)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

307.1. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

307.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mecbur kalıyorum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: zihnimde türlü şeyler kurmaya

307.1.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şudur

Özne: zamânımızın tablosu

Cümle Dışı Öge: çünkü

307.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: erkek

Yer Tamlayıcısı: kadına

Cümle Dışı Öge: ki

307.3. Sıralı Birleşik Cümle

307.3.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: besleyemem

Özne: ben

Belirtili Nesne: seni

307.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: müşterek(tir)

Özne: hayat

307.3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çalış

Özne: sen

Cümle Dışı Öge: de

307.3.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getir

Özne: sen

Belirtisiz Nesne: para

Yer Tamlayıcısı: eve

307.4. Eksiltili Cümle: peki

307.5. Sıralı Birleşik Cümle

307.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: temizle

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: ortalığı

Zarf Tümleci: akşamları işten dönünce

307.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: pişir

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: yemek

307.5.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ütü yap

Özne: (sen)

307.6. Eksiltili Cümle: peki

307.7. Sıralı Birleşik Cümle

307.7.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ihmal etme

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: çocukları

Cümle Dışı Öge: 1. aman, 2. sakın

307.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öksürüyor

Özne: küçük

307.7.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirecek

Özne: büyük

Belirtisiz Nesne: kırık not

Yer Tamlayıcısı: okuldan

Zarf Tümlenci: galiba

Cümle Dışı Öge: de

307.8. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kontrol etmiyor musun

Özne: sen

Belirtili Nesne: bunun derslerini

Cümle Dışı Öge: Allah aşkına

307.9. Eksiltili Cümle: peki

307.10. Sıralı Birleşik Cümle

307.10.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bak

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: bana

307.10.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: erkeğim

Özne: ben

307.10.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorma

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: âhiret suali

Yer Tamlayıcısı: bana

İstersem şer'î nikâhla senin üstüne ortak getiririm, âyet-i kerîme var.. Erricâlû kavvâmün..” vs

307.11. Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

307.11.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istersem

Özne: (ben)

307.11.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getiririm

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: ortak

Zarf Tümlecisi: şer'î nikâhla

Yer Tamlayıcısı: senin üstüne

307.11.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: âyet-i kerîme

Söz Öbekleri:

307.1.

Fiil İsmi Öbeği: türlü şeyler kurma

Yüklem: kur-

Belirtisiz Nesne: türlü şeyler

Nitelendirme Öbeği: türlü şeyler

Birleşik Fiil: mecbur kal-

İlişkilendirme Öbeği: zamânımızın tablosu

İlişkilendirme Öbeği: zamânımız

307.3.

Zarf-Fiil Öbeği: akşamları işten dönünce

Yüklem: dön-

Yer Tamlayıcısı: işten

Zarf Tümlecisi: akşamları

Birleşik Fiil: ihmal et-

Nitelendirme Öbeği: kırık not

İlişkilendirme Öbeği: bunun dersleri

Birleşik Fiil: kontrol etme-

İlişkilendirme Öbeği: âhiret suali

307.4.

İlişkilendirme Öbeği: senin üstün

308. Olmadı ağalar... (s.36)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: olmadı

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ağalar

309. Ben sizin müslümanlığınızdaki bir şey anlamadım, kusurda kalmayın sûre-i Nisâ 19:// “Aldığınız kadından hoşlanmadınızsa bile onunla güzel geçinin. Belki Allah sizin nefret ettiğiniz bir şeyi hayırla doldurmuştur.” (s.36)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

309.1. Sıralı Birleşik Cümle

309.1.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlamadım

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: bir şey

Yer Tamlayıcısı: sizin müslümanlığınızdaki

309.1.2. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kusurda kalmayın

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: sûre-i Nisâ 19

309.2. Şartlı Birleşik Cümle

309.2.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: hoşlanmadınızsa

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: aldığınız kadından

Cümle Dışı Öge: bile

309.2.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçinin

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: 1. onunla, 2. güzel

309.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doldurmuştur

Özne: Allah

Belirtisiz Nesne: sizin nefret ettiğiniz bir şeyi

Zarf Tümleci: 1. hayırla, 2. belki

Söz Öbekleri:

309.1.

İlişkilendirme Öbeği: sizin müslümanlığınız

Nitelendirme Öbeği: bir şey

Birleşik Fiil: kusurda kal-

309.2.

Nitelendirme Öbeği: aldığınız kadın

309.3.

Nitelendirme Öbeği: sizin nefret ettiğiniz bir şey

İlişkilendirme Öbeği: sizin nefret ettiğiniz

İsim-Fiil Öbeği: nefret ettik

Birleşik Fiil: nefret et-

310. Nisâ 21:// “Boşadığınız kadından, evvelce ona vermiş olduğunuz malı zinhar geri almaya kalkmayın. Nasıl alabilirsiniz ki, siz onunla bir vücut olmuş, gönülden gönüle alıp vermiştiniz.”

“İstedığınız kadınla -arada onun evli bir hür kadın olması gibi mahzurlar olmadığı takdirde- anlaşıp birleşebilirsiniz. Şu var ki, karşılıklı bir antlaşma (mihr yahut kontrat) aktetmeli ve tescil ettirmeli (nikâh).” (s.36)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

310.1. Eksiltili Cümle: Nisâ 21

310.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalkmayın

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: boşadığınız kadından, evvelce ona vermiş olduğunuz malı geri almaya

Zarf Tümleci: zinhar

310.2. Sıralı Birleşik Cümle

310.2.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: alabilirsiniz

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: nasıl

Cümle Dışı Öge: ki

310.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olmuş(tunuz)

Özne: siz

Zarf Tümleci: 1. onunla, 2. bir vücut

310.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alıp vermiştiniz

Özne: siz

Yer Tamlayıcısı: 1. gönülden, 2. gönüle

310.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlaşıp birleşebilirsiniz

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: 1. istediğiniz kadınla, 2. arada onun evli bir hür kadın olması gibi mahzurlar olmadığı takdirde

310.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aktetmeli ve tescil ettirmeli(siniz)

Özne: (siz)

Belirtisiz Nesne: 1. karşılıklı bir antlaşma, 2. (mihr yahut kontrat), 3. (nikâh)

Cümle Dışı Öge: şu var ki

Söz Öbekleri:

310.1.

İsim-Fiil Öbeği: boşadığınız kadından, evvelce ona vermiş olduğunuz malı geri alma

Yüklem: geri al-

Belirtili Nesne: evvelce ona vermiş olduğunuz malı

Yer Tamlayıcısı: boşadığınız kadından

Nitelendirme Öbeği: evvelce ona vermiş olduğunuz mal

İlişkilendirme Öbeği: evvelce ona vermiş olduğunuz

İsim-Fiil Öbeği: evvelce ona vermiş olduk

Yüklem: vermiş ol-

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: evvelce

Birleşik Fiil: vermiş ol-

Nitelendirme Öbeği: boşadığınız kadın

310.2.

Birleşik Fiil: alabil-

Nitelendirme Öbeği: bir vücut

Birleşik Fiil: alıp ver-

310.3.

Nitelendirme Öbeği: istediğiniz kadın

Birleşik Fiil: anlaşıp birleşebil-

Birleşik Fiil: birleşebil-

İlişkilendirme Öbeği: onun evli bir hür kadın olması gibi mahzurlar olmadığı

Nitelendirme Öbeği: onun evli bir hür kadın olması gibi mahzurlar

Edat Öbeği: onun evli bir hür kadın olması gibi

İlişkilendirme Öbeği: onun evli bir hür kadın olması

Fiil İsmi Öbeği: evli bir hür kadın olma

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: evli bir hür kadın

Nitelendirme Öbeği: evli bir hür kadın

Nitelendirme Öbeği: karşılıklı bir antlaşma

Bağlama Öbeği: mihr yahut kontrat

Birleşik Fiil: aktet-

Birleşik Fiil: tescîl ettir-

311. Nisâ 28:// “Allah üzerindeki yükleri hafifletmeyi murat eder, zîra insan zayıf olarak yaratılmıştır.” (s.36)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

311.1. Eksiltili Cümle: Nisâ 28

311.2. Sıralı Birleşik Cümle

311.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: murat eder

Özne: Allah

Belirtili Nesne: üzerindeki yükleri hafifletmeyi

311.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaratılmıştır

Özne: insan

Zarf Tümlecisi: zayıf olarak

Cümle Dışı Öge: zîra

Söz Öbekleri:

311.1.

Fiil İsmi Öbeği: üzerindeki yükleri hafifletme

Yüklem: hafiflet-

Belirtili Nesne: üzerindeki yükleri

Nitelendirme Öbeği: üzerindeki yükler

İlişkilendirme Öbeği: üzerin

Birleşik Fiil: murat et-

Zarf-Fiil Öbeği: zayıf olarak

Birleşik Fiil: zayıf ol-

312. Çok şey var söyleyecek. (s.36)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

Yüklem: var

Özne: söyleyecek çok şey

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: söyleyecek çok şey

313. Resûlullah erkek için zevcelerine eşit muâmele yapmak husûsunda kendilerine güvendikleri taktirde dört kadına kadar izin vermişti. (s.36-37)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: izin vermişti

Özne: Resûlullah

Zarf Tümlecisi: 1. erkek için, 2. zevcelerine eşit muâmele yapmak hususunda kendilerine güvendikleri taktirde, 3. dört kadına kadar

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: erkek için

İlişkilendirme Öbeği: zevcelerine eşit muâmele yapmak husûsu

Fiil İsmi Öbeği: zevcelerine eşit muâmele yapmak

Yüklem: yap-

Belirtisiz Nesne: eşit muâmele

Yer Tamlayıcısı: zevcelerine

Nitelendirme Öbeği: eşit muâmele

Edat Öbeği: kendilerine güvendikleri taktirde

İsim-Fiil Öbeği: kendilerine güvendik

Yüklem: güven-

Yer Tamlayıcısı: kendilerine

Edat Öbeği: dört kadına kadar

Nitelendirme Öbeği: dört kadın

Birleşik Fiil: izin ver-

314. Kadın ise asla aynı zamanda iki erkeğin olamazdı. (s.37)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: iki erkeğin olamazdı

Özne: kadın

Zarf Tümleci: 1. aynı zamanda, 2. asla

Cümle Dışı Öge: ise

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aynı zaman

Birleşik Fiil: iki erkeğin ol-

Nitelendirme Öbeği: iki erkek

315. Bu noktada zannederim sâdece doğacak çocuğun nesebi garantisi değil, kadının kendine has nezâketi de gözetilmişti. (s.37)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gözetilmişti

Özne: doğacak çocuğun nesebi garantisi değil, kadının kendine has nezâketi

Zarf Tümleci: 1. bu noktada, 2. sâdece

Cümle Dışı Öge: 1. zannederim, 2. de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu nokta

İlişkilendirme Öbeği: doğacak çocuğun nesebi garantisi

Nitelendirme Öbeği: doğacak çocuk

İlişkilendirme Öbeği: kadının kendine has nezâketi

Nitelendirme Öbeği: kendine has nezâket

Kısaltma Öbeği: kendine has

316. Eğer dünya kadınları Resûlullah'ın kadınlık şiiiriyetini ve analık devletini nasıl teşhis etmiş olduğunu bilselerdi/ her şeyi bırakır/ onun sevdâsına düşerlerdi. (s.37)

316. Cümlenin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

316.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilselerdi

Özne: dünya kadınları

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın kadınlık şiiiriyetini ve analık devletini nasıl teşhis etmiş olduğunu

Cümle Dışı Öge: eğer

316.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bırakır(lardı)

Özne: dünya kadınları

Belirtili Nesne: her şeyi

316.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşerlerdi

Özne: dünya kadınları

Yer Tamlayıcısı: onun sevdâsına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: dünya kadınları

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın şiiiriyetini ve analık devletini nasıl teşhis etmiş olduğu

İsim-Fiil Öbeği: Resûlullah'ın şiiiriyetini ve analık devletini nasıl teşhis etmiş olduk

Yüklem: teşhis etmiş ol-

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın şiiiriyetini ve analık devletini

Zarf Tümleci: nasıl

Bağlama Öbeği: Resûlullah'ın şiiiriyeti ve analık devleti

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın şiiiriyeti

İlişkilendirme Öbeği: analık devleti

Birleşik Fiil: teşhis etmiş ol-

Birleşik Fiil: teşhis et-

Nitelendirme Öbeği: her şey

İlişkilendirme Öbeği: onun sevdâsı

317. Bir gün Peygamberimize bir bedevî kadın geldi. (s.37)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geldi

Özne: bir bedevî kadın

Yer Tamlayıcısı: Peygamberimize

Zarf Tümleci: bir gün

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir gün

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: bir bedevî kadın

318. “Yâ Muhammed evlenmek niyetindeyim. Sana danışmaya geldim” dedi. (s.37)

318. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

318.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Yâ Muhammed evlenmek niyetindeyim. Sana danışmaya geldim”

318.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: evlenmek niyetindeyim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: yâ Muhammed

318.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana danışmaya

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

İlişkilendirme Öbeği: evlenmek niyeti

Fiil İsmi Öbeği: sana danışma

Yüklem: danış-

Yer Tamlayıcısı: sana

319. Efendimiz buyurdu ki:// “Sen bilir misin İslâm’da kocanın şu şu hakları vardır.” (s.37)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

319.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyurdu

Özne: Efendimiz

Cümle Dışı Öge: ki

319.2. Sıralı Birleşik Cümle

319.2.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: bilir misin

Özne: sen

319.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: kocanın şu şu hakları

Yer Tamlayıcısı: İslâm'da

Söz Öbekleri:

319.1.

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

319.2.

İlişkilendirme Öbeği: kocanın şu şu hakları

Nitelendirme Öbeği: şu şu haklar

Yineleme Öbeği: şu şu

320. “Daha ne hakları var yâ Muhammed?”, “Karısını dövebilir, evde hapis tutabilir.”, “Daha ne eder yâ Muhammed?” (s.37)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

320.1. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: daha ne hakları

Cümle Dışı Öge: yâ Muhammed

320.2. Sıralı Birleşik Cümle

320.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dövebilir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: karısını

320.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutabilir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: evde

Zarf Tümleci: hapis

320.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne eder

Özne: (o)

Zarf Tümleci: daha

Cümle Dışı Öge: yâ Muhammed

Söz Öbekleri:

320.1.

İlişkilendirme Öbeği: daha ne hakları

Nitelendirme Öbeği: daha ne haklar

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

320.3.

Birleşik Fiil: ne et-

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

321. Efendimiz gülümseyerek “İşte o kadar” deyince bedevî kadın “Vazgeçtim” dedi,/ bunca zaman kocasızdım, yine kocasız yaşarım. (s.37)

321. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

321.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: bedevî kadın

Belirtisiz Nesne: “Vazgeçtim”

Zarf Tümleci: Efendimiz gülümseyerek “İşte o kadar” deyince

321.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vazgeçtim

Özne: (ben)

321.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kocasızdım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: bunca zaman

321.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşarım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. yine, 2. kocasız

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

Zarf-Fiil Öbeği: gülümseyerek “işte o kadar” deyince

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: işte o kadar

Zarf Tümleci: gülümseyerek

Edat Öbeği: o kadar

Nitelendirme Öbeği: bedevî kadın

Nitelendirme Öbeği: bunca zaman

322. Resûlullah ona bu sefer iyi bir müslüman zevcesinin cennetteki makamını târif etti ve onu iknâ etti. (s.37)

322. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

322.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: târif etti

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: iyi bir müslüman zevcesinin cennetteki makamını

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: bu sefer

322.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iknâ etti

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: onu

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu sefer

İlişkilendirme Öbeği: iyi bir müslüman zevcenin cennetteki makamı

Nitelendirme Öbeği: iyi bir müslüman zevce

Nitelendirme Öbeği: cennetteki makam

Birleşik Fiil: târif et-

Birleşik Fiil: iknâ et-

323. Bu hikâyeyi dilbaz ve delişmen bir hanıma anlatmıştım, hemen lâfa atıldı://
“Olmamış o bedevî kadın bilememiş. Ben onun yerinde olsaydım derdim ki, bu derece imtiyâzı kendi çıkarına yontmayacak erkek kim olabilir? Olsa olsa sen kendin yâ Muhammed. Ben ömrüm boyunca kocasız mı kalayım? Beni bâri sen al yâ Resûlullah”. (s.37)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

323.1. Sıralı Birleşik Cümle

323.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlatmıştım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: bu hikâyeyi

Yer Tamlayıcısı: dilbaz ve delişmen bir hanıma

323.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: atıldı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: lâfa

Zarf Tümlenci: hemen

323.2. Sıralı Birleşik Cümle

323.2.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmamış

Özne: o

323.2.2. Basit, kurallı, olumsuz fiil cümlesi

Yüklem: bilememiş

Özne: o bedevî kadın

323.3. Şartlı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

323.3.1. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: olsaydım

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: onun yerinde

323.3.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derdim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: ki

323.3.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kim olabilir

Özne: bu derece imtiyâzı kendi çıkarına yontmayacak erkek

323.4. Eksiltili Cümle: olsa olsa sen kendin yâ Muhammed

323.5. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kalayım

Özne: ben

Zarf Tümlecisi: 1. ömrüm boyunca, 2. kocasız mı

323.6. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: sen

Belirtili Nesne: beni

Cümle Dışı Öge: 1. bâri, 2. yâ Resûlullah

Söz Öbekleri:

323.1.

Nitelendirme Öbeği: bu hikâye

Nitelendirme Öbeği: dilbaz ve delişmen bir hanım

Bağlama Öbeği: dilbaz ve delişmen

323.2.

Nitelendirme Öbeği: bedevî kadın

İlişkilendirme Öbeği: onun yeri

323.3.

Nitelendirme Öbeği: bu derece imtiyâzı kendi çıkarına yontmayacak erkek

İsim-Fiil Öbeği: bu derece imtiyâzı kendi çıkarına yontmayacak

Yüklem: yontma-

Belirtili Nesne: bu derece imtiyâzı

Yer Tamlayıcısı: kendi çıkarına

İlişkilendirme Öbeği: kendi çıkarı

Nitelendirme Öbeği: bu derece imtiyâz

Nitelendirme Öbeği: bu derece

323.4.

Yineleme Öbeği: olsa olsa

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

323.5.

Edat Öbeği: ömrüm boyunca

323.6.

Ünlem Öbeği: yâ Resûlullah

324. Rakı ve şarap şişede durduğu gibi durmazmış. (s.37)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: durmazmış

Özne: rakı ve şarap

Zarf Tümlecisi: şişede durduğu gibi

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: rakı ve şarap

Edat Öbeği: şişede durduğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: şişede durduğu

İsim-Fiil Öbeği: şişede durduk

Yüklem: dur-

Yer Tamlayıcısı: şişede

325. Aşk da öyle. (s.37)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: öyle(dir)

Özne: aşk

Cümle Dışı Öge: da

326. Gönül kapısının kilidi açılmaya görsün. (s.37)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: açılmaya görsün

Özne: gönül kapısının kilidi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gönül kapısının kilidi

İlişkilendirme Öbeği: gönül kapısı

Birleşik Fiil: açılmaya gör-

10. Tefrika

KURBANOĞLU

327. Onun hayâtından söz açarken acaba neden “kadınlar” diye başladım? (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: başladım

Özne: (ben)

Zarf Tümleri: 1. onun hayâtından söz açarken, 2. neden, 3. “kadınlar” diye, 4. acaba

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: onun hayâtından söz açarken

Yüklem: söz aç-

Yer Tamlayıcısı: onun hayâtından

İlişkilendirme Öbeği: onun hayâtı

Birleşik Fiil: söz aç-

Edat Öbeği: “kadınlar” diye

328. Sırf kendi kadınlık zâviyemin ağır basması mıdır sebep? (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sırf kendi kadınlık zâviyemin ağır basması mıdır

Özne: sebep

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sırf kendi kadınlık zâviyemin ağır basması

İlişkilendirme Öbeği: sırf kendi kadınlık zâviyem

Fiil İsmi Öbeği: ağır basma

Birleşik Fiil: ağır bas-

329. Galiba önce annesinden bahsetmek istemişim. (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: istemişim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: annesinden bahsetmek

Zarf Tümleci: galiba

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: annesinden bahsetmek

Yüklem: bahset-

Yer Tamlayıcısı: annesinden

İlişkilendirme Öbeği: annesi

Birleşik Fiil: bahset-

330. Âmine Hâtun’un gölgesine Hatîce Annemizin hayâli karıştı,/ zîra bu ilk zevce Peygamberimizden yaşça hayli ileride olduğu için sevgisinde anne şefkati ve fedâkârlığı vardı. (s.38)

330. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

330.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karıştı

Özne: Hatîce Annemizin hayâli

Yer Tamlayıcısı: Âmine Hâtun'un gölgesine

330.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: anne şefkati ve fedâkârlığı

Yer Tamlayıcısı: sevgisinde

Zarf Tümlacı: bu ilk zevce Peygamberimizden yaşça hayli ileride olduğu için

Cümle Dışı Öge: zîra

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Âmine Hâtun'un gölgesi

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemizin hayâli

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

İlişkilendirme Öbeği: anne şefkati ve fedâkârlığı

Bağlama Öbeği: şefkat ve fedakârlık

İlişkilendirme Öbeği: sevgisi

Edat Öbeği: Peygamberimizden yaşça hayli ileride olduğu için

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizden yaşça hayli ileride olduğu

İsim-Fiil Öbeği: Peygamberimizden yaşça hayli ileride olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümlacı: Peygamberimizden yaşça hayli ileride

Edat Öbeği: Peygamberimizden yaşça hayli ileri

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: bu ilk zevce

331. Hazret-i Hatîce'den tedâî elbette öteki zevcelere, onlardan müslüman kadınlarına, daha sonra bütün dünya kadınlarına gider. (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gider

Özne: tedâî

Yer Tamlayıcısı: 1. Hazret-i Hatîce'den, 2. öteki zevcelere, 3. onlardan, 4. müslüman kadınlarına, 5. bütün dünya kadınlarına

Zarf Tümleci: daha sonra

Cümle Dışı Öge: elbette

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: öteki zevceler

İlişkilendirme Öbeği: müslüman kadınları

Edat Öbeği: daha sonra

Nitelendirme Öbeği: bütün dünya kadınları

İlişkilendirme Öbeği: dünya kadınları

332. Müslüman kadınlar bilerek veya bilmeyerek erkekte Peygamberimizin vasıflarının izlerini ararlar,/ bulabildikleri nispette mesut olur,/ bulamadıkları nispette bedbaht olurlar. (s.38)

332. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

332.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ararlar

Özne: müslüman kadınlar

Belirtili Nesne: Peygamberimizin vasıflarının izlerini

Yer Tamlayıcısı: erkekte

Zarf Tümleci: bilerek veya bilmeyerek

332.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mesut olur

Özne: müslüman kadınlar

Zarf Tümleci: bulabildikleri nispette

332.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bedbaht olurlar

Özne: müslüman kadınlar

Zarf Tümleci: bulamadıkları nispette

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: müslüman kadınlar

Bağlama Öbeği: bilerek veya bilmeyerek

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin vasıflarının izleri

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin vasıfları

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: bulabildikleri nispette

İlişkilendirme Öbeği: bulabildikleri

Birleşik Fiil: bulabil-

Birleşik Fiil: mesut ol-

Edat Öbeği: bulamadıkları nispette

İlişkilendirme Öbeği: bulamadıkları

Birleşik Fiil: bedbaht ol-

333. Londra'dan Tokyo'ya, Stockholm'den Kongo'ya varınca -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları rûhunda bir sondaj yapmak mümkün olsaydı,/ neticede, özlenilen bir erkek olarak hep aynı ideal tipin belireceğinden eminim. (s.38)

333. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

333.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mümkün olsaydı

Özne: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları rûhunda bir sondaj yapmak

Zarf Tümleci: Londra'dan Tokyo'ya, Stockholm'den Kongo'ya varınca

333.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: eminim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: hep aynı ideal tipin belireceğinden

Zarf Tümleci: özlenilen erkek olarak

Cümle Dışı Öge: neticede

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Londra'dan Tokyo'ya, Stockholm'den Kongo'ya varınca

Yüklem: var-

Yer Tamlayıcısı: 1. Londra'dan, 2. Tokyo'ya, 3. Stockholm'den, 4. Kongo'ya

Fiil İsmi Öbeği: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları rûhunda bir sondaj yapmak

Yüklem: yap-

Belirtisiz Nesne: bir sondaj

Yer Tamlayıcısı: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları rûhunda
İlişkilendirme Öbeği: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları rûhu
İlişkilendirme Öbeği: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınları
Nitelendirme Öbeği: -henüz soysuzlaşmamış- gayrimüslim kadınlar
İsim-Fiil Öbeği: henüz soysuzlaşmamış
Yüklem: soysuzlaşma-
Zarf Tümleci: henüz
Nitelendirme Öbeği: bir sondaj
İlişkilendirme Öbeği: hep aynı ideal tipin belireceği
Nitelendirme Öbeği: hep aynı ideal tip
Zarf-Fiil Öbeği: özlenilen erkek olarak
Yüklem: ol-
Zarf Tümleci: özlenilen erkek
Nitelendirme Öbeği: özlenilen erkek

334. Bu sebepten her halde, çocuğu ararken evvelâ onu çepeçevre kuşatan kendi bütün cinsimi gördüm. (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gördüm

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: onu çepeçevre kuşatan kendi bütün cinsimi

Zarf Tümleci: 1. çocuğu ararken, 2. evvelâ, 3. bu sebepten

Cümle Dışı Öge: her halde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu sebep

Zarf-Fiil Öbeği: çocuğu ararken

Yüklem: ara-

Belirtili Nesne: çocuğu

İlişkilendirme Öbeği: onu çepeçevre kuşatan kendi bütün cinsim

Nitelendirme Öbeği: bütün cins

İsim-Fiil Öbeği: onu çepeçevre kuşatan

Yüklem: kuşat-

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: çepeçevre

Yineleme Öbeği: çepeçevre

335. Dünyâya yetim doğdu Hazret-i Muhammed,/ dört beş yaşında iken annesini de kaybederek öksüz kaldı. (s.38)

335. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

335.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetim doğdu

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: dünyâya

335.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öksüz kaldı

Özne: Hazret-i Muhammed

Zarf Tümleci: 1. dört beş yaşında iken, 2. annesini de kaybederek

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: yetim doğ-

Zarf-Fiil Öbeği: dört beş yaşında iken

Nitelendirme Öbeği: dört beş yaş

Yineleme Öbeği: dört beş

Zarf-Fiil Öbeği: annesini kaybederek

Yüklem: kaybet-

Belirtili Nesne: annesini

İlişkilendirme Öbeği: annesi

Birleşik Fiil: kaybet-

Birleşik Fiil: öksüz kal-

336. Onu evvelâ Mesruha adında bir süt nine daha sonra yayla kabîlesi Saadoğullarından Halime emzirdi. (s.38)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: emzirdi

Özne: 1. Mesruha adında bir süt nine, 2. yayla kabîlesi Saadoğullarından Halime

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: 1. evvelâ, 2. daha sonra

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Mesruha adında bir sütüne

İlişkilendirme Öbeği: Mesruha adı

Edat Öbeği: daha sonra

Kısaltma Öbeği: yayla kabîlesi Saadoğullarından Halime

İlişkilendirme Öbeği: yayla kabîlesi(nin) Saadoğulları

İlişkilendirme Öbeği: yayla kabîlesi

337. Âmine Hâtun belki meme veremeyecek kadar tükenmiş bulunuyordu. (s.38-39)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tükenmiş bulunuyordu

Özne: Âmine Hâtun

Zarf Tümleci: 1. meme veremeyecek kadar, 2. belki

Söz Öbekleri:

Unvan Öbeği: Âmine Hâtun

Edat Öbeği: meme veremeyecek kadar

İsim-Fiil Öbeği: meme veremeyecek

Yüklem: vereme-

Belirtisiz Nesne: meme

Birleşik Fiil: tükenmiş bulun-

338. Peygamber analarının ayrı kaderi var. (s.39)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: Peygamber analarının ayrı kaderi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber analarının ayrı kaderi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber anaları

Nitelendirme Öbeği: ayrı kader

339. Buda'nın annesi prenses Maya, oğlunu dünyâya getirir getirmez onun kim olduğunu bilmiş/ ve sevincinden ölmüştür. (s.39)

339. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

339.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilmiş

Özne: Buda'nın annesi prenses Maya

Belirtili Nesne: onun kim olduğunu

Zarf Tümleci: oğlunu dünyâya getirir getirmez

339.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ölmüştür

Özne: Buda'nın annesi prenses Maya

Zarf Tümleci: sevincinden

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Buda'nın annesi prenses Maya

İlişkilendirme Öbeği: Buda'nın annesi

Zarf-Fiil Öbeği: oğlunu dünyâya getirir getirmez

Yüklem: dünyâya getirir getirmez

Birleşik Fiil: dünyâya getirir getirmez

Belirtili Nesne: oğlunu

İlişkilendirme Öbeği: onun kim olduğu

İsim-Fiil Öbeği: kim olduk

Yüklem: ol-

Özne: kim

340. Anne yok,/ baba yok,/ gerçi çok seviliyor Kureyş'in gülü,/ ama hep ikinci ellerde büyütülüyor. (s.39)

340. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

340.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: anne

340.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: baba

340.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seviliyor

Özne: Kureyş'in gülü

Zarf Tümleci: çok

Cümle Dışı Öge: gerçi

340.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: büyütülüyor

Özne: Kureyş'in gülü

Zarf Tümleci: 1. hep, 2. ikinci ellerde

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in gülü

Nitelendirme Öbeği: ikinci eller

341. Kur'ân-ı Kerîm'de Tanrısal buyruk çok sık geçer/ "Yetimi gözetin, yetim malına el sokmayın". (s.39)

341. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

341.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçer

Özne: Tanrısal buyruk

Yer Tamlayıcısı: Kur'ân-ı Kerîm'de

Zarf Tümleci: çok sık

341.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gözetin

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: yetimi

341.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: el sokmayın

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: yetim malına

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Tanrısal buyruk

Nitelendirme Öbeği: çok sık

İlişkilendirme Öbeği: yetim malı

Birleşik Fiil: el sok-

342. Yaylada sütnine yanında yaşanan ilk körpelik seneleri içinde Peygamberimizin hayâtına âit mühim safhalardan birincisi cereyan eder. (s.39)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: cereyan eder

Özne: Peygamberimizin hayâtına âit mühim safhalardan birincisi

Yer Tamlayıcısı: yaylada

Zarf Tümleci: sütnine yanında yaşanan ilk körpelik seneleri içinde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yaylada sütnine yanında yaşanan ilk körpelik seneleri içi

İlişkilendirme Öbeği: yaylada sütnine yanında yaşanan ilk körpelik seneleri

Nitelendirme Öbeği: yaylada sütnine yanında yaşanan ilk körpelik seneler

İsim-Fiil Öbeği: yaylada sütnine yanında yaşanan

Yüklem: yaşan-

Yer Tamlayıcısı: yaylada

Zarf Tümleci: sütnine yanında

İlişkilendirme Öbeği: sütnine yanı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin hayâtına âit mühim safhalardan birincisi

Nitelendirme Öbeği: Peygamberimizin hayâtına âit mühim safhalar

Edat Öbeği: Peygamberimizin hayâtına âit

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin hayâtı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Birleşik Fiil: cereyan et-

343. Bir gün çocuklar kuzu otlatmak için kırlara giderken küçük Kureyşî'yi de berâber alırlar. (s.39)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: alırlar

Özne: çocuklar

Belirtisiz Nesne: küçük Kureyşî'yi

Zarf Tümleci: 1. bir gün, 2. kuzu otlatmak için kırlara giderken, 3. berâber

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: bir gün kuzu otlatmak için kırlara giderken

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: kırlara

Zarf Tümleci: 1. bir gün, 2. kuzu otlatmak için

Nitelendirme Öbeği: bir gün

Edat Öbeği: kuzu otlatmak için

Fiil İsmi Öbeği: kuzu otlatmak

Yüklem: otlat-

Belirtisiz Nesne: kuzu

Nitelendirme Öbeği: küçük Kureyşî

344. Yalnız çocukların şahit olduğu bu olay sâhiden vukua geldi mi/ yoksa mânâda yaşanmış hâdiseyi madde realitesi ile muhite aksettirmek kudretini Hazret-i Peygamber o küçük yaşında bile gösterdi mi? (s.39)

344. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

344.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: vukua geldi mi

Özne: çocukların şahit olduğu bu olay

Zarf Tümleci: sâhiden

Cümle Dışı Öge: yalnız

344.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gösterdi mi

Özne: Hazret-i Peygamber

Belirtili Nesne: mânâda yaşanmış hâdiseyi madde realitesi ile muhite aksettirmek kudretini

Zarf Tümleci: o küçük yaşında

Cümle Dışı Öge: 1. yoksa, 2. bile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çocukların şahit olduğu bu olay

İlişkilendirme Öbeği: çocukların şahit olduğu

İsim-Fiil Öbeği: şahit olduk

Birleşik Fiil: şahit ol-

Birleşik Fiil: vukua gel-

İlişkilendirme Öbeği: mânâda yaşanmış hâdiseyi madde realitesi ile muhite aksettirmek kudreti

Fiil İsmi Öbeği: mânâda yaşanmış hâdiseyi madde realitesi ile muhite aksettirmek

Yüklem: aksettir-

Belirtili Nesne: mânâda yaşanmış hâdiseyi

Yer Tamlayıcısı: muhite

Zarf Tümleci: madde realitesi ile

Nitelendirme Öbeği: mânâda yaşanmış hâdisi

İsim-Fiil Öbeği: mânâda yaşanmış

Yüklem: yaşan-

Yer Tamlayıcısı: mânâda

Edat Öbeği: madde realitesi ile

İlişkilendirme Öbeği: madde realitesi

Birleşik Fiil: akset-

Nitelendirme Öbeği: o küçük yaş

345. Hoş, bu sual üstünde durmaya değer mi./ değmez mi? (s.39)

345. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

345.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: değer mi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bu sual üstünde durmaya

Cümle Dışı Öge: hoş

345.2. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: değmez mi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bu sual üstünde durma

Yüklem: dur-

Yer Tamlayıcısı: bu sual üstünde

Nitelendirme Öbeği: bu sual üstü

İlişkilendirme Öbeği: sual üstü

346. Soruyu başka üslûba da dökebiliriz:// Kitlenin madde görüşüne mi inanmalı, yoksa yine o kitle zekâsının bir seçme kişide dehâ hâlinde billurlaşmış mânâ bilişine mi? (s.39)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

346.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dökabiliriz

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: soruyu

Yer Tamlayıcısı: başka üslûba

Cümle Dışı Öge: da

346.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: inanmalı(yız)

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: 1. kitlenin madde görüşüne mi, 2. o kitle zekâsının bir seçme kişide dehâ hâlinde billurlaşmış mânâ bilişine mi

Zarf Tümlenci: yine

Cümle Dışı Öge: yoksa

Söz Öbekleri:

346.1.

Nitelendirme Öbeği: başka üslûp

Birleşik Fiil: dökebil-

346.2.

Nitelendirme Öbeği: kitlenin madde görüşü

İlişkilendirme Öbeği: o kitle zekâsının bir seçme kişide dehâ hâlinde billurlaşmış mânâ bilişi

Nitelendirme Öbeği: o kitle zekâsı

İlişkilendirme Öbeği: kitle zekâsı

Nitelendirme Öbeği: bir seçme kişide dehâ hâlinde billurlaşmış mânâ

İsim-Fiil Öbeği: bir seçme kişide dehâ hâlinde billurlaşmış

Yüklem: billurlaş-

Yer Tamlayıcısı: bir seçme kişide

Zarf Tümlecisi: dehâ hâlinde

Nitelendirme Öbeği: bir seçme kişi

İlişkilendirme Öbeği: dehâ hâli

347. Cevap yeri açık kalsın. (s.39)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalsın

Özne: cevap yeri

Zarf Tümlecisi: açık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cevap yeri

348. Çocuklar korku ve telâşla obalarına koşarak anlattılar ki, gökyüzünden beyazlara bürünmüş iki üç kişi indi,/ küçük Kureyşî'nin göğsünü yardılar,/ iç uzuvlarını dışarı alıp bir altın leğende yıkadılar,/ tekrar yerine koydular. (s.39)

348. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

348.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlattılar

Özne: çocuklar

Zarf Tümlecisi: korku ve telâşla obalarına koşarak

Cümle Dışı Öge: ki

348.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: indi

Özne: beyazlara bürünmüş iki üç kişi

Yer Tamlayıcısı: gökyüzünden

348.3 Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yardılar

Özne: beyazlara bürünmüş iki üç kişi

Belirtili Nesne: küçük Kureyşî'nin göğsünü

348.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yıkadılar

Özne: beyazlara bürünmüş iki üç kişi

Belirtili Nesne: iç uzuvlarını

Yer Tamlayıcısı: bir altın leğende

Zarf Tümleci: dışarı alıp

348.2.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koydular

Özne: beyazlara bürünmüş iki üç kişi

Yer Tamlayıcısı: yerine

Zarf Tümleci: tekrar

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: korku ve telâşla obalarına koşarak

Yüklem: koş-

Yer Tamlayıcısı: obalarına

Zarf Tümleci: korku ve telâşla

Edat Öbeği: korku ve telâşla

Bağlama Öbeği: korku ve telâş

Nitelendirme Öbeği: beyazlara bürünmüş iki üç kişi

İsim-Fiil Öbeği: beyazlara bürünmüş

Yüklem: bürün-

Yer Tamlayıcısı: beyazlara

Yineleme Öbeği: iki üç

İlişkilendirme Öbeği: küçük Kureyşî'nin göğsü

Nitelendirme Öbeği: küçük Kureyşî

Zarf-Fiil Öbeği: iç uzuvlarını dışarı alıp

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: iç uzuvlarını

Zarf Tümleci: dışarı

İlişkilendirme Öbeği: iç uzuvları

Nitelendirme Öbeği: iç uzuvlar

Nitelendirme Öbeği: bir altın leğen

349. Çocukların “Koşun, Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzerine çayıra fırlayan sütüne ile kocası, küçüğü yan tarafına yıkılmış ve benzi sararmış halde buldular. (s.39)

Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

349.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buldular

Özne: çocukların “Koşun, Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzerine çayıra fırlayan sütüne ile kocası

Belirtili Nesne: küçüğü

Zarf Tümlecisi: yan tarafına yıkılmış ve benzi sararmış halde

349.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koşun

Özne: (siz)

349.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öldürdüler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: Muhammed’i

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çocukların “Koşun Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzerine çayıra fırlayan sütüne ile kocası

Bağlama Öbeği: sütüne ile kocası

İlişkilendirme Öbeği: kocası

İsim-Fiil Öbeği: çocukların “Koşun Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzerine çayıra fırlayan

Yüklem: fırla-

Yer Tamlayıcısı: çayıra

Zarf Tümlecisi: çocukların “Koşun Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzerine

İlişkilendirme Öbeği: çocukların “Koşun Muhammed’i öldürdüler” feryâdı üzeri

İlişkilendirme Öbeği: çocukların “Koşun Muhammed’i öldürdüler” feryâdı

Edat Öbeği: yan tarafına yıkılmış ve benzi sararmış halde

Bağlama Öbeği: yan tarafına yıkılmış ve benzi sararmış

İsim-Fiil Öbeği: benzi sararmış

Yüklem: sarar-

Özne: benzi

İsim-Fiil Öbeği: yan tarafına yıkılmış

Yüklem: yıkıl-

Yer Tamlayıcısı: yan tarafına

Nitelendirme Öbeği: yan taraf

350. Hâdisenin rûhu şu olsa gerek:// Kâbe'yi kurtarmak, ona Tanrısal karakterini iâde etmek uğruna yine bir kurban verilmişti. (s.39)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

350.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şu olsa gerek

Özne: hâdisenin rûhu

350.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: verilmişti

Özne: bir kurban

Zarf Tümleri: 1. yine, 2. Kâbe'yi kurtarmak, ona Tanrısal karakterini iâde etmek uğruna

Söz Öbekleri:

350.1.

İlişkilendirme Öbeği: hâdisenin rûhu

350.2.

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'yi kurtarmak, ona Tanrısal karakterini iâde etmek uğru

Fiil İsmi Öbeği: Kâbe'yi kurtarmak

Yüklem: kurtar-

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Fiil İsmi Öbeği: ona Tanrısal karakterini iâde etmek

Yüklem: iâde et-

Belirtili Nesne: Tanrısal karakterini

Yer Tamlayıcısı: ona

Birleşik Fiil: iâde et-

İlişkilendirme Öbeği: Tanrısal karakteri

Nitelendirme Öbeği: Tanrısal karakter

Nitelendirme Öbeği: bir kurban

351. Âdemoğlunun ezeli destanıdır. (s.39)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Âdemoğlunun ezeli destanıdır

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Âdemoğlunun ezeli destanı

Nitelendirme Öbeği: ezeli destan

352. Kâbe'yi yani gönül makamını Hak'tan nasip alır,/ zamân içinde gizlenmiş gafletle mâbedi gözetmekte gevşek davranır,/ putlara yer verir. (s.39)

352. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

352.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nasip alır

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Kâbe'yi yani gönül makamını

Yer Tamlayıcısı: Hak'tan

352.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gevşek davranır

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: zamân içinde gizlenmiş gafletle

Yer Tamlayıcısı: mâbedi gözetmekte

352.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yer verir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: putlara

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gönül makamı

Birleşik Fiil: nasip al-

Fiil İsmi Öbeği: zamân içinde gizlenmiş gafletle mâbedi gözetmek

Yüklem: gözet-

Belirtili Nesne: mâbedi

Zarf Tümleci: 1. zamân içinde, 2. gizlenmiş gafletle

İlişkilendirme Öbeği: zamân içi

Nitelendirme Öbeği: gizlenmiş gaflet

Birleşik Fiil: gevşek davran-

Birleşik Fiil: yer ver-

353. O dereceye kadar ki, günün birinde Kâbe tıklım tıklım put kesilir,/ sâhibine nefes kalmaz,/ düzme ilâhlar hayâtın tamâmını kendilerine çekmiştir. (s.39-40)

353. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

353.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: put kesilir

Özne: Kâbe

Zarf Tümleci: tıklım tıklım

Cümle Dışı Öge: o dereceye kadar ki

353.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmaz

Özne: nefes

Yer Tamlayıcısı: sâhibine

353.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekmiştir

Özne: düzme ilâhlar

Belirtili Nesne: hayâtın tamâmını

Yer Tamlayıcısı: kendilerine

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: o dereceye kadar

Nitelendirme Öbeği: o derece

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

Yineleme Öbeği: tıklım tıklım

Birleşik Fiil: put kesil-

İlişkilendirme Öbeği: sâhibi

Nitelendirme Öbeği: düzme ilâhlar

İlişkilendirme Öbeği: hayâtın tamâmı

354. İmdat vakti... Ulu kişiler soyundan bir kahramanın alana çıkma sırası. (s.40)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: imdat vakti

İlişkilendirme Öbeği: ulu kişiler soyundan bir kahramanın alana çıkma sırası

Fil İsmi Öbeği: alana çıkma

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: alana

Kısaltma Öbeği: ulu kişiler soyundan bir kahraman

İlişkilendirme Öbeği: ulu kişiler soyu

Nitelendirme Öbeği: ulu kişiler

355. Ayrı bir insan soyudur onlar. (s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ayrı bir insan soyudur

Özne: onlar

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ayrı bir insan soyu

İlişkilendirme Öbeği: insan soyu

356. Kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna didişen Hak erenler şeceresi, her devirde ışıldaya ışıldaya gelir/ geçerler. (s.40)

356. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

356.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir(ler)

Özne: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna didişen Hak erenler şeceresi

Zarf Tümlecisi: 1. her devirde, 2. ışıldaya ışıldaya

356.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçerler

Özne: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna didişen Hak erenler şeceresi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna didişen Hak erenler şeceresi

İlişkilendirme Öbeği: Hak erenler şeceresi

Fiil İsmi Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna didişen
Yüklem: didiş-

Zarf Tümleci: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğruna

İlişkilendirme Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü uğru

İlişkilendirme Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlığın bütünü

Nitelendirme Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen insanlık

İsim-Fiil Öbeği: kendi nefis paylarını düşünmeyen

Yüklem: düşünme-

Belirtili Nesne: kendi nefis paylarını

İlişkilendirme Öbeği: kendi nefis payları

Nitelendirme Öbeği: her devir

Yineleme Öbeği: ışıldaya ışıldaya

357. Zamânımızda da var çok şükür... (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: var

Özne: (o)

Zarf Tümleci: zamânımızda

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. çok şükür

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: zamânımız

Ünlem Öbeği: çok şükür

358. Meslekleri formları ne olursa olsun. (s.40)

358. Cümlenin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

358.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne olursa

Özne: 1. meslekleri, 2. formları

358.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: 1. meslekleri, 2. formları

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: meslekleri

İlişkilendirme Öbeği: formları

359. Bakınız Abdülmuttalib'e. (s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bakınız

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: Abdülmuttalib'e

360. Lâyıkıyla takdir edilemedi. (s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: takdir edilemedi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: lââyıkıyla

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: takdir edil-

361. Malına kıyamadığı için Abdullah'ı kurbân etmek istedi sandılar. (s.40)

361. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

361.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sandılar

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: Abdullah'ı kurbân etmek istedi

Zarf Tümleci: malına kıyamadığı için

361.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: Abdullah'ı kurban etmek

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: malına kıyamadığı için

İsim-Fiil Öbeği: malına kıyamadık

Yüklem: kıyama-

Yer Tamlayıcısı: malına

İlişkilendirme Öbeği: malı

Birleşik Fiil: kıyama-

Fiil İsmi Öbeği: Abdullah'ı kurban etmek

Yüklem: kurban et-

Belirtili Nesne: Abdullah'ı

Birleşik Fiil: kurban et-

362. Evlat vermek yüz deve vermekten daha kolaymış gibi. (s.40)

362. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

362.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yüz deve vermekten daha kolaymış gibi(dir)

Özne: evlat vermek

362.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yüz deve vermekten daha kolaymış

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: evlat vermek yüz deve vermekten daha kolaymış gibi

Fiil İsmi Öbeği: evlat vermek

Yüklem: ver-

Belirtisiz Nesne: evlat

Kısaltma Öbeği: yüz deve vermekten daha kolay

Fiil İsmi Öbeği: yüz deve vermek

Yüklem: ver-

Belirtisiz Nesne: yüz deve

Nitelendirme Öbeği: yüz deve

363. Onda hasisliğı gördüler. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gördüler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: hasisliğı

Yer Tamlayıcısı: onda

364. Ceddi İbrâhim'e çekmek idealini göremediler. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: göremediler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: ceddi İbrâhim'e çekmek idealini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ceddi İbrâhim'e çekmek ideali

Fiil İsmi Öbeği: ceddi İbrâhim'e çekmek

Yüklem: çek-

Yer Tamlayıcısı: ceddi İbrâhim'e

Nitelendirme Öbeği: ceddi İbrâhim

İlişkilendirme Öbeği: ceddi

365. Mekke'nin selâmeti için adak adamaya mecbur muydu? (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: adak adamaya mecbur muydu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: Mekke'nin selâmeti için

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: adak adama

Yüklem: ada-

Belirtisiz Nesne: adak

Zarf Tümleci: Mekke'nin selâmeti için

Edat Öbeği: Mekke'nin selâmeti için

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin selâmeti

366. Ama aşk meydanında semâa kalkan hep onlardır işte, ille onlar... ille onlar...
(s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: onlardır

Özne: aşk meydanında semâa kalkan

Zarf Tümlecisi: hep

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. işte

Eksiltili Cümle: ille onlar

Eksiltili Cümle: ille onlar

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: aşk meydanında semâa kalkan

Yüklem: kalk-

Yer Tamlayıcısı: 1. semâa, 2. aşk meydanında

İlişkilendirme Öbeği: aşk meydanı

Ünlem Öbeği: ille onlar

Ünlem Öbeği: ille onlar

367. Küçük Muhammed'in başından geçeni mâsum ruhlu çocuklar anlamıştı ancak.
(s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: anlamıştı

Özne: mâsum ruhlu çocuklar

Belirtili Nesne: küçük Muhammed'in başından geçeni

Zarf Tümlecisi: ancak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: küçük Muhammed'in başından geçeni

İsim-Fiil Öbeği: küçük Muhammed'in başından geçen

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: küçük Muhammed'in başından

İlişkilendirme Öbeği: küçük Muhammed'in başı

Nitelendirme Öbeği: küçük Muhammed

Nitelendirme Öbeği: mâsum ruhlu çocuklar

Nitelendirme Öbeği: mâsum ruh

368. Zîra çocuklar hakîkate büyüklerinden ziyâde yakındır. (s.40)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: büyüklerinden ziyâde yakındır

Özne: çocuklar

Yer Tamlayıcısı: hakîkate

Cümle Dışı Öge: zîra

Söz Öbekleri:

Kısaltma Öbeği: büyüklerinden ziyâde yakın

Edat Öbeği: büyüklerinden ziyâde

369. Çocukça dilleri döndüğü kadar “Gökten aklar kuşanmış adamlar indi, Muhammed’i öldürdüler” dediler. (s.40)

369. Cümle Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık

Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

369.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: “Gökten aklar kuşanmış adamlar indi, Muhammed’i öldürdüler”

Zarf Tümleci: çocukça dilleri döndüğü kadar

369.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: indi

Özne: aklar kuşanmış adamlar

Yer Tamlayıcısı: gökten

369.3. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: öldürdüler

Özne: aklar kuşanmış adamlar

Belirtili Nesne: Muhammed’i

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: dilleri döndüğü kadar

İlişkilendirme Öbeği: dilleri

Nitelendirme Öbeği: aklar kuşanmış adamlar

İsim-Fiil Öbeği: aklar kuşanmış

Yüklem: kuşan-

Belirtisiz Nesne: aklar

370. Büyükler ise cin çarpmasından, delilik alâmetinden falan saçmaladılar. (s.40)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: saçmaladılar

Özne: büyükler

Yer Tamlayıcısı: 1. cin çarpmasından, 2. delilik alâmetinden

Cümle Dışı Öge: falan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cin çarpması

İlişkilendirme Öbeği: delilik alâmeti

371. Niyâzî-i Mısırî'den bir kıtanın ses dalgaları içindeyim://

Esselâ her kim gelir pazâr-ı aşka esselâ

Esselâ her kim yanarsa nâr-ı aşka esselâ (s.40)

Cümle Üstü Birim**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

371.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Niyâzî-i Mısırî'den bir kıtanın ses dalgaları içindeyim

Özne: (ben)

371.2. Sıralı Birleşik Cümle

371.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: her kim

Yer Tamlayıcısı: pazâr-ı aşka

Cümle Dışı Öge: 1. esselâ, 2. esselâ

371.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanarsa

Özne: her kim

Yer Tamlayıcısı: nâr-ı aşka

Cümle Dışı Öge: esselâ

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Niyâzî-i Mısırîden bir kıtanın ses dalgaları içi

İlişkilendirme Öbeği: Niyâzî-i Mısırî'den bir kıtanın ses dalgaları

Kısaltma Öbeği: Niyâzî-i Mısırîden bir kıta

372. Henüz dört yaşında idi. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: dört yaşında idi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: henüz

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dört yaş

373. Belki babası Abdullah'ın kurbân edilmek istendiği kulağına değmişti. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: değmişti

Özne: babası Abdullah'ın kurbân edilmek istendiği

Yer Tamlayıcısı: kulağına

Zarf Tümleci: belki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: babası Abdullah'ın kurbân edilmek istendiği

Nitelendirme Öbeği: babası Abdullah

İlişkilendirme Öbeği: babası

İsim-Fiil Öbeği: kurbân edilmek istendik

Yüklem: isten-

Belirtisiz Nesne: kurbân edilmek

Birleşik Fiil: kurbân edil-

İlişkilendirme Öbeği: kulağı

374. Muhakkak ki, kendini insanlığa fedâ etmek rûhunu hücrelerinde mîras getirmişti. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: getirmişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendini insanlığa fedâ etmek rûhunu

Yer Tamlayıcısı: hücrelerinde

Zarf Tümleci: mîras

Cümle Dışı Öge: muhakkak ki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendini insanlığa fedâ etmek rûhu

Fiil İsmi Öbeği: kendini insanlığa fedâ etmek

Yüklem: fedâ et-

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: insanlığa

Birleşik Fiil: fedâ et-

375. Artık onu bir mihrap önünde taşa yatırıp kanını akıtacak kimse yoktu ortada. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yoktu

Özne: onu bir mihrap önünde taşa yatırıp kanını akıtacak kimse

Yer Tamlayıcısı: ortada

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: onu bir mihrap önünde taşa yatırıp kanını akıtacak kimse

İsim-Fiil Öbeği: bir mihrap önünde taşa yatırıp kanını akıtacak

Yüklem: akıt-

Belirtili Nesne: kanını

Zarf Tümleci: bir mihrap önünde taşa yatırıp

Zarf-Fiil Öbeği: bir mihrap önünde taşa yatırıp

Yüklem: yatır-

Yer Tamlayıcısı: 1. bir mihrap önünde, 2. taş

Nitelendirme Öbeği: bir mihrap önü

İlişkilendirme Öbeği: mihrap önü

376. Ama o bu işe kendi gönüllü çıktı. (s.40)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gönüllü çıktı

Özne: 1. o, 2. kendi

Yer Tamlayıcısı: bu işe

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu iş

Birleşik Fiil: gönüllü çık-

377. Henüz dört yaşında... (s.40)

Cümlenin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dört yaş

11. Tefrika

HAZRET-İ HATİCE-I

378. Bir hadîse göre “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek, kendi nevini açıkça belirten Hazret-i Muhammed, yirmi beş yaşına kadar tâlim ve terbiye hayâtı yaşadı. (s.41)

378. Cümlenin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

378.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşadı

Özne: “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek, kendi nevini açıkça belirten Hazret-i Muhammed

Belirtisiz Nesne: tâlim ve terbiye hâyatı

Zarf Tümlecisi: 1. yirmi beş yaşına kadar, 2. bir hadîse göre

378.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: iki kurbânın oğluyum

Özne: ben

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek, kendi nevini açıkça belirten Hazret-i Muhammed

İsim-Fiil Öbeği: “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek, kendi nevini açıkça belirten

Yüklem: belirt-

Belirtili Nesne: kendi nevini

Zarf Tümlenci: 1. babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek, 2. açıkça, 3. “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye,

İlişkilendirme Öbeği: kendi nevi

Zarf-Fiil Öbeği: babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e işâret ederek

Yüklem: işâret et-

Yer Tamlayıcısı: babası Abdullah’a ve ceddi İsmâil’e

Birleşik Fiil: işâret et-

Bağlama Öbeği: babası Abdullah ve ceddi İsmâil

Nitelendirme Öbeği: babası Abdullah

İlişkilendirme Öbeği: babası

Nitelendirme Öbeği: ceddi İsmâil

İlişkilendirme Öbeği: ceddi

Edat Öbeği: “Ben, iki kurbânın oğluyum” diye

Edat Öbeği: bir hadîse göre

Nitelendirme Öbeği: bir hadîs

Edat Öbeği: yirmi beş yaşına kadar

Nitelendirme Öbeği: yirmi beş yaş

Sayı Öbeği: yirmi beş

İlişkilendirme Öbeği: tâlim ve terbiye hayâtı

Bağlama Öbeği: tâlim ve terbiye

İlişkilendirme Öbeği: iki kurbânın oğlu

Nitelendirme Öbeği: iki kurbân

379. Kâh çobanlık eder,/ tabiatla halleşir,/ kâh ticaret kervanlarında vazife alır,/ dünya tecrübesi kazanırdı. (s.41)

379. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

379.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çobanlık eder

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: kâh

379.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: halleşir

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: tabiatla

379.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vazife alır

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: ticaret kervanlarında

Cümle Dışı Öge: kâh

379.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kazanırdı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: dünya tecrübesi

Söz Öbekleri:

Birleşik fiil: çobanlık et-

İlişkilendirme Öbeği: ticâret kervanları

Birleşik Fiil: vazife al-

İlişkilendirme Öbeği: dünya tecrübesi

380. Kâbe'nin tâmirinde Hacer-i Esved'i hangi kabîle yerine koyacak diye Mekkeliler birbirine girmek üzereyken, O'nun geldiğini görerek rahat bir nefes aldılar. (s.41)

380. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

380.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldılar

Özne: Mekkeliler

Belirtisiz Nesne: rahat bir nefes

Zarf Tümleci: 1. O'nun geldiğini görerek, 2. Kâbe'nin tâmirinde Hacer-i Esved'i hangi kabîle yerine koyacak diye Mekkeliler birbirine girmek üzereyken

380.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koyacak

Özne: hangi kabîle

Belirtili Nesne: Hacer-i Esved'i

Yer Tamlayıcısı: yerine

Zarf Tümleci: Kâbe'nin tâmirinde

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe'nin tâmirinde Hacer-i Esved'i hangi kabîle yerine koyacak diye Mekkeliler birbirine girmek üzereyken

Edat Öbeği: birbirine girmek üzere

Fiil İsmi Öbeği: birbirine girmek

Yüklem: gir-

Yer Tamlayıcısı: birbirine

Edat Öbeği: Kâbe'nin tâmirinde Hacer-i Esved'i hangi kabîle yerine koyacak diye

Zarf-Fiil Öbeği: O'nun geldiğini görerek

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: O'nun geldiğini

İlişkilendirme Öbeği: O'nun geldiği

Nitelendirme Öbeği: rahat bir nefes

Nitelendirme Öbeği: hangi kabîle

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin tâmiri

381. İşte Muhammedü'l-Emîn! Ancak O'nun hakemliğine râzı olabilirler. (s.41)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: râzı olabilirler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: O'nun hakemliğine

Zarf Tümleci: ancak

Cümle Dışı Öge: işte Muhammedü'l-Emîn

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: işte Muhammedü'l-Emîn

İlişkilendirme Öbeği: O'nun hakemliği

Birleşik Fiil: râzı olabil-

Birleşik Fiil: olabil-

382. Muhammed, harmâniyesini yere yaydı, kara taşı ortasına koydu:// “Haydi, hepiniz birden götürün, şerefte payınız eşit olsun.” dedi. (s.41)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

382.1. Sıralı Birleşik Cümle

382.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaydı

Özne: Muhammed

Belirtili Nesne: harmâniyesini

Yer Tamlayıcısı: yere

382.1.2. Basit, kurallı, olumlu fiil cümlesi

Yüklem: koydu

Özne: Muhammed

Belirtili Nesne: kara taşı

Yer Tamlayıcısı: ortasına

382.2. Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

382.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Haydi, hepiniz birden götürün, şerefte payınız eşit olsun,”

382.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götürün

Özne: hepiniz

Zarf Tümleci: birden

382.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: eşit olsun

Özne: payınız

Yer Tamlayıcısı: şerefte

Söz Öbekleri:

382.1.

İlişkilendirme Öbeği: harmâniyesi

Nitelendirme Öbeği: kara taş

İlişkilendirme Öbeği: ortası

382.2.

İlişkilendirme Öbeği: payınız

Birleşik Fiil: eşit ol-

383. Hacer-i Esved'i kendi eliyle yerleştirdi. (s.41)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yerleştirdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Hacer-i Esved'i

Zarf Tümlecisi: kendi eliyle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi eli

384. Yirmi beş yaşına kadar hiçbir kadınla ilgilenmedi,/ sanki kendi cinsiyetinin farkına varmadı. (s.41)

384. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

384.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ilgilenmedi

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: 1. yirmi beş yaşına kadar, 2. hiçbir kadınla

384.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kendi cinsiyetinin farkına varmadı

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: sanki

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: yirmi beş yaşına kadar

Nitelendirme Öbeği: yirmi beş yaş

Sayı Öbeği: yirmi beş

Nitelendirme Öbeği: hiçbir kadın

Birleşik Fiil: kendi cinsiyetinin farkına var-

İlişkilendirme Öbeği: kendi cinsiyetinin farkı

İlişkilendirme Öbeği: kendi cinsiyeti

385. O'nu son peygamberliğe seçen hilkat, enerjilerinin serbestçe gelişebilmesi için koruyucu tedbirler almıştı. (s.41)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: almıştı

Özne: O'nu son peygamberliğe seçen hilkat

Belirtisiz Nesne: koruyucu tedbirler

Zarf Tümlecisi: enerjilerinin serbestçe gelişebilmesi için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: O'nu son peygamberliğe seçen hilkat

İsim-Fiil Öbeği: O'nu son peygamberliğe seçen

Yüklem: seç-

Belirtili Nesne: O'nu

Yer Tamlayıcısı: son peygamberliğe

Nitelendirme Öbeği: son peygamberlik

Edat Öbeği: enerjilerinin serbestçe gelişebilmesi için

İlişkilendirme Öbeği: enerjilerinin serbestçe gelişebilmesi

İlişkilendirme Öbeği: enerjileri

Fiil İsmi Öbeği: serbestçe gelişebilme

Yüklem: gelişebil-

Zarf Tümlecisi: serbestçe

Birleşik Fiil: gelişebil-

Nitelendirme Öbeği: koruyucu tedbirler

386. Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu olduğu halde, erkeklik onda gecikti. (s.41)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gecikti

Özne: erkeklik

Yer Talmayıcısı: onda

Zarf Tümleci: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu olduğu halde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu olduğu halde

İlişkilendirme Öbeği: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu olduğu

İsim-Fiil Öbeği: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu olduk

Yüklem: ol-

Özne: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu

İlişkilendirme Öbeği: Arabistan gibi ateşli bir iklimin kanı kaynar bir yavrusu

Nitelendirme Öbeği: Arabistan gibi ateşli bir iklim

Edat Öbeği: Arabistan gibi

Nitelendirme Öbeği: kanı kaynar bir yavru

İsim-Fiil Öbeği: kanı kaynar

Yüklem: kayna-

Özne: kanı

387. Gizli kuvvetler, hazırlıklarını yavaş yavaş tamamlıyor,/ mukadder bir ânı gözlüyor. (s.41)

387. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

387.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tamamlıyor

Özne: gizli kuvvetler

Belirtili Nesne: hazırlıklarını

Zarf Tümleci: yavaş yavaş

387.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gözlüyor

Özne: gizli kuvvetler

Belirtili Nesne: mukadder bir ânı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gizli kuvvetler

Yineleme Öbeği: yavaş yavaş

Nitelendirme Öbeği: mukadder bir ân

388. Derler ki, âşığın nazarı olmasa, hiçbir şey var olamaz, meydana çıkamaz. (s.41)

388. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı, Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

388.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: ki

388.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmasa

Özne: âşığın nazarı

388.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: var olamaz

Özne: hiçbir şey

388.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: meydana çıkamaz

Özne: hiçbir şey

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: âşığın nazarı

Nitelendirme Öbeği: hiçbir şey

Birleşik Fiil: var ol-

Birleşik Fiil: meydana çık-

389. Bir zamandan beri Hüveylid kızı Hatîce'nin hizmetinde Suriye'ye ve başka yerlere ticaret için gidip geliyordu. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gidip geliyordu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. Hüveylid kızı Hatîce'nin hizmetinde 2. Suriye'ye ve başka yerlere

Zarf Tümleci: 1. bir zamandan beri, 2. ticaret için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir zamandan beri

Nitelendirme Öbeği: bir zaman

İlişkilendirme Öbeği: Hüveylid kızı Hatîce'nin hizmeti

Nitelendirme Öbeği: Hüveylid kızı Hatîce

İlişkilendirme Öbeği: Hüveylid kızı

Bağlama Öbeği: Suriye ve başka yerler

Nitelendirme Öbeği: başka yerler

Edat Öbeği: ticaret için

390. Kırk yaşında, iki zengin kocadan dul kalmış, güzel ve akıllı bir hanım olan Hatîce, işlerini bu temiz ellere havâle etmiş bulunmaktan son derece memnundu. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: işlerini bu temiz ellere havâle etmiş bulunmaktan son derece memnundu

Özne: kırk yaşında, iki zengin kocadan dul kalmış, güzel ve akıllı bir hanım olan Hatîce

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kırk yaşında, iki zengin kocadan dul kalmış, güzel ve akıllı bir hanım olan Hatîce

İsim-Fiil Öbeği: güzel ve akıllı bir hanım olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: güzel ve akıllı bir hanım

Nitelendirme Öbeği: güzel ve akıllı bir hanım

Bağlama Öbeği: güzel ve akıllı

İsim-Fiil Öbeği: iki zengin kocadan dul kalmış

Yüklem: dul kal-

Yer Tamlayıcısı: iki zengin kocadan

Nitelendirme Öbeği: iki zengin koca

Birleşik Fiil: dul kal-

Nitelendirme Öbeği: kırk yaş

Nitelendirme Öbeği: işlerini bu temiz ellere havâle etmiş bulunmaktan son derece memnun

Nitelendirme Öbeği: son derece

Fiil İsmi Öbeği: işlerini bu temiz ellere havâle etmiş bulunmak

Yüklem: havâle etmiş bulun-

Belirtili Nesne: işlerini

Yer Tamlayıcısı: bu temiz ellere

Nitelendirme Öbeği: bu temiz eller

Birleşik Fiil: havâle etmiş bulun-

Birleşik Fiil: havâle et-

391. Hem bir alay ticaret angaryasıyla bizzat uğraşmaktan kurtulmuş,/ hem güvenilir bir dayanak kazanmıştı. (s.42)

391. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

391.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtulmuş(tu)

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bir alay ticaret angaryasıyla bizzat uğraşmaktan

Cümle Dışı Öge: hem

391.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kazanmıştı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: güvenilir bir dayanak

Cümle Dışı Öge: hem

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bir alay ticaret angaryasıyla bizzat uğraşmak

Yüklem: uğraş-

Zarf Tümlecisi: 1. bir alay ticaret angaryasıyla, 2. bizzat

Nitelendirme Öbeği: bir alay ticaret angaryası

İlişkilendirme Öbeği: ticaret angaryası

Nitelendirme Öbeği: güvenilir bir dayanak

392. Genç, yakışıklı müdürün havası, ferahlatıcı, diriltici bir hava idi. (s.42)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: ferahlatıcı, diriltici bir hava idi

Özne: genç, yakışıklı müdürün havası

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: genç, yakışıklı müdürün havası

Nitelendirme Öbeği: genç, yakışıklı müdür

Nitelendirme Öbeği: ferahlatıcı, diriltici bir hava

393. Artık her eksiğin tamam olduğunu sanan, üçüncü bir izdivâcî aklından bile geçirmeyen olgun hanım, zengin bir aristokratın başına buyruk kibar hayâtını yaşamak, evinin sere serpe tadını çıkarmak istiyordu. (s.42)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: istiyordu

Özne: her eksiğin tamam olduğunu sanan, üçüncü bir izdivâcî aklından bile geçirmeyen olgun hanım

Belirtisiz Nesne: 1. zengin bir aristokratın başına buyruk kibar hayâtını yaşamak, 2. evinin sere serpe tadını çıkarmak

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her eksiğin tamam olduğunu sanan, üçüncü bir izdivâcî aklından bile geçirmeyen olgun hanım

İsim-Fiil Öbeği: üçüncü bir izdivâcî aklından geçirmeyen

Yüklem: geçirme-

Belirtili Nesne: üçüncü bir izdivâcî

Yer Tamlayıcısı: aklından

Nitelendirme Öbeği: üçüncü bir izdivâcî

İsim-Fiil Öbeği: her eksiğin tamam olduğunu sanan

Yüklem: san-

Belirtili Nesne: her eksiğin tamam olduğunu

İlişkilendirme Öbeği: her eksiğin tamam olduğu

İsim-Fiil Öbeği: tamam olduk

Birleşik Fiil: tamam ol-

Nitelendirme Öbeği: her eksik

Fiil İsmi Öbeği: zengin bir aristokratın başına buyruk kibar hayâtını yaşamak

Yüklem: yaşa-

Belirtili Nesne: zengin bir aristokratın başına buyruk kibar hayâtını

İlişkilendirme Öbeği: zengin bir aristokratın başına buyruk kibar hayâtı

Nitelendirme Öbeği: başına buyruk kibar hayât

Kısaltma Öbeği: başına buyruk

Nitelendirme Öbeği: zengin bir aristokrat

Fiil İsmi Öbeği: evinin sere serpe tadını çıkarmak

Yüklem: çıkar-

Belirtili Nesne: evinin sere serpe tadını

İlişkilendirme Öbeği: evinin sere serpe tadı

Yineleme Öbeği: sere serpe

394. Bir gün öğleye doğru köşkünden sahrâya bakarken uzaktan bir kervanı gelir gördü. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gördü

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bir kervanı

Zarf Tümlecisi: 1. bir gün öğleye doğru köşkünden sahrâya bakarken, 2. gelir, 3. uzaktan

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: bir gün öğleye doğru köşkünden sahrâya bakarken

Yüklem: bak-

Yer Tamlayıcısı: 1. köşkünden, 2. sahrâya

Zarf Tümlecisi: 1. bir gün, 2. öğleye doğru

Nitelendirme Öbeği: bir gün

Edat Öbeği: öğleye doğru

Nitelendirme Öbeği: bir kervan

395. Kervanın yanı sıra yaya yürüyen birisi gözünü çekti. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çekti

Özne: yaya yürüyen birisi

Belirtili Nesne: gözünü

Zarf Tümlecisi: kervanın yanı sıra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kervanın yanı sıra

Nitelendirme Öbeği: yaya yürüyen birisi

Zarf-Fiil Öbeği: yaya yürüyen

Yüklem: yürü-

Zarf Tümlecisi: yaya

İlişkilendirme Öbeği: gözü

396. O mesafeden çehre seçmek imkânsızdı;/ dikkatini bağlayan şey, sâdece yürüyüştü. (s.42)

396. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

396.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: imkânsızdı

Özne: o mesafeden çehre seçmek

396.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yürüyüştü

Özne: dikkatini bağlayan şey

Zarf Tümlecisi: sâdece

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: o mesafeden çehre seçmek

Yüklem: seç-

Belirtisiz Nesne: çehre

Yer Tamlayıcısı: o mesafeden

Nitelendirme Öbeği: o mesafe

Nitelendirme Öbeği: dikkatini bağlayan şey

İsim-Fiil Öbeği: dikkatini bağlayan

Yüklem: bağla-

Belirtili Nesne: dikkatini

İlişkilendirme Öbeği: dikkati

397. Daldı.../ Baka kaldı,/ derinliklere kaydığını sezdi. (s.42)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

397.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: daldı

Özne: (o)

397.2. Sıralı Birleşik Cümle

397.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baka kaldı

Özne: (o)

397.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sezdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: derinliklere kaydığını

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: baka kal-

İsim-Fiil Öbeği: derinliklere kaydık

Yüklem: kay-

Yer Tamlayıcısı: derinliklere

398. Yolcunun her attığı adım hızlı hızlı kakılıyordu kalbine güya. (s.42)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kakılıyordu

Özne: yolcunun her attığı adım

Yer Tamlayıcısı: kalbine

Zarf Tümleci: hızlı hızlı

Cümle Dışı Öge: güya

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yolcunun her attığı adım

İlişkilendirme Öbeği: yolcunun her attığı

Yineleme Öbeği: hızlı hızlı

İlişkilendirme Öbeği: kalbi

399. Yolcu, ara sıra alnını sıvazlıyordu;/ Hatîce, bu jestin üstünde de çok durdu.
(s.42)

399. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

399.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıvazlıyordu

Özne: yolcu

Belirtili Nesne: alnını

Zarf Tümleci: ara sıra

399.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durdu

Özne: Hatîce

Yer Tamlayıcısı: bu jestin üstünde

Zarf Tümleci: çok

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: ara sıra

İlişkilendirme Öbeği: bu jestin üstü

Nitelendirme Öbeği: bu jest

400. Bir muammâya gömülür gibi o yürüyüşün âhengine, o el hareketinin husûsiyetine dalmıştı. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dalmıştı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. o yürüyüşün âhengine, 2. o el hareketinin husûsiyetine

Zarf Tümleci: bir muammâya gömülür gibi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir muammâya gömülür gibi

İsim-Fiil Öbeği: bir muammâya gömülür

Yüklem: gömül-

Yer Tamlayıcısı: bir muammâya

Nitelendirme Öbeği: bir muammâ

İlişkilendirme Öbeği: o yürüyüşün âhengi

Nitelendirme Öbeği: o yürüyüş

İlişkilendirme Öbeği: o el hareketinin husûsiyeti

Nitelendirme Öbeği: o el hareketi

İlişkilendirme Öbeği: el hareketi

401. Sonra birden ayıldı, kabileyi tanıdı:// “Vay... Bu gelen bizim kervanmış... İşte şu yandaki de Muhammedü'l-Emîn değil mi?” (s.42)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

401.1. Sıralı Birleşik Cümle

401.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayıldı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. birden, 2. sonra

401.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tanıdı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kabileyi

401.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bizim kervanmış

Özne: bu gelen

Cümle Dışı Öge: vay

401.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: Muhammedü'l-Emîn değil mi

Özne: şu yandaki

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. işte

Söz Öbekleri:

401.2.

İsim-Fiil Öbeği: bu gelen

Yüklem: gel-

Özne: bu

İlişkilendirme Öbeği: bizim kervan

401.3.

Aitlik Öbeği: şu yandaki

Nitelendirme Öbeği: şu yan

402. Aynı gün, karşı karşıya oturup son teşebbüsün randımanını konuştular,/ dinarları saydılar. (s.42)

402. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

402.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: konuştular

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: son teşebbüsün randımanını

Zarf Tümlecisi: 1. karşı karşıya oturup, 2. aynı gün

402.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saydılar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: dinarları

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aynı gün

Zarf-Fiil Öbeği: karşı karşıya oturup

Yüklem: otur-

Zarf Tümlecisi: karşı karşıya

İlişkilendirme Öbeği: son teşebbüsün randımanı

Nitelendirme Öbeği: son teşebbüs

Kısaltma Öbeği: karşı karşıya

403. Nice zaman sonra, Hazret-i Hatîce, gönül muhasebeleri neticesini keşfedebildi. (s.42)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: keşfedebildi

Özne: Hazret-i Hatîce

Belirtili Nesne: gönül muhasebeleri neticesini

Zarf Tümlecisi: nice zaman sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: nice zaman sonra

Nitelendirme Öbeği: nice zaman

İlişkilendirme Öbeği: gönül muhasebeleri neticesi

İlişkilendirme Öbeği: gönül muhasebeleri

Birleşik Fiil: keşfedebil-

404. Evet, yekden anlaşılmıyor ama,/ bu böyle muhakkak;/ aşk, o yürüyüşün ve o el hareketinin rüyeti ile başlamıştır. (s.42-43)

404. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

404.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlaşılmıyor

Özne: (o)

Zarf Tümleci: yekden

Cümle Dışı Öge: 1. evet, 2. ama

404.2. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: böyle(dir)

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: muhakkak

404.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başlamıştır

Özne: aşk

Zarf Tümleci: o yürüyüşün ve o el hareketinin rüyeti ile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: o yürüyüşün ve o el hareketinin rüyeti

Bağlama Öbeği: o yürüyüş ve o el hareketi

Nitelendirme Öbeği: o yürüyüş

Nitelendirme Öbeği: o el hareketi

İlişkilendirme Öbeği: el hareketi

405. Belki de âşık olan insan, bir an için kâinâtın nabız darbelerini duyuyor,/ kâinâtın tasarlama faaliyetini bir an için seziyordu. (s.43)

405. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

405.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyuyor(du)

Özne: âşık olan insan

Belirtili Nesne: kâinâtın nabız darbelerini

Zarf Tümleci: bir an için

405.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seziyordu

Özne: âşık olan insan

Belirtili Nesne: kâinâtın tasarlama faaliyetini

Zarf Tümleci: bir an için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: âşık olan insan

İsim-Fiil Öbeği: âşık olan

Birleşik Fiil: âşık ol-

Edat Öbeği: bir an için

Nitelendirme Öbeği: bir an

İlişkilendirme Öbeği: kâinâtın nabız darbeleri

İlişkilendirme Öbeği: kâinâtın tasarlama faaliyeti

Nitelendirme Öbeği: tasarlama faaliyet

Edat Öbeği: bir an için

Nitelendirme Öbeği: bir an

406. Aşk, vâkıa bir lahza işi,/ bir yıldırım darbesidir. (s.43)

406. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

406.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir lahza işi(dir)

Özne: aşk

Cümle Dışı Öge: vâkıa

406.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir yıldırım darbesidir

Özne: aşk

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir lahza işi

İlişkilendirme Öbeği: lahza işi

Nitelendirme Öbeği: bir yıldırım darbesi

İlişkilendirme Öbeği: yıldırım darbesi

407. Ama herkeste çabucak şuur düzeyine çıkmaz. (s.43)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çıkmaz

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. herkeste, 2. şuur düzeyine

Zarf Tümleci: çabucak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: şuur düzeyi

408. Hatîce gibi olgun ve tecrübeli bir kadında bir yandan aklın, öte yandan disiplinin dikeceği sansür barajları vardı. (s.43)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardı

Özne: bir yandan aklın, öte yandan disiplinin dikeceği sansür barajları

Yer Tamlayıcısı: Hatîce gibi olgun ve tecrübeli bir kadında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hatîce gibi olgun ve tecrübeli bir kadın

Edat Öbeği: Hatîce gibi

Bağlama Öbeği: olgun ve tecrübeli

İlişkilendirme Öbeği: bir yandan aklın, öte yandan disiplinin dikeceği sansür barajları

Nitelendirme Öbeği: bir yan

Nitelendirme Öbeği: öte yan

409. Bunlar, aşkı bir zaman için baskı altında tutabilirler,/ şuurda boy vermesine engel olurlar. (s.43)

409. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

409.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutabilirler

Özne: bunlar

Belirtili Nesne: aşkı

Yer Tamlayıcısı: baskı altında

Zarf Tümlecisi: bir zaman için

409.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: engel olurlar

Özne: bunlar

Yer Tamlayıcısı: şuurda boy vermesine

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir zaman için

Nitelendirme Öbeği: bir zaman

İlişkilendirme Öbeği: baskı altı

Birleşik Fiil: tutabil-

İlişkilendirme Öbeği: boy vermesi

Fiil İsmi Öbeği: boy verme

Birleşik Fiil: boy ver-

410. Aşk, bu sefer aklın yasa yürütemeyecek zamânını, uykuyu kollar/ ve rüyalarda örtüsünü sıyrarak, üryan serpilir. (s.43)

410. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

410.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kollar

Özne: aşk

Belirtili Nesne: 1. aklın yasa yürütemeyecek zamânını, 2. uykuyu

Zarf Tümlecisi: bu sefer

410.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: serpilir

Özne: aşk

Yer Tamlayıcısı: rüyalarda

Zarf Tümleci: 1. örtüsünü sıyırarak, 2. üryan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu sefer

İlişkilendirme Öbeği: aklın yasa yürütemeyecek zamânı

Nitelendirme Öbeği: yasa yürütemeyecek zamân

İsim-Fiil Öbeği: yasa yürütemeyecek

Yüklem: yürüteme-

Belirtisiz Nesne: yasa

Zarf-Fiil Öbeği: örtüsünü sıyırarak

Yüklem: sıyr-

Belirtili Nesne: örtüsünü

İlişkilendirme Öbeği: örtüsü

411. Gönlümde hayâl ederim ki, Hazret-i Hatîce, ilk aylarda sağını solunu şaşırmış, evinde kendini oraya buraya çarpmış, belki kölelerinin, câriyelerinin adını bulamayacak derecede bir unutkanlığa, parasının hesâbını bilemeyecek kadar bir dalgınlığa düşmüştür. (s.43)

411. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı Ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

411.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hayâl ederim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: gönlümde

Cümle Dışı Öge: ki

411.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şaşırmış

Özne: Hazret-i Hatîce

Belirtili Nesne: sağını solunu

Zarf Tümleci: ilk aylarda

411.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çarpmış

Özne: Hazret-i Hatîce

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: 1. evinde, 2. oraya buraya

411.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmüştür

Özne: Hazret-i Hatîce

Yer Tamlayıcısı: 1. kölelerinin, câriyelerinin adını bulamayacak derecede bir unutkanlığa, 2. parasının hesâbını bilemeyecek kadar bir dalgınlığa

Zarf Tümleci: belki

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: hayâl et-

Nitelendirme Öbeği: ilk aylar

Yineleme Öbeği: sağını solunu

Yineleme Öbeği: oraya buraya

Nitelendirme Öbeği: kölelerinin, câriyelerinin adını bulamayacak derecede unutkanlık

Edat Öbeği: kölelerinin, câriyelerinin adını bulamayacak derecede

İsim-Fiil Öbeği: kölelerinin, câriyelerinin adını bulamayacak

Yüklem: bulama-

Belirtili Nesne: kölelerinin, câriyelerinin adını

İlişkilendirme Öbeği: kölelerinin, câriyelerinin adı

Nitelendirme Öbeği: parasının hesâbını bilemeyecek kadar bir dalgınlık

Edat Öbeği: parasının hesâbını bilemeyecek kadar

İsim-Fiil Öbeği: parasının hesâbını bilemeyecek

Yüklem: bileme-

Belirtili Nesne: parasının hesâbını

İlişkilendirme Öbeği: parasının hesâbı

İlişkilendirme Öbeği: parası

412. “Hayırdır inşallah... Ne oluyorum böyle?” demiştir kendi kendine. (s.43)

412. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

412.1. İç içe birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiştir

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Hayırdır inşallah... Ne oluyorum böyle?”

Yer Tamlayıcısı: kendi kendine

412.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne oluyorum

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: böyle

Cümle Dışı Öge: hayırdır inşallah

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: hayırdır inşallah

Kısaltma Öbeği: kendi kendine

413. “Acaba o gördüğüm rüyaların tesiri mi?/ Yazıklar olsun bana,/ aslı olmayan bir hayâle fikir bağlamalı mı idim?” (s.43)

413. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

413.1. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: o gördüğüm rüyaların tesiri mi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: acaba

413.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yazıklar olsun

Yer Tamlayıcısı: bana

413.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: fikir bağlamalı mı idim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: aslı olmayan bir hayâle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: o gördüğüm rüyaların tesiri

Nitelendirme Öbeği: o gördüğüm rüyalar

İlişkilendirme Öbeği: o gördüğüm

Nitelendirme Öbeği: aslı olmayan bir hayâl

İsim-Fiil Öbeği: aslı olmayan

Yüklem: olma-

Özne: aslı

Birleşik Fiil: fikir bağla-

414. Hatîce annemiz, belki ileri geri düşünmüş,/ aşkı asla hatırına getirmek istememiştir. (s.43)

414. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

414.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: düşünmüş(tür)

Özne: Hatîce annemiz

Zarf Tümleci: 1. ileri geri, 2. belki

414.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: istememiştir

Özne: Hatîce annemiz

Belirtisiz Nesne: aşkı asla hatırına getirmek

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce anne

Yineleme Öbeği: ileri geri

Fiil İsmi Öbeği: aşkı asla hatırına getirmek

Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: aşkı

Yer Tamlayıcısı: hatırına

Zarf Tümleci: asla

415. Ne var ki, bâzı rüyalar unutulur, bâzısı unutulmaz; unutulmayan cinsi kendini belli eder:// Ben gidicilerden değilim” der. (s.43)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

415.1. Sıralı Birleşik Cümle

415.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: unutulur

Özne: bâzı rüyalar

Cümle Dışı Öge: ne var ki

415.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: unutulmaz

Özne: bâzısı

415.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: belli eder

Özne: unutulmayan cinsi

Belirtili Nesne: kendini

415.2. İç İç Birleşik Cümle

415.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Ben gidicilerden değilim”

Özne: ben

415.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: değilim

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: gidicilerden

Söz Öbekleri:

415.1.

Nitelendirme Öbeği: bâzı rüya

İlişkilendirme Öbeği: bâzısı

İlişkilendirme Öbeği: unutulmayan cinsi

Nitelendirme Öbeği: unutulmayan cins

Birleşik Fiil: belli et-

416. Aşk, Kâbe’nin harîmi imiş,/ Cebrâil bile içine giremez,/ etrâfında tavâf edermiş.. (s.43)

416. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

416.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Kâbe’nin harîmi imiş

Özne: aşk

416.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: giremez

Özne: Cebrâil

Yer Tamlayıcısı: içine

Cümle Dışı Öge: bile

416.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tavâf edermiş

Özne: Cebrâil

Yer Tamlayıcısı: etrâfında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin harîmi

İlişkilendirme Öbeği: içi

İlişkilendirme Öbeği: etrâfı

Birleşik Fiil: tavâf et-

417. Bu kutsal bölgede daha fazla dolanacak mecâlim kalmadı,/ yaprağı çeviriyorum.
(s.43)

417. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

417.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: daha fazla dolanacak mecâlim

Yer Tamlayıcısı: bu kutsal bölgede

417.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çeviriyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: yaprağı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu kutsal bölge

İlişkilendirme Öbeği: daha fazla dolanacak mecâlim

Nitelendirme Öbeği: daha fazla dolanacak mecâl

İsim-Fiil Öbeği: daha fazla dolanacak

Yüklem: dolan-

Zarf Tümleci: daha fazla

Nitelendirme Öbeği: daha fazla

12. Tefrika

HAZRET-İ HATİCE- II

418. Fahr-i Âlem'in Hatîce annemizle evlilik hayâtı yirmi sene sürdü,/ yedi çocuk doğurdu. (s.44)

418. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

418.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sürdü

Özne: Fahr-i Âlem'in Hatîce annemizle evlilik hayâtı

Zarf Tümleci: yirmi sene

418.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doğurdu

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: yedi çocuk

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Fahr-i Âlem'in Hatîce annemizle evlilik hayâtı

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce anne

Nitelendirme Öbeği: yirmi sene

Nitelendirme Öbeği: yedi çocuk

419. Nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrarda kök salmış bir izdivaç olduğunu bile hayâl edemeyiz. (s.44)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: hayâl edemeyiz

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrarda kök salmış bir izdivaç olduğunu

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrarda kök salmış bir izdivaç olduğu

İsim-Fiil Öbeği: nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrârda kök salmış bir izdivaç
olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrârda kök salmış bir izdivaç

Nitelendirme Öbeği: nasıl mutlu bir berâberlik, nasıl ilâhî esrârda kök salmış bir
izdivâç

İsim-Fiil Öbeği: nasıl ilâhî esrarda kök salmış

Yüklem: kök sal-

Yer Tamlayıcısı: ilâhî esrarda

Zarf Tümleci: nasıl

Birleşik Fiil: kök sal-

Nitelendirme Öbeği: ilâhî esrar

Nitelendirme Öbeği: nasıl mutlu bir berâberlik

Birleşik Fiil: hayâl edeme-

420. Çifti terkip edenlerin bir tarafta son Peygamber, bir tarafta kadın cinsinin en güzîdesi Hatîce Annemiz olduğunu düşünürsek/ aradaki münâsebetin asâleti ve letâfeti akılları durdurur. (s.44)

420. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

420.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünürsek

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: çifti terkip edenlerin bir tarafta son Peygamber, bir tarafta kadın cinsinin en güzîdesi Hatîce Annemiz olduğunu

420.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durdurur

Özne: aradaki münasebetin asâleti ve letâfeti

Belirtili Nesne: akılları

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: çifti terkip edenlerin bir tarafta son Peygamber, bir tarafta kadın cinsinin en güzîdesi Hatîce Annemiz olduğu

İlişkilendirme Öbeği: çifti terkip edenlerin bir tarafta son Peygamber, bir tarafta kadın cinsinin en güzîdesi Hatîce Annemiz

İsim-Fiil Öbeği: çifti terkip edenler

Yüklem: terkip et-

Belirtili Nesne: çifti

Birleşik Fiil: terkip et-

Bağlama Öbeği: bir tarafta son Peygamber, bir tarafta kadın cinsinin en güzîdesi

Hatîce Anne

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

Nitelendirme Öbeği: bir taraf

Nitelendirme Öbeği: son Peygamber

Nitelendirme Öbeği: bir taraf

İlişkilendirme Öbeği: kadın cinsinin en güzîdesi

İlişkilendirme Öbeği: kadın cinsi

Nitelendirme Öbeği: en güzîde

İlişkilendirme Öbeği: aradaki münâsebetin asâleti ve letâfeti

Bağlama Öbeği: asâlet ve letâfet

Nitelendirme Öbeği: aradaki münâsebet

421. Biz bu üstün terkibe -o da bin bir ihtiras ve ihtirazla- ancak Hatîce annemiz zavîyesinden, huşû geçirerek bakabiliriz. (s.44)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bakabiliriz

Özne: biz

Yer Tamlayıcısı: 1. bu üstün terkibe, 2. Hatîce annemiz zavîyesinden

Zarf Tümlenci: 1. huşû geçirerek, 2. ancak, 3. bin bir ihtiras ve ihtirazla

Cümle Dışı Öge: o da

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu üstün terkip

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce annemiz zavîyesi

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce anne

Zarf-Fiil Öbeği: huşû geçirerek

Yüklem: geçir-

Belirtisiz Nesne: huşû

Nitelendirme Öbeği: bin bir ihtiras ve ihtiraz

Bağlama Öbeği: ihtiras ve ihtiraz

Birleşik Fiil: bakabil-

422. Peygamberimiz zâviyesinden asla bakamayız. (s.44)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bakamayız

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: Peygamberimiz zâviyesinden

Zarf Tümleci: asla

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz zâviyesi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

423. Batılı müellifler ısrarla telkin ederler ki,/ Hazret-i Muhammed bir dâhi olmakla berâber, her insan gibi bir insandı. (s.44)

423. Cümlenin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

423.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: telkin ederler

Özne: batılı müellifler

Zarf Tümleci: ısrarla

Cümle Dışı Öge: ki

423.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: her insan gibi bir insandı

Özne: Hazret-i Muhammed

Zarf Tümleci: bir dâhi olmakla berâber

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: batılı müellifler

Birleşik Fiil: telkin et-

Nitelendirme Öbeği: her insan gibi bir insan

Edat Öbeği: her insan gibi

424. Şüphesiz öyle,/ dünya işlerinde, beşerî davranışlarında en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket eden bir dâhi insandı. (s.44)

424. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

424.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle(dir)

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: şüphesiz

424.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: dünya işlerinde, beşerî davranışlarında en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket eden bir dâhi insandı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dünya işlerinde, beşerî davranışlarında en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket eden bir dâhi insan

İsim-Fiil Öbeği: dünya işlerinde, beşerî davranışlarında en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket eden

Yüklem: en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket et-

Yer Tamlayıcısı: 1. dünya işlerinde, 2. beşerî davranışlarında

Birleşik Fiil: en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket et-

Bağlama Öbeği: en yüksek kabiliyet ve zekâ ile hareket

Nitelendirme Öbeği: en yüksek kabiliyet

Nitelendirme Öbeği: en yüksek

Nitelendirme Öbeği: zekâ ile hareket

Edat Öbeği: zekâ ile

İlişkilendirme Öbeği: dünya işleri

Nitelendirme Öbeği: beşerî davranışlar

425. Ama düşünme mekanizması, duygulanma muammâsı nasıldı? (s.44)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: nasıldı

Özne: 1. düşünme mekanizması, 2. duygulanma muammâsı

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: düşünme mekanizması

İlişkilendirme Öbeği: duygulanma muammâsı

426. Buna kimse yanaşamaz. (s.44)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yanaşamaz

Özne: kimse

Yer Tamlayıcısı: buna

427. Batılı müellifler Peygamber hüviyetini -hele kendi peygamberleri olmazsa-laboratuvar denemesine getirememekten pek huzursuzluk duyarlar. (s.44)

427. Cümlelerin Türü: Saplamalı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

427.1. Saplamalı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyarlar

Özne: batılı müellifler

Belirtisiz Nesne: pek huzursuzluk

Yer Tamlayıcısı: Peygamber hüviyetini laboratuvar denemesine getirememekten

427.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmazsa

Özne: kendi peygamberleri

Cümle Dışı Öge: hele

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: batılı müellifler

Fiil İsmi Öbeği: Peygamber hüviyetini laboratuvar denemesine getirememek

Yüklem: getireme-

Belirtili Nesne: Peygamber hüviyetini

Yer Tamlayıcısı: laboratuvar denemesine

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber hüviyeti

İlişkilendirme Öbeği: laboratuvar denemesi

Nitelendirme Öbeği: pek huzursuzluk

İlişkilendirme Öbeği: kendi peygamberleri

428. İlim, insan eseri olduğu halde putlaştırılmıştır/ ve bütün batılı müellifler, Kadir-i Mutlak diye tapılmış bu put azmanı karşısında tir tir titrerler. (s.44)

428. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

428.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: putlaştırılmıştır

Özne: ilim

Zarf Tümlecisi: insan eseri olduğu halde

Cümle Dışı Öge: ve

428.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: titrerler

Özne: bütün batılı müellifler

Yer Tamlayıcısı: Kadir-i Mutlak diye tapılmış bu put azmanı karşısında

Zarf Tümlecisi: tir tir

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: insan eseri olduğu halde

İlişkilendirme Öbeği: insan eseri olduğu

İsim-Fiil Öbeği: insan eseri olduk

Birleşik Fiil: insan eseri ol-

İlişkilendirme Öbeği: insan eseri

Nitelendirme Öbeği: bütün batılı müellifler

İlişkilendirme Öbeği: Kadir-i Mutlak diye tapılmış bu put azmanı karşısı

Nitelendirme Öbeği: Kadir-i Mutlak diye tapılmış bu put azmanı

İlişkilendirme Öbeği: put azmanı

İsim-Fiil Öbeği: Kadir-i Mutlak diye tapılmış

Yüklem: tapıl-

Zarf Tümlecisi: Kadir-i Mutlak diye

Edat Öbeği: Kadir-i Mutlak diye

Yineleme Öbeği: tir tir

429. Yine aynı ilim doktrinine uymak zarûreti ile eserden müessire intikale mecbur kalınca Peygamberimizin şahsiyeti hakkında bin dereden su getirmek için soluk soluğa kıvranır dururlar. (s.44-45)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kıvranır dururlar

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: 1. aynı ilim doktrinine uymak zarûreti ile eserden müessire intikale mecbur kalınca, 2. Peygamberimizin şahsiyeti hakkında bin dereden su getirmek için, 3. soluk soluğa, 4. yine

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: aynı ilim doktrinine uymak zarûreti ile eserden müessire intikale mecbur kalınca

Yüklem: mecbur kal-

Zarf Tümleci: aynı ilim doktrinine uymak zarûreti ile

Yer Tamlayıcısı: 1. eserden, 2. müessire intikale

Kısaltma Öbeği: müessire intikal

Edat Öbeği: aynı ilim doktrinine uymak zarûreti ile

İlişkilendirme Öbeği: aynı ilim doktrinine uymak zarûreti

Fiil İsmi Öbeği: aynı ilim doktrinine uymak

Yüklem: uy-

Yer Tamlayıcısı: aynı ilim doktrinine

Nitelendirme Öbeği: aynı ilim doktrini

İlişkilendirme Öbeği: ilim doktrini

Edat Öbeği: Peygamberimizin şahsiyeti hakkında bin dereden su getirmek için

Fiil İsmi Öbeği: Peygamberimizin şahsiyeti hakkında bin dereden su getirmek

Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: su

Yer Tamlayıcısı: 1. bin dereden, 2. Peygamberimizin şahsiyeti hakkında

Nitelendirme Öbeği: bin dere

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin şahsiyeti hakkı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin şahsiyeti

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Kısaltma Öbeği: soluk soluğa

Birleşik Fiil: kıvranır dur-

430. Kimse gocunmasın... (s.45)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gocunmasın

Özne: kimse

431. Onların bu hâli bana Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için cennetten kovulan şeytanı hatırlatıyor. (s.45)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hatırlatıyor

Özne: onların bu hâli

Belirtili Nesne: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için cennetten kovulan şeytanı

Yer Tamlayıcısı: bana

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onların bu hâli

Nitelendirme Öbeği: bu hâl

Nitelendirme Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için cennetten kovulan şeytan

İsim-Fiil Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için cennetten kovulan

Yüklem: kovul-

Yer Tamlayıcısı: cennetten

Zarf Tümleci: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için

Edat Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği için

İlişkilendirme Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemediği

İsim-Fiil Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek istemedik

Yüklem: isteme-

Belirtisiz Nesne: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek

Fiil İsmi Öbeği: Âdem'in üstünlüğünü kabul etmek

Yüklem: kabul et-

Belirtili Nesne: Âdem'in üstünlüğünü

İlişkilendirme Öbeği: Âdem'in üstünlüğü

Birleşik Fiil: kabul et-

432. Huzursuz olduklarını görüyorum,/ her şeyi kimya potasına tıkamıyorlar. (s.45)

432. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

432.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görüyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: huzursuz olduklarını

432.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tıkamıyorlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: her şeyi

Yer Tamlayıcısı: kimya potasına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: huzursuz oldukları

İsim-Fiil Öbeği: huzursuz olduk

Birleşik Fiil: huzursuz ol-

Nitelendirme Öbeği: her şey

İlişkilendirme Öbeği: kimya potası

433. Her sırrı çözemiyorlar,/ ama sırrarın varlığına da tahammül edemiyorlar. (s.45)

433. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

433.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: çözemiyorlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: her sırrı

433.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tahammül edemiyorlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: sırların varlığına

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. da

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her sır

İlişkilendirme Öbeği: sırların varlığı

Birleşik Fiil: tahammül edeme-

434. Müsâade edin,/ doğu ve batı diye ayırmakta hata ettim,/ maddeciler ve spritualistler tâbiri daha uygun düşecek,/ biz, canımızda gizlenmiş sır ile şimdi erir,/ şimdi dirilir,/ her dem tâze buluruz. (s.45)

434. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

434.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: müsâade edin

Özne: (siz)

434.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hata ettim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: doğu ve batı diye ayırmakta

434.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uygun düşecek

Özne: maddeciler ve spritualistler tâbiri

Zarf Tümleci: daha

434.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erir(iz)

Özne: biz

Zarf Tümleci: 1. canımızda gizlenmiş sır ile, 2. şimdi

434.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dirilir(iz)

Özne: biz

Zarf Tümleci: şimdi

434.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buluruz

Özne: biz

Zarf Tümleci: 1. her dem, 2. tâze

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: müsâade et-

Fiil İsmi Öbeği: doğu ve batı diye ayırmak

Yüklem: ayır-

Zarf Tümleci: doğu ve batı diye

Edat Öbeği: doğu ve batı diye

Bağlama Öbeği: doğu ve batı

Birleşik Fiil: hata et-

İlişkilendirme Öbeği: maddeciler ve spritualistler tâbiri

Bağlama Öbeği: maddeciler ve spritualistler

Nitelendirme Öbeği: daha uygun

Nitelendirme Öbeği: canımızda gizlenmiş sır

İsim-Fiil Öbeği: canımızda gizlenmiş

Yüklem: gizlen-

Yer Tamlayıcısı: canımızda

Nitelendirme Öbeği: her dem tâze

Nitelendirme Öbeği: her dem

435. Deriz ki:// *Canda hassiyyet mi var sevdâ-yı cânân olmasa* (s.45)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

435.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: deriz

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

435.2. Şartlı Birleşik Cümle

435.2.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmasa

Özne: sevdâ-yı cânân

435.2.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: hassiyet mi

Yer Tamlayıcısı: canda

436. Hatîce Annemiz, zevcinde kokladığı değişik rûhun tesiriyle dâimi bir mûcize ikliminde yaşamış olmalı. (s.45)

Cümlelerin Türleri: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yaşamış olmalı

Özne: Hatîce Annemiz

Yer Tamlayıcısı: dâimi bir mûcize ikliminde

Zarf Tümlecisi: zevcinde kokladığı değişik rûhun tesiriyle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

İlişkilendirme Öbeği: zevcinde kokladığı değişik rûhun tesiri

Nitelendirme Öbeği: zevcinde kokladığı değişik rûh

İlişkilendirme Öbeği: zevcinde kokladığı

İsim-Fiil Öbeği: zevcinde kokladık

Yüklem: kokla-

Yer Tamlayıcısı: zevcinde

İlişkilendirme Öbeği: zevci

Nitelendirme Öbeği: dâimi bir mûcize iklimi

İlişkilendirme Öbeği: mûcize iklimi

Birleşik Fiil: yaşamış ol-

437. Onun bakışlarını yakalamıştır,/ yüzünde yanıp sönen mânâlarla ne haller geçirmiştir, kim bilir. (s.45)

437. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

437.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yakalamıştır

Özne: (o)

Belirtili Nesne: onun bakışlarını

437.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçirmiştir

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne haller

Zarf Tümlenci: yüzünde yanıp sönen mânâlarla

Cümle Dışı Öge: kim bilir

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun bakışları

Nitelendirme Öbeği: yüzünde yanıp sönen mânâlar

İsim-Fiil Öbeği: yüzünde yanıp sönen

Yüklem: yanıp sön-

Yer Tamlayıcısı: yüzünde

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

Birleşik Fiil: yanıp sön-

Nitelendirme Öbeği: ne haller

438. Onun hoşnutluk gülümsemeleri, öfke çatkınlıkları, küskünlük susuşları, onun dost bildiğine karşı sonsuz cömertlikle aydınlanmış açıklığı, düşmüş bildiğine karşı mertçe keskin gazabı. (s.45)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun hoşnutluk gülümsemeleri

Nitelendirme Öbeği: hoşnutluk gülümseme

İlişkilendirme Öbeği: öfke çatkınlıkları

İlişkilendirme Öbeği: küskünlük susuşları

Nitelendirme Öbeği: küskünlük susuşlar

İlişkilendirme Öbeği: onun dost bildiğine karşı sonsuz cömertlikle aydınlanmış açıklığı

Nitelendirme Öbeği: dost bildiğine karşı sonsuz cömertlikle aydınlanmış açıklık

İsim-Fiil Öbeği: dost bildiğine karşı sonsuz cömertlikle aydınlanmış

Yüklem: aydınlan-

Zarf Tümleci: 1. dost bildiğine karşı, 2. sonsuz cömertlikle

Nitelendirme Öbeği: sonsuz cömertlik

Edat Öbeği: dost bildiğine karşı

İlişkilendirme Öbeği: dost bildiği

İsim-Fiil Öbeği: dost bildik

Yüklem: bil-

Zarf Tümleci: dost

İlişkilendirme Öbeği: düşmüş bildiğine karşı mertçe keskin gazabı

Nitelendirme Öbeği: mertçe keskin gazap

Edat Öbeği: düşmüş bildiğine karşı

İlişkilendirme Öbeği: düşmüş bildiği

İsim-Fiil Öbeği: düşmüş bildik

Yüklem: bil-

Zarf Tümleci: düşmüş

439. Bir öksüz yavrunun omzuna el koyduğu zaman dudakları titreyerek büzülür. (s.45)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: büzülür

Özne: dudakları

Zarf Tümleci: 1. titreyerek, 2. bir öksüz yavrunun omzuna el koyduğu zaman

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir öksüz yavrunun omzuna el koyduğu zaman

İlişkilendirme Öbeği: bir öksüz yavrunun omzuna el koyduğu

İsim-Fiil Öbeği: bir öksüz yavrunun omzuna el koyduk

Yüklem: el koy-

Yer Tamlayıcısı: bir öksüz yavrunun omzuna

İlişkilendirme Öbeği: bir öksüz yavrunun omzu

Nitelendirme Öbeği: bir öksüz yavru

Birleşik Fiil: el koy-

İlişkilendirme Öbeği: dudakları

440. Sevdiği kadına sokulup göz göze geldiği zaman “aşk”ın kendisi olur,/ öyle bakar. (s.45)

440. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

440.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: “aşk”ın kendisi

Zarf Tümleci: sevdiği kadına sokulup göz göze geldiği zaman

440.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakar

Özne: (o)

Zarf Tümleci: öyle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: sevdiği kadına sokulup göz göze geldiği zaman

İlişkilendirme Öbeği: sevdiği kadına sokulup göz göze geldiği

İsim-Fiil Öbeği: sevdiği kadına sokulup göz göze geldik

Yüklem: göz göze gel-

Zarf Tümleci: sevdiği kadına sokulup

Birleşik Fiil: göz göze gel-

Kısaltma Öbeği: göz göze

Zarf-Fiil Öbeği: sevdiği kadına sokulup

Yüklem: sokul-

Yer Tamlayıcısı: sevdiği kadına

Nitelendirme Öbeği: sevdiği kadın

İlişkilendirme Öbeği: “aşk”ın kendisi

441. Tasavvuf diliyle konuşmak gerek. (s.45)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gerek(ir)

Özne: tasavvuf diliyle konuşmak

Söz Öbekleri:

Fil İsmi Öbeği: tasavvuf diliyle konuşmak

Yüklem: konuş-

Zarf Tümlecisi: tasavvuf diliyle

İlişkilendirme Öbeği: tasavvuf dili

442. O, diğer insanlar gibi ilâhî bir sıfatın “mazhar”ı değil, sıfatın kendisidir. (s.45)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ilâhî bir sıfatın “mazhar”ı değil, sıfatın kendisidir

Özne: O

Zarf Tümlecisi: diğer insanlar gibi

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: diğer insanlar gibi ilâhî bir sıfatın “mazhar”ı değil, sıfatın kendisi

İlişkilendirme Öbeği: ilâhî bir sıfatın “mazhar”ı

Nitelendirme Öbeği: ilâhî bir sıfat

İlişkilendirme Öbeği: sıfatın kendisi

Edat Öbeği: diğer insanlar gibi

Nitelendirme Öbeği: diğer insanlar

443. Yâni parça değil, bütündür,/ şevkatse şefkatin bütünü,/ mert ise mürüvvetin tecellîsi, tamâmı. (s.45)

443. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

443.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: parça değil, bütündür

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: yâni

443.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şefkatin bütünü(dür)

Özne: şevkatse

443.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mürüvvetin tecellîsi, tamâmı(dır)

Özne: mert

Cümle Dışı Öge: ise

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: parça değil, bütün

İlişkilendirme Öbeği: şefkatin bütünü

İlişkilendirme Öbeği: mürüvvetin tecellisi, tamâmı

444. Ama ben bu tarzda konuşmaya devam edersem/ ömrüm vefâ etmez. (s.45)

444. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

444.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devam edersem

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: bu tarzda konuşmaya

Cümle Dışı Öge: ama

444.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: vefâ etmez

Özne: ömrüm

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bu tarzda konuşma

Yüklem: konuş-

Zarf Tümlenci: bu tarzda

Nitelendirme Öbeği: bu tarz

Birleşik Fiil: devam et-

İlişkilendirme Öbeği: ömrüm

Birleşik Fiil: vefâ et-

445. Devr-i Saâdet'te Habîbullah'ın yakınlarında yaşamış olmalıyım. (s.45)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: yaşamış olmalıyım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Habîbullah'ın yakınlarında

Zarf Tümleci: Devr-i Saâdet'te

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Habîbullah'ın yakınları

Birleşik Fiil: yaşamış ol-

446. Yoksa onun kucağından bırakmadığı, sırtını okşadığı tekir kedisi miydim?
(s.45)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Öğeleri:

Yüklem: onun kucağından bırakmadığı, sırtını okşadığı tekir kedisi miydim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: yoksa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun kucağından bırakmadığı, sırtını okşadığı tekir kedisi

Nitelendirme Öbeği: sırtını okşadığı tekir kedi

Nitelendirme Öbeği: tekir kedi

İlişkilendirme Öbeği: sırtını okşadığı

İsim-Fiil Öbeği: sırtını okşadık

Yüklem: okşa-

Belirtili Nesne: sırtını

İlişkilendirme Öbeği: sırtı

İsim-Fiil Öbeği: onun kucağından bırakmadık

Yüklem: bırakma-

Yer Tamlayıcısı: onun kucağından

İlişkilendirme Öbeği: onun kucağı

447. Hani bir gün namaz kılıyormuş/ da gitmişim,/ dizi dibine büzülmüşüm,/ uyuya kalmışım. (s.45)

447. Cümle Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümle Türleri ve Öğeleri:

447.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: namaz kılıyormuş

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir gün

Cümle Dışı Öge: 1. hani, 2. da

447.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitmişim

Özne: (ben)

447.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: büzülmüşüm

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: dizi dibine

447.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uyuya kalmışım

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir gün

Birleşik Fiil: namaz kıl-

İlişkilendirme Öbeği: dizi dibi

İlişkilendirme Öbeği: dizi

Birleşik Fiil: uyuya kal-

448. Muhabbet makamının serveri, benim saâdetimi bozmamak için namazını uzatmış,/ bakmış ki, ben hayâtımdan pek memnun, kıyâmete kadar uyanmaya niyetli değilim,/ tutmuş/ cübbesinin eteğini kesmiş. (s.45-46)

448. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

448.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uzatmış

Özne: muhabbet makamının serveri

Belirtili Nesne: namazını

Zarf Tümleci: benim saâdetimi bozmamak için

448.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakmış

Özne: muhabbet makamının serveri

Cümle Dışı Öge: ki

448.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hayâtımdan pek memnun(um)

Özne: ben

448.4. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: kıyâmete kadar uyanmaya niyetli değilim

Özne: ben

448.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutmuş

Özne: muhabbet makamının serveri

448.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesmiş

Özne: muhabbet makamının serveri

Belirtili Nesne: cübbesinin eteğini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet makamının serveri

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet makamı

Edat Öbeği: benim saâdetimi bozmamak için

Fiil İsmi Öbeği: benim saâdetimi bozmamak

Yüklem: bozma-

Belirtili Nesne: benim saâdetimi

İlişkilendirme Öbeği: benim saâdetim

Kısaltma Öbeği: hayatımdan pek memnun

Kısaltma Öbeği: kıyâmete kadar uyanmaya niyetli

Fiil İsmi Öbeği: kıyâmete kadar uyanma

Yüklem: uyan-

Zarf Tümlenci: kıyâmete kadar

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

İlişkilendirme Öbeği: cübbesinin eteği

İlişkilendirme Öbeği: cübbesi

449. Kedi lafı ederken bir hadis hatırladım. (s.46)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hatırladım

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bir hadis

Zarf Tümleci: kedi lafı ederken

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: kedi lafı ederken

Birleşik Fiil: kedi lafı et-

İlişkilendirme Öbeği: kedi lafı

Nitelendirme Öbeği: bir hadis

450. Efendimize sormuşlar,/ yâ Muhammed sen cennete gittiğin vakit kim karşı gelecek? (s.46)

450. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

450.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sormuşlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: Efendimize

450.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: karşı gelecek

Özne: kim

Zarf Tümleci: sen cennete gittiğin vakit

Cümle Dışı Öge: yâ Muhammed

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

Nitelendirme Öbeği: sen cennete gittiğin vakit

İsim-Fiil Öbeği: cennete gittik

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: cennete

Birleşik Fiil: karşı gel-

451. Sanmışlar ki,/ daha evvel vefat eden ashtan birini yâhut Hazret-i Hamza'yı söyler. (s.46)

451. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

451.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sanmışlar

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: ki

451.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyler

Özne: (o)

Belirtili Nesne: daha evvel vefat eden birini yâhut Hazret-i Hamza'yı

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: daha evvel vefat eden biri yâhut Hazret-i Hamza

Nitelendirme Öbeği: daha evvel vefat eden biri

İsim-Fiil Öbeği: daha evvel vefat eden

Yüklem: vefat et-

Zarf Tümlecisi: daha evvel

Edat Öbeği: daha evvel

452. “Cennette beni ilk önce kelimle atım karşılayacak” demiş. (s.46)

452. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

452.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiş

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Cennette beni ilk önce kelimle atım karşılayacak”

452.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karşılayacak

Özne: kelimle atım

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: cennette

Zarf Tümlecisi: ilk önce

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ilk önce

Bağlama Öbeği: kedimle atım

İlişkilendirme Öbeği: kedim

İlişkilendirme Öbeği: atım

453. Tefsîri güç olsa gerek. (s.46)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: güç olsa gerek

Özne: tefsîri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: tefsîri

454. Bir mânevî cevelâna çıkayım diye davranıyorum,/ kolum kanadım kesiliyor. (s.46)

454. Cümlenin Türü: İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

454.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: davranıyorum

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: bir mânevî cevelâna çıkayım diye

454.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkayım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: bir mânevî cevelâna

454.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesiliyor

Özne: kolum kanadım

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir mânevî cevelâna çıkayım diye

Nitelendirme Öbeği: bir mânevî cevelân

Yineleme Öbeği: kolum kanadım

455. Gece vakit geç. (s.46)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geç(tir)

Özne: vakit

Zarf Tümlecisi: gece

456. Denize baktım. (s.46)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: baktım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: denize

457. Hilâl usul usul kaydı,/ giderek nar çiçeği rengi bağladı,/ bizim sahneden çekiliverdi. (s.46)

457. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

457.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaydı

Özne: hilâl

Zarf Tümlecisi: usul usul

457.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağladı

Özne: hilâl

Belirtisiz Nesne: nar çiçeği rengi

Zarf Tümlecisi: giderek

457.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekiliverdi

Özne: hilâl

Yer Tamlayıcısı: bizim sahneden

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: usul usul

İlişkilendirme Öbeği: nar çiçeği rengi

İlişkilendirme Öbeği: nar çiçeği

İlişkilendirme Öbeği: bizim sahne

Birleşik Fiil: çekiliver-

458. Ben bugün zaten bir kaçamak tutturdum. (s.46)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: tutturdum

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: bir kaçamak

Zarf Tümlacı: 1. bugün, 2. zaten

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir kaçamak

459. Hazret-i Muhammed’le Hatîce Annemizin izdivâcına kâh yanaşıyorum,/ kâh o yüksek frekansta soluğum kalmıyor/ geri dönüyorum. (s.46)

459. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

459.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanaşıyorum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed’le Hatîce Annemizin izdivâcına

Cümle Dışı Öge: kâh

459.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmıyor

Özne: soluğum

Yer Tamlayıcısı: yüksek frekansta

Cümle Dışı Öge: kâh

459.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geri dönüyorum

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'le Hatîce Annemizin izdivâcı

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'le Hatîce Annemiz

Bağlama Öbeği: Hazret-i Muhammed'le Hatîce Anne

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

Nitelendirme Öbeği: o yüksek frekans

İlişkilendirme Öbeği: soluğum

Birleşik Fiil: geri dön-

460. Beşer târihini kendi ebedî simâlarıyla damgalamış olanların, hem dayanılmaz câzibesi hem eritici heybeti var. (s.46)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: beşer târihini kendi ebedî simâlarıyla damgalamış olanların, hem dayanılmaz câzibesi hem eritici heybeti

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: beşer târihini kendi ebedî simâlarıyla damgalamış olanların, hem dayanılmaz câzibesi hem eritici heybeti

İsim-Fiil Öbeği: beşer târihini kendi ebedî simâlarıyla damgalamış olanlar

Yüklem: damgalamış ol-

Belirtili Nesne: beşer târihini

Zarf Tümleci: kendi ebedî simâlarıyla

İlişkilendirme Öbeği: beşer târihi

İlişkilendirme Öbeği: kendi ebedî simâları

461. Özleyerek sokulmak, ürpererek gerilemek bir arada. (s.46)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bir arada(dır)

Özne: 1. özleyerek sokulmak, 2. ürpererek gerilemek

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: özleyerek sokulmak

Yüklem: sokul-

Zarf Tümlecisi: özleyerek

Fiil İsmi Öbeği: ürpererek gerilemek

Yüklem: gerile-

Zarf Tümlecisi: ürpererek

Nitelendirme Öbeği: bir ara

462. İnsan kılıktan kılığa giriyor. (s.46)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: giriyor

Özne: insan

Yer Tamlayıcısı: 1. kılıktan, 2. kılığa

463. Tekir kedinin çizgili postuna kadar yolu var. (s.46)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: tekir kedinin çizgili postuna kadar yolu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: tekir kedinin çizgili postuna kadar yolu

Edat Öbeği: tekir kedinin çizgili postuna kadar

İlişkilendirme Öbeği: tekir kedinin çizgili postu

Nitelendirme Öbeği: tekir kedi

Nitelendirme Öbeği: çizgili post

13. Tefrika

HAZRET-İ HATİCE-III

464. En ileri “kurbiyet”e yâni yakınlığa erenlerin başında gelir Hazret-i Hatîce. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelir

Özne: Hazret-i Hatîce

Yer Tamlayıcısı: en ileri “kurbiyet”e yâni yakınlığa erenlerin başında

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: en ileri “kurbiyet”e yâni yakınlığa erenlerin başı

İlişkilendirme Öbeği: yakınlığa erenlerin başı

İsim-Fiil Öbeği: yakınlığa erenler

Yüklem: er-

Yer Tamlayıcısı: yakınlığa

Nitelendirme Öbeği: en ileri “kurbiyet”

Nitelendirme Öbeği: en ileri

465. Ondan sonra, Hazret-i Ali ve Veyselkarânî gelir. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelir

Özne: Hazret-i Ali ve Veyselkarânî

Zarf Tümleci: ondan sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ondan sonra

Bağlama Öbeği: Hazret-i Ali ve Veyselkarânî

466. Bu devletliler yeryüzünde yeni bir terkip kuran ışını ilk zaptedenler, o nûru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek, inleye inleye sindirmeye uğraşacak tâkatte olanlardı. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: o nuru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek, inleye inleye sindirmeye uğraşacak tâkatte olanlardı

Özne: 1. bu devletliler, 2. yeryüzünde yeni bir terkip kuran ışını ilk zaptedenler

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu devletliler

İsim-Fiil Öbeği: yeryüzünde yeni bir terkip kuran ışını ilk zaptedenler

Yüklem: zaptet-

Belirtili Nesne: yeni bir terkip kuran ışını

Yer Tamlayıcısı: yeryüzünde

Zarf Tümleci: ilk

Birleşik Fiil: zaptet-

Nitelendirme Öbeği: yeni bir terkip kuran ışın

İsim-Fiil Öbeği: yeni bir terkip kuran

Yüklem: kur-

Belirtisiz Nesne: yeni bir terkip

Nitelendirme Öbeği: yeni bir terkip

İsim-Fiil Öbeği: o nûru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek, inleye inleye sindirmeye uğraşacak tâkatte olanlar

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: o nûru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek, inleye inleye sindirmeye uğraşacak tâkatte

Nitelendirme Öbeği: o nûru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek, inleye inleye sindirmeye uğraşacak tâkat

İsim-Fiil Öbeği: inleye inleye sindirmeye uğraşacak

Yüklem: uğraş-

Yer Tamlayıcısı: sindirmeye

Zarf Tümleci: inleye inleye

Yineleme Öbeği: inleye inleye

İsim-Fiil Öbeği: o nûru maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla emecek

Yüklem: em-

Belirtili Nesne: o nûru

Zarf Tümleci: maddî ve mânevî bütün varlıklarıyla

Nitelendirme Öbeği: o nûr

Nitelendirme Öbeği: maddî ve mânevî bütün varlıklar

Bağlama Öbeği: maddî ve mânevî

467. Yeni ışın dersem aman sakın zihinler ultraviyole, enfraruj ve gama şuaına dolanmasın,/ bu öyle eşsiz emsalsiz bir pertev ki, gözler görmediği gibi en mârifetli âletler de kaydetmez. (s.47)

467. Cümlelerin Türü: Şartlı, Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

467.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dersem

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: yeni ışın

467.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dolanmasın

Özne: zihinler

Yer Tamlayıcısı: ultraviyole, enfraruj ve gama şuaına

Cümle Dışı Öge: 1. aman, 2. sakın

467.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle eşsiz, emsalsiz bir pertev(dir)

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: ki

467.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kaydetmez

Özne: en mârifetli âletler

Zarf Tümlecisi: gözler görmediği gibi

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yeni ışın

Bağlama Öbeği: ultraviyole, enfraruj ve gama şuaı

İlişkilendirme Öbeği: gama şuaı

Nitelendirme Öbeği: öyle eşsiz emsalsiz bir pertev

Yineleme Öbeği: eşsiz emsalsiz

Edat Öbeği: gözler görmediği gibi

İlişkilendirme Öbeği: gözler görmediği

Nitelendirme Öbeği: en mârifetli âletler

Nitelendirme Öbeği: en mârifetli

468. Kitaplar belki üstü kapalı müjdesini fısıldar/ ama kanûnunu ve nazariyesini seçemez. (s.47)

468. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

468.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fısıldar

Özne: kitaplar

Belirtili Nesne: müjdesini

Zarf Tümlecisi: üstü kapalı

468.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: seçemez

Özne: kitaplar

Belirtili Nesne: kanûnunu ve nazariyesini

Söz Öbekleri:

Kısaltma Öbeği: üstü kapalı

İlişkilendirme Öbeği: müjdesi

İlişkilendirme Öbeği: kanûnu ve nazariyesi

Bağlama Öbeği: kanûn ve nazariye

469. Zîra bu yeni ışının kanûnu, onun âdemoğluna değdikten sonra gömlek gömlek etkiler yapmasıyla birlikte gelişir. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelişir

Özne: bu yeni ışının kanûnu

Zarf Tümlecisi: 1. onun âdemoğluna değdikten sonra, 2. gömlek gömlek etkiler yapmasıyla birlikte

Cümle Dışı Öge: zîra

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu yeni ışının kanûnu

Nitelendirme Öbeği: bu yeni ışın

Edat Öbeği: onun âdemoğluna değdikten sonra gömlek gömlek etkiler yapmasıyla birlikte

İlişkilendirme Öbeği: onun âdemoğluna değdikten sonra gömlek gömlek etkiler yapması

Fiil İsmi Öbeği: âdemoğluna değdikten sonra gömlek gömlek etkiler yapma

Yüklem: yap-

Belirtisiz Nesne: gömlek gömlek etkiler

Zarf Tümleci: âdemoğluna değdikten sonra

Nitelendirme Öbeği: gömlek gömlek etkiler

Yineleme Öbeği: gömlek gömlek

Edat Öbeği: âdemoğluna değdikten sonra

Fiil Öbeği: âdemoğluna değdik

Yüklem: değ-

Yer Tamlayıcısı: âdemoğluna

470. Hatîce Annemiz benzersiz bir olayın sarsıntısını ve mutluluğunu derininin derininden de öte yaşadı. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yaşadı

Özne: Hatîce Annemiz

Belirtili Nesne: benzersiz bir olayın sarsıntısını ve mutluluğunu

Zarf Tümleci: derininin derininden de öte

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

İlişkilendirme Öbeği: benzersiz bir olayın sarsıntısı ve mutluluğu

Nitelendirme Öbeği: benzersiz bir olay

Bağlama Öbeği: sarsıntı ve mutluluk

Edat Öbeği: derininin derininden de öte

İlişkilendirme Öbeği: derininin derini

İlişkilendirme Öbeği: derini

471. Ne haldir yâ Rabbi... (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ne haldir

Özne: (bu)

Cümle Dışı Öge: yâ Rabbi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne hâl

Ünlem Öbeği: yâ Rabbi

472. Neler oluyorum ben suâlini cevaplandırmak için, muammâya devâ bulabilmek için Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmine kadar yol izlemeye mecbur kaldı. (s.47)

472. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

472.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mecbur kaldı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmine kadar yol izlemeye

Zarf Tümlenci: 1. neler oluyorum ben suâlini cevaplandırmak için, 2. muammâya devâ bulabilmek için

472.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: neler oluyorum

Özne: ben

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: neler oluyorum ben suâlini cevaplandırmak için

Fiil İsmi Öbeği: neler oluyorum ben suâlini cevaplandırmak

Yüklem: cevaplandır-

Belirtili Nesne: neler oluyorum ben suâlini

İlişkilendirme Öbeği: neler oluyorum ben suâli

Birleşik Fiil: neler ol-

Edat Öbeği: muammâya devâ bulabilmek için

Fiil İsmi Öbeği: muammâya devâ bulabilmek

Yüklem: devâ bulabil-

Yer Tamlayıcısı: muammâya

Birleşik Fiil: devâ bulabil-

Birleşik Fiil: bulabil-

Fiil İsmi Öbeği: Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmine kadar yol izleme

Yüklem: yol izle-

Zarf Tümleci: Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmine kadar

Birleşik Fiil: yol izle-

Edat Öbeği: Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmine kadar

Nitelendirme Öbeği: Tanrı huzuru mânâsına gelen “Elest” bezmi

İlişkilendirme Öbeği: “Elest” bezmi

Fiil İsmi Öbeği: Tanrı huzuru mânâsına gelen

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: Tanrı huzuru mânâsına

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı huzuru mânâsı

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı huzuru

Birleşik Fiil: mecbur kal-

473. Az zaman sonra ışın, Hazret-i Ali’ye ve Veyselkarânî’ye aynı demde sıçrayınca Hatice Annemiz ferahladı,/ kendi canı gibi değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar doğduğunu sezdi. (s.47)

473. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

473.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ferahladı

Özne: Hatice Annemiz

Zarf Tümleci: az zaman sonra ışın, Hazret-i Ali’ye ve Veyselkarânî’ye aynı demde sıçrayınca

473.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sezdi

Özne: Hatice Annemiz

Belirtili Nesne: kendi canı gibi değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar doğduğunu

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: az zaman sonra ışın, Hazret-i Ali’ye ve Veyselkarânî’ye aynı demde sıçrayınca

Yüklem: sıçra-

Özne: ışın

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Ali'ye ve Veyselkarânî'ye

Zarf Tümleci: 1. az zaman sonra, 2. aynı demde

Edat Öbeği: az zaman sonra

Nitelendirme Öbeği: az zaman

Nitelendirme Öbeği: aynı dem

Bağlama Öbeği: Hazret-i Ali ve Veyselkarânî

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

Edat Öbeği: kendi canı gibi

İlişkilendirme Öbeği: kendi canı

İlişkilendirme Öbeği: değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar doğduğu

Zarf-Fiil Öbeği: değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar doğduk

Yüklem: doğ-

Belirtisiz Nesne: değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar

Nitelendirme Öbeği: değişik tarzda yoğrulan daha başka canlar

Edat Öbeği: daha başka

İsim-Fiil Öbeği: değişik tarzda yoğrulan

Yüklem: yoğrul-

Zarf Tümleci: değişik tarzda

Nitelendirme Öbeği: değişik tarz

474. Bunlardan biri Hazret-i Muhammed'in yeğeni genç Ali idi. (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Hazret-i Muhammed'in yeğeni genç Ali idi

Özne: bunlardan biri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bunlardan biri

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in yeğeni genç Ali

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in yeğeni

475. Öteki Yemen illerinde Veyselkarânî... (s.47)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Veyselkarânî(ydi)

Özne: öteki

Yer Tamlayıcısı: Yemen illerinde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Yemen illeri

476. O Veyselkarânî ki, diğer yakınlar gibi “Dîdâr” bile görmemiş,/ sâdece bir ün işitmişti. (s.47-48)

476. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

476.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: görmemiş

Özne: o Veyselkarânî

Belirtisiz Nesne: Dîdâr

Zarf Tümlecisi: diğer yakınlar gibi

Cümle Dışı Öge: 1. ki, 2. bile

476.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: işitmişti

Özne: o Veyselkarânî

Belirtisiz Nesne: sâdece bir ün

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o Veyselkarânî

Edat Öbeği: diğer yakınlar gibi

Nitelendirme Öbeği: diğer yakınlar

Nitelendirme Öbeği: bir ün

477. Bu türlü istîdat belki de tek yetişir... (s.48)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yetişir

Özne: bu türlü istîdat

Zarf Tümlecisi: tek

Cümle Dışı Öge: belki de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu türlü istifdat

Nitelendirme Öbeği: bu tür

478. Ultrasonik ses dalgasını zapteder,/ resme çevirir,/ göreceğini görür,/ bileceğini bilir. (s.48)

478. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

478.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zapteder

Özne: (o)

Belirtili Nesne: ultrasonik ses dalgasını

478.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevirir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: resme

478.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görür

Özne: (o)

Belirtili Nesne: göreceğini

478.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bileceğini

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ultrasonik ses dalgası

İlişkilendirme Öbeği: ses dalgası

Birleşik Fiil: zaptet-

479. Veyselkarânî mucizesinin çözümü de Hazret-i İsa'nın çözümü Meryem'de koptuğu gibi annede kopar. (s.48)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kopar

Özne: 1. Veyselkarânî mucizesinin çözümü, 2. Hazret-i İsa'nın çözümü

Yer Tamlayıcısı: annede

Zarf Tümleci: Meryem’de koptuğu gibi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Veyselkarânî mucizesinin çözümü

İlişkilendirme Öbeği: Veyselkarânî mucizesi

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Îsâ’nın çözümü

Edat Öbeği: Meryem’de koptuğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: Meryem’de koptuğu

İsim-Fiil Öbeği: Meryem’de koptuk

Yüklem: kop-

Yer Tamlayıcısı: Meryem’de

480. Huzûra çıkmak nasip olmayacaktı ona,/ tebliğ ona başka yoldan, sırf ona mahsus bir yoldan erişecekti. (s.48)

480. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

480.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: nasip olmayacaktı

Özne: huzûra çıkmak

Yer Tamlayıcısı: ona

480.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erişecekti

Özne: tebliğ

Yer Tamlayıcısı: 1. ona, 2. başka yoldan, 3. sırf ona mahsus bir yoldan

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: huzûra çıkmak

Birleşik Fiil: huzûra çık-

Nitelendirme Öbeği: başka yol

Nitelendirme Öbeği: sırf ona mahsus bir yol

Edat Öbeği: ona mahsus

481. Ama gençlik ve aşk ateşiyle “ille de yüzünü göreyim...” diye tutturdu. (s.48)

481. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

481.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutturdu

Özne: (o)

Zarf Tümlenci: 1. gençlik ve aşk ateşiyle, 2. “ille de yüzünü göreyim...” diye

Cümle Dışı Öge: ama

481.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göreyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: yüzünü

Cümle Dışı Öge: ille de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gençlik ve aşk ateşi

Bağlama Öbeği: gençlik ve aşk

Edat Öbeği: “ille de yüzünü göreyim...” diye

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

482. Annesi Hicaz seyahatine izin verirken demişti ki:// “Resûlullah’ın kapısına var, görmek için destur dile. Evde varsa var, yoksa yok. Bekleyeyim de gelsin diye direnme, kapıda eğlenme, ters geri dön.” (s.48)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

482.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demişti

Özne: annesi

Zarf Tümlenci: Hicaz seyahatine izin verirken

Cümle Dışı Öge: ki

482.2. Sıralı Birleşik Cümle

482.2.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah’ın kapısına

482.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dile

Belirtisiz Nesne: destur

Özne: (sen)

Zarf Tümlenci: görmek için

482.3. Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

482.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: evde

482.3.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: evde

482.3.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoksa

Özne: (o)

482.3.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: (o)

482.4. Diğer Bağlaçlarla Bağlı, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

482.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bekleyeyim

Özne: (ben)

482.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelsin

Özne: (o)

482.4.3. İç içe birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: direnme

Özne: (sen)

Zarf Tümlenci: bekleyeyim de gelsin diye

482.4.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: eğlenme

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: kapıda

482.4.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geri dön

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: ters

Söz Öbekleri:

482.1.

İlişkilendirme Öbeği: annesi

Zarf-Fiil Öbeği: Hicaz seyahatine izin verirken

Yüklem: izin ver-

Yer Tamlayıcısı: Hicaz seyahatine

İlişkilendirme Öbeği: Hicaz seyahati

Birleşik Fiil: izin ver-

482.2.

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın kapısı

Edat Öbeği: görmek için

482.4.

Birleşik Fiil: geri dön-

Edat Öbeği: bekleyeyim de gelsin diye

483. Vâlide sultânın bir bildiği var. (s.48)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: vâlide sultânın bir bildiği

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Vâlide sultânın bir bildiği

Unvan Öbeği: Vâlide sultân

484. Oğlu Habîbullah'ı görmeden görecektir, / duymadan işitecek. (s.48)

484. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

484.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görecektir

Özne: oğlu

Belirtili Nesne: Habîbullah'ı

Zarf Tümleci: görmeden

484.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: işitecek

Özne: oğlu

Zarf Tümleci: duymadan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: oğlu

485. İslâm kültürü, İslâm tasavvufu, İslâm sanatı olduğu gibi başlı başına bir de müslüman aşkı ve müslüman izdivâcı vardır. (s.48)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: vardır

Özne: müslüman aşkı ve müslüman izdivâcı

Zarf Tümleci: 1. İslâm kültürü, İslâm tasavvufu, İslâm sanatı olduğu gibi, 2. başlı başına

Cümle Dışı Öge: bir de

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: İslâm kültürü, İslâm tasavvufu, İslâm sanatı olduğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: İslâm kültürü

İlişkilendirme Öbeği: İslâm tasavvufu

İlişkilendirme Öbeği: İslâm sanatı

Bağlama Öbeği: müslüman aşkı ve müslüman izdivâcı

İlişkilendirme Öbeği: müslüman aşkı

İlişkilendirme Öbeği: müslüman izdivâcı

Kısaltma Öbeği: başlı başına

486. En ince îtinâ ve ihtiyatla perdelenmiş bir mahremiyet içinde geçer. (s.48)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: geçer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: en ince îtinâ ve ihtiyatla perdelenmiş bir mahremiyet içinde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: en ince îtinâ ve ihtiyatla perdelenmiş bir mahremiyet içi

İlişkilendirme Öbeği: mahremiyet içi

İsim-Fiil Öbeği: en ince îtinâ ve ihtiyatla perdelenmiş

Yüklem: perdelen-

Zarf Tümleci: en ince îtinâ ve ihtiyatla

Nitelendirme Öbeği: en ince îtinâ ve ihtiyat

Nitelendirme Öbeği: en ince

Bağlama Öbeği: îtinâ ve ihtiyat

487. Bu mâcerâ sırdır/ ve sır kalacaktır. (s.48)

487. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

487.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sırdır

Özne: bu mâcerâ

Cümle Dışı Öge: ve

487.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalacaktır

Özne: bu mâcerâ

Zarf Tümleci: sır

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu mâcerâ

488. Olsa olsa müslüman ruhların tâbi olduğu bir kanundan bahsedilebilir ki,/ ona da evvelce biraz dokunmuştum. (s.48)

488. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

488.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bahsedilebilir

Yer Tamlayıcısı: müslüman ruhların tâbi olduğu bir kanundan

Zarf Tümleci: olsa olsa

Cümle Dışı Öge: ki

488.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dokunmuştum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: 1. evvelce, 2. biraz

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: olsa olsa

Nitelendirme Öbeği: müslüman ruhların tâbi olduğu bir kanun

İlişkilendirme Öbeği: müslüman ruhların tâbi olduğu

İsim-Fiil Öbeği: tâbi olduk

Birleşik Fiil: tâbi ol-

Nitelendirme Öbeği: müslüman ruhlar

Birleşik Fiil: bahsedil-

489. Sâdece nüfus kayıtları ile değil hakîkten ruhları ile müslüman olan kadınlar bilerek veya bilmeyerek eşlerinde Peygamberimiz(in) vasıflarının izlerini ararlar,/ buldukları nispette mesut,/ bulamadıkları nispette bedbaht olurlar. (s.48)

489. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

489.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ararlar

Özne: nüfus kayıtları ile değil ruhları ile müslüman olan kadınlar

Belirtili Nesne: Peygamberimiz(in) vasıflarının izlerini

Zarf Tümleci: 1. bilerek veya bilmeyerek, 2. sâdece, 3. hakîkten

Yer Tamlayıcısı: eşlerinde

489.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mesut olurlar

Özne: sâdece nüfus kayıtları ile değil ruhları ile müslüman olan kadınlar

Zarf Tümleci: buldukları nispette

489.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bedbaht olurlar

Özne: sâdece kayıtları ile değil ruhları ile müslüman olan kadınlar

Zarf Tümleci: bulamadıkları nispette

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: nüfus kayıtları ile değil ruhları ile müslüman olan kadınlar

İsim-Fiil Öbeği: nüfus kayıtları ile değil ruhları ile müslüman olan

Yüklem: müslüman ol-

Zarf Tümlecisi: nüfus kayıtları ile değil ruhları ile

Bağlama Öbeği: nüfus kayıtları ile değil ruhları ile

Edat Öbeği: nüfus kayıtları ile

İlişkilendirme Öbeği: nüfus kayıtları

Edat Öbeği: ruhları ile

Bağlama Öbeği: bilerek veya bilmeyerek

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz(in) vasıflarının izleri

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz(in) vasıfları

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Edat Öbeği: buldukları nispette

İlişkilendirme Öbeği: buldukları

Birleşik Fiil: bedbaht ol-

Edat Öbeği: bulamadıkları nispette

İlişkilendirme Öbeği: bulamadıkları

490. O vasıflardan nişâne taşımayan birinin eline düşmüş bir kadın kazâya uğramış sayılır. (s.48)

Cümleinin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümleinin Öğeleri:

Yüklem: kazâya uğramış sayılır

Özne: o vasıflardan nişâne taşımayan birinin eline düşmüş bir kadın

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o vasıflardan nişâne taşımayan birinin eline düşmüş bir kadın

İsim-Fiil Öbeği: o vasıflardan nişâne taşımayan birinin eline düşmüş

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: o vasıflardan nişâne taşımayan birinin eline

İlişkilendirme Öbeği: o vasıflardan nişâne taşımayan birinin eli

Nitelendirme Öbeği: o vasıflardan nişâne taşımayan biri

İsim-Fiil Öbeği: o vasıflardan nişâne taşımayan

Yüklem: taşıma-

Belirtisiz Nesne: nişâne

Yer Tamlayıcısı: o vasıflardan

Nitelendirme Öbeği: o vasıflar

Birleşik Fiil: kazâya uğramış sayıl-

Birleşik Fiil: kazâya uğra-

491. Her ne pahasına olursa/ olsun/ kendisini koparıp geri almaya mecburdur. (s.48)

491. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

491.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olursa

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: her ne pahasına

491.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: (o)

491.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendisini koparıp geri almaya mecburdur

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: her ne pahası

Nitelendirme Öbeği: her ne

Kısaltma Öbeği: kendisini koparıp geri almaya mecbur

Fiil İsmi Öbeği: kendisini koparıp geri alma

Yüklem: geri al-

Zarf Tümlecisi: kendisini koparıp

Zarf-Fiil Öbeği: kendisini koparıp

Yüklem: kopar-

Belirtili Nesne: kendisini

Birleşik Fiil: geri al-

492. Müslüman kadınları böyle bir Tanrısal yasaya uyruk oldukları gibi kadınlıklarına gerçekten sâhip olmak isterler... (s.48)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: isterler

Özne: müslüman kadınları

Belirtisiz Nesne: gerçekten sâhip olmak

Yer Tamlayıcısı: kadınlıklarına

Zarf Tümleci: böyle bir Tanrısal yasaya uyruk oldukları gibi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslüman kadınları

Edat Öbeği: böyle bir Tanrısal yasaya uyruk oldukları gibi

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir Tanrısal yasaya uyruk oldukları

Zarf-Fiil Öbeği: böyle bir Tanrısal yasaya uyruk olduk

Yüklem: uyruk ol-

Yer Tamlayıcısı: böyle bir Tanrısal yasaya

Birleşik Fiil: uyruk ol-

Nitelendirme Öbeği: böyle bir Tanrısal yasa

Fiil İsmi Öbeği: kadınlıklarına gerçekten sâhip olmak

Yüklem: sâhip ol-

Yer Tamlayıcısı: kadınlıklarına

Zarf Tümleci: gerçekten

Birleşik Fiil: sâhip ol-

İlişkilendirme Öbeği: kadınlıkları

493. Müslüman erkekleri de Peygamberimizin vasıflarını kendi özlerinde mertçe kahramanca gerçekleştirmenin ulvî mahkûmiyeti altındadırlar. (s.48-49)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Peygamberimizin vasıflarını kendi özlerinde mertçe kahramanca gerçekleştirmenin ulvî mahkûmiyeti altındadırlar

Özne: müslüman erkekleri

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslüman erkekleri

Nitelendirme Öbeği: müslüman erkekler

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin vasıflarını kendi özlerinde mertçe kahramanca gerçekleştirmenin ulvî mahkûmiyeti altı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin vasıflarını kendi özlerinde mertçe kahramanca gerçekleştirmenin ulvî mahkûmiyeti

Nitelendirme Öbeği: ulvî mahkûmiyet

Fiil İsmi Öbeği: Peygamberimizin vasıflarını kendi özlerinde mertçe kahramanca gerçekleştirme

Yüklem: gerçekleştir-

Belirtili Nesne: Peygamberimizin vasıflarını

Yer Tamlayıcısı: kendi özlerinde

Zarf Tümleci: 1. mertçe, 2. kahramanca

İlişkilendirme Öbeği: kendi özleri

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin vasıfları

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

494. Bu kanun İslâm âleminde dünyalar durdukça değişmez. (s.49)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: değişmez

Özne: bu kanun

Yer Tamlayıcısı: İslâm âleminde

Zarf Tümleci: dünyalar durdukça

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu kanun

İlişkilendirme Öbeği: İslâm âlemi

Zarf-Fiil Öbeği: dünyalar durdukça

Yüklem: dur-

Özne: dünyalar

495. Bâzı misaller anlatmak isterdim ama... (s.49)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: isterdim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bâzı misaller anlatmak

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bâzı misaller anlatmak

Yüklem: anlat-

Belirtisiz Nesne: bâzı misaller

Nitelendirme Öbeği: bâzı misaller

496. Bu zülfiyâre dokunmak yok mu... (s.49)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yok mu

Özne: bu zülfiyâre dokunmak

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bu zülfiyâre dokunmak

Yüklem: dokun-

Yer Tamlayıcısı: bu zülfiyâre

Nitelendirme Öbeği: bu zülfiyâr

497. Dün Vecihe ile Cemil geldiler, ellerinde bir deste karanfil. (s.49)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geldiler

Özne: Vecihe ile Cemil

Zarf Tümleci: dün

Cümle Dışı Öge: ellerinde bir deste karanfil

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Vecihe ile Cemil

İlişkilendirme Öbeği: elleri

Nitelendirme Öbeği: bir deste karanfil

Nitelendirme Öbeği: bir deste

498. Hiç ummazdım, çünkü tâ Yeşilköy’de otururlar,/ küçük çocukları da var,/ pek evden ayırlamazlar. (s.48)

498. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

498.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ummazdım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: hiç

498.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: otururlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: tâ Yeşilköy’de

Cümle Dışı Öge: çünkü

498.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: küçük çocukları

Cümle Dışı Öge: da

498.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ayrılamazlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: evden

Zarf Tümleci: pek

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tâ Yeşilköy

İlişkilendirme Öbeği: küçük çocukları

Nitelendirme Öbeği: küçük çocuk

499. Yoksa siz bana elçi mi geldiniz? dedim. (s.49)

499. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

499.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: Yoksa siz bana elçi mi geldiniz

499.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: geldiniz

Özne: siz

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: elçi mi

Cümle Dışı Öge: yoksa

500. Gülümseyerek önlerine baktılar... Hele hele... (s.49)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: baktılar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: önlerine

Zarf Tümleci: gülümseyerek

Cümle Dışı Öge: hele hele

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: hele hele

501. Söz Hatice Annemize ulaştı. (s.49)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: ulaştı

Özne: söz

Yer Tamlayıcısı: Hatice Annemize

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatice Annemiz

Unvan Öbeği: Hatice Anne

502. Dalgınlıkla söyledim “Böyle bir mahrem yakınlıkta yaşayan kadın...

Düşünün... Ne olur o kadın?” (s.49)

502. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

502.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyledim

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: dalgınlıkla

502.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünün

Özne: (siz)

502.3. Eksiltili Cümle: böyle bir mahrem yakınlıkta yaşayan kadın

502.4. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne olur

Özne: o kadın

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: böyle bir mahrem yakınlıkta yaşayan kadın

İsim-Fiil Öbeği: böyle bir mahrem yakınlıkta yaşayan

Yüklem: yaşa-

Yer Tamlayıcısı: böyle bir mahrem yakınlıkta

Nitelendirme Öbeği: böyle bir mahrem yakınlık

Nitelendirme Öbeği: o kadın

503. Vecihe ile göz göze geldik,/ pek derin ve kadınca bakıştık. (s.49)

503. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

503.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göz göze geldik

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: Vecihe ile

503.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıştık

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: pek derin ve kadınca

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Vecihe ile

Birleşik Fiil: göz göze gel-

Kısaltma Öbeği: göz göze

Nitelendirme Öbeği: pek derin ve kadınca

Bağlama Öbeği: derin ve kadınca

504. Cemil, oturduğu yerden şahlandı. (s.49)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: şahlandı

Özne: Cemil

Yer Tamlayıcısı: oturduğu yerden

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: oturduğu yer

505. “Ne mi olur o kadın, dedi,/ ne olacak Hatîcetü’l-Kübrâ olur.” (s.49)

505. Cümlelerin Türü: İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık

Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

505.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne mi olur o kadın

505.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne mi olur

Özne: o kadın

505.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne olacak

Özne: (o)

505.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: Hatîcetü’l-Kübrâ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o kadın

14. Tefrika

CEBRÂİL (a.s.v.) -I

506. *Süleyman Çelebi Mevlidi*’nde dendiği gibi: *Çün vakt oldu tamâm!...* (s.50)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tamâm oldu

Özne: vakt

Zarf Tümlecisi: *Süleyman Çelebi Mevlidi*’nde dendiği gibi

Cümle Dışı Öge: çün

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi'nde dendiği gibi

İlişkilendirme Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi'nde dendiği

İsim-Fiil Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi'nde dendik

Yüklem: den-

Yer Tamlayıcısı: Süleyman Çelebi Mevlidi'nde

İlişkilendirme Öbeği: Süleyman Çelebi Mevlidi

Birleşik Ad Öbeği: Süleyman Çelebi

Birleşik Fiil: tamâm ol-

507. Ezelden hazırlanmış bir hâdisenin çıka görünmesi için vakit artık tamamdır.

(s.50)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tamamdır

Özne: vakit

Zarf Tümleci: 1. artık, 2. ezelden hazırlanmış bir hâdisenin çıka görünmesi için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ezelden hazırlanmış bir hâdisenin çıka görünmesi için

İlişkilendirme Öbeği: ezelden hazırlanmış bir hâdisenin çıka görünmesi

Fiil İsmi Öbeği: çıka görünme

Birleşik Fiil: çıka görün-

Nitelendirme Öbeği: ezelden hazırlanmış bir hâdisen

İsim-Fiil Öbeği: ezelden hazırlanmış

Yüklem: hazırlan-

Zarf Tümleci: ezelden

508. Hazret-i Muhammed şimdi kendi kendini bilecek/ bütün dünyâya bildirecek.

(s.50)

508. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

508.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilecek

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtili Nesne: kendi kendini

Zarf Tümleci: şimdi

508.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bildirecek

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: bütün dünyâya

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bütün dünyâ

509. Anlaşılan kendi hakîkati ile yüz yüze gelmeye bir Peygamber bünyesinin bile kırk yaşından evvel tâkati yetmez. (s.50)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: yetmez

Özne: bir Peygamber bünyesinin bile kırk yaşından evvel tâkati

Yer Tamlayıcısı: kendi hakîkati ile yüz yüze gelmeye

Cümle Dışı Öge: anlaşılan

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: kendi hakîkati ile yüz yüze gelme

Yüklem: yüz yüze gel-

Zarf Tümleci: kendi hakîkati ile

Birleşik Fiil: yüz yüze gel-

Kısaltma Öbeği: yüz yüze

Edat Öbeği: kendi hakîkati ile

İlişkilendirme Öbeği: kendi hakîkati

İlişkilendirme Öbeği: bir Peygamber bünyesinin bile kırk yaşından evvel tâkati

Edat Öbeği: kırk yaşından evvel

Nitelendirme Öbeği: kırk yaş

Nitelendirme Öbeği: bir Peygamber bünyesi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber bünyesi

510. Hîra dağındaki mağarada olup bitenin sözüne özenmeyelim,/ Cebrâil (a.s.) bahsini açmayalım,/ vahiy âlemi zâten sırdır... (s.50)

510. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

510.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: özenmeyelim

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: Hîra dağındaki mağarada olup bitenin sözüne

510.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: açmayalım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: Cebrâil (a.s.) bahsini

510.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sırdır

Özne: vahiy âlemi

Zarf Tümleci: zâten

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağarada olup bitenin sözü

İsim-Fiil Öbeği: Hîra dağındaki mağarada olup biten

Yüklem: olup bit-

Yer Tamlayıcısı: Hîra dağındaki mağarada

Birleşik Fiil: olup bit-

Nitelendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağara

Aitlik Öbeği: Hîra dağındaki

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağı

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil (a.s.) bahsi

İlişkilendirme Öbeği: vahiy âlemi

511. Edep mesâfesinde kalalım. (s.50)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalalım

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: edep mesâfesinde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: edep mesâfesi

512. Vahiy kelimesi kamuslarda birkaç türlü mânâlandırılır,/ ben “işâret-i serîa” yâni sûratli işâret, daha doğrusu çakarak görünmek şeklinde karar kıldım. (s.50)

512. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Öğeleri:

512.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mânâlandırılır

Özne: vahiy kelimesi

Yer Tamlayıcısı: kamuslarda

Zarf Tümlecisi: birkaç türlü

512.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karar kıldım

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: “işâret-i serîa” yâni sûratli işâret, daha doğrusu çakarak görünmek şeklinde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: vahiy kelimesi

Nitelendirme Öbeği: birkaç tür

İlişkilendirme Öbeği: “işâret-i serîa” yâni sûratli işâret, çakarak görünmek şekli

Fiil İsmi Öbeği: çakarak görünmek

Yüklem: görün-

Zarf Tümlecisi: çakarak

Bağlama Öbeği: işâret-i serîa yâni sûratli işâret

Nitelendirme Öbeği: sûratli işâret

513. Yeter... Yeter... Çok lâf istemez... (s.50)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

513.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yeter

Özne: (o)

513.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yeter

Özne: (o)

513.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: istemez

Özne: çok lâf

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çok lâf

514. Hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular kafilesi mertebelerinden Niyazî Mısırî
bile der ki://

İbn-i vaktim ben ebu'l-vakt olmayam

Abd-i mahzım ben tasarruf bilmezem (s.50)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

514.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular kafilesi mertebelerinden Niyazî Mısırî

Cümle Dışı Öge: 1. bile, 2. ki

514.2. Sıralı Birleşik Cümle

514.2.1. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ibn-i vaktim

Özne: ben

514.2.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ebu'l-vakt olmayam

Özne: ben

514.2.3. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: abd-i mahzım

Özne: ben

514.2.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilmezem

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: tasarruf

Söz Öbekleri:

514.1.

Kısaltma Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular kafilesi mertebelerinden Niyâzî Mısırî

İlişkilendirme Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular kafilesi mertebeleri

İlişkilendirme Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular kafilesi

Nitelendirme Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz ulular

İlişkilendirme Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dediğimiz

İsim-Fiil Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: hâl ehli ve tahkîk ehli

Bağlama Öbeği: hâl ehli ve tahkîk ehli

İlişkilendirme Öbeği: hâl ehli

İlişkilendirme Öbeği: tahkîk ehli

514.2.

Birleşik Fiil: ebu'l-vakt ol-

515. Neyi sorup neyi araştıracağız? (s.50)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: araştıracağız

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: neyi

Zarf Tümlecisi: neyi sorup

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: neyi sorup

Yüklem: sor-

Belirtili Nesne: neyi

516. Burak olsak bir hadde kadar gider,/ duraklarız. (s.50)

516. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

516.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Burak olsak

Özne: (biz)

516.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gider(iz)

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: bir hadde kadar

516.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duraklarız

Özne: (biz)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: Burak ol-

Edat Öbeği: bir hadde kadar

Nitelendirme Öbeği: bir had

517. Refref olsak biraz daha öte varır/ yine duraklarız. (s.50)

517. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

517.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Refref olsak

Özne: (biz)

517.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: varır(iz)

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: biraz daha öte

517.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duraklarız

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: yine

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: Refref ol-

Edat Öbeği: biraz daha öte

518. Sümme hâşâ Cebrâil olsak/ bile Sidre'den ötesi yasaktır. (s.50)

518. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

518.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Cebrâil olsak

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: 1. bile, 2. sümme hâşâ

518.1.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yasaktır

Özne: Sidre'den ötesi

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: sümme hâşâ

Birleşik Fiil: Cebrâil ol-

İlişkilendirme Öbeği: Sidre'den ötesi

519. Gün gelir, menzilden kopar,/ berzâha düşeriz. (s.50)

519. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

519.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kopar(ız)

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: menzilden

Cümle Dışı Öge: gün gelir

519.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: berzâha düşeriz

Özne: (biz)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: berzâha düş-

520. Umalım ki,/ o zaman pîrden himmet almak nasip ola... (s.50-51)

520. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

520.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: umalım

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

520.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nasip ola

Özne: himmet almak

Yer Tamlayıcısı: pîrden

Zarf Tümleci: o zaman

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o zaman

Fiil İsmi Öbeği: pîrden himmet almak

Yüklem: al-

Belirtisiz Nesne: himmet

Yer Tamlayıcısı: pîrden

Birleşik Fiil: nasip ol-

521. Bir elde kılıç bir elde alev, gönülde İsm-i Celâl, berzâhı tığ gibi delip geçelim,/ Peygamberimizin “Vahiy” hâlinin rüzgârı o demde üzerimize olsun, âmin yâ Muîn. (s.51)

521. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

521.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçelim

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: berzâhı

Zarf Tümleci: tığ gibi delip

Cümle Dışı Öge: bir elde kılıç bir elde alev, gönülde İsm-i Celâl

521.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: Peygamberimizin “Vahiy” hâlinin rüzgârı

Yer Tamlayıcısı: üzerimize

Zarf Tümleci: o demde

Cümle Dışı Öge: 1. âmin, 2. yâ Muîn

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: berzâhı tığ gibi delip

Yüklem: del-

Zarf Tümleci: tığ gibi

Belirtili Nesne: berzâhı

Bağlama Öbeği: bir elde kılıç bir elde alev

Nitelendirme Öbeği: bir el

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin “Vahiy” hâlinin rüzgârı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin “Vahiy” hâli

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: o dem

İlişkilendirme Öbeği: üzerimiz

Ünlem Öbeği: yâ muîn

522. Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummanın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü tasavvur edecek cesâretim de yok. (s.51)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yok

Özne: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummanın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü tasavvur edecek cesâretim

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü tasavvur edecek cesâretim

Nitelendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü tasavvur edecek cesâret

İsim-Fiil Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü tasavvur edecek

Yüklem: tasavvur et-

Belirtili Nesne: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşünü

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek eşinin yanına dönüşü

Zarf-Fiil Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde, tükenik ve yaralı halde, adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla sendeleyerek

Yüklem: sendele-

Zarf Tümlacı: 1. tükenik ve yaralı halde, 2. adı olmayan bir hummânın sarsıntısıyla, 3. Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içinde

Edat Öbeği: tükenik ve yaralı halde

Bağlama Öbeği: tükenik ve yaralı

İlişkilendirme Öbeği: adı olmayan bir hummânın sarsıntısı

Nitelendirme Öbeği: adı olmayan bir hummâ

İsim-Fiil Öbeği: adı olmayan

Yüklem: olma-

Özne: adı

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçirenin toz toprak ve örümcek içi

Bağlama Öbeği: toz toprak ve örümcek

Yineleme Öbeği: toz toprak

İsim-Fiil Öbeği: Hîra dağındaki mağarada günlerce aç susuz kalarak tek başına bir kıyâmet geçiren

Yüklem: geçir-

Belirtili Nesne: tek başına bir kıyâmet

Yer Tamlayıcısı: Hîra dağındaki mağarada

Zarf Tümlacı: günlerce aç susuz kalarak

Nitelendirme Öbeği: tek başına bir kıyâmet

Nitelendirme Öbeği: tek baş

Nitelendirme Öbeği: Hîra dağındaki mağara

Aitlik Öbeği: Hîra dağındaki

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağı

Zarf-Fiil Öbeği: günlerce aç susuz kalarak

Yüklem: kal-

Zarf Tümleci: 1. günlerce, 2. aç susuz

Yineleme Öbeği: aç susuz

523. Yok vesselâm. (s.51)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yok

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: vesselâm

524. Ona Cenâb-ı Hak'tan emir gelmişti:// “Oku! Oku!” (s.51)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

524.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelmişti

Özne: emir

Yer Tamlayıcısı: 1. ona, 2. Cenâb-ı Hak'tan

524.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Oku

Özne: (sen)

524.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Oku

Özne: (sen)

525. Yâni çık ortaya,/ sana verdiğim hayâtı ve hakîkati sen şimdi halka aşıla. (s.51)

525. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

525.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çık

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: ortaya

Cümle Dışı Öge: yâni

525.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aşıla

Özne: sen

Belirtili Nesne: sana verdiğim hayâtı ve hakîkati

Yer Tamlayıcısı: halka

Zarf Tümleci: şimdi

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: sana verdiğim hayât ve hakikat

Nitelendirme Öbeği: sana verdiğim hayât

İlişkilendirme Öbeği: sana verdiğim

Zarf-Fiil Öbeği: sana verdik

Yüklem: ver-

Yer Tamlayıcısı: sana

526. “Okuyamam” feryâdıyla kendini ihtilâçlar içinde yerden yere çarpmıştı. (s.51)

526. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

526.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çarpmıştı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: 1. yerden, 2. yere

Zarf Tümleci: 1. “okuyamam” feryâdıyla, 2. ihtilâçlar içinde

526.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: okuyamam

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: “okuyamam!” feryâdı

İlişkilendirme Öbeği: ihtilaçlar içi

527. Bakın hele şu Mekke’ye... (s.51)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: bakın

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: şu Mekke'ye

Zarf Tümleci: hele

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: şu Mekke

528. Ebû Cehil'i, Ebû Süfyan'ı, Hind'i ve daha nice kanı tiz, silâhı tiz, burnundan kıl aldırılmaz keskin derebeyleri ile taş gibi katı Mekke'ye. (s.51)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Ebû Cehil'i, Ebû Süfyan'ı, Hind'i ve daha nice kanı tiz, silâhı tiz, burnundan kıl aldırılmaz keskin derebeyleri ile taş gibi katı Mekke

Nitelendirme Öbeği: taş gibi katı Mekke

Edat Öbeği: taş gibi

Bağlama Öbeği: Ebû Cehil, Ebû Süfyan, Hind ve daha nice kanı tiz, silâhı tiz, burnundan kıl aldırılmaz keskin derebeyleri

Nitelendirme Öbeği: daha nice kanı tiz, silâhı tiz, burnundan kıl aldırılmaz keskin derebeyleri

Nitelendirme Öbeği: daha nice kanı tiz

Kısaltma Öbeği: kanı tiz

Kısaltma Öbeği: silâhı tiz

İsim-Fiil Öbeği: burnundan kıl aldırılmaz

Birleşik Fiil: burnundan kıl aldır-

529. İslâm'ı tebliğ edince onlara şunu demiş olacaktı:// “Sizin dünyânızı yıkmaya geldim. Bütün inançlarınızdan cayacak, bütün alışkanlıklarınızdan vazgeçeceksiniz. Malınızı bildiğiniz gibi kullanmayacak, silâhınızı bildiğiniz gibi sallamayacaksınız. Zamanınız da sizin değildir artık, bildiğiniz gibi harcamayacaksınız. İştahınız da terbiye olacak, şehvetiniz de disipline bağlanacak. Âile içinde hükmünüz de usûle tâbidir. Kölelerinize bile kayıtlı şartla sâhipsizsiniz. Gazâlarınız başına buyruk iş olamaz, fisebîlullah dövüşeceksiniz artık. Hâsılı eski dünyâmızdan hiçbir bakıyye kalmayacak, Kâbe'deki putlardan tut da sofradaki şarap şişenize varınca her şeyi

sizden nez’ediyorum. Bir bakıma canınızı bile bırakmıyorum size... Ve diyorum ki, ‘mûtû kable ente mûtû,’ ölmeden evvel ölünüz, hür ve musaffa olmak isterseniz, herşeyi alıyorum, karşılığında size İslâm’ı getirdim.” (s.51)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

529.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiş olacaktı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: şunu

Yer Tamlayıcısı: onlara

Zarf Tümlecisi: İslâm’ı tebliğ edince

529.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sizin dünyânızı yıkmaya

529.3. Sıralı Birleşik Cümle

529.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: cayacak(sınız)

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: bütün inançlarınızdan

529.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fil cümlesi

Yüklem: vazgeçeceksiniz

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: bütün alışkanlıklarınızdan

529.4. Sıralı Birleşik Cümle

529.4.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kullanmayacak(sınız)

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: malınızı

Zarf Tümlecisi: bildiğiniz gibi

529.4.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sallamayacaksınız

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: silâhınızı

Zarf Tümleci: bildiğiniz gibi

529.5. Sıralı Birleşik Cümle

529.5.1. Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: sizin değildir

Özne: zamanınız

Zarf Tümleci: artık

Cümle Dışı Öge: da

529.5.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: harcamayacaksınız

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: bildiğiniz gibi

529.6. Sıralı Birleşik Cümle

529.6.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: terbiye olacak

Özne: iştahınız

Cümle Dışı Öge: da

529.6.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağlanacak

Özne: şehvetiniz

Yer Tamlayıcısı: disipline

Cümle Dışı Öge: de

529.7. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: usûle tâbidir

Özne: hükmünüz

Yer Tamlayıcısı: âile içinde

Cümle Dışı Öge: de

529.8. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kayıtla şartla sâhipsiniz

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: kölelerinize

Cümle Dışı Öge: bile

529.9. Sıralı Birleşik Cümle

529.9.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olamaz

Özne: gazâlarınız

Zarf Tümleci: başına buyruk iş

529.9.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dövüşeceksiniz

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: artık

Cümle Dışı Öge: fisebîlullah

529.10. Sıralı Birleşik Cümle

529.10.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmayacak

Özne: hiçbir bakıyye

Yer Tamlayıcısı: eski dünyâmızdan

Cümle Dışı Öge: hâsılı

529.10.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nez'ediyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: her şeyi

Yer Tamlayıcısı: sizden

Zarf Tümleci: Kâbe'deki putlardan tut da sofradaki şarap şişenize varınca

529.11. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bırakmıyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: canınızı

Yer Tamlayıcısı: size

Zarf Tümleci: bir bakıma

Cümle Dışı Öge: bile

529.12. Ki'li Bağlı, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

529.12.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyorum

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: 1. ve, 2. ki

529.12.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ölünüz

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: ölmeden evvel

529.13.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterseniz

Özne: (siz)

Belirtisiz Nesne: hür ve musaffa olmak

529.13.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alıyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: herşeyi

529.13.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: İslâm'ı

Yer Tamlayıcısı: size

Zarf Tümleci: karşılığında

Söz Öbekleri:

529.1.

İsim-Fiil Öbeği: İslâm'ı tebliğ edince

Yüklem: tebliğ et-

Belirtili Nesne: İslâm'ı

Birleşik Fiil: tebliğ et-

Birleşik Fiil: demiş ol-

529.2.

Fiil İsmi Öbeği: sizin dünyânızı yıkma

Yüklem: yık-

Belirtili Nesne: sizin dünyânızı

İlişkilendirme Öbeği: sizin dünyânız

529.3.

Nitelendirme Öbeği: bütün inançlar

Nitelendirme Öbeği: bütün alışkanlıklar

Birleşik Fiil: vazgeç-

529.4.

Edat Öbeği: bildiğiniz gibi

Edat Öbeği: bildiğiniz gibi

529.5.

İlişkilendirme Öbeği: zamanınız

529.6.

İlişkilendirme Öbeği: iştahınız

Birleşik Fiil: terbiye ol-

İlişkilendirme Öbeği: şehvetiniz

529.7.

İlişkilendirme Öbeği: âile içi

İlişkilendirme Öbeği: hükmünüz

Kısaltma Öbeği: usûle tâbi

529.8.

Kısaltma Öbeği: kayıtlı şartla sâhip

Yineleme Öbeği: kayıtlı şartla

529.9.

İlişkilendirme Öbeği: gazâlarınız

Nitelendirme Öbeği: başına buyruk iş

Kısaltma Öbeği: başına buyruk

529.10.

İlişkilendirme Öbeği: eski dünyâmız

Nitelendirme Öbeği: eski dünyâ

Nitelendirme Öbeği: hiçbir bakıyye

Zarf-Fiil Öbeği: Kâbe'deki putlardan sofradaki şarap şişenize varınca

Yüklem: var-

Yer Tamlayıcısı: 1. Kâbe'deki putlardan, 2. sofradaki şarap şişenize

Nitelendirme Öbeği: Kâbe'deki putlar

İlişkilendirme Öbeği: sofradaki şarap şişeniz

Nitelendirme Öbeği: sofradaki şarap

Nitelendirme Öbeği: her şey

Birleşik Fiil: nez'et-

529.11.

İlişkilendirme Öbeği: canınız

529.12.

Edat Öbeği: ölmeden evvel

529.13.

Fiil İsmi Öbeği: hür ve musaffa olmak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: hür ve musaffa

Bağlama Öbeği: hür ve musaffa

İlişkilendirme Öbeği: karşılığı

530. Hazret-i Muhammed Cebrâil'in getirdiği hakîkate bakıyor:// “Tebliğ etmemek olmaz” diyordu, sonra Mekke'nin hâline bakıyor:// “Tebliğ etmek olmaz” diyordu. (s.51-52)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

530.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: Cebrâil'in getirdiği hakîkate

530.2. İç İçe Birleşik ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

530.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyordu

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtisiz Nesne: “Tebliğ etmemek olmaz”

530.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmaz

Özne: tebliğ etmemek

530.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: Mekke'nin hâline

Zarf Tümleci: sonra

530.3. İç İçe Birleşik Cümle

530.3.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyordu

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtisiz Nesne: “Tebliğ etmek olmaz”

530.3.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmaz

Özne: tebliğ etmek

Söz Öbekleri:

530.1.

Nitelendirme Öbeği: Cebrâil’in getirdiği hakikat

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil’in getirdiği

530.2.

Fiil İsmi Öbeği: tebliğ etmemek

Birleşik Fiil: tebliğ etme-

530.3.

İlişkilendirme Öbeği: Mekke’nin hâli

530.4.

Fiil İsmi Öbeği: tebliğ etmek

Birleşik Fiil: tebliğ et-

531. Belki yeri değil, Peygamber aşkına beni kınamayın, aklıma bir şarkı geldi://

Bir goncaya, bir hâre nigâh eyledi bülbül

Derdi iki olduğuna âh eyledi bülbül (s.52)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

531.1. Sıralı Birleşik Cümle

531.1.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: değil

Özne: yeri

Zarf Tümleci: belki

531.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kınamayın

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: beni

Cümle Dışı Öge: Peygamber aşkına

531.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: bir şarkı

Yer Tamlayıcısı: aklıma

531.2. Sıralı Birleşik Cümle

531.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nigâh eyledi

Özne: bülbül

Belirtisiz Nesne: bir hâre

Yer Tamlayıcısı: bir goncaya

531.2.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âh eyledi

Özne: bülbül

Yer Tamlayıcısı: derdi iki olduğuna

Söz Öbekleri:

531.1.

İlişkilendirme Öbeği: yeri

Ünlem Öbeği: Peygamber aşkına

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber aşkı

İlişkilendirme Öbeği: aklım

Nitelendirme Öbeği: bir şarkı

531.2.

Nitelendirme Öbeği: bir gonca

Nitelendirme Öbeği: bir hâre

Birleşik Fiil: nigâh eyle-

İlişkilendirme Öbeği: derdi(nin) iki olduğu

İlişkilendirme Öbeği: derdi

İsim-Fiil Öbeği: iki olduk

Birleşik Fiil: iki ol-

Birleşik Fiil: âh eyle-

532. Bâzı hâletler ki ümmete Fahr-i Âlem mîrasıdır,/ bilmez misiniz ey müslüman kardeşlerim,/ insanın içinde başka, dışında başka bir hakîkatin ferman yürüttüğü demleri bilmez misiniz? (s.52)

532. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

532.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Fahr-i Âlem mîrasıdır

Özne: bâzı hâletler

Yer Tamlayıcısı: ümmete

Cümle Dışı Öge: ki

532.2. Basit, devrik, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: bilmez misiniz

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: ey müslüman kardeşlerim

532.3. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: bilmez misiniz

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: insanın içinde başka, dışında başka bir hakîkatin ferman yürüttüğü demleri

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bâzı hâletler

İlişkilendirme Öbeği: Fahr-i Âlem mîrası

Ünlem Öbeği: ey müslüman kardeşlerim

İlişkilendirme Öbeği: müslüman kardeşlerim

Nitelendirme Öbeği: müslüman kardeşler

Nitelendirme Öbeği: insanın içinde başka, dışında başka bir hakîkatin ferman yürüttüğü demler

İlişkilendirme Öbeği: insanın içinde başka, dışında başka bir hakîkatin ferman yürüttüğü

İsim-Fiil Öbeği: ferman yürüttük

Yüklem: yürüt-

Belirtisiz Nesne: ferman

Nitelendirme Öbeği: insanın içinde başka, dışında başka bir hakîkat

İlişkilendirme Öbeği: insanın içi

İlişkilendirme Öbeği: insanın dışı

533. O zaman insana dünyâsından vazgeçmekten başka yapacak ne kalır? (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalır

Özne: yapacak ne

Yer Tamlayıcısı: insana

Zarf Tümlenci: 1. o zaman, 2. dünyâsından vazgeçmekten başka

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o zaman

Nitelendirme Öbeği: yapacak ne

Edat Öbeği: dünyâsından vazgeçmekten başka

Fiil İsmi Öbeği: dünyâsından vazgeçmek

Yüklem: vazgeç-

Yer Tamlayıcısı: dünyâsından

Birleşik Fiil: vazgeç-

534. Kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağını sanan Hazret-i Muhammed, Hîra dağında canına kıymak için kayaya tırmandı. (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tırmandı

Özne: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağını sanan Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: kayaya

Zarf Tümlenci: Hîra dağında canına kıymak için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağını sanan Hazret-i Muhammed

İsim-Fiil Öbeği: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağını sanan

Yüklem: san-

Belirtili Nesne: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağı

İlişkilendirme Öbeği: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacağı

İsim-Fiil Öbeği: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini uzlaştıramayacak

Yüklem: uzlaştırama-

Belirtili Nesne: kendi gerçeği ile dünya gerçeğini

Bağlama Öbeği: kendi gerçeği ile dünya gerçeği

İlişkilendirme Öbeği: kendi gerçeği

İlişkilendirme Öbeği: dünya gerçeği

Edat Öbeği: Hîra dağında canına kıymak için

Fil İsmi Öbeği: Hîra dağında canına kıymak

Yüklem: kıy-

Yer Tamlayıcısı: 1. canına, 2. Hîra dağında

İlişkilendirme Öbeği: Hîra dağı

535. Uçurumun kenarında melek çıktı/ önüne durdu. (s.52)

535. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

535.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: melek

Yer Tamlayıcısı: uçurumun kenarında

535.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durdu

Özne: melek

Zarf Tümlecisi: önüne

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: uçurumun kenarı

İlişkilendirme Öbeği: önü

536. Hatice Annemiz sanki hâdiseyi gaipten biliyordu,/ dağa adam saldı. (s.52)

536. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

536.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: biliyordu

Özne: Hatice Annemiz

Belirtili Nesne: hâdiseyi

Yer Tamlayıcısı: gaipten

536.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saldı

Özne: Hatice Annemiz

Belirtisiz Nesne: adam

Yer Tamlayıcısı: dağa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

537. Hazret-i Muhammed'i baygın yattığı yerden kaldırıp eve getirdiler. (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: getirdiler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i

Yer Tamlayıcısı: 1. baygın yattığı yerden, 2. eve

Zarf Tümleci: kaldırıp

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: baygın yattığı yer

İlişkilendirme Öbeği: baygın yattığı

İsim-Fiil Öbeği: baygın yattık

Yüklem: yat-

Zarf Tümleci: baygın

538. Evde vahiy hâli tekrarladı. (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tekrarladı

Özne: vahiy hâli

Yer Tamlayıcısı: evde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: vahiy hâli

539. Hatîce annemiz bunun bahsini duymuş fakat şâhidi olmamıştı. (s.52)

539. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

539.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duymuş(tu)

Özne: Hatîce annemiz

Belirtili Nesne: bunun bahsini

539.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: şâhidi olmamıştı

Özne: Hatîce annemiz

Cümle Dışı Öge: fakat

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce anne

İlişkilendirme Öbeği: bunun bahsi

İlişkilendirme Öbeği: şâhidi

540. Döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde şiddetle ürpererek alnında seğirtiler dalgalanan zevcine baktı baktı/ da bir şeyler hatırladı. Derinden... Çok derinden. (s.52)

Cümle Üstü Birim

540.1 Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

540.1.1 Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktı baktı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde şiddetle ürpererek alnında seğirtiler dalgalanan zevcine

Cümle Dışı Öge: da

540.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hatırladı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: bir şeyler

540.2. Eksiltili Cümle: derinden

540.3. Eksiltili Cümle: çok derinden

Söz Öbekleri:

540.1.

Yineleme Öbeği: baktı baktı

İlişkilendirme Öbeği: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde şiddetle ürpererek
alnında seğirtiler dalgalanan zevci

Nitelendirme Öbeği: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde şiddetle ürpererek
alnında seğirtiler dalgalanan zevc

İsim-Fiil Öbeği: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde şiddetle ürpererek
alnında seğirtiler dalgalanan

Yüklem: dalgalan-

Özne: seğirtiler

Yer Tamlayıcısı: alnında

Zarf Tümlecisi: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde ürpererek

İlişkilendirme Öbeği: alnı

Zarf-Fiil Öbeği: döşekte vücûdu belirli bir vezin ölçüsünde ürpererek

Yüklem: ürper-

Özne: vücûdu

Yer Tamlayıcısı: döşekte

Zarf Tümlecisi: belirli bir vezin ölçüsünde

İlişkilendirme Öbeği: vücûdu

Edat Öbeği: belirli bir vezin ölçüsünde

Nitelendirme Öbeği: belirli bir vezin ölçüsü

Nitelendirme Öbeği: vezin ölçüsü

Nitelendirme Öbeği: bir şeyler

540.3.

Nitelendirme Öbeği: çok derin

541. On iki sene evvel çölden gelen bir kervanda Hazret-i Muhammed'in yürüyüşünü eliyle alnını sıvazlayışını görmüş,/ yıldırım darbesiyle âşık olmuştu.
(s.52)

541. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

541.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüş

Özne: (o)

Belirtili Nesne: 1. Hazret-i Muhammed'in yürüyüşünü, 2. eliyle alnını sıvazlayışını

Yer Tamlayıcısı: çölden gelen bir kervanda

Zarf Tümleci: on iki sene evvel

541.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âşık olmuştu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: yıldırım darbesiyle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: on iki sene evvel çölden gelen bir kervan

İsim-Fiil Öbeği: on iki sene evvel çölden gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: çölden

Zarf Tümleci: on iki sene evvel

Edat Öbeği: on iki sene evvel

Nitelendirme Öbeği: on iki sene

Sayı Öbeği: on iki

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in yürüyüşü

İlişkilendirme Öbeği: eliyle alnını sıvazlayışı

İsim-Fiil Öbeği: eliyle alnını sıvazlayış

Yüklem: sıvazla-

Belirtili Nesne: alnını

Zarf Tümleci: eliyle

İlişkilendirme Öbeği: yıldırım darbesi

Birleşik Fiil: âşık ol-

542. İşte o sihirli adımların dümtakiyle bu mukaddes ihtilâç, o alın sıvazlayışıyla bu gölge gölge seğırtme aynı şeydir. (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: aynı şeydir

Özne: 1. o sihirli adımların dümtakiyle bu mukaddes ihtilâç, 2. o alın sıvazlayışıyla bu gölge gölge seğırtme

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: o sihirli adımların dümtakiyle bu mukaddes ihtilâç

İlişkilendirme Öbeği: o sihirli adımların dümtaki

Nitelendirme Öbeği: o sihirli adımlar

Nitelendirme Öbeği: bu mukaddes ihtilâç

Bağlama Öbeği: o alın sıvazlayışla bu gölge gölge seğırtme

Nitelendirme Öbeği: o alın sıvazlayış

İsim-Fiil Öbeği: alın sıvazlayış

Yüklem: sıvazla-

Belirtisiz Nesne: alın

Nitelendirme Öbeği: bu gölge gölge seğırtme

Yineleme Öbeği: gölge gölge

Nitelendirme Öbeği: aynı şey

543. Hazret-i Hatîce ancak aşka müyesser olacak bir teşhisle on iki sene evvel niçin nasıl ve neye âşık olduğunu göz açıp kapamaya kalmadan anladı. (s.52)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: anladı

Özne: Hazret-i Hatîce

Belirtili Nesne: niçin nasıl ve neye âşık olduğunu

Zarf Tümleci: 1. ancak aşka müyesser olacak bir teşhisle, 2. göz açıp kapamaya kalmadan, 3. on iki sene evvel

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aşka müyesser olacak bir teşhis

İsim-Fiil Öbeği: aşka müyesser olacak

Yüklem: müyesser ol-

Yer Tamlayıcısı: aşka

Birleşik Fiil: müyesser ol-

Edat Öbeği: on iki sene evvel

Nitelendirme Öbeği: on iki sene

Sayı Öbeği: on iki

İlişkilendirme Öbeği: niçin nasıl ve neye âşık olduğu

İsim-Fiil Öbeği: niçin nasıl ve neye âşık olduk

Yüklem: âşık ol-

Yer Tamlayıcısı: neye

Zarf Tümleci: 1. niçin, 2. nasıl

Zarf-Fiil Öbeği: göz açıp kapamaya kalmadan

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: göz açıp kapamaya

Fiil İsmi Öbeği: göz açıp kapama

Yüklem: kapa-

Zarf Tümleci: göz açıp

Zarf-Fiil Öbeği: göz açıp

Yüklem: aç-

Belirtisiz Nesne: göz

544. Hazret-i Muhammed yerinde doğrulup: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresini okuduğu vakit zevcesini ve zevcesinin şahsında bütün dünyâyı karşısında hazır buldu. (s.52-53)

544. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

544.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hazır buldu

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtili Nesne: 1. zevcesini, 2. bütün dünyâyı

Yer Tamlayıcısı: 1. karşısında, 2. zevcesinin şahsında

Zarf Tümleci: yerinde doğrulup: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...”
sûresini okuduğu vakit

544.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalk

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öğeler: ey örtüsüne bürünen

544.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sakındır

Özne: (sen)

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: yerinde doğrulup

Yüklem: doğrul-

Yer Tamlayıcısı: yerinde

Nitelendirme Öbeği: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresini okuduğu vakit

İlişkilendirme Öbeği: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresini okuduğu

İsim-Fiil Öbeği: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresini okuduk

Yüklem: oku-

Belirtili Nesne: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresini

İlişkilendirme Öbeği: “Ey örtüsüne bürünen kalk ve sakındır...” sûresi

İlişkilendirme Öbeği: zevcesinin şahsı

İlişkilendirme Öbeği: zevcesi

Nitelendirme Öbeği: bütün dünyâ

Birleşik Fiil: hazır bul-

Ünlem Öbeği: ey örtüsüne bürünen

İsim-Fiil Öbeği: örtüsüne bürünen

Yüklem: bürün-

Yer Tamlayıcısı: örtüsüne

İlişkilendirme Öbeği: örtüsü

545. Hatîce annemiz “Eşhedü” diye başladı/ “İkrar veririm,/ Allah birdir./ İkrar veririm/ sen Allah’ın elçisisin.” (s.53)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

545.1. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

545.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: Hatîce annemiz

Zarf Tümlenci: “Eşhedü” diye

545.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar veririm

Özne: (ben)

545.1.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: birdir

Özne: Allah

545.2. Sıralı Birleşik Cümle

545.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar veririm

Özne: (ben)

545.2.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Allah'ın elçisisin

Özne: sen

Söz Öbekleri:

545.1.

İlişkilendirme Öbeği: Hatice annemiz

Unvan Öbeği: Hatice anne

Edat Öbeği: “Eşhedü” diye

545.2.

Birleşik Fiil: ikrar ver-

Birleşik Fiil: ikrar ver-

İlişkilendirme Öbeği: Allah'ın elçisi

546. O güne kadar kendi içinde Peygamber olan, iman edeni tek kişi de olsa,/ artık kendi dışında, yâni dünyâda Peygamber olmuştu. (s.53)

546. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

546.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsa

Özne: iman edeni tek kişi

Cümle Dışı Öge: de

546.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Peygamber olmuştu

Özne: o güne kadar kendi içinde Peygamber olan

Yer Tamlayıcısı: kendi dışında, yâni dünyâda

Zarf Tümlecisi: artık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: iman edeni

İsim-Fiil Öbeği: iman eden

Birleşik Fiil: iman et-

Nitelendirme Öbeği: tek kişi

İsim-Fiil Öbeği: o güne kadar kendi içinde Peygamber olan

Yüklem: Peygamber ol-

Yer Tamlayıcısı: kendi içinde

Zarf Tümleci: o güne kadar

Birleşik Fiil: Peygamber ol-

İlişkilendirme Öbeği: kendi içi

Edat Öbeği: o güne kadar

Nitelendirme Öbeği: o gün

Bağlama Öbeği: kendi dışında, yâni dünyâda

İlişkilendirme Öbeği: kendi dışı

547. İslâmiyet'e yol çok. (s.53)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çok(tur)

Özne: yol

Yer Tamlayıcısı: İslâmiyet'e

548. Akıl yolu, vicdan yolu, Hak duygusu yolu. (s.53)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: akıl yolu

İlişkilendirme Öbeği: vicdan yolu

İlişkilendirme Öbeği: Hak duygusu yolu

549. Ama aslında İslâmiyet, candan cana bir sirâyettir. (s.53)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: candan cana bir sirâyettir

Özne: İslâmiyet

Zarf Tümleci: aslında

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: candan cana bir sirâyet

550. Resûlullah örtülerini sıyırdı,/ ayağa kalktı. (s.53)

550. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

550.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıyırdı

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: örtülerini

550.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayağa kalktı

Özne: Resûlullah

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: ayağa kalk-

551. “Ey Hatîce, dedi,/ uyku ve istirahat zamanı geçti.” (s.53)

551. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

551.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: Ey Hatîce

551.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçti

Özne: uyku ve istirahat zamanı

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey Hatîce

İlişkilendirme Öbeği: uyku ve istirahat zamanı

Bağlama Öbeği: uyku ve istirahat

15. Tefrika

CEBRÂİL (a.s.v.) -II

552. Wagner’in bir operası geldi gözümün önüne Die Götterdämmerung yâni İlâhların Kûsûfu. (s.54)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geldi

Özne: 1. Wagner'in bir operası, 2. Die Götterdämmerung yâni İlâhların küsûfu

Yer Tamlayıcısı: gözümün önüne

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Wagner'in bir operası

Nitelendirme Öbeği: bir opera

İlişkilendirme Öbeği: gözümün önü

İlişkilendirme Öbeği: gözüm

Bağlama Öbeği: Die Götterdämmerung yâni İlâhların Küsûfu

İlişkilendirme Öbeği: İlâhların Küsûfu

553. Cihan saran bir yangın içinde ilâhlar sapır sapır dökülür. (s.54)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dökülür

Özne: ilâhlar

Yer Tamlayıcısı: cihan saran bir yangın içinde

Zarf Tümlenci: sapır sapır

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cihan saran bir yangın içi

Nitelendirme Öbeği: cihan saran bir yangın

İsim-Fiil Öbeği: cihan saran

Yüklem: sar-

Belirtisiz Nesne: cihan

Yineleme Öbeği: sapır sapır

554. Yeni bir çağ doğacaktır. (s.54)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: doğacaktır

Özne: yeni bir çağ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yeni bir çağ

555. İslâm'ın ilk tebliği senelerini canlandırdıkça, yıkılan âlemlerin velvelesi çınlıyor kulağımda,/ gözleri mahşer manzarasıyla kararıyor. (s.54)

555. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

555.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çınlıyor

Özne: yıkılan âlemlerin velvelesi

Yer Tamlayıcısı: kulağımda

Zarf Tümleci: İslâm'ın ilk tebliği senelerini canlandırdıkça

555.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kararıyor

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: mahşer manzarasıyla

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İslâm'ın ilk tebliği senelerini canlandırdıkça

Yüklem: canlandır-

Belirtili Nesne: İslâm'ın ilk tebliği senelerini

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın ilk tebliği seneleri

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın ilk tebliği

Nitelendirme Öbeği: ilk tebliğ

İlişkilendirme Öbeği: yıkılan âlemlerin velvelesi

Nitelendirme Öbeği: yıkılan âlemler

İlişkilendirme Öbeği: kulağımda

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

İlişkilendirme Öbeği: mahşer manzarası

556. Sarsılmadık, sallanmadık bir dikili taş kalmadı,/ toptan bir yıkılış olacak. (s.54)

556. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

556.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: sarsılmadık, sallanmadık bir dikili taş

556.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olacak

Özne: toptan bir yıkılış

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: sarsılmadık, sallanmadık bir dikili taş

Nitelendirme Öbeği: toptan bir yıkılış

557. Evvelâ bir şey anlamadılar,/ herkes aptal aptal birbirine bakıştı. (s.54)

557. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

557.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlamadılar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: bir şey

Zarf Tümlecisi: evvelâ

557.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıştı

Özne: herkes

Yer Tamlayıcısı: birbirine

Zarf Tümlecisi: aptal aptal

558. Bu da nesi? (s.54)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: nesi(dir)

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: da

559. Kâbe’de üç yüzden fazla altınlı mücevherli putumuz var. (s.54)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: üç yüzden fazla altınlı mücevherli putumuz

Yer Tamlayıcısı: Kâbe’de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: üç yüzden fazla altınlı mücevherli putumuz

Nitelendirme Öbeği: üç yüzden fazla altınlı mücevherli put

Kısaltma Öbeği: üç yüzden fazla

Nitelendirme Öbeği: üç yüz

Yineleme Öbeği: altınlı mücevherli

560. Arabistan halkı her sene akın akın gelir/ hacceder,/ etek dolusu para döker şehrimize. (s.54)

560. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

560.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: Arabistan halkı

Zarf Tümlenci: 1. her sene, 2. akın akın

560.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hacceder

Özne: Arabistan halkı

560.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döker

Özne: Arabistan halkı

Belirtisiz Nesne: etek dolusu para

Yer Tamlayıcısı: şehrimize

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Arabistan halkı

Nitelendirme Öbeği: her sene

Yineleme Öbeği: akın akın

Birleşik Fiil: haccet-

Nitelendirme Öbeği: etek dolusu para

İlişkilendirme Öbeği: etek dolusu

İlişkilendirme Öbeği: şehrimiz

561. Hem paramız artar hem itibarımız. (s.54)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: artar

Özne: hem paramız hem itibarımız

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: hem paramız hem itibarımız

İlişkilendirme Öbeği: paramız

İlişkilendirme Öbeği: itibarımız

562. Mekke şanlı şerefli zengin bir beldedir. (s.54)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: şanlı şerefli zengin bir beldedir

Özne: Mekke

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: şanlı şerefli zengin bir belde

Yineleme Öbeği: şanlı şerefli

563. Murat ederse/ mâbede bir üç yüz sanem daha dizmeğe yetecek serveti var. (s.54)

563. **Cümlenin Türü:** Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

563.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: murat ederse

Özne: (o)

563.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: mâbede bir üç yüz sanem daha dizmeğe yetecek serveti

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: murat et-

İlişkilendirme Öbeği: bir üç yüz sanem daha dizmeğe yetecek serveti

Nitelendirme Öbeği: bir üç yüz sanem daha dizmeğe yetecek servet

İsim-Fiil Öbeği: bir üç yüz sanem daha dizmeğe yetecek

Yüklem: yet-

Yer Tamlayıcısı: bir üç yüz sanem daha dizmeğe

Fiil İsmi Öbeği: bir üç yüz sanem daha dizmek

Yüklem: diz-

Zarf Tümlecisi: bir üç yüz sanem daha

Edat Öbeği: bir üç yüz sanem daha

Nitelendirme Öbeği: bir üç yüz sanem

Nitelendirme Öbeği: üç yüz

564. Ne oluyoruz yâhu. (s.54)

Cümle Türü: Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: ne oluyoruz

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: yâhu

565. O kadar mı züğürtledik. (s.54)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: züğürtledik

Özne: (biz)

Zarf Tümlecisi: o kadar mı

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: o kadar

566. İlâhlarımız müzesine haciz mi kondu ki,/ Kâbe'yi cascavlak bırakalım. (s.54)

566. Cümle Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümle Ögeleri:

566.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kondu

Özne: haciz mi

Yer Tamlayıcısı: ilâhlarımız müzesine

Cümle Dışı Öge: ki

566.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bırakalım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Zarf Tümleci: cascavlak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İlâhlarımız müzesi

İlişkilendirme Öbeği: İlâhlarımız

Yineleme Öbeği: cascavlak

567. Tavâfa gelenler ne görecek? Hava cıva. (s.54)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: görecek

Özne: tavâfa gelenler

Belirtisiz Nesne: ne

Cümle Dışı Öge: hava cıva

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: tavâfa gelenler

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: tavâfa

Yineleme Öbeği: hava cıva

568. Hem duydunuz mu/ o da harammış,/ bu da harammış,/ şu da harammış. (s.54)

568. Cümle Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

568.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: duydunuz mu

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: hem

568.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: harammış

Özne: o

Cümle Dışı Öge: da

568.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: harammış

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: da

568.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: harammış

Özne: şu

Cümle Dışı Öge: da

569. Ölümlü dünyâda veryansın bir zevk ü safâ da mı etmeyelim birâder? (s.54)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumsuz soru, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: veryansın bir zevk ü safâ da mı etmeyelim

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: ölümlü dünyâda

Cümle Dışı Öge: birâder

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ölümlü dünyâ

Birleşik Fiil: veryansın bir zevk ü safâ et-

Nitelendirme Öbeği: veryansın bir zevk ü safâ

570. Mîrim, yaş yetmiş/ iş bitmiş,/ ben bu ak sakalımla bunca yıllık tapınma usûlümü nasıl değiştiririm? (s.54)

570. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

570.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yetmiş(tir)

Özne: yaş

Cümle Dışı Öge: mîrim

570.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bitmiş

Özne: iş

570.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: değiştiririm

Özne: ben

Belirtili Nesne: bunca yıllık tapınma usûlümü

Zarf Tümlecisi: 1. bu ak sakalımla, 2. nasıl

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu ak sakalım

Nitelendirme Öbeği: bu ak sakal

Nitelendirme Öbeği: bunca yıllık tapınma usûlü

İlişkilendirme Öbeği: tapınma usûlü

Nitelendirme Öbeği: bunca yıl

571. Boş bulunmaya gelmeyecek. (s.54)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelmeyecek

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: boş bulunmaya

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: boş bulunma

Birleşik Fiil: boş bulun-

572. İdâreyi ele alınca bize yeni vergi kesecekmiş/ adına zekât diyorlar. (s.54)

572. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

572.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesecekmiş

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: yeni vergi

Yer Tamlayıcısı: bize

Zarf Tümlenci: idâreyi ele alınca

572.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyorlar

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: zekât

Yer Tamlayıcısı: adına

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: idâreyi ele alınca

Yüklem: ele al-

Belirtili Nesne: idâreyi

Birleşik Fiil: ele al-

Nitelendirme Öbeği: yeni vergi

İlişkilendirme Öbeği: adı

573. Halk birbirine girdi. (s.55)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: girdi

Özne: halk

Yer Tamlayıcısı: birbirine

574. Münkirler, müminlere, Abd Menafoğulları Hâşimîlere, Hâşimîler yine birbirlerine, baba oğula, kardeş kardeşe. (s.55)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

575. Kâbe'de patırtı, çarşıda, evlerde, her yerde patırtı. (s.55)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her yer

576. Birbirini gözetlemeler, gammazlamalar, sövüş, dövüş; yollara diken doldurmalar, kapılara pislik sürmeler, taş atmalar, boğaz sıkımlar. (s.55)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: birbirini gözetlemeler

Yüklem: gözetle-

Belirtili Nesne: birbirini

Fiil İsmi Öbeği: yollara diken doldurmalar

Yüklem: doldur-

Belirtisiz Nesne: diken

Yer Tamlayıcısı: yollara

Fiil İsmi Öbeği: kapılara pislik sürmeler

Yüklem: sür-

Belirtisiz Nesne: pislik

Yer Tamlayıcısı: kapılara

Fiil İsmi Öbeği: taş atmalar

Birleşik Fiil: taş at-

Fiil İsmi Öbeği: boğaz sıkmalar

Yüklem: sık-

Belirtisiz Nesne: boğaz

577. Herkesin herkese musallat oluşu, tarafsız kalmak isteyenlerin bile çileden çıkarılması://

-Ey.. Mâşallah, senin kardeşin de müslüman olmuş.

-Sana ne? Sen ne karşıyorsun?

-Karışmak değil de. Âileniz pek şereflenmiş, tebrik edecektim.

-Hayasız köpek, kardeşime ne iftirâ ediyorsun, âilemizle zorun ne?

-Haşa iftirâ değil, kardeşin Kâbe’de onlarla berâber namaza durmuştu, gözlerimle gördüm, millet de gördü.

-İyi etmiş öyleyse, şimdiden tezi yok ben de müslüman oluyorum; komşu musun, kâhyâ mısın be herif?

-Pat küt... İşte Mekke’nin o zamanki durumu. (s.55)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

577.1. **Eksiltili Cümle:** herkesin herkese musallat oluşu, tarafsız kalmak isteyenlerin bile çileden çıkarılması

577.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: müslüman olmuş

Özne: senin kardeşin

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. ey, 3. mâşallah

577.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: karşıyorsun

Özne: sen

Zarf Tümlenci: ne

Cümle Dışı Öge: sana ne

577.4. Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: karışmak değil

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: de

577.5. Sıralı Birleşik Cümle

577.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şereflenmiş

Özne: âileniz

Zarf Tümlenci: pek

577.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tebrik edecektim

Özne: (ben)

577.6. Sıralı Birleşik Cümle

577.6.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: iftirâ ediyorsun

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: kardeşime

Zarf Tümlenci: ne

Cümle Dışı Öge: hayâsız köpek

577.6.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: ne(dir)

Özne: âilemizle zorun

577.7. Sıralı Birleşik Cümle

577.7.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: iftirâ değil

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: hâşâ

577.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: namaza durmuştu

Özne: kardeşin

Yer Tamlayıcısı: Kâbe'de

Zarf Tümlenci: onlarla berâber

577.7.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördüm

Özne: (ben)

Zarf Tümlenci: gözlerimle

577.7.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: millet

Cümle Dışı Öge: de

577.8. Sıralı Birleşik Cümle

577.8.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iyi etmiş

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: öyleyse

577.8.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: şimdiden tezi

577.8.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: müslüman oluyorum

Özne: ben

Cümle Dışı Öge: de

577.8.4. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: komşu musun

Özne: (sen)

577.8.5. Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: kâhyâ mısın

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: be herif

577.9. Eksilteli Cümle: işte Mekke'nin o zamanki durumu

577.10.

Cümle Dışı Öge: pat küt

Söz Öbekleri:

577.1.

İlişkilendirme Öbeği: herkesin herkese musallat oluşu

Fiil İsmi Öbeği: herkese musallat oluş

Yüklem: musallat ol-

Yer Tamlayıcısı: herkese

Birleşik Fiil: musallat ol-

İlişkilendirme Öbeği: tarafsız kalmak isteyenlerin bile çileden çıkarılması

Fiil İsmi Öbeği: çileden çıkarılma

Yüklem: çıkarıl-

Yer Tamlayıcısı: çileden

İsim-Fiil Öbeği: tarafsız kalmak isteyenler

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: tarafsız kalmak

Fiil İsmi Öbeği: tarafsız kalmak

Yüklem: kal-

Zarf Tümlenci: tarafsız

577.2.

İlişkilendirme Öbeği: senin kardeşin

577.5.

İlişkilendirme Öbeği: âileniz

Birleşik Fiil: tebrik et-

577.6.

Ünlem Öbeği: hayâsız köpek

Nitelendirme Öbeği: hayâsız köpek

İlişkilendirme Öbeği: kardeşim

Birleşik Fiil: iftirâ et-

İlişkilendirme Öbeği: âilemizle zorun

İlişkilendirme Öbeği: âilemiz

577.7.

İlişkilendirme Öbeği: kardeşin

Edat Öbeği: onlarla berâber

Birleşik Fiil: namaza dur-

577.8.

Kısaltma Öbeği: şimdiden tezi

Ünlem Öbeği: be herif

577.9.

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin o zamanki durumu

Nitelendirme Öbeği: o zamanki durum

Aitlik Öbeği: o zamanki

Nitelendirme Öbeği: o zaman

577.10.

Yansıma söz: pat küt

578. Ebû Cehil, başka deyim bulamadığım için özür dilerim, kudurdu. (s.55)

578. Cümlelerin Türü: Saplama Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

578.1. Saplama birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kudurdu

Özne: Ebû Cehil

578.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: özür dilerim

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: başka deyim bulamadığım için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: başka deyim bulamadığım için

İsim-Fiil Öbeği: başka deyim bulamadık

Yüklem: bulama-

Belirtisiz Nesne: başka deyim

Nitelendirme Öbeği: başka deyim

Birleşik Fiil: özür dile-

579. Çünkü Ebû Cehil İslâm'a muhâlif olan prensibin kişileşmiş timsâliydi. (s.55)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: İslâm'a muhâlif olan prensibin kişileşmiş timsâliydi

Özne: Ebû Cehil

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'a muhâlif olan prensibin kişileşmiş timsâli

Nitelendirme Öbeği: kişileşmiş timsâl

Nitelendirme Öbeği: İslâm'a muhâlif olan prensip

İsim-Fiil Öbeği: İslâm'a muhâlif olan

Yüklem: muhâlif ol-

Yer Tamlayıcısı: İslâm'a

Birleşik Fiil: muhâlif ol-

580. Delilik derecesine varan allerji halleri gösterdi. (s.55)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gösterdi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: delilik derecesine varan allerji halleri

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: delilik derecesine varan allerji halleri

İlişkilendirme Öbeği: allerji halleri

İsim-Fiil Öbeği: delilik derecesine varan

Yüklem: var-

Yer Tamlayıcısı: delilik derecesine

İlişkilendirme Öbeği: delilik derecesi

581. Bir müslümana rastlasa tüyleri diken diken olur,/ cildine allar basar,/ gözleri deli deli çakardı. (s.55)

581. Cümlenin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

581.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: rastlasa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bir müslümana

581.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: tüyleri

Zarf Tümleci: diken diken

581.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: basar

Özne: allar

Yer Tamlayıcısı: cildine

581.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çakardı

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: deli deli

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir müslüman

İlişkilendirme Öbeği: tüyleri

Yineleme Öbeği: diken diken

İlişkilendirme Öbeği: cildi

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

Yineleme Öbeği: deli deli

582. Kökten gelen bir husûmetti bu,/ sebeplerle izâhı mümkün olamayacak kadar amansız. (s.55)

582. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

582.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kökten gelen bir husûmetti

Özne: bu

582.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sebeplerle izâhı mümkün olamayacak kadar amansız(dı)

Özne: bu

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kökten gelen bir husûmet

İsim-Fiil Öbeği: kökten gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: kökten

Nitelendirme Öbeği: sebeplerle izâhı mümkün olamayacak kadar amansız

Edat Öbeği: sebeplerle izâhı mümkün olamayacak kadar

İsim-Fiil Öbeği: sebeplerle izâhı mümkün olamayacak

Yüklem: mümkün olama-

Özne: izâhı

Zarf Tümleci: sebeplerle

İlişkilendirme Öbeği: izâhı

583. Çağdaşları Ebû Cehil'i şeytana benzettiler. (s.55)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: benzettiler

Özne: çağdaşları

Belirtili Nesne: Ebû Cehil'i

Yer Tamlayıcısı: şeytana

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: çağdaşları

584. Çalık benizli, sivri omuzlu, kırmızı saçlı, bed sesli bir şeytan. (s.55)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çalık benizli, sivri omuzlu, kırmızı saçlı, bed sesli bir şeytan

Nitelendirme Öbeği: çalık beniz

Nitelendirme Öbeği: sivri omuz

Nitelendirme Öbeği: kırmızı saç

Nitelendirme Öbeği: bed ses

585. Yaradılışının gerektirdiği saldırganlıkların hiçbirini geri komadı. (s.55-56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geri komadı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: yaradılışının gerektirdiği saldırganlıkların hiçbirini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yaradılışının gerektirdiği saldırganlıkların hiçbirini

Nitelendirme Öbeği: yaradılışının gerektirdiği saldırganlıklar

İlişkilendirme Öbeği: yaradılışının gerektirdiği

İlişkilendirme Öbeği: yaradılışı

Birleşik Fiil: geri koma-

586. Ebu Leheb, Hâşimîler gibi dünyaya misli az gelmiş bir ulu soy içinde tâbir câizse nazar boncuğu gibi bir soysuzdu. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: Hâşimîler gibi dünyaya misli az gelmiş bir ulu soy içinde nazar boncuğu gibi bir soysuzdu

Özne: Ebu Leheb

Cümle Dışı Öge: tâbir câizse

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hâşimîler gibi dünyâya misli az gelmiş bir ulu soy içi

İlişkilendirme Öbeği: soy içi

İsim-Fiil Öbeği: Hâşimîler gibi dünyâya misli az gelmiş

Yüklem: gel-

Özne: misli

Yer Tamlayıcısı: dünyâya

Zarf Tümleci: 1. az, 2. Hâşimîler gibi

İlişkilendirme Öbeği: misli

Edat Öbeği: Hâşimîler gibi

Nitelendirme Öbeği: nazar boncuğu gibi bir soysuz

Edat Öbeği: nazar boncuğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: nazar boncuğu

587. Ne hikmetse. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: ne hikmetse

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne hikmet

588. En kusursuz şecerede bile mutlaka bir “âile edepsizi” yetişir. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: yetişir

Özne: bir “âile edepsizi”

Yer Tamlayıcısı: en kusursuz şecerede

Zarf Tümleci: mutlaka

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: en kusursuz şecere

Nitelendirme Öbeği: en kusursuz

Nitelendirme Öbeği: bir “âile edepsizi”

İlişkilendirme Öbeği: âile edepsizi

589. Ebû Leheb, Tebbet sûresinde ebediyete kadar lânetlenmeden edemedi;/ aldı nasîbini/ oturdu aşağı. (s.56)

589. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Ögeleri ve Türleri:

589.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: edemedi

Özne: Ebû Leheb

Yer Tamlayıcısı: Tebbet sûresinde

Zarf Tümleci: 1. ebediyete kadar, 2. lânetlenmeden

589.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: Ebû Leheb

Belirtili Nesne: nasîbini

589.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oturdu

Özne: Ebû Leheb

Zarf Tümleci: aşağı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Tebbet sûresi

Edat Öbeği: ebediyete kadar

590. Ebû Süfyan, idâreci politikacı kapitalist ve asker tipi adamdı. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: idâreci politikacı kapitalist ve asker tipi adamdı

Özne: Ebû Süfyan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: idâreci politikacı kapitalist ve asker tipi bir adam

İlişkilendirme Öbeği: asker tipi

Bağlama Öbeği: idâreci politikacı kapitalist ve asker

591. Hâşimîlerle muhalefet durumunda olan, Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasi iktidarı ele geçirmek isteyen Abdü Şem'ler kolundandı. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Hâşimîlerle muhalefet durumunda olan, Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasi iktidarı ele geçirmek isteyen Abdü Şem'ler kolundandı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hâşimîlerle muhalefet durumunda olan, Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasî iktidarı ele geçirmek isteyen Abdü Şem'ler kolu

İlişkilendirme Öbeği: Abdü Şem'ler kolu

İsim-Fiil Öbeği: Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasî iktidarı ele geçirmek isteyen

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasî iktidarı ele geçirmek

Fiil İsmi Öbeği: Mekke muhafızlığını ve dolayısıyla siyasî iktidarı ele geçirmek

Yüklem: ele geçir-

Belirtili Nesne: Mekke muhafızlığını ve siyasî iktidarı

Bağlama Öbeği: Mekke muhafızlığı ve siyasî iktidar

İlişkilendirme Öbeği: Mekke muhafızlığı

Nitelendirme Öbeği: siyasî iktidar

Birleşik Fiil: ele geçir-

İsim-Fiil Öbeği: Hâşimîlerle muhalefet durumunda olan

Yüklem: muhalefet durumunda ol-

Zarf Tümleci: Hâşimîlerle

Birleşik Fiil: muhalefet durumunda ol-

İlişkilendirme Öbeği: muhalefet durumu

592. Kuşkulandı/ dikildi,/ tetiğe geçti. (s.56)

592. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Öğeleri ve Türleri:

592.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kuşkulandı

Özne: (o)

592.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dikildi

Özne: (o)

592.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tetiğe geçti

Özne: (o)

593. Yeni dînin getirmek istediği politik sosyal ekonomik devrimler içinde kendisi karakterde bir adamın artık borusu ötmeyeceğini anladı. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: anladı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: yeni dînin getirmek istediği politik sosyal ekonomik devrimler içinde kendisi karakterde bir adamın borusu ötmeyeceğini

Zarf Tümlecisi: artık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yeni dînin getirmek istediği politik sosyal ekonomik devrimler içi

Nitelendirme Öbeği: yeni dînin getirmek istediği politik sosyal ekonomik devrimler

İlişkilendirme Öbeği: yeni dînin getirmek istediği

İsim-Fiil Öbeği: getirmek istedik

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: getirmek

Nitelendirme Öbeği: yeni dîn

İlişkilendirme Öbeği: kendisi karakterde bir adamın borusu ötmeyeceği

İsim-Fiil Öbeği: kendisi karakterde bir adamın borusu ötmeyecek

Yüklem: ötme-

Özne: kendisi karakterde bir adamın borusu

İlişkilendirme Öbeği: kendisi karakterde bir adamın borusu

Nitelendirme Öbeği: kendisi karakterde bir adam

594. Aynı huylanma ve şahlanma Ebû Süfyan'ın karısı Hind'de görüldü. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: görüldü

Özne: aynı huylanma ve şahlanma

Yer Tamlayıcısı: Ebû Süfyan'ın karısı Hind'de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aynı huylanma ve şahlanma

Bağlama Öbeği: huylanma ve şahlanma

Nitelendirme Öbeği: Ebû Süfyan'ın karısı Hind

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan'ın karısı

595. Mekke kadınlarının kraliçesiydi o, genç, güzel, zengin, şehvetli, ihtiraslı, gaddar. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: Mekke kadınlarının kraliçesiydi

Özne: o

Cümle Dışı Öge: genç, güzel, zengin, şehvetli, ihtiraslı, gaddar

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Mekke kadınlarının kraliçesi

İlişkilendirme Öbeği: Mekke kadınları

596. Bir câriye onun saçlarını tarar,/ bir diğeri vücûdunu kokulu yağlarla ovar,/ öteki boynuna, kulaklarına, kollarına mücevherler takarken belki yumuşak tenli bir başka körpe kızcağz da ona ayak yastıklığı ederdi. (s.56)

596. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

596.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tarar

Özne: bir cârîye

Belirtili Nesne: onun saçlarını

596.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ovar

Özne: bir diğeri

Belirtili Nesne: vücûdunu

Zarf Tümlenci: kokulu yağlarla

596.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayak yastıklığı ederdi

Özne: yumuşak tenli bir başka körpe kızcağız

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümlenci: öteki boynuna, kulaklarına, kollarına mücevherler takarken

Cümle Dışı Öge: 1. belki, 2. da

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir cârîye

İlişkilendirme Öbeği: onun saçları

İlişkilendirme Öbeği: bir diğeri

Nitelendirme Öbeği: bir diğer

İlişkilendirme Öbeği: vücûdu

Nitelendirme Öbeği: kokulu yağlar

Zarf-Fiil Öbeği: öteki boynuna, kulaklarına, kollarına mücevherler takarken

Yüklem: tak-

Özne: öteki

Belirtisiz Nesne: mücevherler

Yer Tamlayıcısı: 1. boynuna, 2. kulaklarına, 3. kollarına

İlişkilendirme Öbeği: boynu

İlişkilendirme Öbeği: kulakları

İlişkilendirme Öbeği: kolları

Nitelendirme Öbeği: yumuşak tenli bir başka körpe kızcağız

Nitelendirme Öbeği: yumuşak ten

Birleşik Fiil: ayak yastıklığı et-

İlişkilendirme Öbeği: ayak yastıklığı

597. Sürmeli gözlerinin bir bakışıyla arzu yangınları tutuşturmaya alışmış derler... (s.56)

597. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

597.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: Sürmeli gözlerinin bir bakışıyla arzu yangınları tutuşturmaya alışmış

597.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alışmış

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: sürmeli gözlerinin bir bakışıyla arzu yangınları tutuşturmaya

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: sürmeli gözlerinin bir bakışıyla arzu yangınları tutuşturma

Yüklem: tutuştur-

Belirtisiz Nesne: arzu yangınları

Zarf Tümleci: sürmeli gözlerinin bir bakışıyla

İlişkilendirme Öbeği: arzu yangınları

İlişkilendirme Öbeği: sürmeli gözlerinin bir bakışı

Nitelendirme Öbeği: bir bakış

Nitelendirme Öbeği: sürmeli gözler

598. Hind, İslâmiyet'e karşı sönmez bir kin besledi. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: besledi

Özne: Hind

Belirtisiz Nesne: İslâmiyet'e karşı sönmez bir kin

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: İslâmiyet'e karşı sönmez bir kin

Edat Öbeği: İslâmiyet'e karşı

599. Elbet öyle olacak, çünkü İslâmiyet'in îtibar edeceği kadın tipi değildi. (s.56)

599. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

599.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olacak

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: öyle

Cümle Dışı Öge: elbet

599.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: İslâmiyet'in îtibar edeceği kadın tipi değildi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: İslâmiyet'in îtibar edeceği kadın tipi

İlişkilendirme Öbeği: kadın tipi

İlişkilendirme Öbeği: İslâmiyet'in îtibar edeceği

İsim-Fiil Öbeği: îtibar edecek

Birleşik Fiil: îtibar et-

599. Yıkılacak olan bunca saltanatlar arasında Hind'in sosyete prensesliği başta gelecekti şüphesiz. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelecekti

Özne: Hind'in sosyete prensesliği

Yer Tamlayıcısı: yıkılacak olan bunca saltanatlar arasında

Zarf Tümlecisi: başta

Cümle Dışı Öge: şüphesiz

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yıkılacak olan bunca saltanatlar arası

Nitelendirme Öbeği: yıkılacak olan bunca saltanatlar

İsim-Fiil Öbeği: yıkılacak olan

Birleşik Fiil: yıkılacak ol-

İlişkilendirme Öbeği: Hind'in sosyete prensesliği

600. Derleyelim, toplayalım, diyelim ki:// Yâr elemi, ağyar elemi. (s.56)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

600.1. Sıralı Birleşik Cümle

600.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derleyelim

Özne: (biz)

600.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: toplayalım

Özne: (biz)

600.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyelim

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

600.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ağyar elemi(dir)

Özne: yâr elemi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yâr elemi

İlişkilendirme Öbeği: ağyar elemi

601. Hazret-i Muhammed hepsine katlanıyor, dostlarının iman uğruna çektikleri ıztırâba düşmanlarının eksiksiz, gediksiz hücumuna. (s.56)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: katlanıyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: 1. hepsine, 2. dostlarının iman uğruna çektikleri ıztırâba, 3. düşmanlarının eksiksiz, gediksiz hücumuna

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dostlarının îman uğruna çektikleri ıztırâp

İlişkilendirme Öbeği: dostlarının îman uğruna çektikleri

İlişkilendirme Öbeği: dostları

İsim-Fiil Öbeği: îman uğruna çektik

Yüklem: çek-

Zarf Tümleci: îman uğruna

İlişkilendirme Öbeği: îman uğru

İlişkilendirme Öbeği: düşmanlarının eksiksiz, gediksiz hücumu

Nitelendirme Öbeği: eksiksiz, gediksiz hücum

602. Ama bir çile daha var ki, kaynaklar pek üstünde durmaz:// Pazarlıkçıların verdiği zahmet. (s.56)

Cümle Üstü Birim

Cümlenin Türleri ve Ögeleri:

602.1. Ki'li Birleşik Cümle

602.1.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: bir çile daha

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. ki

602.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: durmaz

Özne: kaynaklar

Yer Tamlayıcısı: üstünde

Zarf Tümleci: pek

602.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: pazarlıkçıların verdiği zahmet(tir)

Özne: (o)

Edat Öbeği: bir çile daha

Nitelendirme Öbeği: bir çile

İlişkilendirme Öbeği: üstü

Nitelendirme Öbeği: pazarlıkçıların verdiği zahmet

İlişkilendirme Öbeği: pazarlıkçıların verdiği

603. Bunlar aslında iyi niyetli insanlardır. (s.56)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: iyi niyetli insanlardır

Özne: bunlar

Zarf Tümleci: aslında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: iyi niyetli insanlar

Nitelendirme Öbeği: iyi niyet

604. Mayaları temizce,/ ahlâkları düzgünce,/ gözleri aydınlıkça. (s.56)

604. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

604.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: temizce(dir)

Özne: mayaları

604.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: düzgünce(dir)

Özne: ahlâkları

604.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: aydınlıkça(dır)

Özne: gözleri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: mayaları

İlişkilendirme Öbeği: ahlâkları

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

605. Gelirler,/ “Bize Allah’ı anlat” derler. (s.56)

605. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

605.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelirler

Özne: (onlar)

605.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: “Bize Allah’ı anlat”

605.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlat

Özne: sen

Belirtili Nesne: Allah'ı

Yer Tamlayıcısı: bize

606. Hazret-i Muhammed bir âyet okur,/ belki okumaz da/ o anda kendisi bir âyet kesilir. (s.56)

606. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

606.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: okur

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtisiz Nesne: bir âyet

606.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: okumaz

Özne: (o)

Zarf Tümleri: belki

Cümle Dışı Öge: da

606.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir âyet kesilir

Özne: kendisi

Zarf Tümleri: o anda

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir âyet

Nitelendirme Öbeği: o an

Birleşik Fiil: bir âyet kesil-

Nitelendirme Öbeği: bir âyet

607. Ama pazarlıkçı sorar hep:// Ne gibi? “Musâ'nın Tanrısı gibi mi, İslâm'ın Tanrısı gibi mi? Yoksa Siva'ya mı benzer yahut ateş ilâhına mı?” (s.56-57)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

607.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorar

Özne: pazarlıkçı

Zarf Tümleri: hep

Cümle Dışı Öge: ama

607.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: ne gibi(dir)

Özne: (o)

607.3. Sıralı Birleşik Cümle

607.3.1. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: Musâ'nın Tanrısı gibi mi

Özne: (o)

607.3.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: İslâm'ın Tanrısı gibi mi

Özne: (o)

607.4. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: benzer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Siva'ya mı yâhut ateş ilâhına mı

Cümle Dışı Öge: yoksa

Söz Öbekleri:

607.2.

Edat Öbeği: ne gibi

607.3.

Edat Öbeği: Mûsâ'nın Tanrısı gibi

İlişkilendirme Öbeği: Mûsâ'nın Tanrısı

Edat Öbeği: İslâm'ın Tanrısı gibi

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın Tanrısı

607.4.

Bağlama Öbeği: Siva yâhut ateş ilâhı

İlişkilendirme Öbeği: ateş ilâhı

608. Be kardeşim çekil yolumdan/ “Gibi gibi”lerle, “artı-eksi”lerle, “yoksa mı yoksa mı”larla sen bana sırdaş olamazsın. (s.56)

608. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

608.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekil

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: yolumdan

Cümle Dışı Öge: be kardeşim

608.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sırdaş olamazsın

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleri: 1. “gibi gibi”lerle, 2. “artı-eksi”lerle, 3. “yoksa mı yoksa mı”larla

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: be kardeşim

İlişkilendirme Öbeği: yolum

Yineleme Öbeği: gibi gibi

Yineleme Öbeği: yoksa mı yoksa mı

609. Bu kadar ton yükle hangi sefere özenmişsin sen? (s.57)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: özenmişsin

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: hangi sefere

Zarf Tümleri: bu kadar ton yükle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bu kadar ton yük

Nitelendirme Öbeği: bu kadar ton yük

Nitelendirme Öbeği: bu kadar ton

Edat Öbeği: bu kadar

Nitelendirme Öbeği: hangi sefer

610. Adi bir vâsıtada bile fazla bagaj kabul etmezler. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kabul etmezler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: fazla bagaj

Yer Tamlayıcısı: adi bir vâsıtada

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: âdi bir vâsıta

Nitelendirme Öbeği: fazla bagaj

Birleşik Fiil: kabul et-

611. Yokluk cevelânında değil takım taklavat vücut bile kalmaz. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kalmaz

Özne: değil takım taklavat vücut

Zarf Tümleci: yokluk cevelânında

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yokluk cevelânı

Bağlama Öbeği: değil takım taklavak vücut

Yineleme Öbeği: takım taklavat

612. Niyetin tezdi... (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: tezdi

Özne: niyetin

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: niyetin

613. Sana ilgi ile baktım. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: baktım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

Zarf Tümlenci: ilgi ile

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ilgi ile

614. Ama insâf et bir düşün ki,/ âşıklar, kendi hüküm ve kıyaslarından kurtuluncaya kadar kan ağladılar. (s.57)

614. Cümlenin Türü: Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

614.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: insâf et

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: ama

614.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşün

Özne: (sen)

Zarf Tümlenci: bir

Cümle Dışı Öge: ki

614.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kan ağladılar

Özne: âşıklar

Zarf Tümlenci: kendi hüküm ve kıyaslarından kurtuluncaya kadar

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: insâf et-

Edat Öbeği: kendi hüküm ve kıyaslarından kurtuluncaya kadar

Zarf-Fiil Öbeği: kendi hüküm ve kıyaslarından kurtulunca

Yüklem: kurtul-

Yer Tamlayıcısı: kendi hüküm ve kıyaslarından

İlişkilendirme Öbeği: kendi hüküm ve kıyasları

Bağlama Öbeği: hüküm ve kıyaslar

Birleşik Fiil: kan ağla-

615. İmdi sen ölçülü, biçili sigortalı mekânında otura dur. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: otura dur

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: ölçülü, biçili sigortalı mekânında

Zarf Tümleci: imdi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ölçülü, biçili sigortalı mekân

Birleşik Fiil: otura dur-

616. Aramıza ayrılık düştü. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: düştü

Özne: ayrılık

Yer Tamlayıcısı: aramıza

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aramız

617. Benim eteğimi bırak. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bırak

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: benim eteğimi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: benim eteğim

618. Yolcu yolunda gerek. (s.57)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gerek(ir)

Özne: yolcu

Yer Tamlayıcısı: yolunda

16. Tefrika

EBÛ TÂLİB

619. İslâm dünyâsına bakıyorum da görüyorum ki,/ hiçbir şey değişmemiş. (s.58)

619. Cümlenin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

619.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyorum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: İslâm dünyâsına

Cümle Dışı Öge: da

619.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görüyorum

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: ki

619.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: değişmemiş

Özne: hiçbir şey

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm dünyâsı

Nitelendirme Öbeği: hiçbir şey

620. Ebû Cehil'i, Ebû Süfyan'ı, Hind'i, Akabe'si hep yerli yerinde. (s.58)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yerli yerinde(dir)

Özne: 1. Ebû Cehil'i, 2. Ebû Süfyan'ı, 3. Hind'i, 4. Akabe'si

Zarf Tümleci: hep

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil’i

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan’ı

İlişkilendirme Öbeği: Hind’i

İlişkilendirme Öbeği: Akabe’si

Kısaltma Öbeği: yerli yerinde

621. Hatîce’si, Ali’si, Veyselkarânî’si, Ebû Bekir, Ömer, Hamza, Sâbit oğlu şâir
Hassan, Ebî Vakkas oğlu Sa’d... (s.58)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce’si

İlişkilendirme Öbeği: Ali’si

İlişkilendirme Öbeği: Veyselkarânî’si

Nitelendirme Öbeği: Sâbit oğlu şâir Hassan

İlişkilendirme Öbeği: Sâbit oğlu

Nitelendirme Öbeği: Ebî Vakkas oğlu Sa’d

İlişkilendirme Öbeği: Ebî Vakkas oğlu

622. Evet onlar da yerli yerinde. (s.58)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yerli yerinde(dir)

Özne: onlar

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. Evet

Söz Öbekleri:

Kısaltma Öbeği: yerli yerinde

623. “Vahiy” iklimi ebedîdir,/ muhalif rüzgâr da öyle. (s.58)

623. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

623.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ebedîdir

Özne: “vahiy” iklimi

623.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle(dir)

Özne: muhalif rüzgâr

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: “vahiy” iklimi

Nitelendirme Öbeği: muhalif rüzgâr

624. İslâm'ın binâsı dâima hücûma mâruzdur,/ durmadan inşâ edilişi de devamda.

(s.58)

624. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

624.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hücûma mâruzdur

Özne: İslâm'ın binâsı

Zarf Tümlecisi: dâima

624.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: devamda(dır)

Özne: durmadan inşâ edilişi

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın binâsı

Kısaltma Öbeği: hücûma mâruz

İlişkilendirme Öbeği: durmadan inşâ edilişi

İsim-Fiil Öbeği: durmadan inşâ edilmiş

Yüklem: inşâ edil-

Zarf Tümlecisi: durmadan

Birleşik Fiil: inşâ edil-

625. O da öyle:// Mikroplardan ve hastalıklardan hayat hamlesi süzmesini bilen bütün sağlam bünyeler gibi İslâmiyet, târiz taşlarını havadan kapmış, onları boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre istif ettikten sonra kendi binâsında yapı malzemesi olarak kullanmıştır. (s.58)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

625.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle(dir)

Özne: o

Cümle Dışı Öge: da

625.2. Sıralı Birleşik Cümle

625.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kapmış(tır)

Özne: İslâmiyet

Belirtili Nesne: târiz taşlarını

Yer Tamlayıcısı: havadan

Zarf Tümlecisi: mikroplardan ve hastalıklardan hayat hamlesi süzmesini bilen bütün sağlam bünyeler gibi

625.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kullanmıştır

Özne: İslâmiyet

Belirtili Nesne: onları

Yer Tamlayıcısı: kendi binâsında

Zarf Tümlecisi: 1. boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre istif ettikten sonra, 2. yapı malzemesi olarak

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: mikroplardan ve hastalıklardan hayat hamlesi süzmesini bilen bütün sağlam bünyeler gibi

Nitelendirme Öbeği: mikroplardan ve hastalıklardan hayat hamlesi süzmesini bilen bütün sağlam bünyeler

İsim-Fiil Öbeği: mikroplardan ve hastalıklardan hayat hamlesi süzmesini bilen

Yüklem: bil-

Belirtili Nesne: hayat hamlesi süzmesini

Yer Tamlayıcısı: mikroplardan ve hastalıklardan

İlişkilendirme Öbeği: hayat hamlesi süzmesi

İlişkilendirme Öbeği: hayat hamlesi

Bağlama Öbeği: mikroplar ve hastalıklar

İlişkilendirme Öbeği: târiz taşları

Edat Öbeği: onları boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre istif ettikten sonra

İsim-Fiil Öbeği: onları boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre istif ettik

Yüklem: istif et-

Belirtili Nesne: onları

Zarf Tümleci: boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre

Edat Öbeği: boyuna bosuna, cinsine ve ağırlığına göre

Bağlama Öbeği: cinsi ve ağırlığı

Yineleme Öbeği: boyuna bosuna

Birleşik Fiil: istif et-

İlişkilendirme Öbeği: kendi binâsı

Zarf-Fiil Öbeği: yapı malzemesi olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: yapı malzemesi

İlişkilendirme Öbeği: yapı malzemesi

626. Münkirler ve kâfirler Kur'ân-ı Kerîm'de ne çok yer tutar. (s.58)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tutar

Özne: münkirler ve kâfirler

Belirtisiz Nesne: ne çok yer

Yer Tamlayıcısı: Kur'ân-ı Kerîm'de

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: münkirler ve kâfirler

Nitelendirme Öbeği: ne çok yer

627. Bir canlı varlığı yok etmek maksadıyla saldıran kuvvetler, onun büsbütün gelişip serpilmesine ne ölçüde yardımcı olduklarını bilseler belki kendileri kahrolurdu. (s.58)

627. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

627.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilseler

Özne: bir canlı varlığı yok etmek maksadıyla saldıran kuvvetler

Belirtili Nesne: onun büsbütün gelişip serpilmesine ne ölçüde yardımcı olduklarını

627.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kahrolurdu

Özne: kendileri

Zarf Tümleci: belki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir canlı varlığı yok etmek maksadıyla saldıran kuvvetler

İsim-Fiil Öbeği: bir canlı varlığı yok etmek maksadıyla saldıran

Yüklem: saldır-

Zarf Tümleci: bir canlı varlığı yok etmek maksadıyla

İlişkilendirme Öbeği: bir canlı varlığı yok etmek maksadı

Fiil İsmi Öbeği: bir canlı varlığı yok etmek

Yüklem: yok et-

Belirtili Nesne: bir canlı varlığı

Nitelendirme Öbeği: bir canlı varlık

Birleşik Fiil: yok et-

İlişkilendirme Öbeği: onun büsbütün gelişip serpilmesine ne ölçüde yardımcı oldukları

Zarf-Fiil Öbeği: büsbütün gelişip serpilmesine ne ölçüde yardımcı olduk

Yüklem: yardımcı ol-

Yer Tamlayıcısı: büsbütün gelişip serpilmesine

Zarf Tümleci: ne ölçüde

Edat Öbeği: ne ölçüde

Nitelendirme Öbeği: ne ölçü

İlişkilendirme Öbeği: büsbütün gelişip serpilmesi

Fiil İsmi Öbeği: büsbütün gelişip serpilme

Yüklem: gelişip serpil-

Zarf Tümleci: büsbütün

Yineleme Öbeği: büsbütün

Birleşik Fiil: gelişip serpil-

628. Dost kim? (s.58)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kim(dir)

Özne: dost

629. Müslüman kişi buna kestirme cevap veremez, çünkü “ve bil kaderi hayrihî ve şerrihî minallahi ta’alâ” hayır da şer de Allah’tandır, ölüm de dirim de Allah’tan olduğu gibi. (s.58)

629. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

629.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kestirme cevap veremez

Özne: müslüman kişi

Yer Tamlayıcısı: buna

629.2. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Allah’tandır

Özne: hayır da şer de

Zarf Tümlacı: ölüm de dirim de Allah’tan olduğu gibi

Cümle Dışı Öğeler: 1. çünkü, 2. “ve bil kaderi hayrihî ve şerrihî minallahi ta’alâ”

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: müslüman kişi

Birleşik Fiil: kestirme cevap ver-

Nitelendirme Öbeği: kestirme cevap

Edat Öbeği: ölüm de dirim de Allah’tan olduğu gibi

Bağlama Öbeği: ölüm de dirim de

İlişkilendirme Öbeği: Allah’tan olduğu

İsim-Fiil Öbeği: Allah’tan olduk

Yüklem: ol-

Yer Tamlayıcısı: Allah’tan

Bağlama Öbeği: hayır da şer de

630. Bâzı çehrelere yakınlık duyarız. (s.58)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yakınlık duyarız

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: bâzı çehrelere

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bâzı çehreler

Birleşik Fiil: yakınlık duy-

631. Aynı hamurdan, eşit mayadan yaratıldığımızı, kalplerimizin müşterek âhenkte çarptığını bize belli ederler,/ bize muhabbet ve ayniyet demleri yaşatırlar. (s.58)

631. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

631.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: belli ederler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: 1. aynı hamurdan, eşit mayadan yaratıldığımızı, 2. kalplerimizin müşterek âhenkte çarptığını

Yer Tamlayıcısı: bize

631.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşatırlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: muhabbet ve ayniyet demleri

Yer Tamlayıcısı: bize

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aynı hamurdan, eşit mayadan yaratıldığımız

İsim-Fiil Öbeği: aynı hamurdan, eşit mayadan yaratıldık

Yüklem: yaratıl-

Yer Tamlayıcısı: 1. aynı hamurdan, 2. eşit mayadan

Nitelendirme Öbeği: aynı hamur

Nitelendirme Öbeği: eşit maya

İlişkilendirme Öbeği: kalplerimizin müşterek âhenkte çarptığı

İlişkilendirme Öbeği: kalplerimiz

İsim-Fiil Öbeği: müşterek âhenkte çarptık

Yüklem: çarp-

Zarf Tümleci: müşterek âhenkte

Nitelendirme Öbeği: müşterek âhenk

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet ve ayniyet demleri

Bağlama Öbeği: muhabbet ve ayniyet

632. Yine o çehreler hıyânet istemeyi, bir pula satmayı, can yakmayı ne güzel bilirler. (s.58-59)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bilirler

Özne: o çehreler

Belirtili Nesne: 1. hıyânet istemeyi, 2. bir pula satmayı, 3. can yakmayı

Zarf Tümlecisi: 1. ne güzel, 2. yine

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o çehreler

Fiil İsmi Öbeği: hıyânet isteme

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: hıyânet

Fiil İsmi Öbeği: bir pula satma

Yüklem: sat-

Yer Tamlayıcısı: bir pula

Nitelendirme Öbeği: bir pul

Fiil İsmi Öbeği: can yakma

Yüklem: yak-

Belirtisiz Nesne: can

Nitelendirme Öbeği: ne güzel

633. Müslümanlığın “birbirine zıt esmâ ve sıfat” bildirisini bellememişsek ateşe yandığımız gündür. (s.59)

633. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

633.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bellememişsek

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: müslümanlığın “birbirine zıt esmâ ve sıfat” bildirisini

633.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ateşe yandığımız gündür

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslümanlığın “birbirine zıt esmâ ve sıfat” bildirisi

Nitelendirme Öbeği: birbirine zıt esmâ ve sıfat

Kısaltma Öbeği: birbirine zıt

Bağlama Öbeği: esmâ ve sıfat

Nitelendirme Öbeği: ateşe yandığımız gün

İlişkilendirme Öbeği: ateşe yandığımız

İsim-Fiil Öbeği: ateşe yandık

Yüklem: yan-

Yer Tamlayıcısı: ateşe

634. Ama bellemişsek hazlarda erimekten kurtuluruz. (s.59)

634. Cümlelerin Türü: Şarh Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

634.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bellemişsek

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ama

634.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtuluruz

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: hazlarda erimekten

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: hazlarda erimek

Yüklem: eri-

Yer Tamlayıcısı: hazlarda

635. İmanlı insan her zuhûra geleni “takdir” yâni Hak zâviyesinden lüzumlu ve isâbetli diye kabul eder. (s.59)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kabul eder

Özne: îmanlı insan

Belirtili Nesne: her zuhûra geleni

Zarf Tümleci: “takdir” yâni Hak zâviyesinden lüzumlu ve isâbetli diye

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: îmanlı insan

İsim-Fiil Öbeği: her zuhûra gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: her zuhûra

Nitelendirme Öbeği: her zuhur

Edat Öbeği: “takdir” yâni Hak zâviyesinden lüzumlu ve isâbetli diye

Bağlama Öbeği: “takdir” yâni Hak zâviyesi

İlişkilendirme Öbeği: Hak zâviyesi

Bağlama Öbeği: lüzumlu ve isâbetli

636. Bu yüzdendir ki, fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildiği ve ummadığı ellerden kalp kırmak yâhut kafa yarmak için taşlar yağdığı zaman -biraz mahzun olmakla berâber- pek de şaşırılmaz,/ taşları sükûnetle derler,/ yapı malzemesi olarak kullanır. (s.59)

636. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

636.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: şaşırılmaz

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildiği ve ummadığı ellerden kalp kırmak yâhut kafa yarmak için taşlar yağdığı zaman, 2. pek, 3. biraz mahzun olmakla berâber

Cümle Dışı Öge: 1. bu yüzdendir ki, 2. de

636.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (o)

Belirtili Nesne: taşları

Zarf Tümleci: sükûnetle

636.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kullanır

Özne: (o)

Zarf Tümleci: yapı malzemesi olarak

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildiği ve ummadığı ellerden kalp kırmak yâhut kafa yarmak için taşlar yağdığı zaman

Bağlama Öbeği: fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildiği ve ummadığı ellerden kalp kırmak yâhut kafa yarmak için taşlar yağdığı

İlişkilendirme Öbeği: kafa yarmak için taşlar yağdığı

İsim-Fiil Öbeği: kafa yarmak için taşlar yağdık

Yüklem: yağ-

Belirtisiz Nesne: taşlar

Zarf Tümleci: kafa yarmak için

Edat Öbeği: kafa yarmak için

Fiil İsmi Öbeği: kafa yarmak

Yüklem: yar-

Belirtisiz Nesne: kafa

Fiil İsmi Öbeği: ummadığı ellerden kalp kırmak

Yüklem: kır-

Belirtisiz Nesne: kalp

Yer Tamlayıcısı: ummadığı ellerden

Nitelendirme Öbeği: ummadığı eller

İlişkilendirme Öbeği: ummadığı

İlişkilendirme Öbeği: fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildiği

İsim-Fiil Öbeği: fazîleti kabahat sayılarak sîgaya çekildik

Yüklem: çekil-

Yer Tamlayıcısı: sîgaya

Zarf-Fiil Öbeği: fazîleti kabahat sayılarak

Yüklem: sayıl-

Özne: fazîleti

Zarf Tümleci: kabahat

İlişkilendirme Öbeği: fazîleti

Edat Öbeği: biraz mahzun olmakla berâber

Fiil İsmi Öbeği: biraz mahzun olmak

Yüklem: mahzun ol-

Zarf Tümleci: biraz

Birleşik Fiil: mahzun ol-

Zarf-Fiil Öbeği: yapı malzemesi olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: yapı malzemesi

İlişkilendirme Öbeği: yapı malzemesi

637. Kısmet nedir? (s.59)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: nedir

Özne: kısmet

638. Bize lâzım olan durum... Safâsına safâ, cefâsına cefâ. (s.59)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bize lâzım olan durum

İsim-Fiil Öbeği: bize lâzım olan

Yüklem: lâzım ol-

Yer Tamlayıcısı: bize

Birleşik Fiil: lâzım ol-

İlişkilendirme Öbeği: safâsı

İlişkilendirme Öbeği: cefâsı

639. Bir üstat sanatkâr, eline aldığı materyal ne olursa olsun, ister altın ister lülecî çamuru, aynı şevk ve îtina ile işler. (s.59)

639. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık

Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

639.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: işler

Özne: bir üstat sanatkâr

Belirtisiz Nesne: ister altın ister lülecî çamuru

Zarf Tümleci: aynı şevk ve îtina ile

639.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne olursa

Özne: eline aldığı materyal

639.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: eline aldığı materyal

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir üstat sanatkâr

Bağlama Öbeği: ister altın ister lülecî çamuru

İlişkilendirme Öbeği: lülecî çamuru

Nitelendirme Öbeği: aynı şevk ve îtina

Bağlama Öbeği: şevk ve îtina

Nitelendirme Öbeği: eline aldığı materyal

İlişkilendirme Öbeği: eline aldığı

İsim-Fiil Öbeği: eline aldık

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: eline

640. Mühim olan cihet yontulan, yoğrulan malzemenin mâhiyeti değil, üstat elinin mârifetidir. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: yontulan, yoğrulan malzemenin mâhiyeti değil, üstat elinin mârifetidir

Özne: mühim olan cihet

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: mühim olan cihet

İsim-Fiil Öbeği: mühim olan

Birleşik Fiil: mühim ol-

Bağlama Öbeği: yontulan, yoğrulan malzemenin mâhiyeti değil, üstat elinin mârifeti

İlişkilendirme Öbeği: yontulan, yoğrulan malzemenin mâhiyeti

Nitelendirme Öbeği: yontulan, yoğrulan malzeme

İlişkilendirme Öbeği: üstat elinin mârifeti

İlişkilendirme Öbeği: üstat eli

641. İslâmiyet’i nişan alan düşmanlıklara gelince: Yeni nizam yasası ile kaybedeceği iktidar ve menfaat yüzünden, kimi pek derinlere, âdeta biyolojik ve mistik esrâra kök salmış kinler yüzünden; kimi zayıf ruhlarda olduğu gibi, müphem bir alerji yüzünden, gariptir... (s.59)

Cümleinin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümleinin Öğeleri:

Yüklem: gariptir

Özne: 1. kimi, 2. kimi

Zarf Tümleci: 1. yeni nizam yasası ile kaybedeceği iktidar ve menfaat yüzünden, 2. pek derinlere, âdeta biyolojik ve mistik esrâra kök salmış kinler yüzünden, 3. zayıf ruhlarda olduğu gibi, müphem bir alerji yüzünden, 4. İslâmiyet’i nişan alan düşmanlıklara gelince

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İslâmiyet’i nişan alan düşmanlıklara gelince

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: İslâmiyet’i nişan alan düşmanlıklara

Nitelendirme Öbeği: İslâmiyet’i nişan alan düşmanlıklar

İsim-Fiil Öbeği: İslâmiyet’i nişan alan

Yüklem: nişan al-

Belirtili Nesne: İslâmiyet’i

Birleşik Fiil: nişan al-

Edat Öbeği: Yeni nizam yasası ile kaybedeceği iktidar ve menfaat yüzünden

Nitelendirme Öbeği: yeni nizam yasası ile kaybedeceği iktidar ve menfaat

Bağlama Öbeği: iktidar ve menfaat

İlişkilendirme Öbeği: yeni nizam yasası ile kaybedeceği

İsim-Fiil Öbeği: yeni nizam yasası ile kaybedecek

Yüklem: kaybet-

Zarf Tümleci: yeni nizam yasası ile

Birleşik Fiil: kaybet-

Edat Öbeği: yeni nizam yasası ile

Nitelendirme Öbeği: yeni nizam yasası

İlişkilendirme Öbeği: nizam yasası

Edat Öbeği: pek derinlere âdeta biyolojik ve mistik esrara kök salmış kinler yüzünden

Nitelendirme Öbeği: pek derinlere âdeta biyolojik ve mistik esrâra kök salmış kinler

İsim-Fiil Öbeği: pek derinlere âdeta biyolojik ve mistik esrâra kök salmış

Yüklem: kök sal-

Yer Tamlayıcısı: 1. pek derinlere, 2. biyolojik ve mistik esrâra

Nitelendirme Öbeği: pek derinler

Nitelendirme Öbeği: biyolojik ve mistik esrâr

Bağlama Öbeği: biyolojik ve mistik

Birleşik Fiil: kök sal-

Nitelendirme Öbeği: müphem bir alerji yüzünden garip

Edat Öbeği: müphem bir alerji yüzünden

Nitelendirme Öbeği: müphem bir alerji

Edat Öbeği: zayıf ruhlarda olduğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: zayıf ruhlarda olduğu

İsim-Fiil Öbeği: zayıf ruhlarda olduk

Yüklem: ol-

Yer Tamlayıcısı: zayıf ruhlarda

Nitelendirme Öbeği: zayıf ruhlar

642. Öylesi de var ki, aşağılık komplekslerine düşer. (s.59)

642. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

642.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: var

Özne: öylesi

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. ki

642.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşer

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: aşağılık komplekslerine

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: öylesi

İlişkilendirme Öbeği: aşağılık kompleksleri

643. Müslüman olmakla gösteriştten ve îtibardan eksik kalacağını sanır. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: sanır

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: gösteriştten ve îtibardan eksik kalacağını

Zarf Tümleci: müslüman olmakla

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: müslüman olmakla

Fiil İsmi Öbeği: müslüman olmak

Birleşik Fiil: müslüman ol-

İlişkilendirme Öbeği: gösteriştten ve îtibardan eksik kalacağı

İsim-Fiil Öbeği: gösteriştten ve îtibardan eksik kalacak

Yüklem: eksik kal-

Yer Tamlayıcısı: gösteriştten ve îtibardan

Bağlama Öbeği: gösteriş ve îtibar

Birleşik Fiil: eksik kal-

644. Bir bakıma öyledir. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: öyledir

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir bakıma

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir bakım

645. Bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük bir halde sâdece dünya nîmetlerine saldıran bir adam elbet bir çapul geçirir eline, zevk, para, nüfuz her neyse. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geçirir

Özne: sâdece dünya nîmetlerine saldıran bir adam

Belirtisiz Nesne: 1. bir çapul, 2. zevk, 3. para, 4. nüfuz

Zarf Tümleci: bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük bir halde

Yer Tamlayıcısı: eline

Cümle Dışı Öge: her neyse

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük bir halde dünya nîmetlerine saldıran bir adam

İsim-Fiil Öbeği: bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük bir halde dünya nîmetlerine saldıran

Yüklem: saldır-

Yer Tamlayıcısı: dünya nîmetlerine

Zarf Tümleci: bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük halde

İlişkilendirme Öbeği: dünya nimetleri

Edat Öbeği: bütün kuvveti bütün hırsı ile gözü dönük halde

Edat Öbeği: bütün kuvveti bütün hırsı ile

Kısaltma Öbeği: gözü dönük

İlişkilendirme Öbeği: bütün kuvveti

Nitelendirme Öbeği: bütün kuvvet

İlişkilendirme Öbeği: bütün hırsı

Nitelendirme Öbeği: bütün hırs

Nitelendirme Öbeği: bir çapul

Nitelendirme Öbeği: her ne

646. Bu başarı hemen göze gözüdür. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gözüdür

Özne: bu başarı

Yer Tamlayıcısı: göze

Zarf Tümleci: hemen

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu başarı

647. Öteki ise ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya tenezzül etmediği için bunlar jonglörün havada uçuşan topları gibi atar tutar. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: atar tutar

Özne: bunlar

Zarf Tümleci: 1. öteki ise ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya tenezzül etmediği için, 2. jonglörün havada uçuşan topları gibi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya tenezzül etmediği için

İlişkilendirme Öbeği: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya tenezzül etmediği

İsim-Fiil Öbeği: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya tenezzül etmedik

Yüklem: tenezzül etme-

Yer Tamlayıcısı: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutmaya

Birleşik Fiil: tenezzül etme-

Fiil İsmi Öbeği: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti uzun uzun elde tutma

Yüklem: elde tut-

Belirtili Nesne: ne maddî nîmet ne de maddî külfeti

Zarf Tümleci: uzun uzun

Yineleme Öbeği: uzun uzun

Bağlama Öbeği: ne maddî nîmet ne de maddî külfet

Nitelendirme Öbeği: maddî nîmet

Nitelendirme Öbeği: maddî külfet

Edat Öbeği: jonglörün havada uçuşan topları gibi

İlişkilendirme Öbeği: jonglörün havada uçuşan topları

Nitelendirme Öbeği: havada uçuşan toplar

İsim-Fiil Öbeği: havada uçuşan

Yüklem: uçuş-

Yer Tamlayıcısı: havada

648. Kendi üstatlığı ona halkın alkışından ziyâde zevk verir. (s.59)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: zevk verir

Özne: kendi üstatlığı

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: halkın alkışından ziyâde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi üstatlığı

Edat Öbeği: halkın alkışından ziyâde

İlişkilendirme Öbeği: halkın alkışı

Birleşik Fiil: zevk ver-

649. Geniş kitle böyle bir mârifeti kolay değerlendiremeyeceği için başarı gizli kalır. (s.59)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalır

Özne: başarı

Zarf tümleci: 1. geniş kitle böyle bir mârifeti kolay değerlendiremeyeceği için, 2. gizli

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: geniş kitle

Edat Öbeği: böyle bir mârifeti kolay değerlendiremeyeceği için

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir mârifeti kolay değerlendiremeyeceği

İsim-Fiil Öbeği: böyle bir mârifeti kolay değerlendiremeyecek

Yüklem: değerlendireme-

Belirtili Nesne: böyle bir mârifeti

Zarf Tümleci: kolay

Nitelendirme Öbeği: böyle bir mârifet

650. Mekke’de karşılıklı anlaşma ve uzlaşmaya yol bulabilmek için çok gayret harcandı. (s.59)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: harcandı

Özne: çok gayret

Yer Tamlayıcısı: Mekke’de

Zarf Tümlacı: karşılıklı anlaşma ve uzlaşmaya yol bulabilmek için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: karşılıklı anlaşma ve uzlaşmaya yol bulabilmek için

Fiil İsmi Öbeği: karşılıklı anlaşma ve uzlaşmaya yol bulabilmek

Yüklem: yol bulabil-

Yer Tamlayıcısı: karşılıklı anlaşma ve uzlaşmaya

Birleşik Fiil: yol bulabil-

Birleşik Fiil: bulabil-

Nitelendirme Öbeği: karşılıklı anlaşma ve uzlaşma

Bağlama Öbeği: anlaşma ve uzlaşma

Nitelendirme Öbeği: çok gayret

651. Hazret-i Muhammed halkı kâh Safâ dağına, kâh Tâîf’e açık hava toplantısına çağırttı. (s.59-60)

Cümleinin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümleinin Öğeleri:

Yüklem: çağırttı

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtili Nesne: halkı

Yer Tamlayıcısı: kâh Safâ dağına, kâh Tâîf’e açık hava toplantısına

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: kâh Safâ dağı, kâh Tâîf’e açık hava toplantısı

İlişkilendirme Öbeği: Safâ dağı

İlişkilendirme Öbeği: açık hava toplantısı

Nitelendirme Öbeği: açık hava

652. Kâh Kureyş’in ileri gelenlerini evde yemeğe dâvet etti. (s.60)

Cümleinin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümleinin Öğeleri:

Yüklem: dâvet etti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Kureyş’in ileri gelenlerini

Yer Tamlayıcısı: 1. evde, 2. yemeğe

Cümle Dışı Öge: kâh

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in ileri gelenleri

İsim-Fiil Öbeği: ileri gelenler

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: ileri

Birleşik Fiil: dâvet et-

653. Kureyş cephesinden de barış elde etmek uğruna denenmedik teşebbüs kalmadı denebilir. (s.60)

653. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

653.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: denebilir

Özne: Kureyş cephesinden de barış elde etmek uğruna denenmedik teşebbüs kalmadı

653.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: denenmedik teşebbüs

Yer Tamlayıcısı: Kureyş cephesinden

Zarf Tümleci: barış elde etmek uğruna

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş cephesinden barış elde etmek uğru

Fiil İsmi Öbeği: Kureyş cephesinden barış elde etmek

Yüklem: elde et-

Belirtisiz Nesne: barış

Yer Tamlayıcısı: Kureyş cephesinden

Birleşik Fiil: elde et-

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş cephesi

Nitelendirme Öbeği: denenmedik teşebbüs

Birleşik Fiil: denebil-

654. İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber îtidalden de ayrılmak istemeyen bir zümre vardı ki, başta tabiatıyla Ebû Tâlib geliyordu. (s.60)

654. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

654.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber îtidalden de ayrılmak istemeyen bir zümre

654.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geliyordu

Özne: Ebû Tâlib

Zarf Tümleri: 1. tabiatıyla, 2. başta

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber îtidalden de ayrılmak istemeyen bir zümre

İsim-Fiil Öbeği: İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber îtidalden de ayrılmak istemeyen

Yüklem: isteme-

Belirtisiz Nesne: îtidalden ayrılmak

Zarf Tümleri: İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber

Fiil İsmi Öbeği: îtidalden ayrılmak

Yüklem: ayrıl-

Yer Tamlayıcısı: îtidalden

Edat Öbeği: İslâmiyet’i kabul etmemekle berâber

Fiil İsmi Öbeği: İslâmiyet’i kabul etmemek

Yüklem: kabul etme-

Belirtili Nesne: İslâmiyet’i

Birleşik Fiil: kabul etme-

655. Hazret-i Muhammed’le uzlaşma arayanlar arasında iki kişinin mürâcâtı kayda değer. (s.60)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kayda değer

Özne: iki kişinin mürâcâtı

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed'le uzlaşma arayanlar arasında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'le uzlaşma arayanlar arası

İsim-Fiil Öbeği: Hazret-i Muhammed'le uzlaşma arayanlar

Yüklem: ara-

Belirtisiz Nesne: uzlaşma

Zarf Tümleci: Hazret-i Muhammed'le

İlişkilendirme Öbeği: iki kişinin mürâcâtı

Nitelendirme Öbeği: iki kişi

Birleşik Fiil: kayda değ-

656. Biri kâhin ve şâir, zamânının en yüksek hatibi ve entelektüeli Atabe bin Râbia,/ ikincisi Ebû Tâlib'dir. (s.60)

656. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

656.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kâhin ve şâir, zamânının en yüksek hatibi ve entelektüeli Atabe bin Râbia(dır)

Özne: biri

656.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Ebû Tâlib'dir

Özne: ikincisi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: biri

Nitelendirme Öbeği: kâhin ve şâir, zamanının en yüksek hatibi ve entelektüeli Atabe bin Râbia

İlişkilendirme Öbeği: zamânının en yüksek hatibi ve entelektüeli

Bağlama Öbeği: kâhin ve şâir

Nitelendirme Öbeği: en yüksek hatib ve entelektüel

Nitelendirme Öbeği: en yüksek

Bağlama Öbeği: hatib ve entelektüel

İlişkilendirme Öbeği: ikincisi

657. “Gel evlâdım, kardeşim yavrusu, atam emâneti! Dinle beni. Seni savunduğum için bütün kabîle bana dış biliyor. Artık değil seni kendimi bile savunamaz hâle geldim. Ben bellediğim tapınaktan dönmem ama senin de gerçek olmayan bir dâvâya baş koymayacağını bilirim. Sen kendi inancında ol yine, ille şu aksi heriflerin mâbutlarına sataşma. İki ateş arasında kaldım oğlum, âhir ömrümde beni eziyette koma. Söyle ne istersin, kadın mı, mal mı... Sana neyim varsa fedâ edeyim, seni kendi yerime Kâbe emîni edeyim, ben işten çekileyim.” (s.60)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

657.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gel

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. evlâdım, 2. kardeşim yavrusu, 3. atam emâneti

657.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dinle

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: beni

657.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dış biliyor

Özne: bütün kabîle

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümlenci: seni savunduğum için

657.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: değil seni kendimi savunamaz hâle

Zarf Tümlenci: artık

Cümle Dışı Öge: bile

657.5. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

657.5.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dönmem

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: bellediğim tapınaktan

Cümle Dışı Öge: ama

657.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilirim

Özne: ben

Belirtili Nesne: senin gerçek olmayan bir dâvâya baş koymayacağını

Cümle Dışı Öge: de

657.6. Sıralı Birleşik Cümle

657.6.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ol

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: kendi inancında

Zarf Tümleci: yine

657.6.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sataşma

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: şu aksi heriflerin mâbutlarına

Cümle Dışı Öge: ille

657.7. Sıralı Birleşik Cümle

657.7.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: iki ateş arasında

Cümle Dışı Öge: oğlum

657.7.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: koyma

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: eziyette

Zarf Tümleci: âhir ömrümde

657.8. Sıralı Birleşik Cümle

657.8.1. Basit, kurallı, basit, fiil cümlesi

Yüklem: söyle

Özne: (sen)

657.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istersin

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: 1. ne, 2. kadın mı, 3. mal mı

657.9. Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

657.9.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: neyim

657.9.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fedâ edeyim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

657.9.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Kâbe emîni edeyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

Yer Tamlayıcısı: kendi yerime

657.9.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekileyim

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: işten

Söz Öbekleri:

657.1.

Ünlem Öbeği: kardeşim yavrusu

Ünlem Öbeği: atam emâneti

İlişkilendirme Öbeği: kardeşim yavrusu

İlişkilendirme Öbeği: kardeşim

İlişkilendirme Öbeği: atam emâneti

İlişkilendirme Öbeği: atam

657.3.

Edat Öbeği: seni savunduğum için

İlişkilendirme Öbeği: seni savunduğum

Fiil Öbeği: seni savunduk

Yüklem: savun-

Belirtili Nesne: seni

Nitelendirme Öbeği: bütün kabîle

Birleşik Fiil: dış bile-

657.4.

Nitelendirme Öbeği: değil seni kendimi savunamaz hâl

Bağlama Öbeği: değil seni kendimi

Nitelendirme Öbeği: bellediğim tapınak

657.5.

İlişkilendirme Öbeği: senin gerçek olmayan bir dâvâya baş koymayacağın

İsim-Fiil Öbeği: gerçek olmayan bir dâvâya baş koymayacak

Yüklem: baş koyma-

Yer Tamlayıcısı: gerçek olmayan bir dâvâya

Birleşik Fiil: baş koyma-

Nitelendirme Öbeği: gerçek olmayan bir dâvâ

İsim-Fiil Öbeği: gerçek olmayan

Yüklem: olma-

Zarf Tümleci: gerçek

657.6.

İlişkilendirme Öbeği: şu aksi heriflerin mâbutları

Nitelendirme Öbeği: şu aksi herifler

657.7.

Nitelendirme Öbeği: iki ateş arası

İlişkilendirme Öbeği: ateş arası

İlişkilendirme Öbeği: âhir ömrüm

Nitelendirme Öbeği: âhir ömür

657.9.

İlişkilendirme Öbeği: neyim

Birleşik Fiil: Kâbe emîni et-

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe emîni

658. Resûlullah ayağa kalktı “Rûhumu kudret avucuna yummuş Allah hakkı için söylüyorum, buyurdu. Kureyş kabîlesi güneşi getirip sağ elime, ayı sol elime verse ben bu yoldan dönmem.” (s.60)

Cümle Üstü Birim

658.1. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

658.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayağa kalktı

Özne: Resûlullah

658.1.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyurdu

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: rûhumu kudret avucuna yummuş Allah hakkı için söylüyorum

658.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylüyorum

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: rûhumu kudret avucuna yummuş Allah hakkı için

658.2. Şartlı Birleşik Cümle

658.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: verse

Özne: Kureyş kabîlesi

Belirtili Nesne: 1. güneşi, 2. ayı

Yer Tamlayıcısı: 1. sağ elime, 2. sol elime

Zarf Tümlecisi: getirip

658.2.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dönmem

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: bu yoldan

Söz Öbekleri:

658.1.

Birleşik Fiil: ayağa kalk-

658.2.

Edat Öbeği: rûhumu kudret avucuna yummuş Allah hakkı için

Nitelendirme Öbeği: rûhumu kudret avucuna yummuş Allah hakkı

İlişkilendirme Öbeği: Allah hakkı

İsim-Fiil Öbeği: rûhumu kudret avucuna yummuş

Yüklem: yum-

Belirtili Nesne: rûhumu

Yer Tamlayıcısı: kudret avucuna

İlişkilendirme Öbeği: kudret avucu

İlişkilendirme Öbeği: rûhum

658.3.

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş kabîlesi

İlişkilendirme Öbeği: sağ elim

Nitelendirme Öbeği: sağ el

İlişkilendirme Öbeği: sol elim

Nitelendirme Öbeği: sol el

Nitelendirme Öbeği: bu yol

659. Ve gözleri yaşlarla doldu. (s.60)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: doldu

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: yaşla

Cümle Dışı Öge: ve

660. Ebû Tâlib daha evvel de sezdiği gerçeği bu sefer ayan beyan gördü. (s.60)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gördü

Özne: Ebû Tâlib

Belirtili Nesne: daha evvel sezdiği gerçeği

Zarf Tümleci: 1. bu sefer, 2. ayan beyan

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: daha evvel sezdiği gerçek

İlişkilendirme Öbeği: daha evvel sezdiği

İsim-Fiil Öbeği: daha evvel sezdik

Yüklem: sez-

Zarf Tümleci: daha evvel

Edat Öbeği: daha evvel

Nitelendirme Öbeği: bu sefer

Yineleme Öbeği: ayan beyan

661. Hak uğruna can baş koyanlar soyundandı. (s.60)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: hak uğruna can baş koyanlar soyundandı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hak uğruna can baş koyanlar soyu

İsim-Fiil Öbeği: Hak uğruna can baş koyanlar

Yüklem: koy-

Belirtisiz Nesne: can baş

Zarf Tümleci: Hak uğruna

İlişkilendirme Öbeği: Hak uğru

Yineleme Öbeği: can baş

662. Dedi ki:// “Var sağlıcakla oğlum, vazîfeni yerine getir. Ömrüm, son nefese kadar senin uğruna olsun.” (s.60)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

662.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

662.2. Sıralı Birleşik Cümle

662.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: var

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: sağlıcakla

Cümle Dışı Öge: oğlum

662.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getir

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: vazîfeni

Yer Tamlayıcısı: yerine

662.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: ömrüm

Yer Tamlayıcısı: senin uğruna

Zarf Tümleci: son nefese kadar

Söz Öbekleri:

662.1.

İlişkilendirme Öbeği: ömrüm

Edat Öbeği: son nefese kadar

Nitelendirme Öbeği: son nefes

İlişkilendirme Öbeği: senin uğrun

17. Tefrika

EZELDEN SÂDIK OLANLAR

İsim-Fiil Öbeği: ezelden sâdık olanlar

Yüklem: sâdık ol-

Zarf Tümleci: ezelden

Birleşik Fiil: sâdık ol-

663. Müslüman inancına göre âşıklar sâdıklar bu vasıflarını tâ “elest” bezminden diğer bir deyimle ezel meclisinden getirirler. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: getirirler

Özne: 1. âşıklar, 2. sâdıklar

Belirtili Nesne: bu vasıflarını

Yer Tamlayıcısı: 1. tâ “elest” bezminden, 2. ezel meclisinden

Zarf Tümleci: müslüman inancına göre

Cümle Dışı Öge: diğer bir deyimle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: müslüman inancına göre

İlişkilendirme Öbeği: müslüman inancı

Nitelendirme Öbeği: bu vasıflar

İlişkilendirme Öbeği: tâ “elest” bezmi

Nitelendirme Öbeği: tâ “elest”

Nitelendirme Öbeği: diğer bir deyim

İlişkilendirme Öbeği: ezel meclisi

664. İman etmek yahût inkâra tekerlenmek yahût sallantıda kalmak değişmez birer alinyazımızmış. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: değişmez birer alinyazımızmış

Özne: iman etmek yahut inkâra tekerlenmek yahut sallantıda kalmak

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: iman etmek yahut inkâra tekerlenmek yahut sallantıda kalmak

Fiil İsmi Öbeği: iman etmek

Birleşik Fiil: iman et-

Fiil İsmi Öbeği: inkâra tekerlenmek

Yüklem: tekerlen-

Yer Tamlayıcısı: inkâra

Fiil İsmi Öbeği: sallantıda kalmak

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: sallantıda

İlişkilendirme Öbeği: değişmez birer alinyazımız

Nitelendirme Öbeği: değişmez birer alinyazı

665. “Essâdıkûn, esâbikûn” dediğimiz zaman bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin zâten ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduğunu ifâde etmek isteriz. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Türü:

Yüklem: isteriz

Özne: (biz)

Belirtisiz Nesne: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin zâten ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduğunu ifâde etmek

Zarf Tümleci: “Essâdıkûn, esâbikûn” dediğimiz zaman

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: “essâdıkûn, esâbikûn” dediğimiz zaman

İlişkilendirme Öbeği: “essâdıkûn, esâbikûn” dediğimiz

Fiil İsmi Öbeği: “essâdıkûn, esâbikûn” dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: 1. essâdıkûn, 2. esâbikûn

Fiil İsmi Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduğunu ifâde etmek

Yüklem: ifâde et-

Belirtili Nesne: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduğunu

Birleşik Fiil: ifâde et-

İlişkilendirme Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduğu

İsim-Fiil Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi

İlişkilendirme Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası gelişmesi

İlişkilendirme Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devletinin ezelde kazanılmış aşk mayası

Nitelendirme Öbeği: ezelde kazanılmış aşk

İsim-Fiil Öbeği: ezelde kazanılmış

Yüklem: kazanıl-

Zarf Tümleci: ezelde

Nitelendirme Öbeği: bu hayatta kazanılan muhabbet devleti

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet devleti

İsim-Fiil Öbeği: bu hayatta kazanılan

Yüklem: kazanıl-

Yer Tamlayıcısı: bu hayatta

Nitelendirme Öbeği: bu hayat

666. Kimi göz açıp kapamaya kalmadan îmâna geliyor, kimi gerçeğin bütün realitesini gözle görüyor elle tutuyor yine de inkârda, diye şaşarak hikmetinden suâl etsek cevâbı Kur'ânda. (s.61)

666. Cümlelerin Türü: Sıralı, İç İç ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

666.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: suâl etsek

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: hikmetinden

Zarf Tümleci: kimi göz açıp kapamaya kalmadan îmâna geliyor, kimi gerçeğin bütün realitesini gözle görüyor elle tutuyor yine de inkârda, diye şaşarak

666.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Kur'ânda(dır)

Özne: cevâbı

666.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: îmâna geliyor

Özne: kimi

Zarf Tümleci: göz açıp kapamaya kalmadan

666.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görüyor

Özne: kimi

Belirtili Nesne: gerçeğin bütün realitesini

Zarf Tümleci: gözle

666.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutuyor

Özne: kimi

Zarf Tümleci: elle

666.6. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: inkârda(dır)

Özne: kimi

Zarf Tümleci: yine

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: suâl et-

Zarf-Fiil Öbeği: kimi göz açıp kapamaya kalmadan îmâna geliyor, kimi gerçeğin bütün realitesini gözle görüyor elle tutuyor yine de inkârda, diye şaşarak

Yüklem: şaş-

Zarf Tümleci: Kimi göz açıp kapamaya kalmadan îmâna geliyor, kimi gerçeğin bütün realitesini gözle görüyor elle tutuyor yine de inkârda, diye

Zarf-Fiil Öbeği: göz açıp kapamaya kalmadan

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: göz açıp kapamaya

Fiil İsmi Öbeği: göz açıp kapama

Yüklem: açıp kapa-

Belirtisiz Nesne: göz

Birleşik Fiil: açıp kapa-

Birleşik Fiil: îmâna gel-

İlişkilendirme Öbeği: gerçeğin bütün realitesi

Nitelendirme Öbeği: bütün realite

667. Bu ilâhî bir taktirdir. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ilâhî bir taktirdir

Özne: bu

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilâhî bir taktir

668. Kurcalanmaması lâzımdır.. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: lâzımdır

Özne: kurcalanmaması

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kurcalanmaması

669. İslâmiyet'e yol çok. (s.61)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: çok(tur)

Özne: yol

Yer Tamlayıcısı: İslâmiyet'e

670. Akıl yolu, vicdan yolu, Hak duygusu yolu. (s.61)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: akıl yolu

İlişkilendirme Öbeği: vicdan yolu

İlişkilendirme Öbeği: Hak duygusu yolu

İlişkilendirme Öbeği: Hak duygusu

671. Amma aslında İslâmiyet, candan cana bir sirâyettir. (s.61)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: candan cana bir sirâyettir

Özne: İslâmiyet

Zarf Tümleci: aslında

Cümle Dışı Öge: amma

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: candan cana bir sirâyet

672. Hatîce Annemiz, Sahrâ'da bir kervanın yanı sıra hızlı yürüyen yolcuya gözünü kaptırdı. (s.61)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gözünü kaptırdı

Özne: Hatîce Annemiz

Yer Tamlayıcısı: 1. Sahrâ'da, 2. hızlı yürüyen yolcuya

Zarf Tümleci: bir kervanın yanı sıra

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

Edat Öbeği: bir kervanın yanı sıra

Nitelendirme Öbeği: bir kervan

Nitelendirme Öbeği: hızlı yürüyen yolcu

İsim-Fiil Öbeği: hızlı yürüyen

Yüklem: yürü-

Zarf Tümleci: hızlı

Birleşik Fiil: gözünü kaptır-

673. Kendi kalbinin o adımların vezniyle attığını sezdi. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sezdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendi kalbinin o adımların vezniyle attığını

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi kalbinin o adımların vezniyle attığı

İlişkilendirme Öbeği: kendi kalbi

İsim-Fiil Öbeği: o adımların vezniyle attık

Yüklem: at-

Zarf Tümleci: o adımların vezniyle

İlişkilendirme Öbeği: o adımların vezni

Nitelendirme Öbeği: o adımlar

674. Yolcunun yüzünü bile seçememişti uzaktan. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: seçememişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: yolcunun yüzünü

Zarf Tümleci: uzaktan

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yolcunun yüzü

675. Neler olduğunu o anda kendi bile anlamamıştı ama olan olmuştu,/ Hatice Annemiz öte tarafa kaynamış gitmişti. (s.61)

675. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

675.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlamamıştı

Özne: kendi

Belirtili Nesne: neler olduğunu

Zarf Tümlecisi: o anda

Cümle Dışı Öge: bile

675.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olmuştu

Özne: olan

Cümle Dışı Öge: ama

675.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaynamış gitmişti

Özne: Hatice Annemiz

Yer Tamlayıcısı: öte tarafa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: neler olduğu

İsim-Fiil Öbeği: neler olduk

Yüklem: ol-

Özne: neler

Nitelendirme Öbeği: o an

İlişkilendirme Öbeği: Hatice Annemiz

Unvan Öbeği: Hatice Anne

Nitelendirme Öbeği: öte taraf

676. Can cana bağlandı. (s.61)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bağlandı

Özne: can

Yer Tamlayıcısı: cana

677. Daha doğrusu ilk can “yeni can” merkezine, onun vâsıtasıyla Hakk’a bağlandı.
(s.61)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bağlandı

Özne: ilk can

Yer Tamlayıcısı: 1. “yeni can” merkezine, 2. Hakk’a

Zarf Tümlecisi: onun vâsıtasıyla

Cümle Dışı Öge: daha doğrusu

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ilk can

Nitelendirme Öbeği: yeni can merkezi

İlişkilendirme Öbeği: can merkezi

İlişkilendirme Öbeği: onun vâsıtası

678. Böylece Hatîce Annemiz, buhran günleri gelip çattığı zaman “sırât-ı müstakîm: doğru yol” üzerinden yürüyebildi. (s.61)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yürüyebildi

Özne: Hatîce Annemiz

Yer Tamlayıcısı: “sırât-ı müstakîm: doğru yol” üzerinden

Zarf Tümlecisi: buhran günleri gelip çattığı zaman

Cümle Dışı Öge: böylece

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hatîce Annemiz

Unvan Öbeği: Hatîce Anne

Nitelendirme Öbeği: buhran günleri gelip çattığı zaman

İlişkilendirme Öbeği: buhran günleri gelip çattığı

İlişkilendirme Öbeği: buhran günleri

İsim-Fiil Öbeği: gelip çattık

Birleşik Fiil: gelip çat-

İlişkilendirme Öbeği: “sırât-ı müstakîm: doğru yol” üzeri

Nitelendirme Öbeği: doğru yol

679. Asla yılgınlık duymadı,/ duruma göre ne güç gerekse o gücü kendinde kümelenmiş buldu. (s.61-62)

679. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

679.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: duymadı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: yılgınlık

Zarf Tümleci: asla

679.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerekse

Özne: ne güç

Zarf Tümleci: duruma göre

679.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kümelenmiş buldu

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: o gücü

Yer Tamlayıcısı: kendinde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: duruma göre

Nitelendirme Öbeği: ne güç

Nitelendirme Öbeği: o güç

Birleşik Fiil: kümelenmiş bul-

680. Zevcine asla sual sormadı. (s.62)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sormadı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: sual

Yer Tamlayıcısı: zevcine

Zarf Tümleci: asla

681. Kendi rûhu bir nefes nur kesildi. (s.62)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kesildi

Özne: kendi rûhu

Zarf Tümleci: bir nefes nur

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi rûhu

Nitelendirme Öbeği: bir nefes nur

682. Zevcinin rûhuna katıldı. (s.62)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: katıldı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: zevcinin ruhuna

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: zevcinin rûhu

683. Kendi cismi bir ılık su kesildi,/ zevcinin tenini sardı. (s.62)

683. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlenin Türleri ve Öğeleri:

683.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesildi

Özne: kendi cismi

Zarf Tümleci: bir ılık su

683.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sardı

Özne: kendi cismi

Belirtili Nesne: zevcinin tenini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi cismi

Nitelendirme Öbeği: bir ılık su

İlişkilendirme Öbeği: zevcinin teni

684. Onlar iki ayrı varlıkta tek can hâlinde yan yana yürüdüler. (s.62)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yürüdüler

Özne: onlar

Yer Tamlayıcısı: iki ayrı varlıkta

Zarf Tümlecisi: 1. tek can hâlinde, 2. yan yana

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: iki ayrı varlık

Nitelendirme Öbeği: tek can hâli

İlişkilendirme Öbeği: can hâli

Kısaltma Öbeği: yan yana

685. Ne aldılar ne verdiler? (s.62)

685. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

685.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: aldılar

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: ne

685.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: verdiler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: ne

686. Bunu bir an için gönül etmek bize nasip ise kendimize göre bir mîraca ermiş oluruz. (s.62)

686. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

686.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bize nasip ise

Özne: bunu bir an için gönül etmek

686.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ermiş oluruz

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: bir mîraca

Zarf Tümlecisi: kendimize göre

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bunu bir an için gönül etmek

Yüklem: gönül et-

Belirtili Nesne: bunu

Zarf Tümlecisi: bir an için

Edat Öbeği: bir an için

Nitelendirme Öbeği: bir an

Birleşik Fiil: gönül et-

Nitelendirme Öbeği: bir mîraç

Edat Öbeği: kendimize göre

Birleşik Fiil: ermiş ol-

687. Hazret-i Muhammed'in kölesi Zeyd, babası onu esâretten geri almak istediği zaman, hürriyeti de kendi yurdunu da tepmiş:// "Efendimin kölesi olarak yanınızda kalabilmekten ileri mutluluk yok bana" demişti. (s.62)

Cümle Üstü Birim:

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

687.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tepmiş

Özne: Hazret-i Muhammed'in kölesi Zeyd

Belirtili Nesne: 1. hürriyeti, 2. kendi yurdunu

Zarf Tümlecisi: babası onu esâretten geri satın almak istediği zaman

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. da

687.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demişti

Özne: Hazret-i Muhammed'in kölesi Zeyd

Belirtisiz Nesne: "Efendimin kölesi olarak yanınızda kalabilmekten ileri mutluluk yok bana"

687.2.2. Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: yanınızda kalabilmekten ileri mutluluk

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: Efendimin kölesi olarak

Söz Öbekleri:

687.1.

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in kölesi Zeyd

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in kölesi

Nitelendirme Öbeği: babası onu esâretten geri satın almak istediği zaman

İlişkilendirme Öbeği: onu esâretten geri satın almak istediği

İsim-Fiil Öbeği: onu esâretten geri satın almak istedik

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: onu esâretten geri satın almak

Fiil İsmi Öbeği: onu esâretten geri satın almak

Yüklem: satın al-

Belirtili Nesne: onu

Yer Tamlayıcısı: esâretten

Zarf Tümleci: geri

Birleşik Fiil: satın al-

687.2.

Nitelendirme Öbeği: yanınızda kalabilmekten ileri mutluluk

Kısaltma Öbeği: yanınızda kalabilmekten ileri

Fiil İsmi Öbeği: yanınızda kalabilmek

Yüklem: kalabil-

Yer Tamlayıcısı: yanınızda

Birleşik Fiil: kalabil-

İlişkilendirme Öbeği: yanınız

Zarf-Fiil Öbeği: efendimin kölesi olarak

Birleşik Fiil: efendimin kölesi ol-

İlişkilendirme Öbeği: efendimin kölesi

688. Gölge gibi kaydı/ geldi/ Peygamberle zevcesinin arkasında el bağıladı,/ namaza duruverdi. Küçük Ali kezâ. (s.62)

688. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

688.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaydı

Özne: (o)

Zarf Tümlenci: gölge gibi

688.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: (o)

688.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: el bağıladı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Peygamberle zevcesinin arkasında

688.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: namaza duruverdi

Özne: (o)

688.5. Eksilteli Cümle: küçük Ali kezâ

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: gölge gibi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber'le zevcesinin arkası

Bağlama Öbeği: Peygamber'le zevcesi

İlişkilendirme Öbeği: zevcesi

Birleşik Fiil: el bağı-

Birleşik Fiil: namaza duruver-

Birleşik Fiil: duruver-

Nitelendirme Öbeği: küçük Ali

689. Halbuki o zamanlar henüz bir çocuktı. (s.62)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: henüz bir çocuktı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: o zamanlar

Cümle Dışı Öge: halbuki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o zamanlar

Nitelendirme Öbeği: henüz bir çocuk

690. Hazret-i Muhammed, evinde verdiği bir ziyâfette dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için dağı taşı ufalayacak sözler ettiği, onlar çatınıp susunca “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye feryât ettiği zaman gözyaşları ile ortaya fırlayan ve Habîbullah’ın boynuna düşen küçük Ali oldu. (s.62)

690. Cümlenin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

690.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: küçük Ali oldu

Özne: gözyaşları ile ortaya fırlayan ve Habîbullah’ın boynuna düşen

Zarf Tümleci: Hazret-i Muhammed, evinde verdiği bir ziyâfette dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için dağı taşı ufalayacak sözler ettiği, onlar çatınıp susunca “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye feryât ettiği zaman

690.2. Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok mu

Özne: 1. bir dost, 2. bir kardeş

Yer Tamlayıcısı: 1. içinizde, 2. bana

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed, evinde verdiği bir ziyâfette dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için dağı taşı ufalayacak sözler ettiği, onlar çatınıp susunca “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye feryât ettiği zaman

İlişkilendirme Öbeği: “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye feryât ettiği

İsim-Fiil Öbeği: “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye feryât ettik

Yüklem: feryât et-

Zarf Tümleci: “yok mu içinizde bana bir dost, bir kardeş?” diye

Birleşik Fiil: feryât et-

Zarf-Fiil Öbeği: onlar çatinıp susunca

Yüklem: sus-

Özne: onlar

Zarf Tümleci: çatinıp

İlişkilendirme Öbeği: evinde verdiği ziyâfette dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için dağı taşı ufalayacak sözler ettiği

İsim-Fiil Öbeği: evinde verdiği ziyâfette dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için dağı taşı ufalayacak sözler ettik

Yüklem: dağı taşı ufalayacak sözler et-

Zarf Tümleci: 1. dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için, 2. evinde verdiği ziyâfette

Birleşik Fiil: dağı taşı ufalayacak sözler et-

Nitelendirme Öbeği: dağı taşı ufalayacak sözler

İsim-Fiil Öbeği: dağı taşı ufalayacak

Yüklem: ufala-

Belirtili Nesne: dağı taşı

Yineleme Öbeği: dağı taşı

Nitelendirme Öbeği: evinde verdiği ziyâfet

İlişkilendirme Öbeği: evinde verdiği

İsim-Fiil Öbeği: evinde verdik

Yüklem: ver-

Yer Tamlayıcısı: evinde

Edat Öbeği: dik kafalı soyunu î mânâna getirmek için

Fiil İsmi Öbeği: dik kafalı soyunu î mânâna getirmek

Yüklem: î mânâna getir-

Belirtili Nesne: dik kafalı soyunu

Nitelendirme Öbeği: dik kafalı soy

Nitelendirme Öbeği: dik kafa

Bağlama Öbeği: gözyaşları ile ortaya fırlayan ve Habîbullah'ın boynuna düşen

İsim-Fiil Öbeği: Habîbullah'ın boynuna düşen

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: Habîbullah'ın boynuna

İlişkilendirme Öbeği: Habîbullah'ın boynu

İsim-Fiil Öbeği: gözyaşları ile ortaya fırlayan

Yüklem: fırla-

Yer Tamlayıcısı: ortaya

Zarf Tümleci: gözyaşları ile

Edat Öbeği: gözyaşları ile

Nitelendirme Öbeği: küçük Ali

Nitelendirme Öbeği: bir dost

Nitelendirme Öbeği: bir kardeş

İlişkilendirme Öbeği: içiniz

691. Hazret-i Ebû Bekir, Hak erenler öncüsü öncü Peygamberimizin öteden beri yakını idi,/ İslâm'a giriverdi,/ o kadar sâde o kadar kolay bir tarzda ki bunun hikâyesi bile yoktur. (s.62)

691. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

691.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öncü Peygamberimizin yakını idi

Özne: 1. Hazret-i Ebû Bekir, 2. Hak erenler öncüsü

Zarf Tümleci: öteden beri

691.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giriverdi

Özne: Hazret-i Ebû Bekir

Yer Tamlayıcısı: İslâm'a

Zarf Tümleci: o kadar sâde o kadar kolay bir tarzda

Cümle Dışı Öge: ki

691.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoktur

Özne: bunun hikâyesi

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hak erenler öncüsü

İlişkilendirme Öbeği: öncü Peygamberimizin öteden beri yakını

İlişkilendirme Öbeği: öncü Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: öncü Peygamber

Edat Öbeği: öteden beri

Birleşik Fiil: giriver-

Nitelendirme Öbeği: o kadar sâde o kadar kolay bir tarz

Nitelendirme Öbeği: o kadar sâde

Edat Öbeği: o kadar

Nitelendirme Öbeği: o kadar kolay

Edat Öbeği: o kadar

İlişkilendirme Öbeği: bunun hikâyesi

692. Sonraları kendisinden soruldu:// “Yâ Ebû Bekir, î mânâna gelişin nice olmuştur, sana ne dedi ne mûcize gösterdi hazret?” (s.62)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri

692.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soruldu

Yer Tamlayıcısı: kendisinden

Zarf Tümleci: sonraları

692.2. Sıralı Birleşik Cümle

692.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nice olmuştur

Özne: î mânâna gelişin

Cümle Dışı Öge: yâ Ebû Bekir

692.2.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne

Yer Tamlayıcısı: sana

692.2.3. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gösterdi

Özne: hazret

Belirtisiz Nesne: ne mûcize

Yer Tamlayıcısı: sana

Söz Öbekleri:

692.2.

Ünlem Öbeği: yâ Ebû Bekir

İlişkilendirme Öbeği: î mânâna gelişin

İsim-Fiil Öbeği: î mânâna geliş

Birleşik Fiil: îmâna gel-

692.2.

Nitelendirme Öbeği: ne mûcize

693. Ebû Bekir cevap verdi:// “Uzun boylu konuşmadık. Yüzüne baktım, bana yetti.

Hiç o çehre yalan söyler mi?” (s.62)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

693.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: cevap verdi

Özne: Hazret-i Ebû Bekir

693.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: konuşmadık

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: uzun boylu

693.3. Sıralı Birleşik Cümle

693.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: yüzüne

693.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bana

693.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyler mi

Özne: o çehre

Belirtisiz Nesne: yalan

Zarf Tümleci: hiç

Söz Öbekleri:

693.1.

Birleşik Fiil: cevap ver-

693.2.

Nitelendirme Öbeği: uzun boy

693.3.

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

Nitelendirme Öbeği: o çehre

694. Veyselkarânî ise ne görmüş,/ ne konuşmuştu. (s.62)

694. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

694.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: görmüş(tü)

Özne: Veyselkarânî

Cümle Dışı Öge: 1. ise, 2. ne

694.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: konuşmuştu

Özne: Veyselkarânî

Cümle Dışı Öge: ne

695. Bir ün almıştı havadan. (s.62)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: almıştı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: bir ün

Yer Tamlayıcısı: havadan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir ün

696. Annesi üzerinden kapmıştı o mevceyi,/ fazla delîle muhtaç değildi. (s.62)

696. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

696.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kapmıştı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: o mevceyi

Yer Tamlayıcısı: annesi üzerinden

696.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: fazla delîle muhtaç değildi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: annesi üzeri

Nitelendirme Öbeği: o mevce

Kısaltma Öbeği: fazla delîle muhtaç

Nitelendirme Öbeği: fazla delîl

697. Ezelden tattığı bir muhabbetin çeşnisini bütün varlığında güm güm dalga vurur bulmuştu. (s.62)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bulmuştu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: ezelden tattığı bir muhabbetin çeşnisini

Yer Tamlayıcısı: bütün varlığında

Zarf Tümleci: güm güm dalga vurur

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ezelden tattığı bir muhabbetin çeşnisi

Nitelendirme Öbeği: ezelden tattığı bir muhabbet

İlişkilendirme Öbeği: ezelden tattığı

İsim-Fiil Öbeği: ezelden tattık

Yüklem: tat-

Zarf Tümleci: ezelden

İlişkilendirme Öbeği: bütün varlığı

Nitelendirme Öbeği: bütün varlık

Yineleme Öbeği: güm güm

Birleşik Fiil: vurur bul-

698. Hazret-i Hamza, Peygamberimizin kendisine yaşıt bir amcası ve bir rivâyete göre sütkardeşi idi. (s.62)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Peygamberimizin kendisine yaşıt bir amcası ve bir rivâyete göre sütkardeşi idi

Özne: Hazret-i Hamza

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Peygamberimizin kendisine yaşıt bir amcası ve bir rivâyete göre sütkardeşi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin bir rivâyete göre sütkardeşi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Edat Öbeği: bir rivâyete göre

Nitelendirme Öbeği: bir rivâyet

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin kendisine yaşıt bir amcası

Nitelendirme Öbeği: kendisine yaşıt bir amca

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Kısaltma Öbeği: kendisine yaşıt

699. Sürüp giden kavgalara pek karışmamakla berâber Kureyşîlerin edepsizce saldırganlığına kendi de farkına varmadan içerlemişti. (s.62-63)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: içerlemişti

Özne: kendi

Yer Tamlayıcısı: Kureyşîlerin edepsizce saldırganlığına

Zarf Tümleci: 1. farkına varmadan, 2. sürüp giden kavgalara pek karışmamakla berâber

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: sürüp giden kavgalara pek karışmamakla berâber

Fiil İsmi Öbeği: sürüp giden kavgalara pek karışmamak

Yüklem: karışma-

Yer Tamlayıcısı: sürüp giden kavgalara

Zarf Tümleci: pek

Nitelendirme Öbeği: sürüp giden kavgalar

İsim-Fiil Öbeği: sürüp giden

Birleşik Fiil: sürüp git-

İlişkilendirme Öbeği: Kureyşîlerin edepsizce saldırganlığı

Nitelendirme Öbeği: edepsizce saldırganlık

Zarf-Fiil Öbeği: farkına varmadan

Birleşik Fiil: farkına var-

700. Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını duyduğu zaman damarlarındaki kan, iliklerindeki süt bir kaynadı,/ bir köpürdü, aman Allah. (s.63)

700. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

700.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaynadı

Özne: 1. damarlarındaki kan, 2. iliklerindeki süt

Zarf Tümlenci: 1. Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını duyduğu zaman, 2. bir

700.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: köpürdü

Özne: 1. damarlarındaki kan, 2. iliklerindeki süt

Cümle Dışı Öge: aman Allah

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını duyduğu zaman

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını duyduğu

İsim-Fiil Öbeği: Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını duyduk

Yüklem: duy-

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i dövdüğünü ve yaraladığını

Zarf Tümlenci: Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp

Zarf-Fiil Öbeği: Ebû Cehil'in avanesiyle pusuya yatıp

Yüklem: pusuya yat-

Zarf Tümlenci: Ebû Cehil'in avanesiyle

Birleşik Fiil: pusuya yat-

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil'in avanesi

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'i dövdüğü ve yaraladığı

İsim-Fiil Öbeği: Hazret-i Muhammed'i dövdük ve yaraladık

Yüklem: 1. döv- 2. yarala-

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i

Bağlama Öbeği: dövdük ve yaraladık

Nitelendirme Öbeği: damarlarındaki kan

İlişkilendirme Öbeği: damarları

Nitelendirme Öbeği: iliklerindeki süt

İlişkilendirme Öbeği: ilikleri

Ünlem Öbeği: aman Allah

701. Pehlivan yapılı ateş gibi bir yiğit idi Hamza. (s.63)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: pehlivan yapılı ateş gibi bir yiğit idi

Özne: Hamza

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: pehlivan yapılı ateş gibi bir yiğit

Nitelendirme Öbeği: pehlivan yapı

Edat Öbeği: ateş gibi

702. Yıldırım kesildi,/ Ebû Cehil'i aramaya uçtu,/ Kâbe avlusunda tepesine indi.
(s.63)

702. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

702.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yıldırım kesildi

Özne: (o)

702.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçtu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Ebû Cehil'i aramaya

702.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: indi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. Kâbe avlusunda, 2. tepesine

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: yıldırım kesil-

Fiil İsmi Öbeği: Ebû Cehil'i arama

Yüklem: ara-

Belirtili Nesne: Ebû Cehil'i

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe avlusu

İlişkilendirme Öbeği: tepesi

703. İblis yamağı Ebû Cehil, şöyle yaptım, böyle kırdım diye arslanlanırken, Hamza, kabadayıyı elindeki yayla bir vuruşta yere serdi. (s.63)

703. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

703.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yere serdi

Özne: Hamza

Belirtili Nesne: kabadayıyı

Zarf Tümlecisi: 1. İblis yamağı Ebû Cehil, şöyle yaptım, böyle kırdım diye arslanlanırken, 2. elindeki yayla, 3. bir vuruşta

703.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaptım

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: şöyle

703.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kırdım

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: böyle

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İblis yamağı Ebû Cehil, şöyle yaptım, böyle kırdım diye arslanlanırken

Yüklem: arslanlan-

Özne: İblis yamağı Ebû Cehil

Zarf Tümleci: şöyle yaptım, böyle kırdım diye

Nitelendirme Öbeği: İblis yamağı Ebû Cehil

İlişkilendirme Öbeği: İblis yamağı

Nitelendirme Öbeği: elindeki yay

İlişkilendirme Öbeği: eli

Nitelendirme Öbeği: bir vuruş

Birleşik Fiil: yere ser-

704. Kan revan, bir posasını bıraktı ortada. (s.63)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bıraktı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bir posasını

Yer Tamlayıcısı: ortada

Zarf Tümleci: kan revan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bir posası

Nitelendirme Öbeği: bir posa

Yineleme Öbeği: kan revan

705. Kureyşîler yardıma koşmak istediler, Hamza onları bir bakışta yaktı:// “Eceline susayan varsa sokulsun” dedi. (s.63)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

705.1. Sıralı Birleşik Cümle

705.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istediler

Özne: Kureyşîler

Belirtisiz Nesne: yardıma koşmak

705.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaktı

Özne: Hamza

Belirtili Nesne: onları

Zarf Tümleci: bir bakışta

705.2. İç içe ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

705.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Eceline susayan varsa sokulsun”

705.2.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: eceline susayan

705.2.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sokulsun

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

705.1.

Fiil İsmi Öbeği: yardıma koşmak

Yüklem: koş-

Yer Tamlayıcısı: yardıma

Nitelendirme Öbeği: bir bakış

705.3.

İsim-Fiil Öbeği: eceline susayan

Yüklem: susa-

Yer Tamlayıcısı: eceline

706. Kimin haddine? (s.63)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kimin haddine(dir)

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kimin haddi

707. Hiç bilmedikleri bir gazabın ölüm saçan şahlanışını karşılarında gördüler,/ en zorba olanları bile felce uğratan bir kükreyişin sayhasını duyular. (s.63)

707. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

707.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördüler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: hiç bilmedikleri bir gazabın ölüm saçan şahlanışını

Yer Tamlayıcısı: karşılarında

707.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duydular

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: en zorba olanları felce uğratan bir kükreyişin sayhasını

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hiç bilmedikleri bir gazabın ölüm saçan şahlanışı

Nitelendirme Öbeği: ölüm saçan şahlanış

İsim-Fiil Öbeği: ölüm saçan

Yüklem: saç-

Belirtisiz Nesne: ölüm

Nitelendirme Öbeği: hiç bilmedikleri bir gazap

İlişkilendirme Öbeği: hiç bilmedikleri

Fiil Öbeği: hiç bilmedik

Yüklem: bilme-

Zarf Tümleci: hiç

İlişkilendirme Öbeği: en zorba olanları felce uğratan bir kükreyişin sayhası

Nitelendirme Öbeği: en zorba olanları felce uğratan bir kükreyiş

İsim-Fiil Öbeği: en zorba olanları felce uğratan

Yüklem: uğrat-

Belirtili Nesne: en zorba olanları

Yer Tamlayıcısı: felce

İsim-Fiil Öbeği: en zorba olanlar

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: en zorba

Nitelendirme Öbeği: en zorba

708. Hazret-i Hamza, Ebû Cehil gibi bir alçak zâlimi ne zamandan tanırdı, ama onun tam hüviyetini şimdi teşhis etti. (s.63)

708. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

708.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tanırdı

Özne: Hazret-i Hamza

Belirtili Nesne: Ebû Cehil gibi bir alçak zâlimi

Zarf Tümleci: ne zamandan

708.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: teşhis etti

Özne: Hazret-i Hamza

Belirtili Nesne: onun tam hüviyetini

Zarf Tümleci: şimdi

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Ebû Cehil gibi bir alçak zâlim

Edat Öbeği: Ebû Cehil gibi

Nitelendirme Öbeği: ne zaman

İlişkilendirme Öbeği: onun tam hüviyeti

Nitelendirme Öbeği: tam hüviyet

Birleşik Fiil: teşhis et-

709. Elbette o anda şuurlu bir muhakeme yürütecek durumda değildi. (s.63)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: şuurlu bir muhakeme yürütecek durumda değildi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: o anda

Cümle Dışı Öge: elbette

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o an

Nitelendirme Öbeği: şuurlu bir muhakeme yürütecek durum

İsim-Fiil Öbeği: şuurlu bir muhakeme yürütecek

Yüklem: yürüt-

Belirtisiz Nesne: şuurlu bir muhakeme

Nitelendirme Öbeği: şuurlu bir muhakeme

710. Hâdise şuur altında, üst üste çakan şimşekler gibi yandı söndü://

-Nedendir bu alçağın kana susamışlığı?

-Muhammed'de kendi mâkûs timsâlini, zıt prensibi görmüştür de ondan.

-Hangi zıt prensibi?

-Peygamberler soyunu soy, din uluları ulu şeceresini, hayrû'l-beşer olarak doğanı.

-O halde bu lânetli alçak?..

-Evet, ta kendisi: Şeytandır...

-O halde kardeşim Muhammed?

-Cevap veremiyor... (s.63)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

710.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yandı söndü

Özne: hâdise

Yer Tamlayıcısı: şuur altında

Zarf Tümlenci: üst üste çakan şimşekler gibi

710.2. Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nedendir

Özne: bu alçağın kana susamışlığı

710.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüştür

Özne: (o)

Belirtili Nesne: 1. kendi mâkûs timsâlini, 2. zıt prensibi

Yer Tamlayıcısı: Muhammed'de

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. ondan

710.4. Eksiltili Cümle: hangi zıt prensibi

710.5. Eksiltili Cümle: Peygamberler soyunu soy, din uluları ulu şeceresini, hayrû'l-beşer olarak doğanı

710.6. Eksiltili Cümle: o halde bu lânetli alçak

710.7. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şeytandır

Özne: ta kendisi

Cümle Dışı Öge: evet

710.8. Eksiltili Cümle: o halde kardeşim Muhammed

710.9. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: cevap veremiyor

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

710.1.

İlişkilendirme Öbeği: şuur altı

Edat Öbeği: üst üste çakan şimşekler gibi

Nitelendirme Öbeği: üst üste çakan şimşekler

İsim-Fiil Öbeği: üst üste çakan

Yüklem: çak-

Zarf Tümleci: üst üste

Kısaltma Öbeği: üst üste

710.2.

İlişkilendirme Öbeği: bu alçağın kana susamışlığı

Nitelendirme Öbeği: bu alçak

İsim-Fiil Öbeği: kana susamış

Birleşik Fiil: kana susa-

710.3.

İlişkilendirme Öbeği: kendi mâkûs timsâli

Nitelendirme Öbeği: mâkûs timsâl

Nitelendirme Öbeği: zıt prensip

710.4.

Nitelendirme Öbeği: hangi zıt prensip

710.5.

İlişkilendirme Öbeği: peygamberler soyu

İlişkilendirme Öbeği: din uluları ulu şeceresi

Nitelendirme Öbeği: ulu şecere

İsim-Fiil Öbeği: hayrû'l-beşer olarak doğan

Yüklem: doğ-

Zarf Tümleci: hayrû'l-beşer olarak

Birleşik Fiil: hayrû'l-beşer ol-

710.6.

Nitelendirme Öbeği: bu lânetli alçak

710.7.

İlişkilendirme Öbeği: ta kendisi

Nitelendirme Öbeği: ta kendi

710.8.

Nitelendirme Öbeği: kardeşim Muhammed

İlişkilendirme Öbeği: kardeşim

711. Bâzı ruhlar, kendi negatiflerine rastlamadan kendilerini bulamazlar. (s.63)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: bulamazlar

Özne: bâzı ruhlar

Belirtili Nesne: kendilerini

Zarf Tümleci: kendi negatiflerine rastlamadan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bâzı ruhlar

Zarf-Fiil Öbeği: kendi negatiflerine rastlamadan

Yüklem: rastla-

Yer Tamlayıcısı: kendi negatiflerine

İlişkilendirme Öbeği: kendi negatifleri

712. Hazret-i Hamza böyle istîdatta idi. (s.63)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: böyle istîdatta idi

Özne: Hazret-i Hamza

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: böyle istîdat

713. İbrâhim Ata mirasının damarlarında çağıladığını bilmesi için Ebû Cehil’le kapışması lâzım gelmişti. (s.63)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: lâzım gelmişti

Özne: Ebû Cehil’le kapışması

Zarf Tümlecisi: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığını bilmesi için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığını bilmesi için

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığını bilmesi

Fiil İsmi Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığını bilme

Yüklem: bil-

Belirtili Nesne: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığını

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladığı

İsim-Fiil Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında çağıladık

Yüklem: çağla-

Yer Tamlayıcısı: İbrâhim Ata mîrasının damarlarında

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim Ata mîrasının damarları

İlişkilendirme Öbeği: İbrâhim Ata mîrası

Unvan Öbeği: İbrâhim Ata

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil’le kapışması

Fiil İsmi Öbeği: Ebû Cehil’le kapışma

Yüklem: kapış-

Zarf Tümlecisi: Ebû Cehil’le

Birleşik Fiil: lâzım gel-

714. O lahzada Kâbe’den fırladı. (s.64)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: fırladı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Kâbe’den

Zarf Tümlecisi: o lahzada

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o lahza

715. Tepesinden ayağına ter süzülerek bir solukta Resûlullah'ın yanına koştu. (s.64)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: koştu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'ın yanına

Zarf Tümlacı: 1. bir solukta, 2. tepesinden ayağına ter süzülerek

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: tepesinden ayağına ter süzülerek

Yüklem: süzül-

Belirtisiz Nesne: ter

Yer Tamlayıcısı: 1. tepesinden, 2. ayağına

İlişkilendirme Öbeği: tepesi

İlişkilendirme Öbeği: ayağı

Nitelendirme Öbeği: bir soluk

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın yanı

716. Dedi ki:// “Senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğunu anladıktan sonra senin kim olduğunu bilebildim.” (s.64)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

716.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

716.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilebildim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: senin kim olduğunu

Zarf Tümlacı: senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğunu anladıktan sonra

Söz Öbekleri:

716.2.

Edat Öbeği: senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğunu anladıktan sonra

İsim-Fiil Öbeği: senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğunu anladık

Yüklem: anla-

Belirtisiz Nesne: senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğunu

İlişkilendirme Öbeği: senin düşmanın Ebû Cehil'in kim olduğu

İsim-Fiil Öbeği: kim olduk

Yüklem: ol-

Özne: kim

Nitelendirme Öbeği: senin düşmanın Ebû Cehil

İlişkilendirme Öbeği: senin düşmanın

İlişkilendirme Öbeği: senin kim olduğun

İsim-Fiil Öbeği: kim olduk

Yüklem: ol-

Özne: kim

Birleşik Fiil: bilebil-

717. Eşhedü... diye başladı,/ ikrar verdi. (s.64)

717. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

717.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: eşhedü... diye

717.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar verdi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: eşhedü... diye

Birleşik Fiil: ikrar ver-

18. Tefrika

HER BİRİSİ BİR YOL İLE

Edat Öbeği: Her birisi bir yol ile

Nitelendirme Öbeği: bir yol

İlişkilendirme Öbeği: her birisi

Nitelendirme Öbeği: her bir

718. Âşıkların her birisinin kendine göre bir yoldan muhabbet meydanına geldiğini

Niyâzî-i Mısrî söylemiştir://

Yollar ne var ayrı ise hep sana âşık

Cümle seni ister sana dîdâra gelirler (s.65)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

718.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylemiştir

Özne: Niyâzî-i Mısrî

Belirtili Nesne: âşıkların her birisinin kendine göre bir yoldan muhabbet meydanına geldiğini

718.2. Sıralı Birleşik Cümle

718.2.1. Basit kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: âşık(tır)

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: sana

Zarf Tümleci: hep

718.2.2. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: ne

Zarf Tümleci: yollar ayrı ise

718.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ister

Özne: cümle

Belirtili Nesne: seni

718.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dîdâra gelirler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: sana

Söz Öbekleri:

718.1.

İlişkilendirme Öbeği: âşıkların her birisinin kendine göre bir yoldan muhabbet meydanına geldiği

İlişkilendirme Öbeği: âşıkların her birisi

İsim-Fiil Öbeği: kendine göre bir yoldan muhabbet meydanına geldik

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: muhabbet meydanına

Zarf Tümleci: kendine göre bir yoldan

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet meydanı

Nitelendirme Öbeği: kendine göre bir yol

Edat Öbeği: kendine göre

718.2.

Birleşik Fiil: didâra gel-

718. Yâri ağyardan seçmek keyfiyeti herkesin yaratılışına göre başka başka oluyor. (s.65)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: başka başka oluyor

Özne: yâri ağyardan seçmek keyfiyeti

Zarf Tümleci: herkesin yaratılışına göre

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yâri ağyardan seçmek keyfiyeti

Fiil İsmi Öbeği: yâri ağyardan seçmek

Yüklem: seç-

Belirtili Nesne: yâri

Yer Tamlayıcısı: ağyardan

Edat Öbeği: herkesin yaratılışına göre

İlişkilendirme Öbeği: herkesin yaratılışı

Birleşik Fiil: başka başka ol-

Yineleme Öbeği: başka başka

719. Hazret-i Hamza Ebû Cehil'in melun tıynetini nefretle irkilerek gördükten sonra Resûlullah'ın hüviyetini sezebildi. (s.65)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: sezebildi

Özne: Hazret-i Hamza

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın hüviyetini

Zarf Tümleci: Ebû Cehil'in melun tıynetini nefretle irkilerek gördükten sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Ebû Cehil'in melun tıynetini nefretle irkilerek gördükten sonra

İsim-Fiil Öbeği: Ebû Cehil'in melun tıynetini nefretle irkilerek gördük

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: Ebû Cehil'in melun tıynetini

Zarf Tümleci: nefretle irkilerek

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil'in melun tıynetini

Nitelendirme Öbeği: melun tıynet

Zarf-Fiil Öbeği: nefretle irkilerek

Yüklem: irkil-

Zarf Tümleci: nefretle

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın hüviyeti

Birleşik Fiil: sezebil-

720. Can dostluklarında olduğu gibi can düşmanlıklarında da bir bakışma kâfi gelir,/ iki taraf birbirini teşhis ediverir. (s.65)

720. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

720.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kâfi gelir

Özne: bir bakışma

Yer Tamlayıcısı: can düşmanlıklarında

Zarf Tümleci: can dostluklarında olduğu gibi

Cümle Dışı Öge: da

720.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: teşhis ediverir

Özne: iki taraf

Belirtili Nesne: birbirini

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: kâfi gel-

Edat Öbeği: can dostluklarında olduğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: can dostluklarında olduğu

İsim-Fiil Öbeği: can dostluklarında olduk

Yüklem: ol-

Yer Tamlayıcısı: can dostluklarında

İlişkilendirme Öbeği: can dostlukları

Nitelendirme Öbeği: can dostluk

İlişkilendirme Öbeği: can düşmanlıkları

Nitelendirme Öbeği: can düşmanlık

Nitelendirme Öbeği: bir bakışma

Nitelendirme Öbeği: iki taraf

Birleşik Fiil: teşhis ediver-

721. Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesini bulan, çeşitli tefsirlere yol açan kîni de bu nevidendir, Hind,/ Hamza'nın negatifler üstüne parmak basmak istediğini keşfetmiş,/ keşfe lüzum yok,/ Ebû Cehil vakasında böyle bir diyagnozun (teşhisin) sâhibi olmuştu. (s.65)

721. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

721.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bu nevidendir

Özne: Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesini bulan, çeşitli tefsirlere yol açan kîni

Cümle Dışı Öge: de

721.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: keşfetmiş

Özne: Hind

Belirtili Nesne: Hamza'nın negatifler üstüne parmak basmak istediğini

721.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: lüzum

Yer Tamlayıcısı: keşfe

721.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: böyle bir diyagnozun (teşhisin) sâhibi olmuştu

Özne: Hind

Zarf Tümleci: Ebû Cehil vakasında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu nevi

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesini bulan, çeşitli tefsirlere yol açan kîni

İsim-Fiil Öbeği: çeşitli tefsirlere yol açan

Yüklem: yol aç-

Yer Tamlayıcısı: çeşitli tefsirlere

Birleşik Fiil: yol aç-

Nitelendirme Öbeği: çeşitli tefsirler

İsim-Fiil Öbeği: Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesini bulan

Yüklem: bul-

Belirtili Nesne: Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesini

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan karısı Hind'in Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık derecesi

Nitelendirme Öbeği: Ebû Süfyan karısı Hind

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan karısı

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Hamza'ya karşı yamyamlık

Edat Öbeği: Hazret-i Hamza'ya karşı

İlişkilendirme Öbeği: Hamza'nın negatifler üstüne parmak basmak istediği

İsim-Fiil Öbeği: negatifler üstüne parmak basmak istedik

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: parmak basmak

Yer Tamlayıcısı: negatifler üstüne

İlişkilendirme Öbeği: negatifler üstü

Fiil İsmi Öbeği: parmak basmak

Birleşik Fiil: parmak bas-

Birleşik Fiil: keşfet-

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil vakası

Birleşik Fiil: böyle bir diyagnozun (teşhisin) sâhibi ol-

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir diyagnozun (teşhisin) sâhibi

Nitelendirme Öbeği: böyle bir diyagnoz

722. İslâm prensibinin bir mâkûs timsâli de kendisi idi,/ yâni Ebû Cehil kategorisindendi. (s.65)

722. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

722.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendisi idi

Özne: İslâm prensibinin bir mâkûs timsâli

Cümle Dışı Öge: de

722.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Ebû Cehil kategorisindendi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: yâni

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm prensibinin bir mâkûs timsâli

İlişkilendirme Öbeği: İslâm prensibi

Nitelendirme Öbeği: bir mâkûs timsâl

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil kategorisi

723. Zulüm ve safahat putu, karşı hüçûma geçmeye kalmadan daha atik davranmak, ilk darbeyi indirmek istedi. (s.65)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: istedi

Özne: zulüm ve safahat putu

Belirtisiz Nesne: 1. daha atik davranmak, 2. ilk darbeyi indirmek

Zarf Tümlecisi: karşı hüçûma geçmeye kalmadan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: zulüm ve safahat putu

Bağlama Öbeği: zulüm ve safahat

Zarf-Fiil Öbeği: karşı hüçûma geçmeye kalmadan

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: karşı hüçûma geçmeye

Fîil İsmi Öbeği: karşı hüçûma geçme

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: karşı hüçûma

Nitelendirme Öbeği: karşı hüçûm

Fîil İsmi Öbeği: daha atik davranmak

Yüklem: davran-

Zarf Tümleci: daha atik

Nitelendirme Öbeği: daha atik

Fîil İsmi Öbeği: ilk darbeyi indirmek

Yüklem: indir-

Belirtili Nesne: ilk darbeyi

Nitelendirme Öbeği: ilk darbe

724. Bu yüzdendir ki, İslâm'ın azılı düşmanları başında, hatta Ebû Süfyan'dan da ileri bir safta Hind'i görürüz. (s.65)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: görürüz

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: Hind'i

Zarf Tümleci: 1. İslâm'ın azılı düşmanları başında, 2. Ebû Süfyan'dan ileri bir safta

Cümle Dışı Öge: 1. bu yüzdendir ki, 2. hatta, 3. da

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bu yüzden

Nitelendirme Öbeği: bu yüz

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın azılı düşmanları başı

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın azılı düşmanları

Nitelendirme Öbeği: azılı düşmanlar

Nitelendirme Öbeği: Ebû Süfyan'dan da ileri bir saf

Edat Öbeği: Ebû Süfyan'dan ileri

725. Hazret-i Hamza'nın nur rüyeti negatifle oldu ise Hazret-i Ömer'inki refleksle oldu;/ İslâm'ın nûrunu bir inançlının gözünde gördü,/ vuruldu. (s.65-66)

725. Cümle Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

725.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oldu ise

Özne: Hazret-i Hamza'nın nur rüyeti

Zarf Tümlecisi: negatifle

725.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: Hazret-i Ömer'inki

Zarf Tümlecisi: refleksle

725.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: (o)

Belirtili Nesne: İslâm'ın nûrunu

Yer Tamlayıcısı: bir inançlının gözünde

725.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vuruldu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Hamza'nın nur rüyeti

Nitelendirme Öbeği: nur rüyet

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın nûru

İlişkilendirme Öbeği: bir inançlının gözü

Nitelendirme Öbeği: bir inançlı

726. Azılı kâfirler Ebû Cehil hezîmetini kolay hazmedemediler,/ Ebû Cehil'in yeğeni Ömer'i kışkırttılar ki, Mekke'nin devi denecek kadar iri yapılı ve kuvvetli bir bahadırdı. (s.66)

726. Cümle Türü: Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

726.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: hazmedemediler

Özne: azılı kâfirler

Belirtili Nesne: Ebû Cehil hezîmetini

Zarf Tümleci: kolay

726.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kışkırttılar

Özne: azılı kâfirler

Belirtili Nesne: Ebû Cehil'in yeğeni Ömer'i

Cümle Dışı Öge: ki

726.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Mekke'nin devi denecek kadar iri yapılı ve kuvvetli bir bahadırdı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: azılı kâfirler

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil hezîmeti

Birleşik Fiil: hazmedeme-

Nitelendirme Öbeği: Ebû Cehil'in yeğeni Ömer

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil'in yeğeni

Nitelendirme Öbeği: Mekke'nin devi denecek kadar iri yapılı ve kuvvetli bir bahadır

Bağlama Öbeği: iri yapılı ve kuvvetli

Nitelendirme Öbeği: iri yapı

Edat Öbeği: Mekke'nin devi denecek kadar

İsim-Fiil Öbeği: Mekke'nin devi denecek

Yüklem: den-

Özne: Mekke'nin devi

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin devi

727. Gizlice müslüman olmuş bir Mekke'li, yolda hışım gibi koşan Ömer'e rastladı,/ maksadını öğrendi,/ onun teşebbüsünü geciktirmek, hiç değilse biraz vakit kazanmak için "Birâder, kızılıyorsun ama senin kendi soyundan bile müslüman olan var. Kız kardeşin ve enişten yeni dîne girmiş, haberin var mı?" dedi. (s.66)

727. Cümlelerin Türü: Sıralı, İç İç ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

727.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: rastladı

Özne: gizlice müslüman olmuş bir Mekke’li

Yer Tamlayıcısı: yolda hışım gibi koşan Ömer’e

727.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öğrendi

Özne: gizlice müslüman olmuş Mekke’li

Belirtili Nesne: maksadını

727.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: gizlice müslüman olmuş Mekke’li

Zarf Tümleci: onun teşebbüsünü geciktirmek, biraz vakit kazanmak için

Belirtisiz Nesne: “Birâder, kızılıyorsun ama senin kendi soyundan bile müslüman olan var. Kız kardeşin ve enişten yeni dîne girmiş, haberin var mı?”

Cümle Dışı Öge: hiç değilse

727.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kızılıyorsun

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: birâder

727.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: senin kendi soyundan müslüman olan

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. bile

727.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girmiş

Özne: kız kardeşin ve enişten

Yer Tamlayıcısı: yeni dîne

727.7. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var mı

Özne: haberin

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gizlice müslüman olmuş bir Mekke’li

İsim-Fiil Öbeği: gizlice müslüman olmuş

Yüklem: müslüman ol-

Zarf Tümleci: gizlice

Nitelendirme Öbeği: yolda hışım gibi koşan Ömer

İsim-Fiil Öbeği: yolda hışım gibi koşan

Yüklem: koş-

Yer Tamlayıcısı: yolda

Zarf Tümleci: hışım gibi

Edat Öbeği: hışım gibi

İlişkilendirme Öbeği: maksadı

Edat Öbeği: onun teşebbüsünü geciktirmek, hiç değilse biraz vakit kazanmak için

Fiil İsmi Öbeği: biraz vakit kazanmak

Yüklem: kazan-

Belirtisiz Nesne: biraz vakit

Nitelendirme Öbeği: biraz vakit

Fiil İsmi Öbeği: onun teşebbüsünü geciktirmek

Yüklem: geciktir-

Belirtili Nesne: onun teşebbüsünü

İlişkilendirme Öbeği: onun teşebbüsü

İsim-Fiil Öbeği: senin kendi soyundan müslüman olan

Yüklem: müslüman ol-

Yer Tamlayıcısı: senin kendi soyundan

İlişkilendirme Öbeği: senin kendi soyun

Bağlama Öbeği: kız kardeşin ve enişten

İlişkilendirme Öbeği: enişten

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşin

Nitelendirme Öbeği: kız kardeş

Nitelendirme Öbeği: yeni dîn

İlişkilendirme Öbeği: haberin

728. Hattab oğlu Ömer'in kan beynine sıçradı,/ gözü dönmüş bir halde koştu,/ kız kardeşinin kapısını yıktı. (s.66)

728. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

728.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıçradı

Özne: kan

Yer Tamlayıcısı: Hattab oğlu Ömer'in beynine

728.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koştı

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: gözü dönmüş bir halde

728.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yıktı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kız kardeşinin kapısını

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hattab oğlu Ömer'in beyni

Nitelendirme Öbeği: Hattab oğlu Ömer

İlişkilendirme Öbeği: Hattab oğlu

Edat Öbeği: gözü dönmüş bir halde

İsim-Fiil Öbeği: gözü dönmüş

Yüklem: dön-

Özne: gözü

İlişkilendirme Öbeği: gözü

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşinin kapısı

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşi

Nitelendirme Öbeği: kız kardeş

729. Âmine ile kocası Said geyik derisi üzerine yazılmış âyetler okumakta idiler.

(s.66)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: okumakta idiler

Özne: Âmine ile kocası Said

Belirtisiz Nesne: geyik derisi üzerine yazılmış âyetler

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Âmine ile kocası Said

Nitelendirme Öbeği: kocası Said

İlişkilendirme Öbeği: kocası

Nitelendirme Öbeği: geyik derisi üzerine yazılmış âyetler

İsim-Fiil Öbeği: geyik derisi üzerine yazılmış

Yüklem: yazıl-

Yer Tamlayıcısı: geyik derisi üzerine

İlişkilendirme Öbeği: geyik derisi üzeri

İlişkilendirme Öbeği: geyik derisi

730. Eniştayi bir yumrukla deviren Hazret-i Ömer kılıca davranmıştı ki, Âmine araya atıldı;/ bir tokatta dişleri döküldü,/ yüzü gözü kan içinde kaldı. (s.66)

730. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

730.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: davranmıştı

Özne: eniştayi bir yumrukla deviren Hazret-i Ömer

Yer Tamlayıcısı: kılıca

Cümle Dışı Öge: ki

730.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: atıldı

Özne: Âmine

Yer Tamlayıcısı: araya

730.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döküldü

Özne: dişleri

Zarf Tümlecisi: bir tokatta

730.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldı

Özne: yüzü gözü

Zarf Tümlecisi: kan içinde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: eniştayi bir yumrukta deviren Hazret-i Ömer

İsim-Fiil Öbeği: eniştayi bir yumrukta deviren

Yüklem: devir-

Belirtili Nesne: eniştayi

Zarf Tümlecisi: bir yumrukta

Nitelendirme Öbeği: bir yumruk

Nitelendirme Öbeği: bir tokat

İlişkilendirme Öbeği: dişleri

Yineleme Öbeği: yüzü gözü

İlişkilendirme Öbeği: kan içi

731. Düştüğü yerden tekrar ayağa dikilen Âmine kim bilir ne gözlerle ağabeyine baktı dedi ki:// “Efendi, kuş bir gibi canım var, onu alırsın, daha başka neyimi alırsın? İmânıma kimin gücü çıkışır?” (s.66)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

731.1. Sıralı Birleşik Cümle

731.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktı

Özne: düştüğü yerden tekrar ayağa dikilen Âmine

Yer Tamlayıcısı: ağabeyine

Zarf Tümlecisi: ne gözlerle

Cümle Dışı Öge: kim bilir

731.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: düştüğü yerden tekrar ayağa dikilen Âmine

Cümle Dışı Öge: ki

731.3. Sıralı Birleşik Cümle

731.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: kuş gibi bir canım

Cümle Dışı Öge: efendi

731.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alırsın

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: onu

731.3.3. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: alırsın

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: neyimi

Zarf Tümleci: daha başka

731.3.4. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: çıkışır

Özne: kimin gücü

Yer Tamlayıcısı: îmânıma

Söz Öbekleri:

731.1.

Nitelendirme Öbeği: düştüğü yerden tekrar ayağa dikilen Âmine

İsim-Fiil Öbeği: düştüğü yerden tekrar ayağa dikilen

Yüklem: ayağa dikil-

Yer Tamlayıcısı: düştüğü yerden

Zarf Tümleci: tekrar

Nitelendirme Öbeği: düştüğü yer

Nitelendirme Öbeği: ne gözler

Birleşik Fiil: ayağa dikil-

731.3.

İlişkilendirme Öbeği: kuş gibi bir canım

Nitelendirme Öbeği: kuş gibi bir can

Edat Öbeği: kuş gibi

İlişkilendirme Öbeği: neyim

Edat Öbeği: daha başka

İlişkilendirme Öbeği: îmânım

İlişkilendirme Öbeği: kimin gücü

732. Eşhedü... diye başladı,/ ikrar verdi,/ cümle cihâna çarpıntı saldı. (s.66)

732. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

732.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: eşhedü... diye

732.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar verdi

Özne: (o)

732.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saldı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: çarpıntı

Yer Tamlayıcısı: cümle cihana

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: eşhedü... diye

Birleşik Fiil: ikrar ver-

Nitelendirme Öbeği: cümle cihân

733. Yerde yarı ölü sapsarı bir genç yatıyor,/ ayakta söğüt dalı gibi nârin bir kadın kan revan içinde. (s.66)

733. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

733.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yatıyor

Özne: sapsarı bir genç

Yer Tamlayıcısı: yerde

Zarf Tümleci: yarı ölü

733.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kan revan içinde(dir)

Özne: söğüt dalı gibi nârin bir kadın

Zarf Tümleci: ayakta

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: yarı ölü sapsarı bir genç

Nitelendirme Öbeği: yarı ölü

Yineleme Öbeği: sapsarı

Nitelendirme Öbeği: söğüt dalı gibi nârin bir kadın

Nitelendirme Öbeği: söğüt dalı gibi nârin

Edat Öbeği: söğüt dalı gibi

İlişkilendirme Öbeği: söğüt dalı

İlişkilendirme Öbeği: kan revan içi

Yineleme Öbeği: kan revan

734. Koca Ömer bir ona baktı, bir ona. (s.66)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: baktı

Özne: koca Ömer

Yer Tamlayıcısı: 1. bir ona, 2. bir ona

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: koca Ömer

735. Başını öne eğdi,/ anlamıştı. (s.66)

735. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

735.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: eğdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: başını

735.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlamıştı

Özne: (o)

736. Kuvvetli olan kendisi değil, onlar. (s.66)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kendisi değil, onlar(dı)

Özne: kuvvetli olan

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: kuvvetli olan

Birleşik Fiil: kuvvetli ol-

Bağlama Öbeği: kendisi değil, onlar

737. Tek parmakla onları haklayabilirdi gerçi,/ ille ruhlarındaki kuvvet karşısında değil Hattab oğlu, bütün varlık âlemi dize gelir. (s.66)

737. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

737.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: haklayabilirdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: onları

Zarf Tümleci: tek parmakla

Cümle Dışı Öge: gerçi

737.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dize gelir

Özne: değil Hattab oğlu, bütün varlık âlemi

Yer Tamlayıcısı: ruhlarındaki kuvvet karşısında

Cümle Dışı Öge: ille

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tek parmak

Birleşik Fiil: haklayabil-

İlişkilendirme Öbeği: ruhlarındaki kuvvet karşısı

İlişkilendirme Öbeği: ruhlarındaki kuvvet

İlişkilendirme Öbeği: ruhları

Bağlama Öbeği: değil Hattab oğlu, bütün varlık âlemi

İlişkilendirme Öbeği: Hattab oğlu

Nitelendirme Öbeği: bütün varlık âlemi

İlişkilendirme Öbeği: varlık âlemi

Birleşik Fiil: dize gel-

738. Bir zaman öyle dalgın, sessiz dura kaldı. (s.66)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dura kaldı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. öyle dalgın, 2. sessiz, 3. bir zaman

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir zaman

Nitelendirme Öbeği: öyle dalgın

Birleşik Fiil: dura kal-

739. Yine başını kaldırınca kız kardeşinin aynı dayanılmaz çehre, aynı îman bakışıyla nur saçtığını gördü. (s.66)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gördü

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kız kardeşinin aynı dayanılmaz çehre, aynı îman bakışıyla nur saçtığını

Zarf Tümlecisi: 1. başını kaldırınca, 2. yine

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: başını kaldırınca

Yüklem: kaldır-

Belirtili Nesne: başını

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşinin aynı dayanılmaz çehre, aynı îman bakışıyla nur saçtığı

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşi

Nitelendirme Öbeği: kız kardeş

İsim-Fiil Öbeği: aynı dayanılmaz çehre, aynı îman bakışıyla nur saçtık

Yüklem: saç-

Belirtisiz Nesne: nur

Zarf Tümlecisi: aynı dayanılmaz çehre, aynı îman bakışıyla

Nitelendirme Öbeği: aynı dayanılmaz çehre

Nitelendirme Öbeği: aynı îman bakışı

İlişkilendirme Öbeği: îman bakışı

740. Geyik derisini aldı,/ çöktü bir tarafa,/ gönlü kelâmullaha değdi. (s.66)

740. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

740.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: geyik derisini

740.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çöktü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bir tarafa

740.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: değdi

Özne: gönlü

Yer Tamlayıcısı: kelâmullaha

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: geyik derisi

Nitelendirme Öbeği: bir taraf

İlişkilendirme Öbeği: gönlü

741. Sonra kalktı,/ kılıcı kınına soktu,/ bu defa temkinli adımlarla yürüdü,/ çıktı,/ Resûlullah'ın karşısına, "Sana geldim, al beni" dedi/ teslim oldu. (s.66)

741. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

741.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalktı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: sonra

741.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soktu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kılıcı

Yer Tamlayıcısı: kınına

741.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yürüdü

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. bu defa, 2. temkinli adımlarla

741.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'ın karşısına

741.5. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Sana geldim, al beni”

741.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

741.7. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: beni

741.8. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: teslim oldu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu defa

Nitelendirme Öbeği: temkinli adımlar

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah’ın karşısı

Birleşik Fiil: teslim ol-

742. Elimdeki bu kalem bana baba vasiyeti,/ baba armağanıdır. (s.67)

742. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

742.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: baba vasiyeti(dir)

Özne: elimdeki bu kalem

Yer Tamlayıcısı: bana

742.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: baba armağanıdır

Özne: elimdeki bu kalem

Yer Tamlayıcısı: bana

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: elimdeki bu kalem

İlişkilendirme Öbeği: elim

İlişkilendirme Öbeği: baba vasiyeti

İlişkilendirme Öbeği: baba armağanı

743. Ben küçük iken evimiz aralıksız hep aynı sahneyi gördü, üç mevcutlu sahne:

Safiye, Safiye'nin babası, Safiye'nin kalemi. (s.67)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gördü

Özne: evimiz

Belirtili Nesne: hep aynı sahneyi

Zarf Tümleci: 1. ben küçük iken, 2. aralıksız

Cümle Dışı Öge: üç mevcutlu sahne: Safiye, Safiye'nin babası, Safiye'nin kalemi

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: ben küçük iken

Yüklem: küçük(tüm)

Özne: ben

İlişkilendirme Öbeği: evimiz

Nitelendirme Öbeği: hep aynı sahne

Nitelendirme Öbeği: üç mevcutlu bir sahne

Nitelendirme Öbeği: üç mevcut

İlişkilendirme Öbeği: Safiye'nin babası

İlişkilendirme Öbeği: Safiye'nin kalemi

744. Aklım almazdı,/ galiba için için kızardım da... (s.67)

744. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

744.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: almazdı

Özne: aklım

744.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kızardım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: için için

Cümle Dışı Öge: 1. galiba, 2. da

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aklım

Yineleme Öbeği: için için

745. Sanki dünyâda başka iş kalmamış, her gün kalem dâvâsı, kalem kutusu, kalem kalem... (s.67)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: kalmamış

Özne: başka iş

Yer Tamlayıcısı: dünyâda

Zarf Tümleci: sanki

Cümle Dışı Öge: her gün kalem dâvâsı, kalem kutusu, kalem kalem

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: başka iş

Nitelendirme Öbeği: her gün

Yineleme Öbeği: kalem kalem

İlişkilendirme Öbeği: kalem kutusu

İlişkilendirme Öbeği: kalem dâvâsı

746. Sevgili babacığım, ancak baba rûhunun ulaşabileceği sezişlerle gelecekteki mesleğimi görmüş,/ o mesleğin son bölümünü elime temiz ve sağlam olarak tutuşturmak istemiş gibiydi. (s.67)

746. Cümle Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümle Türleri ve Ögeleri:

746.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüş

Özne: sevgili babacığım

Belirtili Nesne: gelecekteki mesleğimi

Zarf Tümleci: ancak baba rûhunun ulaşabileceği sezişlerle

746.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: o mesleğin son bölümünü elime temiz ve sağlam olarak tutuşturmak istemiş gibiydi

Özne: sevgili babacığım

746.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istemiş

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: o mesleğin son bölümünü elime temiz ve sağlam olarak tutuşturmak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sevgili babacığım

Nitelendirme Öbeği: sevgili baba

Nitelendirme Öbeği: ancak baba rûhunun ulaşabileceği sezişler

İlişkilendirme Öbeği: baba rûhunun ulaşabileceği

Birleşik Fiil: ulaşabil-

İlişkilendirme Öbeği: baba rûhu

İlişkilendirme Öbeği: gelecekteki mesleğim

Nitelendirme Öbeği: gelecekteki meslek

Edat Öbeği: o mesleğin son bölümünü elime temiz ve sağlam olarak tutuşturmak istemiş gibi

Fiil İsmi Öbeği: o mesleğin son bölümünü elime temiz ve sağlam olarak tutuşturmak

Yüklem: tutuştur-

Belirtili Nesne: o mesleğin son bölümünü

Yer Tamlayıcısı: elime

Zarf Tümlecisi: temiz ve sağlam olarak

İlişkilendirme Öbeği: o mesleğin son bölümü

Nitelendirme Öbeği: o meslek

Nitelendirme Öbeği: son bölüm

İlişkilendirme Öbeği: elim

Zarf-Fiil Öbeği: temiz ve sağlam olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: temiz ve sağlam

Bağlama Öbeği: temiz ve sağlam

747. Sonraları ben de farkına vardım,/ var kuvvetimle bu sembole sarıldım./ “Zavallı kalem...” (s.67)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

747.1. Sıralı Birleşik Cümle

747.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: farkına vardım

Özne: ben

Zarf Tümleci: sonraları

Cümle Dışı Öge: de

747.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarıldım

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: bu sembole

Zarf Tümleci: var kuvvetimle

747.2. Eksilteli Cümle: zavallı kalem

Söz Öbekleri:

747.1.

Birleşik Fiil: farkına var-

İlişkilendirme Öbeği: var kuvvetim

Nitelendirme Öbeği: var kuvvet

Nitelendirme Öbeği: bu sembol

747.2.

Nitelendirme Öbeği: zavallı kalem

748. Cüssen nedir ki, insanlık destanının en ulu bölümünden çizgiler getirmeğe kalktın? (s.67)

748. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

748.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nedir

Özne: cüssen

Cümle Dışı Öge: ki

748.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalktın

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: insanlık destanının en ulu bölümünden çizgiler getirmeğe

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cüssen

Fiil İsmi Öbeği: insanlık destanının en ulu bölümünden çizgiler getirmek

Yüklem: getir-

Belirtisiz Nesne: çizgiler

Yer Tamlayıcısı: insanlık destanının en ulu bölümünden

İlişkilendirme Öbeği: insanlık destanının en ulu bölümü

Nitelendirme Öbeği: en ulu bölüm

Nitelendirme Öbeği: en ulu

İlişkilendirme Öbeği: insanlık destanı

749. Dost ısrarı ile gayret buldun. (s.67)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: buldun

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: gayret

Zarf Tümlecisi: dost ısrarı ile

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: dost ısrarı ile

İlişkilendirme Öbeği: dost ısrarı

750. Arkadan muârizların taşları yağdı,/ sana neler bulaştırmağa davrandılar,/ ne süflî menfaatler, ne karışık hesaplar. (s.67)

750. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

750.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yağdı

Özne: muârizların taşları

Zarf Tümlecisi: arkadan

750.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: davrandılar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: sana neler bulaştırmağa

Cümle Dışı Öge: ne süflî menfaatler, ne karışık hesaplar

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: muârizların taşları

Fiil İsmi Öbeği: neler bulaştırmak

Yüklem: bulaştır-

Belirtisiz Nesne: neler

Nitelendirme Öbeği: ne süflî menfaatler

Nitelendirme Öbeği: ne süflî

Nitelendirme Öbeği: ne karışık hesaplar

Nitelendirme Öbeği: ne karışık

751. Ey benim yüzü ak, yüreği pek kalemim! Sen hiçbir zaman riyâyâ binek olmadın. (s.67)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: binek olmadın

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: riyâyâ

Zarf Tümlenci: hiçbir zaman

Cümle Dışı Öge: ey benim yüzü ak, yüreği pek kalemim

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey benim yüzü ak, yüreği pek kalemim

İlişkilendirme Öbeği: benim yüzü ak, yüreği pek kalemim

Nitelendirme Öbeği: yüzü ak, yüreği pek kalem

Kısaltma Öbeği: yüzü ak

Kısaltma Öbeği: yüreği pek

Nitelendirme Öbeği: hiçbir zaman

Birleşik Fiil: binek ol-

752. Seni küçücük bir alem gibi havaya kaldırıyorum,/ din ve devlet ulularının ruhları, milletimizin vicdânı senin hakkında hakem dursun. (s.67)

752. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

752.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldırıyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

Yer Tamlayıcısı: havaya

Zarf Tümlecisi: küçücük bir alem gibi

752.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hakem dursun

Özne: 1. din ve devlet ulularının ruhları, 2. milletimizin vicdânı

Yer Tamlayıcısı: senin hakkında

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: küçücük bir alem gibi

Nitelendirme Öbeği: küçücük bir alem

İlişkilendirme Öbeği: din ve devlet ulularının ruhları

İlişkilendirme Öbeği: din ve devlet uluları

Bağlama Öbeği: din ve devlet

İlişkilendirme Öbeği: milletimizin vicdânı

İlişkilendirme Öbeği: milletimiz

İlişkilendirme Öbeği: senin hakkın

Birleşik Fiil: hakem dur-

753. Kim ne şüphe ederse etsin,/ kim ne dudak bükse büksün;/ babam vasiyeti oluşun ve temizliğin ve doğruluğun hürmetine işte ben seni öpüp başıma koyuyorum. (s.67)

753. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

753.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne şüphe ederse

Özne: kim

753.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: etsin

Özne: kim

753.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne dudak bükerse

Özne: kim

753.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: büksün

Özne: kim

753.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koyuyorum

Özne: ben

Belirtili Nesne: seni

Yer Tamlayıcısı: başıma

Zarf Tümlenci: 1. öpüp, 2. babam vasiyeti oluşun ve temizliğin ve doğruluğun hürmetine

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: ne şüphe et-

Nitelendirme Öbeği: ne şüphe

Birleşik Fiil: ne dudak bük-

Nitelendirme Öbeği: ne dudak

Bağlama Öbeği: babam vasiyeti oluşun ve temizliğin ve doğruluğun hürmeti

İlişkilendirme Öbeği: babam vasiyeti oluşun

Fiil İsmi Öbeği: babam vasiyeti oluş

Yüklem: ol-

Zarf Tümlenci: babam vasiyeti

İlişkilendirme Öbeği: babam vasiyeti

İlişkilendirme Öbeği: babam

İlişkilendirme Öbeği: temizliğin ve doğruluğun hürmeti

Bağlama Öbeği: temizlik ve doğruluk

754. Şimdi biraz dinlen. (s.67)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dinlen

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. biraz

19. Tefrika

MEKKE'DEKİ PİLATUS

Nitelendirme Öbeği: Mekke'deki Pilatus

Aitlik Öbeği: Mekke'deki

755. Cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtında kızılca kıyâmet kopmadan evvel arabulucu, uzlaştırıcı kuvvetlerin faaliyet arttırdığı görülür. (s.68)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: görülür

Özne: arabulucu, uzlaştırıcı kuvvetlerin faaliyet arttırdığı

Zarf Tümleci: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtında kızılca kıyâmet kopmadan evvel

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtında kızılca kıyâmet kopmadan evvel

Zarf-Fiil Öbeği: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtında kızılca kıyâmet kopmadan

Yüklem: kop-

Özne: kızılca kıyâmet

Yer Tamlayıcısı: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtında

İlişkilendirme Öbeği: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun hayâtı

Bağlama Öbeği: cemiyetlerin olsun fertlerin olsun

Nitelendirme Öbeği: kızılca kıyâmet

İlişkilendirme Öbeği: arabulucu, uzlaştırıcı kuvvetlerin faaliyet arttırdığı

İsim-Fiil Öbeği: faaliyet arttırdık

Yüklem: arttır-

Belirtisiz Nesne: faaliyet

Nitelendirme Öbeği: arabulucu, uzlaştırıcı kuvvetler

756. Alın yazısı çözüntüye engel olamazlarsa da “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesini durdurmak için elden geleni esirgemezler. (s.68)

756. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

756.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: engel olamazlarsa

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: alın yazısı çözüntüye

Cümle Dışı Öge: da

746.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: esirgemezler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: elden geleni

Zarf Tümlenci: “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesini durdurmak için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: alın yazısı çözüntü

İlişkilendirme Öbeği: alın yazısı

Edat Öbeği: “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesini durdurmak için

Fiil İsmi Öbeği: “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesini durdurmak

Yüklem: durdur-

Belirtili Nesne: “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesini

İlişkilendirme Öbeği: “şimdi artık ya sen ya ben” hengâmesi

Bağlama Öbeği: ya sen ya ben

İsim-Fiil Öbeği: elden gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: elden

757. Kudüs’te baş kâhinler ile toplumun ihtiyarları bir araya gelerek görüşüp danıştılar. (s.68)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: görüşüp danıştılar

Özne: baş kâhinler ile toplumun ihtiyarları

Yer Tamlayıcısı: Kudüs’te

Zarf Tümleci: bir araya gelerek

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: baş kâhinler ile toplumun ihtiyarları

Nitelendirme Öbeği: baş kâhinler

İlişkilendirme Öbeği: toplumun ihtiyarları

Zarf-Fiil Öbeği: bir araya gelerek

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: bir araya

Nitelendirme Öbeği: bir ara

Birleşik Fiil: görüşüp danış-

758. Hazret-i İsa'nın katline karar verdiler. (s.68)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: karar verdiler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i İsa'nın katline

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i İsa'nın katli

Birleşik Fiil: karar ver-

759. Yehuda, Aziz'i ele verdi,/ onun sığındığı yere katilleri kılavuzladı. (s.68)

759. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri Ve Öğeleri:

759.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ele verdi

Özne: Yehuda

Belirtili Nesne: Aziz'i

759.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kılavuzladı

Özne: Yehuda

Belirtili Nesne: katilleri

Yer Tamlayıcısı: onun sığındığı yere

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: ele ver-

Nitelendirme Öbeği: onu sığındığı yer

İlişkilendirme Öbeği: onun sığındığı

760. Sonra içine pişmanlık düştü, kâhinlerden aldığı kan bahası otuz gümüşü mâbette yere attı:// “Ben bu parayı istemem, Îsâ suçsuzdur” dedi. (s.68)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

760.1. Sıralı Birleşik Cümle

760.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düştü

Özne: pişmanlık

Yer Tamlayıcısı: içine

Zarf Tümlenci: sonra

760.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: attı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kâhinlerden aldığı kan bahası otuz gümüşü

Yer Tamlayıcısı: 1. mâbette, 2. yere

760.2. Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

760.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Ben bu parayı istemem, Îsâ suçsuzdur”

760.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: istemem

Özne: ben

Belirtili Nesne: bu parayı

760.2.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: suçsuzdur

Özne: Îsâ

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: içi

Nitelendirme Öbeği: kâhinlerden aldığı kan bahası otuz gümüş

İlişkilendirme Öbeği: kan bahası

İlişkilendirme Öbeği: kâhinlerden aldığı

İsim-Fiil Öbeği: kâhinlerden aldık

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: kâhinlerden

Nitelendirme Öbeği: bu para

761. Kâhinler omuz silktiler, “senin vicdan azabından bize ne? Önceden düşünseydin,” dediler. (s.68)

761. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

761.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: omuz silktiler

Özne: kâhinler

761.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: kâhinler

Belirtisiz Nesne: “senin vicdan azabından bize ne? Önceden düşünseydin,”

761.3. Eksilteli Cümle: senin vicdan azabından bize ne

761.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünseydin

Özne: (sen)

Zarf Tümlecisi: önceden

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: omuz silk-

İlişkilendirme Öbeği: senin vicdan azabın

762. İşlerin ne renk aldığını gören Yehuda gitti/ kendini bir ağaca astı. (s.68)

762. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri Ve Öğeleri:

762.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: işlerin ne renk aldığını gören Yehuda

762.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: astı

Özne: işlerin ne renk aldığını gören Yehuda

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: bir ağaca

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: işlerin ne renk aldığını gören Yehuda

İsim-Fiil Öbeği: işlerin ne renk aldığını gören

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: işlerin ne renk aldığını

İlişkilendirme Öbeği: işlerin ne renk aldığı

İsim-Fiil Öbeği: ne renk aldık

Yüklem: al-

Belirtisiz Nesne: ne renk

Nitelendirme Öbeği: ne renk

Nitelendirme Öbeği: bir ağaç

763. Hâkimler heyeti Aziz'i bağladı, o zaman Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan Pontoslu Pilatus'a götürüp teslim etti:// "Al bak bu adam ben Filistin kralyım diyor. Memlekette ihtilâl çıkaracak. Senin imparatoruna âsi geldi." (s.68)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

763.1. Sıralı Birleşik Cümle

763.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağladı

Özne: hâkimler heyeti

Belirtili Nesne: Aziz'i

763.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: teslim etti

Özne: hâkimler heyeti

Yer Tamlayıcısı: o zaman Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan Pontoslu Pilatus'a

Zarf Tümlenci: götürüp

763.2. Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

763.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: al

Özne: (sen)

763.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bak

Özne: (sen)

763.2.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: bu adam

Belirtisiz Nesne: ben Filistin kralyım

763.2.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Filistin kralyım

Özne: ben

763.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ihtilâl çıkaracak

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: memlekette

763.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âsi geldi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: senin imparatoruna

Söz Öbekleri:

763.1.

İlişkilendirme Öbeği: hâkimler heyeti

Nitelendirme Öbeği: o zaman

Zarf-Fiil Öbeği: Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan Pontos'lu Pilatus'a götürüp

Yüklem: götür-

Yer Tamlayıcısı: Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan Pontos'lu Pilatus'a

Nitelendirme Öbeği: Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan Pontos'lu Pilatus

İsim-Fiil Öbeği: Kudüs'te Roma imparator nâibi ve vâli olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümlenci: Roma imparator nâibi ve vâli

Yer Tamlayıcısı: Kudüs'te

Bağlama Öbeği: Roma imparator nâibi ve vâli

İlişkilendirme Öbeği: Roma imparator nâibi

İlişkilendirme Öbeği: Roma imparator(u)

763.2.

Nitelendirme Öbeği: bu adam

İlişkilendirme Öbeği: Filistin kralı

763.3.

Birleşik Fiil: ihtilâl çıkar-

763.4.

İlişkilendirme Öbeği: senin imparatorun

Birleşik Fiil: âsi gel-

764. Vâli soruşturma yaptı, Hazret-i Îsâ'dan şu cevâbı aldı:// “Evet ben bir pâdişâhım, mânâ pâdişâhıyım, saltanatım dünya saltanatı değildir. Dünya saltanatı imparatorun hakkıdır, imparatorda kalmak gerek” dedi. (s.68)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

764.1. Sıralı Birleşik Cümle

764.1.1. Basit, kuralı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soruşturma yaptı

Özne: vâli

764.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: vâli

Belirtili Nesne: şu cevâbı

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Îsâ'dan

764.2. İç İç Birleşik Cümle

764.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Evet ben bir pâdişâhım, mânâ pâdişâhıyım, saltanatım dünya saltanatı değildir. Dünya saltanatı imparatorun hakkıdır, imparatorda kalmak gerek”

764.3. Sıralı Birleşik Cümle

764.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir pâdişâhım

Özne: ben

Cümle Dışı Öge: evet

764.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mânâ pâdişâhıyım

Özne: ben

764.3.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: dünya saltanatı değildir

Özne: saltanatım

764.4. Sıralı Birleşik Cümle

764.4.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: imparatorun hakkıdır

Özne: dünya saltanatı

764.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerek(ir)

Özne: imparatora kalmak

Söz Öbekleri:

764.1.

Birleşik Fiil: soruşturma yap-

Nitelendirme Öbeği: şu cevâp

764.3.

Nitelendirme Öbeği: bir pâdişâh

İlişkilendirme Öbeği: mânâ pâdişâhı

İlişkilendirme Öbeği: saltanatım

İlişkilendirme Öbeği: dünya saltanatı

764.4.

İlişkilendirme Öbeği: dünya saltanatı

İlişkilendirme Öbeği: imparatorun hakkı

Fiil İsmi Öbeği: imparatora kalmak

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: imparatora

765. Pilatus, hükûmet konağı önünde bekleyenlere seslendi:// “Hey... Yahûdiler. Bu mâsumla zorunuz ne? Ben onda suç görmedim. İsterseniz alın size vereyim, kendi

şeriatınıza göre ne yaparsanız yapın, benim başımı derde sokmayın. Yok eğer isterseniz, bugün sizin yortunuz, eski âdet üzere ben bugün de dâima bir mahkûmu affederim, işte şurada kanlı katil Barabas var, onu mu serbest bırakayım, Îsâ'yı mı?" (s.68-69)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

765.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seslendi

Özne: Pilatus

Yer Tamlayıcısı: hükûmet konağı önünde bekleyenlere

765.2. Eksiltili Cümle: 1. hey...Yahûdiler

765.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: ne(dir)

Özne: bu mâsumla zorunuz

765.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: görmedim

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: suç

Yer Tamlayıcısı: onda

765.4. Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

765.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterseniz

Özne: (siz)

765.4.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alın

Özne: (siz)

765.4.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vereyim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: size

765.4.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaparsanız

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: ne

Zarf Tümleci: kendi şeriatınıza göre

765.4.5. Şartlı, birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapın

Özne: (siz)

765.4.6. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sokmayın

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: benim başımı

Yer Tamlayıcısı: derde

Yok eğer isterseniz, bugün sizin yortunuz, eski âdet üzere ben bugün de dâima bir mahkûmu affederim, işte şurada kanlı katil Barabas var, onu mu serbest bırakayım, Îsâ'yı mı?"

765.5. Şartlı, Saplamalı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

765.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterseniz

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: 1. yok, 2. eğer

765.5.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sizin yortunuz(dur)

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bugün

765.5.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: affederim

Özne: ben

Belirtili Nesne: bir mahkûmu

Zarf Tümleci: 1. bugün, 2. dâima, 3. eski âdet üzere

Cümle Dışı Öge: de

765.5.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: kanlı katil Barabas

Yer Tamlayıcısı: şurada

Cümle Dışı Öge: işte

765.5.5. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: serbest bırakayım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: 1. onu mu, 2. İsa'yı mı

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: hükûmet konağı önünde bekleyenler

Yüklem: bekles-

Yer Tamlayıcısı: hükûmet konağı önünde

İlişkilendirme Öbeği: hükûmet konağı önü

İlişkilendirme Öbeği: hükûmet konağı

İlişkilendirme Öbeği: bu mâsumla zorunuz

Nitelendirme Öbeği: bu mâsum

Edat Öbeği: kendi şeriatınıza göre

İlişkilendirme Öbeği: kendi şeriatınız

İlişkilendirme Öbeği: benim başım

İlişkilendirme Öbeği: sizin yortunuz

Edat Öbeği: eski âdet üzere

Nitelendirme Öbeği: eski âdet

Nitelendirme Öbeği: bir mahkûm

Nitelendirme Öbeği: kanlı katil Barabas

Nitelendirme Öbeği: kanlı katil

Birleşik Fiil: serbest bırak-

766. Kâhinler bir ağızdan “İsa'yı idam et. Barabas'ı bağışla.” velvelesiyle bağırışınca Pilatus ki insan sarrafıydı, kâhinler zümresinin hangi mânevî çığırdan endişelendiğini İsa'yı ne sebepten ölesiye kıskandığını, bu çeşit bir kînin asla barışa yanaşmayacağını anladı. (s.69)

766. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

756.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anladı

Özne: Pilatus

Belirtili Nesne: 1. kâhinler zümresinin hangi mânevî çığırdan endişelendiğini, 2. İsa'yı ne sebepten ölesiye kıskandığını, 3. bu çeşit bir kînin asla barışa yanaşmayacağını

Zarf Tümlecisi: kâhinler bir ağızdan “İsâ’yı idam et. Barabas’ı bağışla.” velvesiyle
bağırışınca

766.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: insan sarrafiydi

Özne: Pilatus

Cümle Dışı Öge: ki

766.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: idam et

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: İsâ’yı

766.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağışla

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: Barabas’ı

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: kâhinler bir ağızdan “İsâ’yı idam et. Barabas’ı bağışla.”
velvesiyle bağırışınca

Yüklem: bağırış-

Özne: kâhinler

Zarf Tümlecisi: 1. bir ağızdan, 2. “İsâ’yı idam et. Barabas’ı bağışla” velvesiyle

Nitelendirme Öbeği: bir ağız

İlişkilendirme Öbeği: “İsâ’yı idam et. Barabas’ı bağışla.” velvesi

İlişkilendirme Öbeği: kâhinler zümresinin hangi mânevî çığırdan endişelendiği

İlişkilendirme Öbeği: kâhinler zümresi

İsim-Fiil Öbeği: hangi mânevî çığırdan endişelendik

Yüklem: endişelen-

Yer Tamlayıcısı: hangi mânevî çığırdan

Nitelendirme Öbeği: hangi mânevî çığır

İlişkilendirme Öbeği: İsâ’yı ne sebepten ölesiye kıskandığı

İsim-Fiil Öbeği: İsâ’yı ne sebepten ölesiye kıskandık

Yüklem: kıskan-

Belirtili Nesne: İsâ’yı

Zarf Tümlecisi: 1. ne sebepten, 2. ölesiye

Nitelendirme Öbeği: ne sebep

İlişkilendirme Öbeği: bu çeşit bir kînin asla barışa yanaşmayacağı

Nitelendirme Öbeği: bu çeşit bir kîn

Nitelendirme Öbeği: bu çeşit

İsim-Fiil Öbeği: asla barışa yanaşmayacak

Yüklem: yanaşma-

Yer Tamlayıcısı: barışa

Zarf Tümleci: asla

İlişkilendirme Öbeği: insan sarrafı

Birleşik Fiil: îdam et-

767. Belki içinden “Vay gidi geberesice hâin moruklar” diye veriştirmiştir. (s.69)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: veriştirmiştir

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. “Vay gidi geberesice hâin moruklar” diye, 2. belki, 3. içinden

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: “Vay gidi geberesice hâin moruklar” diye

Ünlem Öbeği: vay gidi geberesice hâin moruklar

Nitelendirme Öbeği: geberesice hâin moruklar

768. Yatıştırma yollu hele bir iki söz daha söyleyeyim deyince kâhinler bağirtıyı ayyuka çıkardı:// “Ne durup düşünürsün hâlâ? Duymadın mı, pâdişâhım ben, diyor. İmparator rejimini devirecek. Sen burada Roma vâlisi misin, gölge kadısı mısın anlayalım.” (s.69)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

768.1. İç İç Birleşik Cümle

768.1.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayyuka çıkardı

Özne: kâhinler

Belirtili Nesne: bağirtıyı

Zarf Tümleci: yatıştırma yollu hele bir iki söz daha söyleyeyim deyince

768.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyleyeyim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: yatıştırma yollu bir iki söz daha

768.2. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: düşünürsün

Özne: (sen)

Zarf Tümlenci: 1. ne durup, 2. hâlâ

768.3. Sıralı Birleşik Cümle

768.3.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: duymadın mı

Özne: (sen)

768.4. İç İç Birleşik Cümle

768.4.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: pâdişâhım ben

768.4.2. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: pâdişâhım

Özne: ben

768.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devirecek

Özne: (o)

Belirtili Nesne: imparator rejimini

768.6. Sıralı Birleşik Cümle

768.6.1. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: Roma vâlisi misin

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: burada

768.6.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: gölge kadısı mısın

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: burada

768.6.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlayalım

Özne: (biz)

Söz Öbekleri:

768.1.

Zarf-Fiil Öbeği: yatıştırma yollu hele bir iki söz daha söyleyeyim deyince

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: yatıştırma yollu bir iki söz daha söyleyeyim

Birleşik Fiil: ayyuka çıkar-

Edat Öbeği: yatıştırma yollu bir iki söz daha

Nitelendirme Öbeği: yatıştırma yollu

Nitelendirme Öbeği: bir iki söz

Yineleme Öbeği: bir iki

768.2.

Zarf-Fiil Öbeği: ne durup

Yüklem: dur-

Zarf Tümlenci: ne

768.5.

İlişkilendirme Öbeği: imparator rejimi

768.6.

İlişkilendirme Öbeği: Roma vâlisi

İlişkilendirme Öbeği: gölge kadısı

769. Zülfiyâr bu ölçüde didiklenince Pontoslu Pilatus avluya indi,/ su getirtti,/ halkın önünde ellerini yıkadı. (s.69)

769. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

769.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: indi

Özne: Pontoslu Pilatus

Yer Tamlayıcısı: avluya

Zarf Tümlenci: zülfiyâr bu ölçüde didiklenince

769.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirtti

Özne: Pontos'lu Pilatus

Belirtisiz Nesne: su

769.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yıkadı

Özne: Pontoslu Pilatus

Belirtili Nesne: ellerini

Yer Tamlayıcısı: halkın önünde

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: zülfîyâr bu ölçüde didiklenince

Yüklem: didiklen-

Özne: zülfîyâr

Zarf Tümlecisi: bu ölçüde

Edat Öbeği: bu ölçüde

Nitelendirme Öbeği: bu ölçü

Nitelendirme Öbeği: Pontos’lu Pilatus

İlişkilendirme Öbeği: halkın önü

770. “Öyleyse görün bilin, ilâhlar, şâhit olsun cümle cihan şâhit olsun, bu mâsumun kanında benim vebâlim yoktur” dedi. (s.69)

770. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

770.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Öyleyse görün bilin, ilâhlar, şâhit olsun cümle cihan şâhit olsun, bu mâsumun kanında benim vebâlim yoktur”**770.2.** Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görün

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: öyleyse

770.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilin

Özne: (siz)

770.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şâhit olsun

Özne: ilâhlar

770.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şâhit olsun

Özne: cümle cihan

770.6. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoktur

Özne: benim vebâlim

Yer Tamlayıcısı: bu mâsumun kanında

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: şâhit ol-

Nitelendirme Öbeği: cümle cihan

Birleşik Fiil: şâhit ol-

İlişkilendirme Öbeği: bu mâsumun kanı

Nitelendirme Öbeği: bu mâsum

İlişkilendirme Öbeği: benim vebâlim

771. Mekke'deki durum altı kûsur asır evvel Kudûs'ün gösterdiği manzarayı hatırlatıyor. (s.69)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hatırlatıyor

Özne: Mekke'deki durum

Belirtili Nesne: Kudûs'ün gösterdiği manzarayı

Zarf Tümlenci: altı kûsur asır evvel

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Mekke'deki durum

Nitelendirme Öbeği: Kudûs'ün gösterdiği manzara

İlişkilendirme Öbeği: Kudûs'ün gösterdiği

Edat Öbeği: altı kûsur evvel

Nitelendirme Öbeği: altı kûsur

771. Şu var ki, zaman ilerlemiş,/ halk başka halk,/ peygamber dersin âhir zaman peygamberi. (s.69)

771. Cümlenin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

771.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ilerlemiş

Özne: zaman

Cümle Dışı Öge: şu var ki

771.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: başka halk(tır)

Özne: halk

771.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dersin

Özne: peygamber

771.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: âhir zaman peygamberi(dir)

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: başka halk

İlikilendirme Öbeği: âhir zaman peygamberi

Nitelendirme Öbeği: âhir zaman

772. Ben mânâ pâdişâhıyım demekle kalmayacak,/ varlığın bütününe el koymuş,/ hem mânâ hem dünya;/ Mekke'deki gerginlik son haddine yaklaştı. (s.69)

772. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

772.1. İç içe birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmayacak

Özne: (o)

Zarf Tümleci: ben mânâ pâdişâhıyım demekle

772.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mânâ pâdişâhıyım

Özne: ben

772.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: el koymuş

Yer Tamlayıcısı: varlığın bütününe

Cümle dışı öge: hem mânâ hem dünyâ

772.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaklaştı

Özne: Mekke'deki gerginlik

Yer Tamlayıcısı: son haddine

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: mânâ pâdişâhı

Birleşik Fiil: el koy-

İlişkilendirme Öbeği: varlığın bütünü

Bağlama Öbeği: hem mânâ hem dünya

Nitelendirme Öbeği: Mekke'deki gerginlik

Nitelendirme Öbeği: son hadd

773. Artık müminler kendilerini dişle tırnakla güç belâ savunuyorlar,/ kâfirler suçlama üstüne suçlama bindiriyorlar. (s.69)

773. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Öğeleri ve Ögeleri:

773.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: savunuyorlar

Özne: müminler

Belirtili Nesne: kendilerini

Zarf Tümlenci: 1. dişle tırnakla, 2. güç belâ, 3. artık

773.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bindiriyorlar

Özne: kâfirler

Belirtisiz Nesne: suçlama

Yer Tamlayıcısı: suçlama üstüne

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: dişle tırnakla

Nitelendirme Öbeği: güç belâ

İlişkilendirme Öbeği: suçlama üstü

774. Müslümanlardan on beş kişilik bir kabile ana yurttta çekdikleri cefâyâ dayanamayarak Resûlullah'ın tensîbi ile ve Affan oğlu Osman önderliğinde Habeşistan'a göç etmişti... (s.69)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: göç etmişti

Özne: müslümanlardan on beş kişilik bir kabile

Yer Tamlayıcısı: Habeşistan'a

Zarf Tümleci: 1. Resûlullah'ın tensîbi ile, 2. Affan oğlu Osman önderliğinde, 3. ana yurttta çekdikleri cefâyâ dayanamayarak

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Müslümanlardan on beş kişilik bir kabile

Nitelendirme Öbeği: on beş kişi

Sayı Öbeği: on beş

Zarf-Fiil Öbeği: ana yurttta çekdikleri cefâyâ dayanamayarak

Yüklem: dayanama-

Yer Tamlayıcısı: ana yurttta çekdikleri cefâyâ

İlişkilendirme Öbeği: ana yurttta çekdikleri

İsim-Fiil Öbeği: ana yurttta çektik

Yüklem: çek-

Yer Tamlayıcısı: ana yurttta

Nitelendirme Öbeği: ana yurt

Bağlama Öbeği: Resûlullah'ın tensîbi ile ve Affan oğlu Osman önderliği

Edat Öbeği: Resûlullah'ın tensîbi ile

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın tensîbi

İlişkilendirme Öbeği: Affan oğlu Osman önderliği

Nitelendirme Öbeği: Affan oğlu Osman

İlişkilendirme Öbeği: Affan oğlu

Birleşik Fiil: göç et-

775. Kureyşîler bundan siyasî ahkâm çıkardılar,/ Habeş ile gizli ittifak yapıldı,/ şimdi düşman ordusuna katılıp gelecekler. (s.69-70)

775. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

775.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkardılar

Özne: Kureyşîler

Belirtisiz Nesne: siyasî ahkâm

Yer Tamlayıcısı: bundan

775.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapıldı

Özne: gizli ittifak

Zarf Tümleci: Habeş ile

775.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelecekler

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. düşman ordusuna katılıp

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: siyasî ahkâm

Edat Öbeği: Habeş ile

Nitelendirme Öbeği: gizli ittifak

Zarf-Fiil Öbeği: düşman ordusuna katılıp

Yüklem: katıl-

Yer Tamlayıcısı: düşman ordusuna

İlişkilendirme Öbeği: düşman ordusu

776. Mekke'yi basacaklar, dediler. (s.70)

776. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

776.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: Mekke'yi basacaklar

776.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: basacaklar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: Mekke'yi

777. Şehirde her an bir patlaktan korkulduğu kritik günlerde Kureyşliler son bir deneme daha yaptılar. (s.70)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yaptılar

Özne: Kureyşliler

Belirtisiz Nesne: son bir deneme daha

Yer Tamlayıcısı: şehirde

Zarf Tümlacı: her an bir patlaktan korkulduğu kritik günlerde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her an bir patlaktan korkulduğu kritik günler

İsim-Fiil Öbeği: her an bir patlaktan korkulduk

Yüklem: korkul-

Yer Tamlayıcısı: bir patlaktan

Zarf Tümlacı: her an

Nitelendirme Öbeği: her an

Nitelendirme Öbeği: bir patlak

Edat Öbeği: son bir deneme daha

Nitelendirme Öbeği: son bir deneme

778. Abdullah Ensarî oğlu Câbir naklediyor:// “Kabîle, Resûlullah’a, Râbia oğlu Atabe’yi elçi gönderdi. Muhitin en güzîdesi, âlim şâir, kudretli hatip emsalsiz bir adamdı. Hazreti aklınca evvelâ yumuşatmak için uzun uzun soy güzellemesi okudu, siz Hâşimîler şöyle ulusunuz, böyle yücesiniz. Hele sen hepsinin seçme ödülüsün. Ah kardeş, nene gerek ortalığı birbirine kattın, dedi. Arap kabîleleri bizi tefe koydu. Gel bu ikilikten vazgeç. Huzursuz oluşunun, herkesi de huzursuz edişinin çıbanbaşı nerede? Kadına mı acıktın? Sana beğendiğin kadını alalım. Mal mı istersin? Seni Karun edelim. Baş olmak mı dilersin? Hâkânımız edelim. Yoksa akıl hastası mısın? Seni tedâvi edelim. Çekinme söyle, her şeyi göze aldık.” (s.70)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

778.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: naklediyor

Özne: Abdullah Ensarî oğlu Câbir

778.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gönderdi

Özne: kabîle

Belirtili Nesne: Râbia oğlu Atabe'yi

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'a

Zarf Tümlenci: elçi

778.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: muhitin en güzîdesi, âlim şâir, kudretli hatip emsalsiz bir adamdı

Özne: (o)

778.4. Sıralı Birleşik Cümle

778.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: okudu

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: soy güzellemesi

Zarf Tümlenci: 1. hazreti aklınca evvelâ yumuşatmak için, 2. uzun uzun

778.4.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şöyle ulusunuz

Özne: 1. siz, 2. Hâşimîler

778.4.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: böyle yücesiniz

Özne: 1. siz, 2. Hâşimîler

778.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hepsinin seçme ödülüsün

Özne: sen

Cümle Dışı Öge: hele

778.6. Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

778.6.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: Ah kardeş, nene gerek ortalığı birbirine kattın

778.6.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gerek(ir)

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: nene

Cümle Dışı Öge: ah kardeş

778.6.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kattın

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: ortalığı

Yer Tamlayıcısı: birbirine

778.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tefe koydu

Özne: Arap kabîleleri

Belirtili Nesne: bizi

778.8. Sıralı Birleşik Cümle

778.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gel

Özne: (sen)

778.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vazgeç

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: bu ikilikten

778.9. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nerede(dir)

Özne: huzursuz oluşunun, herkesi huzursuz edişinin çıbanbaşı

Cümle Dışı Öge: de

778.10. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: acıktın

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: kadına mı

778.11. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alalım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: beğendiğin kadını

Yer Tamlayıcısı: sana

778.12. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: istersin

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: mal mı

778.13. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Karun edelim

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: seni

778.14. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: dilersin

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: baş olmak mı

778.15. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: Hâkânımız edelim

Özne: (biz)

778.16. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: akıl hastası mısın

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: yoksa

778.17. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tedâvi edelim

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: seni

778.18. Sıralı Birleşik Cümle

778.18.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekinme

Özne: (sen)

778.18.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyle

Özne: (sen)

778.18.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göze aldık

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: her şeyi

Söz Öbekleri:

778.1.

Nitelendirme Öbeği: Abdullah Ensarî oğlu Câbir

İlişkilendirme Öbeği: Abdullah Ensarî oğlu

Birleşik Ad Öbeği: Abdullah Ensarî

Birleşik Fiil: naklet-

778.2.

Nitelendirme Öbeği: Râbia oğlu Atabe

İlişkilendirme Öbeği: Rabia oğlu

778.3.

Nitelendirme Öbeği: muhitin en güzîdesi, âlim şâir, kudretli hatip emsalsiz bir adam

İlişkilendirme Öbeği: muhitin en güzîdesi

Nitelendirme Öbeği: en güzîde

Nitelendirme Öbeği: âlim şâir

Nitelendirme Öbeği: kudretli hatip

778.4.

Edat Öbeği: hazreti aklınca evvelâ yumuşatmak için

Fiil İsmi Öbeği: hazreti aklınca evvelâ yumuşatmak

Yüklem: yumuşat-

Belirtili Nesne: hazreti

Zarf Tümlenci: 1. aklınca, 2. evvelâ

Yineleme Öbeği: uzun uzun

İlişkilendirme Öbeği: soy güzellemesi

Nitelendirme Öbeği: şöyle ulu

Nitelendirme Öbeği: böyle yüce

778.5.

İlişkilendirme Öbeği: hepsinin seçme ödülü

Nitelendirme Öbeği: seçme ödül

778.6.

Ünlem Öbeği: ah kardeş

İlişkilendirme Öbeği: nen

778.7.

İlişkilendirme Öbeği: Arap kabîleleri

Birleşik Fiil: tefe koy-

778.8.

Nitelendirme Öbeği: bu ikilik

Birleşik Fiil: vazgeç-

778.10.

İlişkilendirme Öbeği: huzursuz oluşunun, herkesi huzursuz edişinin çıbanbaşı

İlişkilendirme Öbeği: huzursuz oluşun

Fiil İsmi Öbeği: huzursuz oluş

Birleşik Fiil: huzursuz ol-

İlişkilendirme Öbeği: herkesi huzursuz edişin

Fiil İsmi Öbeği: herkesi huzursuz ediş

Yüklem: huzursuz et-

Belirtili Nesne: herkesi

Birleşik Fiil: huzursuz et-

778.11.

Nitelendirme Öbeği: beğendiğin kadın

778.14.

Fiil İsmi Öbeği: baş olmak

Birleşik Fiil: baş ol-

778.15.

İlişkilendirme Öbeği: hâkânımız

778.16.

İlişkilendirme Öbeği: akıl hastası

778.18.

Nitelendirme Öbeği: her şey

Birleşik Fiil: göze al-

779. Resûlullah sordu ki, “Bitti mi?”/ “Bitti” dedi. (s.70)

779. Cümlelerin Türü: Ki’li Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan

Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

779.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sordu

Özne: Resûlullah

Cümle Dışı Öge: ki

779.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: bitti mi

Özne: (o)

779.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “bitti”

779.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bitti

Özne: (o)

780. Efendimiz “Hâ Mîm” sûresini okumaya başladı. (s.70)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: başladı

Özne: Efendimiz

Yer Tamlayıcısı: “Hâ Mîm” sûresini okumaya

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

Fiil İsmi Öbeği: “Hâ Mîm” sûresini okuma

Yüklem: oku-

Belirtili Nesne: “Hâ Mîm” sûresini

İlişkilendirme Öbeği: “Hâ Mîm” sûresi

781. Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit âyete sıra gelince Atabe dayanamadı bağırdı:// “Yine mi başladın bize gözdağı vermeğe?” (s.70)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

781.1. Sıralı Birleşik Cümle

781.1.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dayanamadı

Özne: Atabe

Zarf Tümlecisi: Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit âyete sıra gelince

781.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağırdı

Özne: Atabe

781.2. Basit, devrik, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: başladın

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: bize gözdağı vermeğe

Zarf Tümlecisi: yine mi

Söz Öbekleri:

781.1.

Zarf-Fiil Öbeği: Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit âyete sıra gelince

Yüklem: gel-

Özne: sıra

Yer Tamlayıcısı: Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit âyete

Nitelendirme Öbeği: Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit âyet

Edat Öbeği: Nûh, Ad ve Semud kavimlerine âit

İlişkilendirme Öbeği: Nûh, Ad ve Semud kavimleri

Bağlama Öbeği: Nûh, Ad ve Semud

781.2.

Fiil İsmi Öbeği: gözdağı verme

Birleşik Fiil: gözdağı ver-

782. Aldırmadı,/ okudu,/ secde âyetinde secdeye vardı,/ “ilk sözüm de bu, son sözüm de bu, hadi var sağlıcakla” dedi. (s.70)

782. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri

782.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: aldırmadı

Özne: (o)

782.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: okudu

Özne: (o)

782.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: secdeye

Zarf Tümleci: secde âyetinde

782.4. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “ilk sözüm de bu, son sözüm de bu, hadi var sağlıcakla”

782.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bu(dur)

Özne: ilk sözüm

782.6. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bu(dur)

Özne: son sözüm

Cümle Dışı Öge: 1. de, 2. de

782.7. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: var

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: sağlıcakla

Söz Öbekleri:

782.1.

İlişkilendirme Öbeği: secde âyeti

782.2.

İlişkilendirme Öbeği: ilk sözüm

Nitelendirme Öbeği: ilk söz

İlişkilendirme Öbeği: son sözüm

Nitelendirme Öbeği: son söz

783. Millet, Kâbe meydanında toplanmış/ Atabe’yi bekliyordu. (s.70)

783. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

783.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: toplanmış

Özne: millet

Yer Tamlayıcısı: Kâbe meydanında

783.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bekliyordu

Özne: millet

Belirtili Nesne: Atabe'yi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe meydanı

784. Onun uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli gelişini görünce:
“Gittiği gibi gelmiyor, bunu da kafesledi galiba” dediler. (s.70)

784. Cümlelerin Türü: İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

784.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: “Gittiği gibi gelmiyor, bunu da kafesledi galiba”

Zarf Tümleci: onun uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli gelişini görünce

784.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gelmiyor

Özne: (o)

Zarf Tümleci: gittiği gibi

784.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kafesledi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bunu

Zarf Tümleci: galiba

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: onun uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli gelişini görünce

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: onun uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli gelişini

İlişkilendirme Öbeği: onun uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli geliş

Fiil İsmi Öbeği: uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, dalgın ve düşünceli geliş

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: 1. uyurgezer gibi tuhaf adımlarla, 2. dalgın ve düşünceli

Bağlama Öbeği: dalgın ve düşünceli

Nitelendirme Öbeği: uyurgezer gibi tuhaf adımlar

Edat Öbeği: uyurgezer gibi

Edat Öbeği: gittiği gibi

785. Atabe meydanda konuştu://

-Ey Kureyş boyu oğulları. Beni iyi dinleyin. Bu iş sizin bildiğiniz iş değil. Bu iş bugünlük yarınlık, Mekkelik, Şamlık iş değil. Kimse bu dâvânın sırrına eremez. Aklınız varsa Muhammed ile fazla uğraşmayın. O nasıl olsa köşesinde oturup vaaz edicilerden değil. Arap kabîleleri ile savaşa düşmesi yakındır. Yenilirse şâyet siz zafere açıktan ortak olursunuz. Biraz dizginleyin öfkenizi.

-Biz zâten senin gelişinden anladık, büyülemiş seni, hapı yutmuşsun.

-Siz bilirsiniz kardeşler. Söylemesi benden. Demedi idi demeyin sonradan. Günah benden gitti. (s.70-71)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

785.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: konuştu

Özne: Atabe

Yer Tamlayıcısı:

785.2. Eksiltili Cümle: ey Kureyş boyu oğulları **785.3.** Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

785.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dinleyin

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: beni

Zarf Tümleci: iyi

785.4. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: sizin bildiğiniz iş değil

Özne: bu iş

785.5. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: bugünlük yarınlik, Mekkelik, Şamlık iş değil

Özne: bu iş

785.6. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: eremez

Özne: kimse

Yer Tamlayıcısı: bu dâvânın sırrına

785.7. Şartlı Birleşik Cümle

785.7.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: aklınız

785.7.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: uğraşmayın

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: 1. Muhammed ile, 2. fazla

785.8. Şartlı Birleşik Cümle

785.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nasıl olsa

Özne: o

785.8.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: köşesinde oturup vaaz edicilerden değil

Özne: o

785.9. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yakındır

Özne: Arap kabîleleri ile savaşa düşmesi

785.10. Şartlı Birleşik Cümle

785.10.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yenilirse

Özne: (o)

785.10.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ortak olursunuz

Özne: siz

Yer Tamlayıcısı: zafere

Zarf Tümleci: açıktan

Cümle Dışı Öge: şayet

785.10.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dizginleyin

Özne: (siz)

Belirtili Nesne: öfkenizi

Zarf Tümlecisi: biraz

785.11. Sıralı Birleşik Cümle

785.11.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anladık

Özne: biz

Yer Tamlayıcısı: senin gelişinden

Zarf Tümlecisi: zâten

785.11.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: büyülemiş

Özne: (o)

Belirtili Nesne: seni

785.11.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hapı yutmuşsun

Özne: (sen)

785.12. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilirsiniz

Özne: siz

Cümle Dışı Öge: kardeşler

785.13. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: benden(dir)

Özne: söylemesi

785.14. İç İç Birleşik Cümle

785.14.1. İç içe birleşik, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: demeyin

Özne: (siz)

Belirtisiz Nesne: demedi idi

Zarf Tümlecisi: sonradan

785.14.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demedi idi

Özne: (o)

785.15. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: günah

Yer Tamlayıcısı: benden

Söz Öbekleri:

785.2.

Ünlem Öbeği: ey Kureyş boyu oğulları

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş boyu oğulları

785.3.

Nitelendirme Öbeği: bu iş

Nitelendirme Öbeği: sizin bildiğiniz iş

İlişkilendirme Öbeği: sizin bildiğiniz

785.5.

Nitelendirme Öbeği: bu iş

Nitelendirme Öbeği: bugünlük yarınlik, Mekkelik, Şamlık iş

Yineleme Öbeği: bugünlük yarınlik

785.7.

İlişkilendirme Öbeği: aklınız

785.8.

Nitelendirme Öbeği: köşesinde oturup vaaz edici

Zarf-Fiil Öbeği: köşesinde oturup

Yüklem: otur-

Yer Tamlayıcısı: köşesinde

İlişkilendirme Öbeği: köşesi

Birleşik Fiil: vaaz et-

İlişkilendirme Öbeği: Arap kabîleleri ile savaşa düşmesi

Fiil İsmi Öbeği: Arap kabîleleri ile savaşa düşme

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: savaşa

Zarf Tümleci: Arap kabîleleri ile

Edat Öbeği: Arap kabîleleri ile

İlişkilendirme Öbeği: Arap kabîleleri

785.10.

Birleşik Fiil: ortak ol-

785.11.

İlişkilendirme Öbeği: senin gelişin

Birleşik Fiil: hapı yut-

20. Tefrika

MAHZUNLUK YILI

İlişkilendirme Öbeği: mahzunluk yılı

786. Sağlam karakterli, mağrur seciyeli Mekke aristokratı amca Ebû Tâlib “Vahiy”in onuncu senesinde seksen yaşını geçkin vefat etti. (s.72)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vefat etti

Özne: sağlam karakterli, mağrur seciyeli Mekke aristokratı amca Ebû Tâlib

Zarf Tümlecisi: 1. “Vahiy”in onuncu senesinde, 2. seksen yaşını geçkin

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: sağlam karakterli, mağrur seciyeli Mekke aristokratı amca Ebû Tâlib

Nitelendirme Öbeği: sağlam karakterli, mağrur seciyeli Mekke aristokratı

İlişkilendirme Öbeği: Mekke aristokratı

Nitelendirme Öbeği: sağlam karakter

Nitelendirme Öbeği: mağrur seciye

İlişkilendirme Öbeği: “Vahiy”in onuncu senesi

Nitelendirme Öbeği: onuncu sene

Kısaltma Öbeği: seksen yaşını geçkin

Nitelendirme Öbeği: seksen yaş

Birleşik Fiil: vefat et-

787. Son nefesine kadar Fahr-i Âlem’i korumaktan geri kalmadı. (s.72)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geri kalmadı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Fahr-i Âlem’i korumaktan

Zarf Tümlecisi: son nefesine kadar

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: son nefesine kadar

Nitelendirme Öbeği: son nefes

Fiil İsmi Öbeği: Fahr-i Âlem'i korumak

Yüklem: koru-

Belirtili Nesne: Fahr-i Âlem'i

Birleşik Fiil: geri kalma-

788. Hatta bir ara Ebû Süfyan partisi, Habeşler müslümanlarla bir oldu,/ Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demagoji propagandasıyla müminlerin şehirden sürgün edilmesine muvaffak olunca Ebû Tâlib onları belde dışı bir nâhiyede kollamaya devam etti. (s.72)

788. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

788.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir oldu

Özne: 1. Ebû Süfyan partisi, 2. Habeşler

Zarf Tümlenci: 1. müslümanlarla, 2. bir ara

Cümle Dışı Öge: hatta

788.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devam etti

Özne: Ebû Tâlib

Yer Tamlayıcısı: onları belde dışı bir nâhiyede kollamaya

Zarf Tümlenci: Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demagoji propagandasıyla müminlerin şehirden sürgün edilmesine muvaffak olunca

788.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: basıyorlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: Mekke'yi

Zarf Tümlenci: ha bugün ha yarın

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir ara

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan partisi

Zarf-Fiil Öbeği: Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demogoji
propagandasıyla müminlerin şehirden sürgün edilmesine muvaffak olunca

Yüklem: muvaffak ol-

Yer Tamlayıcısı: müminlerin şehirden sürgün edilmesine

Zarf Tümleci: Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demogoji
propagandasıyla

Birleşik Fiil: muvaffak ol-

İlişkilendirme Öbeği: müminlerin şehirden sürgün edilmesi

Fiil İsmi Öbeği: şehirden sürgün edilme

Yüklem: sürgün edil-

Yer Tamlayıcısı: şehirden

Birleşik Fiil: sürgün edil-

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demogoji
propagandası

Nitelendirme Öbeği: Mekke'yi ha bugün ha yarın basıyorlar yollu demogoji

Fiil İsmi Öbeği: onları belde dışı bir nâhiyede kollama

Yüklem: kolla-

Belirtili Nesne: onları

Yer Tamlayıcısı: belde dışı bir nâhiyede

Nitelendirme Öbeği: belde dışı bir nâhiye

İlişkilendirme Öbeği: belde dışı

Bağlama Öbeği: ha bugün ha yarın

789. Her fedâkârlığı yapmış,/ yalnız kelime-i şehâdet getirmemişti. (s.72)

789. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

789.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapmış(tı)

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: her fedâkârlığı

789.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kelime-i şehâdet getirmemişti

Özne: (o)

Zarf Tümleci: yalnız

790. İslâm bilginleri dört türlü küfür kabul ederler. (s.72)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kabul ederler

Özne: İslâm bilginleri

Belirtisiz Nesne: dört türlü küfür

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm bilginleri

Nitelendirme Öbeği: dört türlü küfür

Nitelendirme Öbeği: dört tür

Birleşik Fiil: kabul et-

791. İnkâr küfrü-klasik küfür: Ebû Cehil’inki gibi, Neuzubillâh;/ ikincisi Yahudi küfrü: kalp ile Hakk’ı bilir, diliyle ikrar etmez;/ üçüncüsü münâfık küfrü: diliyle ikrar eder, kalbiyle inanmaz;/ dördüncüsü inat küfrü: kalbiyle inanır, diliyle de ikrar eder ama Hak yoluna baş koyamaz. (s.72)

791. Cümlenin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

791.1. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Ebû Cehil’inki gibi(dır)

Özne: inkâr küfrü-klasik küfür

Cümle Dışı Öge: neuzubillâh

791.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Yahudi küfrü(dür)

Özne: ikincisi

791.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Hakk’ı

Zarf Tümleci: kalp ile

791.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar etmez

Özne: (o)

Zarf Tümleci: diliyle

791.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: münâfık küfrü(dür)

Özne: üçüncüsü

791.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar eder

Özne: (o)

Zarf Tümleci: diliyle

791.7. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: inanmaz

Özne: (o)

Zarf Tümleci: kalbiyle

791.8. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inat küfrü(dür)

Özne: dördüncüsü

791.9. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inanır

Özne: (o)

Zarf Tümleci: kalbiyle

791.10. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ikrar eder

Özne: (o)

Zarf Tümleci: diliyle

Cümle Dışı Öge: de

791.11. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: baş koyamaz

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Hak yoluna

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: inkâr küfrü

Nitelendirme Öbeği: klasik küfür

Edat Öbeği: Ebû Cehil'inki gibi

Aitlik Öbeği: Ebû Cehil'inki

İlişkilendirme Öbeği: ikincisi

İlişkilendirme Öbeği: Yahudi küfrü

Edat Öbeği: kalp ile

Birleşik Fiil: ikrar et-

İlişkilendirme Öbeği: üçüncüsü

İlişkilendirme Öbeği: münafık küfrü

Birleşik Fiil: ikrar et-

İlişkilendirme Öbeği: dördüncüsü

İlişkilendirme Öbeği: inat küfrü

Birleşik Fiil: ikrar et-

İlişkilendirme Öbeği: Hak yolu

Birleşik Fiil: baş koy-

792. Ebû Tâlib'in küfrü bu sonuncu cinstendi. (s.72)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bu sonuncu cinstendi

Özne: Ebû Tâlib'in küfrü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Tâlib'in küfrü

Nitelendirme Öbeği: bu sonuncu cins

793. Ebû Tâlib'in vefatından birkaç gün sonra Ulu Hatîce ufkun ötesine devrildi. (s.72)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: devrildi

Özne: Ulu Hatîce

Yer Tamlayıcısı: ufkun ötesine

Zarf Tümlenci: Ebû Tâlib'in vefatından sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Ebû Tâlib'in vefâtından birkaç gün sonra

Nitelendirme Öbeği: birkaç gün

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Tâlib'in vefâtı

Nitelendirme Öbeği: Ulu Hatîce

İlişkilendirme Öbeği: ufkun ötesi

794. Uzun seneler Peygamber eşi olarak kadınca kahramanlığın sancağını taşıdıktan başka sürgünde de maddî mahrumiyetler çekmişti. (s.72)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çekmişti

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: maddî mahrumiyetler

Zarf Tümleci: 1. uzun seneler Peygamber eşi olarak kadınca kahramanlığın sancağını taşıdıktan başka, 2. sürgünde

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: uzun seneler Peygamber eşi olarak kadınca kahramanlığın sancağını taşıdıktan başka

İsim-Fiil Öbeği: uzun seneler Peygamber eşi olarak kadınca kahramanlığın sancağını taşıdık

Yüklem: taşı-

Belirtili Nesne: kadınca kahramanlığın sancağını

Zarf Tümleci: 1. uzun seneler, 2. Peygamber eşi olarak

İlişkilendirme Öbeği: kadınca kahramanlığın sancağı

Nitelendirme Öbeği: kadınca kahramanlık

Nitelendirme Öbeği: uzun seneler

Zarf-Fiil Öbeği: Peygamber eşi olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: Peygamber eşi

İlişkilendirme Öbeği: Peygamber eşi

Nitelendirme Öbeği: maddî mahrumiyetler

795. Ölüm döşeğinde kaldığı üç gün süresince başı Resûlullah'ın kolunda,/ eli elindeydi. (s.72)

795. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

795.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Resûlullah'ın kolunda(ydı)

Özne: başı

Zarf Tümlenci: ölüm döşeğinde kaldığı üç gün süresince

795.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: elindeydi

Özne: eli

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ölüm döşeğinde kaldığı üç gün süresince

İlişkilendirme Öbeği: ölüm döşeğinde kaldığı üç gün süresi

İlişkilendirme Öbeği: ölüm döşeğinde kaldığı üç gün süre

Nitelendirme Öbeği: ölüm döşeğinde kaldığı üç gün

İlişkilendirme Öbeği: ölüm döşeğinde kaldığı

İsim-Fiil Öbeği: ölüm döşeğinde kaldık

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: ölüm döşeğinde

İlişkilendirme Öbeği: ölüm döşeği

İlişkilendirme Öbeği: başı

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın kolu

İlişkilendirme Öbeği: eli

796. El Bahîlî nakleder:// Hatîcetü'l-Kübrâ can acısından ziyâde ayrılık sızısından inleyince Resûlullah ağladı, dedi ki:// “Ey cümle âlem kadınlarının bezeneği ve övüncü cennet seni özler. Var orada Mîraç gecesinden beri nikâhlım olan Âsiye ve Meryem Hâtunlarla hem bundan sonra nikâhlayacağım Ayşe ve diğer kutlu kadınlarla, ortaklarınla buluş.” İhtiyar güzelin kır saçları ürperdi, ipekleşti, serpildi. Samur kaşları letâfetle kavislendi, yaylandı, tomurcuk dudaklarında yalnız kendine vergi bir mutluluk uçtu. Bütün vücûdunu aşk buğusu sarmış sarmalamış, yumuşatmış gevşetmişti. Kısakançlık izi onun güzelliğini gölgelendiremedi. Kader kismete râzı olanlar, her tecellîye şükredenler “yakın” mertebesini bulurlar, insan

zaaflarını aşarlar. Olgunluk ve güzellik tahtına geçer, saadet çengelini takınırlar. Ulu Hatîce gülümseyerek dedi ki:// “Ey benim sevgilim. Göklerde sürdüğün benden sonra yeryüzünde süreceğin safâlar hem sana hem o hanımlara mübârek olsun. Onlar benim ortağım değil kız kardeşlerimdir.” (s.72-73)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

796.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nakleder

Özne: El Bahîlî

796.2. Sıralı Birleşik Cümle

796.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ağladı

Özne: Resûlullah

Zarf Tümlecisi: Hatîcetü'l-Kübrâ can acısından ziyâde ayrılık sızısından inleyince

796.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

796.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: özler

Özne: cennet

Belirtili Nesne: seni

Cümle Dışı Öge: ey cümle âlem kadınlarının bezeneği ve övüncü

796.4. Sıralı Birleşik Cümle

796.4.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: var

Özne: (sen)

796.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buluş

Özne: (sen)

Zarf Tümlecisi: 1. Mîraç gecesinden beri nikâhlım olan Âsiye ve Meryem Hâtunlarla, 2. bundan sonra nikâhlayacağım Ayşe ve diğer kutlu kadınlarla, 3. ortaklarıyla

Cümle Dışı Öge: hem

796.5. Sıralı Birleşik Cümle

796.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ürperdi

Özne: ihtiyar güzelin kır saçları

796.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ipekleşti

Özne: ihtiyar güzelin kır saçları

796.5.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: serpildi

Özne: ihtiyar güzelin kır saçları

796.6. Sıralı Birleşik Cümle

796.6.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kavislendi

Özne: samur kaşları

Zarf Tümleci: letâfetle

796.6.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaylandı

Özne: samur kaşları

Zarf Tümleci: letâfetle

796.6.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçtu

Özne: yalnız kendine vergi bir mutluluk

Yer Tamlayıcısı: tomurcuk dudaklarında

796.7. Sıralı Birleşik Cümle:

796.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarmış(tı)

Özne: aşk buğusu

796.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarmalamış(tı)

Özne: aşk buğusu

796.7.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yumuşatmış(tı)

Özne: aşk buğusu

796.7.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gevşetmişti

Özne: aşk buğusu

Belirtili Nesne: bütün vücûdunu

796.8. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gölgelendiremedi

Özne: kıskançlık izi

Belirtili Nesne: onun güzelliğini

796.9. Sıralı Birleşik Cümle

796.9.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bulurlar

Özne: 1. kader kismete râzı olanlar, 2. her tecellîye şükredenler

Belirtili Nesne: “yakın” mertebesini

796.9.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aşarlar

Özne: 1. kader kismete râzı olanlar, 2. her tecellîye şükredenler

Belirtili Nesne: insan zaafılarını

796.10. Sıralı Birleşik Cümle

796.10.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçer(ler)

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: olgunluk ve güzellik tahtına

796.10.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: takınırlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: saadet çengelini

796.11. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: Ulu Hatîce

Zarf Tümlenci: gülümseyerek

Cümle Dışı Öge: ki

796.12. Eksiltili Cümle: ey benim sevgilim

796.13. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mübârek olsun

Özne: göklerde sürdüğün benden sonra yeryüzünde süreceğün safâlar

Yer Tamlayıcısı: hem sana hem o hanımlara

796.14. Basit, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: benim ortağım değil kız kardeşlerimdir

Özne: onlar

Söz Öbekleri:

796.1.

Birleşik Fiil: naklet-

796.2.

Zarf-Fiil Öbeği: Hatîcetü'l-Kübrâ can acısından ziyâde ayrılık sızısından inleyince

Yüklem: inle-

Özne: Hatîcetü'l-Kübrâ

Yer Tamlayıcısı: ayrılık sızısından

Zarf Tümleci: can acısından ziyâde

İlişkilendirme Öbeği: ayrılık sızısı

Edat Öbeği: can acısından ziyâde

İlişkilendirme Öbeği: can acısı

796.3.

Ünlem Öbeği: ey cümle âlem kadınlarının bezeneği ve övücü

İlişkilendirme Öbeği: cümle âlem kadınlarının bezeneği ve övücü

İlişkilendirme Öbeği: cümle âlem kadınları

Nitelendirme Öbeği: cümle âlem

Bağlama Öbeği: bezenek ve övünç

796.4.

Nitelendirme Öbeği: mîraç gecesinden beri nikâhlım olan Âsiye ve Meryem Hâtunlar

Bağlama Öbeği: Âsiye ve Meryem Hâtunlar

Unvan Öbeği: Âsiye Hâtun

Unvan Öbeği: Meryem Hâtun

İsim-Fiil Öbeği: mîraç gecesinden beri nikâhlım olan

Yüklem: ol-

Özne: nikâhlım

Zarf Tümleci: mîraç gecesinden beri

Edat Öbeği: mîraç gecesinden beri

İlişkilendirme Öbeği: mîraç gecesini

İlişkilendirme Öbeği: nikâhlım

Nitelendirme Öbeği: bundan sonra nikâhlayacağım Ayşe ve diğer kutlu kadınlar

Bağlama Öbeği: Ayşe ve diğer kutlu kadınlar

Nitelendirme Öbeği: diğer kutlu kadınlar

İlişkilendirme Öbeği: bundan sonra nikâhlayacağım

İsim-Fiil Öbeği: bundan sonra nikâhlayacak

Yüklem: nikâhla-

Zarf Tümleci: bundan sonra

Edat Öbeği: bundan sonra

796.5.

İlişkilendirme Öbeği: ihtiyar güzelin kır saçları

Nitelendirme Öbeği: ihtiyar güzel

Nitelendirme Öbeği: kır saçlar

İlişkilendirme Öbeği: samur kaşları

Nitelendirme Öbeği: samur kaşlar

796.6.

İlişkilendirme Öbeği: tomurcuk dudakları

Nitelendirme Öbeği: tomurcuk dudaklar

Nitelendirme Öbeği: yalnız kendine vergi bir mutluluk

Kısaltma Öbeği: kendine vergi

796.7.

İlişkilendirme Öbeği: bütün vücûdu

Nitelendirme Öbeği: bütün vücût

İlişkilendirme Öbeği: aşk buğusu

796.8.

İlişkilendirme Öbeği: kıskançlık izi

İlişkilendirme Öbeği: onun güzelliği

796.9.

İsim-Fiil Öbeği: kader kismete râzı olanlar

Yüklem: râzı ol-

Yer Tamlayıcısı: kader kismete

Yineleme Öbeği: kader kismet

Birleşik Fiil: râzı ol-

İsim-Fiil Öbeği: her tecellîye şükredenler

Yüklem: şükret-

Yer Tamlayıcısı: her tecellîye

Nitelendirme Öbeği: her tecellî

Birleşik Fiil: şükret-

İlişkilendirme Öbeği: “yakın” mertebesi

Nitelendirme Öbeği: yakın mertebe

İlişkilendirme Öbeği: insan zaafıları

796.10.

İlişkilendirme Öbeği: olgunluk ve güzellik tahtı

Bağlama Öbeği: olgunluk ve güzellik

İlişkilendirme Öbeği: saadet çengeli

796.11.

Nitelendirme Öbeği: Ulu Hatîce

796.12.

Ünlem Öbeği: ey benim sevgilim

İlişkilendirme Öbeği: benim sevgilim

796.13.

Nitelendirme Öbeği: göklerde sürdüğün benden sonra yeryüzünde süreceğün safâlar

İlişkilendirme Öbeği: göklerde sürdüğün

İsim-Fiil Öbeği: göklerde sürdük

Yüklem: sür-

Yer Tamlayıcısı: göklerde

İlişkilendirme Öbeği: benden sonra yeryüzünde süreceğün

İsim-Fiil Öbeği: benden sonra yeryüzünde sürececek

Yüklem: sür-

Yer Tamlayıcısı: yeryüzünde

Zarf Tümleci: benden sonra

Edat Öbeği: benden sonra

Bağlama Öbeği: hem sana hem o hanımlara

Nitelendirme Öbeği: o hanımlar

Birleşik Fiil: mübârek ol-

796.14.

Bağlama Öbeği: benim ortağım değil kız kardeşlerim

İlişkilendirme Öbeği: benim ortağım

İlişkilendirme Öbeği: kız kardeşlerim

Nitelendirme Öbeği: kız kardeşler

797. Bu El-Bahîlî rivâyetidir. (s.73)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: El-Bahîlî rivâyetidir

Özne: bu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: El-Bahîlî rivâyeti

798. Bir başka rivâyet daha var. (s.73)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: bir başka rivâyet daha

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir başka rivâyet daha

Nitelendirme Öbeği: bir başka rivâyet

799. Hazret-i Hatîce kıskançlık göstermemiş ama rengi uçmuş,/ gözleri sonsuz elemle kaymış,/ süzülmüş,/ süzülmüş... (s.73)

799. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Özellikleri:

799.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göstermemiş

Özne: Hazret-i Hatîce

Belirtisiz Nesne: kıskançlık

799.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçmuş

Özne: rengi

Cümle Dışı Öge: ama

799.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaymış

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: sonsuz elemle

799.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: süzölmüş

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: sonsuz elemle

799.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: süzölmüş

Özne: gözleri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: rengi

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

Nitelendirme Öbeği: sonsuz elem

800. Rûhundan kanaya kanaya can vermiş. (s.73)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: can vermiş

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: rûhundan

Zarf Tümleci: kanaya kanaya

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: kanaya kanaya

Birleşik Fiil: can ver-

801. Hazret-i Fatma'ya ukde kalmış bu vak'a, nihâyet dayanamamış sormuş://

“Babacığım, sen annemi hiçbir zaman kıskançlıkla yaralamadın. Onun üstüne ne nikâhlı getirdin, ne cârîye aldın. Nasıl oldu da onu ecel üstü böyle perîşan ettin?

(s.73)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

801.1. Sıralı Birleşik Cümle:

801.1.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ukde kalmış

Özne: bu vak'a

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Fatma'ya

801.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dayanamamış

Özne: (o)

Zarf Tümleci: nihâyet

801.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sormuş

Özne: (o)

801.2. Basit, kurallı, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: yaralamadın

Özne: sen

Belirtili Nesne: annemi

Zarf Tümleci: 1. kıskançlıkla, 2. hiçbir zaman

Cümle Dışı Öge: babacığım

801.3. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle:

801.3.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: getirdin

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: nikâhlı

Yer Tamlayıcısı: onun üstüne

Cümle Dışı Öge: ne

801.3.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: aldın

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: câriye

Cümle Dışı Öge: ne

801.4. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

801.4.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: nasıl

Cümle Dışı Öge: da

801.4.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: perîşan ettin

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: onu

Zarf Tümleci: 1. ecel üstü, 2. böyle

Söz Öbekleri:

801.1.

Nitelendirme Öbeği: bu vak’a

Birleşik Fiil: ukde kal-

801.2.

Nitelendirme Öbeği: hiçbir zaman

801.3.

İlişkilendirme Öbeği: onun üstü

Bağlama Öbeği: ne nikâhlı ne câriye

801.4.

İlişkilendirme Öbeği: ecel üstü

Birleşik Fiil: perîşan et-

802. Peygamberimiz: “Hiçbir kadın annen gibi ne sevildi ne yücelendi, ne de bundan böyle sevilir ve yücelenir” demiş, nükteler açıklamış. (s.73)

802. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı, İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

802.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiş

Özne: Peygamberimiz

Belirtisiz Nesne: “Hiçbir kadın annen gibi ne sevildi ne yücelendi, ne de bundan böyle sevilir ve yücelenir”

802.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sevildi

Özne: hiçbir kadın

Zarf Tümleci: annen gibi

Cümle Dışı Öge: ne

802.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: yücelendi

Özne: hiçbir kadın

Cümle Dışı Öge: ne

802.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sevilir

Özne: hiçbir kadın

Zarf Tümleci: bundan böyle

Cümle Dışı Öge: ne de

802.5. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: yücelenir

Özne: hiçbir kadın

Cümle Dışı Öge: ve

802.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açıklamış

Özne: Peygamberimiz

Belirtisiz Nesne: nükteler

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: hiçbir kadın

Edat Öbeği: annen gibi

İlişkilendirme Öbeği: annen

803. Ulu Hatîce, hayâtın bütün hazzını, elemini öğmüş eritmiş,/ ne fazilet ne meziyet varsa hepsini giyip kuşanmış yüce sultandı. (s.73)

803. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

803.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öğmüş

Özne: Ulu Hatîce

Belirtili Nesne: hayâtın bütün hazzını

803.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: eritmiş

Özne: Ulu Hatîce

803.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ne fazilet ne meziyet varsa hepsini giyip kuşanmış yüce sultandı

Özne: Ulu Hatîce

803.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: ne fazilet ne meziyet

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Ulu Hatîce

İlişkilendirme Öbeği: hayâtın bütün hazzı, elemi

Nitelendirme Öbeği: bütün haz, elem

Bağlama Öbeği: ne fazilet ne meziyet

Nitelendirme Öbeği: hepsini giyip kuşanmış yüce sultan

İsim-Fiil Öbeği: hepsini giyip kuşanmış

Yüklem: giyip kuşan-

Belirtili Nesne: hepsini

Birleşik Fiil: giyip kuşan-

804. Bir tek şey eksik kalmıştı. (s.73)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: eksik kalmıştı

Özne: bir tek şey

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir tek şey

Birleşik Fiil: eksik kal-

805. Kadının asıl cihâdı ve gazâsı ki erkeğini kıskanmak,/ kadının şehitlik mertebesi ki, sevgiliyi bir başka kadınla kucak kucağa görmektir. (s.73-74)

805. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

805.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: erkeğini kıskanmak(tır)

Özne: kadının asıl cihâdı ve gazâsı

Cümle Dışı Öge: ki

805.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sevgiliyi bir başka kadınla kucak kucağa görmektir

Özne: kadının şehitlik mertebesi

Cümle Dışı Öge: ki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kadının asıl cihâdı ve gazâsı

Nitelendirme Öbeği: asıl cihâd ve gazâ

Bağlama Öbeği: cihâd ve gazâ

Fiil İsmi Öbeği: erkeğini kıskanmak

Yüklem: kıskan-

Belirtili Nesne: erkeğini

İlişkilendirme Öbeği: kadının şehitlik mertebesi

Nitelendirme Öbeği: şehitlik mertebe

Fiil İsmi Öbeği: sevgiliyi bir başka kadınla kucak kucağa görmek

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: sevgiliyi

Zarf Tümlecisi: 1. bir başka kadınla, 2. kucak kucağa

Nitelendirme Öbeği: bir başka kadın

Kısaltma Öbeği: kucak kucağa

806. Hatîcetü'l-Kübrâ bu hâli yaşamamış,/ bir bakıma noksan kalmıştı. (s.74)

806. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

806.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: yaşamamış

Özne: Hatîcetü'l-Kübrâ

Belirtili Nesne: bu hâli

806.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: noksan kalmıştı

Özne: Hatîcetü'l-Kübrâ

Zarf Tümlecisi: bir bakıma

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu hâl

Birleşik Fiil: noksan kal-

807. Noksan kalacak kadın değildi. (s.74)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: noksan kalacak kadın değildi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: noksan kalacak kadın

İsim-Fiil Öbeği: noksan kalacak

Birleşik Fiil: noksan kal-

808. Aşk bâdesi tamam olsun diye ecel şerbetine şehitlik şurubu katıldı. (s.74)

808. Cümlenin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

808.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: katıldı

Özne: şehitlik şurubu

Yer Tamlayıcısı: ecel şerbetine

Zarf Tümlenci: aşk bâdesi tamam olsun diye

808.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tamam olsun

Özne: aşk bâdesi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: aşk bâdesi tamam olsun diye

İlişkilendirme Öbeği: ecel şerbeti

İlişkilendirme Öbeği: şehitlik şurubu

İlişkilendirme Öbeği: aşk bâdesi

Birleşik Fiil: tamam ol-

809. Ve işte annene o sözleri bu sebepten söyledim diye bitirdi. (s.74)

809. Cümlenin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

809.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bitirdi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: annene o sözleri bu sebepten söyledim diye

Cümle Dışı Öge: 1. ve, 2. İşte

809.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyledim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: o sözleri

Yer Tamlayıcısı: annene

Zarf Tümleci: bu sebepten

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: annene o sözleri bu sebepten söyledim diye

İlişkilendirme Öbeği: annen

Nitelendirme Öbeği: o sözler

Edat Öbeği: bu sebepten

Nitelendirme Öbeği: bu sebep

810. Resûlullah, ayrılık senesinin adını “mahzunluk yılı” koydu. (s.74)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: “mahzunluk yılı” koydu

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: ayrılık senesinin adını

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ayrılık senesinin adı

İlişkilendirme Öbeği: ayrılık senesi

Birleşik Fiil: mahzunluk yılı koy-

İlişkilendirme Öbeği: mahzunluk yılı

811. Âşık, sevdiğini korur mu,/ yoksa ona kıyar mı,/ şüphesiz korur. (s.74)

811. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden

Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

811.1. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: korur mu

Özne: âşık

Belirtili Nesne: sevdiğini

811.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kıyar mı

Özne: âşık

Yer Tamlayıcısı: ona

Cümle Dışı Öge: yoksa

811.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: korur

Özne: âşık

Cümle Dışı Öge: şüphesiz

812. Ama aşkın bir zenit noktası vardır ki, oraya gelince âşık hem kendine hem sevgilisine kıyabilir. (s.74)

812. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

812.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: aşkın bir zenit noktası

Cümle Dışı Öge: 1. ama, 2. ki

812.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıyabilir

Özne: âşık

Yer Tamlayıcısı: hem kendine hem sevgilisine

Zarf Tümlecisi: oraya gelince

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aşkın bir zenit noktası

Nitelendirme Öbeği: bir zenit nokta

Zarf-Fiil Öbeği: oraya gelince

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: oraya

Bağlama Öbeği: hem kendi hem sevgilisi

Birleşik Fiil: kıyabil-

813. Gazânın son mertebesi de bir kemal ve cemal infilâkıdır. (s.74)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bir kemal ve cemal infilâkıdır

Özne: gazânın son mertebesi

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gazânın son mertebesi

Nitelendirme Öbeği: son mertebe

Nitelendirme Öbeği: bir kemal ve cemal infilâkı

İlişkilendirme Öbeği: kemal ve cemal infilâkı

Bağlama Öbeği: kemal ve cemal

814. Bu vuslat, elinin altındayken geri iter,/ ayrılığı seçer. (s.74)

814. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

814.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iter

Özne: bu vuslat

Zarf Tümleci: 1. elinin altındayken, 2. geri

814.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seçer

Özne: bu vuslat

Belirtili Nesne: ayrılığı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu vuslat

Zarf-Fiil Öbeği: elinin altındayken

İlişkilendirme Öbeği: elinin altı

815. Bir batılı filozof şöyle demiştir:// “Sen benim sevgili dostum musun, açıl öyle ise enginlere. Seni çok uzaklarda, çok yükseklerde göreyim ki, benim yıldızım olasın.” (s.74)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

815.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiştir

Özne: bir batılı filozof

Zarf Tümleri: şöyle

815.2. Sıralı Birleşik Cümle

815.2.1. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: benim sevgili dostum musun

Özne: sen

815.2.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açıl

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: enginlere

Cümle Dışı Öge: öyle ise

815.3. Ki'li Birleşik Cümle

815.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göreyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

Zarf Tümleri: 1. çok uzaklarda, 2. çok yükseklerde

Cümle Dışı Öge: ki

815.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: benim yıldızım olasın

Özne: (sen)

Söz Öbekleri:

815.1.

Nitelendirme Öbeği: bir batılı filozof

815.2.

İlişkilendirme Öbeği: benim sevgili dostum

Nitelendirme Öbeği: sevgili dost

815.3.

Nitelendirme Öbeği: çok uzaklar

Nitelendirme Öbeği: çok yüksekler

Birleşik Fiil: benim yıldızım ol-

İlişkilendirme Öbeği: benim yıldızım

816. İnsan sevdiğinde ideal sevgiyi arar,/ onun için rahat bir köşede gevşeyip kalmasına râzı olamaz. (s.74)

816. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

816.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: arar

Özne: insan

Belirtili Nesne: ideal sevgiyi

Yer Tamlayıcısı: sevdiğinde

816.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: râzı olamaz

Özne: insan

Yer Tamlayıcısı: rahat bir köşede gevşeyip kalmasına

Zarf Tümlecisi: onun için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ideal sevgi

Edat Öbeği: onun için

İlişkilendirme Öbeği: rahat bir köşede gevşeyip kalması

Fiil İsmi Öbeği: rahat bir köşede gevşeyip kalma

Yüklem: gevşeyip kal-

Yer Tamlayıcısı: rahat bir köşede

Nitelendirme Öbeği: rahat bir köşe

Birleşik Fiil: gevşeyip kal-

Birleşik Fiil: râzı ol-

817. Müslümana ebedî cihâdın kanun konması gibi. (s.74)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: müslümana ebedî cihâdın kanun konması gibi

İlişkilendirme Öbeği: müslümana ebedî cihâdın kanun konması

Fiil İsmi Öbeği: kanun konma

Yüklem: kon-

Özne: kanun

Nitelendirme Öbeği: ebedî cihâd

818. Tövbe sûresi, 88. “Resûl ve müminler savaştılar, malları ile ve canlarıyla. İyiliklerinin cümlesi onlarındır. Muratlarına kavuşanlar da onlardır.” (s.74)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

818.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: savaştılar

Özne: Resûl ve müminler

Zarf Tümleci: malları ile ve canlarıyla

818.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: onlarındır

Özne: iyiliklerinin cümlesi

818.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: onlardır

Özne: muratlarına kavuşanlar

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

818.1.

Bağlama Öbeği: Resûl ve müminler

Bağlama Öbeği: malları ile ve canlarıyla

Edat Öbeği: malları ile

818.2.

İlişkilendirme Öbeği: iyiliklerin cümlesi

818.3.

İsim-Fiil Öbeği: muratlarına kavuşanlar

Yüklem: kavuş-

Yer Tamlayıcısı: muratlarına

21. Tefrika

BATN-I NAHL’DE ÎMÂNA GELENLER

İsim-Fiil Öbeği: Batn-ı Nahl’de îmâna gelenler

Yüklem: îmâna gel-

Yer Tamlayıcısı: Batn-ı Nahl’de

Birleşik Fiil: îmâna gel-

819. Gelecekteki zaferin temel taşları, başarısızlığın en derin gayyâsına döşenir. (s.75)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

Yüklem: döşenir

Özne: gelecekteki zaferin temel taşları

Yer Tamlayıcısı: başarısızlığın en derin gayyâsına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gelecekteki zaferin temel taşları

Nitelendirme Öbeği: temel taşlar

Nitelendirme Öbeği: gelecekteki zafer

İlişkilendirme Öbeği: başarısızlığın en derin gayyâsı

Nitelendirme Öbeği: en derin gayyâ

Nitelendirme Öbeği: en derin

820. İnşirâh sûresinin bir âyeti beyân ediyor:// “Fe inne maal-usri yüs râ” güçlkle kolaylık muhakkak omuz başı berâber yürür. (s.75)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

820.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: beyân ediyor

Özne: İnşirâh sûresinin bir âyeti

Cümle Dışı Öge: Fe inne maal-usri yüs râ

820.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yürür

Özne: güçlkle kolaylık

Zarf Tümlecisi: 1. omuz başı, 2. berâber

Cümle Dışı Öge: muhakkak

Söz Öbekleri:

820.1.

İlişkilendirme Öbeği: İnşirâh sûresinin bir âyeti

Nitelendirme Öbeği: bir âyet

İlişkilendirme Öbeği: İnşirâh sûresi

Birleşik Fiil: beyân et-

820.2.

Bağlama Öbeği: güçlkle kolaylık

İlişkilendirme Öbeği: omuz başı

821. Hazret-i Muhammed'in belki en güç seneleri, sevdiklerinin ölümü/ "mahzunluk yılı",/ Mekke'de muhalif partinin gemi azıya alması. (s.75)

821. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

821.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sevdiklerinin ölümü(dür)

Özne: Hazret-i Muhammed'in en güç seneleri

Zarf Tümleci: belki

821.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mahzunluk yılı(dır)

Özne: Hazret-i Muhammed'in en güç seneleri

Zarf Tümleci: belki

821.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Mekke'de muhalif partinin gemi azıya alması(dır)

Özne: Hazret-i Muhammed'in en güç seneleri

Zarf Tümleci: belki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in en güç seneleri

Nitelendirme Öbeği: en güç seneler

Nitelendirme Öbeği: en güç

İlişkilendirme Öbeği: sevdiklerinin ölümü

İlişkilendirme Öbeği: mahzunluk yılı

İlişkilendirme Öbeği: muhalif partinin gemi azıya alması

Nitelendirme Öbeği: muhalif parti

Fiil İsmi Öbeği: gemi azıya alma

Birleşik Fiil: gemi azıya al-

822. Kâbe'deki lâf sanki başına gelecekleri önsezi ile bilerek fırlamış Ebû Cehil'in kalıbına girmiş, ortalığı kasıp kavuruyor:// Tanrıça Uzza, Hind'e sığınmış, etrâfa paralar saçıyor, partizan toplamak için kâh ballı, kâh zehirli sözler, yerine göre baştan çıkarıcı bakışlar saçıyor; Hübel, Ebû Süfyan kılığına girmiş, idârî, siyâsî tedbirler alıyor. (s.75)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

822.1. Sıralı Birleşik Cümle

822.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fırlamış

Özne: Kâbe'deki lâf

Zarf Tümlenci: 1. başına gelecekleri önsezi ile bilerek, 2. sanki

822.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girmiş

Özne: Kâbe'deki lâf

Yer Tamlayıcısı: Ebû Cehil'in kalıbına

822.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kavuruyor

Özne: Kâbe'deki lâf

Belirtili Nesne: ortalığı

Zarf Tümlenci: kasıp

822.2. Sıralı Birleşik Cümle

822.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sığınmış

Özne: Tanrıça Uzza

Yer Tamlayıcısı: Hind'e

822.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saçıyor

Özne: Tanrıça Uzza

Belirtisiz Nesne: paralar

Yer Tamlayıcısı: etrâfa

822.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saçıyor

Özne: Tanrıça Uzza

Belirtisiz Nesne: kâh ballı, kâh zehirli sözler

Zarf Tümleci: partizan toplamak için

822.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saçıyor

Özne: Tanrıça Uzza

Belirtisiz Nesne: baştan çıkarıcı bakışlar

Zarf Tümleci: yerine göre

822.2.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girmiş

Özne: Hübel

Yer Tamlayıcısı: Ebû Süfyan kılığına

822.2.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alıyor

Özne: Hübel

Belirtisiz Nesne: idârî, siyâsî tedbirler

Söz Öbekleri:

822.1.

Nitelendirme Öbeği: Kâbe'deki lâf

Aitlik Öbeği: Kâbe'deki

Zarf-Fiil Öbeği: başına gelecekleri önsezi ile bilerek

Yüklem: bil-

Belirtili Nesne: başına gelecekleri

Zarf Tümleci: önsezi ile

İlişkilendirme Öbeği: başına gelecekleri

İsim-Fiil Öbeği: başına gelecekler

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: başına

Edat Öbeği: önsezi ile

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil'in kalıbı

Birleşik Fiil: kasıp kavur-

822.2.

Nitelendirme Öbeği: Tanrıça Uzza

Edat Öbeği: partizan toplamak için

Fiil İsmi Öbeği: partizan toplamak

Yüklem: topla-

Belirtisiz Nesne: partizan

Bağlama Öbeği: kâh ballı, kâh zehirli sözler

Nitelendirme Öbeği: zehirli sözler

Nitelendirme Öbeği: ballı sözler

Edat Öbeği: yerine göre

Nitelendirme Öbeği: baştan çıkarıcı bakışlar

Birleşik Fiil: baştan çıkar-

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Süfyan kılığı

Nitelendirme Öbeği: idârî, siyâsî tedbirler

823. Acaba hangisine daha güç dayanılır, Cebrâil'in indirdiği gün ışığı isteyen gerçeğe mi, Mekke'nin ateş püsküren toprağına mı? (s.75)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dayanılır

Yer Tamlayıcısı: 1. hangisine, 2. Cebrâil'in indirdiği gün ışığı isteyen gerçeğe mi, Mekke'nin ateş püsküren toprağına mı

Zarf Tümleci: 1. daha güç, 2. acaba

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hangisi

Nitelendirme Öbeği: daha güç

Bağlama Öbeği: Cebrâil'in indirdiği gün ışığı isteyen gerçeğe mi, Mekke'nin ateş püsküren toprağına mı

Nitelendirme Öbeği: Cebrâil'in indirdiği gün ışığı isteyen gerçek

İsim-Fiil Öbeği: gün ışığı isteyen

Yüklem: iste-

Belirtili Nesne: gün ışığı

İlişkilendirme Öbeği: gün ışığı

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil'in indirdiği

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin ateş püsküren toprağı

Nitelendirme Öbeği: ateş püsküren toprak

İsim-Fiil Öbeği: ateş püsküren

Birleşik Fiil: ateş püskür-

824. Hazret-i Muhammed halk içinde konuşuyor,/ hakaret görüyor. (s.75)

824. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

824.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: konuşuyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: halk içinde

824.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görüyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtisiz Nesne: hakaret

825. Safâ dağına çıkıyor,/ göçebeleri dâvet ediyor,/ dinleyen yok. (s.75)

825. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

825.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkıyor

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Safâ dağına

825.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dâvet ediyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: göçebeleri

825.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok

Özne: dinleyen

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Safâ dağı

Birleşik Fiil: dâvet et-

826. Tâif'e gidiyor,/ taş atıyorlar. (s.75)

826. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

826.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Tâif'e

826.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: taş atıyorlar

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: taş at-

827. Sabrediniz sabrediniz buyrulmuş. (s.75)

827. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

827.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sabrediniz

Özne: (siz)

827.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sabrediniz

Özne: (siz)

827.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyrulmuş

Özne: sabrediniz sabrediniz

828. Sonuna sonunun da ötesine varınca, tâ... kılıçları çekmek Hakk'ın buyruğu
olasıya kadar sabır. (s.75)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: sonunun da ötesine varınca

Yüklem: var-

Yer Tamlayıcısı: sonunun da ötesine

İlişkilendirme Öbeği: sonu

İlişkilendirme Öbeği: sonunun ötesi

İlişkilendirme Öbeği: sonu

Fiil İsmi Öbeği: kılıçları çekmek

Yüklem: çek-

Belirtili Nesne: kılıçları

Nitelendirme Öbeği: Hakk'ın buyruğu olasıya kadar sabır

Edat Öbeği: Hakk'ın buyruğu olasıya kadar

İsim-Fiil Öbeği: Hakk'ın buyruğu olası

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: Hakk'ın buyruğu

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın buyruğu

829. İslâm'ın umdelerinden biri olan o sabır fazîleti şimdi bana çok lâzım. (s.75)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bana çok lâzım(dır)

Özne: İslâm'ın umdelerinden biri olan o sabır fazîleti

Zarf Tümleci: şimdi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: İslâm'ın umdelerinden biri olan o sabır fazîleti

İlişkilendirme Öbeği: sabır fazîleti

İsim-Fiil Öbeği: İslâm'ın umdelerinden biri olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: İslâm'ın umdelerinden biri

Nitelendirme Öbeği: İslâm'ın umdelerinden biri

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın umdeleri

Nitelendirme Öbeği: çok lâzım

830. Resûlullah'a edilen ezânın sözünü edebilmek için sabır taşı kesilmeliyim. (s.75)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sabırtaşı kesilmeliyim

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: Resûlullah'a edilen ezânın sözünü edebilmek için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Resûlullah'a edilen ezânın sözünü edebilmek için

Fiil İsmi Öbeği: Resûlullah'a edilen ezânın sözünü edebilmek

Yüklem: edebil-

Belirtili Nesne: Resûlullah'a edilen ezânın sözünü

Birleşik Fiil: edebil-

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'a edilen ezânın sözü

Nitelendirme Öbeği: Resûlullah'a edilen ezâ

Fiil İsmi Öbeği: Resûlullah'a edilen

Yüklem: edil-

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'a

Birleşik Fiil: sabırtaşı kesil-

831. Yine İnşirâh sûresi “Biz senin gönlünü ferahlatmadık mı, senin üzerindeki yükü kaldırmadık mı?” (s.75-76)

831. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

831.1. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: ferahlatmadık mı

Özne: biz

Belirtili Nesne: senin gönlünü

Cümle Dışı Öge: yine İnşirâh sûresi

831.2. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: kaldırmadık mı

Özne: biz

Belirtili Nesne: senin üzerindeki yükü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İnşirâh sûresi

İlişkilendirme Öbeği: senin gönlün

Nitelendirme Öbeği: senin üzerindeki yük

Aitlik Öbeği: senin üzerindeki

İlişkilendirme Öbeği: senin üzerin

832. Mekke’de, Safâ dağında, Tâif’te olan biten hep mîraca hazırlıktır. (s.76)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: mîraca hazırlıktır

Özne: Mekke’de, Safâ dağında, Tâif’te olan biten

Zarf Tümlenci: hep

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: Mekke’de, Safâ dağında, Tâif’te olan

Yüklem: ol-

Yer Tamlayıcısı: 1. Mekke’de, 2. Safâ dağında, 3. Tâif’te

İlişkilendirme Öbeği: Safâ dağı

Kısaltma Öbeği: mîraca hazırlık

833. Bu beşerî zulmet, ilâhî nûra zemin olmak içindir. (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: ilâhî nûra zemin olmak içindir

Özne: bu beşerî zulmet

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu beşerî zulmet

Edat Öbeği: ilâhî nûra zemin olmak için

Fiil İsmi Öbeği: ilâhî nûra zemin olmak

Yüklem: zemin ol-

Yer Tamlayıcısı: ilâhî nûra

Nitelendirme Öbeği: ilâhî nûr

Birleşik Fiil: zemin ol-

834. Bu lâıksız hezîmet, lâıklı zaferin ters yüzüdür. (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: lâıklı zaferin ters yüzüdür

Özne: bu lâıksız hezîmet

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu lâıksız hezîmet

İlişkilendirme Öbeği: lâıklı zaferin ters yüzü

Nitelendirme Öbeği: ters yüz

Nitelendirme Öbeği: lâıklı zafer

835. Tâif dönüşü Hazret-i Muhammed Batn-ı Nahl denilen mevkie geldi,/ burası Mekke'ye bir konaklık yoldur. (s.76)

835. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

835.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: Batn-ı Nahl denilen mevkie

Zarf Tümleci: Tâif dönüşü

835.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Mekke'ye bir konaklık yoldur

Özne: burası

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Tâif dönüşü

Nitelendirme Öbeği: Batn-ı Nahl denilen mevki

İsim-Fiil Öbeği: Batn-ı Nahl denilen

Yüklem: denil-

Özne: Batn-ı Nahl

Nitelendirme Öbeği: Mekke'ye bir konaklık yol

Nitelendirme Öbeği: bir konak

836. Civârın cinleri, diğer bir rivâyete göre perileri, Resûlullah'ın Kur'ân okuyuşunu duydular,/ saçlarının tatlı kokusunu havadan aldılar,/ yedi tânesi yanına geldi,/ namazın bitmesini bekledi. (s.76)

836. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

836.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duydular

Özne: 1. civârın cinleri, 2. diğer bir rivâyete göre perileri

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın Kur'ân okuyuşunu

836.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldılar

Özne: 1. civârın cinleri, 2. diğer bir rivâyete göre perileri

Belirtili Nesne: saçlarının tatlı kokusunu

Yer Tamlayıcısı: havadan

836.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: yedi tânesi

Yer Tamlayıcısı: yanına

836.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bekledi

Özne: yedi tânesi

Belirtili Nesne: namazın bitmesini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: civârın cinleri

Nitelendirme Öbeği: diğer bir rivâyete göre periler

Edat Öbeği: diğer bir rivâyete göre

Nitelendirme Öbeği: diğer bir rivâyet

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın Kur'ân okuyuşu

Fiil İsmi Öbeği: Kur'ân okuyuş

Yüklem: oku-

Belirtisiz Nesne: Kur'ân

İlişkilendirme Öbeği: saçlarının tatlı kokusu

İlişkilendirme Öbeği: saçları

Nitelendirme Öbeği: tatlı koku

İlişkilendirme Öbeği: yedi tânesi

Nitelendirme Öbeği: yedi tâne

İlişkilendirme Öbeği: yanı

İlişkilendirme Öbeği: namazın bitmesi

837. Cinler hayli zamandır kuşkuda gezerlerdi,/ artık göğe çıkamaz olmuşlardı.
(s.76)

837. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

837.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gezerlerdi

Özne: cinler

Zarf Tümlecisi: 1. hayli zamandır, 2. kuşkuda

837.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkamaz olmuşlardı

Özne: cinler

Yer Tamlayıcısı: göğe

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hayli zaman

Birleşik Fiil: çıkamaz ol-

838. Yeryüzünde bir değişiklik olduğunu sezmişler,/ sebebini bulmak için doğuyu batıyı kolağan etmeye başlamışlardı. (s.76)

838. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin türleri ve Ögeleri:

838.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sezmişler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: bir değişiklik olduğunu

Yer Tamlayıcısı: yeryüzünde

838.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başlamışlardı

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: doğuyu batıyı kolağan etmeye

Zarf Tümlenci: sebebini bulmak için

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yeryüzünde bir değişiklik olduğu

Nitelendirme Öbeği: bir değişiklik

Edat Öbeği: sebebini bulmak için

Fiil İsmi Öbeği: sebebini bulmak

Yüklem: bul-

Belirtili Nesne: sebebini

İlişkilendirme Öbeği: sebebi

Fiil İsmi Öbeği: doğuyu batıyı kolağan etme

Yüklem: kolağan et-

Belirtili Nesne: doğuyu batıyı

Yineleme Öbeği: doğuyu batıyı

Birleşik Fiil: kolaçan et-

839. Resûlullah'ı görünce yeni hayat kanûnunun nereden koptuğunu biliverdiler.
(s.76)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: biliverdiler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: yeni hayat kanûnunun nereden koptuğunu

Zarf Tümlecisi: Resûlullah'ı görünce

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Resûlullah'ı görünce

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: Resûlullah'ı

İlişkilendirme Öbeği: yeni hayat kanûnunun nereden koptuğu

İsim-Fiil Öbeği: nereden koptuk

Yüklem: kop-

Yer Tamlayıcısı: nereden

İlişkilendirme Öbeği: yeni hayat kanûnu

Nitelendirme Öbeği: yeni hayat

Birleşik Fiil: biliver-

840. Oracıkta imâna geldiler. (s.76)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: imâna geldiler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: oracıkta

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: imâna gel-

841. Kendi cinslerini de yasaya sokmaya, uyrukla çağırmaya söz verdiler. (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: söz verdiler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: 1. kendi cinslerini de yasaya sokmaya, 2. uyrukla çağırmaya

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: kendi cinslerini yasaya sokma

Yüklem: sok-

Belirtili Nesne: kendi cinslerini

Yer Tamlayıcısı: yasaya

İlişkilendirme Öbeği: kendi cinsleri

Fiil İsmi Öbeği: uyrukla çağırma

Yüklem: çağır-

Zarf Tümleci: uyrukla

Birleşik Fiil: söz ver-

842. Üç ay sonra o cinler kalabalıkla geldiler,/ Mekke kabristanına kondular. (s.76)

842. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

842.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldiler

Özne: o cinler

Zarf Tümleci: 1. üç ay sonra, 2. kalabalıkla

842.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kondular

Özne: o cinler

Yer Tamlayıcısı: Mekke kabristanına

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: üç ay sonra

Nitelendirme Öbeği: üç ay

Nitelendirme Öbeği: o cinler

İlişkilendirme Öbeği: Mekke kabristanı

843. Mekke ağaçlarından bir ağaç yeri yırtarak huzûra çıktı,/ cinlerin beklediğini haber verdi. (s.76)

843. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

843.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: huzûra çıktı

Özne: Mekke ağaçlarından bir ağaç

Zarf Tümlecisi: yeri yırtarak

843.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: haber verdi

Özne: Mekke ağaçlarından bir ağaç

Belirtili Nesne: cinlerin beklediğini

Söz Öbekleri:

Kısaltma Öbeği: Mekke ağaçlarından bir ağaç

İlişkilendirme Öbeği: Mekke ağaçları

Zarf-Fiil Öbeği: yeri yırtarak

Yüklem: yırt-

Belirtili Nesne: yeri

Birleşik Fiil: huzûra çık-

İlişkilendirme Öbeği: cinlerin beklediği

Birleşik Fiil: haber ver-

844. Bâzıları der ki, Cebrâil (a.s.v.) haber verdi. (s.76)

844. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

844.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: bâzıları

Cümle Dışı Öge: ki

844.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: haber verdi

Özne: Cebrâîl (s.a.v.)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bâzıları

Birleşik Fiil: haber ver-

845. Resûlullah ashâbına sordu ki:// “Cinlerle konuşmaya, onlara İslâm dînini öğretmeye gidiyorum. Benimle giden var mı?” (s.76)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

845.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sordu

Özne: Resûlullah

Yer Tamlayıcısı: ashâbına

Cümle Dışı Öge: ki

845.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyorum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: 1. cinlerle konuşmaya, 2. onlara İslâm dînini öğretmeye

845.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: var mı

Özne: benimle giden

Söz Öbekleri:

845.2.

Fiil İsmi Öbeği: cinlerle konuşma

Yüklem: konuş-

Zarf Tümlecisi: cinlerle

Fiil İsmi Öbeği: onlara İslâm dînini öğretme

Yüklem: öğret-

Belirtili Nesne: İslâm dînini

Yer Tamlayıcısı: onlara

İlişkilendirme Öbeği: İslâm dîni

845.3.

İsim-Fiil Öbeği: benimle giden

Yüklem: git-

Zarf Tümlenci: benimle

846. Sustular,/ belki de ürktüler. (s.76)

846. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

846.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sustular

Özne: (onlar)

846.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ürktüler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: belki de

847. İbn Mesûd gönüllü çıktı. (s.76)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gönüllü çıktı

Özne: İbn Mesûd

848. Mezarlığa vardılar,/ Efendimiz yere bir dâire çizdi. (s.76)

848. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

848.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vardılar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: mezarlığa

848.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çizdi

Özne: Efendimiz

Belirtisiz Nesne: bir dâire

Yer Tamlayıcısı: yere

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Efendimiz

Nitelendirme Öbeği: bir dâire

849. İbn Mesûd’a “Bu dâireden dışarı kıpırdayım deme, yoksa bir daha yüzümü göremezsin” dedi. (s.76)

849. Cümlelerin Türü: İç İç ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

849.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Bu dâireden dışarı kıpırdayım deme, yoksa bir daha yüzümü göremezsin”

Yer Tamlayıcısı: İbn Mesûd’a

849.2. İç iç birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: deme

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: bu dâireden dışarı kıpırdayım

849.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıpırdayım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: bu dâireden

Zarf Tümlecisi: dışarı

849.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göremezsın

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: yüzümü

Zarf Tümleci: bir daha

Cümle Dışı Öge: yoksa

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu dâire

Edat Öbeği: bir daha

İlişkilendirme Öbeği: yüzüm

850. Kendisi bir toprak çıkıntısı üstünde namaza durdu. (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: namaza durdu

Özne: kendisi

Yer Tamlayıcısı: bir toprak çıkıntısı üstünde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bir toprak çıkıntısı üstü

Nitelendirme Öbeği: bir toprak

Birleşik Fiil: namaza dur-

851. Tâhâ Sûresini okumağa başladı... (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: başladı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Tâhâ Sûresini okumağa

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: Tâhâ sûresi'ni okumak

Yüklem: oku-

Belirtili Nesne: Tâhâ Sûresi'ni

İlişkilendirme Öbeği: Tâhâ Sûresi

852. Binlerce cin o gece İslâm'ı kabul etti. (s.76)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kabul etti

Özne: binlerce cin

Belirtili Nesne: İslâm'ı

Zarf Tümlecisi: o gece

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: binlerce cin

Nitelendirme Öbeği: o gece

Birleşik Fiil: kabul et-

853. İbn Mesûd anlatıyor:// “Hazret’in üzerine akbaba sürüsü gibi üşüştüler... Öyle bir izdiham, öyle bir çığlık çığığa bağırışlar oldu ki, Resûlullah’a bir zarar erişmesinden korktum. Bir ara kendisini göremez, sesini duyamaz oldum. Sonra cinler bölük bölük ayrıldılar, gökteki bulutlar gibi dağıldılar. Ortalık ağardı. Resûlullah yanıma geldi, beni mahpus kaldığım dâireden çıkardı. Dedi ki: “Cinler benden azık dilediler. Hem kendilerine hem bineklerine azık adadım.” (s.76-77)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

853.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlatıyor

Özne: İbn Mesûd

853.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: üşüştüler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: Hazret’in üzerine

Zarf Tümlecisi: akbaba sürüsü gibi

853.3. Ki’li Birleşik Cümle

853.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: 1. öyle bir izdiham, 2. öyle bir çılgılık çılgılığa bağırışlar

Cümle Dışı Öge: ki

853.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: korktum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'a bir zarar erişmesinden

853.4. Sıralı Birleşik Cümle

853.4.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göremez oldum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: kendisini

Zarf Tümleci: bir ara

853.4.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: duyamaz oldum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: sesini

853.5. Sıralı Birleşik Cümle

853.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayrıldılar

Özne: cinler

Zarf Tümleci: 1. sonra, 2. bölük bölük

853.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dağıldılar

Özne: cinler

Zarf Tümleci: gökteki bulutlar gibi

853.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ağardı

Özne: ortalık

853.7. Sıralı Birleşik Cümle

853.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Resûlullah

Yer Tamlayıcısı: yanıma

853.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkardı

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: mahpus kaldığım dâireden

853.8. Ki'li Birleşik Cümle

853.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

853.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dilediler

Özne: cinler

Belirtisiz Nesne: azık

Yer Tamlayıcısı: benden

853.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: adadım

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: azık

Yer Tamlayıcısı: hem kendilerine hem bineklerine

Söz Öbekleri:

853.2.

İlişkilendirme Öbeği: Hazret'in üzeri

Edat Öbeği: akbaba sürüsü gibi

İlişkilendirme Öbeği: akbaba sürüsü

853.3.

Nitelendirme Öbeği: öyle bir izdiham

Nitelendirme Öbeği: öyle bir çılglık çılgılığa bağırışlar

Kısaltma Öbeği: çılglık çılgılığa

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'a bir zarar erişmesi

Fiil İsmi Öbeği: Resûlullah'a bir zarar erişme

Yüklem: eriş-

Özne: bir zarar

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'a

Nitelendirme Öbeği: bir zarar

853.4.

Nitelendirme Öbeği: bir ara

Birleşik Fiil: göremez ol-

İlişkilendirme Öbeği: sesi

Birleşik Fiil: duyamaz ol-

853.5.

Yineleme Öbeği: bölük bölük

Edat Öbeği: gökteki bulutlar gibi

Nitelendirme Öbeği: gökteki bulutlar

853.7.

İlişkilendirme Öbeği: yanımda

Nitelendirme Öbeği: mahpus kaldığım dâire

İlişkilendirme Öbeği: mahpus kaldığım

İsim-Fiil Öbeği: mahpus kaldık

Yüklem: kal-

Zarf Tümlenci: mahpus

853.8.

Bağlama Öbeği: hem kendileri hem binekleri

İlişkilendirme Öbeği: binekleri

854. İslâmiyet, cinlerin varlığına inanır,/ çünkü cinler âyette anlatılmıştır. (s.76)

854. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

854.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inanır

Özne: İslâmiyet

Yer Tamlayıcısı: cinlerin varlığına

854.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlatılmıştır

Özne: cinler

Yer Tamlayıcısı: âyette

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cinlerin varlığı

855. Cinlerle murat edilen mânâ nedir? (s.77)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: nedir

Özne: cinlerle murat edilen mânâ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: cinlerle murat edilen mânâ

İsim-Fiil Öbeği: cinlerle murat edilen

Yüklem: murat edil-

Zarf Tümleci: cinlerle

Birleşik Fiil: murat et-

856. Mikroplar, virüsler, yâhut henüz keşfedilmemiş daha başka parazitler mi? (s.77)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: mikroplar, virüsler, yâhut henüz keşfedilmemiş daha başka parazitler mi

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: mikroplar, virüsler, yâhut henüz keşfedilmemiş daha başka parazitler

Nitelendirme Öbeği: henüz keşfedilmemiş daha başka parazitler

Edat Öbeği: daha başka

İsim-Fiil Öbeği: henüz keşfedilmemiş

Yüklem: keşfedilme-

Zarf Tümleci: henüz

Birleşik Fiil: keşfedilme-

857. Sizi bilmem ama ben kendi hesabıma, akıllı ve malumatlı kimseler yararına bu sualden vazgeçiyorum. (s.77)

857. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

857.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilmem

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: sizi

857.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vazgeçiyorum

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: bu sualden

Zarf Tümleci: 1. kendi hesabıma, 2. akıllı ve malumatlı kimseler yararına

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: akıllı ve malumatlı kimseler yararı

Nitelendirme Öbeği: akıllı ve malumatlı kimseler

Bağlama Öbeği: akıllı ve malumatlı

Nitelendirme Öbeği: bu sual

Birleşik Fiil: vazgeç-

858. Kıyâmete kadar evirsinler çevirsinler ne yaparlarsa yapsınlar. (s.77)

858. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

858.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: evirsinler

Özne: (onlar)

Zarf Tümlecisi: kıyâmete kadar

858.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevirsinler

Özne: (onlar)

858.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaparlarsa

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: ne

858.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yapsınlar

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

859. Zaten cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti üstünde durmaya vakit bulamam ki, gözüm gönlüm başka tarafa akar. (s.77)

859. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

859.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: vakit bulamam

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti üstünde durmaya

Zarf Tümlecisi: zâten

Cümle Dışı Öge: ki

859.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akar

Özne: gözüm gönlüm

Yer Tamlayıcısı: başka tarafa

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti üstünde durma

Yüklem: dur-

Yer Tamlayıcısı: cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti üstünde

İlişkilendirme Öbeği: cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti üstü

İlişkilendirme Öbeği: cinlerin keyfiyeti ve mâhiyeti

Bağlama Öbeği: keyfiyet ve mâhiyet

Birleşik Fiil: vakit bul-

Yineleme Öbeği: gözüm gönlüm

Nitelendirme Öbeği: başka taraf

860. Şöyle düşünürüm:// Tanrısal gerçek insanlara sunulur, kolay kabul edemezler, nefis ve gurur ve şehvet engel olur. Cinler ki, insana nispetle daha iddiasız, daha ibtidâî varlıklardır, hakikat onlara sızmakta güçlük çekmez. Bu tarafta insanlar ilâhî nîmeti tepe dursun, cinler Resûlullah'ın saçının kokusunu almış, Kur'an'ın mânâsına insan gibi eremese bile vezniyle irşat olmuş, kendi azıklarını bile sağlama bağlamışlardır. Bir şey daha var: Hakk'ın sesi yeryüzünde redde uğrarsa dünyânın dengesi bozulur. O gerçeğin mutlaka bilinmesi, o buyruğa mutlaka uyrukluk edilmesi lâzımdır. Dengeyi cinler kurtardı ise bir bakıma velînîmetimiz olmuşlardır. Her zümrenin bir ayrı meziyeti var. (s.77)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

860.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünürüm

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: şöyle

860.2. Sıralı Birleşik Cümle

860.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sunulur

Özne: Tanrısal gerçek

Yer Tamlayıcısı: insanlara

860.2.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kabul edemezler

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: kolay

860.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: engel olur

Özne: nefis ve gurur ve şehvet

860.3. Sıralı Birleşik Cümle

860.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: insana nispetle daha iddiasız, daha ibtidâî varlıklardır

Özne: cinler

Cümle Dışı Öge: ki

860.3.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: güçlük çekmez

Özne: hakikat

Yer Tamlayıcısı: onlara sızmakta

860.4. Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

860.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tepe dursun

Özne: insanlar

Belirtili Nesne: ilâhî nîmeti

Yer Tamlayıcısı: bu tarafta

860.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: almış

Özne: cinler

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın saçının kokusunu

860.4.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: eremese

Özne: cinler

Yer Tamlayıcısı: Kur'ân'ın mânâsına

Zarf Tümleci: insan gibi

860.4.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: irşat olmuş

Özne: cinler

Zarf Tümleci: vezniyle

Cümle Dışı Öge: bile

860.4.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sağlama bağlamışlardır

Özne: cinler

Belirtili Nesne: kendi azıklarını

Cümle Dışı Öge: bile

860.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: bir şey daha

860.6. Şartlı Birleşik Cümle

860.6.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uğrarsa

Özne: Hakk'ın sesi

Yer Tamlayıcısı: 1. redde, 2. yeryüzünde

860.6.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bozulur

Özne: dünyânın dengesi

860.7. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: lâzımdır

Özne: 1. o gerçeğin mutlaka bilinmesi, 2. o buyruğa mutlaka uyrukluğ edilmesi

860.8. Şartlı Birleşik Cümle

860.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtardı

Özne: cinler

Belirtili Nesne: dengeyi

Cümle Dışı Öge: ise

860.8.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olmuşlardır

Özne: velînîmetimiz

Zarf Tümleci: bir bakıma

860.9. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: her zümrenin bir ayrı meziyeti

Söz Öbekleri:

860.2.

Nitelendirme Öbeği: Tanrısal gerçek

Birleşik Fiil: kabul et-

Bağlama Öbeği: nefis ve gurur ve şehvet

Birleşik Fiil: engel ol-

860.3.

Nitelendirme Öbeği: insana nispetle daha iddiasız, daha ibtidâî varlıklar

Edat Öbeği: insana nispetle

Nitelendirme Öbeği: daha iddiasız

Nitelendirme Öbeği: daha ibtidâî

Fiil İsmi Öbeği: onlara sızmak

Yüklem: sız-

Yer Tamlayıcısı: onlara

Birleşik Fiil: güçlük çek-

860.4.

Nitelendirme Öbeği: bu taraf

Nitelendirme Öbeği: ilâhî nîmet

Birleşik Fiil: tepe dur-

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın saçının kokusu

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın saç

İlişkilendirme Öbeği: Kur'ân'ın mânâsı

Edat Öbeği: insan gibi

İlişkilendirme Öbeği: vezni

Birleşik Fiil: irşat ol-

Birleşik Fiil: sağlama bağla-

860.5.

Edat Öbeği: bir şey daha

Nitelendirme Öbeği: bir şey

860.6.

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın sesi

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın dengesi

860.7.

İlişkilendirme Öbeği: o gerçeğin mutlaka bilinmesi

Nitelendirme Öbeği: o gerçek

Fiil İsmi Öbeği: mutlaka bilinme

Yüklem: bilin-

Zarf Tümleci: mutlaka

İlişkilendirme Öbeği: o buyruğa mutlaka uyrukluk edilmesi

Fiil İsmi Öbeği: o buyruğa mutlaka buyrukluk edilme

Yüklem: buyrukluk edil-

Yer Tamlayıcısı: o buyruğa

Zarf Tümleci: mutlaka

Nitelendirme Öbeği: o buyruk

Birleşik Fiil: buyrukluk et-

860.8.

İlişkilendirme Öbeği: velînîmetimiz

860.9.

İlişkilendirme Öbeği: her zümrenin bir ayrı meziyeti

Nitelendirme Öbeği: her zümre

Nitelendirme Öbeği: bir ayrı meziyet

22. Tefrika

AYIN BÖLÜNMESİ

861. Ay ile mûcize göstermek motifi İslâm'dan evvelki dinlerde de geçer,/ klasik bir misal olarak Buda'ya atfedilen mûcizeyi anlatayım. (s.78)

861. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

861.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçer

Özne: ay ile mûcize göstermek motifi

Yer Tamlayıcısı: İslâm'dan evvelki dinlerde

Cümle Dışı Öge: de

861.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlatayım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: Buda'ya atfedilen mûcizeyi

Zarf Tümleci: klasik bir misal olarak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ay ile mûcize göstermek motifi

Fiil İsmi Öbeği: ay ile mûcize göstermek

Yüklem: mûcize göster-

Zarf Tümleci: ay ile

Birleşik Fiil: mûcize göster-

Edat Öbeği: ay ile

Nitelendirme Öbeği: İslâm'dan evvelki dinler

Aitlik Öbeği: İslâm'dan evvelki

Edat Öbeği: İslâm'dan evvel

Zarf-Fiil Öbeği: klasik bir misal olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: klasik bir misal

Nitelendirme Öbeği: klasik bir misal

Nitelendirme Öbeği: Buda'ya atfedilen mûcize

İsim-Fiil Öbeği: Buda'ya atfedilen

Yüklem: atfedil-

Yer Tamlayıcısı: Buda'ya

Birleşik Fiil: atfedil-

862. Mîlâdî birinci yüzyılda Açvagoşa adlı Budist patriği tarafından telif, sonra Çince'ye, sonra batı dillerine tercüme edilmiş bir eserde nakledilir:// “Buda bir hükümdar oğlu olarak dünyâya geldi. Tahtın vârisi mesut bir genç prens iken gaipten aldığı ilhamla birden her şeyi terketti, diyar diyar dolaşmaya, her gittiği yerde insanlara fânî zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak gerektiğini öğüt salmaya başladı. Tek evlâdın ayrılığına saltanatın namzetsiz kalışına dayanamayan pâdişâh baba, yollara düştü. Buda'yı beyâbânda yalın ayak, elde keşkül, dilenci kılığında buldu. Ciğergâhından vuruldu. “Oğlumun yüzünde bana karşı zerrece sevgi nişânesi göremiyorum. Gözleri boş ve soğuk bakıyor, belli ki, bana hiçbir bağlantısı kalmamış. Oğlumda insanca duyguların kaynağı tamâmıyla kurumuş. Bir hâkan olmak, cümle cihandan haraç almak dururken kapı kapı gezerek ölmeyecek kadar nafaka topluyor, akla ziyan” yollu düşündü içinden. Babasının fikrini okuyan Buda, havaya yükseldi, göğün ortasına gelince bir eline ayı bir eline güneşi aldı, fezâda çark gibi döndü. Kendini parça parça etti, tekrar bitişirdi. Kendinin kim ve nelere kadir olduğunu âşikâr gösterdikten sonra babasına beşerî kayıtları bir yana atmayı, -o derece ki, “baba-oğul” râbıtası bile kalmasın- salık verdi (s.78-79)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

862.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nakledilir

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Mîlâdî birinci yüzyılda Açvagoşa adlı Budist patriği tarafından telif, sonra Çince'ye, sonra batı dillerine tercüme edilmiş bir eserde

862.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dünyâya geldi

Özne: Buda

Zarf Tümleci: bir hükümdar oğlu olarak

862.3. Sıralı Birleşik Cümle

862.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: terketti

Özne: tahtın vârisi

Belirtili Nesne: her şeyi

Zarf Tümleci: 1. mesut bir genç prens iken, 2. gaipten aldığı ilhamla, 3. birden

862.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: tahtın vârisi

Yer Tamlayıcısı: 1. diyar diyar dolaşmaya, 2. her gittiği yerde insanlara fânî zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak gerektiğini öğüt salmaya

862.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yollara düştü

Özne: tek evlâdın ayrılığına saltanatın namzetsiz kalışına dayanamayan pâdişâh baba

862.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buldu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Buda'yı

Yer Tamlayıcısı: beyâbânda

Zarf Tümlacı: 1. yalın ayak, 2. elde keşköl, 3. dilenci kılığında

862.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vuruldu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: ciğergâhından

862.7. İç İç Birleşik Cümle

862.7.1. İç içe birleşik, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: düşündü

Özne: (o)

Zarf Tümlacı: 1. “Oğlumun yüzünde bana karşı zerrece sevgi nişânesi göremiyorum. Gözleri boş ve soğuk bakıyor, belli ki, bana hiçbir bağlantısı kalmamış. Oğlumda insanca duyguların kaynağı tamâmıyla kurumuş. Bir hâkân olmak, cümle cihandan haraç almak dururken kapı kapı gezerek ölmeyecek kadar nafaka topluyor, akla ziyan” yollu, 2. içinden

862.7.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göremiyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: zerrece sevgi nişânesi

Yer Tamlayıcısı: oğlumun yüzünde

Zarf Tümlacı: bana karşı

862.7.3. Sıralı Birleşik Cümle

862.7.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyor

Özne: gözleri

Zarf Tümleci: boş ve soğuk

862.7.3.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmamış

Özne: hiçbir bağlantısı

Yer Tamlayıcısı: bana

Cümle Dışı Öge: belli ki

862.7.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurumuş

Özne: insanca duyguların kaynağı

Yer Tamlayıcısı: oğlumda

Zarf Tümleci: tamâmıyla

862.7.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: topluyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: nafaka

Zarf Tümleci: 1. bir hâkan olmak, cümle cihandan haraç almak dururken, 2. kapı kapı gezerek ölmeyecek kadar

862.8. Sıralı Birleşik Cümle

862.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükseldi

Özne: babasının fikrini okuyan Buda

Yer Tamlayıcısı: havaya

862.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: babasının fikrini okuyan Buda

Belirtili Nesne: 1. ayı, 2. güneşi

Yer Tamlayıcısı: 1. bir eline, 2. bir eline

Zarf Tümleci: göğün ortasına gelince

862.8.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döndü

Özne: babasının fikrini okuyan Buda

Yer Tamlayıcısı: fezâda

Zarf Tümleci: çark gibi

862.9. Sıralı Birleşik Cümle

862.9.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: parça parça etti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendini

862.9.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bitıştirdi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: tekrar

862.10. Saplama Birleşik Cümle

862.10.1. Saplama birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: salık verdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: beşerî kayıtları bir yana atmayı

Yer Tamlayıcısı: babasına

Zarf Tümleci: kendinin kim ve nelere kadir olduğunu âşikâr ettikten sonra

862.10.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmasın

Özne: “baba-oğul” râbitası

Cümle Dışı Öge: 1. o derece ki, 2. bile

Söz Öbekleri:

862.1.

Nitelendirme Öbeği: mîlâdî birinci yüzyıl

Nitelendirme Öbeği: Açvagoşa adlı Budist patriği tarafından telif, sonra Çince’ye, sonra batı dillerine tercüme edilmiş bir eser

İsim-Fiil Öbeği: Açvagoşa adlı Budist patriği tarafından telif, sonra Çince’ye, sonra batı dillerine tercüme edilmiş

Yüklem: tercüme edil-

Yer Tamlayıcısı: 1. Açvagoşa adlı Budist patriği tarafından, 2. Çince’ye, 3. batı dillerine

Zarf Tümleci: 1. telif, 2. sonra

İlişkilendirme Öbeği: Açvagoşa adlı Budist patriği tarafı

İlişkilendirme Öbeği: Açvagoşa adlı Budist patriği

Nitelendirme Öbeği: Açvagoşa adlı Budist

İlişkilendirme Öbeği: batı dilleri

Birleşik Fiil: tercüme edil-

862.2.

Zarf-Fiil Öbeği: bir hükümdar oğlu olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: bir hükümdar oğlu

Nitelendirme Öbeği: bir hükümdar oğlu

İlişkilendirme Öbeği: hükümdar oğlu

Birleşik Fiil: dünyâya gel-

862.3.

İlişkilendirme Öbeği: tahtın vârisi

Zarf-Fiil Öbeği: mesut bir genç prens iken

Yüklem: mesut bir genç prens(ti)

Nitelendirme Öbeği: mesut bir genç prens

Nitelendirme Öbeği: gaipten aldığı ilham

İlişkilendirme Öbeği: gaipten aldığı

İsim-Fiil Öbeği: gaipten aldık

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: gaipten

Nitelendirme Öbeği: her şey

Birleşik Fiil: terket-

Fiil İsmi Öbeği: diyar diyar dolaşma

Yüklem: dolaş-

Zarf Tümleci: diyar diyar

Yineleme Öbeği: diyar diyar

Fiil İsmi Öbeği: her gittiği yerde insanlara fâni zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak gerektiğini öğüt salma

Yüklem: öğüt sal-

Belirtili Nesne: fâni zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak gerektiğini

Yer Tamlayıcısı: 1. her gittiği yerde, 2. insanlara

Birleşik Fiil: öğüt sal-

Nitelendirme Öbeği: her gittiği yer

İlişkilendirme Öbeği: fânî zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak gerektiği

Bağlama Öbeği: fânî zevklerden yüz çevirmek ve ölümsüzlüğü aramak

Fiil İsmi Öbeği: fânî zevklerden yüz çevirmek

Yüklem: yüz çevir-

Yer Tamlayıcısı: fânî zevklerden

Nitelendirme Öbeği: fânî zevkler

Birleşik Fiil: yüz çevir-

Fiil İsmi Öbeği: ölümsüzlüğü aramak

Yüklem: ara-

Belirtili Nesne: ölümsüzlüğü

862.4.

Nitelendirme Öbeği: tek evlâdın ayrılığına namzetsiz kalışına dayanamayan pâdişâh baba

İsim-Fiil Öbeği: tek evlâdın ayrılığına namzetsiz kalışına dayanamayan

Yüklem: dayanama-

Yer Tamlayıcısı: 1. tek evlâdın ayrılığına, 2. namzetsiz kalışına

İlişkilendirme Öbeği: tek evlâdın ayrılığı

Nitelendirme Öbeği: tek evlât

Fiil İsmi Öbeği: namzetsiz kalış

Yüklem: kal-

Zarf Tümleci: namzetsiz

Birleşik Fiil: yollara düş-

862.5.

Nitelendirme Öbeği: yalın ayak

Kısaltma Öbeği: elde keşkûl

İlişkilendirme Öbeği: dilenci kılığı

862.7.

İlişkilendirme Öbeği: oğlumun yüzü

İlişkilendirme Öbeği: oğlum

Edat Öbeği: bana karşı

Nitelendirme Öbeği: zerrece sevgi nişânesi

İlişkilendirme Öbeği: sevgi nişânesi

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

Bağlama Öbeği: boş ve soğuk

İlişkilendirme Öbeği: hiçbir bağlantısı

Nitelendirme Öbeği: hiçbir bağlantı

İlişkilendirme Öbeği: oğlum

İlişkilendirme Öbeği: insanca duyguların kaynağı

Nitelendirme Öbeği: insanca duygular

Zarf-Fiil Öbeği: bir hâkân olmak, cümle cihandan haraç almak dururken

Yüklem: dur-

Özne: 1. bir hâkân olmak, 2. cümle cihandan haraç almak

Fiil İsmi Öbeği: bir hâkân olmak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: bir hâkân

Nitelendirme Öbeği: bir hâkân

Fiil İsmi Öbeği: cümle cihandan haraç almak

Yüklem: haraç al-

Yer Tamlayıcısı: cümle cihandan

Nitelendirme Öbeği: cümle cihan

Birleşik Fiil: haraç al-

Zarf-Fiil Öbeği: kapı kapı gezerek

Yüklem: gez-

Zarf Tümleci: kapı kapı

Yineleme Öbeği: kapı kapı

Nitelendirme Öbeği: ölmeyecek kadar nafaka

Edat Öbeği: ölmeyecek kadar

Nitelendirme Öbeği: akla ziyan yollu

Kısaltma Öbeği: akla ziyan

862.8.

Nitelendirme Öbeği: babasının fikrini okuyan Buda

İsim-Fiil Öbeği: babasının fikrini okuyan

Yüklem: oku-

Belirtili Nesne: babasının fikrini

İlişkilendirme Öbeği: babasının fikri

İlişkilendirme Öbeği: babası

Zarf-Fiil Öbeği: göğün ortasına gelince

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: göğün ortasına

İlişkilendirme Öbeği: göğün ortası

Nitelendirme Öbeği: bir el

Edat Öbeği: çark gibi

862.9.

Birleşik Fiil: parça parça et-

Yineleme Öbeği: parça parça

862.10.

Edat Öbeği: kendinin kim ve nelere kadir olduğunu âşikâr gösterdikten sonra

İsim-Fiil Öbeği: kendinin kim ve nelere kadir olduğunu âşikâr gösterdik

Yüklem: göster-

Belirtili Nesne: kendinin kim ve nelere kadir olduğunu

Zarf Tümlecisi: âşikâr

İlişkilendirme Öbeği: kendinin kim ve nelere kadir olduğu

İsim-Fiil Öbeği: kim ve nelere kadir olduk

Yüklem: kadir ol-

Yer Tamlayıcısı: kim ve nelere

Birleşik Fiil: kadir ol-

Bağlama Öbeği: kim ve neler

Fiil İsmi Öbeği: beşerî kayıtları bir yana atma

Yüklem: at-

Belirtili Nesne: beşerî kayıtları

Yer Tamlayıcısı: bir yana

Nitelendirme Öbeği: beşerî kayıtlar

Nitelendirme Öbeği: bir yan

Birleşik Fiil: salık ver-

Nitelendirme Öbeği: o derece

İlişkilendirme Öbeği: “baba-oğul” râbitası

863. Ayın ikiye ayrılışı âyetle tebliğ edilmiştir (Kamer Sûresi,1). (s.79)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tebliğ edilmiştir

Özne: ayın ikiye ayrılışı

Zarf Tümleci: âyetle

Eksiltili Cümle: Kamer Sûresi,1

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ayın ikiye ayrılışı

Fiil İsmi Öbeği: ikiye ayrılış

Yüklem: ayrıl-

Zarf Tümleci: ikiye

Birleşik Fiil: tebliğ edil-

İlişkilendirme Öbeği: Kamer Sûresi

864. Ayrıca bir de fıkra vardır:// Ebû Cehil, Mekke halkını Resûlullah’a musallat etmekle kalmadı, belde dışı kabîleleri de kıskırttı. Habîb bin Mâlik adında zorlu bir kabîle beyine mektup yazdı ve “dînimizi çürütmek istiyor, biz âciz kaldık. Olsa olsa sen bunun hakkından gelirsin. İmdâdımıza yetiş” diye yakardı. Habîb bütün boy erlerini yanına kattı, geldi Mekke dışına kondu, Resûlullah’ı görüşmeye çağırdı. Resûlullah ashâbı ile yaklaşırken Habîb uzaktan bakıyordu, o kalabalık içinde pırıl pırıl nur döken bir sîma seçti, benzeri bulunmaz bir güzel ve berrak sîma. “Yoksa Muhammed şu önde giden kişi mi?” diye Ebû Cehil’e sordu. Ta kendisi, cevâbını alınca bir hoş oldu, kendisini nedense değişmiş buldu. Hazreti saygı ile karşıladı, çadırına kondurdu: “Peygamberlik iddia ediyormuşsun. Gerçekten Tanrı elçisi isen bana mûcize göster... Ay doğsun, zevâle yaklaşınca iki parça olsun, yere insin, karşımıza gelsin o iki parça, senin elçiliğine tanıklık etsin, senin eteğin altından girip her biri bir yerden çıksın. Tekrar göğe yükselsinler orada birbirine bitişsinler, bütün ay hâline gelsinler. Ay batıdan süzölsün, doğuya kaysın, doğduğu yerden batsın. Bu kadarla da olmaz. Benim gönlümde bir gizli muradım var. Onu da bil ki, sana inanayım” dedi. Hazret-i Muhammed, Ebu Kubeys dağına çıkıp duâ etti, vahiy aldı. Döndü çadırlara, ay yarılmaya mûcizesini gösterdi ve dedi ki: “Gönlündeki murat kızına âittir. Senin ay gibi güzel iken göz nûrunu kaybetmiş, kötürüm olmuş bir kızın var. Şimdi beni rüyâsında gördü, imâna geldi. Cenâb-ı Hak ona şifâ verdi.” Habîb bin Mâlik hemen kelime-i şehâdet getirdi, kabîlesine döndü, kızını dipdiri ayakta, ceylan bakışlarla gülümser buldu. (s.79-80)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

864.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: fıkra

Cümle Dışı Öge: 1. ayrıca, 2. bir de

864.2. Sıralı Birleşik Cümle

864.2.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: Ebû Cehil

Zarf Tümlenci: Mekke halkını Resûlullah’a musallat etmekle

864.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kışkırttı

Özne: Ebû Cehil

Belirtili Nesne: belde dışı kabîleleri

Cümle Dışı Öge: de

864.3. Diğer Bağlaçlarla Bağlı, Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

864.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yazdı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: mektup

Yer Tamlayıcısı: Habîb bin Mâlik adında zorlu bir kabîle beyine

864.3.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yakardı

Özne: (o)

Zarf Tümlenci: “dînimizi çürütmek istiyor, biz âciz kaldık. Olsa olsa sen bunun hakkından gelirsin. İmdâdımıza yetiş” diye

864.3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istiyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: dînimizi çürütmek

864.3.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âciz kaldık

Özne: biz

864.3.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelirsin

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: bunun hakkında

Zarf Tümleci: olsa olsa

864.3.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetiş

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: imdadımıza

864.4. Sıralı Birleşik Cümle

864.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kattı

Özne: Habîb

Belirtili Nesne: bütün boy erlerini

Yer Tamlayıcısı: yanına

864.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Habîb

864.4.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kondu

Özne: Habîb

Yer Tamlayıcısı: Mekke dışına

864.4.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çağırdı

Özne: Habîb

Belirtili Nesne: Resûlullah'ı

Yer Tamlayıcısı: görüşmeye

864.5. Sıralı Birleşik Cümle

864.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyordu

Özne: Habîb

Zarf Tümleci: 1. Resûlullah ashâbı ile yaklaşırken, 2. uzaktan

864.5.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seçti

Özne: Habîb

Belirtisiz Nesne: 1. o kalabalık içinde nur döken bir sîma, 2. benzeri bulunmaz bir güzel ve berrak sîma

864.6. İç İçe Birleşik Cümle

864.6.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sordu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Ebû Cehil'e

Zarf Tümleci: “yoksa şu önde giden kişi mi?” diye

864.6.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: önde giden kişi mi

Özne: şu

Cümle Dışı Öge: yoksa

864.7. Sıralı Birleşik Cümle

864.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir hoş oldu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: ta kendisi, cevâbını alınca

864.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: değişmiş buldu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendisini

Zarf Tümleci: nedense

864.8. Sıralı Birleşik Cümle

864.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karşıladı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Hazreti

Zarf Tümleci: saygı ile

864.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kondurdu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: çadırına

864.9. İç İçe Birleşik Cümle

864.9.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Peygamberlik iddia ediyormuşsun. Gerçekten Tanrı elçisi isen bana mûcize göster... Ay doğsun, zevâle yaklaşınca iki parça olsun, yere insin, karşımıza gelsin o iki parça, senin elçiliğine tanıklık etsin, senin eteğin altından girip her biri bir yerden çıksın. Tekrar göğe yükselsinler orada birbirine bitişsinler, bütün ay hâline gelsinler. Ay batıdan süzölsün, doğuya kaysın, doğduğu yerden batsın. Bu kadarla da olmaz. Benim gönlümde bir gizli muradım var. Onu da bil ki, sana inanayım”

864.9.2 Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iddia ediyormuşsun

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: peygamberlik

864.9.3. Şarhî Birleşik Cümle

864.9.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: gerçekten Tanrı elçisi isen

Özne: (sen)

864.9.3.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: göster

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: mûcize

Yer Tamlayıcısı: bana

864.9.4. Sıralı Birleşik Cümle

864.9.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doğsun

Özne: ay

864.9.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iki parça olsun

Özne: ay

Zarf Tümleci: zevâle yaklaşınca

864.9.4.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: insin

Özne: ay

Yer Tamlayıcısı: yere

864.9.4.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelsin

Özne: o iki parça

Yer Tamlayıcısı: karşımıza

864.9.4.5. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tanıklık etsin

Özne: o iki parça

Yer Tamlayıcısı: senin elçiliğine

864.9.4.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıksın

Özne: her biri

Yer Tamlayıcısı: bir yerden

Zarf Tümlacı: senin eteğin altından girip

864.10. Sıralı Birleşik Cümle

864.10.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükselsinler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: göğe

Zarf Tümlacı: tekrar

864.10.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bitişsinler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: orada

Zarf Tümlacı: birbirine

864.10.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelsinler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: bütün ay hâline

864.11. Sıralı Birleşik Cümle

864.11.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: süzölsün

Özne: ay

Yer Tamlayıcısı: batıdan

864.11.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaysın

Özne: ay

Yer Tamlayıcısı: doğuya

864.11.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: batsın

Özne: ay

Yer Tamlayıcısı: doğduğu yerden

864.12. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmaz

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bu kadarla

Cümle Dışı Öge: da

864.13. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: bir gizli muradım

Yer Tamlayıcısı: benim gönlümde

864.14. Ki'li Birleşik Cümle

864.14.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bil

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: onu

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. ki

864.14.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inanayım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sana

864.15. Sıralı Birleşik Cümle

864.15.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duâ etti

Özne: Hazret-i Muhammed

Zarf Tümleci: Ebu Kubeys dağına çıkıp

864.15.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vahiy aldı

Özne: Hazret-i Muhammed

864.16. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

864.16.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döndü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: çadırlara

864.16.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gösterdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: ay yarılması mucizesini

864.16.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: 1. ve, 2. ki

864.17. Basit, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kızına âittir

Özne: gönlündeki murat

864.18. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: senin ay gibi güzel iken göz nûrunu kaybetmiş, kötürüm olmuş bir kızın

864.19. Sıralı Birleşik Cümle

864.19.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: o

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: rüyâsında

Zarf Tümlenci: 1. şimdi, 2. şu saatte

864.19.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: imâna geldi

Özne: (o)

864.20. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şifâ verdi

Özne: Cenâb-ı Hak

Yer Tamlayıcısı: ona

864.21. Sıralı Birleşik Cümle

864.21.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kelime-i şehâdet getirdi

Özne: Habîb bin Mâlik

Zarf Tümleci: hemen

864.21.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döndü

Özne: Habîb bin Mâlik

Yer Tamlayıcısı: kabilesine

864.21.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gülümser buldu

Özne: Habîb bin Mâlik

Belirtili Nesne: kızını

Zarf Tümleci: 1. ceylan bakışlarla, 2. dipdiri, 3. ayakta

Söz Öbekleri:

864.2.

Fiil İsmi Öbeği: Mekke halkını Resûlullah'a musallat etmek

Yüklem: musallat et-

Belirtili Nesne: Mekke halkını

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'a

İlişkilendirme Öbeği: Mekke halkı

Birleşik Fiil: musallat et-

Nitelendirme Öbeği: belde dışı kabîleler

İlişkilendirme Öbeği: belde dışı

864.3.

Nitelendirme Öbeği: Habîb bin Mâlik adında zorlu bir kabîle beyi

İlişkilendirme Öbeği: kabîle beyi

İlişkilendirme Öbeği: Habîb bin Mâlik adı

Edat Öbeği: “dînimizi çürütmek istiyor, biz âciz kaldık. Olsa olsa sen bunun hakkından gelirsın. İmdâdımıza yetiş” diye

Fiil İsmi Öbeği: dînimizi çürütmek

Yüklem: çürüt-

Belirtili Nesne: dînimizi

İlişkilendirme Öbeği: dînımız

Birleşik Fiil: âciz kal-

Yineleme Öbeği: olsa olsa

İlişkilendirme Öbeği: bunun hakkı

İlişkilendirme Öbeği: imdâdımız

864.4.

Nitelendirme Öbeği: bütün boy erleri

İlişkilendirme Öbeği: boy erleri

İlişkilendirme Öbeği: Mekke dışı

864.5.

Zarf-Fiil Öbeği: Resûlullah ashâbı ile yaklaşırken

Yüklem: yaklaş-

Özne: Resûlullah

Zarf Tümleci: ashâbı ile

Edat Öbeği: ashâbı ile

Nitelendirme Öbeği: o kalabalık içinde pırıl pırıl nur döken bir sîma

İsim-Fiil Öbeği: o kalabalık içinde pırıl pırıl nur döken

Yüklem: dök-

Belirtisiz Nesne: nur

Yer Tamlayıcısı: o kalabalık içinde

Zarf Tümleci: pırıl pırıl

Nitelendirme Öbeği: o kalabalık içi

İlişkilendirme Öbeği: kalabalık içi

Yineleme Öbeği: pırıl pırıl

Nitelendirme Öbeği: benzeri bulunmaz bir güzel ve berrak sîma

Bağlama Öbeği: güzel ve berrak

İsim-Fiil Öbeği: benzeri bulunmaz

Yüklem: bulun-

Özne: benzeri

İlişkilendirme Öbeği: benzeri

864.6.

Edat Öbeği: “yoksa şu önde giden kişi mi” diye

Nitelendirme Öbeği: şu önde giden kişi

İsim-Fiil Öbeği: önde giden

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: önde

864.7.

Zarf-Fiil Öbeği: ta kendisi cevâbını alınca

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: ta kendisi cevâbını

İlişkilendirme Öbeği: ta kendisi cevâbı

İlişkilendirme Öbeği: ta kendisi

Nitelendirme Öbeği: ta kendi

Nitelendirme Öbeği: bir hoş

Birleşik Fiil: değişmiş bul-

864.8.

Edat Öbeği: saygı ile

864.9.

Birleşik Fiil: iddia et-

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı elçisi

Zarf-Fiil Öbeği: zevâle yaklaşınca

Yüklem: yaklaş-

Yer Tamlayıcısı: zevâle

Nitelendirme Öbeği: iki parça

İlişkilendirme Öbeği: karşımız

Nitelendirme Öbeği: o iki parça

İlişkilendirme Öbeği: senin elçiliğin

Birleşik Fiil: tanıklık et-

Zarf-Fiil Öbeği: senin eteğin altından girip

Yüklem: gir-

Yer Tamlayıcısı: senin eteğin altından

İlişkilendirme Öbeği: senin eteğin altı

İlişkilendirme Öbeği: senin eteğin

İlişkilendirme Öbeği: her biri

Nitelendirme Öbeği: her bir

Nitelendirme Öbeği: bir yer

864.10.

Nitelendirme Öbeği: bütün ay hâli

İlişkilendirme Öbeği: ay hâli

864.11.

Nitelendirme Öbeği: doğduğu yer

864.12.

Edat Öbeği: bu kadar

864.13.

İlişkilendirme Öbeği: benim gönlüm

İlişkilendirme Öbeği: bir gizli muradım

Nitelendirme Öbeği: bir gizli murat

864.15.

Zarf-Fiil Öbeği: Ebu Kubeys dağına çıkıp

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: Ebu Kubeys dağına

İlişkilendirme Öbeği: Ebu Kubeys dağı

Birleşik Fiil: duâ et-

Birleşik Fiil: vahiy al-

864.16.

İlişkilendirme Öbeği: ay yarılması mucizesi

İlişkilendirme Öbeği: ay yarılması

864.17.

Nitelendirme Öbeği: gönlündeki murat

İlişkilendirme Öbeği: gönlün

Edat Öbeği: kızına âit

İlişkilendirme Öbeği: kızın

864.18.

İlişkilendirme Öbeği: senin ay gibi güzel iken göz nûrunu kaybetmiş, kötürüm olmuş bir kızın

Nitelendirme Öbeği: ay gibi güzel iken göz nûrunu kaybetmiş, kötürüm olmuş bir kız

İsim-Fiil Öbeği: kötürüm olmuş

Birleşik Fiil: kötürüm ol-

İsim-Fiil Öbeği: ay gibi güzel iken göz nûrunu kaybetmiş

Yüklem: kaybet-

Belirtili Nesne: göz nûrunu

Zarf Tümleci: ay gibi güzel iken

Birleşik Fiil: kaybet-

İlişkilendirme Öbeği: göz nûru

Zarf-Fiil Öbeği: ay gibi güzel iken

Yüklem: ay gibi güzel(di)

Nitelendirme Öbeği: ay gibi güzel

Edat Öbeği: ay gibi

864.19.

Nitelendirme Öbeği: şu saat

Birleşik Fiil: îmâna gel-

864.20.

Birleşik Fiil: şifâ ver-

864.21.

Birleşik Fiil: kelime-i şehâdet getir-

İlişkilendirme Öbeği: kabîlesi

Nitelendirme Öbeği: ceylan bakışlar

Birleşik Fiil: gülümser bul-

865. Gönül ehli bir dostum vardır. (s.80)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardır

Özne: gönül ehli bir dostum

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli bir dostum

Nitelendirme Öbeği: gönül ehli bir dost

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli

866. Sabah sabah ona bir baskın yaptım,/ söyletmek, şöyle keşif diyârı haberlerinden konuşurmak istedim. (s.80)

866. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

866.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaptım

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bir baskın

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: sabah sabah

866.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istedim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: 1. söyletmek, 2. şöyle keşif diyârı haberlerinden konuşturmak

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: sabah sabah

Nitelendirme Öbeği: bir baskın

Fiil İsmi Öbeği: şöyle keşif diyârı haberlerinden konuşturmak

Yüklem: konuştur-

Yer Tamlayıcısı: şöyle keşif diyârı haberlerinden

Nitelendirme Öbeği: şöyle keşif diyârı haberleri

İlişkilendirme Öbeği: keşif diyârı haberleri

İlişkilendirme Öbeği: keşif diyârı

867. Elinde işi vardı,/ savdı beni,/ akşama gel, dedi. (s.80)

867. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

867.1. Sıralı Birleşik Cümle

867.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: işi

Yer Tamlayıcısı: elinde

867.1.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: savdı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: beni

867.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: akşama gel

867.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gel

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: akşama

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: eli

İlişkilendirme Öbeği: işi

868. Bütün gün âvâre dolaştım,/ akşam üstü tekrar gittim. (s.80)

868. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

868.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âvâre dolaştım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: bütün gün

868.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gittim

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. akşam üstü, 2. tekrar

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bütün gün

Birleşik Fiil: âvâre dolaş-

İlişkilendirme Öbeği: akşam üstü

869. Beni karşısına oturttu, şöylece açıklardı:// “Aslında Habîb bin Mâlik’in ay ile güne zoru yoktu, onun derdi kızı ile idi. Fidan boylu kızı bir kara sevdâyâ uğramış, serilip kalmıştı. Habîb’in Mekke’ye gittiği gün kız çadırdâ bir köşeye çökmüş oturuyor, ölgün gözlerle sahrânın altın renkli kum dalgalarına bakıyordu. Kâh gidip kâh gelen biçâre aklı ile, perîşan gönlü ile düşündü ki, neye böyle oldum ben? Acaba eski hâlimi bir daha bulamaz mıyım? Beni bir defa yaratan, murat etse ikinci defa yaratamaz mı? Şüphesiz emir onundur, emrederse ben eskisi gibi olurum.” (s.80)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

869.1. Sıralı Birleşik Cümle

869.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oturttu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: karşısına

869.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açıklardı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: şöylece

869.2. Sıralı Birleşik Cümle

869.2.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoktu

Özne: Habîb bin Mâlik'in ay ile güne zoru

Zarf Tümleci: aslında

869.2.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kızı ile idi

Özne: onun derdi

869.3. Sıralı Birleşik Cümle

869.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uğramış

Özne: fidan boylu kızı

Yer Tamlayıcısı: bir kara sevdâya

869.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: serilip kalmıştı

Özne: fidan boylu kızı

869.4. Sıralı Birleşik Cümle

869.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çökmüş

Özne: kız

Yer Tamlayıcısı: 1. çadırdı, 2. bir köşeye

Zarf Tümleci: Habîb'in Mekke'ye gittiği gün

869.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oturuyor

Özne: kız

869.4.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıyordu

Özne: kız

Yer Tamlayıcısı: sahrânın altın renkli kum dalgalarına

Zarf Tümleci: ölgün gözlerle

869.5. Ki'li Birleşik Cümle

869.5.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşündü

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. kâh gidip kâh gelen bıçâre aklı ile, 2. perîşan gönlü ile

Cümle Dışı Öge: ki

869.5.2. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: oldum

Özne: ben

Zarf Tümleci: 1. neye, 2. böyle

869.6. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: bulamaz mıyım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: eski hâlimi

Zarf Tümleci: bir daha

Cümle Dışı Öge: acaba

869.7. Şarhı Birleşik Cümle

869.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: murat etse

Özne: beni bir defa yaratan

869.7.2. Şarhı birleşik, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: yaratamaz mı

Özne: beni bir defa yaratan

Zarf Tümleci: ikinci defa

869.8. Sıralı ve Şarhı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

869.8.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: onundur

Özne: emir

Cümle Dışı Öge: şüphesiz

869.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: emrederse

Özne: (o)

869.8.2.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olurum

Özne: ben

Zarf Tümlenci: eskisi gibi

Söz Öbekleri:

869.1.

İlişkilendirme Öbeği: karşısı

869.2.

İlişkilendirme Öbeği: Habîb bin Mâlik'in ay ile güne zoru

Bağlama Öbeği: ay ile gün

İlişkilendirme Öbeği: onun derdi

869.3.

İlişkilendirme Öbeği: fidan boylu kızı

Nitelendirme Öbeği: fidan boylu kız

Nitelendirme Öbeği: fidan boy

Nitelendirme Öbeği: bir kara sevdâ

Birleşik Fiil: serilip kal-

869.4.

Nitelendirme Öbeği: Habîb'in Mekke'ye gittiği gün

İlişkilendirme Öbeği: Habîb'in Mekke'ye gittiği

İsim-Fiil Öbeği: Mekke'ye gittik

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: Mekke'ye

Nitelendirme Öbeği: bir köşe

Nitelendirme Öbeği: ölgün gözler

İlişkilendirme Öbeği: sahrânın altın renkli kum dalgaları

Nitelendirme Öbeği: altın renk

869.5.

Edat Öbeği: kâh gidip kâh gelen bîçâre aklı ile

İlişkilendirme Öbeği: kâh gidip kâh gelen bîçâre aklı

Nitelendirme Öbeği: kâh gidip kâh gelen bîçâre akıl

Bağlama Öbeği: kâh gidip kâh gelen

Edat Öbeği: perîşan gönlü ile

Nitelendirme Öbeği: perîşan gönül

869.6.

Nitelendirme Öbeği: eski hâl

Edat Öbeği: bir daha

869.7.

İsim-Fiil Öbeği: beni bir defa yaratan

Yüklem: yarat-

Belirtili Nesne: beni

Zarf Tümleci: bir defa

Nitelendirme Öbeği: bir defa

Birleşik Fiil: murat et-

Nitelendirme Öbeği: ikinci defa

869.8.

Birleşik Fiil: emret-

Edat Öbeği: eskisi gibi

870. Kız bu düşüncelerle “Kün fe yekûn” sırrına girdi. (s.80)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: girdi

Özne: kız

Yer Tamlayıcısı: “Kün fe yekûn” sırrına

Zarf Tümleci: bu düşüncelerle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu düşünceler

İlişkilendirme Öbeği: “Kün fe yekûn” sırrı

871. Daha evvel de çok duâlar etmiş,/ derman görememişti. (s.80)

871. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

871.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duâlar etmiş

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. daha evvel, 2. çok

Cümle Dışı Öğeler: de

871.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: görememişti

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: derman

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: daha evvel

Birleşik Fiil: duâlar et-

872. Ama bu defaki feryâdının nişangâha isâbet eden ok gibi, kudret ve irâdet sâhibine yol bulduğunu yekten anladı. (s.80)

Cümlenin Türü: basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: anladı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bu defaki feryâdının nişangâha isâbet eden ok gibi, kudret ve irâdet sâhibine yol bulduğunu

Zarf Tümleci: yekten

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu defaki feryâdının nişangâha isâbet eden ok gibi, kudret ve irâdet sâhibine yol bulduğu

İlişkilendirme Öbeği: bu defaki feryâdı

Nitelendirme Öbeği: bu defaki feryât

Aitlik Öbeği: bu defaki

Nitelendirme Öbeği: bu defa

İsim-Fiil Öbeği: nişangâha isâbet eden ok gibi, kudret ve irâdet sâhibine yol bulduk

Yüklem: yol bul-

Yer Tamlayıcısı: kudret ve irâdet sâhibine

Zarf Tümleci: nişangâha isâbet eden ok gibi

Birleşik Fiil: yol bul-

İlişkilendirme Öbeği: kudret ve irâdet sâhibi

Bağlama Öbeği: kudret ve irâdet

Edat Öbeği: nişangâha isâbet eden ok gibi

Nitelendirme Öbeği: nişangâha isâbet eden ok

İsim-Fiil Öbeği: nişangâha isâbet eden

Yüklem: isâbet et-

Yer Tamlayıcısı: nişangâha

Birleşik Fiil: isâbet et-

873. İki büklüm vaziyetten biraz doğruldu,/ sanki sonsuzluklara kulak kabarttı. (s.80)

873. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

873.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: doğruldu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: iki büklüm vaziyetten

Zarf Tümleci: biraz

873.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kulak kabarttı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: sonsuzluklara

Zarf Tümleci: sanki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: iki büklüm vaziyet

Nitelendirme Öbeği: iki büklüm

Birleşik Fiil: kulak kabart-

874. İçine bir şeyler akıtılıyor,/ içinde dışında, bütün dünyâda canlı rüzgârlar mekik dokuyordu. (s.80)

874. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

874.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akıtılıyor

Özne: bir şeyler

Yer Tamlayıcısı: içine

874.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mekik dokuyordu

Özne: canlı rüzgârlar

Yer Tamlayıcısı: 1. içinde, 2. dışında, 3. bütün dünyâda

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: içi

Nitelendirme Öbeği: bir şeyler

Yineleme Öbeği: içinde dışında

Nitelendirme Öbeği: bütün dünyâ

Nitelendirme Öbeği: canlı rüzgârlar

Birleşik Fiil: mekik doku-

875. Sol eli kıpırdadı,/ sağ bacağı harekete geldi,/ sonra ayağa dikildi kız,/ sonra çadırın önüne çıktı,/ perdesi kalkmış gözlerinin eski âhu bakışı ile gökkubbeye, altın sahrâya gülümsedi/ “vakti saati gelmiş” dedi. “Kamer sûresi,1” (s.80)

875. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

875.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıpırdadı

Özne: sol eli

875.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: harekete geldi

Özne: sağ bacağı

875.3. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayağa dikildi

Özne: kız

Zarf Tümlecisi: sonra

875.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: kız

Yer Tamlayıcısı: çadırın önüne

Zarf Tümleci: sonra

875.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gülümsedi

Özne: kız

Yer Tamlayıcısı: 1. gökkubbeye, 2. altın sahrâya

Zarf Tümleci: perdesi kalkmış gözlerinin eski âhu bakışı ile

875.6. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “vakti saati gelmiş”

875.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelmiş

Özne: vakti saati

875.8. Eksiltili Cümle: Kamer sûresi,1

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sol eli

Nitelendirme Öbeği: sol el

Birleşik Fiil: harekete gel-

İlişkilendirme Öbeği: sağ bacağı

Nitelendirme Öbeği: sağ bacak

Birleşik Fiil: ayağa dikil-

İlişkilendirme Öbeği: çadırın önü

Edat Öbeği: perdesi kalkmış gözlerinin eski âhû bakışı ile

İlişkilendirme Öbeği: perdesi kalkmış gözlerinin eski âhû bakışı

Nitelendirme Öbeği: eski âhû bakış

İlişkilendirme Öbeği: perdesi kalkmış gözleri

Nitelendirme Öbeği: perdesi kalkmış gözler

İsim-Fiil Öbeği: perdesi kalkmış

Yüklem: kalk-

Özne: perdesi

İlişkilendirme Öbeği: perdesi

Nitelendirme Öbeği: altın sahrâ

Yineleme Öbeği: vakti saati

İlişkilendirme Öbeği: Kamer sûresi

876. Gönül ehli dostum ilâve etti:// “O kızcağızın hem canında hem cisminde düzen bozulmuştu. Hakk’ın inâyetiyle tahlil ve terkip geçirdi. Ama bu dediklerim ebediyeti içine alan Allah kelâmına sâdece bir misaldir, hudutlu zamâna ve mekâna sığmış fânî bir misal.” (s.80-81)

Cümle Üstü Birim:

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

876.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ilâve etti

Özne: gönül ehli dostum

876.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bozulmuştu

Özne: düzen

Yer Tamlayıcısı: o kızcağızın hem canında hem cisminde

876.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçirdi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: tahlil ve terkip

Zarf Tümleci: Hakk’ın inâyetiyle

876.4. Sıralı Birleşik Cümle

876.4.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ebediyeti içine alan Allah kelâmına bir misaldir

Özne: bu dediklerim

Zarf Tümleci: sâdece

Cümle Dışı Öge: ama

876.4.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hudutlu zamâna ve mekâna sığmış fânî bir misal(dir)

Özne: bu dediklerim

Söz Öbekleri:

876.1.

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli dostum

Nitelendirme Öbeği: gönül ehli dost

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli

Birleşik Fiil: ilâve et-

876.2.

İlişkilendirme Öbeği: o kızcağızın hem canı hem cismi

Bağlama Öbeği: hem can hem cisim

Nitelendirme Öbeği: o kızcağız

876.3.

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın inâyeti

Bağlama Öbeği: tahlil ve terkip

876.4.

İlişkilendirme Öbeği: bu dediklerim

Kısaltma Öbeği: ebediyeti içine alan Allah kelâmına sâdece bir misal

Nitelendirme Öbeği: ebediyeti içine alan Allah kelâmı

İlişkilendirme Öbeği: Allah kelâmı

İsim-Fiil Öbeği: ebediyeti içine alan

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: ebediyeti

Yer Tamlayıcısı: içine

876.5.

Nitelendirme Öbeği: hudutlu zamâna ve mekâna sığmış fânî bir misal

İsim-Fiil Öbeği: hudutlu zamâna ve mekâna sığmış

Yüklem: sığ-

Yer Tamlayıcısı: hudutlu zamâna ve mekâna

Nitelendirme Öbeği: hudutlu zamân ve mekân

Bağlama Öbeği: zamân ve mekân

877. Ona artık fazla sual soramazdım. (s.81)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: soramazdım

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: fazla sual

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: fazla sual

878. Ben onun yüzünden okurum. (s.81)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: okurum

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: onun yüzünden

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun yüzü

879. Bir bakışı vardır ki, konuşmanın bittiğini zil sesi gibi ilân eder. (s.81)

879. Cümlenin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

879.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: bir bakışı

Cümle Dışı Öge: ki

879.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ilân eder

Özne: (o)

Belirtili Nesne: konuşmanın bittiğini

Zarf Tümlecisi: zil sesi gibi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bir bakışı

Nitelendirme Öbeği: bir bakış

İlişkilendirme Öbeği: konuşmanın bittiği

Edat Öbeği: zil sesi gibi

İlişkilendirme Öbeği: zil sesi

Birleşik Fiil: ilân et-

880. Kendisi nezâketli ev sâhibi tavrıyla karşımda hâlâ oturur görülür ama hakîkatte çekip gitmişti. (s.81)

880. Cümlenin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri

880.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görülür

Özne: kendisi

Zarf Tümleci: nezâketli ev sâhibi tavrıyla karşımda hâlâ oturur

880.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekip gitmişti

Özne: kendisi

Zarf Tümleci: hakîkatte

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: nezâketli ev sâhibi tavrıyla karşımda hâlâ oturur

Yüklem: otur-

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: karşımda

Zarf Tümleci: nezâketli ev sâhibi tavrıyla

Nitelendirme Öbeği: nezâketli ev sâhibi tavrı

İlişkilendirme Öbeği: ev sâhibi tavrı

İlişkilendirme Öbeği: ev sâhibi

İlişkilendirme Öbeği: karşım

Birleşik Fiil: çekip git-

23. Tefrika

HASRET ÇEKEN BURAK

Nitelendirme Öbeği: hasret çeken Burak

İsim-Fiil Öbeği: hasret çeken

Birleşik Fiil: hasret çek-

881. Mîraç'tan fazla bahsedilmese iyi olurdu. (s.82)

881. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

881.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bahsedilmese

Yer Tamlayıcısı: Mîraç'tan

Zarf Tümleci: fazla

881.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: iyi olurdu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: bahsedil-

Birleşik Fiil: iyi ol-

882. Bu da (Vahiy) hâli gibi edep mesâfesini emreden bir mevzûdur. (s.82)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

Yüklem: (Vahiy) hâli gibi edep mesâfesini emreden bir mevzûdur

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: (Vahiy) hâli gibi edep mesâfesini emreden bir mevzû

İsim-Fiil Öbeği: (Vahiy) hâli gibi edep mesâfesini emreden

Yüklem: emret-

Belirtili Nesne: edep mesâfesini

Zarf Tümleci: (Vahiy) hâli gibi

Birleşik Fiil: emret-

İlişkilendirme Öbeği: edep mesâfesi

Edat Öbeği: (Vahiy) hâli gibi

İlişkilendirme Öbeği: (Vahiy) hâli

883. Ne pervâsız müellifler var. (s.82)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: var

Özne: ne pervâsız müellifler

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne pervâsız müellifler

Nitelendirme Öbeği: ne pervâ

884. Kitapları dağlar gibi yığmışlar. (s.82)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yığmışlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: kitapları

Zarf Tümlecisi: dağlar gibi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: dağlar gibi

885. Okudum,/ okudukça berbat oldum. (s.82)

885. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

885.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: okudum

Özne: (ben)

885.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: berbat oldum

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: okudukça

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: berbat ol-

886. Mîraç dendikçe ürperir yâhut sel gibi ağlardım. (s.82)

886. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

886.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ürperir(dim)

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: mîraç dendikçe

886.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ağlardım

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: sel gibi

Cümle Dışı Öge: yâhut

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: miraç dendikçe

Yüklem: den-

Özne: miraç

Edat Öbeği: sel gibi

887. Kitaplar, bana bir şeyler vermek şöyle dursun göz yaşlarımı bile kuruttular.

(s.82)

887. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

887.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kuruttular

Özne: kitaplar

Belirtili Nesne: göz yaşlarımı

Cümle Dışı Öge: bile

887.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: şöyle dursun

Özne: bana bir şeyler vermek

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: göz yaşlarım

Fiil İsmi Öbeği: bana bir şeyler vermek

Yüklem: ver-

Belirtisiz Nesne: bir şeyler

Yer Tamlayıcısı: bana

Nitelendirme Öbeği: bir şeyler

İlişkilendirme Öbeği: göz yaşlarım

888. Çorak topraklara döndüm. (s.82)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: döndüm

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: çorak topraklara

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: çorak topraklar

889. Hayır, Miraç hakkında söyleyecek sözüm yok. (s.82)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: yok

Özne: Miraç hakkında söyleyecek sözüm

Cümle Dışı Öge: hayır

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: miraç hakkında söyleyecek sözüm

Nitelendirme Öbeği: miraç hakkında söyleyecek söz

İsim-Fiil Öbeği: miraç hakkında söyleyecek

Yüklem: söyle-

Zarf Tümlecisi: miraç hakkında

İlişkilendirme Öbeği: miraç hakkı

890. Nasıl olabilir ki, muhabbet ehli müslümanların kendilerine göre miraçları vardır ve bu miraçlar bile dile, târife sığmazlar. (s.82)

890. Cümle Türü: Ki'li Bağlı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümle Türleri ve Ögeleri:

890.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olabilir

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: nasıl

Cümle Dışı Öge: ki

890.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: muhabbet ehli müslümanların kendilerine göre miraçları

Cümle Dışı Öge: ve

890.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sığmazlar

Özne: bu miraçlar

Yer Tamlayıcısı: 1. dile, 2. târife

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: olabil-

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet ehli müslümanların kendilerine göre miraçları

Nitelendirme Öbeği: muhabbet ehli müslümanlar

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet ehli

Nitelendirme Öbeği: kendilerine göre miraç

Edat Öbeği: kendilerine göre

Nitelendirme Öbeği: bu miraçlar

891. Nerede kaldı Peygamberimizinki? (s.82)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: kaldı

Özne: Peygamberimizinki

Yer Tamlayıcısı: nerede

Söz Öbekleri:

Aitlik Öbeği: Peygamberimizinki

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

892. Miraç, Hazret-i Peygamberin Hak ile Hak olmasıdır. (s.82)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: Hazret-i Peygamberin Hak ile Hak olmasıdır

Özne: Miraç

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Peygamber'in Hak ile Hak olması

Fiil İsmi Öbeği: Hak ile Hak olma

Yüklem: Hak ol-

Zarf Tümlecisi: Hak ile

Birleşik Fiil: Hak ol-

Edat Öbeği: Hak ile

893. Cenâb-ı Hak öyle bir yakınlıktır ki, başka kimseye nasip değildir. (s.82)

893. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

893.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle bir yakınlıktır

Özne: Cenâb-ı Hak

Cümle Dışı Öge: ki

893.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: başka kimseye nasip değildir

Özne: Cenâb-ı Hak

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: öyle bir yakınlık

Nitelendirme Öbeği: başka kimse

894. O gece, denizlerde, deryâlarda, sular durulmuş,/ rüzgârlar uykuya varmış,/ dünya sevgi ıtrıyla tütsülenmişti. (s.82)

894. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

894.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durulmuş

Özne: sular

Yer Tamlayıcısı: 1. denizlerde, 2. deryâlarda

Zarf Tümlecisi: o gece

894.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uykuya varmış

Özne: rüzgârlar

894.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tütsülenmişti

Özne: dünya

Zarf Tümlecisi: sevgi ıtrıyla

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o gece

Birleşik Fiil: uykuya var-

İlişkilendirme Öbeği: sevgi ıtrı

895. Hazret-i Muhammed'in en derin mihnetlere gömüldüğü en bitkin zamânıydı. (s.82)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Hazret-i Muhammed'in en derin mihnetlere gömüldüğü en bitkin zamânıydı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in en derin mihnetlere gömüldüğü en bitkin zamânı

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in en derin mihnetlere gömüldüğü en bitkin zamân

Nitelendirme Öbeği: en bitkin

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in en derin mihnetlere gömüldüğü

İsim-Fiil Öbeği: en derin mihnetlere gömüldük

Yüklem: gömül-

Yer Tamlayıcısı: en derin mihnetlere

Nitelendirme Öbeği: en derin mihnetler

Nitelendirme Öbeği: en derin

896. Mekke'de kaçak barınır olmuştu. (s.82)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: barınır olmuştu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Mekke'de

Zarf Tümlenci: kaçak

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: barınır ol-

897. Onun bunun evine ve himâyesine sığınmak zorunda idi. (s.82)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: onun bunun evine ve himâyesine sığınmak zorunda idi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun bunun evine ve himâyesine sığınmak zoru

Fiil İsmi Öbeği: onun bunun evine ve himâyesine sığınmak

Yüklem: sığın-

Yer Tamlayıcısı: onun bunun evine ve himâyesine

Bağlama Öbeği: onun bunun evi ve himâyesi

İlişkilendirme Öbeği: onun bunun evi

Yineleme Öbeği: o bu

898. Ebû Tâlib'in kızı Ümmühânî damına gitti,/ yatsıdan sonra gam kasâvet abasına
büründü,/ ıztırap yastığına baş koydu. (s.82-83)

898. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

898.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Ebû Tâlib'in kızı Ümmühânî damına

898.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: büründü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: gam kasâvet abasına

Zarf Tümleci: yatsıdan sonra

898.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baş koydu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: ıztırap yastığına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Tâlib'in kızı Ümmühânî damı

Nitelendirme Öbeği: Ebû Tâlib'in kızı Ümmühânî

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Tâlib'in kızı

Edat Öbeği: yatsıdan sonra

İlişkilendirme Öbeği: gam kasâvet abası

Yineleme Öbeği: gam kasâvet

İlişkilendirme Öbeği: ıztırap yastığı

Birleşik Fiil: baş koy-

899. Hak kelâmını canında barındırandı O. (s.83)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Hak kelâmını canında barındırandı

Özne: O

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: Hak kelâmını canında barındıran

Yüklem: barın-

Belirtili Nesne: Hak kelâmını

Yer Tamlayıcısı: canında

İlişkilendirme Öbeği: Hak kelâmı

900. İçinde yaşayan gerçek, bütün dünya içindi,/ kendi başı için değil sâdece. (s.83)

900. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türlei ve Öğeleri:

900.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümleleri

Yüklem: bütün dünya içindi

Özne: içinde yaşayan gerçek

900.2. Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: sâdece kendi başı için değil(di)

Özne: içinde yaşayan gerçek

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: içinde yaşayan gerçek

İsim-Fiil Öbeği: içinde yaşayan

Yüklem: yaşa-

Yer Tamlayıcısı: içinde

İlişkilendirme Öbeği: içi

Edat Öbeği: bütün dünya için

Nitelendirme Öbeği: bütün dünya

Edat Öbeği: kendi başı için

İlişkilendirme Öbeği: kendi başı

901. Her nefeste tebliğ etmeye yahut ölmeye mecburdu. (s.83)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: her nefeste tebliğ etmeye yahut ölmeye mecburdu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her nefeste tebliğ etmeye yahut ölmeye mecbur

Bağlama Öbeği: her nefeste tebliğ etme yahut ölme

Fiil İsmi Öbeği: her nefeste tebliğ etme

Yüklem: tebliğ et-

Zarf Tümleci: her nefeste

Birleşik Fiil: tebliğ et-

Nitelendirme Öbeği: her nefes

902. Ama ölüm ancak Hakk'ın takdir ettiği vâdede gelir. (s.83)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gelir

Özne: ölüm

Zarf Tümleci: 1. Hakk'ın takdir ettiği vâdede, 2. ancak

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hakk'ın takdir ettiği vâde

İlişkilendirme Öbeği: Hakk'ın takdir ettiği

İsim-Fiil Öbeği: takdir ettik

Birleşik Fiil: takdir et-

903. Yaradanın gerçeği, karşı tarafta yalanlayıcı bir dünya, ortada Peygamberimizin peygamberce meşakkatli ömrü. (s.83)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yaradanın gerçeği

Nitelendirme Öbeği: karşı taraf

Nitelendirme Öbeği: yalanlayıcı bir dünya

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimizin peygamberce meşakkatli ömrü

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: peygamberce meşakkatli ömür

904. Kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşerden bir türlü vazgeçememesi ne hazindir. (s.84)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ne hazindir

Özne: kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşerden bir türlü vazgeçememesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne hazin

İlişkilendirme Öbeği: kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşerden bir türlü vazgeçememesi

Fil İsmi Öbeği: kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşerden bir türlü vazgeçememe

Yüklem: vazgeçeme-

Yer Tamlayıcısı: kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşerden

Zarf Tümlecisi: bir türlü

Birleşik Fil: vazgeç-

Nitelendirme Öbeği: bir tür

Nitelendirme Öbeği: kendisini inatla geri tepen bu cibilliyeti bozuk beşer

Kısaltma Öbeği: cibilliyeti bozuk

İsim-Fil Öbeği: kendisini inatla geri tepen

Yüklem: geri tep-

Belirtili Nesne: kendisini

Zarf Tümlecisi: inatla

Birleşik Fil: geri tep-

905. Vazgeçemezdi,/ kendi ümmeti idi çünkü;/ vazgeçemezdi,/ çünkü tek kurtarıcı ve tek ümit kendisi idi. (s.83)

905. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

905.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: vazgeçemezdi

Özne: (o)

905.2. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendi ümmeti idi

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: çünkü

905.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: vazgeçemezdi

Özne: (o)

905.4. Basit, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kendisi idi

Özne: tek kurtarıcı ve tek ümit

Cümle Dışı Öge: çünkü

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: vazgeç-

İlişkilendirme Öbeği: kendi ümmeti

Birleşik Fiil: vazgeç-

Bağlama Öbeği: tek kurtarıcı ve tek ümit

Nitelendirme Öbeği: tek kurtarıcı

Nitelendirme Öbeği: tek ümit

906. İnsanlık “kendi” hâline bırakılırsa batacak. (s.83)

906. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

906.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bırakılırsa

Özne: insanlık

Zarf Tümlecisi: “kendi” hâline

906.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: batacak

Özne: insanlık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi hâli

907. Kurtulacaksa eğer bu onun, Hazret-i Muhammed'in cihâdına bağlı idi. (s.83)

907. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

907.1. Basit, devrik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtulacaksa

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: eğer

907.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: onun, Hazret-i Muhammed'in cihâdına bağlı idi

Özne: bu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun, Hazret-i Muhammed'in cihâdı

908. Dengesi şaşmış bîcâreleri ne etsem de düzene soksam düşünceleriyle kalbi uyanık gözleri uykuda rahata vardı. (s.83)

908. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

908.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: rahata vardı

Özne: 1. kalbi, 2. uyanık gözleri

Zarf Tümlacı: 1. dengesi şaşmış bîcâreleri ne etsem düzene soksam düşünceleriyle, 2. uykuda

Cümle Dışı Öge: de

908.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: ne etsem

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: dengesi şaşmış bîcâreleri

908.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soksam

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: düzene

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: dengesi şaşmış bîçâreleri ne etsem düzene soksam düşünceleri

İlişkilendirme Öbeği: kalbi

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

Birleşik Fiil: rahata var-

Nitelendirme Öbeği: dengesi şaşmış bîçâreler

İsim-Fiil Öbeği: dengesi şaşmış

Yüklem: şaş-

Belirtili Nesne: dengesi

909. Hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllardan öte bir kusvâyâ ermesinin tam vaktidir bu gece. (s.83)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllardan öte bir kusvâyâ ermesinin tam vaktidir

Özne: bu gece

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu gece

İlişkilendirme Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte bir kusvâyâ ermesinin tam vakti

Nitelendirme Öbeği: tam vakit

İlişkilendirme Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte bir kusvâyâ ermesi

Fiil İsmi Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte bir kusvâyâ erme

Yüklem: er-

Yer Tamlayıcısı: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte bir kusvâyâ

Nitelendirme Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte bir kusvâ

Edat Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akıllarından öte

İlişkilendirme Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah'ın akılları

Nitelendirme Öbeği: hadden aşırı horlanmış Habîbullah

İsim-Fiil Öbeği: hadden aşırı horlanmış

Yüklem: horlan-

Zarf Tümlecisi: hadden aşırı

Kısaltma Öbeği: hadden aşırı

910. Kamer Sûresi’nde Nûh (a.s.v.) hakkında şu âyetler vardır:// “Onu levhalar ve mihlarla yapılmış gemiye yükledik. Gözümüzün önünde akıp gidiyordu, inkâr edildiği için bu ona bir karşılıktı.” (s.83)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

910.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: Nûh (a.s.v.) hakkında şu âyetler

Yer Tamlayıcısı: Kamer Sûresi’nde

910.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükledik

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: onu

Yer Tamlayıcısı: levhalarla ve mihlarla yapılmış gemiye

910.3. Sıralı Birleşik Cümle

910.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akıp gidiyordu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: gözümüzün önünde

910.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir karşılıktı

Özne: bu

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümlecisi: inkâr edildiği için

Söz Öbekleri:

910.1.

İlişkilendirme Öbeği: Kamer Sûresi

İlişkilendirme Öbeği: Nûh (a.s.v.) hakkı

Nitelendirme Öbeği: şu âyetler

910.2.

Nitelendirme Öbeği: levhalar ve mihlarla yapılmış gemi

İsim-Fiil Öbeği: levhalar ve mihlarla yapılmış

Yüklem: yapıl-

Zarf Tümleci: levhalar ve mihlarla

Bağlama Öbeği: levhalar ve mihlar

910.3.

İlişkilendirme Öbeği: gözümüzün önü

İlişkilendirme Öbeği: gözümüz

Birleşik Fiil: akıp git-

Edat Öbeği: inkâr edildiği için

İsim-Fiil Öbeği: inkâr edildik

Birleşik Fiil: inkâr edil-

Nitelendirme Öbeği: bir karşılık

911. Hak yaradan öğerek yarattığı herkes daha gümrah serpilsin diye celâlerinden, cemâlinden gani gani yağdırır. (s.83)

911. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

911.1. İç iç birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yağdırır

Özne: Hak yaradan

Yer Tamlayıcısı: 1. celâlerinden, 2. cemâlinden

Zarf Tümleci: 1. gani gani, 2. öğerek yarattığı herkes daha gümrah serpilsin diye

911.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: serpilsin

Özne: öğerek yarattığı herkes

Zarf Tümleci: daha gümrah

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hak yaradan

Edat Öbeği: öğerek yarattığı herkes daha gümrah serpilsin diye

Yineleme Öbeği: gani gani

Nitelendirme Öbeği: öğerek yarattığı herkes

İlişkilendirme Öbeği: öğerek yarattığı

İsim-Fiil Öbeği: öğerek yarattık

Yüklem: yarat-

Zarf Tümlecisi: öğerek

Nitelendirme Öbeği: daha gümrah

912. İşte Cebrâil (a.s.) Hazret'in karşısında şimşek gibi çaktı:// “Kalk yâ Muhammed, Hak huzûruna emredildin. Ümmetin kaderi bu gece senin iki dudağın arasında” dedi. (s.83)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

912.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çaktı

Özne: Cebrâil (a.s.)

Yer Tamlayıcısı: Hazret'in karşısında

Zarf Tümlecisi: şimşek gibi

Cümle Dışı Öge: işte

912.2. İç İçe Birleşik Cümle

912.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Kalk yâ Muhammed, Hak huzûruna emredildin. Ümmetin kaderi bu gece senin iki dudağının arasında”

912.2.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalk

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: yâ Muhammed

912.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: emredildin

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: Hak huzûruna

912.2.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: senin iki dudağın arasında(dır)

Özne: ümmetin kaderi

Zarf Tümlecisi: bu gece

Söz Öbekleri:

912.1.

İlişkilendirme Öbeği: Hazret'in karşısı

Edat Öbeği: şimşek gibi

912.2.

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

İlişkilendirme Öbeği: Hak huzûru

Birleşik Fiil: emredil-

İlişkilendirme Öbeği: ümmetin kaderi

Nitelendirme Öbeği: bu gece

İlişkilendirme Öbeği: senin iki dudağın arası

İlişkilendirme Öbeği: senin iki dudağın

Nitelendirme Öbeği: iki dudak

913. Kapıda Burak denilen binek bekliyordu. (s.83)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bekliyordu

Özne: Burak denilen binek

Yer Tamlayıcısı: kapıda

914. Vücûdu ufarak bir katıra, yüzü insana benziyordu. (s.83)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: benziyordu

Özne: 1. vücûdu, 2. yüzü

Yer Tamlayıcısı: 1. ufarak bir katıra, 2. insana

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: vücûdu

Nitelendirme Öbeği: ufarak bir katır

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

915. Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık olduğu için Miraç yolunda bineklik etmek imtiyâzını kazanmıştı. (s.83)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kazanmıştı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Miraç yolunda bineklik etmek imtiyâzını

Zarf Tümlenci: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık olduğu için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık olduğu için

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık olduğu

İsim-Fiil Öbeği: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümlenci: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık

Nitelendirme Öbeği: Peygamberin ününe âşık olmuş bir yaratık

İsim-Fiil Öbeği: Peygamberin ününe âşık olmuş

Yüklem: âşık ol-

Yer Tamlayıcısı: Peygamberin ününe

Birleşik Fiil: âşık ol-

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberin ünü

İlişkilendirme Öbeği: miraç yolunda bineklik etmek imtiyâzı

Fiil İsmi Öbeği: miraç yolunda bineklik etmek

Yüklem: bineklik et-

Yer Tamlayıcısı: miraç yolunda

İlişkilendirme Öbeği: miraç yolu

Birleşik Fiil: bineklik et-

916. Hazret Kâbe’de namaz kıldı,/ bir kere daha “göğüs yarılması” hâletini geçirdi.
(s.83)

916. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

916.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: namaz kıldı

Özne: Hazret

Yer Tamlayıcısı: Kâbe’de

916.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçirdi

Özne: Hazret

Belirtili Nesne: “göğüs yarılması” hâletini

Zarf Tümleci: bir kere daha

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: namaz kıl-

Edat Öbeği: bir kere daha

Nitelendirme Öbeği: bir kere

İlişkilendirme Öbeği: “göğüs yarılması” hâleti

İlişkilendirme Öbeği: göğüs yarılması

917. Göz açıp kapayana kadar Burak sırtında Cebrâil refâkatinde Kudüs’e vardı,/ orada da ibâdet etti. (s.83)

917. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

917.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Kudüs’e

Zarf Tümleci: 1. göz açıp kapayana kadar, 2. Burak sırtında, 3. Cebrâil refâkatinde

917.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ibâdet etti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: orada

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: göz açıp kapayana kadar

İsim-Fiil Öbeği: göz açıp kapayan

Yüklem: kapa-

Zarf Tümleci: göz açıp

Zarf-Fiil Öbeği: göz açıp

Yüklem: aç-

Belirtisiz Nesne: göz

İlişkilendirme Öbeği: Burak sırtı

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil refâkati

Birleşik Fiil: ibâdet et-

918. Sonra Burak sırtında bir merdiven aşarak göğe yükseldi,/ cennetleri geçti.
(s.83)

918. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

918.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükseldi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: göğe

Zarf Tümlecisi: 1. sonra, 2. Burak sırtında bir merdiven aşarak

918.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: cennetleri

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Burak sırtında bir merdiven aşarak

Yüklem: aş-

Belirtisiz Nesne: bir merdiven

Zarf Tümlecisi: Burak sırtında

İlişkilendirme Öbeği: Burak sırtı

Nitelendirme Öbeği: bir merdiven

919. Evvel zaman peygamberleri ile konuştu. (s.83)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: konuştu

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: evvel zaman peygamberleri ile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: evvel zaman peygamberleri

Nitelendirme Öbeği: evvel zaman

920. Hiçbir yerde hiçbir şeyle oyalanmadı,/ kendi yolunda yükseldi,/ tâ Burak sınıırım bura, ileri gidemem, dedi,/ onun yerine Refref yetişt i ki, ne olduğu pek bilinmez,/ bir yeş il d öş ekmiş , derler. (s.83-84)

920. Cümlelerin Türü: Sıralı, İç İçe ve Ki'li Birleş ik Cümlelerden Oluş an Karmaş ık Birleş ik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

920.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: oyalanmadı

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: hiçbir yerde

Zarf Tümleci: hiçbir şeyle

920.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yükseldi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: kendi yolunda

920.3. İç içe birleş ik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: Burak

Belirtisiz Nesne: sınıırım bura, ileri gidemem

Cümle Dışı Öğ e: tâ

920.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bura(dır)

Özne: sınıırım

920.5. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: gidemem

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: ileri

920.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetişt i

Özne: Refref

Yer Tamlayıcısı: onun yerine

Cümle Dışı Öğ e: ki

920.7. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: pek bilinmez

Özne: ne olduğu

920.8. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: bir yeşil dōšekmiş

920.9. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir yeşil dōšekmiş

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hiçbir yer

Nitelendirme Öbeği: hiçbir şey

İlişkilendirme Öbeği: kendi yolu

İlişkilendirme Öbeği: sınıırım

İlişkilendirme Öbeği: onun yeri

İlişkilendirme Öbeği: ne olduğu

İsim-Fiil Öbeği: ne olduk

Yüklem: ol-

Özne: ne

Nitelendirme Öbeği: bir yeşil dōšek

921. Bir yerden sonra Refref de geri kaldı. (s.84)

Cümle Törü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: geri kaldı

Özne: Refref

Zarf Tümleci: bir yerden sonra

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir yerden sonra

Nitelendirme Öbeği: bir yer

Birleşik Fiil: geri kal-

922. Yalnız Cebrâil refâkat etti. (s.84)

Cümle Törü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: refâkat etti

Özne: Cebrâil

Zarf Tümleci: yalnız

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: refâkat et-

923. Sidre'ye kadar. (s.84)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Sidre'ye kadar

924. Sidre'de Cebrâil bir serçe kuşu gibi titredi, parmak boyu ilerleyemedi, müsâade et makâmımı aşmayayım, yoksa yanarım, dedi, Resûlullah buyurdu ki:// “Demek sen bile makamda kalanlardansın. Gidiyorum:// Yanarsam yanayım.” (s.84)

Cümle Üstü Birim:**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:****924.1. Sıralı, İç İç ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle**

924.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: titredi

Özne: Cebrâil

Yer Tamlayıcısı: Sidre'de

Zarf Tümleci: bir serçe kuşu gibi

924.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: ilerleyemedi

Özne: Cebrâil

Zarf Tümleci: parmak boyu

924.1.3. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: müsâade et makâmımı aşmayayım, yoksa yanarım

924.1.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: müsâade et

Özne: (sen)

924.1.5. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: aşmayayım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: makâmımı

924.1.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanarım

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: yoksa

924.1.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyurdu

Özne: Resûlullah

Cümle Dışı Öge: ki

924.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kalanlardansın

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: makamda

Cümle Dışı Öge: 1. demek, 2. bile

924.3. Basit, kurallı, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyorum

Özne: (ben)

924.4. Şartlı Birleşik Cümle

924.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanarsam

Özne: (ben)

924.4.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanayım

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

924.1.

Edat Öbeği: bir serçe kuşu gibi

Nitelendirme Öbeği: bir serçe kuşu

İlişkilendirme Öbeği: serçe kuşu

İlişkilendirme Öbeği: parmak boyu

Birleşik Fiil: müsâade et-

924.2.

İsim-Fiil Öbeği: makamda kalanlar

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: makamda

925. Cezbeden cezbeğe süzüle süzüle, perdelerden geçe geçe Hakk’a erişti://

Ref’ olup ol Şâha yetmiş bin hicâb

Nûr-ı tevhîd açtı vechinden nikab (s.84)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

925.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erişti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. cezbeden, 2. cezbeğe

Zarf Tümleci: 1. süzüle süzüle, 2. perdelerden geçe geçe

925.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açtı

Özne: nûr-ı tevhîd

Belirtisiz Nesne: nikab

Yer Tamlayıcısı: vechinden

Zarf Tümleci: rep’ olup ol Şâha yetmiş bin hicâb

Söz Öbekleri:

925.1.

Yineleme Öbeği: süzüle süzüle

Yineleme Öbeği: geçe geçe

925.2.

Zarf-Fiil Öbeği: şâha yetmiş bin hicâb Ref’ olup

Yüklem: Ref’ ol-

Özne: yetmiş bin hicâb

Yer Tamlayıcısı: şâha

Birleşik Fiil: Ref’ ol-

Nitelendirme Öbeği: yetmiş bin hicâb

Nitelendirme Öbeği: yetmiş bin

926. Miraç anlatılır mı? Hâşâ. (s.84)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: anlatılır mı

Özne: Miraç

Cümle Dışı Öge: hâşâ

927. O aşkın ummânından bir dalgacık bana da değmiş olsa bile elim kaleminden, dilim elimden, gönlüm dilimden, serim gönlümden kıskanır. (s.84)

927. Cümlenin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

927.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: değmiş olsa

Özne: o aşkın ummânından bir damlacık

Yer Tamlayıcısı: bana

Cümle Dışı Öge: da

927.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kıskanır

Özne: 1.elim, 2. dilim, 3. gönlüm, 4. serim

Yer Tamlayıcısı: 1. kaleminden, 2. elimden, 3. dilimden 4. gönlümden

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: o aşkın ummânı

Nitelendirme Öbeği: o aşk

Nitelendirme Öbeği: bir dalga

İlişkilendirme Öbeği: elim

İlişkilendirme Öbeği: dilim

İlişkilendirme Öbeği: elim

İlişkilendirme Öbeği: gönlüm

İlişkilendirme Öbeği: dilim

İlişkilendirme Öbeği: serim

İlişkilendirme Öbeği: gönlüm

928. İşte böyle Burak’la Refref’le oyalanır giderim. (s.84)

928. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

928.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oyalanır(ım)

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. böyle, 2. Burak’la, 3. Refref’le

Cümle Dışı Öge: işte

928.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giderim

Özne: (ben)

929. Size de kırk dereden su getirir yine bir şey söylemiş olmam. (s.84)

929. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

929.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirir(ım)

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: su

Yer Tamlayıcısı: 1. size, 2. kırk dereden

929.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: söylemiş olmam

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bir şey

Zarf Tümleci: yine

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kırk dere

Nitelendirme Öbeği: bir şey

Birleşik Fiil: söylemiş ol-

930. Hiç değilse Heratlı Mevlânâ Muhyiddin’in eserindeki miraç faslından nakledeyim:// “Uzaklık, yakınlık vehmi hemen ortadan kalktı. Ebediyet ezele, ezel ebediyete döküldü. Evvel ve sonra birbirinin aynı renge boyandı. Vücut ve imkân iç içe karıştı. Bilen bilir. Arefe men arafe.” (s.84)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

930.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nakledeyim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin'in eserindeki miraç faslından

Cümle Dışı Öge: hiç değilse

930.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalktı

Özne: uzaklık, yakınlık vehmi

Yer Tamlayıcısı: ortadan

Zarf Tümlecisi: hemen

930.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döküldü

Özne: ebediyet

Yer Tamlayıcısı: ezele

930.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döküldü

Özne: ezel

Yer Tamlayıcısı: ebediyete

930.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: boyandı

Özne: evvel ve sonra

Yer Tamlayıcısı: birbirinin aynı renge

930.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karıştı

Özne: vücut ve imkân

Zarf Tümlecisi: iç içe

930.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilir

Özne: bilen

Cümle Dışı Öge: arefe men arafe

Söz Öbekleri:

930.1.

İlişkilendirme Öbeği: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin'in eserindeki miraç faslı

Nitelendirme Öbeği: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin'in eserindeki miraç

Aitlik Öbeği: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin'in eserindeki

İlişkilendirme Öbeği: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin'in eseri

Nitelendirme Öbeği: Heratlı Mevlânâ Muhyiddin

Birleşik Ad Öbeği: Mevlânâ Muhyiddin

Birleşik Fiil: naklet-

930.2.

İlişkilendirme Öbeği: uzaklık, yakınlık vehmi

930.5.

Bağlama Öbeği: evvel ve sonra

Nitelendirme Öbeği: birbirinin aynı renk

İlişkilendirme Öbeği: birbirinin aynı

930.6.

Bağlama Öbeği: vücut ve imkân

Kısaltma Öbeği: iç içe

24. Tefrika

MİRAC

931. Miraç hakkında doğuda yazılmışları okumaktan insana ne fayda vardır, ne zarar. (s.85)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: vardır

Özne: ne fayda ne zarar

Yer Tamlayıcısı: 1. insana, 2. miraç hakkında doğuda yazılmışları okumaktan

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: ne fayda ne zarar

Fiil İsmi Öbeği: miraç hakkında doğuda yazılmışları okumak

Yüklem: oku-

Belirtili Nesne: miraç hakkında doğuda yazılmışları

İsim-Fiil Öbeği: miraç hakkında doğuda yazılmışlar

Yüklem: yazıl-

Yer Tamlayıcısı: 1. doğuda, 2. miraç hakkında

İlişkilendirme Öbeği: miraç hakkı

932. Hatta diyebilirim ki, bu aralık ben zararını gördüm,/ kitaplar sağlığını karıştırdı,/ bulandırdı. (s.85)

932. Cümlelerin Türü: Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

932.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyebilirim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: 1. ki, 2. hatta

932.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördüm

Özne: ben

Belirtili Nesne: zararını

Zarf Tümleci: bu aralık

932.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karıştırdı

Özne: kitaplar

Belirtili Nesne: sağlığını

932.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bulandırdı

Özne: kitaplar

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: diyebil-

Nitelendirme Öbeği: bu aralık

İlişkilendirme Öbeği: zararı

İlişkilendirme Öbeği: sağlığım

933. Mevlid’in miraç kısmını rûhumun yetişebileceği en berrak, en derin duygularla dinlerdim. (s.85)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dinlerdim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: Mevlid'in miraç kısmını

Zarf Tümleci: rûhumun yetişebileceği en berrak, en derin duygularla

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Mevlid'in miraç kısmı

Nitelendirme Öbeği: rûhumun yetişebileceği en berrak, en derin duygular

İlişkilendirme Öbeği: rûhumun yetişebileceği

İlişkilendirme Öbeği: rûhum

Birleşik Fiil: yetişebil-

Nitelendirme Öbeği: en berrak

Nitelendirme Öbeği: en derin

934. Sidre'ye kadar olan seferi gittikçe heyecanlanmakla berâber, kendimi zapta muvaffak olarak dinlerdim. (s.85)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dinlerdim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: Sidre'ye kadar olan seferi

Zarf Tümleci: 1. gittikçe heyecanlanmakla berâber, 2. kendimi zapta muvaffak olarak

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Sidre'ye kadar olan sefer

İsim-Fiil Öbeği: Sidre'ye kadar olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: Sidre'ye kadar

Edat Öbeği: Sidre'ye kadar

Edat Öbeği: gittikçe heyecanlanmakla berâber

Fiil İsmi Öbeği: gittikçe heyecanlanmak

Yüklem: heyecanlan-

Zarf Tümleci: gittikçe

Zarf-Fiil Öbeği: zapta muvaffak olarak

Yüklem: muvaffak ol-

Yer Tamlayıcısı: kendimi zapta

Kısaltma Öbeği: kendimi zapt

Birleşik Fiil: muvaffak ol-

935. Sidre diye öte, ne yerin, ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı hâlete sıra gelince, bir tek zerrem yerinde tutunamazdı,/ dağılırcasına titrerdim,/ bütün varlığım boşanır gibi ağlardım. (s.85)

935. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

935.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tutunamazdı

Özne: bir tek zerrem

Yer Tamlayıcısı: yerinde

Zarf Tümlecisi: Sidre diye öte, ne yerin ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı hâlete sıra gelince

935.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: titrerdim

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: dağılırcasına

935.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ağlardım

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: bütün varlığım boşanır gibi

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Sidre diye öte, ne yerin, ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı hâlete sıra gelince

Yüklem: gel-

Özne: sıra

Yer Tamlayıcısı: Sidre diye öte, ne yerin, ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı hâlete

Zarf Tümlecisi: Sidre diye

Edat Öbeği: Sidre diye

Nitelendirme Öbeği: ne yerin, ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı hâlet

İlişkilendirme Öbeği: ne yerin, ne göğün ne zamânın ne mekânın kalmadığı

Bağlama Öbeği: ne yer, ne gök ne zamân ne mekân

İlişkilendirme Öbeği: bir tek zerrem

Nitelendirme Öbeği: bir tek zerre
Edat Öbeği: bütün varlığım boşanır gibi
İsim-Fiil Öbeği: bütün varlığım boşanır
Yüklem: boşan-
Özne: bütün varlığım
İlişkilendirme Öbeği: bütün varlığım
Nitelendirme Öbeği: bütün varlık

936. Ben o zamanlar miraca yığınla kitaplar devirdiğim gecelerden daha yakındım.
(s.85)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: miraca yığınla kitaplar devirdim gecelerden daha yakındım

Özne: ben

Zarf Tümleci: o zamanlar

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o zamanlar

Kısaltma Öbeği: miraca yığınla kitaplar devirdiğim gecelerden daha yakın

Nitelendirme Öbeği: miraca yığınla kitaplar devirdiğim geceler

İlişkilendirme Öbeği: miraca yığınla kitaplar devirdiğim

Zarf-Fiil Öbeği: miraca yığınla kitaplar devirdik

Yüklem: devir-

Belirtisiz Nesne: kitaplar

Yer Tamlayıcısı: miraca

Zarf Tümleci: yığınla

937. Kimse kimseye bir şey anlatamaz,/ bunu herkes kendi rûhunun harîminde tatmalı. (s.85)

937. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

937.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlatamaz

Özne: kimse

Belirtisiz Nesne: bir şey

Yer Tamlayıcısı: kimseye

937.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tatmalı(dır)

Özne: herkes

Belirtili Nesne: bunu

Yer Tamlayıcısı: kendi rûhunun hariminde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir şey

İlişkilendirme Öbeği: kendi rûhunun harîmi

İlişkilendirme Öbeği: kendi rûhu

938. Hayatta sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip, ulûhiyet alıp verdiğimiz mukadder anlar vardır ki sonradan beşeriyet tesiriyle bunları bâzen yıllarca süren inkisarlar, hicranlar tâkip eder. (s.85)

938. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

938.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip, ulûhiyet alıp verdiğimiz mukadder anlar

Zarf Tümlecisi: hayatta

Cümle Dışı Öge: ki

938.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tâkip eder

Özne: 1. yıllarca süren inkisarlar, 2. hicranlar

Belirtili Nesne: bunları

Zarf Tümlecisi: 1. sonradan, 2. beşeriyet tesiriyle, 3. bâzen

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip, ulûhiyet alıp verdiğimiz mukadder anlar

İlişkilendirme Öbeği: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip, ulûhiyet alıp verdiğimiz

İsim-Fiil Öbeği: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip, ulûhiyet alıp verdik

Yüklem: alıp ver-

Belirtisiz Nesne: ulûhiyet

Zarf Tümleci: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip

Birleşik Fiil: alıp ver-

Zarf-Fiil Öbeği: sevdiklerimizle -bir başka türlü- göz göze gelinip

Yüklem: gelin-

Zarf Tümleci: 1. sevdiklerimizle, 2. bir başka türlü, 3. göz göze

Kısaltma Öbeği: göz göze

İlişkilendirme Öbeği: sevdiklerimiz

Nitelendirme Öbeği: bir başka tür

İlişkilendirme Öbeği: beşeriyet tesiri

Nitelendirme Öbeği: yıllarca süren inkisarlar

İsim-Fiil Öbeği: yıllarca süren

Yüklem: sür-

Zarf Tümleci: yıllarca

Birleşik Fiil: tâkip et-

939. Ama bütün o perâkende vuslatlar mürşîde yol bulmak mazhariyetine ererse bütün o muhabbet sızıntıları, bütün o perâkende vuslatlar mürşidin sîmâsında kristalize olur,/ artık sağa sola çarpınmaktan kurtulur,/ merkeze bağlanırsınız. (s.85)

939. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

939.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ererse

Özne: bütün o perâkende vuslatlar

Yer Tamlayıcısı: mürşîde yol bulmak mazhariyetine

Cümle Dışı Öge: ama

939.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kristalize olur

Özne: 1. bütün o muhabbet sızıntıları, 2. bütün o perâkende vuslatlar

Yer Tamlayıcısı: mürşidin sîmâsında

939.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurtulur(uz)

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: sağa sola çarpınmaktan

Zarf Tümleci: artık

939.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağlanırsınız

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: merkeze

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bütün o perâkende vuslatlar

İlişkilendirme Öbeği: mürşîde yol bulmak mazhariyeti

Fiil İsmi Öbeği: mürşîde yol bulmak

Yüklem: yol bul-

Yer Tamlayıcısı: mürşîde

Birleşik Fiil: yol bul-

Nitelendirme Öbeği: bütün o muhabbet sızıntıları

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet sızıntıları

Nitelendirme Öbeği: bütün o perâkende vuslatlar

İlişkilendirme Öbeği: mürşidin sîmâsı

Birleşik Fiil: kristalize ol-

Fiil İsmi Öbeği: sağa sola çarpınmak

Yüklem: çarpın-

Zarf Tümleci: sağa sola

Yineleme Öbeği: sağa sola

940. Sevginin ölümsüz hedefine ulaşmakta miraç ikliminden bir esinti vardır. (s.85)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: vardır

Özne: miraç ikliminden bir esinti

Yer Tamlayıcısı: sevginin ölümsüz hedefine ulaşmakta

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: sevginin ölümsüz hedefine ulaşmak

Yüklem: ulaş-

Yer Tamlayıcısı: sevginin ölümsüz hedefine

İlişkilendirme Öbeği: sevginin ölümsüz hedefi

Nitelendirme Öbeği: ölümsüz hedef

Kısaltma Öbeği: miraç ikliminden bir esinti

İlişkilendirme Öbeği: miraç iklimi

941. Bir de nefsimizi tamâmiyle terk edebildiğimiz zamanlar kendi mirâcımız yolundayızdır. (s.85-86)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Öğeleri:

Yüklem: kendi mirâcımız yolundayızdır

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: nefsimizi tamâmiyle terk edebildiğimiz zamanlar

Cümle Dışı Öge: bir de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: nefsimizi tamâmiyle terk edebildiğimiz zamanlar

İlişkilendirme Öbeği: nefsimizi tamâmiyle terk edebildiğimiz

İsim-Fiil Öbeği: nefsimizi tamâmiyle terk edebildik

Yüklem: terk edebil-

Belirtili Nesne: nefsimizi

Zarf Tümleci: tamâmiyle

Birleşik Fiil: terk edebil-

İlişkilendirme Öbeği: kendi miracımız yolu

İlişkilendirme Öbeği: kendi miracımız

942. Bunu anneler ve savaşta dövüşen askerler bilir. (s.86)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Öğeleri:

Yüklem: bilir

Özne: anneler ve savaşta dövüşen askerler

Belirtili Nesne: bunu

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: anneler ve savaşta dövüşen askerler

Nitelendirme Öbeği: savaşta dövüşen askerler

İsim-Fiil Öbeği: savaşta dövüşen

Yüklem: dövüş-

Zarf Tümleci: savaşta

943. Cebrâil (a.s.) Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek için cennetteki buraklar arasında bakınırken içlerinden birini boynu bükük, mahzun, cennete bile küsülü gördü,/sebebini sordu. (s.86)

933. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

943.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: Cebrâil (a.s.)

Belirtili Nesne: içlerinden birini

Zarf Tümleci: 1. boynu bükük, 2. mahzun, 3. cennete bile küsülü, 4. Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek için cennetteki buraklar arasında bakınırken

943.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sordu

Özne: Cebrâil (a.s.)

Belirtili Nesne: sebebini

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Cebrâil (a.s.) Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek için cennetteki buraklar arasında bakınırken

Yüklem: bakın-

Özne: Cebrâil

Yer Tamlayıcısı: cennetteki buraklar arasında

Zarf Tümleci: Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek için

Nitelendirme Öbeği: cennetteki buraklar arası

İlişkilendirme Öbeği: buraklar arası

Edat Öbeği: Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek için

Fiil İsmi Öbeği: Hazret-i Muhammed’e bir binek seçmek

Yüklem: seç-

Belirtisiz Nesne: bir binek

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed’e

Nitelendirme Öbeği: bir binek

İlişkilendirme Öbeği: içlerinden biri

İlişkilendirme Öbeği: içleri

Kısaltma Öbeği: boynu bükük

Kısaltma Öbeği: cennete küsülü

İlişkilendirme Öbeği: sebebi

944. Burak, binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittiğini, o gün bugün aşktan, hasretten sağı sollu şaşırdığını anlatınca Cebrâîl şu cevâbı verdi://

Kimde kim aşkın nişânı vardurur

Âkıbet ma'suka onu erdirir (s.86)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

944.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: verdi

Özne: Cebrâîl

Belirtili Nesne: şu cevâbı

Zarf Tümleci: Burak, binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittiğini, o gün bugün aşktan, hasretten sağı solu şaşırdığını anlatınca

944.2. Sıralı Birleşik Cümle

944.2.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardurur

Özne: aşkın nişânı

Yer Tamlayıcısı: kimde

Cümle Dışı Öge: kim

944.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: erdirir

Özne: (o)

Belirtili Nesne: onu

Yer Tamlayıcısı: ma'suka

Zarf Tümleci: âkıbet

Söz Öbekleri:

944.1.

Zarf-Fiil Öbeği: Burak, binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittiğini, o gün bugün aşktan, hasretten sağı solu şaşırdığını anlatınca

Yüklem: anlat-

Özne: Burak

Belirtili Nesne: 1. binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittiğini, 2. o gün bugün aşktan, hasretten sağı solu şaşırdığını

İlişkilendirme Öbeği: binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittiği

İsim-Fiil Öbeği: binlerce yıl evvel, yâ Muhammed! diye bir ün işittik

Yüklem: işit-

Belirtisiz Nesne: yâ Muhammed! diye bir ün

Zarf Tümleci: binlerce yıl evvel

Nitelendirme Öbeği: yâ Muhammed! diye bir ün

Edat Öbeği: yâ Muhammed! diye

Ünlem Öbeği: yâ Muhammed

Edat Öbeği: binlerce yıl evvel

Nitelendirme Öbeği: binlerce yıl

İlişkilendirme Öbeği: o gün bugün aşktan, hasretten sağı solu şaşırdığı

İsim-Fiil Öbeği: o gün bugün aşktan, hasretten sağı solu şaşırdık

Yüklem: şaşıır-

Belirtili Nesne: sağı solu

Yer Tamlayıcısı: 1. aşktan, 2. hasretten

Zarf Tümleci: o gün bugün

Yineleme Öbeği: sağı solu

Yineleme Öbeği: o gün bugün

Nitelendirme Öbeği: o gün

Nitelendirme Öbeği: şu cevap

944.2.

İlişkilendirme Öbeği: aşkın nişânı

945. Böylece Burak Resûlullah’a miraç yolunda binek olmak saâdetine kavuştu.

(s.86)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kavuştu

Özne: Burak

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah’a miraç yolunda binek olmak saâdetine

Zarf Tümleci: böylece

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah’a miraç yolunda binek olmak saâdeti

Fiil İsmi Öbeği: Resûlullah’a miraç yolunda binek olmak

Yüklem: binek ol-

Yer Tamlayıcısı: 1. Resûlullah’a, 2. miraç yolunda

İlişkilendirme Öbeği: miraç yolu

Birleşik Fiil: binek ol-

946. Bâzı rivâyetler evvelâ Burak üstünde gitti,/ sonra Refref’e, sonra Cebrâil refâkatinde gitti,/ Sidre’den öte Cebrâil de durakaldı,/ Resûlullah’tan sitem işitti, derler. (s.86)

946. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

946.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: bâzı rivâyetler

Belirtisiz Nesne: evvelâ Burak üstünde gitti, sonra Refref’e, sonra Cebrâil refâkatinde gitti, Sidre’den öte Cebrâil de durakaldı, Resûlullah’tan sitem işitti

946.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. Burak üstünde, 2. evvelâ

946.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Refref’e

Zarf Tümleci: 1. Cebrâil refâkatinde, 2. sonra, 3. sonra

946.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: durakaldı

Özne: Cebrâil

Zarf Tümleci: Sidre’den öte

Cümle Dışı Öge: de

946.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: işitti

Özne: Cebrâil

Belirtisiz Nesne: sitem

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'tan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bâzı rivâyetler

İlişkilendirme Öbeği: Burak üstü

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil refâkati

Edat Öbeği: Sidre'den öte

Birleşik Fiil: durakal-

947. Sanırım ki, Resûlullah önce Burak'la, Burak geri kalınca Cebrâil refâkatinde gitti. (s.86)

947. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

947.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem:: sanırım

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: ki

947.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: Resûlullah

Zarf Tümlenci: 1. önce, 2. Burak'la, 3. Burak geri kalınca, 4. Cebrâil refâkatinde

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Burak geri kalınca

Yüklem: geri kal-

Özne: Burak

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil refâkati

948. Cebrâil “buradan öte varamam, yanarım” özü ile durakaldığı vakit -yeşil bir dөşektir denmişse de ne olduğu bilinmeyen- Refref geldi Hazret-i Muhammed'in önüne, selâm verdi://

Aldı ol şâh-ı cihânı ol zamân

Sidre 'ye gitti ve götürdü hemân (s.86)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

948.1. İç İçe, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

948.1.1. İç içe birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Refref

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Muhammed'in önüne

Zarf Tümleci: Cebrâil "buradan öte varamam, yanarım" özü ile durakaldığı vakit

948.1.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: varamam

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: buradan öte

948.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yanarım

Özne: (ben)

948.1.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: yeşil bir dōşektir

Özne: (o)

948.1.5. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: denmişse

Özne: ne olduğu bilinmeyen yeşil bir dōşektir

Cümle Dışı Öğeler: de

948.1.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: selâm verdi

Özne: Refref

Yer Tamlayıcısı: Muhammed'in önüne

948.2. Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

948.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: ol şâh-ı cihânı

Zarf Tümleci: ol zaman

948.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Sidre'ye

Zarf Tümleci: hemân

Cümle Dışı Öge: ve

948.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götürdü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Sidre'ye

Zarf Tümleci: hemân

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Cebrâil “buradan öte varamam, yanarım” özrü ile durakaldığı vakit

İlişkilendirme Öbeği: “buradan öte varamam, yanarım” özrü ile durakaldığı

İsim-Fiil Öbeği: “buradan öte varamam, yanarım” özrü ile durakaldık

Yüklem: durakal-

Zarf Tümleci: “buradan öte varamam, yanarım” özrü ile

Edat Öbeği: “buradan öte varamam, yanarım” özrü ile

İlişkilendirme Öbeği: “buradan öte varamam, yanarım” özrü

Edat Öbeği: buradan öte

Yüklem: denmişse

Özne: ne olduğu bilinmeyen yeşil bir döşektir

Nitelendirme Öbeği: ne olduğu bilinmeyen yeşil bir döşek

İsim-Fiil Öbeği: ne olduğu bilinmeyen

Yüklem: bilinme-

Özne: ne olduğu

İlişkilendirme Öbeği: ne olduğu

İsim-Fiil Öbeği: ne olduk

Yüklem: ol-

Özne: ne

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in önü

Birleşik Fiil: selâm ver-

949. Yâni Burak yoruldu,/ Cebrâil ürktü ama Refref hem götürdü hem berâber gitti.
(s.86)

949. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

949.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yoruldu

Özne: Burak

Cümle Dışı Öge: yâni

949.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ürktü

Özne: Cebrâil

949.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götürdü

Özne: Refref

Cümle Dışı Öge: 1. ama 2. hem

949.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: Refref

Zarf Tümleci: berâber

Cümle Dışı Öge: hem

950. Peki... Resûlullah bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek Hakk’a ulaştığı demde Refref neredeydi? (s.86)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: neredeydi

Özne: Refref

Zarf Tümleci: Resûlullah bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek Hakk’a ulaştığı demde

Cümle Dışı Öge: peki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Resûlullah bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek Hakk’a ulaştığı dem

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek Hakk’a ulaştığı

İsim-Fiil Öbeği: Resûlullah bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek Hakk’a ulaştık

Yüklem: ulaş-

Özne: Resûlullah

Yer Tamlayıcısı: Hakk’a

Zarf Tümleci: bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek

Zarf-Fiil Öbeği: bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp geçerek

Yüklem: geç-

Zarf Tümleci: bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp

Zarf-Fiil Öbeği: bütün kâinâtı, hayâtı ve ölümü, cenneti ve cehennemi her şeyi görüp

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: 1. her şeyi, 2. bütün kâinâtı, 3. hayâtı ve ölümü, 4. cenneti ve cehennemi

Nitelendirme Öbeği: bütün kâinât

Bağlama Öbeği: hayât ve ölüm

Bağlama Öbeği: cennet ve cehennem

Nitelendirme Öbeği: her şey

951. Öyle ya, mâdemki Sidre’den öteye hem gitti hem götürdü. (s.86)

951. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

951.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: Sidre’den öteye

Cümle Dışı Öge: 1. öyle ya, 2. mâdemki, 3. hem

951.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götürdü

Özne: (o)

Yer Yamlayıcısı: Sidre'den öteye

Cümle Dışı Öge: hem

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: Sidre'den öte

952. Ah benim güzelim (s.86)

Cümlelerin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ah benim güzelim

İlişkilendirme Öbeği: benim güzelim

953. Ne diyeyim? (s.86)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: diyeyim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: ne

954. Belki de Burak, Hazret-i Muhammed'in âşıklık sıfatı idi, en ufak bir fısıltı içinde gizli keyfiyetler, en kamuflajlı şekil altında ilâhî güzellikler seçen, aşka düşen, hasret çeken, sabreden cennete bile alıcı gözü ile bakmayan bir âşık sıfatı. (s.86-87)

954. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

954.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Hazret-i Muhammed'in âşıklık sıfatı idi

Özne: Burak

Cümle Dışı Öge: belki de

954.2. Eksiltili Cümle: en ufak bir fısıltı içinde gizli keyfiyetler, en kamuflajlı şekil altında ilâhî güzellikler seçen, aşka düşen, hasret çeken, sabreden cennete bile alıcı gözü ile bakmayan bir âşık sıfatı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in âşıklık sıfatı

Nitelendirme Öbeği: en ufak bir fısıltı içinde gizli keyfiyetler, en kamuflajlı şekil altında ilâhî güzellikler seçen, aşka düşen, hasret çeken, sabreden cennete bile alıcı gözü ile bakmayan bir âşıklık sıfatı

İsim-Fiil Öbeği: cennete bile alıcı gözü ile bakmayan

Yüklem: bakma-

Yer Tamlayıcısı: cennete

Zarf Tümleci: alıcı gözü ile

Edat Öbeği: alıcı gözü ile

Nitelendirme Öbeği: alıcı göz

Birleşik Fiil: sabret-

İsim-Fiil Öbeği: hasret çeken

Birleşik Fiil: hasret çek-

İsim-Fiil Öbeği: aşka düşen

Birleşik Fiil: aşka düş-

İsim-Fiil Öbeği: en ufak bir fısıltı içinde gizli keyfiyetler, en kamuflajlı şekil altında ilâhî güzellikler seçen

Yüklem: seç-

Belirtisiz Nesne: 1. gizli keyfiyetler, 2. ilâhî güzellikler

Yer Tamlayıcısı: 1. en ufak bir fısıltı içinde, 2. en kamuflajlı şekil altında

Nitelendirme Öbeği: gizli keyfiyetler

Nitelendirme Öbeği: ilâhî güzellikler

İlişkilendirme Öbeği: en ufak bir fısıltı içi

Nitelendirme Öbeği: en ufak bir fısıltı

Nitelendirme Öbeği: en ufak

İlişkilendirme Öbeği: en kamuflajlı şekil altı

Nitelendirme Öbeği: en kamuflajlı şekil

Nitelendirme Öbeği: en kamuflajlı

955. Cebrâîl, onun Tanrısal jenesi olabilir,/ daha yücelere uçar gerçi,/ nihâyet o da tükenir. (s.87)

955. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

955.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: onun Tanrısal jeni olabilir

Özne: Cebrâil

955.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçar

Özne: (o)

Zarf Tümleci: daha yücelere

Cümle Dışı Öge: gerçi

955.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tükenir

Özne: o

Zarf Tümleci: nihâyet

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: onun Tanrısal jeni olabilir-

Birleşik Fiil: olabilir-

İlişkilendirme Öbeği: onun Tanrısal jeni

Nitelendirme Öbeği: Tanrısal jeni

Nitelendirme Öbeği: daha yüce

956. Refref ise, Resûlullah'ın "velî" sıfatı tutulsa gerek. (s.87)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: Resûlullah'ın "velî" sıfatı tutulsa gerek

Özne: Refref

Cümle Dışı Öge: ise

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın "velî" sıfatı

957. Zîra evliyâda aşk ve dehâ birbirine kaynar,/ tahmin edemeyeceğimiz vasıflarla pençinlenir. (s.87)

957. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

957.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaynar

Özne: aşk ve dehâ

Yer Tamlayıcısı: evliyâda

Zarf Tümleci: birbirine

Cümle Dışı Öge: zîra

957.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: perçinlenir

Özne: aşk ve dehâ

Zarf Tümleci: tahmin edemeyeceğimiz vasıflarla

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: aşk ve dehâ

Nitelendirme Öbeği: tahmin edemeyeceğimiz vasıflar

İlişkilendirme Öbeği: tahmin edemeyeceğimiz

İsim-Fiil Öbeği: tahmin edemeyecek

Birleşik Fiil: tahmin edeme-

958. Refref meydana gelir... (s.87)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: meydana gelir

Özne: Refref

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: meydana gel-

959. Mâhiyeti îtibâriyle bir muamma olduğu için böyle yüzlerce mânâyâ gelen müphem bir isim taşır. (s.87)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: taşır

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: böyle yüzlerce mânâyâ gelen müphem bir isim

Zarf Tümleci: mâhiyeti îtibâriyle bir muamma olduğu için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: mâhiyeti îtibâriyle bir muamma olduğu için

İlişkilendirme Öbeği: mâhiyeti îtibâriyle bir muamma olduğu

İsim-Fiil Öbeği: mâhiyeti îtibâriyle bir muamma olduk

Yüklem: bir muamma ol-

Zarf Tümleci: mâhiyeti îtibâriyle

Edat Öbeği: mâhiyeti îtibâriyle

Birleşik Fiil: bir muamma ol-

Nitelendirme Öbeği: bir muamma

Nitelendirme Öbeği: böyle yüzlerce mânâya gelen müphem bir isim

İsim-Fiil Öbeği: böyle yüzlerce mânâya gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: yüzlerce mânâya

Zarf Tümleci: böyle

Nitelendirme Öbeği: yüzlerce mânâ

960. İslâm'ın uluları, Resûlullah'ın “velî” sıfatıyla mirâca erdiğini kabul etmişlerdir.

(s.87)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kabul etmişlerdir

Özne: İslâm'ın uluları

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın “velî” sıfatıyla mirâca erdiğini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın uluları

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın “velî” sıfatıyla mirâca erdiği

İsim-Fiil Öbeği: Resûlullah'ın “velî” sıfatıyla mirâca erdik

Yüklem: er-

Yer Tamlayıcısı: mirâca

Zarf Tümleci: Resûlullah'ın “velî” sıfatıyla

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın “velî” sıfatı

Birleşik Fiil: kabul et-

961. Hakk'a erişmek, “Zât” mertebesidir. (s.87)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: “Zât” mertebesidir

Özne: Hakk’a erişmek

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: Hakk’a erişmek

Yüklem: eriş-

Yer Tamlayıcısı: Hakk’a

İlişkilendirme Öbeği: “Zât” mertebesi

962. Artık “sıfat”ın da vücûdu kalamayacağı için velev en yüksek sıfat olan velîlik, yâhut Refref, kendiliğinden dağılır ve yok olur. (s.87)

962. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

962.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dağılır

Özne: en yüksek sıfat olan velîlik, yâhut Refref

Zarf Tümlecisi: 1. “sıfat”ın vücûdu kalamayacağı için, 2. kendiliğinden, 3. artık

Cümle Dışı Öge: 1. velev, 2. da

962.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yok olur

Özne: en yüksek sıfat olan velîlik, yâhut Refref

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: “sıfat”ın vücûdu kalamayacağı için

İlişkilendirme Öbeği: “sıfat”ın vücûdu kalamayacağı

İsim-Fiil Öbeği: “sıfat”ın vücûdu kalamayacak

Yüklem: kalama-

Özne: “sıfat”ın vücûdu

İlişkilendirme Öbeği: “sıfat”ın vücûdu

Bağlama Öbeği: en yüksek sıfat olan velîlik yâhut Refref

Nitelendirme Öbeği: en yüksek sıfat olan velîlik

İsim-Fiil Öbeği: en yüksek sıfat olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: en yüksek sıfat

Nitelendirme Öbeği: en yüksek sıfat

Nitelendirme Öbeği: en yüksek

Birleşik Fiil: yok ol-

963. Bu mevzûda bilgi varsa eğer tahkîk ehlindedir. (s.87)

963. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

963.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: bilgi

Yer Tamlayıcısı: bu mevzûda

Cümle Dışı Öge: eğer

963.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: tahkîk ehlindedir

Özne: bilgi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu mevzû

İlişkilendirme Öbeği: tahkîk ehli

964. Tahkîk ehli, bir hakîkati ilim yoluyla değil, yaşayarak gerçekleştiren ulu kişilerdir. (s.87)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bir hakîkati ilim yoluyla değil, yaşayarak gerçekleştiren ulu kişilerdir

Özne: tahkîk ehli

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: tahkîk ehli

Nitelendirme Öbeği: bir hakîkati ilim yoluyla değil, yaşayarak gerçekleştiren ulu kişiler

İsim-Fiil Öbeği: bir hakîkati ilim yoluyla değil, yaşayarak gerçekleştiren

Yüklem: gerçekleştir-

Belirtili Nesne: bir hakîkati

Zarf Tümleci: ilim yoluyla değil, yaşayarak

Bağlama Öbeği: ilim yoluyla değil, yaşayarak

İlişkilendirme Öbeği: ilim yolu

965. Vaktiyle bir arkadaşım miraç bahsine fazlasıyla tutulmuştu:// Âdeta sarardı soldu, yemeden içmeden kesildi. (s.87)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

965.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutulmuştu

Özne: bir arkadaşım

Yer Tamlayıcısı: miraç bahsine

Zarf Tümleci: 1. vaktiyle, 2. fazlasıyla

965.2. Sıralı Birleşik Cümle

965.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sarardı soldu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: âdeta

965.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesildi

Özne: (o)

Zarf Tümleci: yemeden içmeden

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bir arkadaşım

Nitelendirme Öbeği: bir arkadaş

İlişkilendirme Öbeği: miraç bahsi

Birleşik Fiil: sarardı soldu

Yineleme Öbeği: yemeden içmeden

966. Bir gün aramızda şöyle bir konuşma geçti:// O “Rüya gördüm, hayır olsun. Ben ve kardeşlerim ve arkadaşlarım kapalı bir yerin dar kapısından dışarı fırladık. Önümüzde bir dağ, taştan ve demirden, tâ göklere kadar uzanmış tam bir direk. Ayak basılacak gibi değil, baktım tırmanmak olmayacak, başladım dik yukarı uçmaya. Öteki çocuklardan kimse dağa karşı davranamamıştı. Ben saâdetle karışık bir iftihar duyuyor, uçuyor uçuyordum. Yarıdan yukarı yetince o kadar yoruldum ki, kalbim acıdı. Bu acıyı uyku içinde bile duydum. Ölürüm, artık uçamam, dedim. Kendimi dağdan aşağı kayar bıraktım. Daha doğrusu artık kanadım kalmadığı için o çelikten zemine düşmüşüm, kendiliğimden teker meker kayıyordum. Aşağı varınca

baktım cennet gibi bahçeler, mor salkımlar açmış. Salkımları ağızımla koparıp yemeye başladım... Hayırdır inşallah, anlayamadım bu rüyâyı.” (s.87-88)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

966.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçti

Özne: şöyle bir konuşma

Yer Tamlayıcısı: aramızda

Zarf Tümleci: bir gün

966.2. Sıralı Birleşik Cümle

966.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: rüya gördüm

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: o

966.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hayır olsun

Özne: (o)

966.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fırladık

Özne: ben ve kardeşlerim ve arkadaşlarım

Yer Tamlayıcısı: kapalı bir yerin dar kapısından

Zarf Tümleci: dışarı

966.4. Eksiltili Cümle: önümüzde bir dağ, taştan ve demirden, tâ göklere kadar uzanmış tam bir direk

966.5. Sıralı Birleşik Cümle

966.5.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: basılacak gibi değil

Özne: ayak

966.5.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktım

Özne: (ben)

966.5.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: olmayacak

Özne: tırmanmak

966.5.4. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: dik yukarı uçmaya

966.6. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: davranamamıştı

Özne: öteki çocuklardan kimse

Zarf Tümleci: dağa karşı

966.7. Sıralı Birleşik Cümle

966.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyuyor(dum)

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: saâdetle karışık bir iftihar

966.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçuyor(dum)

Özne: ben

966.7.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: uçuyordum

Özne: (ben)

966.8. Ki'li Birleşik Cümle

966.8.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yorulдум

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. yarıdan yukarı yetince, 2. o kadar

Cümle Dışı Öge: ki

966.8.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: acıdı

Özne: kalbim

966.9. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duydum

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bu acıyı

Zarf Tümleci: uyku içinde

Cümle Dışı Öge: bile

966.10. İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

966.10.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: Ölürüm, artık uçamam

966.10.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ölürüm

Özne: (ben)

966.10.3. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: uçamam

Özne: (ben)

966.11. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bıraktım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: kendimi

Zarf Tümleci: dağdan aşağı kayar

966.12. Sıralı Birleşik Cümle

966.12.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmüşüm

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: o çelikten zemine

Zarf Tümleci: 1. kanadım kalmadığı için, 2. artık

Cümle Dışı Öge: daha doğrusu

966.12.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kayıyordum

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. kendiliğimden, 2. teker meker

966.13. Sıralı Birleşik Cümle

966.13.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: baktım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: aşağı varınca

966.13.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açmış

Özne: cennet gibi bahçeler

Belirtisiz Nesne: mor salkımlar

966.14. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: salkımları ağızımla koparıp yemeye

966.15. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: anlayamadım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: bu rüyâyı

Cümle Dışı Öge: hayırdır inşallah

Söz Öbekleri:

966.1.

Nitelendirme Öbeği: bir gün

İlişkilendirme Öbeği: aramız

Nitelendirme Öbeği: şöyle bir konuşma

966.2.

Birleşik Fiil: rüya gör-

Birleşik Fiil: hayır ol-

966.3.

Bağlama Öbeği: ben ve kardeşlerim ve arkadaşlarım

İlişkilendirme Öbeği: kardeşlerim

İlişkilendirme Öbeği: arkadaşlarım

İlişkilendirme Öbeği: kapalı bir yerin dar kapısı

Nitelendirme Öbeği: kapalı bir yer

Nitelendirme Öbeği: dar kapı

966.4.

İlişkilendirme Öbeği: önümüz

Nitelendirme Öbeği: bir dağ

Nitelendirme Öbeği: taştan ve demirden, tâ göklere kadar uzanmış bir direk

Bağlama Öbeği: taş ve demir

İsim-Fiil Öbeği: tâ göklere kadar uzanmış

Yüklem: uzan-

Zarf Tümleci: tâ göklere kadar

Edat Öbeği: tâ göklere kadar
Nitelendirme Öbeği: tâ gökler

966.5.

Edat Öbeği: basılacak gibi
Fiil İsmi Öbeği: dik yukarı uçma
Yüklem: uç-
Zarf Tümleci: dik yukarı
Nitelendirme Öbeği: dik yukarı

966.6.

Kısaltma Öbeği: öteki çocuklardan kimse
Nitelendirme Öbeği: öteki çocuklar
Edat Öbeği: dağa karşı

966.7.

Nitelendirme Öbeği: saâdetle karışık bir iftihar
Kısaltma Öbeği: saâdetle karışık

966.8.

Zarf-Fiil Öbeği: yarıdan yukarı yetince
Yüklem: yet-
Zarf Tümleci: yarıdan yukarı

Kısaltma Öbeği: yarıdan yukarı

Edat Öbeği: o kadar

İlişkilendirme Öbeği: kalbim

966.9.

Nitelendirme Öbeği: bu acı

İlişkilendirme Öbeği: uyku içi

966.11.

İsim-Fiil Öbeği: dağdan aşağı kayar

Yüklem: kay-

Zarf Tümleci: dağdan aşağı

Kısaltma Öbeği: dağdan aşağı

966.12.

Edat Öbeği: kanadım kalmadığı için

İlişkilendirme Öbeği: kanadım kalmadığı

İlişkilendirme Öbeği: kanadım

Kısaltma Öbeği: o çelikten zemin

Nitlendirme Öbeği: o çelik

966.12.

Yineleme Öbeği: teker meker

966.13.

Zarf-Fiil Öbeği: aşağı varınca

Yüklem: var-

Zarf tümleci: aşağı

966.13.

Nitelendirme Öbeği: cennet gibi bahçeler

Edat öbeği: cennet gibi

Nitelendirme Öbeği: mor salkımlar

966.14.

Fiil İsmi Öbeği: salkımları ağızıyla koparıp yeme

Yüklem: ye-

Belirtili Nesne: salkımları

Zarf Tümleci: ağızıyla koparıp

Zarf-Fiil Öbeği: ağızıyla koparıp

Yüklem: kopar-

Zarf Tümleci: ağızıyla

966.15.

Ünlem Öbeği: hayırdır inşallah

Nitelendirme Öbeği: bu rüyâ

967. Ben “Rüya yorumlamak haddim değil ama sen kendini Burak olarak görmüşsün...” (s.88)

967. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

967.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: haddim değil

Özne: rüya yorumlamak

Cümle Dışı Öge: ben

967.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüşsün

Özne: sen

Belirtili Nesne: kendini

Zarf Tümleci: Burak olarak

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: rüya yorumlamak

Yüklem: yorumla-

Belirtisiz Nesne: rüya

İlişkilendirme Öbeği: haddim

Zarf-Fiil Öbeği: Burak olarak

Birleşik Fiil: Burak ol-

968. Birbirimize bakıştık, azıcık gülüştük, sustuk. (s.88)

968. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

968.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakıştık

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: birbirimize

968.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gülüştük

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: azıcık

968.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sustuk

Özne: (biz)

25. Tefrika

MİRAC ERTESİ

İlişkilendirme Öbeği: miraç ertesi

969. Hazret-i Ayşe, Resûlullah'tan miraç esrârı hakkında bâzı nükteler dinlemişti. (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dinlemişti

Özne: Hazret-i Ayşe

Belirtisiz Nesne: mîraç esrârı hakkında bâzı nükteler

Yer Tamlayıcısı: Resûlullah'tan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: mîraç esrârı hakkında bâzı nükteler

İlişkilendirme Öbeği: mîraç esrârı hakkı

İlişkilendirme Öbeği: mîraç esrârı

970. Bunları sırası geldikçe ashâba nakletti. (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nakletti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bunları

Yer Tamlayıcısı: ashâba

Zarf Tümleci: sırası geldikçe

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: sırası geldikçe

Yüklem: gel-

Özne: sırası

İlişkilendirme Öbeği: sırası

Birleşik Fiil: naklet-

971. Resûlullah Cenâb-ı Hak'tan ancak ve ancak ümmetini diledi. (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: diledi

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: ümmetini

Yer Tamlayıcısı: Cenâb-ı Hak'tan

Zarf Tümleci: ancak ve ancak

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: ancak ve ancak

972. İsyâna düşmüş eski kavimler gibi ateşle, tufanla, taşla helâk olmasınlar,/ azaptan esirgensinler. (s.89)

972. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

972.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: helâk olmasınlar

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: 1. isyâna düşmüş eski kavimler gibi, 2. ateşle, 3. tufanla, 4. taşla

972.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: esirgensinler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: azaptan

Söz Öbekleri:

972.1.

Edat Öbeği: isyâna düşmüş eski kavimler gibi

Nitelendirme Öbeği: isyâna düşmüş eski kavimler

İsim-Fiil Öbeği: isyâna düşmüş

Yüklem: düş-

Yer Tamlayıcısı: isyâna

Birleşik Fiil: helâk ol-

973. Hem günahlardan sakınsınlar,/ huzûra tez çıksınlar. (s.89)

973. Cümlelerin Öğeleri: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

973.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sakınsınlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: günahlardan

Cümle Dışı Öge: hem

973.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: huzûra çıksınlar

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: tez

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: huzûra çık-

974. Hak yaradan buyurdu ki:// “Onları affettim. Senin ümmetinin günahlısı bile bana başka ümmetin sevaplısından daha sevgilidir. Ben senin ümmetine çok şeyler emrettim, muhabbetimden ötürü; onları çok şeylerden men ettim, şefkatimden ötürü; onlara günahları musallat ettim, gelip kapısını çalacakları rahmetimden ötürü; tâ ki rahmetim kapısı onların üstüne açıla. Ey Muhammed senin ümmetin benim konuklarımdır.” (s.89)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

974.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyurdu

Özne: Hak yaradan

Cümle Dışı Öge: ki

974.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: affettim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: onları

974.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bana başka ümmetin sevaplısından daha sevgilidir

Özne: senin ümmetinin sevaplısı

Cümle Dışı Öge: bile

974.4. Sıralı Birleşik Cümle

974.4.1. Basit, devrik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: emrettim

Özne: ben

Belirtisiz Nesne: çok şeyler

Yer Tamlayıcısı: senin ümmetine

Zarf Tümlenci: muhabbetimden ötürü

974.4.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: men ettim

Özne: ben

Belirtili Nesne: onları

Yer Tamlayıcısı: çok şeylerden

Zarf Tümlecı: şefkatimden ötürü

974.4.3. Basit, devrik, olumlu, fil cümlesi

Yüklem: musallat ettim

Özne: ben

Belirtili Nesne: günahları

Yer Tamlayıcısı: onlara

Zarf Tümlecı: gelip kapısını çalacakları rahmetimden ötürü

974.4.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: açıla

Özne: rahmetim kapısı

Yer Tümlecı: onların üstüne

Cümle Dışı Öge: tâ ki

974.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: benim konuklarımdır

Özne: senin ümmetin

Cümle Dışı Öge: ey Muhammed

Söz Öbekleri:

974.1.

Nitelendirme Öbeği: Hak yaradan

974.2.

Birleşik Fiil: affet-

974.3.

İlişkilendirme Öbeği: senin ümmetinin günahlısı

İlişkilendirme Öbeği: senin ümmetin

İlişkilendirme Öbeği: başka ümmetin sevaplısı

Nitelendirme Öbeği: başka ümmet

Nitelendirme Öbeği: daha sevgili

974.4.

İlişkilendirme Öbeği: senin ümmetin

Nitelendirme Öbeği: çok şeyler

Birleşik Fiil: emret-

Edat Öbeği: muhabbetimden ötürü

İlişkilendirme Öbeği: muhabbetim

Nitelendirme Öbeği: çok şeyler

Birleşik Fiil: men et-

Edat Öbeği: şefkatimden ötürü

İlişkilendirme Öbeği: şefkatim

Birleşik Fiil: musallat et-

Edat Öbeği: gelip kapısını çalacakları rahmetimden ötürü

İlişkilendirme Öbeği: gelip kapısını çalacakları rahmetim

Nitelendirme Öbeği: gelip kapısını çalacakları rahmet

İlişkilendirme Öbeği: gelip kapısını çalacakları

İsim-Fiil Öbeği: gelip kapısını çalacaklar

Yüklem: çal-

Belirtili Nesne: kapısını

Zarf Tümleci: gelip

İlişkilendirme Öbeği: kapısı

İlişkilendirme Öbeği: rahmetim kapısı

İlişkilendirme Öbeği: rahmetim

İlişkilendirme Öbeği: onların üstü

964.5.

Ünlem Öbeği: ey Muhammed

İlişkilendirme Öbeği: senin ümmetin

İlişkilendirme Öbeği: benim konuklarım

975. O gece... O gece, diyoruz/ ama zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği bir Tanrı sırrını gönülden geçirirken zaman kaydı içine sıkışmak görüşümüzü kısıyor. (s.89)

975. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

975.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyoruz

Özne: (biz)

Belirtisiz Nesne: o gece

Cümle Dışı Öge: o gece

975.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kısıyor

Özne: zaman kaydı içine sıkışmak

Belirtili Nesne: görüşümüzü

Zarf Tümleci: zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği bir Tanrı sırrını gönülden geçirirken

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o gece

Nitelendirme Öbeği: o gece

İlişkilendirme Öbeği: görüşümüz

Fiil İsmi Öbeği: zaman kaydı içine sıkışmak

Yüklem: sıkış-

Yer Tamlayıcısı: zaman kaydı içine

İlişkilendirme Öbeği: zaman kaydı içi

İlişkilendirme Öbeği: zaman kaydı

Zarf-Fiil Öbeği: zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği bir Tanrı sırrını gönülden geçirirken

Yüklem: geçir-

Yer Tamlayıcısı: gönülden

Belirtili Nesne: zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği bir Tanrı sırrını

Nitelendirme Öbeği: zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği bir Tanrı sırrı

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı sırrı

İlişkilendirme Öbeği: zamânın, mekânın, arşın, ferşin üflenip silindiği

İsim-Fiil Öbeği: üflenip silindik

Yüklem: silin-

Zarf Tümleci: üflenip

976. Kendi yetersizlik sınırlarımızdan çıkamayız ki... (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çıkamayız

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: kendi yetersizlik sınırlarımızdan

Cümle Dışı Öge: ki

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi yetersizlik sınırlarımız

977. O gece Resûlullah Cenâb-ı Hak'la görüştü,/ konuştu,/ bilişti. (s.89)

977. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

977.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görüştü

Özne: Resûlullah

Zarf Tümlenci: 1. o gece, 2. Cenâb-ı Hak'la

977.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: konuştu

Özne: Resûlullah

977.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilişti

Özne: Resûlullah

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o gece

978. Yüz yıllardan beri bilginlerin kafasını ve çenesini yormuştur. (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yormuştur

Özne: (o)

Belirtili Nesne: bilginlerin kafasını ve çenesini

Zarf Tümlenci: yüz yıllardan beri

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: yüz yıllardan beri

Nitelendirme Öbeği: yüz yıllar

İlişkilendirme Öbeği: bilginlerin kafası ve çenesi

Bağlama Öbeği: kafa ve çene

979. Varlık ve yokluk âleminde nasıl sefer etmişti, bedenle mi, gönülle mi? (s.89)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sefer etmişti

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: varlık ve yokluk âleminde

Zarf Tümleci: 1. nasıl, 2. bedenle mi, gönülle mi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: varlık ve yokluk âlemi

Bağlama Öbeği: varlık ve yokluk

Birleşik Fiil: sefer et-

Yineleme Öbeği: bedenle mi, gönülle mi

980. Hakk'ı ne gözle görmüştü, can gözüyle mi, beden gözüyle mi? (s.89-90)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: görmüştü

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Hakk'ı

Zarf Tümleci: 1. ne gözle, 2. can gözüyle mi, beden gözüyle mi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ne gözle

Nitelendirme Öbeği: ne göz

Yineleme Öbeği: can gözüyle mi, beden gözüyle mi

İlişkilendirme Öbeği: can gözü

İlişkilendirme Öbeği: beden gözü

981. Mânâ âleminde, gönül gözüyle gördü, diyenler “Lâ Tüdrike el absar: O’nu kimse göremez” delilinden cesâret aldılar. (s.90)

981. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

981.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: cesâret aldılar

Özne: mânâ âleminde, gönül gözüyle gördü, diyenler

Yer Tamlayıcısı: “Lâ Tüdrike el absar: O’nu kimse göremez” delilinden

981.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: mânâ âleminde

Zarf Tümleci: gönül gözüyle

981.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göremez

Özne: kimse

Belirtili Nesne: O’nu

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: mânâ âleminde, gönül gözüyle gördü, diyenler

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: mânâ âleminde, gönül gözüyle gördü

İlişkilendirme Öbeği: “Lâ Tüdrike el absar: O’nu kimse göremez” delili

İlişkilendirme Öbeği: mânâ âlemi

İlişkilendirme Öbeği: gönül gözü

Birleşik Fiil: cesâret al-

982. Uyanıklığı hâlinde baş gözüyle gördü diyenler Ebû Zer’in Rabbini gördün mü?

Suâli üzerine Resûlullah’ın -Bir nur gördüm- cevâbını ileri sürerler. (s.90)

982. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

982.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ileri sürerler

Özne: uyanıklığı hâlinde baş gözüyle gördü diyenler

Belirtili Nesne: Resûlullah’ın -Bir nur gördüm- cevâbını

Zarf Tümleci: Ebû Zer’in Rabbini gördün mü suâli üzerine

982.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gördün mü

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: Ebû Zer’in Rabbini

982.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördüm

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: bir nur

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: uyanıklığı hâlinde baş gözüyle gördü diyenler

İlişkilendirme Öbeği: uyanıklığı hâli

İlişkilendirme Öbeği: baş gözü

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Zer'in Rabbini gördün mü suâli üzeri

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Zer'in Rabbini gördün mü suali

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın -Bir nur gördüm- cevâbı

Birleşik Fiil: ileri sür-

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Zer'in Rabbi

Nitelendirme Öbeği: bir nur

983. Allah şâhidim. (s.90)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şâhidim(dir)

Özne: Allah

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: şâhidim

984. Aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir edâ ile konuşmaktan ezâ duyuyorum. (s.90)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ezâ duyuyorum

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir edâ ile konuşmaktan

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir edâ ile konuşmak

Yüklem: konuş-

Zarf Tümlenci: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir edâ ile

Edat Öbeği: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir eda ile

Nitelendirme Öbeği: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar bir edâ

İsim-Fiil Öbeği: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya kalkar

Yüklem: kalk-

Yer Tamlayıcısı: aşk sırrı üzerine pertavsız tutmaya

Fiil İsmi Öbeği: aşk sırrı üzerine pertavsız tutma

Yüklem: tut-

Yer Tamlayıcısı: aşk sırrı üzerine

Zarf Tümlecisi: pertavsız

İlişkilendirme Öbeği: aşk sırrı üzeri

İlişkilendirme Öbeği: aşk sırrı

Birleşik Fiil: ezâ duy-

985. Elim geri kaçıyor,/ nerede ise kalem fırlayıp uçacak. (s.90)

985. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

985.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaçıyor

Özne: elim

Zarf Tümlecisi: geri

985.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fırlayıp uçacak

Özne: kalem

Zarf Tümlecisi: nerede ise

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: elim

Birleşik Fiil: fırlayıp uç-

986. Bâri hoş bir nakil getireyim,/ zîra artık, duruculardan değilim. (s.90)

986. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

986.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getireyim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: hoş bir nakil

Cümle Dışı Öge: bâri

986.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: duruculardan değilim

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: artık

Cümle Dışı Öge: zîra

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hoş bir nakil

987. İmam Ebû Mâlik der ki:// “Cenâb-ı Hak, Hazret-i Muhammed’in beş duyusunu kaldırdı, gözünün nûrunu sildi, ona nûrdan bir kisve verdi, onun kalbine girdi. O nur bütün vücut zerrelere sirâyet edince rüyet tamam oldu, yâni hem gönül, hem beden gözüyle görmek vukûa geldi.” (s.90)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

987.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: İmam Ebû Mâlik

Cümle Dışı Öge: ki

987.2. Sıralı Birleşik Cümle

987.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldırdı

Özne: Cenâb-ı Hak

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed’in beş duyusunu

987.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sildi

Özne: Cenâb-ı Hak

Belirtili Nesne: gözünün nûrunu

987.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: verdi

Özne: Cenâb-ı Hak

Belirtisiz Nesne: nûrdan bir kisve

Yer Tamlayıcısı: ona

987.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girdi

Özne: Cenâb-ı Hak

Yer Tamlayıcısı: onun kalbine

987.3. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

987.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tamam oldu

Özne: rüyet

Zarf Tümleci: o nur bütün vücut zerrelere sirâyet edince

987.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: vukûa geldi

Özne: hem gönül, hem beden gözüyle görmek

Cümle Dışı Öge: yâni

Söz Öbekleri:

987.1.

Nitelendirme Öbeği: İmam Ebû Mâlik

987.2.

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed'in beş duyusu

Nitelendirme Öbeği: beş duyu

İlişkilendirme Öbeği: gözünün nûru

İlişkilendirme Öbeği: gözü

Kısaltma Öbeği: nûrdan bir kisve

İlişkilendirme Öbeği: onun kalbi

987.3.

Zarf-Fiil Öbeği: o nur bütün vücut zerrelere sirâyet edince

Yüklem: sirâyet et-

Özne: o nur

Yer Tamlayıcısı: bütün vücut zerrelere

Nitelendirme Öbeği: bütün vücut zerreleri

İlişkilendirme Öbeği: vücut zerreleri

Nitelendirme Öbeği: o nur

Birleşik Fiil: sirâyet et-

Fiil İsmi Öbeği: hem gönül, hem beden gözüyle görmek

Yüklem: gör-

Zarf Tümleci: hem gönül, hem beden gözüyle

Bağlama Öbeği: hem gönül, hem beden gözü

İlişkilendirme Öbeği: beden gözü

İlişkilendirme Öbeği: gönül gözü

Birleşik Fiil: vukûa gel-

988. İşte yazdım,/ pek mi lâzımdı sanki? (s.90)

988. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

988.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yazdım

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: işte

988.2. Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: pek mi lâzımdı

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: sanki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: pek lâzım

989. Dînimiz ahkâmının en basitini bile akılla çözemezken, miraç esrârı deşmeye davranmak pek mi lâzımdı? (s.90)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: pek mi lâzımdı

Özne: miraç esrârı deşmeye davranmak

Zarf Tümlecisi: dînimiz ahkâmının en basitini bile akılla çözemezken

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: dînimiz ahkâmının en basitini akılla çözemezken

Yüklem: çöz-

Belirtili Nesne: dînimiz ahkâmının en basitini

Zarf Tümlecisi: akılla

İlişkilendirme Öbeği: dînimiz ahkâmının en basiti

Nitelendirme Öbeği: en basit

İlişkilendirme Öbeği: dînimiz ahkâmı

İlişkilendirme Öbeği: dînimiz

Fiil İsmi Öbeği: miraç esrârı deşmeye davranmak

Yüklem: davran-

Yer Tamlayıcısı: miraç esrârı deşmeye

Fiil İsmi Öbeği: miraç esrârı deşme

Yüklem: deş-

Belirtisiz Nesne: miraç esrârı

İlişkilendirme Öbeği: miraç esrârı

Nitelendirme Öbeği: pek lâzım

990. Ne gördü,/ merak ile dalâlet uçurumu kenarında dolaşmaktansa ne getirdi?
suâlini soralım. (s.90)

990. Cümlelerin Türü: Sıralı, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

990.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördü

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne

990.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dolaşmaktansa

Yer Tamlayıcısı: merak ile dalâlet uçurumu kenarında

990.3. İç içe birleşik, iç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: soralım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: ne getirdi suâlini

990.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ne

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: merak ile dalâlet uçurumu kenarında dolaşmak

Yüklem: dolaş-

Yer Tamlayıcısı: merak ile dalâlet uçurumu kenarında

İlişkilendirme Öbeği: merak ile dalâlet uçurumu kenarı

İlişkilendirme Öbeği: merak ile dalâlet uçurumu

Bağlama Öbeği: merak ile dalâlet

İlişkilendirme Öbeği: ne getirdi suâli

991. Namazı getirdi,/ namaz ümmetimin mirâcı olsun, dedi,/ bizi mirâca ortak etmek
istedi. (s.90)

991. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

991.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getirdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: namazı

991.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: namaz ümmetimin mirâcı olsun

991.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ümmetimin mirâcı olsun

Özne: namaz

991.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: bizi mirâca ortak etmek

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: ümmetimin mirâcı ol-

İlişkilendirme Öbeği: ümmetimin mirâcı

İlişkilendirme Öbeği: ümmetim

Fiil İsmi Öbeği: bizi mirâca ortak etmek

Yüklem: ortak et-

Belirtili Nesne: bizi

Yer Tamlayıcısı: mirâca

Birleşik Fiil: ortak et-

992. İmam Râzî Hazretleri şöyle buyurur:// “Namaz kılmak için müslüman bilindiği gibi temiz suyla abdest alır. Eğer mânevî temizliğe özenmişse “korku ve recâ” ibriğini gökteki melekler îman kaynağı kevserinden doldurmaya götürürler. İçi dışı pâk olana muhabbet burağı binerek çekilir. O burağın bir kanadı şevk, bir kanadı zevktir. Mümin cümle cihânı, kendi vücûdunu da göremez olur. Dünyâdan geçer, ahretten geçer, iki elini kaldırır. Allahüekber der”. (s.90)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

992.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: buyurur

Özne: İmam Râzî Hazretleri

Zarf Tümleci: şöyle

992.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: abdest alır

Özne: müslüman

Zarf Tümleci: 1. namaz kılmak için, 2. bilindiği gibi, 3. temiz suyla

992.3. Şartlı Birleşik Cümle

992.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: özenmişse

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: mânevî temizliğe

Cümle Dışı Öge: eğer

992.3.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götürürler

Özne: gökteki melekler

Belirtili Nesne: “korku ve recâ” ibriğini

Yer Tamlayıcısı: 1. îman kaynağı kevserinden, 2. doldurmaya

Zarf Tümleci: mânevî temizliğe özenmişse

Cümle Dışı Öge: eğer

992.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çekilir

Özne: muhabbet burağı

Yer Tamlayıcısı: içi dışı pâk olana

Zarf Tümleci: binerek

992.5. Sıralı Birleşik Cümle

992.5.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: şevk(tir)

Özne: o burağın bir kanadı

992.5.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: zevktir

Özne: o burağın bir kanadı

992.6. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: göremez olur

Özne: mümin

Belirtili Nesne: 1. cümle cihânı, 2. kendi vücûdunu

Cümle Dışı Öge: da

992.7. Sıralı Birleşik Cümle

992.7.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: dünyâdan

992.7.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: ahretten

992.7.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaldırır

Özne: (o)

Belirtili Nesne: iki elini

992.8. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: der

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: Allahüekber

Söz Öbekleri:

992.1.

İlişkilendirme Öbeği: İmam Râzî Hazretleri

Nitelendirme Öbeği: İmam Râzî

992.2.

Edat Öbeği: namaz kılmak için

Fiil İsmi Öbeği: namaz kılmak

Birleşik Fiil: namaz kıl-

Edat Öbeği: bilindiği gibi

Nitelendirme Öbeği: temiz su

Birleşik Fiil: abdest al-

992.3.

Nitelendirme Öbeği: mânevî temizlik

İlişkilendirme Öbeği: “korku ve recâ” ibriği

Bağlama Öbeği: korku ve recâ

Nitelendirme Öbeği: gökteki melekler

Fiil İsmi Öbeği: îman kaynağı kevserinden doldurma

Yüklem: doldur-

Yer Tamlayıcısı: îman kaynağı kevserinden

İlişkilendirme Öbeği: îman kaynağı kevseri

İlişkilendirme Öbeği: îman kaynağı

992.4.

Fiil İsmi Öbeği: içi dışı pâk olan

Yüklem: pâk ol-

Özne: içi dışı

Yineleme Öbeği: içi dışı

Birleşik Fiil: pâk ol-

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet burağı

992.5.

İlişkilendirme Öbeği: o burağın bir kanadı

Nitelendirme Öbeği: o burak

Nitelendirme Öbeği: bir kanat

992.6.

Nitelendirme Öbeği: cümle cihân

İlişkilendirme Öbeği: kendi vücûdu

Birleşik Fiil: göremez ol-

992.7.

Nitelendirme Öbeği: iki el

993. İşte böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller curcunasından silkinmek; vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış veznini, Tuğba dallarının yeşil çadırı altında âhenge sokmak, gurûrun rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş varlığımızı rahmet ve muhabbet yağmuru ile tâzelemek; ölmüş iken dirilmek, köle iken sultân olmak, bize Resûlullah’tan miraç armağanıdır. (s.90-91)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bize Resûlullah'tan miraç armağanıdır

Özne: 1. böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller
curcunasından silkinmek, 2. vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış veznini,
Tuğba dallarının yeşil çadırı altında âhenge sokmak, 3. gurûrun rekabetin sert
rüzgârı ile örselenmiş varlığımızı rahmet ve muhabbet yağmuru ile tâzelemek, 4.
ölmüş iken dirilmek, 5. köle iken sultân olmak

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller
curcunasından silkinmek

Yüklem: silkin-

Yer Tamlayıcısı: böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller
curcunasından

İlişkilendirme Öbeği: böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller
curcunası

Nitelendirme Öbeği: böyle düşünceler, vehimler, tasalar, tasarılar, arzular, emeller

Fiil İsmi Öbeği: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış veznini, Tuğba
dallarının yeşil çadırı altında âhenge sokmak

Yüklem: âhenge sok-

Belirtili Nesne: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış veznini

Yer Tamlayıcısı: Tuğba dallarının yeşil çadırı altında

Birleşik Fiil: âhenge sok-

İlişkilendirme Öbeği: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış vezni

Nitelendirme Öbeği: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış vezin

İsim-Fiil Öbeği: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından çıkmış

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: vücûdumuzun rûhumuzun çığırından

İlişkilendirme Öbeği: vücûdumuzun rûhumuzun çığırını

İlişkilendirme Öbeği: vücûdumuz

İlişkilendirme Öbeği: rûhumuz

İlişkilendirme Öbeği: Tuğba dallarının yeşil çadırı altı

İlişkilendirme Öbeği: Tuğba dallarının yeşil çadırı

İlişkilendirme Öbeği: Tuğba dalları

Nitelendirme Öbeği: yeşil çadır

Fiil İsmi Öbeği: gurûrun rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş varlığımızı rahmet ve muhabbet yağmuru ile tâzelemek

Yüklem: tâzele-

Belirtili Nesne: gurûrun rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş varlığımızı

Zarf Tümleci: rahmet ve muhabbet yağmuru ile

Edat Öbeği: rahmet ve muhabbet yağmuru ile

İlişkilendirme Öbeği: rahmet ve muhabbet yağmuru

Bağlama Öbeği: rahmet ve muhabbet

İlişkilendirme Öbeği: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş varlığımız

Nitelendirme Öbeği: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş varlık

İsim-Fiil Öbeği: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı ile örselenmiş

Yüklem: örselen-

Zarf Tümleci: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı ile

Edat Öbeği: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı ile

İlişkilendirme Öbeği: gurûrun ve rekabetin sert rüzgârı

Nitelendirme Öbeği: sert rüzgâr

Bağlama Öbeği: gurur ve rekabet

İsim-Fiil Öbeği: ölmüş iken dirilmek

Yüklem: diril-

Zarf Tümleci: ölmüş iken

Fiil İsmi Öbeği: köle iken sultân olmak

Yüklem: sultân ol-

Zarf Tümleci: köle iken

Birleşik Fiil: sultân ol-

İlişkilendirme Öbeği: miraç armağanı

994. Mirâcın ertesi günü, Hazret-i Muhammed Kâbe'ye gitti,/ bir köşeye dalgın ve mahzun ilişti. (s.91)

994. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

994.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: Kâbe'ye

Zarf Tümleci: mirâcın ertesi günü

994.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ilişti

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: bir köşeye

Zarf Tümleci: dalgın ve mahzun

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: mirâcın ertesi günü

Nitelendirme Öbeği: ertesi gün

Nitelendirme Öbeği: bir köşe

Bağlama Öbeği: dalgın ve mahzun

995. Bu sefer vaziyet “vahiy” ilân etmekten daha beter. (s.91)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: “vahiy” ilân etmekten daha beter(dir)

Özne: vaziyet

Zarf Tümleci: bu sefer

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu sefer

Kısaltma Öbeği: “vahiy” ilân etmekten daha beter

Fiil İsmi Öbeği: “vahiy” ilân etmek

Yüklem: ilân et-

Belirtisiz Nesne: vahiy

Birleşik Fiil: ilân et-

996. Bu îmansız halka, keyfiyeti nasıl anlatırım, bana neler etmezler; gerçeği içimde hapsedeyim desem o da mümkün değil, her ne ki oldu, bir benim başım için değil, cümle âlem için oldu, söylemeliyim yollu düşünce kaldı. (s.91)

996. Cümlelerin Türü: Sıralı, Şartlı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

986.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşünce kaldı

Özne: (o)

Zarf Tümlacı: Bu îmansız halka, keyfiyeti nasıl anlatırım, bana neler etmezler; gerçeği içimde hapsedeyim desem o da mümkün değil, her ne ki oldu, bir benim başım için değil, cümle âlem için oldu, söylemeliyim yollu

996.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: anlatırım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: keyfiyeti

Yer Tamlayıcısı: bu îmansız halka

Zarf tümlacı: nasıl

996.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: neler etmezler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: bana

996.4. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: desem

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: gerçeği içimde hapsedeyim

996.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hapsedeyim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: gerçeği

Yer Tamlayıcısı: içimde

996.6. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: mümkün değil

Özne: o

Cümle Dışı Öge: da

996.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: her ne

Cümle Dışı Öge: ki

996.8. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: (o)

Zarf Tümlacı: bir benim başım için değil cümle âlem için

996.9. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylemeliyim

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: düşünce kal-

Nitelendirme Öbeği: bu îmansız halk

Birleşik Fiil: neler et-

Birleşik Fiil: hapsed-

Edat Öbeği: bir benim başım için

İlişkilendirme Öbeği: benim başım

Bağlama Öbeği: bir benim başım için değil cümle âlem için

Edat Öbeği: cümle âlem için

Nitelendirme Öbeği: cümle âlem

997. O aralık -hiç eksik kalır mı- lânet babası Ebû Cehil çıka göründü:// “Ey...
Söyle bakalım yeni zuhûrat yok mu?” dedi. (s.91)

Cümle Üstü Birm

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

997.1. Saplama Birleşik Cümle

997.1.1. Saplama birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıka göründü

Özne: lânet babası Ebû Cehil

Zarf Tümleci: o aralık

997.1.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: eksik kalır mı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: hiç

997.2. İç İç Birleşik Cümle

997.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Ey... Söyle bakalım yeni zuhûrat yok mu?”

997.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söyle

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. ey, 2. bakalım

997.2.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yok mu

Özne: yeni zuhûrat

Söz Öbekleri:

997.1.

Nitelendirme Öbeği: o aralık

Nitelendirme Öbeği: lânet babası Ebû Cehil

İlişkilendirme Öbeği: lânet babası

Birleşik Fiil: çıka görün-

997.2.

Birleşik Fiil: eksik kal-

Nitelendirme Öbeği: yeni zuhûrat

998. Resûlullah mirâcî sükûnetle anlatıp bitirince, Ebû Cehil avaz avaz bağırmaya başladı:// “Yetişin a dostlar tiz yetişin... Bakın, duyun neler söylüyor?” (s.91)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

998.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: Ebû Cehil

Yer Tamlayıcısı: avaz avaz bağırmaya

Zarf Tümlecisi: Resûlullah mirâcî sükûnetle anlatıp bitirince

998.2. Sıralı Birleşik Cümle

992.2.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetişin

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: a dostlar

998.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetişin

Özne: (siz)

Zarf Tümlecisi: tiz

998.3. Sıralı Birleşik Cümle

998.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakın

Özne: (siz)

998.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyun

Özne: (siz)

998.3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylüyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: neler

Söz Öbekleri:

998.1.

Zarf-Fiil Öbeği: Resûlullah mirâcı sükûnetle anlatıp bitirince

Yüklem: bitir-

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: mirâcı

Zarf Tümlecisi: sükûnetle anlatıp

Yineleme Öbeği: avaz avaz

Zarf-Fiil Öbeği: sükûnetle anlatıp

Yüklem: anlat-

Zarf Tümlecisi: sükûnetle

998.2.

Ünlem Öbeği: a dostlar

999. Etrafta ne kadar halk varsa üşüttü. (s.91)

999. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

999.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: ne kadar halk

Yer Tamlayıcısı: etrafta

999.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: üşüttü

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ne kadar halk

Edat Öbeği: ne kadar

1000. Peygamberimiz mirâcı aynı sükûnet ve sâfiyetle bir daha nakletti. (s.91)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: nakletti

Özne: Peygamberimiz

Belirtili Nesne: mirâcı

Zarf Tümlacı: 1. aynı sükûnet ve sâfiyetle, 2. bir daha

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: aynı sükûnet ve sâfiyet

Bağlama Öbeği: sükûnet ve sâfiyet

Edat Öbeği: bir daha

Birleşik Fiil: naklet-

1001. Millet zıvanadan çıktı. (s.91)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: millet

Yer Tamlayıcısı: zıvanadan

1002. Kimi zıpladı,/ kimi hopladı,/ kimi dövündü,/ toptan çıldırdılar,/ tam bir kütle psikozu aldı yürüdü. (s.91)

1002. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1002.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zıpladı

Özne: kimi

1002.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hopladı

Özne: kimi

1002.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döğündü

Özne: kimi

1002.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıldırdılar

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: toptan

1002.5. Basiti kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı yürüdü

Özne: tam bir kütle psikoza

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tam bir kütle psikoza

İlişkilendirme Öbeği: kütle psikoza

Birleşik Fiil: aldı yürüdü

1003. Ebû Bekir'e haber saldılar. (s.91)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: haber saldılar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: Ebû Bekir'e

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: haber sal-

1004. Koş bak,/ sâhibin işi nasıl azıttı. (s.91)

1004. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1004.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koş

Özne: (sen)

1004.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bak

Özne: (sen)

1004.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: azıttı

Özne: sâhibin

Belirtili Nesne: işi

Zarf Tümleci: nasıl

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sâhibin

1005. Kendi kulağıyla işit de hâlâ yüzün varsa ona taraf tut, dediler. (s.91)

1005. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1005.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: Kendi kulağıyla işit de hâlâ yüzün varsa ona taraf tut

1005.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: işit

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: kendi kulağıyla

Cümle Dışı Öge: de

1005.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: yüzün

Zarf Tümleci: hâlâ

1005.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: taraf tut

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: ona

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yüzün

Birleşik Fiil: taraf tut-

1006. Ebû Bekir, Kâbeye geldi, dinledi, kılı kıpırdamadı, tepinip bağrıışan gürûha çıkıştı:// “Gittim, diyor, tasdik ederim, gitmiştir. Gördüm, diyor, tasdik ederim, görmüştür.” (s.91)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1006.1. Sıralı Birleşik Cümle

1006.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geldi

Özne: Ebû Bekir

Yer Tamlayıcısı: Kâbeye

1006.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dinledi

Özne: Ebû Bekir

1006.1.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kıpırdamadı

Özne: kılı

1006.1.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkıştı

Özne: Ebû Bekir

Yer Tamlayıcısı: tepinip bağrıışan gürûha

1006.2. İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1006.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: gittim

1006.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gittim

Özne: (ben)

1006.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tasdik ederim

Özne: (ben)

1006.2.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitmiştir

Özne: (o)

1006.3. İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1006.3.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: gördüm

1006.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gördüm

Özne: (ben)

1006.3.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tasdik ederim

Özne: (ben)

1006.3.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: görmüştür

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

1006.1.

İlişkilendirme Öbeği: kılı

Nitelendirme Öbeği: tepinip bağrısan gürûh

İsim-Fiil Öbeği: tepinip bağrısan

Yüklem: bağrış-

Zarf Tümleci: tepinip

1006.3.

Birleşik Fiil: tasdik et-

1006.5.

Birleşik Fiil: tasdik et-

1007. Hazret-i Muhammed'i dâima duraklamadan, sürçmeden tasdik etmişti,/ kıyâmete kadar "Ebû Bekir'is-Sıddîk" kalacaktır. (s.91)

1007. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1007.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tasdik etmişti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i

Zarf Tümleci: 1. dâima, 2. duraklamadan, 3. sürçmeden

1007.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalacaktır

Özne: “Ebû Bekir’ıs-Sıddîk

Zarf Tümleci: kıyâmete kadar

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: tasdik et-

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

1008. Kardeşim, bu miraç ümmet içindi,/ senin benim içindi... (s.91)

1008. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1008.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ümmet içindi

Özne: bu miraç

Cümle Dışı Öge: kardeşim

1008.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: senin benim içindi

Özne: bu miraç

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu miraç

Edat Öbeği: ümmet için

Edat Öbeği: senin benim için

1009. Dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensubu olmamız içindi. (s.91-92)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensûbu olmamız içindi

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensûbu olmamız için

İlişkilendirme Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensûbu olmamız

Fiil İsmi Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensûbu olma

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli bir medeniyetin mensûbu

İlişkilendirme Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmianın en saf, en asil, en halâvetli medeniyetin mensûbu

Nitelendirme Öbeği: en saf, en asil, en halâvetli medeniyet

Nitelendirme Öbeği: en saf

Nitelendirme Öbeği: en asil

Nitelendirme Öbeği: en halâvetli

Nitelendirme Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş bir câmia

İsim-Fiil Öbeği: dünya imparatorlukları kurmuş

Yüklem: kur-

Belirtili Nesne: dünya imparatorlukları

İlişkilendirme Öbeği: dünya imparatorlukları

1010. Mîras aldığımız emâneti, yüz aklığ ile taşıyalım,/ ilâhî mayasına eksik getirmeden bizden sonra geleceklere devredelim. (s.92)

1010. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1010.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: taşıyalım

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: mîras aldığımız emâneti

Zarf Tümlecisi: yüz aklığ ile

1010.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: devredelim

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: bizden sonra geleceklere

Zarf Tümlecisi: ilâhî mayasına eksik getirmeden

Söz Öbekleri:

1010.1.

Nitelendirme Öbeği: mîras aldığımız emânet

İlişkilendirme Öbeği: mîras aldığımız

İsim-Fiil Öbeği: mîras aldık

Yüklem: al-

Belirtisiz Nesne: mîras

Edat Öbeği: yüz aklığı ile

İlişkilendirme Öbeği: yüz aklığı

1010.2.

Zarf-Fiil Öbeği: ilâhî mayasına eksik getirmeden

Yüklem: getir-

Belirtisiz Nesne: eksik

Yer Tamlayıcısı: ilâhî mayasına

İlişkilendirme Öbeği: ilâhî mayası

Nitelendirme Öbeği: ilâhî maya

İsim-Fiil Öbeği: bizden sonra gelecekler

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: bizden sonra

Edat Öbeği: bizden sonra

Birleşik Fiil: devret-

1011. Gök ehli Hazret-i Muhammed'i izzet ü ikramla karşıladılar. (s.92)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karşıladılar

Özne: gök ehli

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i

Zarf Tümleci: izzet ü ikramla

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gök ehli

1012. Bilelim ki o saâdet tâcından her birimizin alnına birer çelenk parıltısı düşmüştür. (s.92)

1012. Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1012.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilelim

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

1012.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmüştür

Özne: birer çelenk parıltısı

Yer Tamlayıcısı: 1. o saâdet tâcından, 2. her birimizin alınına

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o saâdet tâcı

İlişkilendirme Öbeği: saâdet tâcı

İlişkilendirme Öbeği: her birimizin alını

İlişkilendirme Öbeği: her birimiz

Nitelendirme Öbeği: her bir

Nitelendirme Öbeği: birer çelenk parıltısı

İlişkilendirme Öbeği: çelenk parıltısı

26. Tefrika

1013. EBÛ CEHİL BİLSEYDİ Kİ...

Yüklem: bilseydi

Özne: Ebû Cehil

Cümle Dışı Öge: ki

1014. Muhalif rüzgâr tekneyi alabora etmek ister görünür. (s.93)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ister görünür

Özne: muhalif rüzgâr

Belirtisiz Nesne: tekneyi alabora etmek

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: muhalif rüzgâr

Fiil İsmi Öbeği: tekneyi alabora etmek

Yüklem: alabora et-

Belirtili Nesne: tekneyi

Birleşik Fiil: alabora et-

Birleşik Fiil: ister görün-

1015. Gemici o rüzgârın pundu neyse öğrenir,/ tecrübelerini tamamlar/ ve artık hiçbir rüzgâr onun seferine engel olamaz,/ hepsinin manevrasını belleyen denizci hepsinden faydalanmak hünerine ermiştir. (s.93)

1015. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1015.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öğrenir

Özne: gemici

Belirtisiz Nesne: o rüzgârın pundu neyse

1015.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tamamlar

Özne: gemici

Belirtili Nesne: tecrübelerini

1015.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: engel olamaz

Özne: hiçbir rüzgâr

Yer Tamlayıcısı: onun seferine

Zarf Tümlenci: artık

Cümle Dışı Öge: ve

1015.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ermiştir

Özne: hepsinin manevrasını belleyen denizci

Yer Tamlayıcısı: hepsinden faydalanmak hünerine

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: o rüzgârın pundu

Nitelendirme Öbeği: o rüzgâr

Nitelendirme Öbeği: hiçbir rüzgâr

İlişkilendirme Öbeği: onun seferi

Birleşik Fiil: engel ol-

Nitelendirme Öbeği: hepsinin manevrasını belleyen denizci

İsim-Fiil Öbeği: hepsinin manevrasını belleyen

Yüklem: belle-

Belirtili Nesne: hepsinin manevrasını

İlişkilendirme Öbeği: hepsinin manevrası

İlişkilendirme Öbeği: hepsinden faydalanmak hüneri

Fiil İsmi Öbeği: hepsinden faydalanmak

Yüklem: faydalan-

Yer Tamlayıcısı: hepsinden

1016. Ebû Cehil, mirâcı inkâr etmekle o nispette teyitlere yol açtı. (s.93)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yol açtı

Özne: Ebû Cehil

Yer Tamlayıcısı: o nispette teyitlere

Zarf Tümlacı: mirâcı inkâr etmekle

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: mirâcı inkâr etmek

Yüklem: inkâr et-

Belirtili Nesne: mirâcı

Birleşik Fiil: inkâr et-

Nitelendirme Öbeği: o nispet

1017. Her ne kadar îman ve duygu bakımından mirâcın tahlîli ve îzâhı cihetine gitmek makbul değilse de âlimler, şâirler ve hatta nakkaşlar tarafından ele alınmış olması İslâm tefekkürünü, İslâm sanatını zenginleştirmiştir. (s.93)

1017. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1017.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: makbul değilse

Özne: îman ve duygu bakımından mirâcın tahlîli ve îzâhı cihetine gitmek

Cümle Dışı Öge: 1. her ne kadar, 2. de

1017.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zenginleştirmiştir

Özne: âlimler, şâirler ve hatta nakkaşlar tarafından ele alınmış olması

Belirtili Nesne: 1. İslâm tefekkürünü, 2. İslâm sanatını

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: her ne kadar

Fiil İsmi Öbeği: îman ve duygu bakımından mirâcın tahlîli ve îzâhı cihetine gitmek

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: mirâcın tahlîli ve îzâhı cihetine

Zarf Tümleci: îman ve duygu bakımından

İlişkilendirme Öbeği: îman ve duygu bakımı

Bağlama Öbeği: îman ve duygu

İlişkilendirme Öbeği: mirâcın tahlîli ve îzâhı ciheti

İlişkilendirme Öbeği: mirâcın tahlîli ve îzâhı

Bağlama Öbeği: tahlîl ve îzâh

İlişkilendirme Öbeği: şâirler ve hatta nakkaşlar tarafından ele alınmış olması

Fiil İsmi Öbeği: şâirler ve hatta nakkaşlar tarafından ele alınmış olma

Yüklem: ele alınmış ol-

Yer Tamlayıcısı: şâirler ve nakkaşlar tarafından

Birleşik Fiil: ele alınmış ol-

Birleşik Fiil: ele al-

İlişkilendirme Öbeği: şâirler ve nakkaşlar tarafı

Bağlama Öbeği: şâirler ve nakkaşlar

İlişkilendirme Öbeği: İslâm tefekkürü

İlişkilendirme Öbeği: İslâm sanatı

1018. İlim görüşünü, daha doğrusu maddî görüşü temsil edenlerin sualleri yüzyıllar boyunca yağdı;/ tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini de tatmin etmek isteyerek verdikleri cevaplar başlı başına bir literatür tutar. (s.93)

1018. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1018.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yağdı

Özne: ilim görüşünü, daha doğrusu maddî görüşü temsil edenlerin sualleri

Zarf Tümleci: yüzyıllar boyunca

1018.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutar

Özne: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini tatmin etmek isteyerek verdikleri cevaplar

Belirtisiz Nesne: bir literatür

Zarf Tümleci: başlı başına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ilim görüşünü, daha doğrusu maddî görüşü temsil edenlerin sualleri

İsim-Fiil Öbeği: ilim görüşünü, daha doğrusu maddî görüşü temsil edenler

Yüklem: temsil et-

Belirtili Nesne: 1. ilim görüşünü, 2. maddî görüşü

İlişkilendirme Öbeği: ilim görüşü

Nitelendirme Öbeği: maddî görüş

Birleşik Fiil: temsil et-

Edat Öbeği: yüzyıllar boyunca

Nitelendirme Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini tatmin etmek isteyerek verdikleri cevaplar

İlişkilendirme Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini tatmin etmek isteyerek verdikleri

İsim-Fiil Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini tatmin etmek isteyerek verdik

Yüklem: ver-

Belirtili Nesne: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesini

Zarf Tümleci: tatmin etmek isteyerek

İlişkilendirme Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginlerimizin ilim realitesi

İlişkilendirme Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginlerimiz

Nitelendirme Öbeği: tasavvuf cephesindeki bilginler

Aitlik Öbeği: tasavvuf cephesindeki

İlişkilendirme Öbeği: tasavvuf cephesi

Zarf-Fiil Öbeği: tatmin etmek isteyerek

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: tatmin etmek

Birleşik Fiil: tatmin et-

Kısaltma Öbeği: başlı başına

Nitelendirme Öbeği: bir literatür

1019. Şüphe ve merak içinde bocalayanların sorduğu meselâ şöyle bir sual://
“Kudüs’ten göklere uzanmış merdiven ne demek? Mâdemki Peygamber Burak’a binmişti, merdivene ne lüzum vardı?” (s.93)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1019.1. Eksiltili Cümle: şüphe ve merak içinde bocalayanların sorduğu meselâ şöyle bir sual

1019.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: ne demek(tir)

Özne: Kudüs’ten göklere uzanmış merdiven

1019.3. Sıralı Birleşik Cümle

1019.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: binmişti

Özne: Peygamber

Yer Tamlayıcısı: Burak’a

Cümle Dışı Öge: mâdemki

1019.3.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: vardı

Özne: merdivene ne lüzum

Söz Öbekleri:

1019.1.

Nitelendirme Öbeği: şüphe ve merak içinde bocalayanların sorduğu şöyle bir sual

İlişkilendirme Öbeği: şüphe ve merak içinde bocalayanların sorduğu

İsim-Fiil Öbeği: şüphe ve merak içinde bocalayanlar

Yüklem: bocala-

Zarf Tümlenci: şüphe ve merak içinde

İlişkilendirme Öbeği: şüphe ve merak içi

Bağlama Öbeği: şüphe ve merak

1019.2.

Nitelendirme Öbeği: Kudüs’ten göklere uzanmış merdiven

İsim-Fiil Öbeği: Kudüs’ten göklere uzanmış

Yüklem: uzan-

Yer Tamlayıcısı: 1. Kudüs'ten, 2. göklere

1019.3.

Nitelendirme Öbeği: ne lüzum

1020. İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri cevap verir:// “Merdiven, kademe kademe yükselen Allah cezbésinin sembolüdür.” (s.93)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1020.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: cevap verir

Özne: İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri

1020.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kademe kademe yükselen Allah cezbésinin sembolüdür

Özne: merdiven

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri

Birleşik Ad Öbeği: İsmail Hakkı

Birleşik Fiil: cevap ver-

İlişkilendirme Öbeği: kademe kademe yükselen Allah cezbésinin sembolü

Nitelendirme Öbeği: kademe kademe yükselen Allah cezbəsi

İlişkilendirme Öbeği: Allah cezbəsi

İsim-Fiil Öbeği: kademe kademe yükselen

Yüklem: yüksel-

Zarf Tümleci: kademe kademe

Yineleme Öbeği: kademe kademe

1021. Yine sorarlar:// “İnsan bedeni havaya nasıl çıkabilir?” (s.93)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1021.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorarlar

Özne: (onlar)

Zarf Tümleci: yine

1021.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: çıkabilir

Özne: insan bedeni

Yer Tamlayıcısı: havaya

Zarf Tümlecisi: nasıl

Söz Öbekleri:

1021.2.

İlişkilendirme Öbeği: insan bedeni

Birleşik Fiil: çıkabil-

1022. Cevap: “Hareket-i kasriyye ile.” Zoraki hareket yolu ile yâni kuvvetle fırlatılmak sûretiyle. (s.93)

Cümlelerin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: hareket-i kasriyye ile

Bağlama Öbeği: zoraki hareket yolu ile yâni kuvvetle fırlatılmak sûretiyle

Edat Öbeği: zoraki hareket yolu ile

Nitelendirme Öbeği: zoraki hareket yolu

İlişkilendirme Öbeği: hareket yolu

İlişkilendirme Öbeği: kuvvetle fırlatılmak sûreti

Fiil İsmi Öbeği: kuvvetle fırlatılmak

Yüklem: fırlatıl-

Zarf Tümlecisi: kuvvetle

1023. 1718’de söylenmiş bir sözdür bu ama günümüzün füzelerini hatırlatmıyor mu? (s.93)

1023. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1023.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: 1718’de söylenmiş bir sözdür

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: ama

1023.2. Basit, kurallı, olumsuz soru, fiil cümlesi

Yüklem: hatırlatmıyor mu

Özne: bu

Belirtili Nesne: günümüzün füzelerini

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: 1718’de söylenmiş bir söz

İsim-Fiil Öbeği: 1718’de söylenmiş

Yüklem: söylen-

Zarf Tümlecisi: 1718’de

İlişkilendirme Öbeği: günümüzün füzeleri

İlişkilendirme Öbeği: günümüz

1024. Şunu da bilmek isterler:// “İnsan vücûdu atmosferdeki sığağa soğuga dayanabilir mi?” (s.93-94)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1024.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: şunu da bilmek

1024.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: dayanabilir mi

Özne: insan vücûdu

Yer Tamlayıcısı: atmosferdeki sığağa soğuga

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: şunu bilmek

Yüklem: bil-

Belirtili Nesne: şunu

İlişkilendirme Öbeği: insan vücûdu

Nitelendirme Öbeği: atmosferdeki sıcak soğuk

Yineleme Öbeği: sıcak soğuk

Birleşik Fiil: dayanabil-

1025. Cevap:// “Hak Taâlâ onun bedeninde perde yaratır, havadan ateşten korur.” (s.94)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1025.1. Sıralı Birleşik Cümle

1025.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaratır

Özne: Hak Taâlâ

Belirtisiz Nesne: perde

Yer Tamlayıcısı: onun bedeninde

1025.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: korur

Özne: Hak Taâlâ

Yer Tamlayıcısı: havadan ateşten

1025.2. Eksiltili Cümle: cevap

Söz Öbekleri:

1025.1.

İlişkilendirme Öbeği: onun bedeni

Yineleme Öbeği: havadan ateşten

1026. Bu sözde de izolasyon prensibi sezilmiyor mu? (s.94)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

Yüklem: sezilmiyor mu

Özne: izolasyon prensibi

Yer Tamlayıcısı: bu sözde

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu söz

İlişkilendirme Öbeği: izolasyon prensibi

1027. Ebû Cehil damgasını taşıyan zümre ne yaptığıнын pek farkına varamadan İslâmiyet'e yordakçılık etmiş oldu. (s.94)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yordakçılık etmiş oldu

Özne: Ebû Cehil damgasını taşıyan zümre

Yer Tamlayıcısı: İslâmiyet'e

Zarf Tümleci: ne yaptığıнын pek farkına varamadan

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Ebû Cehil damgasını taşıyan zümre

İsim-Fiil Öbeği: Ebû Cehil damgasını taşıyan

Yüklem: taşı-

Belirtili Nesne: Ebû Cehil damgasını

İlişkilendirme Öbeği: Ebû Cehil damgası

Zarf-Fiil Öbeği: ne yaptığıнын pek farkına varamadan

Birleşik Fiil: ne yaptığıнын pek farkına var-

İlişkilendirme Öbeği: ne yaptığıнын pek farkı

İlişkilendirme Öbeği: ne yaptığı

İsim-Fiil Öbeği: ne yaptık

Yüklem: yap-

Belirtisiz Nesne: ne

Birleşik Fiil: yordakçılık etmiş ol-

Birleşik Fiil: yordakçılık et-

1028. Her büyük eser inkâr fırtınaları koparır,/ her büyük eserin ezâlar, cefâlar altında vücûda gelmesi değişmez bir kanundur. (s.94)

1028. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1028.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koparır

Özne: her büyük eser

Belirtili Nesne: inkâr fırtınaları

1028.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: değişmez bir kanundur

Özne: her büyük eserin ezâlar, cefâlar altında vücûda gelmesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: her büyük eser

İlişkilendirme Öbeği: inkâr fırtınaları

İlişkilendirme Öbeği: her büyük eserin ezâlar, cefâlar altında vücûda gelmesi

Fiil İsmi Öbeği: ezâlar, cefâlar altında vücûda gelme

Yüklem: vücûda gel-

Yer Tamlayıcısı: ezâlar, cefâlar altında

İlişkilendirme Öbeği: ezâlar, cefâlar altı

Birleşik Fiil: vücûda gel-

Nitelendirme Öbeği: her büyük eser

Nitelendirme Öbeği: değişmez bir kanun

1029. Mekke’de seneler senesi dînin iki temel direğinden biri, sabır prensibi gelişmişti. (s.94)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gelişmişti

Özne: 1. dînin iki temel direğinden biri, 2. sabır prensibi

Yer Tamlayıcısı: Mekke’de

Zarf Tümleci: seneler senesi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: seneler senesi

Nitelendirme Öbeği: dînin iki temel direğinden biri

İlişkilendirme Öbeği: dînin iki temel direği

Nitelendirme Öbeği: iki temel direk

İlişkilendirme Öbeği: sabır prensibi

1030. Şimdi artık ikinci temel direğinin, cihâdın boy vermesi zamanıdır. (s.94)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ikinci temel direğinin, cihâdın boy vermesi zamanıdır

Özne: (o)

Zarf Tümleci: şimdi

Cümle Dışı Öge: artık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ikinci temel direğinin, cihâdın boy vermesi zamânı

İlişkilendirme Öbeği: ikinci temel direğinin, cihâdın boy vermesi

Fiil İsmi Öbeği: boy verme

Birleşik Fiil: boy ver-

İlişkilendirme Öbeği: ikinci temel direği

Nitelendirme Öbeği: ikinci temel direk

1031. İdeal bir kuvvetle dengesini, insan hayâtını şâheser hâline getirecek bir aktif-pasif muvazenesi kıvâma geldi. (s.94)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kıvâma geldi

Özne: ideal bir kuvvetle dengesini, insan hayâtını şâheser hâline getirecek bir aktif-pasif muvazenesi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ideal bir kuvvetle dengesini, insan hayâtını şâheser hâline getirecek bir aktif-pasif muvâzenesi

Nitelendirme Öbeği: ideal bir kuvvetle dengesini, insan hayâtını şâheser hâline getirecek bir aktif-pasif muvâzene

İsim-Fiil Öbeği: ideal bir kuvvetle dengesini, insan hayâtını şâheser hâline getirecek
Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: 1. dengesini, 2. insan hayâtını

Yer Tamlayıcısı: şâheser hâline

Zarf Tümleci: ideal bir kuvvetle

Nitelendirme Öbeği: ideal bir kuvvet

İlişkilendirme Öbeği: şâheser hâli

İlişkilendirme Öbeği: dengesi

İlişkilendirme Öbeği: insan hayâtı

Birleşik Fiil: kıvâma gel-

1032. Ey îman edenler, sabrediniz,/ pasif kalınız. (s.94)

1032. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1032.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sabrediniz

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: ey îman edenler

1032.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalınız

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: pasif

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: ey îman edenler

İsim-Fiil Öbeği: îman edenler

Birleşik Fiil: îman et-

Birleşik Fiil: sabret-

1033. Sizin sabrınız, dâvânızdan vazgeçmiş olmak değildir. (s.94)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dâvânızdan vazgeçmiş olmak değildir

Özne: sizin sabrınız

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sizin sabrınız

Fiil İsmi Öbeği: dâvânızdan vazgeçmiş olmak

Yüklem: vazgeçmiş ol-

Yer Tamlayıcısı: dâvânızdan

Birleşik Fiil: vazgeçmiş ol-

Birleşik Fiil: vazgeç-

1034. Sizin sabrınız, şahsî imkânlarınız iflâs edince, imkânların yaratıcısına dönmek,/ sır harmânîsi altında gelişerek gizli ömür sürerek bilinmedik yeni imkânların fişkırmasını kollamaktır. (s.94)

1034. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1034.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: imkânların yaratıcısına dönmek(tir)

Özne: sizin sabrınız

Zarf Tümleci: şahsî imkânlarınız iflâs edince

1034.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sır harmânîsi altında gelişerek gizli ömür sürerek bilinmedik yeni imkânların fişkırmasını kollamaktır

Özne: sizin sabrınız

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sizin sabrınız

Zarf-Fiil Öbeği: şahsî imkânlarınız iflâs edince

Yüklem: iflâs et-

Özne: şahsî imkânlarınız

Birleşik Fiil: iflâs et-

İlişkilendirme Öbeği: şahsî imkânlarınız

Nitelendirme Öbeği: şahsî imkânlar

Fiil İsmi Öbeği: imkânların yaratıcısına dönmek

Yüklem: dön-

Yer Tamlayıcısı: imkânların yaratıcısına

İlişkilendirme Öbeği: imkânların yaratıcısı

Fiil İsmi Öbeği: sır harmânîsi altında gelişerek gizli ömür sürerek bilinmedik yeni imkânların fişkırmasını kollamak

Yüklem: kolla-

Belirtili Nesne: bilinmedik yeni imkânların fişkırmasını

Zarf Tümlecisi: 1. sır harmânîsi altında gelişerek, 2. gizli ömür sürerek

İlişkilendirme Öbeği: bilinmedik yeni imkânların fişkırması

Nitelendirme Öbeği: bilinmedik yeni imkânlar

Zarf-Fiil Öbeği: sır harmânîsi altında gelişerek

Yüklem: geliş-

Yer Tamlayıcısı: sır harmânîsi altında

İlişkilendirme Öbeği: sır harmânîsi altı

İlişkilendirme Öbeği: sır harmânîsi

Nitelendirme Öbeği: sır harmânî

Zarf-Fiil Öbeği: gizli ömür sürerek

Yüklem: sür-

Belirtisiz Nesne: gizli ömür

Nitelendirme Öbeği: gizli ömür

1035. “Ey îman edenler, savaşınız, aktif olunuz. Sizin cihâdınız, nefis uğruna bir süflî didişme değildir. Sizin cihâdınız, dünyanın görüp göreceği tek kahramanın savaşı, hak ve halk yoluna kendini harcayanların hâkan geçididir.” (s.94)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1035.1. Sıralı Birleşik Cümle

1035.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: savaşınız

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: ey îman edenler

1035.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aktif olunuz

Özne: (siz)

1035.2. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: nefis uğruna bir süflî didişme değildir

Özne: sizin cihâdınız

1035.3. Sıralı Birleşik Cümle

1035.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: dünyânın görüp göreceği tek kahramanın savaşı(dır)

Özne: sizin cihâdınız

1035.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hak ve halk yoluna kendini harcayanların hâkan geçididir

Özne: sizin cihâdınız

Söz Öbekleri:

1035.1.

Ünlem Öbeği: ey îman edenler

İsim-Fiil Öbeği: îman edenler

Birleşik Fiil: îman et-

1035.3.

İlişkilendirme Öbeği: sizin cihâdınız

Nitelendirme Öbeği: nefis uğruna bir süflî didişme

İlişkilendirme Öbeği: nefis uğru

1035.4.

İlişkilendirme Öbeği: sizin cihâdınız

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın görüp göreceği tek kahramanın savaşı

Nitelendirme Öbeği: dünyânın görüp göreceği tek kahraman

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın görüp göreceği

İlişkilendirme Öbeği: hak ve halk yoluna kendini harcayanların hâkan geçidi

İsim-Fiil Öbeği: hak ve halk yoluna kendini harcayanlar

Yüklem: harca-

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: hak ve halk yoluna

İlişkilendirme Öbeği: hak ve halk yolu

Bağlama Öbeği: hak ve halk

1036. Ebû Cehiller işin iç yüzünü bilmezler. (s.94)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: bilmezler

Özne: Ebû Cehiller

Belirtili Nesne: işin iç yüzünü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: işin iç yüzü

Nitelendirme Öbeği: iç yüz

1037. İyi ki bilmezler. (s.94)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilmezler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: iyi ki

1038. Mekke'ye başka bir çehre göstermek, Mekke ile başka bir dilden konuşmak, mânevî hâkimiyetin sesini duymuyor mâdemki, ona maddî kuvvetle pes dedirtmek gerek. (s.94)

1038. Cümlenin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1038.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gerek(ir)

Özne: 1. Mekke'ye başka bir çehre göstermek, 2. Mekke ile başka bir dilden konuşmak, 3. pes dedirtmek

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: maddî kuvvetle

1038.2. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: duymuyor

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: mânevî hâkimiyetin sesini

Cümle Dışı Öge: mâdemki

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: Mekke'ye başka bir çehre göstermek

Yüklem: göster-

Belirtisiz Nesne: başka bir çehre

Yer Tamlayıcısı: Mekke'ye

Nitelendirme Öbeği: başka bir çehre

Fiil İsmi Öbeği: Mekke ile başka bir dilden konuşmak

Yüklem: konuş-

Yer Tamlayıcısı: başka bir dilden

Zarf Tümleci: Mekke ile

Edat Öbeği: Mekke ile

Nitelendirme Öbeği: başka bir dil

Fiil İsmi Öbeği: ona maddî kuvvetle pes dedirtmek

Yüklem: dedirt-

Belirtisiz Nesne: pes

Yer Tamlayıcısı: ona

Zarf Tümleci: maddî kuvvetle

Nitelendirme Öbeği: maddî kuvvet

İlişkilendirme Öbeği: mânevî hâkimiyetin sesi

Nitelendirme Öbeği: mânevî hâkimiyet

1039. Hazret-i Muhammed, vatanından yüz çeviriyor. (s.94)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: yüz çeviriyor

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: vatanından

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: yüz çevir-

1040. Kendi köklerini topraktan söküyor,/ liflerini koparıyor;/ Kureyş'in damarlarındaki kendi kanını geri çekiyor,/ Kureyş'in rûhundaki kendi rûhunu sıyırıp alıyor. (s.94)

1040. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1040.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söküyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kendi köklerini

Yer Tamlayıcısı: topraktan

1040.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: koparıyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: liflerini

1040.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geri çekiyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Kureyş'in damarlarındaki kendi kanını

1040.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıyırıp alıyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Kureyş'in rûhundaki kendi rûhunu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendi kökleri

İlişkilendirme Öbeği: lifleri

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in damarlarındaki kendi kanı

Aitlik Öbeği: Kureyş'in damarlarındaki

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in damarları

Birleşik Fiil: geri çek-

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in rûhundaki kendi rûhu

Aitlik Öbeği: Kureyş'in rûhundaki

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in rûhu

Birleşik Fiil: sıyırıp al-

1041. Son ve kat'î ayrılık, öyle bir ayrılık ki, mâhiyeti, yeni tebası olacak Medîne halkı ile yaptığı antlaşmada -Mekkeliler hesâbına- bütün dehşetleriyle meydana çıkıyor. (s.94-95)

1041. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1041.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: son ve kat'î ayrılık(tır)

Özne: (o)

1041.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: öyle bir ayrılık(tır)

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: ki

1041.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: meydana çıkıyor

Özne: mâhiyeti

Yer Tamlayıcısı: yeni tebası olacak Medîne halkı ile yaptığı antlaşmada

Zarf Tümlenci: bütün dehşetleriyle

Cümle Dışı Öge: Mekkeliler hesâbına

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: son ve kat'î ayrılık

Bağlama Öbeği: son ve kat'î

Nitelendirme Öbeği: öyle bir ayrılık

İlişkilendirme Öbeği: mâhiyeti

Nitelendirme Öbeği: yeni tebası olacak Medîne halkı ile yaptığı antlaşma

İlişkilendirme Öbeği: yeni tebası olacak Medîne halkı ile yaptığı

İsim-Fiil Öbeği: yeni tebası olacak Medîne halkı ile yaptık

Yüklem: yap-

Zarf Tümlenci: yeni tebası olacak Medîne halkı ile

Edat Öbeği: yeni tebası olacak Medîne halkı ile

Nitelendirme Öbeği: yeni tebası olacak Medîne halkı

İlişkilendirme Öbeği: Medîne halkı

İsim-Fiil Öbeği: yeni tebası olacak

Yüklem: ol-

Özne: yeni tebası

İlişkilendirme Öbeği: yeni tebası

Nitelendirme Öbeği: yeni teba

İlişkilendirme Öbeği: bütün dehşetleri

Nitelendirme Öbeği: bütün dehşet

Birleşik Fiil: meydana çık-

İlişkilendirme Öbeği: Mekkeliler hesâbı

1042. Resûlullah yeni kavmine şöyle söz veriyor:// “Benim kanım sizin kanınızdır. Kabrim sizin kabirleriniz yanında olacak. Sizinle yaşayacağım, sizin aranızda öleceğim. Siz bendensiniz, ben sizdenim. Dostlarınız dostum, düşmanlarınız düşmanım olacak.” (s.95)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1042.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söz veriyor

Özne: Resûlullah

Yer Tamlayıcısı: yeni kavmine

Zarf Tümleci: şöyle

1042.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sizin kanınızdır

Özne: benim kanım

1042.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olacak

Özne: kabrim

Yer Tamlayıcısı: sizin kabirleriniz yanında

1042.4. Sıralı Birleşik Cümle

1042.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşayacağım

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: sizinle

1042.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: öleceğim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: sizin aranızda

1042.5. Sıralı Birleşik Cümle

1042.5.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bendensiniz

Özne: siz

1042.5.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sizdenim

Özne: ben

1042.6. Sıralı Birleşik Cümle

1042.6.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: dostum(dur)

Özne: dostlarınız

1042.6.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmanım olacak

Özne: düşmanlarınız

Söz Öbekleri:

1042.1.

Nitelendirme Öbeği: yeni kavim

Birleşik Fiil: söz ver-

1042.2.

İlişkilendirme Öbeği: benim kanım

İlişkilendirme Öbeği: sizin kanınız

1042.3.

İlişkilendirme Öbeği: kabrim

İlişkilendirme Öbeği: sizin kabirleriniz yanı

İlişkilendirme Öbeği: sizin kabirleriniz

1042.4.

İlişkilendirme Öbeği: sizin aranız

1042.6.

İlişkilendirme Öbeği: dostlarınız

İlişkilendirme Öbeği: dostum

İlişkilendirme Öbeği: düşmanlarınız

Birleşik Fiil: düşmanım ol-

İlişkilendirme Öbeği: düşmanım

1043. Bütün dünyâca meşhur “Kimse vatanında peygamber olamaz” sözü o zamandan kalmadır. (s.95)

1043. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1043.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: o zamandan kalmadır

Özne: bütün dünyâca meşhur “Kimse vatanında peygamber olamaz” sözü

1043.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: peygamber olamaz

Özne: kimse

Yer Tamlayıcısı: vatanında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bütün dünyâca meşhur “Kimse vatanında peygamber olamaz” sözü

Nitelendirme Öbeği: bütün dünyâca meşhur

Nitelendirme Öbeği: bütün dünyâ

Fiil İsmi Öbeği: o zamandan kalma

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: o zamandan

Nitelendirme Öbeği: o zaman

Birleşik Fiil: peygamber ol-

1044. Türkçe’de, mum dibine ışık vermez, derler. (s.95)

1044. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1044.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: mum dibine ışık vermez

Yer Tamlayıcısı: Türkçe’de

1044.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: vermez

Özne: mum

Belirtisiz Nesne: ışık

Yer Tamlayıcısı: dibine

1045. Büyük adamların, dâhilerin kendi yakın muhitleriyle başları dâima derde girdi. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: girdi

Özne: büyük adamların, dâhilerin başları

Yer Tamlayıcısı: derde

Zarf Tümlecisi: 1. kendi yakın muhitleriyle, 2. dâima

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: büyük adamların, dâhilerin başları

Nitelendirme Öbeği: büyük adamlar, dâhiler

İlişkilendirme Öbeği: kendi yakın muhitleri

Nitelendirme Öbeği: yakın muhitler

1046. Târih, bu inanamama ve hor görme misalleriyle tıklım tıklım doludur. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bu inanamama ve hor görme misalleriyle tıklım tıklım doludur

Özne: târih

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu inanamama ve hor görme misalleri

İlişkilendirme Öbeği: inanamama ve hor görme misalleri

Bağlama Öbeği: inanamama ve hor görme

Fiil İsmi Öbeği: hor görme

Birleşik Fiil: hor gör-

Yineleme Öbeği: tıklım tıklım

1047. Avrupa'yı paniğe uğratan Bonapart'a karısı Jozefin "Çizmeli Kedi" adını takmıştı. (s.95)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: takmıştı

Özne: karısı Jozefin

Belirtili Nesne: “Çizmeli Kedi” adını

Yer Tamlayıcısı: Avrupa’yı paniğe uğratan Bonapart’a

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Avrupa’yı paniğe uğratan Bonapart

Fiil İsmi Öbeği: Avrupa’yı paniğe uğratan

Yüklem: uğrat-

Belirtili Nesne: Avrupa’yı

Yer Tamlayıcısı: paniğe

Nitelendirme Öbeği: karısı Jozefin

İlişkilendirme Öbeği: karısı

İlişkilendirme Öbeği: “Çizmeli Kedi” adı

Nitelendirme Öbeği: Çizmeli Kedi

1048. Selânik’in ihtiyarları “A... a... Mustafa mı? Ayol bizim mahallede kaydırak oynardı, sonra mülâzım çıktı, rıhtım gazinolarında arpa suyu içti, şimdi pâdişah mı oldu ne oldu” diye söylenirlermiş. (s.95)

1048. Cümlenin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1048.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylenirlermiş

Özne: Selânik’in ihtiyarları

Zarf Tümlenci: “A... a... Mustafa mı? Ayol bizim mahallede kaydırak oynardı, sonra mülâzım çıktı, rıhtım gazinolarında arpa suyu içti, şimdi pâdişâh mı oldu ne oldu?” diye

1048.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oynardı

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: kaydırak

Yer Tamlayıcısı: bizim mahallede

Cümle Dışı Öge: 1. ayol, 2. Mustafa mı

1048.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktı

Özne: (o)

Zarf Tümleci: 1. mülâzım, 2. sonra

1048.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: içti

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: arpa suyu

Yer Tamlayıcısı: rıhtım gazinolarında

1048.5. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: pâdişah mı oldu

Özne: (o)

Zarf Tümleci: şimdi

1048.6. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: ne

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Selânîk'in ihtiyarları

Edat Öbeği: "A... a... Mustafa mı? Ayol bizim mahallede kaydırak oynardı, sonra mülâzım çıktı, rıhtım gazinolarında arpa suyu içti, şimdi pâdişâh mı oldu ne oldu?" diye

İlişkilendirme Öbeği: bizim mahalle

İlişkilendirme Öbeği: rıhtım gazinoları

İlişkilendirme Öbeği: arpa suyu

1049. Fazla yakınlık sıhhatli bir rüyete imkân vermiyor. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: imkân vermiyor

Özne: fazla yakınlık

Yer Tamlayıcısı: sıhhatli bir rüyete

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: fazla yakınlık

Nitelendirme Öbeği: sıhhatli bir rüyet

Birleşik Fiil: imkân ver-

1050. Hazret-i Muhammed Medine'ye bir mültecî gibi değil, bir dînî lider, bir seçilmiş hükümdar gibi gidiyordu. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gidiyordu

Özne: Hazret-i Muhammed

Yer Tamlayıcısı: Medine'ye

Zarf Tümlecisi: bir mültecî gibi değil, bir dînî lider, bir seçilmiş hükümdar gibi

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bir mültecî gibi değil, bir dînî lider, bir seçilmiş hükümdar gibi

Bağlama Öbeği: bir mültecî gibi değil, bir dînî lider, bir seçilmiş hükümdar

Nitelendirme Öbeği: bir seçilmiş hükümdar

Edat Öbeği: bir mültecî gibi

Nitelendirme Öbeği: bir mültecî

Nitelendirme Öbeği: bir dînî lider

1051. Kendi yola çıkmadan önce sağlam zemin garantilemiş,/ teşkilâtını kurmuştu. (s.95)

1051. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1051.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: garantilemiş

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: sağlam zemin

Zarf Tümlecisi: kendi yola çıkmadan önce

1051.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurmuştu

Özne: (o)

Belirtili Nesne: teşkilâtını

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kendi yola çıkmadan önce

Fiil İsmi Öbeği: yola çıkma

Birleşik Fiil: yola çık-

Nitelendirme Öbeği: sağlam zemin

1052. İslâmı tâlim için daha evvelden murahhaslar göndermişti. (s.95)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: göndermişti

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: murahhaslar

Zarf Tümleci: 1. daha evvelden, 2. İslâmı tâlim için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: İslâmı tâlim için

Kısaltma Öbeği: İslâmı tâlim

Edat Öbeği: daha evvel

1053. Tebasını ve cemaatini hazır bulacaktı. (s.95)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hazır bulacaktı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: tebasını ve cemaatini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: tebası ve cemaati

Bağlama Öbeği: teba ve cemaat

Birleşik Fiil: hazır bul-

1054. Mekke'deki cemaat üçer beşer hicret etti. (s.95)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: hicret etti

Özne: Mekke'deki cemaat

Zarf Tümleci: üçer beşer

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Mekke'deki cemaat

Aitlik Öbeği: Mekke'deki

Yineleme Öbeği: üçer beşer

Birleşik Fiil: hicret et-

1055. Hazret-i Ebû Bekir ve Ali sona kaldılar. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sona kaldılar

Özne: Hazret-i Ebû Bekir ve Ali

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Hazret-i Ebû Bekir ve Ali

Birleşik Fiil: sona kal-

1056. Ama bu alenî bir göç değildi,/ giderayak kan dökülmesin diye gizliden sıvışıyorlardı. (s.95)

1056. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1056.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: alenî bir göç değildi

Özne: bu

Cümle Dışı Öge: ama

1046.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıvışıyorlardı

Özne: (onlar)

Zarf Tümlecisi: 1. giderayak kan dökülmesin diye, 2. gizliden

1056.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: dökülmesin

Özne: kan

Zarf Tümlecisi: giderayak

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: alenî bir göç

Edat Öbeği: giderayak kan dökülmesin diye

1057. Hazret-i Ömer'in meşrebine uymayan bir iş. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: Hazret-i Ömer'in meşrebine uymayan bir iş(ti)

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Hazret-i Ömer'in meşrebine uymayan bir iş

İsim-Fiil Öbeği: Hazret-i Ömer'in meşrebine uymayan

Yüklem: uyma-

Yer Tamlayıcısı: Hazret-i Ömer'in meşrebine

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Ömer'in meşrebi

1058. Onun canı başka türlü istedi. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: istedi

Özne: onun canı

Belirtisiz Nesne: başka türlü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: onun canı

Nitelendirme Öbeği: başka tür

1059. Kılıcı boynuna astı,/ yayı eline aldı,/ okları hazırladı. (s.95)

1059. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1059.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: astı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: kılıcı

Yer Tamlayıcısı: boynuna

1059.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aldı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: yayı

Yer Tamlayıcısı: eline

1059.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hazırladı

Özne: (o)

Belirtili Nesne: okları

1060. Gitti/ Kâbe'yi tavaf etti. (s.95)

1060. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1060.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gitti

Özne: (o)

1060.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tavaf etti

Özne: (o)

Belirtili Nesne: Kâbe'yi

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: tavâf et-

1061. Kureyş aristokratları Kâbe duvarı dibine dizi dizi çömelmiş bakarlardı. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bakarlardı

Özne: Kureyş aristokratları

Zarf Tümlecisi: Kâbe duvarı dibine dizi dizi çömelmiş

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş aristokratları

İsim-Fiil Öbeği: Kâbe duvarı dibine dizi dizi çömelmiş

Yüklem: çömel-

Zarf Tümlecisi: dizi dizi

Yer Tamlayıcısı: Kâbe duvarı dibine

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe duvarı dibi

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe duvarı

Yineleme Öbeği: dizi dizi

1062. Hazret-i Ömer onlara döndü:// “Ben gidiyorum, dedi, şehrinizi temelli terk ediyorum. Var mı içinizde beni yolumdan çevirmek isteyecek? Kim dilerse anası oğulsuz, karısı erkeksiz kalsın, işte meydan.” (s.95)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1062.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döndü

Özne: Hazret-i Ömer

Yer Tamlayıcısı: onlara

1062.2. İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1062.2.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: ben gidiyorum

1062.2.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyorum

Özne: ben

1062.2.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: terk ediyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: şehrinizi

Zarf Tümleci: temelli

1062.3. Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var mı

Özne: beni yolumdan çevirmek isteyecek

Yer Tamlayıcısı: içinizde

1062.4. Şarh Birleşik Cümle

1062.4.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dilerse

Özne: kim

1062.4.2 Şartlı, birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalsın

Özne: 1. anası, 2. karısı

Zarf Tümleci: 1. oğulsuz, 2. erkeksiz

Cümle Dışı Öge: işte meydan

Söz Öbekleri:

1062.3.

İlişkilendirme Öbeği: şehriniz

Birleşik Fiil: terk et-

1062.4.

İlişkilendirme Öbeği: içiniz

İsim-Fiil Öbeği: beni yolumdan çevirmek isteyecek

Yüklem: iste-

Belirtisiz Nesne: beni yolumdan çevirmek

Fiil İsmi Öbeği: beni yolumdan çevirmek

Yüklem: çevir-

Belirtili Nesne: beni

Yer Tamlayıcısı: yolumdan

İlişkilendirme Öbeği: yolum

1062.5.

İlişkilendirme Öbeği: anası

İlişkilendirme Öbeği: karısı

1063. Kimse ağız açamadı. (s.95)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: ağız açamadı

Özne: kimse

1064. Her zaman tepeden bakan, üst perdeden konuşan, şimdi de onları paçavra ettikten sonra salına salına Kâbe avlusundan çıkan dev yiğidin ardından bakakaldılar. (s.95-96)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Ögeleri:

Yüklem: bakakaldılar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: her zaman tepeden bakan, üst perdeden konuşan, salına salına
Kâbe avlusundan çıkan dev yiğidin ardından

Zarf Tümleci: 1. şimdi, 2. onları paçavra ettikten sonra

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: her zaman tepeden bakan, üst perdeden konuşan, salına salına
Kâbe avlusundan çıkan dev yiğidin ardı

Nitelendirme Öbeği: her zaman tepeden bakan, üst perdeden konuşan, salına salına
Kâbe avlusundan çıkan dev yiğit

İsim-Fiil Öbeği: salına salına Kâbe avlusundan çıkan

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: Kâbe avlusundan

Zarf Tümleci: salına salına

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe avlusu

Yineleme Öbeği: salına salına

İsim-Fiil Öbeği: üst perdeden konuşan

Yüklem: konuş-

Yer Tamlayıcısı: üst perdeden

Nitelendirme Öbeği: üst perde

İsim-Fiil Öbeği: her zaman tepeden bakan

Yüklem: bak-

Yer Tamlayıcısı: tepeden

Zarf Tümleci: her zaman

Nitelendirme Öbeği: her zaman

Edat Öbeği: onları paçavra ettikten sonra

İsim-Fiil Öbeği: onları paçavra ettik

Yüklem: paçavra et-

Belirtili Nesne: onları

Birleşik Fiil: paçavra et-

Birleşik Fiil: bakakal-

27. Tefrika

MÜSLÜMAN

1065. Araştırmacı bir göz uluslararası bir kalabalıkta bile müslümanı çehresinden tanır. (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tanır

Özne: araştırmacı bir göz

Belirtili Nesne: müslümanı

Yer Tamlayıcısı: 1. uluslararası bir kalabalıkta, 2. çehresinden

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: araştırmacı bir göz

Nitelendirme Öbeği: uluslararası bir kalabalık

İlişkilendirme Öbeği: çehresi

1066. Renkler ve çizgiler bakımından bir ayrılık bahis konusu olamaz, çünkü meselâ uzakdoğu halkı hep aynı tiplerdedir. (s.97)

1066. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1066.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bahis konusu olamaz

Özne: bir ayrılık

Zarf Tümlenci: renkleri ve çizgiler bakımından

1066.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: aynı tiplerdedir

Özne: uzakdoğu halkı

Zarf Tümlenci: hep

Cümle Dışı Öge: 1. çünkü, 2. meselâ

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: renkleri ve çizgiler bakımından

Bağlama Öbeği: renkleri ve çizgiler

Nitelendirme Öbeği: bir ayrılık

Birleşik Fiil: bahis konusu ol-

İlişkilendirme Öbeği: bahis konusu

İlişkilendirme Öbeği: Uzakdoğu halkı

Nitelendirme Öbeği: hep aynı tipler

1067. Müslüman çehrelerindeki değişiklik mânâ ve ifâdeden ileri geliyor. (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ileri geliyor

Özne: müslüman çehrelerindeki değişiklik

Yer Tamlayıcısı: mânâ ve ifâdeden

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: müslüman çehrelerindeki değişiklik

Aitlik Öbeği: müslüman çehrelerindeki

İlişkilendirme Öbeği: müslüman çehreleri

Bağlama Öbeği: mânâ ve ifâde

Birleşik Fiil: ileri gel-

1068. Bu nüans ayrılığı bâzen o derece kuvvetlidir ki, gayr-ı müslümanlar bile farkına varır. (s.97)

1068. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1068.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: o derece kuvvetlidir

Özne: bu nüans ayrılığı

Zarf Tümlecisi: bâzen

Cümle Dışı Öge: ki

1068.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: farkına varır

Özne: gayr-ı müslümanlar

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu nüans ayrılığı

İlişkilendirme Öbeği: nüans ayrılığı

Nitelendirme Öbeği: o derece

Birleşik Fiil: farkına var-

1069. Tabî sâdece yüz değil, yürüyüş, oturup kalkış, el hareketleri ve davranışların tümünü teşhise yardım eder. (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yardım eder

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: sâdece yüz değil, yürüyüş, oturup kalkış, el hareketleri ve davranışların tümünü teşhise

Cümle Dışı Öge: tabî

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: sâdece yüz değil, yürüyüş, oturup kalkış, el hareketleri ve davranışların tümü

Bağlama Öbeği: sâdece yüz değil, yürüyüş, oturup kalkış, el hareketleri ve davranışlar

İlişkilendirme Öbeği: el hareketleri

Fiil İsmi Öbeği: oturup kalkış

Birleşik Fiil: oturup kalk-

Birleşik Fiil: yardım et-

1070. Bu ayrı seçinin sebebi müslüman ruh yapısına dayanır. (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: dayanır

Özne: bu ayrı seçinin sebebi

Yer Tamlayıcısı: müslüman ruh yapısına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu ayrı seçinin sebebi

Nitelendirme Öbeği: bu ayrı seçi

İlişkilendirme Öbeği: müslüman ruh yapısı

1071. Hazret-i Muhammed müslüman cinsinin nasıl olmasını istemişti,/ ve ideal müslümanın kesin vasıfları nedir? (s.97)

1071. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1071.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istemişti

Özne: Hazret-i Muhammed

Belirtili Nesne: müslüman cinsinin nasıl olmasını

1071.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nedir

Özne: ideal müslümanın kesin vasıfları

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslüman cinsinin nasıl olması

Fiil İsmi Öbeği: nasıl olma

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: nasıl

İlişkilendirme Öbeği: müslüman cinsi

İlişkilendirme Öbeği: ideal müslümanın kesin vasıfları

Nitelendirme Öbeği: kesin vasıflar

Nitelendirme Öbeği: ideal müslüman

1072. Dinden gaye, ilâhî kanunlara mümkün olduğu kadar intibakla berâber zamânın her devirde değişen çeşitli etkilerini en güzel dengeye getirerek insanı kendi varlığının sultânı etmektir. (s.97)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: zamânın her devirde değişen çeşitli etkilerini en güzel dengeye getirerek insanı kendi varlığının sultânı etmektir

Özne: dinden gaye

Zarf Tümlecisi: ilâhî kanunlara mümkün olduğu kadar intibakla berâber

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: zamânın her devirde değişen etkilerini en güzel dengeye getirerek insanı kendi varlığının sultânı etmek

Yüklem: kendi varlığının sultânı et-

Belirtili Nesne: insanı

Zarf Tümleci: zamânın her devirde değişen çeşitli etkilerini en güzel dengeye getirerek

Birleşik Fiil: kendi varlığının sultânı et-

İlişkilendirme Öbeği: kendi varlığının sultânı

İlişkilendirme Öbeği: kendi varlığı

Zarf-Fiil Öbeği: zamânın her devirde değişen çeşitli etkilerini en güzel dengeye getirerek

Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: zamânın her devirde değişen çeşitli etkilerini

Yer Tamlayıcısı: en güzel dengeye

Nitelendirme Öbeği: en güzel denge

Nitelendirme Öbeği: en güzel

İlişkilendirme Öbeği: zamânın her devirde değişen çeşitli etkileri

Nitelendirme Öbeği: her devirde değişen çeşitli etkiler

İsim-Fiil Öbeği: her devirde değişen

Yüklem: değiş-

Zarf Tümleci: her devirde

Nitelendirme Öbeği: her devir

Edat Öbeği: ilâhî kanunlara mümkün olduğu kadar intibakla berâber

Edat Öbeği: ilâhî kanunlara mümkün olduğu kadar

İlişkilendirme Öbeği: mümkün olduğu

İsim-Fiil Öbeği: mümkün olduk

Birleşik Fiil: mümkün ol-

Nitelendirme Öbeği: ilâhî kanunlar

Kısaltma Öbeği: dinden gaye

1073. Şu halde ideal müslümanın asırlar îcâbına göre, kılığı, yaşayış tarzı, düşüncüsü ve dünyâyı görüşü başka başka sûretler gösterir. (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: gösterir

Özne: ideal müslümanın asırlar îcâbına göre, kılığı, yaşayış tarzı, düşüncüsü ve dünyâyı görüşü

Belirtisiz Nesne: başka başka sûretler

Cümle Dışı Öge: şu halde

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ideal müslümanın asırlar îcâbına göre, kılığı, yaşayış tarzı, düşünüşü ve dünyâyı görüşü

Bağlama Öbeği: kılık, yaşayış tarzı, düşünüş ve dünyâyı görüş

Fiil İsmi Öbeği: dünyâyı görüş

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: dünyâyı

İlişkilendirme Öbeği: yaşayış tarzı

Edat Öbeği: asırlar îcâbına göre

İlişkilendirme Öbeği: asırlar îcâbı

Nitelendirme Öbeği: başka başka sûretler

Yineleme Öbeği: başka başka

1074. Gayeye en yakın ulaşanlar, “tahkîk ehli” dediğimiz realize ediciler olmuştur... (s.97)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: “tahkîk ehli” dediğimiz realize ediciler olmuştur

Özne: gayeye en yakın ulaşanlar

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: gayeye en yakın ulaşanlar

Yüklem: ulaş-

Yer Tamlayıcısı: gayeye

Zarf Tümleci: en yakın

Nitelendirme Öbeği: en yakın

Birleşik Fiil: “tahkîk ehli” dediğimiz realize ediciler ol-

Nitelendirme Öbeği: “tahkîk ehli” dediğimiz realize ediciler

Birleşik Fiil: realize et-

İlişkilendirme Öbeği: “tahkîk ehli” dediğimiz

İsim-Fiil Öbeği: “tahkîk ehli” dedik

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: tahkîk ehli

İlişkilendirme Öbeği: tahkîk ehli

1075. Onlar sâdece şariat hükümlerini yerlerine getirmekle yetinmediler,/ şariat hükümlerinin nereden ve nasıl niçin geldiğini kendi canlarından yaşamak, sentezi bir daha tâzelemek için keşif yoluna çıktılar,/ kaynağa daldılar. (s.97-98)

1075. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1075.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: yetinmediler

Özne: onlar

Zarf Tümlecisi: şariat hükümlerini yerlerine getirmekle

1075.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıktılar

Özne: onlar

Yer Tamlayıcısı: keşif yoluna

Zarf Tümlecisi: şariat hükümlerinin nereden ve nasıl niçin geldiğini kendi canlarından yaşamak, sentezi bir daha tâzelemek için

1075.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: daldılar

Özne: onlar

Yer Tamlayıcısı: kaynağa

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: şariat hükümlerini yerlerine getirmek

Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: şariat hükümlerini

Yer Tamlayıcısı: yerlerine

İlişkilendirme Öbeği: şariat hükümleri

Edat Öbeği: şariat hükümlerinin nereden ve nasıl geldiğini kendi canlarından yaşamak, sentezi bir daha tâzelemek için

Fiil İsmi Öbeği: sentezi bir daha tâzelemek

Yüklem: tâzele-

Belirtili Nesne: sentezi

Zarf Tümlecisi: bir daha

Edat Öbeği: bir daha

Fiil İsmi Öbeği: şariat hükümlerinin nereden ve nasıl niçin geldiğini kendi canlarından yaşamak

Yüklem: yaşa-

Belirtili Nesne: şariat hükümlerinin nereden ve nasıl niçin geldiğini

Yer Tamlayıcısı: kendi canlarından

İlişkilendirme Öbeği: kendi canları

İlişkilendirme Öbeği: şariat hükümlerinin nereden ve nasıl niçin geldiği

İsim-Fiil Öbeği: nereden ve nasıl niçin geldik

Yüklem: gel-

Yer Talmayıcısı: nereden

Zarf Tümleci: 1. nasıl, 2. niçin

İlişkilendirme Öbeği: keşif yolu

İlişkilendirme Öbeği: şariat hükümleri

1076. Bugünün ideal müslümanı nasıl olmalıdır. (s.98)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: olmalıdır

Özne: bugünün ideal müslümanı

Zarf Tümleci: nasıl

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bugünün ideal müslümanı

Nitelendirme Öbeği: ideal müslüman

1077. İşte zamânımızın bütün mânevî buhrânını içine alan bir sual. (s.98)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: zamânımızın bütün mânevî buhrânını içine alan bir sual

İsim-Fiil Öbeği: zamânımızın bütün mânevî buhrânını içine alan

Yüklem: al-

Belirtili Nesne: zamânımızın bütün mânevî buhrânını

Yer Tamlayıcısı: içine

İlişkilendirme Öbeği: zamânımızın bütün mânevî buhrânı

Nitelendirme Öbeği: bütün mânevî buhrân

İlişkilendirme Öbeği: zamânımız

1078. Gelecekteki politik ekonomik ve sosyal tutum bu suâlin cevâbını perde perde açıklayacaktır. (s.98)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: açıklayacaktır

Özne: gelecekteki politik ekonomik ve sosyal tutum

Belirtili Nesne: bu suâlin cevâbını

Zarf Tümleci: perde perde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: gelecekteki politik ekonomik ve sosyal tutum

Bağlama Öbeği: politik ekonomik ve sosyal

İlişkilendirme Öbeği: bu suâlin cevâbı

Nitelendirme Öbeği: bu suâl

Yineleme Öbeği: perde perde

1079. Tahmin ederim ki, bâzı husûsiyetler değişmeyecek, müslümanın ruh yapısı ile ilgili birkaç özellik, bana sorulsa derim ki, istiğna, tenezzülsüzlük, tok gözlülük başta gelir. (s.98)

1079. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1079.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tahmin ederim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: ki

1079.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: değişmeyecek

Özne: bâzı hususiyetler

1079.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorulsa

Özne: müslümanın ruh yapısı ile ilgili birkaç özellik

Yer Tamlayıcısı: bana

1079.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: ki

1079.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelir

Özne: 1. istiğna, 2. tenezzülsüzlük, 3. tok gözlülük

Zarf Tümlecisi: başta

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: tahmin et-

Nitelendirme Öbeği: bâzı husûsiyetler

Nitelendirme Öbeği: müslümanın ruh yapısı ile ilgili birkaç özellik

Nitelendirme Öbeği: müslümanın ruh yapısı ile ilgili

Edat Öbeği: müslümanın ruh yapısı ile

İlişkilendirme Öbeği: müslümanın ruh yapısı

Nitelendirme Öbeği: tok göz

1080. İsterseniz bir nevi gurur deyin buna. (s.98)

1080. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1080.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterseniz

Özne: (siz)

1080.2. Şartlı birleşik, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: deyin

Özne: (siz)

Belirtisiz Nesne: bir nevi gurur

Yer Tamlayıcısı: buna

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir nevi gurur

Nitelendirme Öbeği: bir nevi

1081. Kendini dünyâdan ve dünyânın baş edebileceği her şeyden üstün görenlerin gurûru. (s.98)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kendini dünyâdan ve dünyânın baş edebileceği her şeyden üstün görenlerin gurûru

İsim-Fiil Öbeği: kendini dünyâdan ve dünyânın baş edebileceği her şeyden üstün görenler

Yüklem: üstün gör-

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: dünyâdan ve dünyânın baş edebileceği her şeyden

Birleşik Fiil: üstün gör-

Bağlama Öbeği: dünyâdan ve dünyânın baş edebileceği her şey

Nitelendirme Öbeği: dünyânın baş edebileceği her şey

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın baş edebileceği

İsim-Fiil Öbeği: baş edebilecek

Birleşik Fiil: baş edebil-

1082. Nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek -ki dünyâyı mat etmek demektir- terbiyesinde yetişmiş olanların ruh haysiyeti. (s.98)

1082. Cümlelerin Türü: Saplama Birleşik Cümle**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

1082.1. Eksiltili Cümle: nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek terbiyesinde yetişmiş olanların ruh haysiyeti

1082.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: dünyâyı mat etmek demektir

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek terbiyesinde yetişmiş olanların ruh haysiyeti

İsim-Fiil Öbeği: nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek terbiyesinde yetişmiş olanlar

Yüklem: yetişmiş ol-

Zarf Tümleci: nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek terbiyesinde

Birleşik Fiil: yetişmiş ol-

İlişkilendirme Öbeği: nefsi göz hapsinde tutmak, sık sık körletmek terbiyesi

Fiil İsmi Öbeği: sık sık körletmek

Yüklem: körlet-

Zarf Tümleci: sık sık

Yineleme Öbeği: sık sık

Birleşik Fiil: körlet-

Fiil İsmi Öbeği: nefsi göz hapsinde tutmak

Yüklem: tut-

Belirtili Nesne: nefsi

Zarf Tümleci: göz hapsinde

İlişkilendirme Öbeği: göz hapsi

Fiil İsmi Öbeği: dünyâyı mat etmek

Yüklem: mat et-

Belirtili Nesne: dünyâyı

Birleşik Fiil: mat et-

1083. Bir âile ocağında nesiller boyunca böyle bir telkin ve terbiye hüküm sürmüşse nihâyet o ocağın çocukları fakir de olsalar, tahsilsiz de olsalar bir başka türlü irfan ve pek ince bir kibarlığa bürünürler. (s.98)

1083. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1083.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hüküm sürmüşse

Özne: böyle bir telkin ve terbiye

Yer Tamlayıcısı: bir âile ocağında

Zarf Tümleci: nesiller boyunca

1083.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: fakir olsalar

Özne: o ocağın çocukları

Zarf Tümleci: nihâyet

Cümle Dışı Öge: da

1083.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tahsilsiz olsalar

Özne: o ocağın çocukları

Cümle Dışı Öge: de

1083.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bürünürler

Özne: o ocağın çocukları

Yer Tamlayıcısı: bir başka irfan ve pek ince bir kibarlığa

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir âile ocağı

İlişkilendirme Öbeği: âile ocağı

İlişkilendirme Öbeği: nesiller boyu

Nitelendirme Öbeği: böyle bir telkin ve terbiye

Bağlama Öbeği: telkin ve terbiye

Birleşik Fiil: hüküm sür-

İlişkilendirme Öbeği: o ocağın çocukları

Nitelendirme Öbeği: o ocak

Bağlama Öbeği: bir başka irfan ve pek ince bir kibarlık

Nitelendirme Öbeği: bir başka irfan

Nitelendirme Öbeği: pek ince bir kibarlık

Nitelendirme Öbeği: pek ince

1084. Belki de bir takım maddî avantajlardan ve zevklerden mahrum kalırlar amma bakınız size bir şarkı... (s.98)

1084. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1084.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: mahrum kalırlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: bir takım maddî avantajlardan ve zevklerden

Cümle Dışı Öge: 1. belki de, 2. amma

1084.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakınız

Özne: (siz)

Cümle Dışı Öge: size bir şarkı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir takım maddî avantajlar ve zevkler

Bağlama Öbeği: avantajlar ve zevkler

Birleşik Fiil: mahrum kal-

Nitelendirme Öbeği: bir şarkı

1085. Fehmi Tokay Rast'tan bestelemiş,/ şâiri kimdir bilmiyorum. (s.98)

1085. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1085.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bestelemiş

Özne: Fehmi Tokay

Yer Tamlayıcısı: Rast'tan

1085.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kimdir

Özne: şâiri

1085.3. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilmiyorum

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

Birleşik Ad Öbeği: Fehmi Tokay

İlişkilendirme Öbeği: şâiri

1086. Sonsuz bir aşk ve hasret taşıyan müslüman rûhu, dünyânın böyle bir talebe adım uyduramayacağını, hakkıyla cevap veremeyeceğini bildiği için istiğnâ diyârına çekilmiştir. (s.98)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çekilmiştir

Özne: sonsuz bir aşk ve hasret taşıyan müslüman rûhu

Yer Tamlayıcısı: istiğnâ diyârına

Zarf Tümlecisi: dünyânın böyle bir talebe adım uyduramayacağını, hakkıyla cevap veremeyeceğini bildiği için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: sonsuz bir aşk ve hasret taşıyan müslüman rûhu

İlişkilendirme Öbeği: müslüman rûhu

İsim-Fiil Öbeği: sonsuz bir aşk ve hasret taşıyan

Yüklem: taşı-

Belirtisiz Nesne: sonsuz bir aşk ve hasret

Nitelendirme Öbeği: sonsuz bir aşk ve hasret

Bağlama Öbeği: aşk ve hasret

Edat Öbeği: dünyânın böyle bir talebe adım uyduramayacağını, hakkıyla cevap veremeyeceğini bildiği için

İlişkilendirme Öbeği: hakkıyla cevap veremeyeceğini bildiği

İsim-Fiil Öbeği: hakkıyla cevap veremeyeceğini bildik

Yüklem: bil-

Belirtili Nesne: hakkıyla cevap veremeyeceğini

İlişkilendirme Öbeği: hakkıyla cevap veremeyeceği

İsim-Fiil Öbeği: hakkıyla cevap veremeyecek

Yüklem: cevap verme-

Zarf Tümlecisi: hakkıyla

Birleşik Fiil: cevap ver-

İlişkilendirme Öbeği: dünyânın böyle bir talebe adım uyduramayacağı

İsim-Fiil Öbeği: böyle bir talebe adım uyduramayacak

Yüklem: uydurama-

Belirtisiz Nesne: adım

Yer Tamlayıcısı: böyle bir talebe

Nitelendirme Öbeği: böyle bir talep

İlişkilendirme Öbeği: istiğnâ diyârı

1087. Bir maddî gaye uğruna çalışıp didişmeyi kendine cemiyet nizâmından gelen bir vazife diye kabul ederse de o gayeye erdiği gün evvelden fazla bir hırs beslemediği için aşırı bir tatmin tatmaz. (s.98)

1087. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1087.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kabul ederse

Özne: (o)

Zarf Tümlecisi: bir maddî gaye uğruna çalışıp didişmeyi kendine cemiyet nizâmından gelen bir vazife diye

Cümle Dışı Öge: de

1087.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tatmaz

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: aşırı bir tatmin

Zarf Tümleci: 1. o gayeye erdiği gün, 2. evvelden fazla bir hırs beslemediği için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: cemiyet nizâmından gelen bir vazife diye

Nitelendirme Öbeği: cemiyet nizamından gelen bir vazife

İsim-Fiil Öbeği: cemiyet nizâmından gelen

Yüklem: gel-

Yer Tamlayıcısı: cemiyet nizâmından

İlişkilendirme Öbeği: cemiyet nizâmı

Fiil İsmi Öbeği: bir maddî gaye uğruna çalışıp didişme

Yüklem: çalışıp didiş-

Zarf Tümleci: bir maddî gaye uğruna

Fiil İsmi Öbeği: çalışıp didişme

Yüklem: didiş-

Zarf Tümleci: çalışıp

Nitelendirme Öbeği: bir maddî gaye uğru

İlişkilendirme Öbeği: gaye uğru

Birleşik Fiil: kabul et-

Nitelendirme Öbeği: o gayeye erdiği gün

İlişkilendirme Öbeği: o gayeye erdiği

İsim-Fiil Öbeği: o gayeye erdik

Yüklem: er-

Yer Tamlayıcısı: o gayeye

Nitelendirme Öbeği: o gaye

Edat Öbeği: evvelden fazla bir hırs beslemediği için

İlişkilendirme Öbeği: evvelden fazla bir hırs beslemediği

İsim-Fiil Öbeği: evvelden fazla bir hırs beslemedik

Yüklem: besleme-

Belirtisiz Nesne: fazla bir hırs

Zarf Tümleci: evvelden

Nitelendirme Öbeği: fazla bir hırs

Nitelendirme Öbeği: aşırı bir tatmin

1088. Müslümanın eli külfetlere davranırken rıza ve teslimiyetle kalkar,/ nimetlere uzanırken çekimser ve yumuşakça yarı yumulur/ her an el çekmeye hazırmış gibi bir başka özellik, mahrûmiyet ve titizliktedir. (s.98-99)

1088. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1088.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalkar

Özne: müslümanın eli

Zarf Tümleri: 1. külfetlere davranırken, 2. rıza ve teslimiyetle

1088.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yumulur

Özne: müslümanın eli

Zarf Tümleri: 1. nimetlere uzanırken, 2. çekimser ve yumuşakça, 3. yarı

1088.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bir başka özellik, mahrûmiyet ve titizliktedir

Özne: müslümanın eli

Zarf Tümleri: 1. her an, 2. el çekmeye hazırmış gibi

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: müslümanın eli

Zarf-Fiil Öbeği: külfetlere davranırken

Yüklem: davran-

Yer Tamlayıcısı: külfetlere

Bağlama Öbeği: rıza ve teslimiyet

Zarf-Fiil Öbeği: nimetlere uzanırken

Yüklem: uzan-

Yer Tamlayıcısı: nimetlere

Bağlama Öbeği: çekimser ve yumuşak

Nitelendirme Öbeği: her an el çekmeye hazırmış gibi bir başka özellik, mahrûmiyet ve titizlik

Edat Öbeği: her an el çekmeye hazırmış gibi

İsim-Fiil Öbeği: her an el çekmeye hazırmış

Nitelendirme Öbeği: her an el çekmeye hazır

Fiil İsmi Öbeği: her an el çekme

Yüklem: el çek-

Zarf Tümleci: her an

Birleşik Fiil: el çek-

Nitelendirme Öbeği: her an

1089. Müslüman, husûsî hayâtını kat kat îtinâlarla sıkı örter. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: örter

Özne: müslüman

Belirtili Nesne: husûsî hayâtını

Zarf Tümleci: kat kat îtinâlarla

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: husûsî hayât

Nitelendirme Öbeği: kat kat îtinâlar

Yineleme Öbeği: kat kat

1090. Âile durumu, hele eşi ile olan münâsebeti tabudur,/ dışarı sızmaz. (s.99)

1090. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1090.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: tabudur

Özne: 1. âile durumu, 2. hele eşi ile olan münâsebeti

1090.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sızmaz

Özne: 1. âile durumu, 2. hele eşi ile olan münâsebeti

Zarf Tümleci: dışarı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: âile durumu

İlişkilendirme Öbeği: eşi ile olan münâsebeti

Nitelendirme Öbeği: eşi ile olan münâsebet

İsim-Fiil Öbeği: eşi ile olan

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: eşi ile

Edat Öbeği: eşi ile

1091. Kadınlarına mahrem oluşu tek sebep değil elbette. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tek sebep değil

Özne: kadınlarına mahrem oluşu

Cümle Dışı Öge: elbette

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kadınlarına mahrem oluşu

Fiil İsmi Öbeği: kadınlarına mahrem oluş

Yüklem: mahrem ol-

Yer Tamlayıcısı: kadınlarına

İlişkilendirme Öbeği: kadınları

Nitelendirme Öbeği: tek sebep

1092. Müslümanlıkta sır tutmak, söylenecek sözü sıkı kontrol etmek, gevezelikten kaçınmak, terbiye ve muâşeret esaslarından da ileri âdeta akîde îcâbı sayılır. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sayılır

Özne: 1. Müslümanlıkta sır tutmak, 2. söylenecek sözü sıkı kontrol etmek, 3. gevezelikten kaçınmak

Zarf Tümlecisi: 1. akîde îcâbı, 2. âdeta, 3. terbiye ve muâşeret esaslarından da ileri

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: gevezelikten kaçınmak

Yüklem: kaçın-

Yer Tamlayıcısı: gevezelikten

Fiil İsmi Öbeği: söylenecek sözü sıkı kontrol etmek

Yüklem: kontrol et-

Belirtili Nesne: söylenecek sözü

Zarf Tümlecisi: sıkı

Nitelendirme Öbeği: söylenecek söz

Birleşik Fiil: kontrol et-

Fiil İsmi Öbeği: müslümanlıkta sır tutmak

Yüklem: sır tut-

Yer Tamlayıcısı: müslümanlıkta

Birleşik Fiil: sır tut-

Edat Öbeği: terbiye ve muâşeret esaslarından ileri

İlişkilendirme Öbeği: terbiye ve muâşeret esasları

Bağlama Öbeği: terbiye ve muâşeret

İlişkilendirme Öbeği: akîde îcâbı

1093. Böylece dînin emrettiği şartlar yanı sıra bir nevi moral titizlik hâsıl olur ki, müslümanın az konuşması, rastgele açılmaması, her işinde ihtiyat göstermesi bu yüzdendir. (s.99)

1093. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1093.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hâsıl olur

Özne: bir nevi moral titizlik

Zarf Tümleci: dînin emrettiği şartlar yanı sıra

Cümle Dışı Öge: 1. ki, 2. böylece

1093.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bu yüzdendir

Özne: 1. müslümanın az konuşması, 2. rastgele açılmaması, 3. her işinde ihtiyat göstermesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: dînin emrettiği şartlar

İlişkilendirme Öbeği: dînin emrettiği

Birleşik Fiil: emret-

Nitelendirme Öbeği: bir nevi moral titizlik

Nitelendirme Öbeği: bir nevi

Birleşik Fiil: hâsıl ol-

İlişkilendirme Öbeği: müslümanın az konuşması

Fiil İsmi Öbeği: az konuşma

Yüklem: konuş-

Zarf Tümleci: az

İlişkilendirme Öbeği: rastgele açılmaması

Fiil İsmi Öbeği: rastgele açılmama

Yüklem: açılma-

Zarf Tümleci: rastgele

İlişkilendirme Öbeği: her işinde ihtiyat göstermesi

Fiil İsmi Öbeği: her işinde ihtiyat gösterme

Yüklem: göster-

Belirtisiz Nesne: ihtiyat

Yer Tamlayıcısı: her işinde

Nitelendirme Öbeği: her iş

Edat Öbeği: bu yüzden

Nitelendirme Öbeği: bu yüz

1094. Şımarıklığı sevmez,/ etrâfa hafif çatıkça bakar,/ tebessümü ölçülüdür,/ ondaki muhabbet hazînesi gönül ehlinin sûret perdesi arkasında keyfiyetler sezebilen gönül gözü içindir. (s.99)

1094. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1094.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: sevmez

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: şımarıklığı

1094.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bakar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: etrâfa

Zarf Tümleci: hafif çatıkça

1094.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ölçülüdür

Özne: tebessümü

1094.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: gönül ehlinin sûret perdesi arkasında keyfiyetler sezebilen gönül gözü içindir

Özne: ondaki muhabbet hazînesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hafif çatık

İlişkilendirme Öbeği: tebessümü

Nitelendirme Öbeği: ondaki muhabbet hazînesi

İlişkilendirme Öbeği: muhabbet hazînesi

Aitlik Öbeği: ondaki

Edat Öbeği: gönül ehlinin sûret perdesi arkasında keyfiyetler sezebilen gönül gözü için

Nitelendirme Öbeği: gönül ehlinin sûret perdesi arkasında keyfiyetler sezebilen gönül gözü

İlişkilendirme Öbeği: gönül gözü

İsim-Fiil Öbeği: gönül ehlinin sûret perdesi arkasında keyfiyetler sezebilen

Yüklem: sezebil-

Belirtisiz Nesne: keyfiyetler

Yer Tamlayıcısı: gönül ehlinin sûret perdesi arkasında

Birleşik Fiil: sezebil-

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehlinin sûret perdesi arkası

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehlinin sûret perdesi

İlişkilendirme Öbeği: gönül ehli

1095. Böyle bir karşılaşmada iki müslümanın bakışlarından birbirinin rûhuna nur ve hayat akar. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: akar

Özne: nur ve hayat

Yer Tamlayıcısı: 1. böyle bir karşılaşmada, 2. iki müslümanın bakışlarından, 3. birbirinin ruhuna

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: böyle bir karşılaşma

İlişkilendirme Öbeği: iki müslümanın bakışları

Nitelendirme Öbeği: iki müslüman

İlişkilendirme Öbeği: birbirinin rûhu

Bağlama Öbeği: nur ve hayat

1096. Bana sorulsa eğer, insan müslümanlığı hangi kabahatle kaybeder? (s.99)

1096. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1096.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sorulsa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: bana

Cümle Dışı Öge: eğer

1096.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kaybeder

Özne: insan

Belirtili Nesne: müslümanlığı

Zarf Tümleci: hangi kabahatle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: hangi kabahat

Birleşik Fiil: kaybet-

1097. İnsan müslümanlığı galiz olduğu zaman kaybeder. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kaybeder

Özne: insan

Belirtili Nesne: müslümanlığı

Zarf Tümleci: galiz olduğu zaman

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: galiz olduğu zaman

İlişkilendirme Öbeği: galiz olduğu

İsim-Fiil Öbeği: galiz olduk

Birleşik Fiil: galiz ol-

Birleşik Fiil: kaybet-

1098. Bence İslâmiyet'in en muhteşem cephesi mânevî estetikdir,/ edeptir,/ denebilir.
(s.99)

1098. Cümlenin Türü: Sıralı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1098.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: denebilir

Özne: İslâmiyet'in en muhteşem cephesi mânevî estetikdir, edeptir

Zarf Tümleci: bence

1098.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: mânevî estetikdir

Özne: İslâmiyet'in en muhteşem cephesi

1098.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: edeptir

Özne: İslâmiyet'in en muhteşem cephesi

Zarf Tümleci: bence

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: denebil-

İlişkilendirme Öbeği: İslâmiyet'in en muhteşem cephesi

Nitelendirme Öbeği: en muhteşem cephe

Nitelendirme Öbeği: en muhteşem

Nitelendirme Öbeği: mânevî estetik

1099. Fakat geniş muhitlerde edep anlayışının pek kısır kalmış olduğunu görüyorum.
(s.99)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: görüyorum

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: edep anlayışının pek kısır kalmış olduğunu

Yer Tamlayıcısı: geniş muhitlerde

Cümle Dışı Öge: fakat

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: geniş muhitler

İlişkilendirme Öbeği: edep anlayışının pek kısır kalmış olduğu

İsim-Fiil Öbeği: kısır kalmış olduk

Birleşik Fiil: kısır kalmış ol-

Birleşik Fiil: kısır kal-

İlişkilendirme Öbeği: edep anlayışı

1100. Mahcup ve itaatli tavır takınmayı bir “edep” sayıyorlar. (s.99)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sayıyorlar

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: mahcup ve itaatli tavır takınmayı

Zarf Tümleci: bir “edep”

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: mahcup ve itaatli tavır takınma

Yüklem: tavır takın-

Zarf Tümleci: mahcup ve itaatli

Birleşik Fiil: tavır takın-

Bağlama Öbeği: mahcup ve itaatli

Nitelendirme Öbeği: bir edep

1101. Beni sarmıyor. (s.99)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: sarmıyor

Özne: (o)

Belirtili Nesne: beni

1102. Edep tâcını başımdan düşürmeden cüretkâr ve serkeş olabilirim,/ yeter ki temizlik ve güzellik kültüründe köklenmiş bulunayım. (s.99)

1102. Cümlenin Türleri: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1102.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olabilirim

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. edep tâcını başımdan düşürmeden, 2. cüretkâr ve serkeş

1102.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: köklenmiş bulunayım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: temizlik ve güzellik kültüründe

Cümle Dışı Öge: yeter ki

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: edep tâcını başımdan düşürmeden

Yüklem: düşür-

Belirtili Nesne: edep tâcını

Yer Tamlayıcısı: başımdan

İlişkilendirme Öbeği: başım

İlişkilendirme Öbeği: edep tâcı

Bağlama Öbeği: cüretkâr ve serkeş

Birleşik Fiil: olabil-

İlişkilendirme Öbeği: temizlik ve güzellik kültürü

Bağlama Öbeği: temizlik ve güzellik

Birleşik Fiil: köklenmiş bulun-

1103. Müslümanın tipik bâriz husûsiyetlerinden biri de gayret ve cesârettir. (s.99)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: gayret ve cesârettir

Özne: müslümanın tipik bâriz husûsiyetlerinden biri

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: müslümanın tipik bâriz hususiyetlerinden biri

İlişkilendirme Öbeği: müslümanın tipik bâriz hususiyetleri

Nitelendirme Öbeği: tipik bâriz hususiyetler

Bağlama Öbeği: gayret ve cesâret

1104. Mücâhitlerin, gazilerin dünya târihinde bıraktığı parlak izler göz kamaştırır.

(s.99)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: göz kamaştırır

Özne: mücâhitlerin, gazilerin dünya târihinde bıraktığı parlak izler

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: mücâhitlerin, gazîlerin dünya târihinde bıraktığı parlak izler

İlişkilendirme Öbeği: mücâhitlerin, gazîlerin dünya târihinde bıraktığı

İsim-Fiil Öbeği: mücâhitlerin, gazîlerin dünya târihinde bıraktık

Yüklem: bırak-

Yer Tamlayıcısı: mücâhitlerin, gazîlerin dünya târihinde

İlişkilendirme Öbeği: mücâhitlerin, gazîlerin dünya târihi

Birleşik Fiil: göz kamaştır-

1105. Son misâli Kore harbinde verdik. (s.99)

Cümlelerin Öğeleri: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: verdik

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: son misâli

Zarf Tümleci: Kore harbinde

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: son misâl

İlişkilendirme Öbeği: Kore harbi

1106. Dîni terbiye ve îtiyatlardan doğmuştur bu cesâret ve fazîleti. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: doğmuştur

Özne: bu cesâret ve fazîleti

Yer Tamlayıcısı: dîni terbiye ve itiyatlardan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: bu cesâret ve fazîleti

Nitelendirme Öbeği: bu cesâret ve fazîlet

Bağlama Öbeği: cesâret ve fazîlet

Nitelendirme Öbeği: dînî terbiye ve îtiyatlar

Bağlama Öbeği: terbiye ve îtiyatlar

1107. Namaza dururken geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya alışmış müslümanın özel kuvvetidir. (s.99)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya alışmış müslümanın özel kuvvetidir

Özne: (o)

Zarf Tümleci: namaza dururken

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: namaza dururken

Birleşik Fiil: namaza dur-

İlişkilendirme Öbeği: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya alışmış müslümanın özel kuvveti

Nitelendirme Öbeği: özel kuvvet

Nitelendirme Öbeği: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya alışmış müslüman

İsim-Fiil Öbeği: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya alışmış

Yüklem: alış-

Yer Tamlayıcısı: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atmaya

Fiil İsmi Öbeği: geçmiş-i-geleceği, dünyâyı-âhireti ardına atma

Yüklem: at-

Belirtili Nesne: 1. geçmiş-i-geleceği, 2. dünyâyı-âhireti

Yer Tamlayıcısı: ardına

1108. Herhangi bir şeyi çok istemek, herhangi bir işten çok ürkmek, kaçınmak gibi “korku ve recâ” engellerini aşabilmeli. (s.99-100)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: aşabilmeli(dir)

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: “korku ve recâ” engellerini

Zarf Tümleci: herhangi bir şeyi çok istemek, herhangi bir işten çok ürkmek, kaçınmak gibi

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: aşabil-

İlişkilendirme Öbeği: “korku ve recâ” engelleri

Bağlama Öbeği: korku ve recâ

Edat Öbeği: herhangi bir şeyi çok istemek, herhangi bir işten çok ürkmek, kaçınmak gibi

Fiil İsmi Öbeği: herhangi bir işten çok ürkmek

Yüklem: ürk-

Yer Tamlayıcısı: herhangi bir işten

Zarf Tümleci: çok

Nitelendirme Öbeği: herhangi bir iş

Fiil İsmi Öbeği: herhangi bir şeyi çok istemek

Yüklem: iste-

Belirtili Nesne: herhangi bir şeyi

Zarf Tümleci: çok

Nitelendirme Öbeği: herhangi bir şey

1109. Bunun için de Hakk’a sığınmak şarttır. (s.100)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: şarttır

Özne: Hakk’a sığınmak

Zarf Tümleci: bunun için

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: bunun için Hakk’a sığınmak

Yüklem: sığın-

Yer Tamlayıcısı: Hakk’a

Zarf Tümleci: bunun için

Edat Öbeği: bunun için

1110. Ve Peygamberden şefaât dilemek ve evliyâlardan himmet giyinmek. (s.100)

Cümlelerin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: Peygamberden şefa'at dilemek ve evliyâlardan himmet giyinmek

Fîil İsmi Öbeği: evliyâlardan himmet giyinmek

Yüklem: giyin-

Belirtisiz Nesne: himmet

Yer Tamlayıcısı: evliyâlardan

Fîil İsmi Öbeği: Peygamberden şefa'at dilemek

Yüklem: dile-

Belirtisiz Nesne: şefa'at

Yer Tamlayıcısı: Peygamberden

1111. O velîler ki, onlara “korkmak ve hüzünlenmek” yoktur. (s.100)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yoktur

Özne: korkmak ve hüzünlenmek

Yer Tamlayıcısı: onlara

Cümle Dışı Öge: o velîler ki

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: o velîler

Bağlama Öbeği: korkmak ve hüzünlenmek

28. Tefrika

SOFU VE HOVARDALAR

Bağlama Öbeği: Sofu ve Hovardalar

1112. Müslüman meşrebinin iki kusvâsı bunlar:// Sofular ve hovardalar. (s.101)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1112.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bunlar(dır)

Özne: müslüman meşrebinin iki kusvâsı

1112.2. Eksilteli Cümle: sofular ve hovardalar

Söz Öbekleri:

1112.1.

İlişkilendirme Öbeği: müslüman meşrebinin iki kusvâsı

Nitelendirme Öbeği: iki kusvâ

İlişkilendirme Öbeği: müslüman meşrebi

1112.2.

Bağlama Öbeği: sofular ve hovardalar

1113. Ara yerde bir ortalama geniş tabaka vardır ki, çoğunluktur, muvâzeneli meşreptedir, yerine ve gereğine göre bâzen sofuluğa bâzen hovardalığa eğilim gösterir. (s.101)

1113. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1113.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: vardır

Özne: bir ortalama geniş tabaka

Cümle Dışı Öge: ki

Yer Tamlayıcısı: ara yerde

1113.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: çoğunluktur

Özne: bir ortalama geniş tabaka

1113.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: muvâzeneli meşreptedir

Özne: bir ortalama geniş tabaka

1113.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gösterir

Özne: bir ortalama geniş tabaka

Belirtisiz Nesne: eğilim

Yer Tamlayıcısı: 1. sofuluğa, 2. hovardalığa

Zarf Tümlenci: 1. yerine ve gereğine göre, 2. bâzen, 3. bâzen

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ara yer

Nitelendirme Öbeği: bir ortalama geniş tabaka

Nitelendirme Öbeği: muvâzeneli meşrep

Edat Öbeği: yerine ve gereğine göre

Bağlama Öbeği: yeri ve gereği

İlişkilendirme Öbeği: yeri

İlişkilendirme Öbeği: gereği

1114.

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

diyen şâir Nesîmî işte bu, bir mübâlâğalı kalıba mıhlanmamış,/ hoş münâvebe dalgasında seyreden âhenkli mizâcî övüyor,/ sofular, kaba sofı, ince sofı sınıflarında ikiye ayrılır. (s.101)

1114. Cümlelerin Türü: Ki'li Bağlı, İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1114.1. İç iç birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: mıhlanmamış

Özne:

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

diyen şâir Nesîmî

Yer Tamlayıcısı: bu, bir mübâlâğalı kalıba

Cümle Dışı Öğeler: işte

1114.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giderim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: medreseye

Cümle Dışı Öğeler: gâh

1114.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: okurum

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: ders

Zarf Tümlecisi: Hakk için

1114.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giderim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: meyhâneye

Cümle Dışı Öge: gâh

1114.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dem çekerim

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: aşk için

1114.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: övüyor

Özne:

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

diyen şâir Nesîmî

Belirtili Nesne: hoş münâvebe dalgasında seyreden âhenkli mizâcî

1114.7. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayrılır

Özne: sofular

Yer Tamlayıcısı: 1. kaba sofı, ince sofı sınıflarında, 2. ikiye

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği:

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

diyen şâir Nesîmî

İsim-Fiil Öbeği:

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

diyen

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne:

Gâh giderim medreseye ders okurum Hakk için

Gâh giderim meyhâneye dem çekerim aşk için

Nitelendirme Öbeği: bir mübâlâğalı kalıp

Edat Öbeği: Hakk için

Birleşik Fiil: dem çek-

Edat Öbeği: aşk için

Nitelendirme Öbeği: münâvebe dalgasında seyreden âhenkli mizâç

İsim-Fiil Öbeği: münâvebe dalgasında seyreden

Yüklem: seyret-

Yer Tamlayıcısı: münâvebe dalgasında

Birleşik Fiil: seyret-

İlişkilendirme Öbeği: münâvebe dalgası

İlişkilendirme Öbeği: kaba sofı, ince sofı sınıfları

Nitelendirme Öbeği: kaba sofı

Nitelendirme Öbeği: ince sofı

1115. İbâdetin erkânına, sâdece erkânına düşmüş,/ taassuba gömülmüştür. (s.101)

1115. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1115.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: düşmüş(tür)

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. ibâdetin erkânına, 2. sâdece erkânına

1115.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gömülmüştür

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: taassuba

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: ibâdetin erkânı

Nitelendirme Öbeği: sâdece erkân

1116. Aklı fikri abdest suyundadır. (s.101)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: abdest suyundadır

Özne: aklı fikri

Söz Öbekleri:

Yineleme Öbeği: aklı fikri

İlişkilendirme Öbeği: abdest suyu

1117. Diş dolgusu, tırnak cilâsı daha bilmem nelerle uğraşır. (s.101)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: uğraşır

Özne: (o)

Zarf Tümleci: diş dolgusu, tırnak cilâsı daha bilmem nelerle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: diş dolgusu

İlişkilendirme Öbeği: tırnak cilâsı

1118. Kulak asarsanız müslümanlığı bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestlerden, dâimî bir huylanmadan ve huzursuzlanmadan ibâret görmek lâzım. (s.101)

1118. Cümlenin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1118.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kulak asarsanız

Özne: (siz)

1118.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: lâzım(dır)

Özne: müslümanlığı bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestlerden, dâimî bir huylanmadan ve huzursuzlanmadan ibâret görmek

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: kulak as-

Fiil İsmi Öbeği: müslümanlığı bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestlerden, dâimî bir huylanmadan ve huysuzlanmadan ibâret görmek

Yüklem: gör-

Belirtili Nesne: müslümanlığı

Zarf Tümleci: bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestlerden, dâimî bir huylanmadan ve huysuzlanmadan ibâret

Edat Öbeği: bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestlerden, dâimî bir huylanmadan ve huysuzlanmadan ibâret

Nitelendirme Öbeği: dâimî bir huylanma ve huysuzlanma

Bağlama Öbeği: huylanma ve huysuzlanma

Nitelendirme Öbeği: bir takım -pek de mânâlı olmayan- jestler

İsim-Fiil Öbeği: pek de mânâlı olmayan

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: pek mânâlı

Nitelendirme Öbeği: pek mânâlı

1119. Bunlardan birisi bir gün bana çattı,/ abdest alışımı beğenmemişti. (s.101)

1119. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1119.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çattı

Özne: bunlardan birisi

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümlecisi: bir gün

1119.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: beğenmemişti

Özne: bunlardan birisi

Belirtili Nesne: abdest alışımı

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bunlardan biri

Nitelendirme Öbeği: bir gün

İlişkilendirme Öbeği: abdest alışım

Fiil İsmi Öbeği: abdest alış

Birleşik Fiil: abdest al-

1120. “Namaz demek abdest demek, abdest namazın temelidir” dedi. (s.101)

1120. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1120.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedi

Özne: (o)

Belirtisiz Nesne: “Namaz demek abdest demek, abdest namazın temelidir”

1120.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: abdest demek(tir)

Özne: namaz demek

1120.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: namazın temelidir

Özne: abdest

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: namaz demek

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: namaz

Fiil İsmi Öbeği: abdest demek

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: abdest

İlişkilendirme Öbeği: namazın temeli

1121. Nasılsa kızacağım tuttu. (s.101)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: tuttu

Özne: kızacağım

Zarf Tümleci: nasılsa

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: kızacağım

1122. Ben de giriştim “Abdest namaz değildir, namazın âdâbıdır. Bir büyük huzûra çıkarken kendine çeki düzen vermeye, önünü iliklemeye benzer. Namazın temeli aranacaksa eğer, abdest değil zikirdir” dedim. (s.101)

1122. Cümlenin Türü: Sıralı, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1122.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giriştim

Özne: ben

Cümle Dışı Öge: de

1122.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dedim

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: “Abdest namaz değildir, namazın âdâbıdır. Bir büyük huzûra çıkarken kendine çeki düzen vermeye, önünü iliklemeye benzer. Namazın temeli aranacaksa eğer, abdest değil zikirdir”

1122.3. Sıralı Birleşik Cümle

1122.3.1. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: namaz değildir

Özne: abdest

1122.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: namazın âdâbıdır

Özne: abdest

1122.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: benzer

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: 1. kendine çeki düzen vermeye, 2. önünü iliklemeye

Zarf Tümleci: bir büyük huzûra çıkarken

1122.5. Şartlı Birleşik Cümle

1122.5.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aranacaksa

Özne: namazın temeli

Cümle Dışı Öge: eğer

1122.5.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: abdest değil zikirdir

Özne: namazın temeli

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: namazın âdâbı

Zarf-Fiil Öbeği: bir büyük huzûra çıkarken

Birleşik Fiil: bir büyük huzûra çık-

Nitelendirme Öbeği: bir büyük huzûr

Fiil İsmi Öbeği: kendine çeki düzen verme

Yüklem: ver-

Belirtisiz Nesne: çeki düzen

Yer Tamlayıcısı: kendine

Yineleme Öbeği: çeki düzen

Fil İsmi Öbeği: önünü ilikleme

Yüklem: ilikle-

Belirtili Nesne: önünü

İlişkilendirme Öbeği: namazın temeli

1123. “Cümlelerin maksûdu bir amma rivâyet muhtelif” sözü var ya... (s.101-102)

1123. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1123.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: “cümlelerin maksûdu bir amma rivâyet muhtelif” sözü

Cümle Dışı Öge: ya

1123.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir(dir)

Özne: cümlelerin maksudu

1123.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: muhtelif(tir)

Özne: rivâyet

Cümle Dışı Öge: amma

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: “Cümlelerin maksûdu bir amma rivâyet muhtelif” sözü

İlişkilendirme Öbeği: cümlelerin maksûdu

1124. Tam o vaziyet. (s.102)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: tam o vaziyet(tir)

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tam o vaziyet

1125. Dillerimiz ve üsluplarımız birbirine aykırı olmasaydı belki o kaba sofu ile anlaşabilirdik. (s.102)

1125. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1125.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: aykırı olmasaydı

Özne: dillerimiz ve üsluplarımız

Yer Tamlayıcısı: birbirine

1125.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: anlaşabilirdik

Özne: (biz)

Zarf Tümlecisi: 1. o kaba sofu ile, 2. belki

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: dillerimiz ve üsluplarımız

İlişkilendirme Öbeği: dillerimiz

İlişkilendirme Öbeği: üsluplarımız

Birleşik Fiil: aykırı olma-

Edat Öbeği: o kaba sofu ile

Nitelendirme Öbeği: o kaba sofu

Birleşik Fiil: anlaşabil-

1126. Belki o aslında dışarıdan içeriye nüfuz etmek metodunu tutturmuştu,/ yâni dış disiplinin devam ede ede nihâyet rûha matlup istikameti verebileceğini kabûl etmişti. (s.102)

1126. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1126.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutturmuştu

Özne: o

Belirtili Nesne: dışarıdan içeriye nüfuz etmek metodunu

Zarf Tümlecisi: 1. belki, 2. aslında

1126.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kabûl etmişti

Özne: o

Belirtili Nesne: dış disiplinin devam ede ede rûha matlup istikameti verebileceğini

Zarf Tümlecisi: nihâyet

Cümle Dışı Öge: yâni

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: dışarıdan içeriye nüfuz etmek metodu

Fiil İsmi Öbeği: dışarıdan içeriye nüfuz etmek

Yüklem: nüfuz et-

Yer Tamlayıcısı: 1. dışarıdan, 2. içeriye

Birleşik Fiil: nüfuz et-

İlişkilendirme Öbeği: dış disiplinini devam ede ede rûha matlup istikameti verebileceği

İsim-Fiil Öbeği: devam ede ede rûha matlup istikameti verebilecek

Yüklem: verebil-

Belirtili Nesne: matlup istikameti

Yer Tamlayıcısı: rûha

Zarf Tümlecisi: devam ede ede

Zarf-Fiil Öbeği: devam ede ede

Yineleme Öbeği: ede ede

Birleşik Fiil: devam et-

Nitelendirme Öbeği: matlup istikamet

Birleşik Fiil: verebil-

Nitelendirme Öbeği: dış disiplin

Birleşik Fiil: kabûl et-

1127. Ne var ki, kaba sofı, metoda saplanmış,/ gayeyi kaybetmiş/ ve bir takım jestlerin mekanizmasında hapis kalmıştı. (s.102)

1127. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1127.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: metoda saplanmış

Özne: kaba sofı

Cümle Dışı Öge: ne var ki

1127.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kaybetmiş

Özne: kaba sofı

Belirtili Nesne: gayeyi

1127.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hapis kalmıştı

Özne: kaba sofu

Yer Tamlayıcısı: bir takım jestlerin mekanizmasında

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kaba sofu

Birleşik Fiil: metoda saplan-

Birleşik Fiil: kaybet-

İlişkilendirme Öbeği: bir takım jestlerin mekanizması

Nitelendirme Öbeği: bir takım jestler

Birleşik Fiil: hapis kal-

1128. Bununla berâber ben yine onun dış disiplin yüzünden çok şey kazanmış olduğunu kabul,/ onun zaman tasarrufunu, bedene hâkimiyetini, derli toplu hareketlerini takdir ediyordum. (s.102)

1128. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1128.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kabul ediyordum

Özne: ben

Belirtili Nesne: onun dış disiplin yüzünden çok şey kazanmış olduğunu

Zarf Tümlecisi: yine

Cümle Dışı Öge: bununla berâber

1128.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: takdir ediyordum

Özne: ben

Belirtili Nesne: 1. onun zaman tasarrufunu, 2. bedene hâkimiyetini, 3. derli toplu hareketlerini

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: bununla berâber

İlişkilendirme Öbeği: onun dış disiplin yüzünden çok şey kazanmış olduğu

İsim-Fiil Öbeği: dış disiplin yüzünden çok şey kazanmış olduk

Yüklem: kazanmış ol-

Belirtisiz Nesne: çok şey

Zarf Tümleci: dış disiplin yüzünden

Nitelendirme Öbeği: çok şey

Birleşik Fiil: kazanmış ol-

Edat Öbeği: dış disiplin yüzünden

Nitelendirme Öbeği: dış disiplin yüzü

İlişkilendirme Öbeği: disiplin yüzü

Birleşik Fiil: kabul et-

İlişkilendirme Öbeği: onun zaman tasarrufu

İlişkilendirme Öbeği: bedene hâkimiyeti

Kısaltma Öbeği: bedene hâkimiyet

İlişkilendirme Öbeği: derli toplu hareketleri

Nitelendirme Öbeği: derli toplu hareketler

Yineleme Öbeği: derli toplu

Birleşik Fiil: takdir et-

1129. Ancak benim aşkım ve meşkim, benim “kevn ü mekân” ötesine özenişim ona bir şey söylemiyordu. (s.102)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: söylemiyordu

Özne: 1. benim aşkım ve meşkim, 2. benim “kevn ü mekân” ötesine özenişim

Belirtisiz Nesne: bir şey

Yer Tamlayıcısı: ona

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: benim aşkım ve meşkim

Bağlama Öbeği: aşk ve meşk

İlişkilendirme Öbeği: benim “kevn ü mekân” ötesine özenişim

Fiil İsmi Öbeği: “kevn ü mekân” ötesine özeniş

Yüklem: özen-

Yer Tamlayıcısı: “kevn ü mekân” ötesine

İlişkilendirme Öbeği: “kevn ü mekân” ötesi

Nitelendirme Öbeği: bir şey

1130. Varsa ibrik yoksa abdest suyu. (s.102)

1130. Cümlelerin Türü: Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1130.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: varsa

Özne: (o)

1130.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ibrik

Özne: (o)

1130.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoksa

Özne: (o)

1130.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: abdest suyu

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: abdest suyu

1131. Bu şartlar altında anlaşmamıza imkân kalmadı,/ senin dînin sana, benim dînim bana âyet-i kerîmesince birbirimizden ayrıldık. (s.102)

1131. Cümlelerin Türü: Sıralı ve İç İç Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1131.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: imkân

Yer Tamlayıcısı: 1. bu şartlar altında, 2. anlaşmamıza

1131.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ayrıldık

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: birbirimizden

Zarf Tümlecisi: senin dînin sana, benim dînim bana âyet-i kerimesince

1131.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sana(dır)

Özne: senin dînin

1131.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bana(dır)

Özne: benim dînim

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bu şartlar altı

İlişkilendirme Öbeği: şartlar altı

İlişkilendirme Öbeği: anlaşmamız

Edat Öbeği: senin dînin sana, benim dînim bana âyet-i kerîmesince

İlişkilendirme Öbeği: senin dînin sana, benim dînim bana âyet-i kerimesi

İlişkilendirme Öbeği: senin dînin

İlişkilendirme Öbeği: benim dînim

1132. Müslüman cemaati arasında buna benzer sahneler siktır/ zannediyorum.
(s.102)

1132. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1132.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zannediyorum

Özne: (ben)

Belirtisiz Nesne: Müslüman cemaati arasında buna benzer sahneler siktır

1132.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: siktır

Özne: buna benzer sahneler

Yer Tamlayıcısı: müslüman cemaati arasında

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: zannet-

İlişkilendirme Öbeği: müslüman cemaati arası

İlişkilendirme Öbeği: müslüman cemaati

Nitelendirme Öbeği: buna benzer sahneler

İsim-Fiil Öbeği: buna benzer

Yüklem: benze-

Yer Tamlayıcısı: buna

1133. Kaba sofular komşunun abdest erkânına diktikleri keskin dedektif gözünü biraz da kendi iç nezâhetlerine çevirseler fenâ olmazdı. (s.102)

1133. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1133.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevirseler(di)

Özne: kaba sofular

Belirtili Nesne: komşunun abdest erkânına diktikleri keskin dedektif gözünü

Yer Tamlayıcısı: kendi iç nezâhetlerine

Zarf Tümleci: biraz

Cümle Dışı Öge: da

1133.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: fenâ olmazdı

Özne: (o)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: kaba sofular

Nitelendirme Öbeği: komşunun abdest erkânına diktikleri keskin dedektif gözü

İlişkilendirme Öbeği: dedektif gözü

İlişkilendirme Öbeği: komşunun abdest erkânına diktikleri

İsim-Fiil Öbeği: abdest erkânına diktik

Yüklem: dik-

Yer Tamlayıcısı: komşunun abdest erkânına

İlişkilendirme Öbeği: komşunun abdest erkânı

İlişkilendirme Öbeği: kendi iç nezâhetleri

Nitelendirme Öbeği: iç nezâhetler

1134. İnsan kendi din kardeşiyle saç saça, baş başa gelmektense hiç konuşmasın daha iyi. (s.102)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: konuşmasın

Özne: insan

Zarf Tümleci: 1. kendi din kardeşiyle saç saça, baş başa gelmektense, 2. hiç

Cümle Dışı Öge: daha iyi

Söz Öbekleri:

Fil İsmi Öbeği: kendi din kardeşiyle saç saça, baş başa gelmek

Yüklem: gel-

Zarf Tümlecisi: 1. saç saça, 2. baş başa, 3. kendi din kardeşiyle

Kısaltma Öbeği: saç saça

Kısaltma Öbeği: baş başa

İlişkilendirme Öbeği: kendi din kardeşi

Nitelendirme Öbeği: daha iyi

1135. İnce sofular, onlar başkadır. (s.102)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: başkadır

Özne: onlar

Cümle Dışı Öge: ince sofular

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: ince sofular

1136. Şeriat görüşünde müsâmahalı olmamakla berâber aşk ehlidirler. (s.102)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: aşk ehlidirler

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: şeriat görüşünde

Zarf Tümlecisi: müsâmahalı olmamakla berâber

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: aşk ehli

Edat Öbeği: müsâmahalı olmamakla berâber

Fil İsmi Öbeği: müsâmahalı olmamak

Yüklem: olma-

Zarf Tümlecisi: müsâmahalı

İlişkilendirme Öbeği: şeriat görüşü

1137. Lâv püskürmediği için durgun ve kapalı hâli ile dehşet veren birer volkan gibidirler. (s.102)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: durgun ve kapalı hâli ile dehşet veren birer volkan gibidirler

Özne: (onlar)

Zarf Tümlecisi: lâv püskürmediği için

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: lâv püskürmediği için

İlişkilendirme Öbeği: lâv püskürmediği

İsim-Fiil Öbeği: lâv püskürmedik

Yüklem: püskür-

Belirtisiz Nesne: lâv

Edat Öbeği: durgun ve kapalı hâli dehşet veren birer volkan gibi

Nitelendirme Öbeği: durgun ve kapalı hâli dehşet veren birer volkan

İsim-Fiil Öbeği: durgun ve kapalı hâli dehşet veren

Yüklem: dehşet ver-

Özne: durgun ve kapalı hâli

Birleşik Fiil: dehşet ver-

Nitelendirme Öbeği: durgun ve kapalı hâl

Bağlama Öbeği: durgun ve kapalı

1138. Aşk, dâima daha fazla aşk;/ hasreti, dâima daha fazla hasreti talep ederler. (s.102)

1138. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1138.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: talep ederler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: 1. aşk, 2. daha fazla aşk

Zarf Tümlecisi: dâima

1138.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: talep ederler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: 1. hasreti, 2. daha fazla hasreti

Zarf Tümleci: dâima

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: daha fazla aşk

Nitelendirme Öbeği: daha fazla

Nitelendirme Öbeği: daha fazla hasret

Nitelendirme Öbeği: daha fazla

Birleşik Fiil: talep et-

1139. Beri tarafta İslâm'ın hovardaları, ârızî hovardalar, kronik hovardalar. (s.102)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: beri taraf

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın hovardaları

Nitelendirme Öbeği: ârızî hovardalar

Nitelendirme Öbeği: kronik hovardalar

1140. Rindler, kalenderler, harâbâtîler... (s.102-103)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

1141. Hangi birini sayayım? (s.103)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sayayım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: hangi birini

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hangi biri

Nitelendirme Öbeği: hangi bir

1142. İslâm'ın epiküryenleri stoikleri, ince sofular aşk ve hasret yangınında “hâşâ, bir bardak soğuk su bile kabul etmekteyiz” derken hovardalar yüz yıllardan beri bütün dünyâyı “*Sâkî medet...*” gazelleriyle yankı yankı üstüne çınlatmışlardır. (s.103)

1142. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1142.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çınlatmışlardır

Özne: hovardalar

Belirtili Nesne: 1. bütün dünyâyı, 2. yankı(yı)

Zarf Tümlecisi: 1. yüz yıllardan beri, 2. İslâm'ın epiküryenleri stoikleri, ince sofular aşk ve hasret yangınında “hâşâ, bir bardak soğuk su bile kabul etmekteyiz” derken, 3. “Sâkî medet...” gazelleriyle, 4. yankı üstüne

1142.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kabul etmeyiz

Özne: (biz)

Belirtisiz Nesne: bir bardak soğuk su

Cümle Dışı Öğesi: 1. bile, 2. hâşâ

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İslâm'ın epiküryenleri stoikleri, ince sofular aşk ve hasret yangınında “hâşâ, bir bardak soğuk su bile kabul etmeyiz” derken

Yüklem: de-

Özne: 1. İslâm'ın epiküryenleri stoikleri, 2. ince sofular

Zarf Tümlecisi: aşk ve hasret yangınında

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın epiküryenleri stoikleri

Nitelendirme Öbeği: ince sofular

İlişkilendirme Öbeği: aşk ve hasret yangını

Bağlama Öbeği: aşk ve hasret

Edat Öbeği: yüz yıllardan beri

Nitelendirme Öbeği: yüz yıl

İlişkilendirme Öbeği: “Sâkî medet...” gazelleri

Ünlem Öbeği: Sâkî medet

İlişkilendirme Öbeği: yankı üstü

Nitelendirme Öbeği: bir bardak soğuk su

Nitelendirme Öbeği: bir bardak

Birleşik Fiil: kabul etme-

1143. Küpler devirseler yedi deryâları sömürseler kanmayacaklar. (s.103)

1143. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1143.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: küpler devirseler

Özne: (onlar)

1143.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sömürseler

Özne: (onlar)

Belirtili Nesne: yedi deryâları

1143.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kanmayacaklar

Özne: (onlar)

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: küpler devir-

Nitelendirme Öbeği: yedi deryâlar

1144. İçkiyi haram sayan bir câmianın -bir câmia ki, Endonezya'dan Tuna boyuna kadar- şarap düşkünlüğü ne ibrettir Allahım. (s.103)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: ne ibrettir

Özne: içkiyi haram sayan bir câmianın şarap düşkünlüğü

Cümle Dışı Öge: 1. Allahım, 2. bir câmia ki, Endonezya'dan Tuna boyuna kadar

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: içkiyi haram sayan bir câmianın şarap düşkünlüğü

Nitelendirme Öbeği: içkiyi haram sayan bir câmia

İsim-Fiil Öbeği: içkiyi haram sayan

Yüklem: say-

Belirtili Nesne: içkiyi

Zarf Tümlecisi: haram

Nitelendirme Öbeği: ne ibret

Nitelendirme Öbeği: bir câmia

Edat Öbeği: Endonezya'dan Tuna boyuna kadar

İlişkilendirme Öbeği: Tuna boyu

1145. Hiçbir milletin şiiri, mûsıkîsi müslümanlarınki derecede şarapla sâkî ile bezenmedi. (s.103)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: bezenmedi

Özne: hiçbir milletin şiiri, mûsıkîsi

Zarf Tümlecisi: 1. müslümanlarınki derecede, 2. şarapla, 3. sâkî ile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hiçbir milletin şiiri, mûsıkîsi

Nitelendirme Öbeği: hiçbir millet

Edat Öbeği: müslümanlarınki derecede şarapla sâkî ile

Bağlama Öbeği: şarapla sâkî

Edat Öbeği: müslümanlarınki derecede

Aitlik Öbeği: müslümanlarınki

1146. Ama hiçbir milletin şiirinde de mûsıkîsinde de bizdeki ölçüde hasretler, firkatler, hicranlar kasıp kavurmaz. (s.103)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kasıp kavurmaz

Özne: bizdeki ölçüde hasretler, firkatler, hicranlar

Yer Tamlayıcısı: hiçbir milletin şiirinde de mûsıkîsinde de

Cümle Dışı Öge: ama

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: hiçbir milletin şiirinde de mûsıkîsinde de

İlişkilendirme Öbeği: hiçbir milletin şiiri, mûsıkîsi

Nitelendirme Öbeği: hiçbir millet

Nitelendirme Öbeği: bizdeki ölçüde hasretler, firkatler, hicranlar

Edat Öbeği: bizdeki ölçüde

Nitelendirme Öbeği: bizdeki ölçü

Birleşik Fiil: kasıp kavur-

1147. Bağrı yanık bir ümmetiz vesselâm. (s.103)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bağı yanık bir ümmetiz

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: vesselâm

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bağı yanık bir ümmet

Kısaltma Öbeği: bağı yanık

1148. İşte şu dakikada radyoda mahmur ve ezik bir ses:

Aman sâkî aman sâkî getir bir tâne olsun

Aman sâkî aman getir getir bir tâne olsun diyeceksiniz ki, canım efendim bu sözler hep allegori. (s.103)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1148.1. Ki'li Bağlı, İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1148.1.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyeceksiniz

Özne: (siz)

Belirtisiz Nesne: *Aman sâkî aman sâkî getir bir tâne olsun*

Aman sâkî aman getir getir bir tâne olsun

Cümle Dışı Öge: ki

1148.1.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: allegori(dir)

Özne: bu sözler

Zarf Tümleci: hep

Cümle Dışı Öge: canım efendim

1148.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getir

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. aman sâkî, 2. aman sâkî

1148.1.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir tâne

1148.1.5. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: getir getir

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. aman sâkî, 2. aman

1148.1.6. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: olsun

Özne: (o)

Zarf Tümleci: bir tâne

1148.2. Eksiltili Cümle: işte bu dakikada radyoda mahmur ve ezik bir ses:

Söz Öbekleri:

1148.1.

Nitelendirme Öbeği: bu sözler

Nitelendirme Öbeği: bir tâne

Ünlem Öbeği: aman sâkî

Ünlem Öbeği: aman sâkî

Yineleme Öbeği: getir getir

Nitelendirme Öbeği: bir tâne

Ünlem Öbeği: aman sâkî

1148.2.

Nitelendirme Öbeği: şu dakika

Nitelendirme Öbeği: mahmur ve ezik bir ses

Bağlama Öbeği: mahmur ve ezik

İlişkilendirme Öbeği: canım efendim

Nitelendirme Öbeği: bu sözler

1149. Murat edilen sâkî ve şarap o senin bildiğin değil. (s.103)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: o senin bildiğin değil

Özne: murat edilen sâkî ve şarap

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: murat edilen sâkî ve şarap

Bağlama Öbeği: sâkî ve şarap

İsim-Fiil Öbeği: murat edilen

Birleşik Fiil: murat et-

Nitelendirme Öbeği: o senin bildiğin

İlişkilendirme Öbeği: senin bildiğin

1150. Böyle olmakla berâber şiirin sâgarında kalmayıp tekelin şişesine can havliyle sarılanlar da eksik değil. (s.103)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: eksik değil

Özne: şiirin sâgarında kalmayıp tekelin şişesine can havliyle sarılanlar

Cümle Dışı Öge: 1. da, 2. böyle olmakla berâber

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: şiirin sâgarında kalmayıp tekelin şişesine can havliyle sarılanlar

Yüklem: sarıl-

Yer Tamlayıcısı: tekelin şişesine

Zarf Tümleci: 1. şiirin sâgarında kalmayıp, 2. can havliyle

İlişkilendirme Öbeği: tekelin şişesi

Edat Öbeği: böyle olmakla berâber

Fiil İsmi Öbeği: böyle olmak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: böyle

Zarf-Fiil Öbeği: şiirin sâgarında kalmayıp

Yüklem: kalma-

Yer Tamlayıcısı: şiirin sâgarında

İlişkilendirme Öbeği: şiirin sâgarı

İlişkilendirme Öbeği: can havli

1151. Ne yapalım, niyet hâlis olduktan sonra... (s.103)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yapalım

Özne: (biz)

Belirtisiz Nesne: ne

Zarf Tümleci: niyet hâlis olduktan sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: niyet hâlis olduktan sonra

İsim-Fiil Öbeği: hâlis olduk

Birleşik Fiil: hâlis ol-

1152. Merhum Neyzen Tevfik demiş ki://

Bende varken bu kalb-i selîm,

Arş-ı âlâya körkütük giderim

Cümle Üstü Birim**Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:**

1152.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: demiş

Özne: merhum Neyzen Tevfik

Cümle Dışı Öge: ki

1152.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giderim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: arş-ı âlâya

Zarf Tümleci: 1. körkütük, 2. bende varken bu kalb-i selîm

Söz Öbekleri:

1152.1.

Nitelendirme Öbeği: merhum Neyzen Tevfik

Birleşik Ad Öbeği: Neyzen Tevfik

1152.2.

Zarf-Fiil Öbeği: bende varken bu kalb-i selîm

Yüklem: var

Özne: bu kalb-i selîm

Yer Tamlayıcısı: bende

Nitelendirme Öbeği: bu kalb-i selîm

1153. Rûhu şâd olsun. (s.103)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: şâd olsun

Özne: rûhu

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: rûhu

Birleşik Fiil: şâd ol-

29. Tefrika

GAZİLER HELVASI

İlişkilendirme Öbeği: gaziler helvası

1154. İslâm'ın kaba sofularına ben sataştım mı? (s.104)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: sataştım mı

Özne: ben

Yer Tamlayıcısı: İslâm'ın kaba sofularına

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın kaba sofuları

Nitelendirme Öbeği: kaba sofı

1155. İlişmedim bile. (s.104)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlenin Ögeleri:

Yüklem: ilişmedim

Özne: (ben)

Cümle Dışı Öge: bile

1156. Öfkesi burnunda bir zümre oldukları için havadan nem kapmışlar,/ muhayyilemde beni tartaklamak istediler. (s.104)

1156. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1156.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: nem kapmışlar

Özne: (onlar)

Yer Tamlayıcısı: havadan

Zarf Tümleci: öfkesi burnunda bir zümre oldukları için

1156.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: istediler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: beni tartaklamak

Yer Tamlayıcısı: muhayyilemde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: öfkesi burnunda bir zümre oldukları için

İlişkilendirme Öbeği: öfkesi burnunda bir zümre oldukları

İsim-Fiil Öbeği: öfkesi burnunda bir zümre olduk

Birleşik Fiil: öfkesi burnunda bir zümre ol-

Kısaltma Öbeği: öfkesi burnunda bir zümre

Birleşik Fiil: nem kap-

İlişkilendirme Öbeği: muhayyilem

Fiil İsmi Öbeği: beni tartaklamak

Yüklem: tartakla-

Belirtili Nesne: beni

1157. Yetmiş iki milletin kaba sofuları bir araya birikmiş,/ üstüme üstüme geliyorlar,/ yetmiş iki dilden sitem yağıdırıyorlar. (s.104)

1157. Cümlelerin Türü: Sıralı Bileşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1157.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: birikmiş

Özne: yetmiş iki milletin kaba sofuları

Yer Tamlayıcısı: bir araya

1157.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geliyorlar

Özne: yetmiş iki milletin kaba sofuları

Zarf Tümleci: üstüme üstüme

1157.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yağıdırıyorlardı

Özne: yetmiş iki milletin kaba sofuları

Belirtisiz Nesne: sitem

Yer Tamlayıcısı: yetmiş iki dilden

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yetmiş iki milletin kaba soforları

Nitelendirme Öbeği: yetmiş iki millet

Sayı Öbeği: yetmiş iki

Nitelendirme Öbeği: bir ara

Yineleme Öbeği: üstüme üstüme

Nitelendirme Öbeği: yetmiş iki dil

Sayı Öbeği: yetmiş iki

1158. Cesurmuşum... (s.104)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: cesurmuşum

Özne: (ben)

1159. Tek başıma kaldığım halde Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar, her cins insanı içine alan kalabalık kitleye karşı çıktım. (s.104)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: karşı çıktım

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar, her cins insanı içine alan kalabalık kitleye

Zarf Tümleci: tek başıma kaldığım halde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: tek başına kaldığım halde

İsim-Fiil Öbeği: tek başına kaldık

Yüklem: kal-

Zarf Tümleci: tek başına

Nitelendirme Öbeği: tek baş

Nitelendirme Öbeği: Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar, her cins insanı içine alan kalabalık kitle

İsim-Fiil Öbeği: Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar, her cins insanı içine alan

Yüklem: al-

Yer Tamlayıcısı: içine

Belirtili Nesne: her cins insanı

Zarf Tümlecisi: Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar

Nitelendirme Öbeği: her cins insan

Edat Öbeği: Çinliden, Eskimodan tut da bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenciye kadar

Nitelendirme Öbeği: bir dudağı yerde bir dudağı gökte eli mızraklı zenci

İlişkilendirme Öbeği: bir dudağı

Nitelendirme Öbeği: bir dudak

Kısaltma Öbeği: eli mızraklı

Birleşik Fiil: karşı çık-

1160. Bir tarafta onlar bir tarafta ben, dediğim dedik makamında bağırıştık. (s.104)

1160. Cümlelerin Türü: İç İç Birleşik Cümle

1160.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bağırıştık

Özne: bir tarafta onlar bir tarafta ben

Yer Tamlayıcısı: dediğim dedik makamında

1160.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: dedik(tir)

Özne: dediğim

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: bir tarafta onlar bir tarafta ben

Nitelendirme Öbeği: bir taraf

İlişkilendirme Öbeği: dediğim dedik makamı

İlişkilendirme Öbeği: dediğim

1161. İş çıkırından çıkmak üzereyken İsmâil Hakkı Bursevî (k.s.) teşrif ettiler, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş bir letâfet, evvelâ bana hitâben: “Sen sus”

diyerek önüme geçip bana siper olduktan sonra kaba sofulara döndüler ve seslendiler://

Zühd ile inkâra düştün, taş gibi kaldın niçün?

Âşık ol su gibi semt-i yâre ver akın (s.104)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1161.1. Sıralı, İç İç ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1161.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: teşrif ettiler

Özne: İsmâil Hakkı Bursevî (k.s.)

Zarf Tümlecisi: iş çıkırından çıkmak üzereyken

1161.1.2. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döndüler

Özne: tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş bir letâfet

Yer Tamlayıcısı: kaba sofulara

Zarf Tümlecisi: 1. evvelâ, 2. bana hitâben: “sen sus” diyerek önüme geçip bana siper olduktan sonra

1161.1.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sus

Özne: sen

1161.1.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: seslendiler

Özne: tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş bir letâfet

Cümle Dışı Öge: ve

1161.2. Sıralı Birleşik Cümle

1161.2.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: inkâra düştün

Özne: (sen)

Zarf Tümlecisi: zühd ile

1161.2.2. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: kaldın

Özne: (sen)

Zarf Tümlecisi: 1. taş gibi, 2. niçün

1161.3. Sıralı Birleşik Cümle

1161.3.1. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: âşık ol

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: su gibi

1161.3.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: akın ver

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: semt-i yâre

Söz Öbekleri:

1161.1.

Zarf-Fiil Öbeği: iş çığıırından çıkmak üzereyken

Edat Öbeği: çığıırından çıkmak üzere

Fiil İsmi Öbeği: çığıırından çıkmak

Yüklem: çık-

Yer Tamlayıcısı: çığıırından

Birleşik Ad Öbeği: İsmâil Hakkı

Birleşik Fiil: teşrif et-

Nitelendirme Öbeği: tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş bir letâfet

İsim-Fiil Öbeği: tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş

Yüklem: bürün-

Yer Tamlayıcısı: beyazlara

Zarf Tümleci: tepeden tırnağa

Kısaltma Öbeği: tepeden tırnağa

Edat Öbeği: “Sen sus” diyerek önüme geçip bana siper olduktan sonra

İsim-Fiil Öbeği: “Sen sus” diyerek önüme geçip bana siper olduk

Yüklem: siper ol-

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümleci: “Sen sus” diyerek önüme geçip

Zarf-Fiil Öbeği: “Sen sus” diyerek önüme geçip

Yüklem: geç-

Yer Tamlayıcısı: önüme

Zarf Tümleci: “Sen sus” diyerek

Birleşik Fiil: siper ol-

İlişkilendirme Öbeği: önüm

Zarf-Fiil Öbeği: “Sen sus” diyerek

Yüklem: de-

Belirtisiz Nesne: “Sen sus”

Nitelendirme Öbeği: kaba sofular

1161.2.

Edat Öbeği: zühd ile

Birleşik Fiil: inkâra düş-

Edat Öbeği: taş gibi

1161.3.

Edat Öbeği: su gibi

Birleşik Fiil: akın ver-

1162. Sofular dağıldı,/ benim içimde ukde kalmadı,/ dâvâ tatlıya bağlandı. (s.104)

1162. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1162.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dağıldı

Özne: sofular

1162.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmadı

Özne: ukde

Yer Tamlayıcısı: benim içimde

1162.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tatlıya bağlandı

Özne: dâvâ

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: benim içim

Birleşik Fiil: tatlıya bağla-

1163. Mademki tatlıya bağlandı,/ gelelim gaziler helvasına. (s.104)

1163. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1163.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tatlıya bağlandı

Özne: (o)

Cümle Dışı Öge: mademki

1163.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelelim

Özne: (biz)

Yer Tamlayıcısı: gaziler helvasına

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: tatlıya bağla-

İlişkilendirme Öbeği: gaziler helvası

1164. Gazâ yolunda nefisten hareket olamaz. (s.104)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: olamaz

Özne: hareket

Yer Tamlayıcısı: 1. nefisten, 2. gazâ yolunda

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gazâ yolu

1165. Nefisten hareket edilirse az da gidilse öz de gidilse sonu çapanoğlu çıkar.
(s.104-105)

1165. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1165.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hareket edilirse

Yer Tamlayıcısı: nefisten

1165.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidilse

Zarf Tümleci: az

Cümle Dışı Öge: da

1165.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gidilse

Zarf Tümleci: öz

Cümle Dışı Öge: de

1165.4. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkar

Özne: sonu

Zarf Tümleci: çapanoğlu

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: hareket et-

İlişkilendirme Öbeği: sonu

1166. Gazâ yolunda idealden çıkış yapılır,/ yâni insan kendinden kat kat üstün bir varlığa özenir/ ve sefere koyulur. (s.105)

1166. Cümlelerin Türü: Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1166.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çıkış yapılır

Yer Tamlayıcısı: idealden

Zarf Tümleci: gazâ yolunda

1166.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: özenir

Özne: insan

Yer Tamlayıcısı: kendinden kat kat üstün bir varlığa

Cümle Dışı Öge: 1. yâni, 2. ve

1166.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sefere koyulur

Özne: insan

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gazâ yolu

Birleşik Fiil: çıkış yap-

Nitelendirme Öbeği: kat kat üstün bir varlık

Nitelendirme Öbeği: kat kat üstün

Yineleme Öbeği: kat kat

Birleşik Fiil: sefere koyul-

1167. İşte işin başı özenmek. (s.105)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: özenmek(tir)

Özne: işin başı

Cümle Dışı Öge: işte

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: işin başı

1168. İşin devâmı?... (s.105)

Cümlelerin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: işin devâmı

1169. Şöyle sıralasak nasıl olur acaba? (s.105)

1169. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1169.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sıralasak

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: şöyle

1169.2. Şartlı birleşik, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: olur

Özne: (o)

Zarf Tümleci: nasıl

Cümle Dışı Öge: acaba

1170. Özenmek, kazanmak, bezenmek, gaziler helvası sofrasında toplum şenliği kutlamak, Bismillah yeni gazâyâ donanmak. (s.105)

Cümlelerin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: yeni gazâyâ donanmak

Yüklem: donan-

Yer Tamlayıcısı: yeni gazâyâ

Nitelendirme Öbeği: yeni gazâ

Fiil İsmi Öbeği: gaziler helvası sofrasında toplum şenliği kutlamak

Yüklem: kutla-

Belirtisiz Nesne: toplum şenliği

Yer Tamlayıcısı: gaziler helvası sofrasında

İlişkilendirme Öbeği: toplum şenliği

İlişkilendirme Öbeği: gaziler helvası sofrası

Birleşik Fiil: gaziler helvası

1171. Eski rejimde ordularımız savaştan dönerken serhat şehirleri onları davul zurna ile, şeref alayları ile karşıladı. (s.105)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: karşıladı

Özne: serhat şehirleri

Belirtili Nesne: onları

Zarf Tümleci: 1. eski rejimde ordularımız savaştan dönerken, 2. davul zurna ile, 3. şeref alayları ile

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: eski rejimde ordularımız savaştan dönerken

Yüklem: dön-

Özne: ordularımız

Yer Tamlayıcısı: savaştan

Zarf Tümleci: eski rejimde

İlişkilendirme Öbeği: ordularımız

Nitelendirme Öbeği: eski rejim

Edat Öbeği: serhat şehirleri ile

İlişkilendirme Öbeği: serhat şehirleri

Edat Öbeği: şeref alayları ile

İlişkilendirme Öbeği: şeref alayları

1172. Cenge gidiş nizâmı ne idiye yine aynı nizamda dönerdi. (s.105)

1172. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1172.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: ne idiyse

Özne: cenge gidiş nizâmı

1172.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dönerdi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: aynı nizamda

Zarf Tümleci: yine

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cenge gidiş nizâmı

Fiil İsmi Öbeği: cenge gidiş

Yüklem: git-

Yer Tamlayıcısı: cenge

Nitelendirme Öbeği: aynı nizam

1173. Türk askeri bir boy öncüleri geçerdı, sarı bayraklı silâhtar bölüğü. (s.105)

Cümlenin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: geçerdı

Özne: Türk askeri

Belirtili Nesne: 1. bir boy öncüleri, 2. sarı bayraklı silâhtar bölüğü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Türk askeri

Nitelendirme Öbeği: bir boy öncü

Nitelendirme Öbeği: bir boy

Nitelendirme Öbeği: sarı bayraklı silâhtar bölüğü

İlişkilendirme Öbeği: silâhtar bölüğü

Nitelendirme Öbeği: sarı bayrak

1174. Paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu alem çıka görününce herkesin yüreği ağzına gelir,/ gözleri yaşarır,/ herkes bir ağızdan tekbir getirirdi. (s.105)

1174. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1174.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: herkesin yüreği ağzına gelir

Zarf Tümleci: paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu alem çıka görününce

1174.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yaşarır

Özne: gözleri

1174.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tekbir getirirdi

Özne: herkes

Zarf Tümleci: bir ağızdan

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: herkesin yüreği ağzına gel-

İlişkilendirme Öbeği: herkesin yüreği

Zarf-Fiil Öbeği: Paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu alem çıka görününce

Yüklem: çıka görün-

Özne: Paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu alem

Birleşik Fiil: çıka görün-

Nitelendirme Öbeği: Paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu alem

İlişkilendirme Öbeği: Paşa mehterlerinin güm güm alkış tuttuğu

İsim-Fiil Öbeği: güm güm alkış tuttuk

Yüklem: alkış tut-

Zarf Tümleci: güm güm

Birleşik Fiil: alkış tut-

Yineleme Öbeği: güm güm

İlişkilendirme Öbeği: Paşa mehterleri

İlişkilendirme Öbeği: gözleri

Nitelendirme Öbeği: bir ağız

Birleşik Fiil: tekbir getir-

1175. Alemin ardı sıra tekli üçlü beşli tuğlar, sancaklar, sancaklar. (s.105)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: alemin ardı sıra

İlişkilendirme Öbeği: alemin ardı

Nitelendirme Öbeği: tekli üçlü beşli tuğlar

Yineleme Öbeği: tekli üçlü beşli

1176. Toprağı, davul tokmakları gibi ritmik darbelerle döge döge ordu denize memleket kıyısına dalga sermeye başlardı. (s.105)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: başlardı

Özne: ordu

Yer Tamlayıcısı: denize memleket kıyısına dalga sermeye

Zarf Tümleci: toprağı, davul tokmakları gibi ritmik darbelerle döge döge

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: denize memleket kıyısına dalga serme

Yüklem: ser-

Belirtisiz Nesne: dalga

Yer Tamlayıcısı: 1. denize, 2. memleket kıyısına

İlişkilendirme Öbeği: memleket kıyısı

Zarf-Fiil Öbeği: toprağı, davul tokmakları gibi ritmik darbelerle döge döge

Yüklem: döge döge

Belirtili Nesne: toprağı

Zarf Tümleci: davul tokmakları gibi ritmik darbelerle

Yineleme Öbeği: döge döge

Nitelendirme Öbeği: davul tokmakları gibi ritmik darbeler

Edat Öbeği: davul tokmakları gibi

İlişkilendirme Öbeği: davul tokmakları

1177. Yeniçerisi, sipâhisi, topçusu, kumbaracısı, atlısı, piyâdesi. (s.105)

Cümlenin Türü: Eksiltili Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: yeniçerisi

İlişkilendirme Öbeği: sipâhisi

İlişkilendirme Öbeği: topçusu

İlişkilendirme Öbeği: kumbaracısı

İlişkilendirme Öbeği: atlısı

İlişkilendirme Öbeği: piyâdesi

1178. Tiz elden zafer şükrânesi ibâdete geçilir,/ yerler gökler tek bir Kur'ân sesi kesilirdi. (s.105)

1178. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1178.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçilir

Özne: zafer şükrânesi

Yer Tamlayıcısı: ibâdete

Zarf Tümleci: tiz elden

1178.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesilirdi

Özne: yerler gökler

Zarf Tümleci: tek bir Kur'ân sesi

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: tiz el

İlişkilendirme Öbeği: zafer şükrânesi

Yineleme Öbeği: yerler gökler

Nitelendirme Öbeği: tek bir Kur'ân sesi

İlişkilendirme Öbeği: Kur'ân sesi

1179. İbâdetten sonra başlardı şenlikler, ziyâfetler. (s.105)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: başlardı

Özne: 1. şenlikler, 2. ziyâfetler

Zarf Tümleci: ibâdetten sonra

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: ibadetten sonra

1180. Bir fukara kulübesi kalmazdı ki, gaziler helvasından nasîbini almasın. (s.105)

1180. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1180.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmazdı

Özne: bir fukara kulübesi

Cümle Dışı Öge: ki

1180.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: almasın

Özne: bir fukara kulübesi

Belirtili Nesne: nasîbini

Yer Tamlayıcısı: gaziler helvasından

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir fukara kulübesi

İlişkilendirme Öbeği: fukara kulübesi

İlişkilendirme Öbeği: gaziler helvası

1181. Bir hasta, bir ecel namzedi kalmazdı ki, kaşık ucu ile olsun tatmasın. (s.105)

1181. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1181.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: kalmazdı

Özne: bir hasta, bir ecel namzedi

Cümle Dışı Öge: ki

1181.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: tatmasın

Özne: bir hasta, bir ecel namzedi

Zarf Tümlecisi: kaşık ucu ile

Cümle Dışı Öge: olsun

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir hasta namzedi

İlişkilendirme Öbeği: hasta namzedi

Nitelendirme Öbeği: bir ecel namzedi

İlişkilendirme Öbeği: ecel namzedi

Edat Öbeği: kaşık ucu ile

İlişkilendirme Öbeği: kaşık ucu

1182. Halk şenliği sabahlara kadar sürerdi,/ davullar, zurnalar, tefler, darbukalar serhat türküleri, köçekçeler coştukça coşarak zamânı, mekânı hallaç pamuğu gibi atar tutar,/ ince elekten süzerdi. (s.105)

1182. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1182.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sürerdi

Özne: halk şenliği

Zarf Tümleci: sabahlara kadar

1182.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: atar tutar

Özne: (o)

Belirtili Nesne: 1. zamânı, 2. mekânı

Zarf Tümleci: 1. davullar, zurnalar, tefler, darbukalar, serhat türküleri, köçekçeler coştukça coşarak, 2. hallaç pamuğu gibi

1182.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: süzerdi

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: ince elekten

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: halk şenliği

Edat Öbeği: sabahlara kadar

Zarf-Fiil Öbeği: davullar, zurnalar, tefler, darbukalar, serhat türküleri, köçekçeler coştukça coşarak

Yüklem: coş-

Özne: 1. davullar, 2. zurnalar, 3. tefler, 4. darbukalar, 5. serhat türküleri, 6. köçekçeler

Zarf Tümleci: coştukça

İlişkilendirme Öbeği: serhat türküleri

Edat Öbeği: hallaç pamuğu gibi

İlişkilendirme Öbeği: hallaç pamuğu

Yineleme Öbeği: atar tutar

Nitelendirme Öbeği: ince elek

1183. Zaman değişti. (s.105)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: değişti

Özne: zaman

1184. Gazâların sûreti de değişti. (s.105)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: değişti

Özne: gâzâların sûreti

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gazâların sûreti

1185. Cihat emri ebedîdir;/ o değişmedi... (s.105)

1185. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1185.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ebedîdir

Özne: cihat emri

1185.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: değişmedi

Özne: o

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: cihat emri

1186. Zinhar yanılmayalım. (s.105)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yanılmayalım

Özne: (biz)

Zarf Tümleci: zinhar

1187. Allah bizi gafletten korusun;/ millet olarak, âile olarak, fert olarak ne vakit güç bir durum gelip çatarsa bilelim ki, Resûlullah bizi gazâyâ emrediyor. (s.105)

1187. Cümlelerin Türü: Sıralı, Şartlı ve Ki'li Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1187.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: korusun

Özne: Allah

Belirtili Nesne: bizi

Yer Tamlayıcısı: gafletten

1187.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çatarsa

Özne: güç bir durum

Zarf Tümlacı: 1. millet olarak, 2. âile olarak, 3. fert olarak, 4. ne vakit, 5. gelip

1187.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilelim

Özne: (biz)

Cümle Dışı Öge: ki

1187.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: emrediyor

Özne: Resûlullah

Belirtili Nesne: bizi

Yer Tamlayıcısı: gazâyâ

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: güç bir durum

Nitelendirme Öbeği: ne vakit

Birleşik Fiil: gelip çat-

Zarf-Fiil Öbeği: millet olarak

Birleşik Fiil: millet ol-

Zarf-Fiil Öbeği: âile olarak

Birleşik Fiil: âile ol-

Zarf-Fiil Öbeği: fert olarak

Birleşik Fiil: fert ol-

Birleşik Fiil: emret-

1188. Düşmanlarımıza kalsa bizden her şeyi, anamızın ak sütünü bile nez’etmek isterler. (s.105-106)

1188. Cümlelerin Türü: Şartlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1188.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalsa

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: düşmanlarımıza

1188.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: isterler

Özne: (onlar)

Belirtisiz Nesne: 1. her şeyi nez’etmek, 2. anamızın ak sütünü nez’etmek

Yer Tamlayıcısı: bizden

Cümle Dışı Öge: bile

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: düşmanlarımız

Fiil İsmi Öbeği: her şeyi nez’etmek

Yüklem: nez’et-

Belirtili Nesne: her şeyi

Birleşik Fiil: nez’et-

Fiil İsmi Öbeği: anamızın ak sütünü nez’etmek

Yüklem: nez’et-

Belirtili Nesne: anamızın ak sütünü

Birleşik Fiil: nez’et

İlişkilendirme Öbeği: anamızın ak sütü

Nitelendirme Öbeği: ak süt

İlişkilendirme Öbeği: anamız

1189. Derler ki, biz kıyâmete kadar elimiz böğrümüzde kalalım. (s.106)

1189. Cümlelerin Türü: Ki’li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1189.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: derler

Özne: (onlar)

Cümle Dışı Öge: ki

1189.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kalalım

Özne: biz

Zarf Tümleci: 1. kıyâmete kadar, 2. elimiz böğrümüzde

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kıyâmete kadar

İlişkilendirme Öbeği: elimiz

İlişkilendirme Öbeği: böğrümüz

1190. İslâm'ın aktif-pasif prensiplerini îcâbına göre kullanacağız. (s.106)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: kullanacağız

Özne: (biz)

Belirtili Nesne: İslâm'ın aktif-pasif prensiplerini

Zarf Tümleci: îcâbına göre

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ın aktif-pasif prensipleri

Nitelendirme Öbeği: aktif-pasif prensip

Edat Öbeği: îcâbına göre

1191. Pasif prensip, yâhut sabır ve tevekkül, gizli harp mânâsındır. (s.106)

Cümle Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümle Ögeleri:

Yüklem: gizli harp mânâsındır

Özne: pasif prensip, yâhut sabır ve tevekkül

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: pasif prensip yâhut sabır ve tevekkül

Bağlama Öbeği: sabır ve tevekkül

Nitelendirme Öbeği: pasif prensip

İlişkilendirme Öbeği: gizli harp mânâsı

Nitelendirme Öbeği: gizli harp

1192. Kudret kıvâmını bulasıya kadar sır perdeleri altında gelişmektir. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: sır perdeleri altında gelişmektir

Özne: (o)

Zarf Tümlacı: kudret kıvâmını bulasıya kadar

Söz Öbekleri:

Fiil İsmi Öbeği: kudret kıvâmını bulasıya kadar sır perdeleri altında gelişmek

Yüklem: geliş-

Yer Tamlayıcısı: sır perdeleri altında

Zarf Tümlacı: kudret kıvâmını bulasıya kadar

İlişkilendirme Öbeği: sır perdeleri altı

İlişkilendirme Öbeği: sır perdeleri

Edat Öbeği: kudret kıvâmını bulasıya kadar

İsim-Fiil Öbeği: kudret kıvâmını bulası

Yüklem: bul-

Belirtili Nesne: kudret kıvâmını

İlişkilendirme Öbeği: kudret kıvâmı

1193. Aktif prensip ise açık harptir. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: açık harptir

Özne: aktif prensip

Cümle Dışı Öge: ise

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: aktif prensip

Nitelendirme Öbeği: açık harp

1194. Her halde ve dâima “Câhedû fi’sebîlullah” Hak uğruna savaşınız. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: savaşınız

Özne: (siz)

Zarf Tümleci: 1. her halde ve dâima, 2. Hak uğruna

Cümle Dışı Öge: “Câhedu fi’sebîlullah”

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: her halde ve dâima

İlişkilendirme Öbeği: Hak uğru

1195. Tevbe sûresi 38:// “Ey îman edenler. Size ne hâl oldu? Haydi Allah yolunda savaşa denildiği zaman külçe gibi yere çöküyorsunuz. Âhiretten vaz geçip dünya hayâtına mı râzı oluyorsunuz? Dünya hayâtının getireceği zevk âhirete nispetle pek zavallıdır.” 39:// “Savaşa çıkmazsanız Allah sizi şiddetli azapla azaplandırır, sizin yerinize bir başka kavim kondurur.” (s.106)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1185.1. Eksiltili Cümle: Tevbe sûresi 38

1185.2. Eksiltili Cümle: Ey îman edenler

1185.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: oldu

Özne: ne hâl

Yer Tamlayıcısı: size

1195.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çöküyorsunuz

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: yere

Zarf Tümleci: 1. Allah yolunda savaşa denildiği zaman, 2. külçe gibi

Cümle Dışı Öge: haydi

1195.4. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: râzı oluyorsunuz

Özne: (siz)

Yer Tamlayıcısı: dünyâ hayâtına mı

Zarf Tümleci: âhiretten vaz geçip

1195.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: âhirete nispeten pek zavallıdır

Özne: dünyâ hayâtının getireceği zevk

1195.6. Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

1189.6.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: savaşa çıkmazsanız

Özne: (siz)

1195.6.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: azaplandırır

Özne: Allah

Belirtili Nesne: sizi

Zarf Tümleci: şiddetli azapla

1195.6.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kondurur

Özne: Allah

Belirtisiz Nesne: bir başka kavim

Yer Tamlayıcısı: sizin yerinize

Söz Öbekleri:

1195.1.

İlişkilendirme Öbeği: Tevbe sûresi

1195.2.

Ünlem Öbeği: ey îman edenler

İsim-Fiil Öbeği: îman edenler

Birleşik Fiil: îman et-

1195.3.

Nitelendirme Öbeği: haydi Allah yolunda savaşa denildiği zaman

İsim-Fiil Öbeği: Allah yolunda savaşa denildik

Yüklem: denil-

Özne: Allah yolunda savaşa

Kısaltma Öbeği: Allah yolunda savaş

İlişkilendirme Öbeği: Allah yolu

Edat Öbeği: külçe gibi

1195.4.

Birleşik Fiil: râzı ol-

Zarf-Fiil Öbeği: âhiretten vaz geçip

Yüklem: vaz geç-

Yer Tamlayıcısı: âhiretten

Birleşik Fiil: vaz geç-

İlişkilendirme Öbeği: dünya hayâtı

1195.5.

Nitelendirme Öbeği: dünya hayâtının getireceği zevk

İlişkilendirme Öbeği: dünya hayâtının getireceği

İlişkilendirme Öbeği: dünya hayâtı

Edat Öbeği: âhirete nispetle

Nitelendirme Öbeği: pek zavallı

Nitelendirme Öbeği: şiddetli azap

1195.6.

Birleşik Fiil: savaşa çık-

İlişkilendirme Öbeği: sizin yeriniz

Nitelendirme Öbeği: bir başka kavim

1186. Tevbe sûresi 67:// “Erkek münâfıklar, kadın münâfıklar... Allah’ı unuttular. Allah da onları unuttu.” (s.106)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1196.1. Eksiltili Cümle: Tevbe sûresi 67

1196.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: unuttular

Özne: 1. erkek münâfıklar, 2. kadın münâfıklar

Belirtili Nesne: Allah’ı

1196.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: unuttu

Özne: Allah

Belirtili Nesne: onları

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

1196.1.

İlişkilendirme Öbeği: Tevbe sûresi

1196.2.

Nitelendirme Öbeği: erkek münâfıklar

Nitelendirme Öbeği: kadın münâfıklar

1197. Tevbe sûresi 116:// “Yerlerin ve göklerin hükümrânlığı Allah’ındır. Hayâtı veren O, ölümü getiren O, Allah’tan gayrı ne dostunuz ne yardımcınız var.” (s.106)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1187.1. Eksiltili Cümle: Tevbe sûresi 116

1187.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: Allah’ındır

Özne: yerlerin ve göklerin hükümrânlığı

1187.3. Sıralı Birleşik Cümle

1187.3.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: O(dur)

Özne: hayâtı veren

1187.3.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: O(dur)

Özne: ölümü getiren

1197.3.3. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: Allahtan gayrı ne dostunuz ne yardımcınız

Söz Öbekleri:

1197.1.

İlişkilendirme Öbeği: Tevbe sûresi

1197.2.

İlişkilendirme Öbeği: yerlerin ve göklerin hükümrânlığı

Bağlama Öbeği: yerler ve gökler

1197.3.

İsim-Fiil Öbeği: hayâtı veren

Yüklem: ver-

Belirtili Nesne: hayâtı

İsim-Fiil Öbeği: ölümü getiren

Yüklem: getir-

Belirtili Nesne: ölümü

Edat Öbeği: Allahtan gayrı

Bağlama Öbeği: ne dostunuz ne yardımcınız

İlişkilendirme Öbeği: dostunuz

İlişkilendirme Öbeği: yardımcınız

1198. Eski zaman îtikadınca Hak yolunda gazâ edip şehit düşenler, yırtık pırtık elbiselerle kabre girseler de ebedîliğin al harmânîsine bürünürler, misk kokusu neşrederler, onlara inhilâl yoktur. (s.106)

1198. Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle Cümleleri Türleri ve Öğeleri:

1198.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kabre girseler

Özne: Hak yolunda gazâ edip şehit düşenler

Zarf Tümlenci: 1. yırtık pırtık elbiselerle, 2. eski zaman îtikadınca

Cümle Dışı Öge: de

1198.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bürünürler

Özne: Hak yolunda gazâ edip şehit düşenler

Yer Tamlayıcısı: ebedîliğin al harmânîsine

1198.3. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: neşrederler

Özne: Hak yolunda gazâ edip şehit düşenler

Belirtisiz Nesne: misk kokusu

1198.4. Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: yoktur

Özne: inhilâl

Yer Tamlayıcısı: onlara

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: Hak yolunda gazâ edip şehit düşenler

Yüklem: şehit düş-

Zarf Tümlenci: Hak yolunda gazâ edip

Birleşik Fiil: şehit düş-

Zarf-Fiil Öbeği: Hak yolunda gazâ edip

Yüklem: gazâ et-

Yer Tamlayıcısı: Hak yolunda

İlişkilendirme Öbeği: Hak yolu

Birleşik Fiil: gazâ et-

İlişkilendirme Öbeği: eski zaman îtikadı

Nitelendirme Öbeği: eski zaman

Nitelendirme Öbeği: yırtık pırtık elbiseler

Yineleme Öbeği: yırtık pırtık

Birleşik Fiil: kabre gir-

İlişkilendirme Öbeği: ebedîliğin al harmânîsi

Nitelendirme Öbeği: al harmânî

İlişkilendirme Öbeği: misk kokusu

Birleşik Fiil: neşret-

1199. Yine eski zaman âdetince savaştan gazi olarak dönenler turna telinden çelenk takınırlar. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çelenk takınırlar

Özne: savaştan gazi olarak dönenler

Yer Tamlayıcısı: turna telinden

Zarf Tümlecisi: 1. eski zaman âdetince, 2. yine

Söz Öbekleri:

İsim-Fiil Öbeği: savaştan gazi olarak dönenler

Yüklem: dön-

Yer Tamlayıcısı: savaştan

Zarf Tümlecisi: gazi olarak

Zarf-Fiil Öbeği: gazi olarak

Birleşik Fiil: gazi ol-

İlişkilendirme Öbeği: eski zaman âdeti

Nitelendirme Öbeği: eski zaman

İlişkilendirme Öbeği: turna teli

Birleşik Fiil: çelenk takın-

1200. Harp meydanı şart değil. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: şart değil

Özne: harp meydanı

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: harp meydanı

1201. Günümüzün normal hayâtında da cihat kanûnu hükmünü yürütüyor. (s.106)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: yürütüyor

Özne: cihat kanûnu

Belirtili Nesne: hükmünü

Yer Tamlayıcısı: günümüzün normal hayâtında

Cümle Dışı Öge: da

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: günümüzün normal hayâtı

Nitelendirme Öbeği: normal hayât

İlişkilendirme Öbeği: günümüz

İlişkilendirme Öbeği: cihat kanûnu

1202. Doğrulukla çalışan, vazîfesi uğruna ömrünü tüketenin mâneviyeti, millî câmianın bütününe mâl olmuş bir cevherdir ki, aslâ inhilâl etmez... (s.106)

1202. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1202.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: millî câmianın bütününe mâl olmuş bir cevherdir

Özne: doğrulukla çalışan, vazîfesi uğruna ömrünü tüketenin mâneviyeti

Cümle Dışı Öge: ki

1202.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: inhilâl etmez

Özne: doğrulukla çalışan, vazîfesi uğruna ömrünü tüketenin mâneviyeti

Zarf Tümlecisi: aslâ

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: doğrulukla çalışan, vazîfesi uğruna ömrünü tüketenin mâneviyeti

İsim-Fiil Öbeği: doğrulukla çalışan

Yüklem: çalış-

Zarf Tümleci: doğrulukla

İsim-Fiil Öbeği: vazîfesi uğruna ömrünü tüketen

Yüklem: tüket-

Belirtili Nesne: ömrünü

Zarf Tümleci: vazîfesi uğruna

İlişkilendirme Öbeği: vazîfesi uğru

Nitelendirme Öbeği: millî câmianın bütününe mâl olmuş bir cevher

İsim-Fiil Öbeği: millî câmianın bütününe mâl olmuş

Yüklem: mâl ol-

Yer Tamlayıcısı: millî câmianın bütününe

İlişkilendirme Öbeği: millî câmianın bütününü

Nitelendirme Öbeği: millî câmia

Birleşik Fiil: mâl ol-

Birleşik Fiil: inhilâl et-

1203. Vazîfesinde başarı kazananın turna teli bir şereftir ki, toplumun tümü ona ortaktır. (s.106)

1203. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1203.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: bir şereftir

Özne: vazîfesinde başarı kazananın turna teli

Cümle Dışı Öge: ki

1203.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: ona ortaktır

Özne: toplumun tümü

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: vazîfesinde başarı kazananın turna teli

İsim-Fiil Öbeği: vazîfesinde başarı kazanan

Yüklem: kazan-

Belirtisiz Nesne: başarı

Yer Tamlayıcısı: vazîfesinde

İlişkilendirme Öbeği: vazîfesi

Nitelendirme Öbeği: bir şeref

İlişkilendirme Öbeği: toplumun tümü

1204. Gaziler helvasında büyük küçük herkesin payı var. (s.106-107)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: var

Özne: büyük küçük herkesin payı

Yer Tamlayıcısı: gaziler helvasında

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: gaziler helvâsı

İlişkilendirme Öbeği: büyük küçük herkesin payı

Yineleme Öbeği: büyük küçük

1205. Tekrar söylerim:// İslâm görüşüne göre hayat, kahramanlara lââyık bir arslan lokmasıdır. Alman şâiri Goethe de *Faust* adlı eserinde aynı hükme varıyor, diyor ki:// “Hayat ve hürriyet, hayat ve hürriyet uğruna her gün yeni baştan savaşa çıkanların hakkıdır.” (s.107)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1205.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: söylerim

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: tekrar

1205.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: kahramanlara lââyık bir arslan lokmasıdır

Özne: hayat

Zarf Tümlecisi: İslâm görüşüne göre

1205.3. Sıralı Birleşik Cümle

1205.3.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: varıyor

Özne: Alman şâiri Goethe

Yer Tamlayıcısı: 1. de *Faust* adlı eserinde, 2. aynı hükme

1205.3.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: diyor

Özne: Alman şâiri Goethe

Cümle Dışı Öge: ki

1205.4. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: hayat ve hürriyet uğruna her gün yeni baştan savaşa çıkanların hakkıdır

Özne: hayat ve hürriyet

Söz Öbekleri:

1205.2.

Edat Öbeği: İslâm görüşüne göre

İlişkilendirme Öbeği: İslâm görüşü

Nitelendirme Öbeği: kahramanlara lâıyk bir arslan lokması

Kısaltma Öbeği: kahramanlara lâıyk

İlişkilendirme Öbeği: arslan lokması

1205.3.

Nitelendirme Öbeği: Alman şâiri Goethe

İlişkilendirme Öbeği: Alman şâiri

Nitelendirme Öbeği: de *Faust* adlı eser

Nitelendirme Öbeği: aynı hüküm

1205.4.

Bağlama Öbeği: hayat ve hürriyet

İlişkilendirme Öbeği: hayat ve hürriyet uğruna her gün yeni baştan savaşa çıkanların hakkı

İsim-Fiil Öbeği: hayat ve hürriyet uğruna her gün yeni baştan savaşa çıkanlar

Yüklem: savaşa çık-

Zarf Tümlenci: 1. hayat ve hürriyet uğruna, 2. her gün, 3. yeni baştan

Birleşik Fiil: savaşa çık-

İlişkilendirme Öbeği: hayat ve hürriyet uğru

Bağlama Öbeği: hayat ve hürriyet

Nitelendirme Öbeği: her gün

Edat Öbeği: yeni baştan

Nitelendirme Öbeği: yeni baş

30. Tefrika

HİCRET

1206. Hicret tâbiri bana öyle tesir eder ki, derinliğine inemeyeceğim bu mânâ karşısında dalar dalar giderim. (s.108)

1206. Cümlelerin Türü: Ki'li Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1206.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tesir eder

Özne: hicret tâbiri

Yer Tamlayıcısı: bana

Zarf Tümlecisi: öyle

Cümle Dışı Öge: ki

1206.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: giderim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: derinliğine inemeyeceğim bu mânâ karşısında

Zarf Tümlecisi: dalar dalar

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hicret tâbiri

Birleşik Fiil: tesir et-

İlişkilendirme Öbeği: derinliğine inemeyeceğim bu mânâ karşısı

Nitelendirme Öbeği: derinliğine inemeyeceğim bu mânâ

Yüklem: inemeyeceğim

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: derinliğine

İlişkilendirme Öbeği: derinliği

Yineleme Öbeği: dalar dalar

12087 Çünkü İslâm târihi hicretle başlar,/ Peygamberin doğumu ile, Cebrâil (a.s.)'ın gelişi ile, miraçla olduğu kadar, hicretle başlar. (s.108)

1207. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1207.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başlar

Özne: İslâm târihi

Zarf Tümleci: hicretle

1207.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başlar

Özne: İslâm târihi

Zarf Tümleci: 1. Peygamberin doğumu ile, 2. Cebrâil (a.s.)'in gelişi ile, 3. miraçla olduğu kadar, 4. hicretle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: İslâm târihi

Edat Öbeği: Peygamberin doğumu ile

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberin doğumu

Edat Öbeği: Cebrâil (a.s.)'in gelişi ile

İlişkilendirme Öbeği: Cebrâil (a.s.)'in gelişi

Edat Öbeği: miraçla olduğu kadar

İlişkilendirme Öbeği: miraçla olduğu

İsim-Fiil Öbeği: miraçla olduk

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: miraçla

1208. Din bilginlerimiz, şüphesiz bu noktayı incelemişlerdir,/ ben İslâm literatürünün o bölümünü araştırma fırsatını bulamadım. (s.108)

1208. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1208.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: incelemişlerdir

Özne: din bilginlerimiz

Belirtili Nesne: bu noktayı

Cümle Dışı Öge: şüphesiz

1208.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bulamadım

Özne: ben

Belirtili Nesne: İslâm literatürünün o bölümünü araştırma fırsatını

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: din bilginlerimiz

Nitelendirme Öbeği: bu nokta

İlişkilendirme Öbeği: İslâm literatürünün o bölümünü araştırma fırsatı

Nitelendirme Öbeği: İslâm literatürünün o bölümünü araştırma

İlişkilendirme Öbeği: İslâm literatürünün o bölümü

Nitelendirme Öbeği: o bölüm

İlişkilendirme Öbeği: İslâm literatürü

1209. Öyle sanırım ki, Mekke’de Hazret-i Muhammed’in Peygamberliği zâhir olmuştu, hicretle berâber İslâmiyet’in din ve teşkilat olarak kudreti âşikâr olmaya başladı. (s.108)

1209. Cümlelerin Türü: Ki’li Bağlı ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1209.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: sanırım

Özne: (ben)

Zarf Tümlecisi: öyle

Cümle Dışı Öge: ki

1209.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zâhir olmuştu

Özne: Hazret-i Muhammed’in Peygamberliği

Yer Tamlayıcısı: Mekke’de

1209.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: başladı

Özne: İslâmiyet’in din ve teşkilat olarak kudreti

Yer Tamlayıcısı: âşikâr olmaya

Zarf Tümlecisi: hicretle berâber

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Muhammed’in Peygamberliği

Birleşik Fiil: zâhir ol-

Edat Öbeği: hicretle berâber

İlişkilendirme Öbeği: İslâmiyet’in din ve teşkilat olarak kudreti

Zarf-Fiil Öbeği: din ve teşkilat olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümlecisi: din ve teşkilat

Bağlama Öbeği: din ve teşkilat

Fiil İsmi Öbeği: âşikâr olma

Birleşik Fiil: âşikâr ol-

1210. Bu kudretin âşikâr olmaya başlaması için vatan ve âile bağlarının ve bütün hâtırâların kopması mecbûriyetine ibret! (s.108)

Cümlelerin Türü: Eksilteli Cümle

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: vatan ve âile bağlarının ve bütün hâtırâların kopması mecbûriyeti

Bağlama Öbeği: vatan ve âile bağları ve bütün hâtırâlar

Nitelendirme Öbeği: bütün hâtıralar

İlişkilendirme Öbeği: vatan ve âile bağları

Bağlama Öbeği: vatan ve âile

Edat Öbeği: bu kudretin âşikâr olmaya başlaması için

İlişkilendirme Öbeği: bu kudretin âşikâr olmaya başlaması

Fiil İsmi Öbeği: âşikâr olmaya başlama

Yüklem: başla-

Yer Tamlayıcısı: âşikâr olmaya

Fiil İsmi Öbeği: âşikâr olma

Birleşik Fiil: âşikâr ol-

Nitelendirme Öbeği: bu kudret

1211. Mekke’de zaten Peygamberimiz yanında Ebû Bekir ile Ali’den başka müslüman kalmamıştı. (s.108)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kalmamıştı

Özne: Ebû Bekir ile Ali’den başka müslüman

Yer Tamlayıcısı: 1. Mekke’de, 2. Peygamberimiz yanında

Zarf Tümlecisi: zaten

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz yanı

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberimiz

Nitelendirme Öbeği: Ebû Bekir ile Ali'den başka müslüman

Edat Öbeği: Ebû Bekir ile Ali'den başka

Bağlama Öbeği: Ebû Bekir ile Ali

1212. Ebû Bekir hicrete işâret ettikçe “daha vakti var” cevabını alıyordu. (s.108)

1212. Cümlelerin Türü: İç İçe Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1212.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alıyordu

Özne: Ebû Bekir

Belirtili Nesne: “daha vakti var” cevabını

Zarf Tümleci: hicrete işâret ettikçe

1212.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: var

Özne: vakti

Zarf Tümleci: daha

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: Ebû Bekir hicrete işâret ettikçe

Yüklem: işâret et-

Özne: Ebû Bekir

Yer Tamlayıcısı: hicrete

Birleşik Fiil: işâret et-

İlişkilendirme Öbeği: “daha vakti var” cevâbı

İlişkilendirme Öbeği: vakti

1213. Hicret emri ancak Kureyş Resûlullah'ın katlini kararlaştırdı geldi. (s.108)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: geldi

Özne: hicret emri

Zarf Tümleci: 1. Kureyş Resûlullah'ın katlini kararlaştırdı, 2. ancak

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: hicret emri

Zarf-Fiil Öbeği: Kureyş Resûlullah'ın katlini kararlaştırdı

Yüklem: kararlaştı-

Özne: Kureyş

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın katlini

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın katli

1214. Halbuki bütün müslümanlar Medîne'ye hicret etmiş/ ve yeni şehirde cemaat düzeni çoktan kurulmuş bulunuyordu. (s.108)

1214. Cümlelerin Türü: Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1214.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hicret etmiş

Özne: bütün müslümanlar

Yer Tamlayıcısı: Medîne'ye

Cümle Dışı Öge: halbuki

1214.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kurulmuş bulunuyordu

Özne: cemaat düzeni

Yer Tamlayıcısı: yeni şehirde

Zarf Tümleci: çoktan

Cümle Dışı Öge: ve

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bütün müslümanlar

Birleşik Fiil: hicret et-

Nitelendirme Öbeği: yeni şehir

İlişkilendirme Öbeği: cemaat düzeni

Birleşik Fiil: kurulmuş bulun-

1215. Medîneliler birkaç defa dâvet hatta ısrar etmişler,/ kalabalık ve silâhlı bir kabile ile gelip Hazret-i Muhammed'i Kureyş'in îtirâzına imkân bırakmadan selâmetle götürceklerdi. (s.108)

1215. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1215.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dâvet etmişler

Özne: Medîneliler

Zarf Tümleci: birkaç defa

1215.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem ısrar etmişler

Özne: Medîneliler

Cümle Dışı Öge: hatta

1215.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: götüreceklerdi

Özne: Medîneliler

Belirtili Nesne: Hazret-i Muhammed'i

Zarf Tümleci: 1. kalabalık ve silâhlı bir kabile ile gelip, 2. Kureyş'in îtirâzına imkân bırakmadan, 3. selâmetle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: birkaç defa

Birleşik Fiil: ısrar et-

Birleşik Fiil: dâvet et-

Zarf-Fiil Öbeği: kalabalık ve silâhlı bir kabile ile gelip

Yüklem: gel-

Zarf Tümleci: kalabalık ve silâhlı bir kabile ile

Edat Öbeği: kalabalık ve silâhlı bir kabile ile

Nitelendirme Öbeği: kalabalık ve silâhlı bir kabile

Bağlama Öbeği: kalabalık ve silâhlı

Zarf-Fiil Öbeği: Kureyş'in îtirâzına imkân bırakmadan

Yüklem: bırak-

Yer Tamlayıcısı: Kureyş'in îtirâzına

Belirtisiz Nesne: imkân

İlişkilendirme Öbeği: Kureyş'in îtirâzı

1216. Teklif kabul edilmedi. (s.108)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: kabul edilmedi

Özne: teklif

Söz Öbekleri:

Birleşik Fiil: kabul edil-

1217. Beri tarafta Ebû Bekir (r.a.) yolculuk için beslediği iki hecin devesini hazır bekletiyordu ama hep aynı esrarlı sözü duyuyordu:// “Daha vakti var.” (s.108-109)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1217.1. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle

1217.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: hazır bekletiyordu

Özne: Ebû Bekir (r.a.)

Belirtili Nesne: yolculuk için beslediği iki hecin devesini

Yer Tamlayıcısı: beri tarafta

1217.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyuyordu

Özne: Ebû Bekir (r.a.)

Belirtili Nesne: aynı esrarlı sözü

Zarf Tümlecisi: hep

Cümle Dışı Öge: ama

1217.2. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: daha var

Özne: vakti

Söz Öbekleri:

1217.1.

Nitelendirme Öbeği: beri taraf

Nitelendirme Öbeği: yolculuk için beslediği iki hecin devesi

İlişkilendirme Öbeği: hecin devesi

İlişkilendirme Öbeği: yolculuk için beslediği

İsim-Fiil Öbeği: yolculuk için besledik

Yüklem: besle-

Zarf Tümlecisi: yolculuk için

Edat Öbeği: yolculuk için

1217.2.

Nitelendirme Öbeği: aynı esrarlı söz

1218. Kendi kabîlesinden ölüm fermânı çıkıncaya kadar bekledi Resûlullah. (s.109)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bekledi

Özne: Resûlullah

Zarf Tümlecisi: kendi kabîlesinden ölüm fermânı çıkıncaya kadar

Söz Öbekleri:

Edat Öbeği: kendi kabîlesinden ölüm fermânı çıkıncaya kadar

Zarf-Fiil Öbeği: kendi kabîlesinden ölüm fermânı çıkınca

Yüklem: çık-

Özne: ölüm fermânı

Yer Tamlayıcısı: kendi kabîlesinden

İlişkilendirme Öbeği: kendi kabîlesi

İlişkilendirme Öbeği: ölüm fermânı

1219. Bu bir sabır mı idi,/ bir müphem ümit miydi,/ her şeye rağmen bir vefâ mıydı,/ bilemem. (s.109)

1219. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1219.1. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: bir sabır mı idi

Özne: bu

1219.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: bir müphem ümit miydi

Özne: bu

1219.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: bir vefâ mıydı

Özne: bu

Zarf Tümlecisi: her şeye rağmen

1219.4. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilemem

Özne: (ben)

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: bir sabır

Nitelendirme Öbeği: bir müphem ümit

Edat Öbeği: her şeye rağmen

Nitelendirme Öbeği: her şey

Nitelendirme Öbeği: bir vefâ

1220. Artık başım dönüyor. (s.109)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: dönüyor

Özne: başım

Zarf Tümleci: artık

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: başım

1221. Herkesin ezberinde hicret hikâyesi,/ teferruat üstünde duramam,/ hâdiseler hızla zihnimden geçiyor. (s.109)

1221. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

1221.1. Eksiltili Cümle: herkesin ezberinde hicret hikâyesi

1221.2. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: duramam

Özne: (ben)

Yer Tamlayıcısı: teferruat üstünde

1221.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: geçiyor

Özne: hâdiseler

Yer Tamlayıcısı: zihnimden

Zarf Tümleci: hızla

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: herkesin ezberi

İlişkilendirme Öbeği: hicret hikâyesi

İlişkilendirme Öbeği: teferruat üstü

İlişkilendirme Öbeği: zihnim

1222. Katiller gürûhu Resûlullah'ın evini gece vakti kuşattılar. (s.109)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: kuşattılar

Özne: katiller gürûhu

Belirtili Nesne: Resûlullah'ın evini

Zarf Tümleci: gece vakti

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: katiller gürûhu

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullah'ın evi

İlişkilendirme Öbeği: gece vakti

1223. Başta meşhur Ebû Cehil, Ebû Leheb, Haccacoğulları, o hayâsız Akabe ve o ayarda yordakçılar;/ Hazret-i Ali, Peygamberin yeşil cübbesine bürünmüş yatıyordu. (s.109)

1223. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1223.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bürünmüş(tü)

Özne: Hazret-i Ali

Yer Tamlayıcısı: Peygamberin yeşil cübbesine

Cümle Dışı Öge: başta meşhur Ebû Cehil, Ebû Leheb, Haccacoğulları, o hayâsız Akabe ve o ayarda yordakçılar

1223.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yatıyordu

Özne: Hazret-i Ali

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: meşhur Ebû Cehil

Nitelendirme Öbeği: o hayâsız Akabe

Nitelendirme Öbeği: o ayarda yordakçılar

Nitelendirme Öbeği: o ayar

İlişkilendirme Öbeği: Peygamberin yeşil cübbesi

Nitelendirme Öbeği: yeşil cübbe

1224. Beri tarafta Hazret-i Ebû Bekir'in evinde azık çıkını bağlandı,/ kılavuz tenbihlendi,/ Mekke civârındaki bir mağarada birkaç gün gizlenmek için yola çıkıldı. (s.109)

1224. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1224.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bağlandı

Özne: azık çıkını

Yer Tamlayıcısı: 1. beri tarafta, 2. Hazret-i Ebû Bekir'in evinde

1224.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tenbihlendi

Özne: kılavuz

1224.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yola çıkıldı

Zarf Tümleci: Mekke civârındaki bir mağarada birkaç gün gizlenmek için

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: beri taraf

İlişkilendirme Öbeği: Hazret-i Ebû Bekir'in evi

İlişkilendirme Öbeği: azık çıkını

Edat Öbeği: Mekke civârındaki bir mağarada birkaç gün gizlenmek için

Fiil İsmi Öbeği: Mekke civârındaki bir mağarada birkaç gün gizlenmek

Yüklem: gizlen-

Yer Tamlayıcısı: Mekke civârındaki bir mağarada

Zarf Tümleci: birkaç gün

Nitelendirme Öbeği: birkaç gün

Nitelendirme Öbeği: Mekke civârındaki bir mağara

Aitlik Öbeği: Mekke civârındaki

İlişkilendirme Öbeği: Mekke civârı

Birleşik Fiil: yola çık-

1225. Her şey gözümden siliniyor, ben Mekke toprağının zârı zârı inleyerek feryâd edişini duyuyorum:// “Gidiyor musun rûhum, gidiyor musun? Ben artık sensiz, ölmüş bir gölge gibiyim. Nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları altında tepilerek can çekişe çekişe senin yasını tutacağım. Günün birinde geri döneceğini bilmeseydim şu

dakıkada yok olurdu. Sen “kelâmullah-Tanrı sözü” ile meydana yürümüştün, bu defa eline “Seyfullah-Tanrı kılıcı” alacaksın, bu îmansız halkı edep ve itâate zorlayacaksın. Gidiyor musun rûhum, rûh-ı revânım benim? En özlü, en temiz mayalı, mürüvvetli çocuklarımı seninle birlikte gurbete saldım. Yerimden oynamak elimden gelse de dağ taş gürül gürül senin ardın sıra aksam... Bana damganı vurmak, bana mührünü basmak, bende fermânını yürütmek vaktini geciktirme. Ecelle pençeleşerekten seni bekleyeceğim, tez yetiş yâ Resûlullah.” (s.109)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1225.1. Sıralı Birleşik Cümle

1225.1.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: siliniyor

Özne: her şey

Yer Tamlayıcısı: gözümden

1225.1.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: duyuyorum

Özne: ben

Belirtili Nesne: Mekke toprağının zârı zârı inleyerek feryâd edişini

1225.2. Sıralı Birleşik Cümle

1225.2.1. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor musun

Cümle Dışı Öge: rûhum

1225.2.2. Basit, kurallı, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor musun

Özne: (sen)

1225.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sensiz, ölmüş bir gölge gibiyim

Özne: ben

Zarf Tümlecisi: artık

1225.4. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: tutacağım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: senin yasını

Zarf Tümleci: 1. nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları altında tepilerek, 2. can çekişe çekişe

1225.5. Şartlı Birleşik Cümle

1225.5.1. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bilmeseydim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: geri döneceğini

Zarf Tümleci: günün birinde

1225.5.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yok olurdum

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: şu dakikada

1225.6. Sıralı Birleşik Cümle

1225.6.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yürümüştün

Özne: sen

Yer Tamlayıcısı: meydana

Zarf Tümleci: “kelâmullah-Tanrı sözü” ile

1225.6.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: alacaksın

Özne: (sen)

Belirtisiz Nesne: “Seyfullah-Tanrı kılıcı”

Yer Tamlayıcısı: eline

1225.6.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: zorlayacaksın

Özne: sen

Belirtili Nesne: bu îmansız halkı

Yer Tamlayıcısı: edep ve itâate

1225.7. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor musun

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. rûhum, 2. rûh-ı revânım benim

1225.8. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: saldım

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: en özlü, en temiz mayalı, mürüvvetli çocuklarımı

Zarf Tümleci: seninle birlikte

1225.9. Şartlı Birleşik Cümle

1225.9.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: gelse

Özne: yerimden oynamak

Yer Tamlayıcısı: elimden

Cümle Dışı Öge: de

1225.9.2. Şartlı birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: aksam

Özne: (ben)

Zarf Tümleci: 1. dağ taş, 2. gürül gürül, 3. senin ardın sıra

1225.10. Basit, kurallı, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: geciktirme

Özne: (sen)

Belirtili Nesne: 1. bana damganı vurmak vaktini, 2. bana mührünü basmak vaktini, 3. bende fermânını yürütmek vaktini

1225.11. Sıralı Birleşik Cümle

1225.11.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bekleyeceğim

Özne: (ben)

Belirtili Nesne: seni

Zarf Tümleci: ecelle pençeleşerekten

1225.11.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetiş

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: tez

Cümle Dışı Öge: yâ Resûlullah

Söz Öbekleri:

1225.1.

Nitelendirme Öbeği: her şey

İlişkilendirme Öbeği: gözüm

İlişkilendirme Öbeği: Mekke toprağının zârı zârı inleyerek feryâd edişi

Fiil İsmi Öbeği: zârı zârı inleyerek feryâd ediş

Yüklem: feryâd et-

Zarf Tümleci: zârı zârı inleyerek

Birleşik Fiil: feryâd et-

Zarf-Fiil Öbeği: zârı zârı inleyerek

Yüklem: inle-

Zarf Tümleci: zârı zârı

Yineleme Öbeği: zârı zârı

İlişkilendirme Öbeği: Mekke toprağı

1225.2.

İlişkilendirme Öbeği: ruhum

1225.3.

Edat Öbeği: sensiz, ölmüş bir gölge gibi

Nitelendirme Öbeği: ölmüş bir gölge

1225.4.

İlişkilendirme Öbeği: senin yasın

Zarf-Fiil Öbeği: can çekişe çekişe

Yineleme Öbeği: çekişe çekişe

Birleşik Fiil: can çekiş-

Zarf-Fiil Öbeği: nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları altında tepilerek

Yüklem: tepil-

Yer Tamlayıcısı: nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları altında

İlişkilendirme Öbeği: nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları altı

İlişkilendirme Öbeği: nankör ve nâdân evlatlarımın ayakları

İlişkilendirme Öbeği: nankör ve nâdân evlatlarım

Nitelendirme Öbeği: nankör ve nâdân evlatlar

Bağlama Öbeği: nankör ve nâdân

1225.5.

İlişkilendirme Öbeği: günün biri

İlişkilendirme Öbeği: geri döneceğin

İsim-Fiil Öbeği: geri dönecek

Birleşik Fiil: geri dön-

Nitelendirme Öbeği: şu dakika

Birleşik Fiil: yok ol-

1225.6.

Edat Öbeği: “kelâmullah-Tanrı sözü” ile

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı sözü

Nitelendirme Öbeği: bu defa

İlişkilendirme Öbeği: Tanrı kılıcı

Nitelendirme Öbeği: bu îmansız halk

Bağlama Öbeği: edep ve itâat

1225.7.

İlişkilendirme Öbeği: rûh-ı revanım benim

1225.8.

İlişkilendirme Öbeği: en özlü, en temiz mayalı, mürüvvetli çocuklarım

Nitelendirme Öbeği: en özlü, en temiz mayalı, mürüvvetli çocuklar

Nitelendirme Öbeği: en temiz maya

Nitelendirme Öbeği: en temiz

Nitelendirme Öbeği: en öz

Edat Öbeği: seninle birlikte

1225.9.

Fiil İsmi Öbeği: yerimden oynamak

Yüklem: oyna-

Yer Tamlayıcısı: yerimden

İlişkilendirme Öbeği: elim

Edat Öbeği: senin ardın sıra

İlişkilendirme Öbeği: senin ardın

Yineleme Öbeği: dağ taş

Yineleme Öbeği: gürül gürül

1225.10.

İlişkilendirme Öbeği: bana damganı vurmak vakti

Fiil İsmi Öbeği: bana damganı vurmak

Yüklem: vur-

Belirtili Nesne: damganı

Yer Tamlayıcısı: bana

İlişkilendirme Öbeği: damgan

İlişkilendirme Öbeği: bana mührünü basmak vakti

Fiil İsmi Öbeği: bana mührünü basmak

Yüklem: bas-

Belirtili Nesne: mührünü

Yer Tamlayıcısı: bana

İlişkilendirme Öbeği: mührün

İlişkilendirme Öbeği: bende fermânını yürütmek vakti

Fiil İsmi Öbeği: bende fermânını yürütmek

Yüklem: yürüt-

Belirtili Nesne: fermânını

Yer Tamlayıcısı: bende

İlişkilendirme Öbeği: fermânın

1225.11.

Zarf-Fiil Öbeği: ecelle pençeşereken

Yüklem: pençeş-

Zarf Tümleci: ecelle

Ünlem Öbeği: yâ Resûlullah

1226. Mekke'nin can yakıcı feryâdına Kâbe'nin boğuk figanı karışıyor:// “Gidiyor musun rûhum, rûh-ı revânım benim? Sen olmayınca ben bir taş yapıdan başka neyim ki? Ne Nûh Peygamber'den kalma oluşum, ne Halil İbrâhim'in beni yeniden binâ edişine “Hacer-i Esved” kara taşın -ki, senin elinle yuvasına oturtulmuştu- bende bulunuşu bugün benim için kâfi değil. Asıl Kâbe sensin. Biliyorum döneceksin, beni tekrar tavaf ederek zerrelerime can vereceksin. Çok bekletme rûhum, tez yetiş yâ Resûlullah.” (s.109-110)

Cümle Üstü Birim

Cümlelerin Türleri ve Ögeleri:

1226.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: karışıyor

Özne: Kâbe'nin boğuk figanı

Yer Tamlayıcısı: Mekke'nin can yakıcı feryâdına

1226.2. Basit, devrik, olumlu soru, fiil cümlesi

Yüklem: gidiyor musun

Özne: (sen)

Cümle Dışı Öge: 1. rûhum, 2. rûh-ı revânım benim

1226.3. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: bir taş yapıdan başka neyim

Özne: ben

Zarf Tümleci: sen olmayınca

Cümle Dışı Öge: ki

1226.4. Saplama Birleşik Cümle

1226.4.1. Saplama birleşik, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Yüklem: benim için kâfi değil

Özne: ne Nûh Peygamber'den kalma oluşum, ne Halil İbrâhim'in beni yeniden binâ edişine "Hacer-i Esved" kara taşın bende bulunuşu

Zarf Tümleci: bugün

1226.4.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: oturtulmuştu

Özne: (o)

Yer Tamlayıcısı: yuvasına

Zarf Tümleci: senin elinle

Cümle Dışı Öge: ki

1226.5. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: sensin

Özne: asıl Kâbe

1226.6. Sıralı Birleşik Cümle

1226.6.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: biliyorum

Özne: (ben)

1226.6.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: döneceksin

Özne: (sen)

1226.6.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: can vereceksin

Özne: (sen)

Yer Tamlayıcısı: zerrelere

Zarf Tümleci: beni tekrar tavaf ederek

1226.7. Sıralı Birleşik Cümle

1226.7.1. Basit, devrik, olumsuz, fiil cümlesi

Yüklem: bekletme

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: çok

Cümle Dışı Öge: rûhum

1226.7.2. Basit, devrik, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: yetiş

Özne: (sen)

Zarf Tümleci: tez

Cümle Dışı Öge: yâ Resûlullah

Söz Öbekleri:

1226.1.

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin can yakıcı feryâdı

Nitelendirme Öbeği: can yakıcı feryâd

Birleşik Fiil: can yak-

İlişkilendirme Öbeği: Kâbe'nin boğuk figanı

Nitelendirme Öbeği: boğuk figan

1226.2.

İlişkilendirme Öbeği: rûh-ı revanım benim

İlişkilendirme Öbeği: rûhum

1226.3.

Zarf-Fiil Öbeği: sen olmayınca

Yüklem: olma-

Özne: sen

Nitelendirme Öbeği: bir taş yapıdan başka ne

Edat Öbeği: bir taş yapıdan başka

Nitelendirme Öbeği: bir taş yapı

1226.4.

Bağlama Öbeği: ne Nûh Peygamber'den kalma oluşum, ne Halil İbrâhim'in beni yeniden inşâ edişine "Hacer-i Esved" kara taşın bende bulunuşu

İlişkilendirme Öbeği: Nûh Peygamber'den kalma oluşum

Fiil İsmi Öbeği: Nûh Peygamber'den kalma oluş

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: Nûh Peygamber'den kalma

Fiil İsmi Öbeği: Nûh Peygamber'den kalma

Yüklem: kal-

Yer Tamlayıcısı: Nûh Peygamber'den

Unvan Öbeği: Nûh Peygamber

İlişkilendirme Öbeği: Halil İbrâhim'in beni yeniden binâ edişi

Birleşik Ad Öbeği: Halil İbrâhim

Fiil İsmi Öbeği: beni yeniden binâ ediş

Yüklem: binâ et-

Belirtili Nesne: beni

Zarf Tümlecisi: yeniden

Birleşik Fiil: binâ et-

İlişkilendirme Öbeği: "Hacer-i Esved" kara taşın bende bulunuşu

Fiil İsmi Öbeği: bende bulunuş

Yüklem: bulun-

Yer Tamlayıcısı: bende

Nitelendirme Öbeği: kara taş

Edat Öbeği: benim için

1226.6.

Zarf-Fiil Öbeği: beni tekrar tavâf ederek

Yüklem: tavâf et-

Belirtili Nesne: beni

Zarf Tümlecisi: tekrar

Birleşik Fiil: tavâf et-

İlişkilendirme Öbeği: zerrelerim

Birleşik Fiil: can ver-

1226.7.

İlişkilendirme Öbeği: rûhum

Ünlem Öbeği: yâ Resûlullah

1227. Resûlullahın bir beldeden gönlü dönmüş,/ yüzü çevrilmiş,/ ilgileri kesilmiş.
(s.110)

1227. Cümlelerin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1227.1. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: dönmüş

Özne: Resûlullahın gönlü

Yer Tamlayıcısı: bir beldeden

1227.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: çevrilmiş

Özne: yüzü

1227.3. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: kesilmiş

Özne: ilgileri

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: Resûlullahın gönlü

Nitelendirme Öbeği: bir belde

İlişkilendirme Öbeği: yüzü

İlişkilendirme Öbeği: ilgileri

1228. Böyle bir kaderin dehşetini düşünmeğe bile mecâlim yok. (s.110)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumsuz, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: yok

Özne: böyle bir kaderin dehşetini düşünmeğe bile mecâlim

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir kaderin dehşetini düşünmeğe bile mecâlim

Fiil İsmi Öbeği: böyle bir kaderin dehşetini düşünmek

Yüklem: düşün-

Belirtili Nesne: böyle bir kaderin dehşetini

İlişkilendirme Öbeği: böyle bir kaderin dehşeti

Nitelendirme Öbeği: böyle bir kader

1229. Netîcede Mekke'nin hayat hakkını kurtaran, yüzkarasını silen, asaletini temize çıkaran, Hazret-i Muhammed'le berâber gurbete göçen muhâcirler olmuştur. (s.110)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: olmuştur

Özne: Mekke'nin hayat hakkını kurtaran, yüzkarasını silen, asaletini temize çıkaran, Hazret-i Muhammed'le berâber gurbete göçen muhacirler

Zarf Tümleci: neticede

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: Mekke'nin hayat hakkını kurtaran, yüzkarasını silen, asaletini temize çıkaran, Hazret-i Muhammed'le berâber gurbete göçen muhacirler

İsim-Fiil Öbeği: Hazret-i Muhammed'le berâber gurbete göçen

Yüklem: göç-

Yer Tamlayıcısı: gurbete

Zarf Tümleci: Hazret-i Muhammed'le berâber

Edat Öbeği: Hazret-i Muhammed'le berâber

İsim-Fiil Öbeği: asaletini temize çıkaran

Yüklem: çıkar-

Belirtili Nesne: asaletini

Yer Tamlayıcısı: temize

İlişkilendirme Öbeği: asaleti

İsim-Fiil Öbeği: yüzkarasını silen

Yüklem: sil-

Belirtili Nesne: yüzkarasını

İlişkilendirme Öbeği: yüzkarası

İsim-Fiil Öbeği: Mekke'nin hayat hakkını kurtaran

Yüklem: kurtar-

Belirtili Nesne: Mekke'nin hayat hakkını

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin hayat hakkı

1230. Muhâcirlerin gidişi Mekke'nin de Kâbe'nin de zeminden koparak berâber göçmesi “Resûlullah nerede, biz de orada” demesi mânâsına denk düşmüştür. (s.110)

1230. Cümlelerin Türü: İç İç ve Sıralı Birleşik Cümlelerden Oluşan Karmaşık Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1230.1. İç içe birleşik, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: denk düşmüştür

Özne: 1. muhâcirlerin gidişi, 2. Mekke'nin de Kâbe'nin de zeminden koparak berâber göçmesi

Yer Tamlayıcısı: “Resûlullah nerede, biz de orada” demesi mânâsına

1230.2. Basit, kurallı, olumlu soru, isim cümlesi

Yüklem: nerede(dir)

Özne: Resûlullah

1230.3. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: orada(yız)

Özne: biz

Cümle Dışı Öge: de

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: muhâcirlerin gidişi

İlişkilendirme Öbeği: Mekke'nin de Kâbe'nin de zeminden koparak berâber göçmesi

Bağlama Öbeği: Mekke'nin de Kâbe'nin de

Fiil İsmi Öbeği: zeminden koparak berâber göçme

Yüklem: göç-

Zarf Tümlecisi: 1. zeminden koparak, 2. berâber

Zarf-Fiil Öbeği: zeminden koparak

Yüklem: kop-

Yer Tamlayıcısı: zeminden

İlişkilendirme Öbeği: “Resûlullah nerede, biz de orada” demesi mânâsı

İlişkilendirme Öbeği: “Resûlullah nerede, biz de orada” demesi

Birleşik Fiil: denk düş-

1231. Sanki şerefli Mekke, taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kavminden beter bir kader cilvesinden kendini can havliyle çekebildi. (s.110)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: çekebildi

Özne: şerefli Mekke

Belirtili Nesne: kendini

Yer Tamlayıcısı: taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kavminden beter bir kader cilvesinden

Zarf Tümlecisi: can havliyle

Söz Öbekleri:

Nitelendirme Öbeği: şerefli Mekke

Nitelendirme Öbeği: taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kaviminkinden beter bir kader cilvesi

Kısaltma Öbeği: taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kaviminkinden beter

Nitelendirme Öbeği: bir kader cilvesi

İlişkilendirme Öbeği: kader cilvesi

Aitlik Öbeği: taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kaviminki

Nitelendirme Öbeği: taunla ateşle cezalandırılan Ad ve Semut kavimi

İlişkilendirme Öbeği: Ad ve Semut kavimi

Bağlama Öbeği: Ad ve Semut

İsim-Fiil Öbeği: taunla ateşle cezalandırılan

Yüklem: cezalandırıl-

Zarf Tümleci: taunla ateşle

Yineleme Öbeği: taunla ateşle

İlişkilendirme Öbeği: can havli

Birleşik Fiil: çekebil-

1232. İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ murahhasları olarak seçme kahramanlarını muhâcir gönderdi. (s.110)

Cümlenin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: gönderdi

Özne: (o)

Belirtili Nesne: seçme kahramanlarını

Zarf Tümleci: 1. muhâcir, 2. İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ murahhasları olarak

Söz Öbekleri:

Zarf-Fiil Öbeği: İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ murahhasları olarak

Yüklem: ol-

Zarf Tümleci: İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ murahhasları

İlişkilendirme Öbeği: İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ murahhasları

Bağlama Öbeği: İslâm'ı kabul ve İslâm'a vefâ

Kısaltma Öbeği: İslâm'ı kabul

Kısaltma Öbeği: İslâm'a vefâ

Nitelendirme Öbeği: seçme kahramanlar

1233. Yâ Rabbi nedir bu ayrılıklar, Mekkeliler, Medîneliler, Şamlar, Kûfeler, ehl-i sünnetler, şialar, türlü türlü fırkalar ve mezhepler. (s.110)

Cümlelerin Türü: Basit, devrik, olumlu soru, isim cümlesi

Cümlenin Öğeleri:

Yüklem: nedir

Özne: bu ayrılıklar

Cümle Dışı Öge: yâ Rabbi

Cümle Dışı Öge: Mekkeliler, Medîneliler, Şamlar, Kûfeler, ehl-i sünnetler, şialar, türlü türlü fırkalar ve mezhepler

Söz Öbekleri:

Ünlem Öbeği: yâ Rabbî

Nitelendirme Öbeği: bu ayrılıklar

Bağlama Öbeği: Mekkeliler, Medîneliler, Şamlar, Kûfeler, ehl-i sünnetler, şialar, türlü türlü fırkalar ve mezhepler

Nitelendirme Öbeği: türlü türlü fırkalar ve mezhepler

Yineleme Öbeği: türlü türlü

1234. Her gelişmenin bir sevişmeye ve çatışmaya bağlı oluşu senin bir ilâhî hikmetinmiş,/ bilebilseydik... (s.110)

1234. Cümlenin Türü: Sıralı Birleşik Cümle

Cümlelerin Türleri ve Öğeleri:

1234.1. Basit, kurallı, olumlu, isim cümlesi

Yüklem: senin bir ilâhî hikmetinmiş

Özne: her gelişmenin bir sevişmeye ve çatışmaya bağlı oluşu

1234.2. Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Yüklem: bilebilseydik

Özne: (biz)

Söz Öbekleri:

İlişkilendirme Öbeği: senin bir ilâhî hikmetin

Nitelendirme Öbeği: bir ilâhî hikmet

İlişkilendirme Öbeği: her gelişmenin bir sevişmeye ve çatışmaya bağlı oluşu

Fiil İsmi Öbeği: bir sevişmeye ve çatışmaya bağlı oluş

Yüklem: bağlı ol-

Yer Tamlayıcısı: bir sevişmeye ve çatışmaya

Nitelendirme Öbeği: bir sevişme ve çatışma

Bağlama Öbeği: sevişme ve çatışma

Nitelendirme Öbeği: her gelişme

Birleşik Fiil: bağlı ol-

Birleşik Fiil: bilebil-

1235. Bütün tecellîlerin baştan sona lutuf, ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla, yine de lutuf olduğunu sâdece anlamak değil, rûhumuza mâl, varlığımıza “hâl” edebilseydik. (s.110)

Cümlelerin Türü: Basit, kurallı, olumlu, fiil cümlesi

Cümlelerin Öğeleri:

Yüklem: bütün tecellîlerin baştan sona lutuf, ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla, yine de lutuf olduğunu sâdece anlamak değil, rûhumuza mâl, varlığımıza “hâl” edebilseydik

Özne: (biz)

Söz Öbekleri:

Bağlama Öbeği: bütün tecellîlerin baştan sona lutuf, ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla, yine de lutuf olduğunu sâdece anlamak değil, rûhumuza mâl, varlığımıza “hâl” edebil-

İlişkilendirme Öbeği: bütün tecellîlerin baştan sona lutuf, ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla yine de lutuf olduğu

İsim-Fiil Öbeği: baştan sona lutuf, ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla yine de lutuf olduk

Yüklem: lutuf ol-

Zarf Tümlacı: 1. ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla, 2. yine

Bağlama Öbeği: ister doğrudan doğruya ister kahr yoluyla

Edat Öbeği: kahr yoluyla

İlişkilendirme Öbeği: kahr yolu

Birleşik Fiil: lutuf ol-

Kısaltma Öbeği: baştan sona

Birleşik Fiil: mâl edebil-

Birleşik Fiil: edebil-

Birleşik Fiil: hâl edebil-

Birleşik Fiil: edebil-



III. SONUÇ

Safiye Erol'un 110 sayfa olan *Çölde Biten Rahmet Ağacı* adlı eseri 30 tefrikadan oluşmaktadır. Bu 30 tefrikada 1235 cümle ve cümle üstü birim bulunmaktadır. Eserde bulunan bütün cümleler ilk olarak öğelerine ayrıldı, sonra söz öbekleri ve cümle türleri bakımından incelendi.

Cümlenin öğeleri bakımından yapılan inceleme sonucunda toplam 2790 yüklem, 1753 özne, 1353 zarf tümleci, 976 yer tamlayıcısı, 530'u belirtili, 261'ı ise belirtisiz olmak üzere 791 nesne ve 658 cümle dışı öge tespit edildi:

Çizelge 5.1: Cümlenin Öğeleri

Yüklem	2790
Özne	1753
Zarf Tümleci	1353
Yer Tamlayıcısı	976
Belirtili ve Belirtisiz Nesne	791
Cümle Dışı Öge	658

Söz öbekleri incelemesinde 2417 ilişkilendirme öbeği, 1996 nitelendirme öbeği, 566 isim-fiil öbeği, 363 fiil ismi öbeği ve 219 zarf-fiil öbeği tespit edildi. Diğer söz öbeklerinden ise, 838 birleşik fiil, 535 edat öbeği, 311 bağlama öbeği, 147 yineleme öbeği, 102 kısaltma öbeği, 56 ünlem öbeği, 38 unvan öbeği, 21 birleşik ad öbeği, 30 aitlik öbeği ve 7 sayı öbeği olduğu görüldü:

Çizelge 5.2: Söz Öbekleri

İlişkilendirme Öbeği	2417
Nitelendirme Öbeği	1996
İsim-Fiil Öbeği	566
Fiil İsmi Öbeği	363
Zarf-Fiil Öbeği	219
Birleşik Fiil	835
Edat Öbeği	535
Bağlama Öbeği	311
Yineleme Öbeği	147
Kısaltma Öbeği	102
Ünlem Öbeği	56
Unvan Öbeği	38
Birleşik Ad Öbeği	21
Aitlik Öbeği	30
Sayı Öbeği	7

Cümle türleri incelemesinde, yapılarına göre cümlelerin 554'ünün basit, 544'ünün birleşik, 36'sının eksilteli cümle olduğu görüldü. Birleşik cümlelerin 35'inin iç içe birleşik cümle, 34'ünün ki'li birleşik cümle, 36'sının şartlı birleşik cümle, 252'sinin sıralı birleşik cümle, 150'sinin karmaşık birleşik cümle, 37'sinin diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümle ve 4'ünün saptamalı birleşik cümle olduğu tespit edildi. Cümleler yüklemelerinin türüne göre incelendiğinde 2280 fiil cümlesi, 514 isim cümlesi tespit edildi. Yükleminin yeri bakımından cümleler incelendiğinde

2610 cümlenin kurallı, 197 cümlenin devrik olduğu tespit edildi. Anlamına göre incelenen ise 2486 cümlenin olumlu, 330 cümlenin ise olumsuz cümle ve 150 soru cümlesi tespit edildi. Eserde tespit edilen 117 cümle üstü birim bulunmaktadır. Bunlardan 165'inin basit, 220'sinin birleşik cümle olduğu tespit edildi. Birleşik cümlelerin 8'inin ki'li birleşik cümle, 19'unun şartlı birleşik cümle, 137'sinin sıralı birleşik cümle, 33'ünün karmaşık birleşik cümle, 4'ünün saplmalı birleşik cümle, 11'inin iç içe birleşik cümle ve 8'inin diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümle olduğu görüldü. Ayrıca 34 cümlenin eksilteli olduğu tespit edildi.

Çizelge 5.3: Cümle Türleri

Yapılarına Göre Cümleler	Adedi
Basit Cümle	554
Birleşik Cümle	544
Şartlı Birleşik Cümle	36
İç İçe Birleşik Cümle	35
Sıralı Birleşik Cümle	252
Ki'li Birleşik Cümle	34
Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümle	37
Saplmalı Birleşik Cümle	4
Karmaşık Birleşik Cümle	150
Eksilteli Cümle	81
Yüklemının Yeri Bakımından Cümleler	Adedi
Kurallı Cümle	2610
Devrik Cümle	197
Anlamına Göre Cümleler	Adedi
Olumlu Cümle	2486
Olumsuz Cümle	330
Soru Cümlesi	150
Yüklemlerinin Türüne Göre Cümleler	Adedi
Fiil Cümlesi	2280
İsim Cümlesi	514

İncelediğimiz eserde Safiye Erol'un ilişkilendirme öbeklerini nitelendirme öbeklerine göre daha çok kullandığı tespit edildi. Zarf-fiil, isim-fiil ve fiil ismi öbeklerinde ise en çok isim-fiil öbeklerini kullandığı görüldü. Yapılarına göre cümlelerde, basit cümleyi birleşik cümleye oranla daha çok kullandığı tespit edildi. Yüklemin yerine göre cümlelerde, kurallı cümlelerin devrik cümlelerden daha fazla kullanıldığı gözlemlendi. Yüklemin türüne göre olan cümlelerde, fiil cümlesinin isim cümlesine göre daha fazla yer aldığı görüldü. Anlamına göre cümlelerde ise olumlu cümlelerin ağırlıklı olduğu tespit edildi.



KAYNAKLAR

KİTAPLAR

AKSAN Doğan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, cilt 1.2.3., Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 6. Baskı, 2015.

BANGUOĞLU Tahsin, **Türkçenin Grameri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, 2011.

ERGİN Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Dizgi-Baskı: Yaylacık Matbaası, Minnetoğlu Yayıncılık, 1972.

EROL Safiye, **Çölde Biten Rahmet Ağacı**, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, Hazırlayan: Halil Açıkgöz, 6. Baskı, 2016.

HERGİRMEN Mehmet, **Dil Bilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Engin Yayınevi, Birinci Basım, 1999.

KARAAĞAÇ Günay, **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1. Basım, 2012.

KARAAĞAÇ Günay, **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Kesit Yayınları, Birinci Baskı, Eylül 2009.

KARAAĞAÇ Günay, **Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Birinci Baskı, Şubat 2013.

KARAAĞAÇ Günay, **Dil Bilgisi ve Anlam Bilgisi Çözümlemeleri**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, 2015.

KARAHAN Leyla, **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 13. Baskı, 2008.

KORKMAZ Zeynep, **Grammer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, İlk Baskı, 1992.

KORKMAZ Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı, 2009.

ÖZMEN Mehmet, **Türkçenin Söz Dizimi**, Adana, Karahan Kitabevi, Birinci Baskı, Eylül 2013.

ÖZMEN Mehmet, **Türk Dili Üzerine Makaleler**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayıncılık, 1. Baskı, 2010.

TOPALOĞLU Ahmet, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Ötüken Neşriyat A.Ş., Birinci Basım, 1989.

ÜSTÜNOVA Kerime, **Dede Korkut Destanları ve Cümleden Büyük Birlikler**, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998.

VARDAR Berke, **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, Yabancı Dil Yayınları, 1. Baskı, 2002.

YARDIM Mehmet Nuri, **Safiye Erol Kitabı**, İstanbul, Bensen Yayınları, Baskı ve Cilt: İstanbul Matbaa ve Mücellit, 2003.

MAKALELER

ALYILMAZ Semra, “Türkçenin Söz Diziminde Seslenmeler ve Seslenme Öbekleri, **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]** 54, Erzurum, 2015, s.31-50.

AYYILDIZ Mustafa, BAYTOK Rahime, “Safiye Erol’un Romanlarında Kadın Olgusu”, **AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 17, sayı 1, Gümüşhane, 13 Mart 2017, s.217-228.

GÖÇER Ali, “Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Çözümleme Yönteminin Kullanımı”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 5, sayı 10, 2008, s.101-119.

GÜLEN Tülay, “Metin Çözümlemesine Farklı Bir Yaklaşım”, **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, sayı 13, 2007, s.283-300.

GÜZEL Ferdi, “Peyami Safa’nın Yalnızız Romanında Söz Dizimi”, **Turkish Studies**, Ankara-Turkey, 2012, s.1425-1435.

İLHAN Nadir, “Birleşik Cümle Kuruluşunda Şart Cümlesi ya da Zarf Grubu”, İstanbul Kültür Üniversitesi, **Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi**, 27-28 Ağustos 2007, s.253-259.

MANSUROĞLU Mecdut, “Türkçede Cümle Çeşitleri ve Bağlayıcıları”, **TDAY-Belleten**, Ankara, 1998, s.59-71.

NAZAROV Zafar, “Türkiye Türkçesinde Yardımcı Fiillerin Leksik-Gramer Özellikleri”, **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, sayı 1, Erzurum, 2005, s.83-89.

TEK Zeynep, “Safiye Erol’un Yazılarında Kadının Aile ve Toplum İçindeki Rolü”, **Gazi Türkiyat**, Güz 2017/21, s.163-179.

YELTEN Muhammet, “Pars-Nâme’deki Ki’li Birleşik Cümleler Üzerine”, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, sayı 4, Ankara 2005, s.45-56.

ANSİKLOPEDİLER

UÇMAN Abdullah, “Safiye Erol”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, EK-1 cilt, İstanbul, 2016, s.419-420.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Güncel Türkçe Sözlük, www.sozluk.gov.tr.

TEZLER

AHMED Sami, “Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun ‘Yaban’ Adlı Romanı Üzerinde Söz Dizimi İncelemesi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2017.

AKIN İbrahim, “Mustafa Kutlu’nun ‘Uzun Hikâye’ Adlı Hikâye Kitabının Söz Dizimi Açısından İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya 2014.

AYDIN Gülçin, “Peyami Safa’nın ‘Fatih-Harbiye’ Adlı Romanının Söz Dizimi İncelemesi”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2007.

BULUT Ayşe, “Refik Hâlid Karay’ın Memleket Hikâyelerinde Söz Dizimi”, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1999.

COŞKUN DEMEN Sakine, “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Huzur Romanında Söz Dizimi”, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2014.

GAMSIZ Hüseyin, “Orhan Pamuk’un Cevdet Bey Ve Oğulları İle Kırmızı Saçlı Kadın Romanlarının Karşılaştırmalı Söz Dizimi Çalışması”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu 2017.

KARA Funda, “Namık Kemal’in Mektuplarında Söz Dizimi”, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 2001.

KAYA Meryem, “Âşık Veysel’in Şiirlerinin Söz Dizimi Açısından İncelenmesi”, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman 2017.

NAKİBOĞLU YAMAN Mehtap, “Hüseyin Nihal Atsız’ın ‘Bozkırlar Diriliyor’ Romanında Söz Dizimi”, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2008.

ÖZCAN Kübra, “Ahmed Mithat Efendinin ‘Müşahedat’ Adlı Eserinin Söz Dizimi Açısından İncelenmesi”, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2014.

SARBAN Ebubekir, “Refik Halit Karay’ın Sürgün Adlı Romanında Söz Dizimi”, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Hatay 2018.

ZASESHVİLİ Ekaterine, “Reşat Nuri Güntekin’in Acımak Romanı Üzerinde Söz Dizimi İncelemesi”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010.



ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Fatma Yılmaz

Doğum Tarihi ve Yeri: 01/05/1984 Diyarbakır

E-Posta: fy7532@gmail.com

Öğrenim Durumu:

Lisans: 2016, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yükseklisans: 2019, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı